

ΗΒΗ *(βλ. Γένους ὡρίμανσις)*

ΗΒΙΚΑ ΟΣΤΑ

Δύο ὀστᾶ σχηματίζοντα διὰ τῆς ἑνώσεώς των τὸ ἔμπροσθεν καὶ στενώτερον μέρος τῆς λεκάνης. Εἰς ἕκαστον τῶν ἡβικῶν ὀστῶν διακρίνομεν δύο μέρη: τὸ ὁριζόντιον, ἔχον σχῆμα τρίπλευρον πρισματικὸν καὶ τὸ πρὸς τὰ κάτω, πλατύ.

Τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ ὁριζοντίου λαμβάνει μέρος εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς λεκάνης* μαζὺ μὲ τὸ εἰλιακὸν καὶ τὸ ἰσχιακὸν ὀστοῦν. Τὸ μέρος τῆς ἑνώσεως τῶν δύο ἡβικῶν εἶναι ἡ ***σύμφυσις*** ἔχουσα μεταξύ χόνδρον, ὅστις εἰς ἐγχειρήσεις τινὰς (στενὴ λεκάνη) διαχωρίζεται. Τὸ μεταξὺ των τόξον εἶναι πλατύτερον εἰς τὴν γυναῖκα παρὰ εἰς τὸν ἄνδρα. Τὸ ὁριζόντιον καὶ τὸ πρὸς τὰ κάτω τμῆμα τοῦ ἡβικοῦ ὀστοῦ ἐν συνδέσει μὲ τὸ ἰσχιακὸν σχηματίζουν στρογγυλὴν θυροειδῆ ὀπήν.

ΗΔΥΟΣΜΟΣ *(κ.δυόσμος, μίνθη) (βλ. Μέντα)*

ΗΘΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ *(βλ Ψυχοθεραπεία)*

ΗΘΜΟΕΙΔΕΣ ΟΣΤΟΥΝ

Μικρὸν ὀστοῦν μεταξὺ κρανιακῆς, ρινικῆς καὶ ὀφθαλμικῶν κοιλοτήτων.

Διάτρητον ὡς κόσκινον. Διὰ τῶν ὀπῶν του ἐξέρχονται κλάδοι τῶν ὀσφρητικῶν νεύρων.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΝ ΟΞΥ

Ἄχροα κρύσταλλα μὲ γεῦσιν ἐλαφρῶς ὄξινον, εὑρισκόμενα εἰς τὸ ἤλεκτρον καὶ εἰς ρητίνας διαφόρους. Πρὶν ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ διάφορα νοσήματα. Τὴν σήμερον τὸ ἐκ τῶν ἁλάτων του ***ἠλεκτρικὸν ἀμμώνιον*** χρησιμεύει διὰ τὴν παρασκευὴν φαρμάκου κατὰ τῆς λιποθυμίας

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

Ὁ ἠλεκτρισμὸς παράγεται διὰ ἠλεκτρικῶν στηλῶν (piles) (γαλβανικῶν ἢ θερμοηλεκτρικῶν) ἢ διὰ δυναμομηχανῶν.

Αἱ ***γαλβανικαὶ στῆλαι*** παράγουσι ρεῦμα μικρᾶς ἰσχύος, διὰ χημικῆς ἐνεργείας λ. χ. ὅταν πλὰξ ἐκ χαλκοῦ καὶ πλὰξ ἐκ ψευδαργύρου τεθῶσι ἐντὸς δοχείου περιέχοντος ὕδωρ καὶ θειϊκὸν ὀξύ, καὶ ἑνωθῶσι τὰ ἐκτὸς τοῦ ὑγροῦ ἄκρα τῶν πλακῶν διὰ κσταλλήλου οὐσίας (ἀγωγοῦ), σχηματίζεται ἠλεκτρικὸν ρεῦμα συνεχές. Καὶ ἡ μὲν ὀλιγώτερον προσβαλλομένη ὑπὸ τοὺ ὑγροῦ πλὰξ τοῦ χαλκοῦ καλεῖται ***θετικὴ*** καὶ τὸ ἐκτὸς τοῦ ὑγροῦ ἄκρον ***θετικὸς πόλος***, ἡ δὲ περισσότερον προσβαλλομένη(ἐκ ψευδαργύρου), ***ἀρνητικὴ*** καὶ τὸ ἄκρον ***ἀρνητικὸς πόλος***.

Ὑπάρχουν διάφορα εἴδη γαλβανικῶν στηλῶν μὲ διάφορα μέταλλα καὶ διάφορα ὑγρὰ καὶ κατα συνέπειαν μὲ διάφορον δύναμιν. Εἰς ἄλλα εἴδη τὸ ὑγρὸν κατασκευάζεται ἐν εἴδη πλακοῦντος καὶ αἱ τοιαῦται στῆλαι λέγονται ***ξηραί***, αἵτινες καὶ χρησιμοποιοῦνται ὁσάκις ὑπάρχει ἀνάγκη ρεύματος διαλείποντος (ἠλεκτρικοὶ κώδωνες, τηλέφωνον). Διὰ μεγαλειτέραν δύναμιν χρησιμοποιοῦνται διάφοροι στῆλαι αἵτινες ἑνώνονται καταλλήλως.

Ἀντὶ τῶν γαλβανικῶν στηλῶν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι καὶ οἱ συσσωρευταὶ (accumulateurs) δηλ. δευτερεύουσαι στῆλαι τροφοδοτούμεναι δι' ἄλλης ἠλεκτρικῆς πηγῆς (γαλβανικαὶ στῆλαι ἢ δυναμομηχαναὶ) αἵτινες πληρούμεναι παράγουσιν ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.

Αἱ ***θερμοηλεκτρικαὶ*** στῆλαι, μόνον σχεδὸν ἐν τῇ γαλβανοπλαστικῇ χρησιμοποιούμεναι, βασίζονται ἐπὶ τῆς παραγωγῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος διὰ τῆς μετατροπῆς θερμαντικῆς ἐνεργείας εἰς ἠλεκτρικήν. Πρὸς τοῦτο, θέτομεν εἰς ἐπαφὴν δύο μέταλλα καὶθερμαίνομεν τὸ ἓν τῆς ἐπαφῆς σημεῖον. Εἰς τὴν θερμοτέραν τῆς ἐπαφῆς θέσιν ρέει ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, ἐὰν τὰ μέταλλα εὑρίσκονται ἐν κυκλώματι. Εἰς τὰς ***δυναμομηχανὰς*** μετατρέπεται ἡ μηχανικὴ ἐνέργεια εἰς ἠλεκτρικὴν διὰ κινήσεως μεταλλικοῦ συστήματος. Εἶναι δὲ τὸ προτιμώτερον μέσον, διότι δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς μηχανικὴ ἐνέργεια ἀτμομηχανή, ἄνεμος, πίπτον ὕδωρ κλπ. Ἡ δυναμομηχανὴ ἀποτελεῖται κυρίως ἀπο τοὺς ἠλεκτρομαγνήτας καὶ τὰ μεταλλικὰ σύρματα. Τὸ σχηματιζόμενον δὲ ρεῦμα δύναται νὰ εἶναι ***συνεχές*** (continu) δηλ. ἀμεταβλήτου διευθύνσεως καὶ ἐντάσεως ἢ ***ἐναλλακτικὸν*** (alternatif) δηλ. μεταβαλλομένης διευθύνσεως καὶ ἐντάσεως. Εἶδος ἐναλλακτικοῦ εἶναι καὶ τὸ εἰς μεγίστην χρῆσιν σήμερον εὑρισκόμενον ***πολυφασικὸν*** ρεῦμα, ἰδίως τὸ τριφασικόν. Τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα τὸ παραγόμενον εἰς ***κεντρικὸν ἠλεκτρικὸν σταθμὸν*** μεταφέρεται διὰ καταλλήλων ἀγωγῶν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐφαρμογῆς, ὅπου πάλιν διὰ καταλλήλων μηχανημάτων χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἐπιθυμουμένην ἐνέργειαν φωτός, θερμάνσεως, κινήσεως κλπ. Οἱ κυριώτεροι ***ἀγωγοὶ*** τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος εἶναι ἐν γένει τὰ μέταλλα, τὸ ὕδωρ καὶ πολλὰ ρευστά, ἡ γῆ, τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτά.

Μὴ ἀγωγοὶ δὲ (δηλ. σώματα διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἠλεκτρισμὸς δὲν διέρχεται καὶ τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ἀπὸ ἠλεκτρισμένον ἀγωγὸν μετάδοσιν τοῦ ρεύματος, δι' ὃ καὶ καλοῦνται ***ἀπομονωτῆρες***, isolateurs), εἶναι ὁ σφραγιστικὸς κηρός, τὸ θεῖον, τὸ ἐλαστικὸν κόμμι, ὁ γυτταπέρκης, ἡ ὕαλος, ἡ μέταξα, ὁ χάρτης, τὸ ξύλον, τὰ ἀέρια.

Τελειότατος ὅμως ἀπομονωτὴρ εἶναι τὸ κενὸν δηλ. ὁ ξηρὸς ἀήρ. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ ρηθέντα σώματα εἶναι ***μὴ ἀγωγοὶ*** μόνον ἐν ὅσῳ εὑρίσκονται ἐν ***ξηρᾷ*** καταστάσει. ***Βρεγμένα γίνονται ἀγωγοί.***

Διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος χρησιμοποιοῦνται σύρματα ἐκ μετάλλου, ἰδίως ἐκ ***χαλκοῦ***. Καὶ ὅταν μὲν τὰ σύρματα εἶναι ἐναέρια, ἐπειδὴ περιβάλλονται ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἀγωγοῦ, τοῦ ἀέρος, δὲν ἀπομονῶνται παρὰ εἰς τὰ σημεῖα ὅπου στηρίζονται εἰς τοὺς στύλους διὰ τῶν γνωστῶν ἐκ πορσελάνης κωδώνων, ὅταν ὅμως οἱ ἀγωγοὶ διέρχονται ἢ διὰ τῶν κατοικιῶν ἢ ὑπογείως, τότε περιβάλλονται ὑπὸ ἀπομονωτικοῦ ὑλικοῦ ὡς καουτσοὺκ κλπ.

Οἱ ἐναέριοι οὗτοι ἀγωγοί, ἕνεκα τῆς ὑψηλῆς δυνάμεως τοῦ ρεύματος τὸ ὁποῖον τοὺς διατρέχει, μὴ ὄντες περιβεβλημένοι μὲ ἀπομονωτικὸν ὑλικόν, δύνανται νὰ προξενήσουν φοβερὰ ἀνθρώπινα δυστυχήματα.

Τὰ ***δυστυχήματα*** ταῦτα δύνανται νὰ προέλθουν: ***1ον*** δι' ἀμέσου ἢ ἐμμέσου ἐπαφῆς καὶ τῶν δύο μεταλλίνων συρμάτων μὲ δύο μέρη τοῦ σώματος ***2ον*** δι' ἀμέσου ἢ ἐμμέσου ἐπαφῆς ἑνὸς μεταλλίνου σύρματος μὲ ἕνα μέρος τοῦ σώματος καὶ κλείσιμον τοῦ ρεύματος δι' ἄλλου μέρους τοῦ σώματος δι' ἐπαφῆς μὲ τὸ ἔδαφος καὶ ***3ον*** δι' ἀποπομπῆς σπινθήρων ἐπὶ τοῦ σώματος. Τὰ συχνώτερα δυστυχήματα ἀνήκουν εἰς τὰς δύο πρώτας περιπτώσεις.

Τὰ τῆς τρίτης περιπτώσεως εἶναι σπανιώτατα καὶ δὲν ἀποδεικνύεται ἀσφαλῶς ὅτι ὁ δυστυχήσας δὲν ἤγγισεν ὅλα τὰ σημεῖα τῶν ἀγωγῶν καὶ δὲν προεκάλεσεν οὕτω τοὺς σπινθῆρας, ἄλλως διὰ νὰ συμβῇ δυστύχημα κατὰ τὴν τρίτην περίπτωσιν πρέπει ἡ ἔντασις τοῦ ρεύματος νὰ εἶναι ἐκτάκτως ὑψηλή. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ ἐπαφὴ συνήθως γίνεται δι' ἐγγίσεως τοῦ ἀγωγοῦ μὲ τὰς χεῖρας, εἰς τὴν δευτέραν διὰ μιᾶς χειρὸς καὶ τῶν ποδῶν.

Ἡ ***ἄμεσος ἐπαφὴ*** συνήθως συμβαίνει ἀπ' εὐθείας μὲ τὸ σύρμα ἢ μὲ ἄλλους ἀγωγούς, ὡς λ.χ. ἐὰν σπάσῃ κανὲν σύρμα τηλεγράφου ἢ τραμ καὶ πίπτον σχηματίσῃ ἕνωσιν μὲ τὴν γῆν.

Αἱ ἄμεσοι ἐπαφαὶ δύνανται διὰ διαφόρων τρόπων νὰ γίνουν λ.χ. δι' ἐπαφῆς τῶν συρμάτων μὲ ἀντικείμενα μὴ ἐπαρκῶς ἀπομονωτικά, εἰς ἐπιδιορθώσεις, κατὰ τὴν παροχὴν βοηθείας εἰς δυστυχήσαντας κ.λ.π. Ἐὰν τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα δὲν ἐπέφερε τὸν θάνατον, παρατηροῦνται διάφορα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σοβαρὰ συμπτώματα τόσον τοπικὰ ὅσον καὶ γενικὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῶν αἰσθητικῶν ὀργάνων.

Τὰ ***τοπικὰ συμπτώματα*** ἢ ***ἐξωτερικὰ τραύματα*** γίνονται εἰς τὸ μέρος τῆς εἰσόδου καὶ ἐξόδου τοῦ ρεύματος καὶ συνίστανται κυρίως εἰς ἐγκαύματα προερχόμενα ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ δέρματος, ἥτις σχηματίζεται κατὰ τὴν δίοδον τοῦ ρεύματος. Ἡ ἀντίστασις τοῦ δέρματος ἀπέναντι τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος εἶναι συνήθως πολὺ μεγάλη, κατὰ συνέπειαν ἡ ὕψωσις τῆς θερμ. εἰς τὰ μέρη ἐπαφῆς εἶναι ἰσχυροτάτη καὶ τὰ ἐγκαύματα εἶναι τόσον βαθύτερα ὅσον περισσότερον χρόνο διήρκεσεν ἡ ἐπαφή.

Εἶναι δὲ καὶ ἀνάλογα πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς ἐπαφῆς δηλ. ὅσον μικροτέρα εἶναι ἡ πλευρὰ τῆς ἐπαφῆς τόσον βαθύτερον τὸ ἔγκαυμα. Τὰ ἐγκαύματα συνήθως ἐπέρχονται εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἰδίως εἰς τοὺς δακτύλους διότι συχνώτερον τὰ μέρη ταῦτα ἐκτίθενται εἰς ἐπαφήν. Ἐν τούτοις παρουσιάζονται καὶεἰς τοὺς πόδας, εἰς ἐπαφὴν ἑνὸς πόλου, καθὼς καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ σώματος, ἐπειδὴ τὸ θῦμα πίπτον σχηματίζει διαφόρους ἐπαφάς.

Τὰ ἐγκαύματα, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται δι' ἐπαφῆς μετάλλων (εἶναι δὲ ταῦτα συχνώτερα), ἔχουν πάντοτε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σχῆμα. Εἶναι πληγαὶ σχήματος στρογγυλοῦ αὐστηρῶς διαχαραγμένου σπανίως μὲ διακλαδώσεις. Τὸ βάθος αὐτῶν εἶναι διάφορον.

Διατρυποῦν τὸ δέρμα, πολλάκις δὲ φθάνουν καὶ μέχρι τῶν ὀστῶν. Ἡ ἐπιφάνειά των φθάνει ἀπὸ κεφαλῆς καρφίδος μέχρι μεγέθους χειρός.

Τὸ χρῶμά των ἀρχικῶς εἶναι μέλαν καὶ δὲν ἔχουν τὸν χαρακτηριστικὸν διὰ τὰ λοιπὰ ἐγκαύματα λευκὸν γῦρον.

Διαπυήσεις σπανίως ἐπέρχονται.

Εἶναι δέ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἰάσεως τελείως ἀνώδυνοι. Τὰ ἐγκαύματα τοῦ δέρματος θεραπεύονται ταχέως καὶ τελείως, ἐν ᾧ, ἐὰν τὸ ἔγκαυμα εἶναι βαθὺ δύναται ν' ἀποβῇ ἐπικίνδυνον, ἐπιφέρον γάγγραιναν καὶ ἀκρωτηριασμόν.

Συμπτώματα ἐκ μέρους τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἶναι τὰ ἑξῆς: Τὸ μὲ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα εἰς ἐπαφὴν ἐλθὸν ἄτομον δύναται ἀμέσως νὰ χάσῃ τὰς αἰσθήσεις του ἢ νὰ αἰσθανθῇ διαφόρους νευρικὰς διαταραχάς. Συχνάκις παρουσιάζεται ἀναισθησία, ἥτις εἶναι διαφόρου διαρκείας καὶ παρέρχεται μετὰ τινα λεπτά, ἄλλοτε ὅμως διαρκεῖ ἐπὶ ὥρας, τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅταν ἡ ἐπαφὴ γίνεται εἰς τὴν κεφαλήν. Κατὰ τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην ὁ δυστυχήσας δὲν αἰσθάνεται κανένα πόνον καὶ δὲν ἐνθυμεῖται τίποτε. Ἐὰν δέν ἐπέλθῃ ἀναισθησία γίνονται αἰσθητοὶ λίαν ὀδυνηροὶ μυϊκοὶ σπασμοί, αἴσθημα πνιγμοῦ, κλπ.

Αἱ βλάβαι αὗται παρέρχονται ἄνευ συνεπειῶν μόλις διακοπῇ ἡ ἐπαφή.

Ἐνίοτε μετὰ τὸ δυστύχημα παρατηροῦνται παραλύσεις, τρόμος, ἀταξία κλπ. ἄτινα ὅμως ταχέως παρέρχονται.

SISMANOGLIO MEGARO

Αἱ *ἐκ μέρους τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων διαταραχαὶ* ἐκδηλοῦνται διὰ ταχυκαρδίας, ἄλλοτε διὰ βραδυκαρδίας, δυσπνοίας, ἐμέτου.. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ *αἰσθητήρια ὄργανα*, ὁ δυστυχήσας αἰσθάνεται παροδικὴν θάμβωσιν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀδυναμίαν τῆς ὁράσεως, φωτοφοβίαν, νευραλγίας, βόμβους, βαρυκοΐαν, ἢ καὶ ἐπέρχεται τελεία κώφωσις.

Ἡ ὄσφρησις καὶ ἡ γεῦσις ὑφίστανται ἐλάττωσιν μέχρι ἐκλείψεως αὐτῶν.

Συνήθως τά φαινόμενα ταῦτα παρέρχονται ταχέως καὶ τελείως.

Συχνὰ ἐπίσης εἶναι διάφορα *ὑστερονευρασθενικὰ* φαινόμενα. Δυστυχῶς τὰ δι' ἠλεκτρισμοῦ δυστυχήματα ἀκολουθοῦνται οὐχὶ σπανίως ἀπὸ *θάνατον*. Ἡ ἐπαφὴ ἐπιφέρει αὐτοστιγμεὶ ἰσχυρὰν σύσπασιν ὅλων τῶν μυώνων τοῦ σώματος, τὸ θῦμα τινάζεται καὶ πίπτει ἀναίσθητον. Ὁ θάνατος ἐπέρχεται αἰφνιδίως καὶ ἐὰν μὲν ἡ διάρκεια τῆς ἐπαφῆς εἶνε μακρὰ (1 λεπτὸν) ἐπέρχεται δι' ἀσφυξίας, συνεπείᾳ τοῦ γενικοῦ τετάνου, ἐὰν δὲ εἶναι μικρᾶς διαρκείας ($^1/_2$—2 δευτερόλεπτα) διὰ παραλύσεως τῆς καρδίας.

Ἴδωμεν τώρα τί δυνάμεθα ἢ τί πρέπει νὰ πράξωμεν εὑρισκόμενοι πρὸ δυστυχήματος ἐξ ἠλεκρικοῦ ρεύματος. Ἡ *βοήθεια* ἐξαρτᾶται ἐὰν ὁ δυστυχήσας εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ σῦρμα ἢ ἐὰν τὸ ρεῦμα ἔχῃ διακοπῇ. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν πρέπει τὸ *ταχύτερον* νὰ εἰδοποιηθῇ τὸ κέντρον ἢ ὁ σταθμὸς νὰ διακόψῃ διὰ τὸ ρεῦμα.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἄμεσος διακοπὴ τοῦ ρεύματος δὲν εἶναι πάντοτε δυνατή, πρέπει νὰ ρίψωμεν *κάτωθεν* τοῦ δυστυχήσαντος, ἐὰν οὗτος κρέμαται, ροῦχα χονδρά, σκεπάσματα, στρώματα *στεγνά*, διὰ νὰ ἐμποδίσωμεν τὸ ρεῦμα νὰ διέρχεται διὰ τῆς γῆς, νὰ προσπαθήσωμεν δὲ νὰ *σπάσωμεν* τὸ σύρμα μὲ ξύλον μακρὸν ἢ μὲ οἱονδήποτε ἐργαλεῖον μὲ *ξύλινο* χέρι. Ὀφείλομενὅμως νὰ *προσέχωμεν* μήπως ἐγγίσῃ τὸ σύρμα πουθενά.

Τὸ σῶμα τοῦ δυστυχήσαντος *δὲν θὰ τὸ ἐγγίσωμεν* παρὰ ὅταν τυλίξωμεν καλὰ τὰς ἰδικάς μας χεῖρας μὲ ὑφάσματα χονδρά, λινὰ καὶ *ξηρά*, ἢ γάντια ἀπὸ λάστιχον, διότι ἄλλως θὰ προσκολληθῶμεν καὶ ἡμεῖς. Θὰ τὸν τραβῶμεν δὲ μόνον ἀπὸ τὰ *ἐνδύματα* του, ἀποφεύγοντες ὡρισμένως νὰ *ἐγγίσωμεν* τὰ σύρματα. Ὅταν δὲ ὅπως συχνότατα συμβαίνει δὲν διαθέτομεν κανὲν μέσον, ἐξ ὅσων ἀνεφέραμεν, ὀφείλομεν νὰ προσπαθήσωμεν νὰ σώσωμεν τὸν δυστυχῆ μὲ μιὰν κλωτσιάν. Τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι ἐπικίνδυνον, τὸ πολὺ τὸ ἄτομον τὸ ἐγγίζον τὸν δυστυχήσαντα μὲ τὸ πόδι του θὰ αἰσθανθῇ, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀντιστάσεως τοῦ ὑποδήματος, μικρὰν ὥσιν. Τὰ μέσα ταῦτα δύνανται βεβαίως νὰ εἶναι ἐπικίνδυνα ὅταν τὸ ρεῦμα εἶναι μεγάλης ἐντάσεως.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ δυστυχήσαντος ἐὰν ἴδωμεν ὅτι εἶναι οὗτος ἀναίσθητος πρέπει νὰ γίνῃ ἐπὶ μακρὸν (1—2 ὥρας) *τεχνητὴ ἀναπνοή**.

Πρὶν ἢ κλείσωμεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο καλὸν θεωροῦμεν νὰ ἀναφέρωμεν τινὰ περὶ τῆς ἐν Ἀμερικῇ δι' ἠλεκτρισμοῦ *θανατικῆς ἐκτελέσεως*. Οἱ κατάδικοι εἶναι προσδεδεμένοι ἐπὶ καθίσματος, τὰ ἠλεκτρώδια ἀποτελούμενα ἀπὸ σπόγγους ἐμπεποτισμένους εἰς διάλυσιν ἅλατος τοποθετοῦνται ἐπὶ τῶν κροτάφων ἢ τοῦ μετώπου ἢ ἑνὸς τῶν σκελῶν αὐτοῦ. Χρησιμοποιεῖται ρεῦμα ἐναλλακτικὸν ἀρχικῆς ἐντάσεως 1700— 2000 Volt καὶ 2—3 Ampères ὅτε ἐπέρχεται παράλυσις τῆς καρδίας.

Ἡ τοιαύτη θανατικὴ ἐκτέλεσις ἔχει ἀπέναντι τῶν ἄλλων, τὰ πλεονεκτήματα ὅτι θὰ τυραννεῖ, δὲν παραμορφώνει καὶ δὲν εἶναι αἱματηρά.

ΗΛΕΚΤΡΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ (*βλ. Ἠλεκτροϊατρικὴ*)

ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ (*βλ. Ἠλεκτροϊατρικὴ*).

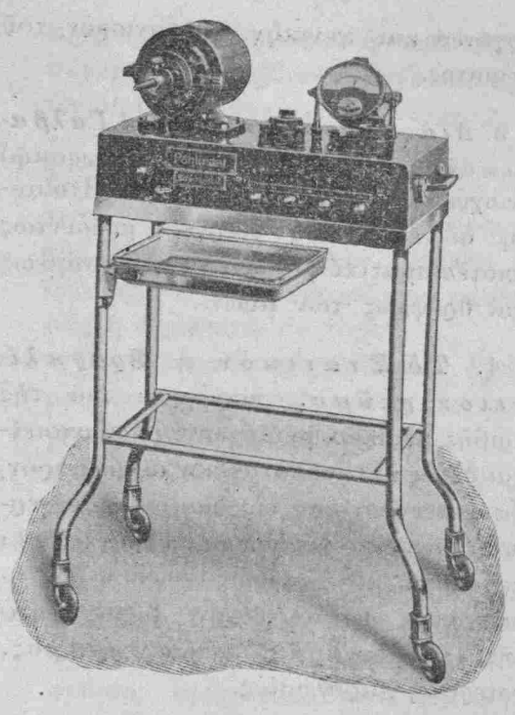
ΗΛΕΚΤΡΟ·Ι·ΑΤΡΙΚΗ

Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔκαμεν ἐν τῇ ἰατρικῇ μεγίστας προόδους, τόσον ἀπὸ διαγνωστικῆς, ὅσον καὶ ἀπὸ θεραπευτικῆς ἀπόψεως. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν *διαγνωστικὴν* τὸ κύριόν της πεδίον εἶναι τὸ τῶν νευρικῶν παθήσεων, ὅπου ἐκτὸς τῆς διαγνώσεως διευκρινίζεται καὶ τὸ προγνωστικὸν τῆς νόσου, ταὐτοχρόνως δὲ δίδονται δι' αὐτῆς ὁδηγίαι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεραπείαν.

Ἡ *ἠλεκτροθεραπεία* δὲν βασίζεται ὅπως πολλοὶ νομίζουν ἐπὶ τῆς ὑποβολῆς καὶ μόνης, ἀλλὰ ἐπὶ ὡρισμένων φυσικῶν καὶ φυσιολογικῶν βάσεων. Βεβαίως εἰς περιστάσεις τινὰς ὑποβοηθεῖ καὶ τὸ ψυχικὸν μέρος, ἀλλὰ ὄχι πάντοτε. Ἀπόδειξις τούτου αἱ δι' ἠλεκτρισμοῦ θεραπεῖαι παραλύσεων εἰς τὰ ζῷα.

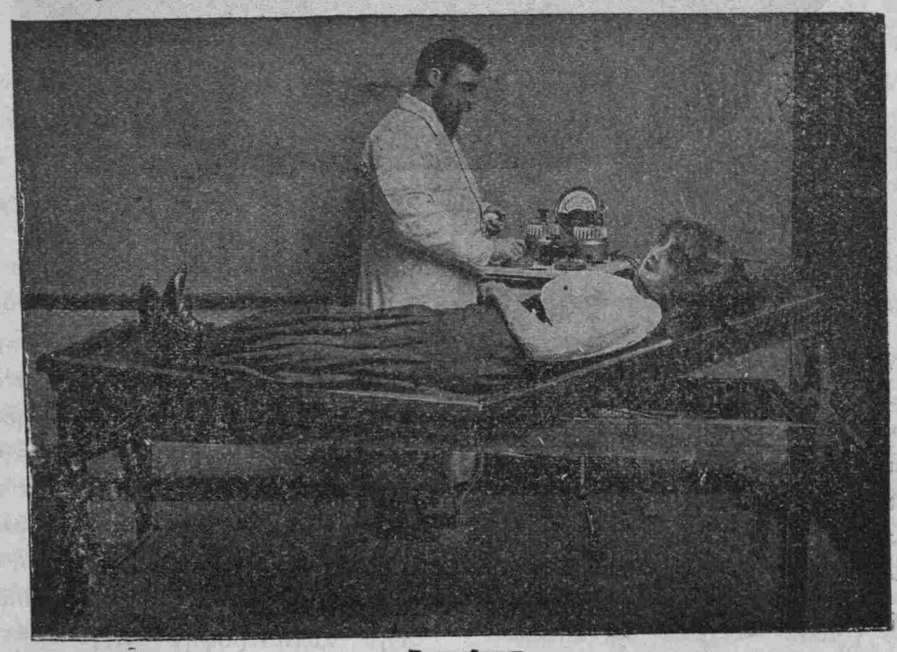
Τὰ ἐν τῇ ἰατρικῇ χρησιμοποιούμενα ἠλεκτρικὰ ρεύματα εἶναι: τὸ φαραδικὸν ἢ ἐναλλακτικόν, τὸ γαλβανικὸν ἢ συνεχές, τὸ στατικόν, τὸ ὑψίπυκνον κλπ.

1. *Φαραδικοῦ ρεύματος* γίνεται χρῆσις πρὸς διέγερσιν νεύρων. καὶ μυώνων ὡς καὶ πρὸς καταπράϋνσιν αὐτῶν, πρὸς διέγερσιν ἐσωτερικῶν ὀργάνων (ἔντερα, κύστις) καὶ πρὸς γενικὸν φαραδισμὸν δηλ. διέγερσιν καὶ τόνωσιν ὅλου τοῦ σώματος.

Εἰκ. 279

2. *Γαλβανικὸν ρεῦμα* χρησιμοποιεῖται ἐπίσης καταλλήλως πρὸς διέγερσιν καὶ ἐρεθισμὸν παραλυθέντων μυῶν, καταπράϋνσιν νευραλγιῶν καὶ σπασμῶν, γαλβανισμὸν ἐσωτερικῶν

Εἰκ. 280

Μηχανήματα Ἠλεκτροθεραπείας

SISMANOGLIO MEGARO

ὀργάνων καὶ γενικὸν γαλβανισμὸν τοῦ σώματος.

3. ***Διὰ Φαραδικοῦ καὶ Γαλβανικοῦ ρεύματος*** (ἐν συνδυασμῷ) ἐνισχύεται ἡ ἐπίδρασις ἑκάστου. Ἠτοιαύτη δὲ ἐπίδρασις ἐνεργεῖ ἀρκούντως ἀποτελεσματικῶς ἐπὶ τῆς δυνάμεως καὶ θρέψεως τῶν μυῶν.

4. ***Τὸ Στατικὸν*** ἢ ***Φραγκλίνειον ρεῦμα***, παράγεται διὰ τῆς τριβῆς μερικῶν σωμάτων, χρησιμοποιεῖται δὲ ὡς ἠλεκτροστατικὸν ἀερόλουτρον, ὡς κατευναστικὸν εἰς διαφόρους διεγέρσεις καὶ εἰς νευρώσεις (Φραγκλίνειοι κεφαλικαὶ καταιονίσεις-Douche), εἰς ἡμικρανίας, κεφαλόπονον, βάρος κεφαλῆς, εἰς ἀδυναμίας μυῶν, νευραλγίας, ὑστερικὰς παραλυσίας.

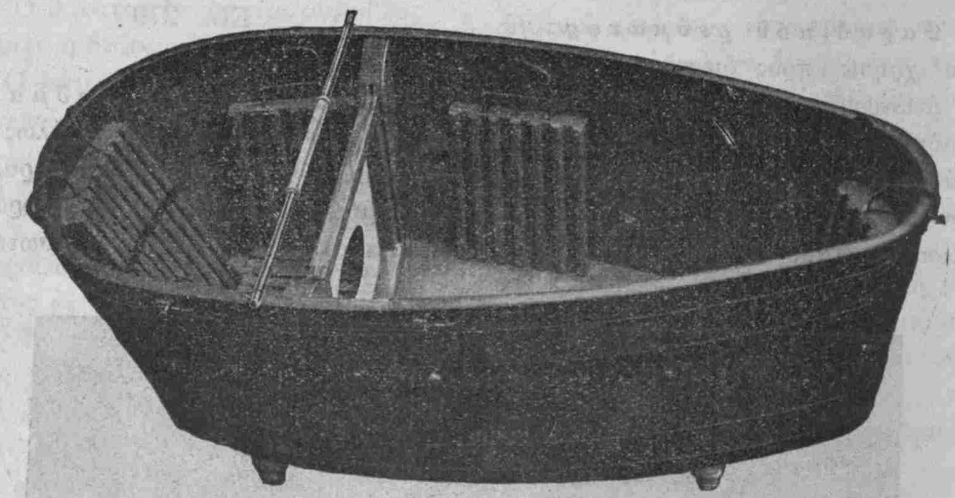
7. ***Τὰ ὑδροηλεκτρικὰ λουτρὰ*** γίνονται διὰ γαλβανικοῦ ἢ φαραδικοῦ ρεύματος. Τὰ πρῶτα εἶναι καταπραϋντικὰ εἰς τρόμους, σπασμούς, χορείαν, νευραλγίαν κλπ. τὰ δεύτερα τονωτικά, διεγερτικά. (Εἰκ. 281)

Ἐκτὸς τῶν γενικῶν λουτρῶν ὑπάρχουν καὶ τοπικὰ τοιαῦτα δι' ἀρθρίτιδας, παραπληγίας κλπ.

8. ***Ἠλεκτρόλυσις*** εἶναι ἡ ἰδιότης ἐκείνη τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἡ χρησιμοποιουμένη διὰ τὴν ἀποσύνθεσιν ὑγρῶν ἐχόντων ἅλατα. Κατὰ ταύτην χρησιμοποιεῖται κυρίως τὸ γαλβανικὸν ρεῦμα ἢ μᾶλλον ἡ ἀποσυνθετικὴ αὐτοῦ δύναμις, ἥτις διερχομένη τὸ ἠλεκτρόλυτον δηλ. ὑγρὸν περιέχον ἐν διαλύσει διαφόρους οὐσίας καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἅλατα ἀποσυνθέτει τὰ διαλελυμένα συστατικὰ τοῦ ὑγροῦ εἰς δύο συστατικὰ μέρη λεγόμενα *ἰόντα* ἔχοντα διάφορον ἠλεκτρικὴν φόρτωσιν καὶ μεταβαίνοντα πρὸς τοὺς δύο πόλους. Ὀνομάζονται δὲ τὰ πρὸς τὸν ἀρνητικὸν πόλον διευθυνόμενα ἰόντα ***κατιόντα*** τὰ δὲ πρὸς τὸν θετικὸν ***ἀνιόντα***.

Ἡ ἠλεκτρόλυσις χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν καταστροφὴν ἀγγειωμάτων, μικρῶν ὄγκων, τριχῶν, στενωμάτων κλπ.

9. ***Ἡ καταφόρησις*** χρησιμοποιεῖ τὴν ἰδιότητα τοῦ γαλβανικοῦ ρεύματος πρὸς εἰσαγωγὴν ὑγρῶν εἰς τὸ σῶμα. Γίνεται δὲ τοῦτο δι' ἐργασίας ὁμοίας πρὸς τὴν ἠλεκτρόλυσιν. Οὕτω διὰ τῆς καταφορήσεως εἰσάγονται δι' ἠλεκτρισμοῦ φάρμακα εἰς τὸ σῶμα.

Εἰκ. 281

Γενικὸν ὑδροηλεκτρικὸν λουτρόν.

5. ***Ὑψίπυκνα*** (Arsonval) ρεύματα εἶνε ὑψηλῆς ἐντάσεως καὶ συχνότητος. Χρησιμοποιοῦνται ὡς ἐπιδρῶντα ἐπὶ τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως καὶ γενικῆς θρέψεως, εἰς ἀρθριτικούς, διαβητικοὺς κλπ. εἰς νευραλγίας, εἰς δερματικὰ νοσήματα, γυναικολογικά, αἱμορροΐδας κλπ.

6. ***Ἡ ἠλεκτρομαγνητοθεραπεία*** χρησιμοποιεῖται ὡς κατευναστικὴ εἰς νευραλγίας, νευρασθενικὰς ἀϋπνίας, ὑπεραισθησίας ἐσωτερικῶν ὀργάνων, ἀγγειοκινητὰς νευρώσεις κλπ.

10. ***Ἡ γαλβανοκαυστικὴ*** βασίζεται ἐπὶ τοῦ ὅτι βελόνη ἐκ πλατίνης πυρακτοῦται δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, καὶ δι' αὐτῆς δύνανται νὰ γίνουν χειρουργικαὶ ἐπεμβάσεις.

11. ***Ἠλεκτρισμὸς ὡς φῶς.*** (βλ. *Φωτοθεραπεία καὶ Ἀκτινοθεραπεία*).

12. ***Ἠλεκτρισμὸς ὡς κινητήριος*** δύναμις (βλ. *Μαλάξεις καὶ Κινησιθεραπεία.*)

13. ***Ἠλεκτρισμὸς ὡς παραγωγὸς θερμότητος.*** (βλ. *Θερμοθεραπεία*).

ΗΛΕΚΤΡΟΝ (*Κεχλιμπάρι, κίτρινον ἄμβαρον, succin*)

Ρητίνη ὀρυκτή, εὐχαρίστου ὀσμῆς χρησιμοποιουμένη διὰ κοσμητικοὺς σκοπούς.

ΗΛΙΑΚΟΝ ΠΛΕΓΜΑ

Μέγα σύμπλεγμα νεύρων τοῦ **συμπαθητικοῦ*** εὑρισκόμενον ἐν τῇ κοιλίᾳ, ὄπισθεν τοῦ στομάχου, καὶ ἔμπροσθεν τῆς ἀορτῆς. Ἀπὸ τοῦ ἡλιακοῦ πλέγματος ἐξορμῶνται νεῦρα διὰ διάφορα ὄργανα τῆς κοιλίας.

ΗΛΙΑΣΙΣ (*Ἡλιοπληξία*)

Νοσηρὰ κατάστασις ἀναπτυσσομένη αἰφνιδίως δι' ἀμέσου ἐπιδράσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἰδίως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ τραχήλου. Πρόκειται περὶ ἐπιδράσεως τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἥτις ἐπιφέρει συμφόρησιν καὶ εἶδος φλογώσεως τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν μηνίγγων. Τὸ τοιοῦτον συμβαίνει διότι ὁ ἐγκέφαλος εἶναι λίαν εὐαίσθητος ὅταν τὸ κρανίον ὑφίσταται ἰσχυρὰν ἀκτινοβολίαν.

Ἡ ἡλίασις προσβάλλει συχνὰ τὰ παιδία, ἕνεκα τῆς λεπτότητος τῶν ὀστῶν τοῦ κρανίου των καὶ τοῦ ἁραιοῦ καὶ λεπτοῦ τριχώματος των. Διάφοροι νόσοι μὴ χαρακτηριζόμεναι ἢ καὶ αἰφνίδιοι θάνατοι τῶν παιδίων ὀφείλονται εἰς τὴν ἀπρόσεκτον ἔκθεσιν τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν ἥλιον. Κατὰ περίεργον τρόπον ἡ ἡλίασις εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη, ὅπου ἡ ἀκτινοβολία εἶναι ἰσχυροτάτη εἶναι σπανία. Ἡλίασις ***ἐπέρχεται***, κυρίως ὅταν ὑπὸ ἰσχυρὸν ἥλιον ἐργάζηταί τις κοπιωδῶς ἢ εὑρίσκεται ἐν πορείᾳ.

Τὰ ***φαινόμενα*** τῆς ἡλιάσεως ἐλαφρᾶς μορφῆς εἶναι· κεφαλόπονος, ζέστη, διέγερσις, παραλήρημα, διαταραχαὶ ὁράσεως καὶ ἀκοῆς, δίψα, ἐμετοί. Εἰς τὰς βαρείας μορφὰς πίπτουν οἱ προσβληθέντες μετὰ μικρὰν διέγερσιν ἀναίσθητοι καὶ μὲ συμπτώματα ἀσφυξίας ἐπέρχεται ὁ θάνατος. Ἡ θερμ. ἀνέρχεται συχνὰ εἰς 42ο Ε.—44ο. Εἰς ἰαθείσας δὲ περιπτώσεις ἐπέρχεται ἐνίοτε φρενικὴ διαταραχή.

Ἡ ***διάρκεια*** τῆς ἡλιάσεως εἰς μὲν τὰς ἐλαφρὰς περιπτώσεις εἶναι 2—3 ἡμερῶν, εἰς δὲ τὰς σοβαράς, τὰς σπανίως δυστυχῶς θεραπευομένας, 8—15 ἡμερῶν. Προηγοῦνται δὲ τῆς ἰάσεως πτῶσις τῆς θερμ. ἐφίδρωσις καὶ τακτικοὶ σφυγμοί.

Διὰ νὰ ***προφυλαχθῶμεν*** ἀπὸ τὴν ἡλίασιν τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς πρέπει νὰ εἶναι ἐλαφρά, ἐπιτρέποντα τὴν κυκλοφορίαν τοῦ ἀέρος, τὰ ἐνδύματα εὐρύχωρα, ὡς πρόγευμα νὰ λαμβάνωμεν τέϊον καὶ καφέν, ὄχι ὅμως οἰνόπνευμα, δὲν θὰ ἐξαπλωνώμεθα κατὰ γῆς, διότι ἡ γῆ εἶναι θερμοτέρα τοῦ ἀέρος.

Ὅταν ***προσβληθῇ*** τις ἀπὸ ἡλίασιν πρέπει νὰ μεταφέρηται εἰς σκιάν, τὰ ἐνδύματά του νὰ ἐξαχθοῦν ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἀνοιχθοῦν, ἡ κεφαλὴ νὰ ἐγερθῇ καὶ νὰ τεθοῦν ἐπ' αὐτῆς καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους ψυχρὰ ἐπιθέματα.

Καλλίτερον εἶναι ὅλον τὸ σῶμα νὰ περιτυλιχθῇ μὲ πανιὰ βρεγμένα εἰς ψυχρὸν ὕδωρ. Νὰ γίνωνται ἐπίσης κλύσματα μὲ ψυχρὸν ὕδωρ, ἐσωτερικῶς δὲ νὰ δίδωνται ψυχρὰ ποτὰ καὶ ὀξέα. Ὄπισθεν τῶν ὤτων θὰ τίθενται βδέλλαι, θὰ δίδονται πρὸς ὄσφρησιν ὄξος αἰθὴρ ἢ ἀμμωνία, ἐν ἀνάγκη θὰ γίνε-

ται τεχνητὴ ἀναπνοὴ ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ ἰατρός (βλ. *Θερμοβολὴ*)

ΗΛΙΘΙΟΤΗΣ

Διαφέρει τῆς βλακείας ἰδίως διὰ τῆς ἐλλείψεως ἠθικότητος καὶ τῆς παρουσίας πλείστων στιγμάτων ἐκφυλισμοῦ.*

ΗΛΙΚΙΑΙ

Ἑκάστη τῶν ἡλικιῶν ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρας περιθάλψεως σωματικῆς καὶ πνευματικῆς (βλ. *ἑκάστην*)

Αἱ διάφοροι ἡλικίαι τοῦ ἀνθρώπου εἶναι :

α) ἡ τοῦ νεογνοῦ = πρῶται 8 ἡμέραι
β) ἡ παιδικὴ ἡλικία = 6—12 μῆνες τοῦ θηλασμοῦ
γ) ἡ παιδικὴ = 1—7 ἔτη
δ) ἡ νεανικὴ ἢ σχολικὴ 7—14—17
ε) ἡ ἐφηβικὴ =15—20—24
στ) ἡ ὥριμος 20—50 διὰ τὴν γυναῖκα
» 20 — 55 — 60 διὰ ἄνδρα
ζ) ἡγεροντικὴ 50 — 60 — 70 ἔτη

ΗΛΙΟΛΟΥΤΡΟΝ *(βλ. Λουτρὰ)*

ΗΛΙΟΣ

Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ διατηρεῖται διὰ τοῦ ἡλίου, ὅστις εὑρίσκεται εἰς μέσην ἀπόστασιν ἀπ' αὐτῆς 140 ἑκατομμ. χιλιμέτρων, ὁ δὲ ὄγκος του εἶναι 1,284,800 φορὰς τοῦ ὄγκου τῆς γῆς.

Ὁ ἥλιος εὑρίσκεται κατὰ γενικώτερον παραδεδεγμένας γνώμας εἰς ἀεριόμορφον μᾶζαν, ἡ δὲ θερμ. τῆς ἐπιφανείας του εἶναι κατὰ τινας 27000 ο.

Πάντως ἡ θερμ. τοῦ ἡλίου ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὰς γνωστὰς θερμ., διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀκτινοβολία του εἶναι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ποσότητα καὶ σύστασιν αὐτῆς ἡ πλουσιωτέρα τῶν ὅσων γνωρίζομεν.

Ἡ ἀκτινοβολία ὅμως τοῦ ἡλίου ἡ ἐπενεργῶσα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἀδυνατεῖ μέχρις ὅτου φθάσῃ ἕως αὐτὴν ἕνεκα τῆς ἀτμοσφαίρας. Τὸ ἡλιακὸν φῶς δὲν ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ τὰ 6 χρώματα τοῦ φάσματος δηλ. τὸ ἐρυθρόν, τὸ πορτοκαλί, τὸ κίτρινον, τὸ πράσινον, τὸ κυανοῦν καὶ τὸ ἰῶδες, ἀλλὰ ἐκεῖθεν τοῦ ἐρυθροῦ ὑπάρχουν ἀόρατοι ἐκτῖνες θερμότητος καὶ ἐκεῖθεν τοῦ ἰώδους ἀόρατοι ἀκτῖνες χημικαί, αἱ λεγόμεναι *ὑπεριώδεις*. Ἡ φυσιολογικὴ ἐνέργεια τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων εἶναι τόσον ὀλιγωτέρα ὅσον μεγαλείτερα στρώματα ἀτμοσφαίρας ἔχουν αὗται διέλθῃ πρὶν φθάσουν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Περὶ τὴν μεσημβρίαν λ.χ. ἡ ἐνέργεια αὐτῶν εἶναι μεγαλειτέρα καὶ τὸ φῶς εἶνε μᾶλλον λευκὸν ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τοῦ ἡλίου εἶναι ἡλαττωμένη μὲ φῶς ἐρυθρόν. Ἐπίσης τὸ θέρος ὅταν ὁ ἥλιος εἶναι ἀπόγειος, (δηλ. μακρὰν τῆς γῆς) καὶ ἡ γῆ ἀφήλιος (δηλ. μακρὰν τοῦ ἡλίου) ἡ ἐνέργεια αὐτῶν εἶναι ἐντονωτέρα τῆς τοῦ χειμῶνος.

Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀφ' ἑνὸς ἀπὸ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τοῦ τόπου ἰδίως δὲ ἀπὸ τὴν ἀπόστασιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, ὅπου ὁ ἥλιος ἔχει τὴν ἰσχυροσέραν ἔντασιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ τόπου, διότι εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη ἡ ἀκτινοβολία διέρχεται λεπτότερον στρῶμα ἀτμοσφαίρας ἀπὸ τὰ χαμηλά.

Βεβαίως ἡ ἀκτινοβολία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν καθαριότητα τῆς ἀτμοσφαίρας δηλ. ἔλλειψιν ὁμίχλης, συννέφων κλπ.

Ἡ ἐπίδρασις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι διάφορος κατὰ τοὺς διαφόρους τρόπους τῆς ἐνδυμασίας αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ δέρματος ἡ ἐπίδρασις εἶναι ἰσχυροτέρα, διότι αἱ ἀκτῖνες τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου εἰσέρχονται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σώματος καὶ μαζὺ μὲ αὐτὰς ἐπιδρῶσι καὶ αἱ φωτειναὶ καὶ αἱ ὑπεριώδεις ἀκτῖνες. Οὕτω αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἐπενεργῶσαι διαρκῶς καὶ εἰς μεγάλην ποσότητα ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἱστῶν, βλάπτουν καὶ τοὺς ἀποσυνθέτουν ἰσχυρῶς.

Προλαμβάνεται καὶ ἐμποδίζεται τὸ τοιοῦτον διὰ τοῦ δέρματος καὶ ἰδίως διὰ τῆς μελαγχρωστικῆς οὐσίας (Pigment) καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἔδωσεν ἡ φύσις εἰς τοὺς κατοίκους τῶν τροπικῶν μερῶν δέρμα πλούσιον εἰς μελαγχρωστικὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἰδιότητα εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ νὰ προσαρμόζηται, τοὐτέστι τὸ δέρμα νὰ μαυρίζῃ ὅταν ἐκτίθηται εἰς τὸν ἥλιον.(Εἰκ.282)

Εἰκ. 282

Ἐπίδρασις τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ δέρματος τραχήλου διὰ μέσου τριχάπτου

Ἡ σημασία καὶ ἡ ἀξία τοῦ ἡλίου διὰ τὴν ὑγείαν εἶναι *μεγίστη*. Εἶναι πρώτης τάξεως ἀντισηπτικόν, τοὐτέστι προλαμβάνει τὴν σῆψιν φονεύων τὰ μικρόβια. Πρέπει ὅμως νὰ ἐνεργῇ κατ' εὐθεῖαν δηλ. τὰ πρὸς ἀντισηψίαν ἀντικείμενα νὰ ἀνοίγωνται καὶ νά ἐκτίθενται εἰς τὸν ἥλιον. Ὁ ἥλιος ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ κατὰ τρόπον ζωογόνον.

Μόνον ὑπὸ τὸν ἥλιον εὐδοκιμεῖ ἡ ζωή, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ τὸν ἀναζητῇ, νὰ ἐκτίθεται τακτικὰ εἰς αὐτόν, ἀφ' οὗ λαμβάνῃ βεβαίως τὰ κατάλληλα μέτρα, καὶ νὰ τὸν ἀφίνῃ νὰ εἰσέρχηται εἰς τὴν κατοικίαν του.

Ὁ ἥλιος χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς θεραπευτικὸν μέσον, ὡς γενικὸν ἡλιόλουτρον καὶ ὡς τοπικὸν τοιοῦτον(βλ.*Λουτρὰ*)

ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟΝ

1)Φυτὸν(*Ἡλιόδρομον—Ἡλιόστροφον* Heliotrope) τοῦ ὁποίου τὰ ἄνθη ἔχουν γλυκυτάτην μυρωδιὰν βανίλλης ,χρησιμοποιούμενον εἰς τὴν μυροποιείαν.

2) Χρωστικὴ οὐσία (tourne-sol) παρασκευαζομένη ἐκ τοῦ φυτοῦ κρότωνος, μηδεμίαν σχέσιν μὲ τὸ ρηθὲν ἡλιοτρόπιον ἔχοντος, χρησιμοποιουμένη ὡς ἀντιδραστήριον.(βλ.*Δοκιμαστικὸς χάρτης*).

ΗΜΕΡΑΛΩΠΙΑ

Κατάστασις τῆς ὁράσεως κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ πάσχοντες βλέπουν ὁμαλῶς μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, μόλις δὲ διακρίνουν, ὅταν φωτίζωνται ὑπὸ τεχνητοῦ φωτός. Ἡ ἡμεραλωπία *προέρχεται* ἀπὸ νόσους τοῦ κερατοειδοῦς, τοῦ φακοῦ ἢ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς εἰς ὑστερίαν, ἐλώδεις πυρετούς, ἀλκοολισμὸν ἢ καὶ *προκαλεῖται* συνεπείᾳ ἐκθέσεως τῶν ὀφθαλμῶν εἰς ἐντονώτατον ἡλιακὸν φῶς, ἀπ' εὐθείας ἢ ἀντανακλώμενον ὑπὸ λευκῆς ἢ στιλπνῆς ἐπιφανείας (χιών, μάρμαρα, τοῖχοι). Ἐνίοτε εἶναι κληρονομική. Συνήθως διὰ καταλλήλου *θεραπείας* παρέρχεται, ὅταν ὅμως εἶναι ἐκ γενετῆς μένει διαρκῶς.

ΗΜΙΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ

Ἔλλειψις τῆς αἰσθήσεως εἰς τὸ ἓν μέρος τοῦ σώματος, παρατηρουμένη εἰς τὴν ὑστερίαν ἢ καὶ εἰς ὀργανικὰς παθήσεις ἐγκεφάλου καὶ νωτιαίου μυελοῦ, ὅτε ἡ ἀναισθησία εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος ἐκείνου ὅπου εὑρίσκεται ἡ πάθησις.

ΗΜΙΚΡΑΝΙΑ *(Migraine)*.

Ὀχληρὰ πάθησις συνισταμένη ἐκ μονομερῶς προσβολῆς ἰσχυροῦ πόνου, ἐπανερχομένης κατὰ περιόδους 3—4 ἑβδομάδων καὶ διαρκούσης μερικὰς ὥρας ἕως 1—2 ἡμέρας.

Οἱ πόνοι ἐπέρχονται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς, συνηθέστερον ἀριστερά, ἢ εἰς μέρος περιορισμένον, ὡς εἰς τοὺς κροτάφους ἢ πέριξ τῶν ὀφθαλμῶν,μετὰ καὶ ἄνευ προδρομικῶν συμπτωμάτων, ὡς ρίγος, χάσμημα, ἀνακάτωμα, ἀπροθυμίαν δι' ἐργασίαν κλπ. Εὐαισθησίαν τοῦ δέρματος τῆς κεφαλῆς καὶ εἰς τὴν παραμικρὰν ψαῦσιν. Περὶ τὸ τέλος τῆς

προσβολῆς ἐπέρχεται ἔμετος καὶ ἀκολούθως ὕπνος.

Ἡ ἡμικρανία αὐξάνει μὲ σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἐργασίαν καὶ μὲ ἰσχυρὰς αἰσθητικὰς ἐπιδράσεις.

Ἡ κληρονομικότης παίζει ρόλον (γονεῖς νευρικοὶ καὶ ἀρθριτικοί). Συνήθως προσβάλλονται νεαρὰ ἄτομα καὶ ἰδίως θήλεα. Οἱ ἡλικιωμένοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ὑποφέρουν ἐὰν δὲ ὑποφέρουν συχνὴ αἰτία εἶναι ἡ ἀρτηριοσκλήρωσις, ἐν ᾧ εἰς τοὺς νέους παροδικὸς σπασμὸς τῶν ἐγκεφαλικῶν ἀγγείων.

Ἡ ἡμικρανία ἐπερχομένη ἐνίοτε καὶ ἀντανακλαστικῶς εἰς νόσους ρινός, στομάχου, γεννητικῶν ὀργάνων, συχνάκις λαμβάνει σοβαρωτέραν μορφὴν καί συνοδεύεται ὁτὲ μὲν ὑπὸ παροδικῆς παραλυσίας τοῦ προσώπου, ὁτὲ δὲ ὑπὸ διαραχῶν ὁράσεως. Ἐξ ἄλλου καὶ εἰς τὰς ἁπλᾶς ἡμικρανίας ὁ ὀφθαλμὸς εἶναι ἐπώδυνος, δακρύζει καὶ φαίνεται μικρότερος.

Ἡ *θεραπεία* τῆς ἡμικρανίας συνίσταται εἰς ἡσυχίαν ἐν σκοτεινῷ θαλάμῳ, κλίσιν ὀριζόντιον μὲ ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν, ψυχρὰ ἢ καὶ θερμὰ ἐπιθέματα, δέσιμον σφικτὸν τῆς κεφαλῆς, χρῆσιν διαφόρων φαρμάκων, (καφές, Μιγραινίνη, Ἐξαλγίνη, Κινίνη, Ἀντιπυρίνη,) ἐντριβὴν μὲ κονδύλιον μενθολης, ἠλεκτροθεραπείαν κλπ. Οἱ πάσχοντες δὲν πρέπει νὰ εἶναι δυσκοίλιοι, νὰ ἀποφεύγουν τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ καὶ τὸν καπνόν, νὰ κινῶνται εἰς τὸ ὕπαιθρον καὶ νὰ ἀποφεύγουν τὰς ἀγρυπνίας καὶ τὰς πνευματικὰς ὑπερκοπώσεις.

ΗΜΙΚΥΚΛΙΟΙ ΣΩΛΗΝΕΣ (*βλ. Οὖς*)

ΗΜΙΛΟΥΤΡΟΝ (*βλ. Λουτρὰ*)

ΗΜΙΠΛΗΓΙΑ

Κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τελεία παράλυσις, δηλ. κατάργησις τῆς ἐκουσίας κινήσεως τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ σώματος, ὀφειλομένη εἰς ἐγκεφαλικὴν αἱμορραγίαν (*βλ. Ἀποπληξία*). Ἡ παράλυσις αὕτη ἢ δύναται νὰ παρέλθῃ βαθμηδὸν τελείως ἢ δύναται καὶ νὰ μείνῃ ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπιπλοκή τις (πνευμονία γάγγραινα κλπ.) εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ὑποκύψῃ ὁ ἀσθενὴς.

Ὅταν παραμένει ἡ παράλυσις, τὰ μέλη τὰ ὁποῖα ἀρχικῶς δὲν δύνανται νὰ κάμουν κινήσεις, ἀρχίζουν μὲν νὰ κάμουν τοιαύτας, ἀλλ' οἱ μύες εἶναι συσπασμένοι, ὁ ποῦς κατὰ τὴν βάδισιν κάμνει κυκλικὴν κίνησιν, ὁ βραχίων εἶναι κεκαμμένος, οἱ δάκτυλοι σφιγμένοι εἰς τὴν παλάμην. Ἡ ἡμιπληγία ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως θεραπευομένη(ἰώδιον, ἠλεκτροθεραπεία, μαλάξεις κλπ.) δύναται ἐὰν ὄχι τελείως, ἐπαισθητῶς νὰ βελτιωθῇ. Οἱ ἡμιπληγικοὶ πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν τὴν ὑγιεινὴν τῶν ἀρτηριοσκληρωτικῶν.

ΗΜΙΤΕΝΟΝΤΩΔΕΙΣ ΚΑΙ ΗΜΙΥΜΕΝΩΔΕΙΣ ΜΥΕΣ

Μύες τοῦ ὀπισθίου μέρους τοῦ μηροῦ, οἱ ὁποῖοι συστελλόμενοι κάμπτουν τὴν κνήμην.

ΗΠΑΡ (*βλ. ΠΙΝ. 3 καὶ 4*)

Ὁ μεγαλείτερος ἀδὴν τοῦ σώματος. Κεῖται εἰς τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον, ἀμέσως κάτωθεν τοῦ διαφράγματος. Κρατεῖται εἰς τὴν θέσιν του διὰ συνδέσμων καὶ καλύπτεται ὑπὸ τοῦ περιτοναίου. Εἰς τὸν ἐνήλικα ἔχει *μῆκος* σχεδὸν 60 ἑκμ. *πλάτος* 20 ἑκμ. καὶ *πάχος* 7 ἑκμ. Τὸ *βάρος* του κυμαίνεται μεταξὺ $1\frac{1}{2}$ μέχρι 2 χλγρ. Τὸ ἧπαρ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕναμεγάλον *δεξιὸν λοβὸν* καὶ ἕνα μικρότερον *ἀριστερόν*, ὅστις φθάνει 4—6 ἑκμ. πέραν τῆς μέσης γραμμῆς τοῦ σώματος. Μεταξὺ τῶν δύο λοβῶν ὑπάρχει αὔλαξ καὶ ἐντὸς αὐτῆς *τρίτος μικρὸς λοβὸς* μὲ τὴν χοληδόχον κύστιν. Τὸ *σχῆμα* τοῦ ἥπατος εἶναι τρίγωνος πυραμὶς μὲ τὴν βάσιν κατὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ σώματος καὶ τὴν ἄκραν ἐστραμμένην πρὸς τὰ ἀριστερά. Τὸ ἧπαρ εἶναι στερεὸν σῶμα μὲ ἐπιφάνειαν ἐρυθρομελανήν Τομὴ δὲ αὐτοῦ δεικνύει δικτυοειδὲς σχέδιον διότι τὸ ἧπαρ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀναρίθμητα μικρὰ μερίδια, τὰ *ἡπατικὰ λοβία*, καὶ ἕκαστον τούτων ἀπὸ τὰ *ἡπατικὰ κύτταρα*. Ἕκαστον τῶν ἡπατικῶν λοβίων περιβάλλεται ὑπὸ δικτύου τριχοειδῶν ἀγγείων, σχηματιζόμενον ἐν μέρει ὑπὸ τῆς πυλιαίας φλεβός, ἐν μέρει δὲ ὑπὸ τῆς ἡπατικῆς ἀρτηρίας. Τὸ ὑπὸ τῆς πυλιαίας φλεβὸς γινόμενον δίκτυον, διατρέχον μεταξὺ τῶν ἡπατικῶν κυττάρων σχηματίζει φλέβα, ἥτις διατρέχει τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ λοβίου καὶ ὀνομάζεται *κεντρικὴ φλέψ*. Τὸ τῆς ἀρτηρίας δίκτυον διατρέχει μόνον τὸν μεταξὺ τῶν λοβίων χῶρον καὶ δὲν εἰσέρχεται εἰς ταῦτα. Ἐπίσης μεταξὺ τῶν ἡπατικῶν κυττάρων ἄρχονται καὶ τὰ *χολαγωγὰ σωληνάρια*, ἅτινα, κυρίως εἰπεῖν, δὲν ἔχουν τοίχωμα παρὰ περιστοιχίζονται πανταχόθεν ὑπὸ ἡπατικῶν κυττάρων. Οὕτω τὰ ἡπατικὰ λοβία ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν ἐκκρινόντων ἡπατικῶν κυττάρων, τῶν αἱματηρῶν τριχοειδῶν καὶ τῶν χολαγωγῶν σωληναρίων.

Κατὰ τὸ *ἐμβρυϊκὸν* στάδιον τὸ ἧπαρ σχηματίζει αἱμοσφαίρια, ἀργότερον ὅμως ἔχει *διαφόρους προορισμούς*. Ὅλον τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, διὰ νὰ χυθῇ εἰς τὸ σῶμα πρέπει νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ ἥπατος. Σχηματίζει δὲ τοῦτο διὰ τῶν πολυπληθῶν κυττάρων καὶ λοβίων του σύστημα διϋλιστηρίου διὰ τοῦ ὁποίου ρέει τὸ ἐκ τῶν ἐντέρων προερχόμενον αἷμα καὶ ἐκεῖθεν διὰ διαφόρων διακλαδώσεων εἰς τὴν ἡπατικὴν φλέβα, ἐκ ταύτης εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἐντεῦθεν διαμοιράζεται εἰς τὸ σῶμα. Κατὰ τὴν δίοδον ταύτην αἱ λευκωματοῦχοι οὐσίαι καὶ τὸ σάκχαρον κατακρατοῦνται εἰς τὸ ἧπαρ. Ἐκ τοῦ προσαγομένου σταφυλοσακχάρου σχηματίζεται τὸ γλυκογόνον, τὸ ὁποῖον κατατίθεται εἰς τὰ κύτταρα καὶ ἀποδίδεται κατὰ τὴν ἑκάστοτε χρῆσιν, ἀφ' οὗ σχηματισθῇ πρότερον εἰς σάκχαρον. Σχηματίζει τὴν χολὴν* καὶ καταστρέφει τὰ ἄχρηστα γινόμενα ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια, ἐκ τῆς αἱμοσφαιρίνης τῶν ὁποίων γίνονται αἱ χρωστικαὶ οὐσίαι τῆς χολῆς, μετασχηματίζει τὴν ἀμμωνίαν τοῦ λευκώματος εἰς οὐρίαν. Τέλος κατακρατεῖ δηλητήρια ἀπορροφηθέντα ἐκ τοῦ ἐντέρου καὶ τὰ καταστρέφει δι' ὀξειδώσεως ἢ ἐν μέρει τὰ κατακρατεῖ ὡς τὸ ἀρσενικόν, τὸν μόλυβδον κλπ. Κατάδηλος λοιπὸν ἡ μεγάλη σημασία τοῦ σπουδαίου τούτου ὀργάνου καὶ ἡ δυναμένη νὰ προκύψῃ βλάβη ἐκ τῆς μὴ κανονικῆς λειτουργίας αὐτοῦ, εἰς ὅλον τὸν ὀργανισμόν.

Ἡ λειτουργία τοῦ ἥπατος *ἐμποδίζεται* διὰ συνεχοῦς κυρτῆς στάσεως τοῦ σώματος, διὰ στενῶν σφικτῶν ἐνδυμάτων. Τὰ 50 % σχεδὸν τῶν γυναικῶν ἔχουν συνεπείᾳ στηθοδέσμων* καὶ ζωνῶν αὔλακα ἐπὶ τοῦ ἥπατος πλάτους καὶ βάθους σχεδὸν ἑνὸς δακτύλου, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι διὰ τῆς πιέσεως πλεῖστα τῶν ὠφελιμωτάτων ἡπατικῶν κυττάρων ἔχουν καταστραφῇ καθὼς καὶ ἀριθμὸς αἱματηρῶν ἀγγείων. Συνεπῶς ἡ κυκλοφορία διαταράττεται, καὶ ἐπέρχεται στᾶσις εἰς διάφορα ὄργανα τῆς κοιλίας.

Μέγιστον *δηλητήριον* διὰ τὸ ἧπαρ καὶ κατὰ συνέπειαν αἰτία πλείστων νόσων αὐτοῦ, εἶναι τὸ οἰνόπνευμα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν *θρεπτικὴν ἀξίαν* τοῦ ἥπατος, χρησιμοποιουμένου ὡς τροφῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀναφέρομεν ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ 20 % λευκώματος 4 % λίπους $74\frac{1}{2}$% ὕδατος καὶ 45 % ἁλάτων εἶναι δὲ δύσπεπτον.

ΗΠΑΡ ΚΙΝΗΤΟΝ

Ἐνίοτε συνεπεία χαλαρώσεως τῶν συνδέσμων, οἵτινες ἑνώνουσι τό ἧπαρ μὲ τὸ διάφραγμα, διολισθαίνει τὸ ἧπαρ εἰς τὴν κοιλίαν. Τὸ τοιοῦτον ἐπέρχεται καὶ ὡς σύμπτωμα γενικῆς πτώσεως τῶν σπλάχνων καὶ φέρει πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐγκύους πόνους ζάλην, λιποθυμίαν, διαταραχὰς πέψεως. Πρὸς θεραπείαν εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῇ κατάλληλος κηλεπίδεσμος.

ΗΠΑΤΙΤΙΣ

Ἡ φλόγωσις τοῦ ἥπατος. Γίνεται σπανίως διὰ μηχανικῶν τραυματισμῶν (πίεσις, κτύπημα). Συνηθέστερον προέρχεται ἐκ τῆς χοληδόχου κύστεως συνεπείᾳ χολολίθων καὶ μεταδόσεως τῆς φλεγμονῆς εἰς τὸ ἧπαρ, ἢ καὶ ἕνεκα ἐχινοκόκκων. Ἡ φλόγωσις γίνεται

πυώδης, σχηματίζει ἀπόστημα τοῦ ἥπατος ἢ ἐπιφέρει ἀτροφίαν.

Περιηπατῖτις δὲ λέγεται ἡ φλόγωσις τοῦ περικαλύμματος τοῦ ἥπατος, τὸ ὁποῖον ὡς τμῆμα τοῦ περιτοναίου ἑνώνεται μὲ τὸ κάλυμμα τῶν λοιπῶν ἐντοσθίων τῆς κοιλίας. Προέρχεται συνήθως ἐκ τραύματος ἢ πιέσεως (στηθόδεσμος, καλαπόδι ὑποδηματοποιοῦ κλπ.)

Δὲν εἶναι κυρίως ἀσθένεια τοῦ ἥπατος παρά τοπικὴ περιτονῖτις. Ἡ ὀξεῖα περιηπατῖτις ἐπιφέρει πυρετὸν καὶ πόνους ἐνῶ ἡ χρονία εἰς τὴν ἀρχὴν παρουσιάζει ἐλάχιστα φαινόμενα, ἀργότερον ὅμως διὰ στενώσεως ἕνεκα οὐλῶν, τῶν κάτωθεν τοῦ ἥπατος διατρεχόντων ἀγγείων, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ διαταραχὰς τῆς κυκλοφορίας καὶ ἀσκίτην.

Ἀπαιτεῖται προσοχὴ καὶ ἔγκαιρος θεραπεία, διότι δύναται νὰ προσβληθῇ καὶ ὁ ἡπατικός ἱστός καὶ νὰ ἐπιφέρῃ ἡπατίτιδα.

ΗΠΑΤΟΣ ΑΜΥΛΟΕΙΔΗΣ ΕΚΦΥΛΙΣΙΣ

Κατ' αὐτὴν ὁ ἡπατικὸς ἱστὸς μετασχηματίζεται εἰς ἀμυλοειδῆ. Ἡ νόσος συνοδευομένη συνήθως ὑπὸ ὁμοίας ἐκφυλίσεως τοῦ σπληνὸς καὶ τῶν νεφρῶν παρατηρεῖται εἰς μακροχρονίους διαπυήσεις ὀστῶν, συφίλιδα, φυματίωσιν, χρονίας διαρροίας, μολυσματικὰς νόσους, ὄγκους κλπ. ἐπιφέρει δὲ ἀναιμίαν, νεφρίτιδα, ὑδροπικίαν κλπ.

Εἰς τὴν ἀρχὴν παρατηροῦνται ἀσήμαντα φαινόμενα, ἀργότερον πρήξιμον τοῦ ἥπατος μέ τὰς συνεπείας του. Ἡ θεραπεία τότε μόνον εἶναι δυνατὴ ὅταν καὶ ἡ ἀρχικὴ νόσος θεραπεύεται.

ΗΠΑΤΟΣ ΑΠΟΣΤΗΜΑ

Ἡ πυώδης ἡπατῖτις ἐπιφέρουσα ἀπόστημα ἔχει ὡς αἰτίαν τραύματα ἐξωτερικά, ἢ μικροοργανισμοὺς ἐκ τοῦ αἵματος ἢ καὶ ἐκ τῆς χοληδόχου κύστεως εἰσερχομένους, ἐχινοκόκκους, ἐνίοτε δὲ ἐμβολήν, ὀξέα μολυσματικὰ νοσήματα (δυσεντερία).

Τὸ ἀπόστημα τοῦ ἥπατος συνοδεύεται μὲ ρίγη, ἰσχυροὺς πόνους εἰς τὴν ἡπατικὴν χώραν μὲ ἀνάκλασιν εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον, ἴκτερον ἐμέτους καὶ ἡ γενικὴ κατάστασις εἶναι βαρέως προσβεβλημένη. Θάνατος δύναται νὰ ἐπέλθῃ διὰ πυαιμίας καὶ ἐξαντλήσεως ἢ διατρήσεως καὶ περιτονίτιδος.

Τὸ πύον τὸ ζητοῦν διέξοδον ἢ διατρυπᾷ τὰ κοιλιακὰ τοιχώματα καὶ ἐξέρχεται (εὐτυχὴς λύσις) ἢ ζητεῖ ὁδὸν εἰς τὴν κοιλίαν ἢ καὶ διὰ τοῦ διαφράγματος εἰς τήν θωρακικὴν χώραν μὲ συνέπειαν περιτονίτιδα ἢ πλευρίτιδα (λύσις δυσάρεστος). Ἐνίοτε ὅμως γίνεται φλόγωσις εἰς τὸ διατρηθὲν μέρος καὶ τὸ πύον ἐξέρχεται διὰ τοῦ ἐντέρου ἢ διὰ τῶν πνευμόνων (κίνδυνος ὀλιγώτερος).

Αἱ εὐνοϊκώτεραι περιστάσεις εἶναι ἐκεῖναι καθ' ἃς τὸ ἀπόστημα κεῖται εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ ἥπατος, δτε δὶ' ἐγχειρήσεως ἰᾶται.

ΗΠΑΤΟΣ ΑΤΡΟΦΙΑ ΞΑΝΘΗ

Νόσος σπανία. Κατ' αὐτὴν διὰ λιπώδους ἐκφυλίσεως καὶ ἀπορροφήσεως τῶν ἡπατικῶν κυττάρων, γίνεται ἐλάττωσις καὶ ἐν μέρει μαρασμὸς κατὰ τὸ $^1/_3$ ἢ καὶ $^1/_2$ τοῦ ἥπατος. Τὸ τοιοῦτον συμβαίνει συνηθέστερον εἰς τὰς γυναῖκας κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην. Ἡ αἰτία τῆς νόσου παραμένει ἄγνωστος. Πιθανὸν νὰ πρόκειται περὶ εἰδικῆς μολύνσεως. Ἡ νόσος αὕτη ἐπιφέρει πυρετόν, τάσιν πρὸς ἔμετον, ἐλαφρὸν ἴκτερον, πόνους, ἰσχυρὸν κεφαλόπονον, διέγερσιν, παραλήρημα, σπασμούς, βαθὺ κῶμα Καθίσταται συχνάκις θανατηφόρος εἰς διάστημα ὀλίγων ἡμερῶν. Ὁμοιάζει πρὸς τὸν κίτρινον πυρετὸν καὶ τὴν δηλητηρίασιν μὲ φώσφορον, ἐπέρχεται δὲ μόνη ἢ καὶ μετὰ σοβαρὰν μολυσματικὴν νόσον (τυφοειδὴς πυρετός, σύφιλις). Εἶναι ἀνίατος

ΗΠΑΤΟΣ ΕΧΙΝΟΚΟΚΚΟΙ

Διὰ τῆς καταπόσεως τῶν ἐχινοκόκκων ἀναπτύσσονται οὐχὶ σπανίως εἰς τὸ ἧπαρ, μοναδικαὶ ἢ καὶ περισσότεραι, στρογγυλαί, μεγέθους καρύου μέχρι κεφαλῆς παιδίου, ὑδατώδεις κύστεις πλήρεις διαυγοῦς ὑγροῦ μὲ ἀριθμὸν μικρῶν στρογγυλῶν προεξοχῶν εἰς τὴν ἐσωτερικήν των ἐπιφάνειαν.

Αἱ προεξοχαὶ δὲ αὗται δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ τελείως ἀνεπτυγμέναι κεφαλαὶ ἐχινοκόκκων.

Ἡ ἐξακολουθοῦσα αὔξησις τῶν κύστεων τούτων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ φλόγωσιν, μερικὴν καταστροφὴν τοῦ ἡπατικοῦ ἱστοῦ, περιτονίτιδα, ἀπίσχνανσιν, καχεξίαν καὶ τὸν θάνατον. Ἐνίοτε παρατηρεῖται αὐτόματος ἴασις, καθ' ἣν αἱ κύστεις διατρυπῶσαι τὸν στόμαχον, τὰ ἔντερα ὡς καὶ τὸν πνεύμονα ἐξέρχονται πρὸς τὰ ἔξω.

Ἡ θεραπεία τῆς σοβαρᾶς ταύτης παθήσεως μόνον δι' ἐγχειρήσεως εἶναι δυνατή. Διὰ τὴν προφύλαξιν (βλ. *Ἐχινόκοκκος*).

ΗΠΑΤΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΣ

Ὁ καρκῖνος γίνεται ἢ εἰς αὐτὸ τὸ ἧπαρ ἢ ἐπέρχεται ἐξ ἄλλου ὀργάνου (στόμαχος, ἔντερα). Τὰ συμπτώματα εἶναι διάφορα καὶ ὅμοια σχεδὸν πρὸς τὰ τῆς ἡπατίτιδος. Εἰς τὴν ἀρχὴν σχεδὸν οὐδέν σύμπτωμα διακριτικὸν παρατηρεῖται, ἀργότερον ἐπέρχονται ἴκτερος, διαταραχαὶ τῆς κυκλοφορίας, ἀσκίτης, πόνοι, καχεξία. (βλ. *Καρκῖνος*).

ΗΠΑΤΟΣ ΚΙΡΡΩΣΙΣ

Προέρχεται ἐκ χρονίας φλογώσεως τοῦ ἥπατος, συνήθως παρὰ τοῖς ἀλκοολικοῖς, ἄλλοτε δέ, ὡς εἰς νέους, ἄνευ καταφανοῦς αἰτίας (σύφιλις, ἑλονοσία). Ἀρχικῶς τὸ ἧπαρ εἶναι ἐξογκωμένον, ἀργότερον τὰ ἡπατικὰ κύτταρα καταστρέφονται καὶ ὅλον τὸ ἧπαρ ζαρώνει, μικραίνει, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιφανείας του δεικνύει πολυαρίθμους μικρὰς ἐξογκώσεις καὶ γίνεται βαθμηδὸν ἀνίκανον διὰ λειτουργίαν.

Αἱ ***συνέπειαι*** εἶναι : χρονία γαστρῖτις ἐνίοτε μὲ αἱματεμέσεις, καὶ σπανίως ἴκτερος, ἐξόγκωσις τοῦ σπληνός, ἀπίσχνανσις, ἀσκίτης. Διαρκεῖ ἐπί τινα ἔτη. Ἡ νόσος ἐν τῇ ἀρχῇ της δύναται νὰ θεραπευθῇ ἐνίοτε.

ΗΠΑΤΟΣ ΛΙΠΩΔΗΣ ΕΚΦΥΛΙΣΙΣ

Κατ' αὐτὴν εἰς τὸ ἐσωτερικόν τοῦ ἥπατος κατατίθενται μεγάλαι ποσότητες λίπους. Οὕτω τὸ ἧπαρ αὐξάνει κατ' ὄγκον εἰς τὸ διπλάσιον ἢ καὶ τριπλάσιον·

Παρουσιάζεται ἰδίως εἰς γενικὴν παχυσαρκίαν καὶ εἰς χρόνιον ἀλκοολισμόν.

Θεραπεία ἀνάλογος τῆς αἰτίας.

ΗΠΑΤΟΣ ΣΥΜΦΟΡΗΣΙΣ

Ἡ ὑπέρμετρος συρροὴ καὶ στάσις αἵματος καὶ ἡ ἐκ τούτου προερχομένη ἐξοίδησις καὶ μεγέθυνσις τοῦ ἥπατος.

Γίνεται ἢ ἐκ δυσκολίας τῆς ἐκροῆς τοῦ αἵματος (νόσοι καρδίας, πνευμόνων) ἢ ἕνεκα ηὐξημένης εἰσροῆς αἵματος, ἥτις παρατηρεῖται εἰς τοὺς πολυφάγους, τοὺς καθιστικὴν ζωὴν διάγοντας καὶ ἐλάχιστα κινουμένους, καὶ εἰς τοὺς κατάχρησιν οἰνοπνεύματος ποιουμένους. Ἐπίσης προέρχεται καὶ ἕνεκα λόγων κλιματικῶν (τροπικαὶ χώραι).

Μικρὰ συμφόρησις δὲν ἐπιφέρει εἰδικὰς ἐνοχλήσεις. Εἰς μεγαλειτέρας παρατηρεῖται αἴσθημα πιέσεως καὶ πληρότητος, ὡς καὶ πόνοι, δυσπεψία, δυσκοιλιότης, αἱμορροΐδες, δυσθυμία, ἐλαφρὸς ἴκτερος.

Θεραπεύεται ἀναλόγως τῆς προκαλεσάσης αἰτίας.

ΗΡΑ (*βλ. Λόλιον τὸ μεθῦον*).

ΗΡΑΝΘΗΜΑ (*Primivère, κ. Πρέμουλα*).

Φυτὸν μὲ ὡραῖα λιλὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα ὅμως εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἐπιφέρουν λίαν δυσάρεστον δερματίτιδα, μόλις ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ δέρμα, ἰδίως προσώπου καὶ χειρῶν, ὡς καὶ ἐπιπεφυκύτιδα.

ΗΡΙΓΕΡΩΝ (*βλ. Ἐριγέρων*).

ΗΡΩΙΝΗ (*Heroine*).

Κόνις λευκὴ παραγομένη ἐκ τοῦ ὀπίου. Χορηγεῖται ὡς καταπραϋντικὸν κατὰ τοῦ βηχός, εἰς δόσιν 5 χλστγρ. —1 ἐκγρ. εἰς σταγόνας ἢ καταπότια.

ΘΑΛΑΣΣΑ

Διὰ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ κλίματος τῶν παραθαλασσίων μερῶν βλ. *Κλίμα*.

Ὁ θαλάσσιος ἀὴρ γενικῶς αὐξάνει διὰ τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς ἰσχυρᾶς κινήσεως του, τὴν κυκλοφορίαν τοῦ δέρματος, διὰ τῆς καθαριότητος του (ὄζον) ἐπιδρᾶ ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς, ἐπιταχύνων καὶ καθιστῶν αὐτὴν βαθυτέραν, ἐπὶ τῆς θρέψεως, ἐπιταχύνων αὐτὴν καὶ ἀνοίγων τὴν ὄρεξιν.

Οἱ ἐκ ρευματικῶν καὶ δερματικῶν τινῶν νοσημάτων πάσχοντες, ὡς καὶ νευρικοὶ τινὲς βλάπτονται ἀπὸ τὸ θαλάσσιον κλῖμα. Ἐν γένει δὲ πολλοὶ μὴ συνηθισμένοι, ὅταν ὑπάγουν νὰ κατοικήσουν εἰς παραθαλάσσια μέρη, ἔχουν ἐνοχλήσεις καὶ ἰδίως ὑποφέρουν ἀπὸ ἀϋπνίαν. Οἱ τοιούτοι πρέπει νὰ κατοικοῦν εἰς ἀπόστασιν τινὰ ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ νὰ μὴ ἔχουν τὸ δωμάτιον των πρὸς αὐτήν.

Ἐπίσης οἱ κατοικοῦντες πλησίον τῆς θαλάσσης πρέπει ἰδίως τὴν πρωΐαν καὶ τὸ ἑσπέρας νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τὸν ὑγρὸν ἀέρα τῆς θαλάσσης καὶ νὰ ἐνδύωνται θερμότερον (μάλλινα). (βλ. *Ταξίδια, Λουτρά, Κλίμα, Ναυτίασις, Κολύμβημα*).

ΘΑΛΑΣΣΟΔΡΟΜΙΑ (*Yachting*)

Ὡς σωματικὴ ἄσκησις δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν, ἀπὸ ὑγιεινῆς ὅμως καὶ ψυχικῆς ἀπόψεως ὠφελεῖ, διότι ἀναπνέει τις καθαρὸν ἀέρα, ἐνισχύεται ἡ θέλησις καὶ ἡ ψυχραιμία. (βλ. *Κωπηλασία*).

ΘΑΛΛΙΝΗ

Χημικὴ οὐσία τῆς ὁποίας τὸ θειϊκὸ ἅλας, ἡ ***Θειϊκὴ Θαλλίνη*** κόνις κιτρίνη μὲ ὀσμὴν ἀνίσου, χρησιμοποιεῖται σπανίως ὅμως, ὡς ἀντιπυρετικὸν καὶ κατὰ τῆς βλενορροίας.

ΘΑΜΒΩΣΙΣ

Διαταραχὴ τῆς ὁράσεως δυναμένη νὰ προέλθῃ ἀπὸ διαφόρους αἰτίας (ὡς ἐργασία μὲ ἰσχυρὸν φῶς, χιών, ἠλεκτρικοὶ σπινθῆρες, κεραυνός, ὅταν ἀπὸ τὸ σκότος ἐξέρχεταί τις αἰφνιδίως εἰς ἰσχυρὸν φῶς, ὅταν ἀτενίσῃ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν ἥλιον κλπ.) Ἐπιφέρει ἐπιπεφυκίτιδα ἰρίτιδα, δακρυόρροιαν, φωτοφοβίαν, πόνους.

Θεραπεύεται ὅταν μείνωμεν ἐπί τινα καιρὸν εἰς σκότος. Ἐνίοτε ἡ θάμβωσις συνοδεύεται καὶ μὲ ζάλην. (βλ. *Φωτισμός*).

ΘΑΝΑΤΟΣ

Παῦσις καὶ τῶν τελευταίων ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς. Λέγομεν δὲ τελευταίων διότι ὅλα τὰ κύτταρα καὶ ὅλοι οἱ ἱστοὶ δὲν χάνουν πάραυτα καὶ ταὐτοχρόνως τὴν

ζωϊκὴν αὐτῶν λειτουργίαν. Ὑπάρχουν κύτταρα, τὰ ὁποῖα δεικνύουν ἀκόμη ἀντίδρασιν ἀρκετὸν χρόνον μετὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν λεγομένην τελευταίαν.

Οὕτω τὰ ἐπιθήλια καὶ οἱ μύες ἔχουν ἐρεθιστικότητα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀτόμου, ἐν ᾧ τὰ κύτταρα τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι τὰ πρῶτα ἀποθνήσκοντα.

Ἐν τούτοις, ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀποθνήσκει διὰ μιᾶς παρὰ κατὰκυτταρικο ξομίλους, ἔχομεν τὸ δικαίωμα ἐπιστημονικῶς νὰ ὁμιλῶμεν περὶ στιγμῆς τοῦ θανάτου, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἐν τῷ συνόλῳ του ἔπαυσεν νὰ λειτουργῇ, ἔγινε δηλ. πτῶμα.

Ἡ ***αἰτία*** τοῦ θανάτου κεῖται ἐν αὐτῷ τῷ σώματι. Οὐδὲν ὄν, τὸ ὁποῖον ζῇ, εἶναι ἀθάνατον. Τὸ ἀποθνήσκειν εἶναι καθῆκον μας, ἡ δὲ ἀθανασία οὔτε ἐπιθυμητὴ εἶναι οὔτε καὶ κατὰ φύσιν δυνατή. Ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκει ἢ ἐκ γήρατος (φυσικὸς θάνατος) ἢ ἠττώμενος κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου.

Ὁ φυσικὸς θάνατος ἢ θάνατος ἐκ γήρατος, δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἄνευ προηγηθείσης νόσου δηλ. μὲ ὄργανα τελείως ἐλεύθερα παθολογικῶν ἀλλοιώσεων, ἄνευ ἀποδεδειγμένης ἰδιαιτέρας αἰτίας, ὅτε αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς γίνονται ὁλονὲν ἀδυνατώτεραι ἡ δὲ ζωὴ ἐπὶ τέλους σβύνει, ἄλλοτε μὲν ἠρέμως καὶ βαθμιαίως, μάλιστα κατὰ τὸν ὕπνον, ἄλλοτε δὲν ταχέως καὶ ἀντιληπτῶς. Ἀπὸ τοιοῦτον φυσικὸν θάνατον ἐλάχιστοι ἀποθνήσκουν.

Πᾶν ἄλλο εἶδος θανάτου δὲν εἶναι φυσικὸν καὶ γίνεται ἢ ἐκ δυστυχήματος ἢ ἕνεκα πολέμου, πείνης κλπ. Εἶναι ἄλλως τε τόσον εὔκολον τὸ νὰ ἀποθάνῃ τις.

Διακρίνομεν δύο εἴδη θανάτου, ἀναλόγως τῶν βλαβῶν, αἵτινες προεκάλεσαν αὐτόν.

Α) Τὸν ***ἐξ ἐξαντλήσεως*** θάνατον, ὅπου τὰ φαινόμενα τοῦ θανάτου ἀναπτύσσονται βαθμηδόν, ἀπὸ ὑπαρχούσας ἤδη νοσηρὰς καταστάσεις καὶ ἐξελίσσονται μέχρι τέλους.

Β) Τὸν ***αἰφνίδιον θάνατον*** ὅπου τὰ φαινόμενα διαρκοῦν δευτερόλεπτα ἢ λεπτά τινα.

Ὁ ἐξ ἐξαντλήσεως θάνατος εἶναι ὁ ὀλιγώτερον σκληρὸς διὰ τοὺς ἀπομένοντας, περισσότερον ὅμως διὰ τὸν ἀποθνήσκοντα, ὅστις βλέπει βαθμηδὸν τὸν θάνατον ἐπερχόμενον. Συμβαίνει τοῦτο εἰς τὰς περισσοτέρας νόσους ἢ εἰς ἄλλας αἰτίας, αἵτινες δὲν ἐπιφέρουν ἀμέσως τὸν θάνατον ἐκτὸς ἐὰν αἰφνίδιος ἐπιπλοκὴ ἐπιφέρει ἀμέσως αὐτόν. Δύναται δὲ νὰ εἶναι ὁ θάνατος οὗτος βραδὺς ἢ ταχύς, ἀναλόγως τῆς διαρκείας τῶν φαινομένων. (βλ. *Ἀγωνία*)

Ὁ αἰφνίδιος θάνατος ἐπερχόμενος χωρὶς τὸ ἄτομον νὰ ἔχῃ παρουσιάσῃ μέχρι τότε σοβαρὰς διαταραχὰς εἶναι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἐξ ἐξαντλήσεως σκληρὸς διὰ τοὺς οἰκείους, διότι αἰφνιδίως ἀποχωρίζονται προσφιλοῦς των προσώπου, ἀλλ' οὐχὶ αἰσθητὸς διὰ τὸν ἀποθανόντα. Τοιοῦτοι αἰφνίδιοι θάνατοι προέρχονται ἰδίως ἀπὸ νόσους καρδίας καὶ ἀγγείων (συγκοπή, ἀνεύρυσμα, ἐμβολή).

Τὰ ***σημεῖα*** τοῦ ἐπελθόντος θανάτου εἶναι 1) ἡ παῦσις τῆς ἀναπνοῆς, ἀποδεικνυομένη διὰ τοῦ μὴ σχηματισμοῦ ἀτμῶν ἐπὶ καθρέπτου κρατουμένου ἔμπροσθεν τοῦ στόματος καὶ τῆς ρινός, 2) ἔλλειψις καρδιακῶν παλμῶν, 3) ἀναισθησία τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος, ὅστις εἶναι θολὸς καὶ ἔχει πτυχάς, 4) μαλάκυνσις τοῦ βολβοῦ τῶν ὀφθαλμῶν 5) ἀκαμψία τοῦ σώματος, ἀρχίζουσα ἀπὸ τὴν κάτω σιαγόνα, συνήθως μερικὰς ὥρας μετὰ τὸν θάνατον καὶ ἥτις διαρκεῖ 40—80 ὥρας. 6) ψῦξις τοῦ σώματος, ἀρχίζουσα συχνὰ κατὰ τὴν ἀγωνίαν, 7) αἱ κυαναῖ κηλῖδες, αἵτινες σχηματίζονται ἐπὶ τῶν μερῶν ἐφ' ὧν πλαγιάζει ὁ ἀποθανὼν καὶ αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται 5 σχεδὸν ὥρας μετὰ τὸν θάνατον, 8) ἡ ἔκφρασις ἐν γένει τοῦ προσώπου, ἡ σῆψις κλπ

Πρὸς ἐξακρίβωσιν, κατὰ μέσον ὅρον τοῦ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ψύξεως, διαρρεύσαντος χρονικοῦ διαστήματος, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀναφερθέντα

SISMANOGLIO MEGARO

φαινόμενα, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι σῶμα ἀκόμη θερμὸν καὶ μαλακὸν δεικνύει ὅτι ὁ θάνατος ἔχει ἐπέλθει πρὸ 24 μόλις ὡρῶν, σῶμα μὲ θερμ. περιβάλοντος καὶ μαλακόν, πρὸ 36 ὡρῶν, σῶμα σκληρὸν μὲ κηλῖδας κυανᾶς καὶ σῶμα μαλακὸν μὲ κηλῖδας πρασινωπὰς τοὐλάχιστον πρὸ 4 ἡμερῶν.

Ὁ χρόνος, κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ συχνότερον ἐπέρχεται ὁ θάνατος, εἶναι κατὰ στατιστικάς τινὰς ἀπὸ τὸ μεσονύκτιον μέχρι τῆς 6ης πρωϊνῆς. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ἀποθνήσκει ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα του.

Σχετικῶς μὲ τὴν ***ψυχολογίαν*** τοῦ θανάτου πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ τις ὅτι ἐὰν ὑπάρχῃ ζήτημα ἐξεταζόμενον χωρὶς βάσιν, εἶναι τὸ ζήτημα τοῦτο διότι, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀποθανόντων ἐπέστρεψεν, διὰ νὰ μᾶς διηγηθῇ τὸ τί ἠσθάνθη κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του. Καὶ ἐν τούτοις, τόσον ἡ λογικὴ ὅσον καὶ παραδείγματά τινα, μᾶς διαφωτίζουν περὶ τούτου. Βεβαίως, οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ θέλων νὰ ἀποχωρισθῇ τῆς γλυκείας συνηθείας τοῦ ζῆν. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον μᾶς τρομάζει, δεδομένου ὅτι ἐνωρὶς ἢ ἀργὰ ὅλοι θὰ πληρώσωμεν τὸν φόρον τοῦτον, εἶναι ὁ φόβος τοῦ θανάτου. Ἔχει δέ, ὡς αἰτίαν, ὁ φόβος οὗτος τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ θάνατος συνδέεται μὲ πόνους ἢ τυραννίαν.

Πρέπει ἄρα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι δὲν εἶναι ὁ θάνατος ὅστις μᾶς τρομάζει, ἀλλὰ τὸ ἀποθνήσκειν. Ἡ ἰδέα ὅμως αὕτη εἶναι ἀβάσιμος διὰ τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων, διότι ἡ φύσις εἶναι οἰκτίρμων διὰ τὰ δημιουργήματά της, ἐξοικονομοῦσα τὰ πράγματα θαυμασίως.

Ὁ ἀποθνήσκων δὲν αἰσθάνεταί τι, διότι μόλις ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐξασθενήσουν τὸ αἷμα ὑπερπληρούμενον μὲ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἐπενεργεῖ ναρκωτικῶς, οὕτως ὥστε ὁ ἄνθρωπος δὲν αἰσθάνεται τίποτε. Ἐπίσης ἐπέρχεται ἀναισθησία τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐξ αἱμορραγιῶν καὶ μολυσματικῶν νοσημάτων. Ἄλλοι πάλιν, ὡς οἱ διὰ βλημάτων ἢ διὰ τραυμάτων τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἀκαριαίως ἀποθνήσκοντες, δὲν εὑρίσκουν καιρὸν νὰ αἰσθανθοῦν πόνον.

Βεβαίως οἱ ἐξ ἀσθενειῶν ἀποθνήσκοντες ὑποφέρουν μέχρι τέλους, ἂν καὶ εἰς αὐτοὺς κατὰ τὸ τέλος ἡ συναίσθησις χάνεται, ἐν τούτοις οἱ πόνοι δὲν ὀφείλονται εἰς τὸν θάνατον, ἀλλὰ εἰς τὴν νόσον.

Ἄνθρωποι ὑποστάντες τὴν ἰδίαν μὲ τοὺς ἀποθανόντας δοκιμασίαν δηλ. ὑποστάντες φαινομενικὸν θάνατον (ὡς πνιγμένοι κλπ.), ἐπανελθόντες δὲ εἰς τὴν ζωήν, μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἀνώδυνος, ἄλλοι ὁμολογοῦν ὅτι δὲν ᾐσθάνθησαν τίποτε, ἄλλοι ὅτι ᾐσθάνθησαν περίεργον αἴσθημα εἰς τὸ στῆθος, οἱ περισσότεροι τέλος ὅτι δὲν εἶχον δυσαρέστους παραστάσεις.

Ὁ ***φαινομενικὸς θάνατος*** εἶναι ἀπώλεια τῆς ζωῆς, δυναμένης νὰ ἐπανέλθῃ Κατ' αὐτὴν αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον, καὶ προφανῶς ὁ ὀργανισμὸς βλάπτεται ἐν τῇ λειτουργίᾳ του τόσον ὀλίγον, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπιζήσῃ. Κατὰ τὸν φαινομενικὸν θάνατον οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας εἶναι πολὺ ἀδύνατοι, ἐν τούτοις ἀντιληπτοί, ἐν ᾧ ὁ σφυγμὸς ἔχει ἐκλείψῃ.

Ὁ φαινομενικὸς θάνατος παρουσιάζεται τόσον εἰς τὰ νεογέννητα καὶ εἰς τὰ παιδία, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐνήλικας, ἕνεκα διαφόρων αἰτιῶν, ἰδίως μὲ φαινόμενα ἀσφυξίας, δύναται δὲ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ζωὴ διὰ τῶν ἐντῷ ἄρθρῳ ***ἀσφυξία*** ἀναφερομένων μέσων (βλ. *Ἀγωνία, Ἐνταφιασμός.*)

ΘΑΨΙΑ (*Thapsia*).

Φυτὸν ἀπὸ τὴν ρίζαν τοῦ ὁποίου ἐξάγεται ρητίνη, διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ἐπισπαστικὸν ἐμπλαστρον. Παρὰ τοὺς πόνους ὅμως τοὺς ὁποίους προκαλεῖ, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐμπλάστρου τούτου, ἡ ἐπίδρασις του δὲν διαφέρει τῆς τοῦ ἁπλοῦ βάμματος ἰωδίου.

ΘΑΨΙΜΟΝ *(βλ. Ἐνταφιασμός)*

ΘΕΙΙΚΟΣ ΑΙΘΗΡ *(βλ. Αἰθήρ.)*

ΘΕΙΙΚΟΝ ΟΞΥ (*βλ. Βιτριόλιον, Acide sulfurique*)

Εὑρίσκεται ἐλεύθερον εἰς ὕδατα τινά, συνήθως ὅμως ἐν συνθέσει ὡς ἅλας (sulfate) καὶ ὡς ἀλκάλι. Παράγεται χημικῶς ἐκ τοῦ θείου ἢ ἐκ τῶν συνθέσεων αὐτοῦ, εἶναι δὲ τὸ μᾶλλον διαδεδομένον ὀξὺ τῆς βιομηχανίας, κατάλληλον εἰς πλείστας καὶ διαφόρους χρήσεις. Ἐκ τῶν διαφόρων ἰδιοτήτων του ἀναφέρομεν ὅτι ἔχει μεγάλην συγγένειαν πρὸς τὸ ὕδωρ μετὰ τοῦ ὁποίου σχηματίζει διαφόρους χημικὰς ἑνώσεις, ἀναπτύσσον ἰσχυρὰν θερμότητα. Ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐσωτερικῶς τὸ θειϊκὸν ὀξὺ χρησιμοποιεῖται περισσότερον ὑπὸ μορφὴν τῶν ἁλάτων του παρὰ ὡς ἁπλοῦν, διότι εἶναι λίαν καυστικὸν εἰς μεγάλην δόσιν ἐνῷ εἰς μικρὰν εἶναι καταπραϋντικὸν καὶ στυπτικόν, καὶ δίδεται ὡς ***ὕδωρ*** τοῦ Rabel (διάλυσις 1 μέρους ὀξέος μὲ 4 οἰνοπνεύματος) μερικαὶ σταγόνες ἕως 2 γρ. εἰς ποτόν, ὡς ***θειϊκὴ λεμονάδα*** limonade sulfurique (διάλυσις 2 γρ. ὀξέος εἰς λίτρον ὕδατος).

Σπανιώτερον χορηγεῖται εἰς ἰσχυροτέραν διάλυσιν (1%) εἰς ἀσθενείας καθ' ἃς τὸ αἷμα ἔχει ἠλαττωμένην πηκτικότητα (σκορβοῦτον, βερλόβειος νόσος) ἢ καὶ ὡς ***ὀξὺ τοῦ*** Haller (1 μέρος ὀξέος καὶ 3 οἰνοπνεύματος) εἰς δόσιν 5—10 σταγόνων ἐντὸς ποτηρίου σακχαρούχου ὕδατος, εἰς πνευμονικάς, γαστροεντερικὰς μητρικὰς αἱμορραγίας εἰς διαρροίας καὶ μολυσματικὰς νόσους.

Ἐξωτερικῶς χρησιμοποιεῖται τὸ θειϊκὸν ὀξὺ ὡς καυστικὴ πάστα, καὶ ὡς ἀπολυμαντικόν.

Τὸ θειϊκὸν ὀξὺ τόσον εἰσπνεόμενον ὅσον προσλαβανόμενον ἐσωτερικῶς εἰς μεγάλας δόσεις προξενεῖ ***δηλητηρίασιν Εἰσπνεόμενον*** εἰς ἐλαφρὰν δόσιν ἐπιφέρει βλάβας τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ ὀφθαλμῶν, εἰς μεγάλην δὲ δόσιν λιποθυμίαν καὶ συγκοπήν. Προσλαμβανόμενον ***ἐσωτερικῶς*** ἕνεκα τῆς ἰδιότητός του νὰ προσέλκῃ τὸ ὕδωρ φέρει ἀπανθράκωσιν καί ἐσχάρας τοῦ βλεννογόνου στόματος, φάρυγγος, οἰσοφάγου, αἵτινες ἀφίνουν στενώσεις τοῦ οἰσοφάγου. Τὰ ἄλλα ***συμπτώματα*** τῆς δηλητηριάσεως εἶναι ἰσχυροὶ πόνοι, ἀνακατώματα, ἔμετος μαύρων αἱματηρῶν οὐσιῶν, ψῦξις ἄκρων, ἰσχυρὰ δίψα μεγάλη κατάπτωσις. Ὁ θάνατος δὲν ἀργεῖ ἐὰν δὲν ἐνεργήσωμεν ταχέως καὶ ἐπέρχεται ἢ δι' ἀσφυξίας (οἴδημα τοῦ λάρυγγος), ἢ διὰ διατρήσεως στομάχου (περιτονῖτις), ἢ διὰ στομαχικῆς αἱμορραγίας. ***Πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὸν δηλητηριασθέντα*** ἀλκαλικά, διὰ νὰ ἐξουδετερώσωμεν τὸ ὀξὺ (ὡς Μαγνησία μὲ γάλα, Μαγνησία 50 γρ. εἰς 300 γρ. διϋλισμένου ὕδατος καὶ ἐξ αὐτοῦ κάθε 10 λεπτὰ 5 κ. σ. ἐλαιόλαδον, ἀσβεστόνερον, κιμωλία εἰς ὕδωρ, σαπωνόνερον ἢ ἀσβεστόνερον, πότασσα, σόδα).

Ἐπίσης δυνάμεθα νὰ δώσωμεν διαλελυμένον ἀσπράδι αὐγοῦ καὶ μεγάλην ποσότητα ὕδατος διὰ νὰ ἀραιώσωμεν τὸ ὀξύ.

Τὸ θειϊκὸν ὀξὺ ἐπιφέρει ***ἐγκαύματα*** ἐπὶ τοῦ δέρματος, τὰ ὁποῖα θὰ πλύνωνται μὲ ἄφθονον σαπωνόνερον ἢ ἀσβεστόνερον, ἢ διάλυσιν σόδας, θὰ γίνῃ δὲ ὕστερον ἐπίθεμα μὲ μίαν τῶν ρηθεισῶν διαλύσεων.

ΘΕΙΟΚΟΛ (*Thiocol*)

Κόνις ὁμοία μὲ τὸ γαϊακόλ, χορηγουμένη εἰς στηθικὰ καὶ ἐντερικὰ νοσήματα εἰς δόσιν 0,22-0,50 τὴν ἡμέραν.

ΘΕΙΟΛΙΟΝ (*Thiol*).

Οὐσία ἀνάλογος πρὸς τὸ Ἰχθυόλιον, περιέχουσα θεῖον καὶ ἔλαιον. Χρησιμεύει ὡς ἀντισηπτικὸν δερματικῶν νόσων καὶ ἀπορροφητικὸν ἐξιδρωμάτων τῆς μήτρας.

ΘΕΙΟΝ (*κ. Θειάφι, Soufre τ. Κιουκούρτ*).

Κίτρινα κρύσταλλα, χωνὶς γεῦσιν, τὰ ὁποῖα καιόμενα δίδουν διαπεραστικὴν ὀσμήν. Δὲν διαλύεται εἰς τὸ ὕδωρ, δυσκόλως δὲ εἰς οἰνόπνευμα ἢ αἰθέρα. Εἶναι λίαν εὔφλεκτον, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπαιτεῖται

SISMANOGLIO MEGARO

προσοχὴ εἰς τὰ μέρη ἔνθα εἶναι συσσωρευμένον. Εὑρίσκεται ἐν τῇ φύσει ἰδίως εἰς μέρη ὑφαιστειώδη καὶ εἰς πολλὰ ὕδατα. Εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν εὑρίσκεται εἰς λευκωματούχους οὐσίας καὶ εἰς τὰ κερατοειδῆ μέρη.

Τὸ ***καθαρὸν θεῖον*** (***ἄνθη τοῦ θείου***) χρησιμοποιεῖται εἰς ***ἐσωτερικὴν χρῆσιν*** ὡς καθαρκτικὸν (10 ἑκγρ.—10 γρ.) ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ὡς καὶ τὸ ***κατακρήμνισμα θείου*** (precipité de soufre) εἰς ἀλοιφὰς διὰ δερματικὰ νοσήματα, ἐπίσης ὡς ἀπολυμαντικόν, διότι καιόμενον σχηματίζει θειῶδες ὀξύ.

Τὸ ***ἦπαρ θείου*** εἶναι μίγμα ἁλάτων θειούχων καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς λουτρά.

ΘΕΙΟΝΑΛΗ (*βλ. Σουλφονάλ*).

ΘΕΙΟΣΙΝΑΜΙΝΗ (*βλ. Φιβρολυσίνη*).

ΘΕΙΟΥΧΑ ΑΛΑΤΑ (*Θειϊκὰ, Sulfates*). (*βλ. Μαγνήσιον. Νάτριον, Ἀργίλλιον, Ψευδάργυρος, Χαλκὸς, Σίδηρος*)

ΘΕΙΟΥΧΑ ΛΟΥΤΡΑ (*βλ. Λουτρά*)

ΘΕΙΟΥΧΑ ΥΔΑΤΑ (*βλ. Λουτροθεραπεία*)

ΘΕΛΗΣΙΣ (*βλ Βούλησις*).

ΘΕΜΕΛΙΑ (*βλ. Κατοικία*).

ΘΕΟΒΡΩΜΙΝΗ (*Theobromine*).

Ἀλκαλοειδὲς τοῦ Κακάο. Ἐλαφρῶς πικρὰ οὐσία. Ἔχει διουρητικὴν ἐνέργειαν διδομένη εἰς δόσιν 2 ἕως 3 γρ. τὴν ἡμέραν.

ΘΕΟΣΙΝΗ

Κόνις λευκὴ διδομένη εἰς δόσιν 0,50—1 γρ. ὡς διουρητικόν.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Τὸ σύνολον πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τελείας ὑγείας ἢ καὶ τῆς μερικῆς τοὐλάχιστον τοιαύτης χρησιμοποιουμένων μέσων. Ἡ ἐκλογὴ καὶ μέγα μέρος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέσων τούτων ἀνήκει εἰς τὸν ἰατρόν.

Ἡ θεραπεία δύναται νὰ γίνῃ 1ον διὰ ***φαρμάκων*** (***φαρμακευτικὴ θεραπεία***), διὰ τῆς ὁποίας ἢ ζητῶμεν νὰ ἀπομακρύνωμεν τὴν αἰτίαν τῆς νόσου ἢ καταπολεμοῦμεν ταύτην ἢ καταπολεμοῦμεν τὰ συμπτώματα αὐτῆς, ὅτε καὶ λέγεται θεραπεία ***προληπτική***, ***ριζικὴ*** ἢ ***εἰδική***, ***συμπτωματικὴ*** 2ον διὰ ***φυσικῶν μέσων***, (***φυσικοθεραπεία****), διὰ τῶν ὁποίων ὑποβοηθοῦμεν τὴν φύσιν, 3ον διὰ ***χειρουργικῶν μέσων***, καθαρῶς ριζικὴ θεραπεία.

Τὴν θεραπείαν κατὰ μέγα μέρος ὑποβοηθεῖ ἡ ***νοσηλεία****. Ἐπειδὴ δυστυχῶς ὁ λαὸς ὄχι μόνον ἀρέσκεται ἀφ' ἑνὸς νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς ἢ καὶ τυφλοῖς ὄμμασι νὰ παραδέχεται καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ τὰς θεραπευτικὰς θεωρίας τοῦ πρώτου τυχόντος γείτονος ἢ συγγενοῦς, πρὸς μεγίστην πάντοτε βλάβην τοῦ ἀσθενοῦς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὰ ἐφαρμοζόμενα μέσα νὰ κρίνῃ τὴν ἀξίαν τοῦ περιθάλποντος ἰατροῦ, τονίζομεν ***1ον*** ὅτι δὲν εἶναι πάντοτε ἀπόλυτος ἀνάγκη ἐπεμβάσεως θεραπευτικῆς εἰς νόσον, ἐν ὅσῳ ἡ πορεία αὐτῆς εἶναι ὁμαλή, διότι ὁ ὀργανισμὸς μόνος δύναται ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῆς νόσου καὶ ἑπομένως νὰ ἐπέλθῃ ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν διαταραχῶν, ***2ον*** ὅτι ἡ ἔγκαιρος πρόσκλησις τοῦ ἰατροῦ εἰς οἱανδήποτε νόσον εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα, διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ἀκριβῶς τὴν ὁμαλὴν πορείαν νὰ ἐπιβλέπῃ καὶ παρακολουθῇ αὐτὴν καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐπεμβαίνει κατόπιν περιεσκεμμένης ἀποφάσεως, ***3ον*** ὅτι ἕκαστος ἀσθενὴς καὶ ἑκάστη ἀσθένεια ἀπαιτεῖ ἀντικειμενικὴν θεραπείαν καὶ ὅτι εἰς τὸ ἴδιον ἄτομον καὶ τὴν ἰδίαν νόσον εἰς διάφορον χρόνον, ἀπαιτεῖται διάφορος θεραπεία, ἀναλόγως τῶν διαφόρων περιστάσεων, αἵτινες μόνον ὑπὸ ἐπιστήμονος δύνανται νὰ ἐξιχνιασθῶσι. ***4ον*** ὅτι ὑπάρχουν διάφορα μέσα θεραπείας, ἐνίοτε τελείως ἀντίθετα λ. χ. θερμότης καὶ ψῦχος, πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἰδίου κακοῦ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου δηλ. δὲν θεραπεύονται ὅλα μὲ τὸν ἴδιον τρόπον. βλ. *Ἰατρική*).

ΘΕΡΜΑΙ *Θερμοπηγαὶ* (*βλ. Λουτροθεραπεία*

ΘΕΡΜΑΝΣΙΣ

Ἐν ταῖς κατοικίαις προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὸ ψῦχος διὰ καταλλήλου ἐνδυμασίας, ἰδίως ὅμως διὰ τῆς θερμάνσεως. Ἀναμφισβητήτως ἡ κατοικία καὶ ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς ἀπόψεως θὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ προφυλάσσηται ἐν μέτρῳ.

Ἡ θερμ. τῶν κατοικιῶν, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τῆς θερμάνσεως, θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τοῦ ἐὰν αἱ διαμένοντες εἶναι γέροντες, μικρὰ παιδία, ἀναιμικοί, ἄτομα μὴ κινούμενα καὶ ἠναγκασμένα νὰ ἐργάζωνται καθήμενα, (ὡς γραφεῖς, ράπται, κλπ.) ὅτε ἡ θερμ. πρέπει νὰ εἶναι μεταξὺ 17ο—19ο Ε. Εἰς δωμάτια ὑγιῶν, κινουμένων δύναται νὰ εἶναι χαμηλωτέρα. Ἡ ἐν τοῖς δωματίοις θερμ. ἐξαρτᾶται κατὰ πολὺ καὶ ἀπὸ τὴν συνήθειαν. Πάντως εἶναι ἀναγκαία μετρία τοιαύτη, διότι διὰ μὲν τῆς ὑψηλῆς θερμ. τὸ δέρμα γίνεται εὐαίσθητον, μαλακώτερον καὶ ἐξερχόμενός τις κρυολογεῖ εὐκολώτερον, διὰ χαμηλῆς δὲ τοιαύτης διάφοραι παθήσεις δύναται νὰ προέλθουν.

Ἡ θέρμανσις ἔχει ὡς ***κύριον σκοπὸν*** νὰ θερμάνῃ τοὺς τοίχους, οἵτινες ὅταν εἶναι ψυχροὶ ἀφαιροῦν τὴν θερμότητα τῶν διαμενόντων ἐν τοῖς δωματίοις καὶ κατὰ συνέπειαν προκαλοῦν κρυολογήματα. Θερμαινομένων τῶν τοίχων θερμαίνεται καὶ ὁ ἐν τοῖς δωματίοις ἀήρ, πρέπει δὲ συνάμα νὰ γίνεται καὶ κατάλληλος ***ἀερισμός***, διότι ὡς γνωστόν, ὁ θερμαινόμενος ἀὴρ ἀνέρχεται εἰς τὴν ὀροφὴν τοῦ δωματίου, μένει δὲ κάτω ὁ ψυχρὸς, μὴ γινομένου δὲ ἀερισμοῦ καὶ μὴ κυκλοφοροῦντος οὕτω τοῦ θερμοῦ ἀέρος θὰ ἔχωμεν πάντοτε κάτω τὸν ψυχρὸν ἀέρα καὶ κατὰ συνέπειαν ψυχροὺς πόδας μὲ τὰς κακὰς των συνεπείας. Διὰ μιᾶς ***καλῆς*** θερμάνσεως πρέπει ὁ ἀερισμὸς νὰ γίνεται καλῶς, ἡ θερμ. ἴση καὶ κανονική, νὰ μὴ γίνηται δὲ ὁ ἀὴρ ξηρὸς καὶ νὰ μὴ μολύνηται διὰ τῶν προϊόντων τῆς καύσεως, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ καίωνται τελείως.

Ἀναφορικῶς δὲ διὰ τὴν καύσιμον ὕλην, ἡ διὰ τὴν τελείαν της καῦσιν περισσότερον ὀξυγόνον χρειαζομένη δίδει καὶ τὴν περισσοτέραν θερμότητα. Οὕτω κατὰ ***σειρὰν ποιότητος καυσίμου ὕλης***, διδούσης τὴν περισσοτέραν θερμότητα ἔχομεν : τὸ ἀεριόφως, τὸ πετρέλαιον, τὸν ἀνθρακίτην, τὸ πετροκάρβουνον, τὸ κὸκ, τὸ ξυλοκάρβουνον, τὸ ξηρὸν ξύλον. Ὁ ***καπνὸς*** γινόμενος ἐκ μὴ τελείας καύσεως, ἕνεκα κακῶν θερμαστρῶν, ἀποτελεῖται ἀπὸ μὴ καὲν κάρβουνον, ὑδρογόνον, ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ μονοξείδιον. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι βαρύτερος ἀπὸ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα δὲν ἀνέρχεται μόνος του, ἀλλὰ παρασύρεται ὑπὸ τοῦ θερμανθέντος ἀέρος, ὅστις εἶναι καὶ ἐλαφρὸς· ὅταν ὅμως ἡ θερμότης εἰς τὴν θερμάστραν ἢ τοὺς σωλῆνας δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη διὰ νὰ καοῦν αἱ ἑνώσεις ἄνθρακος καὶ ὑδρογόνου, αὗται ἀποσυντίθεται καὶ γίνεται ἡ καπνιά.

Τὰ ***ἀεριώδη προϊόντα*** καύσεως ἀποτελοῦνται κυρίως ἀπὸ ἀνθρακικὸν μονοξείδιον καὶ ὀξύ. Ἡ ποσότης των εἶναι μεγαλειτέρα εἰς πετρο-καὶ ξυλοκάρβουνον, ὀλιγωτέρα εἰς ὀπτάνθρακα (κὸκ), ἐλαχίστη εἰς ξηρὸν ξύλον.

Καὶ τὰ δύο ταῦτα ὀξέα γίνονται ὅταν τόσον τὸ ξύλον, ὅσον καὶ τὸ κάρβουνον καίονται ἀτελῶς, σιγὰ καὶ μὲ χαμηλὴν φλόγα, δηλ. ὅταν ἡ θερμάστρα δὲν τραβᾷ καλά. Καθίστανται δὲ ἐπικίνδυνα ὅταν οἱ σωλῆνες τῆς θερμάστρας εἶναι σφραγισμένοι μὲ καπνιά, καὶ κλείωνται ἐνωρὶς ἐν ᾧ ἀκόμη ἡ φωτιὰ καίει.

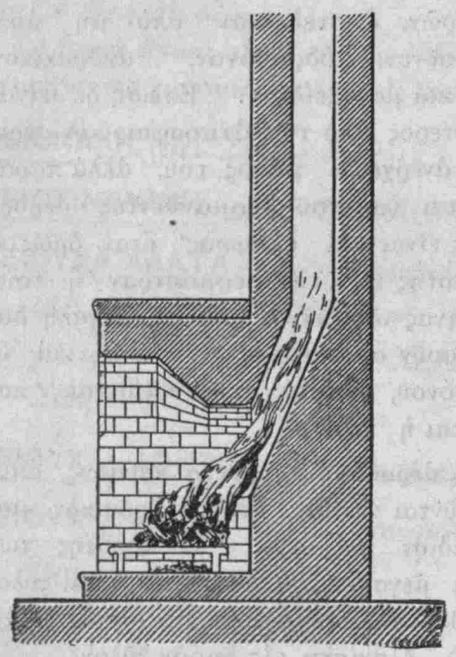
Οἱ ***σωλῆνες*** πρέπει νὰ εἶναι κανονικοὶ καθ' ὅλην των τὴν διαδρομὴν καὶ νὰ μὴ ἐξυπηρετοῦν παρὰ μίαν καὶ μόνην θερμάστραν ἢ ἑστίαν, ἄλλως τὸ τράβηγμα δὲν θὰ γίνεται καλά, ὁ καπνὸς εἰς μίαν τῶν θερμαστρῶν θὰ ὠθεῖται ὀπίσω καὶ ἡ δηλητηρίασις θὰ εἶναι εὐκολωτέρα.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν θερμάνσεως.

Αἱ *ἑστίαι* (cheminées) ἔχουν ὡς μόνον προτέρημα ὅτι δι' αὐτῶν γίνεται ὁ ἀερισμὸς ἔκτακτος, ἀλλὰ δὲν θερμαινουν ἀρκετά, (τὰ 60—90 % τῆς παραγομένης θερμότητος χάνονται διὰ τῆς καμίνου) καὶ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς δι' ἀκτινοβολίας, ὅπερ δὲν εἶναι εὐχάριστον καὶ ὑγιεινόν. Τὸ εἶδος ἄρα τοῦτο τῆς θερμάνσεως δὲν ἁρμόζει διὰ τὰς κατοικίας.

Αἱ *θερμάστραι* εἶναι ἢ σιδηραὶ ἢ πήλινοι. Αἱ *σιδηραὶ* ὅσον καὶ αἱ *πήλινοι* ἔχουν ὡς προτέρημα ὅτι δίδουν

Εἰκ. 283

Τομὴ ἑστίας.

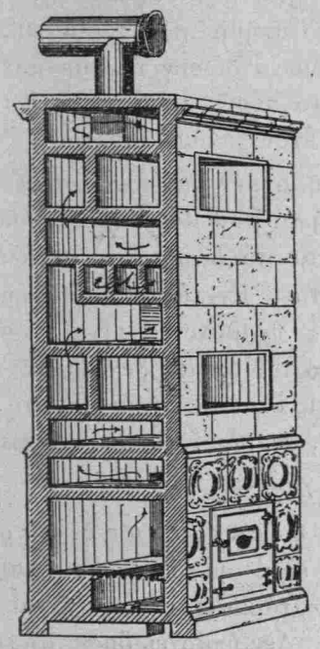
τά 70—75 % ἐκ τῆς παραγομένης θερμότητος των. Δι' αὐτῶν ἡ θέρμανσις γίνεται ἢ ἅπαξ καλῶς ἀναφθέντος τοῦ πυρὸς καὶ διατηρουμένης τῆς θερμότητος εἰς τὰ τοιχώματα ἀποδιδομένης δὲ βαθμηδὸν εἰς τὸ περιβάλλον, ἢ ἡ θερμότης μεταδίδεται διὰ συνεχοῦς ἀνανεώσεως τοῦ πυρός. Ἄλλο προτέρημα αὐτῶν εἶναι ἡ διαρκὴς ἀνανέωσις τοῦ ἀέρος, καθότι ἀνερχομένου τοῦ θερμοῦ ἀέρος εἰς τὴν καπνοδόχον ἀπορροφᾶται ὁ ἀὴρ τοῦ δωματίου μεθ' ὅλων τῶν ἐν αὐτῷ ἀκαθάρτων στοιχείων καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπὸ τὰ χαράγματα τῶν παραθύρων εἰσέρχεται ἔξωθεν νέος καὶ καθαρὸς ἀήρ.

Ἡ διὰ θερμαστρῶν θέρμανσις ἔχει καὶ τοὺς κινδύνους της. Οὕτω π. χ. ἐὰν ὁ διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ πυρὸς ἀναγκαῖος ἀὴρ δὲν ὑφίσταται εἰς ἀρκετὴν ποσότητα, τότε ἀναπτύσσεται κατὰ τὴν καῦσιν τὸ δηλητηριῶδες ἀνθρακικὸν μονοξείδιον*. Ὅταν ἐντὸς τῆς θερμάστρας δὲν κυκλοφορεῖ καλῶς ὁ ἀήρ, διὰ νὰ διατηρηθῇ δῆθεν ἡ θερμότης ἐν τῷ δωματίῳ, κλείουν τὴν *κλεῖδα* ἥτις σημειωτέον εἶναι ὅλως περιττὴ καὶ ἐπικινδυνος (ἀπαγορευόμενη ἀστυνομικῶς εἰς πολλὰ μέαη τοῦ κόσμου). Κλειομένης τῆς κλειδός, ὅταν ἡ καῦσις τῶν ἀνθράκων δὲν ἔχει ἀκόμη ἀποπερατωθῇ, ἀναπτύυσσεται τὸ δηλητηριῶδες ἀέριον, τὸ ὁποῖον μὴ δυνάμενον νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν σωλῆνα, διότι ἀκριβῶς ἡ κλεὶς εἶναι γυρισμένη, ἐξέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον, πληροῖ αὐτὸ καὶ προξενεῖ δηλητηριάσεις. Τὸ ἴδιον δύναται νὰ συμβῇ ὅταν ὁ σωλὴν τῆς θερμάστρας, ἢ ἡ καπνοδόχος εἶναι φραγμένη ἀπὸ καπνιὰν ἢ ἄλλο ἐμπόδιον καὶ πυρακωλύει τὴν πλήρη ἔξοδον ἀέρος καὶ ἀερίου.

Αἱ *πήλιναι* θερμάστραι θερμαίνονται δυσκολώτερον τῶν σιδηρῶν, καλῶς ὅμως θερμανθεῖσαι, διατηροῦν ἐπὶ μακρὸν τὴν θερμότητά των καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς καύσεως, παρέχουν δὲ εὐχάριστον καὶ ὁμαλὴν θερμότητα ὀλιγώτερον δι' ἀκτινοβολίας καὶ περισσότερον διὰ μεταδόσεως εἰς τὸν ἀέρα, τοὺς τοίχους, τὰ ἔπιπλα.

Καὶ οὕτω τὸ δωμάτιον ἔχει εὐχάριστον ἴσην θερμότητα. Δὲν πρέπει ὅμως νά λησμονῶμεν ὅτι διὰ νὰ κρατήσῃ ἡ θερμάστρα ἐπὶ μακρὸν διάστημα τὴν θερμότητα πρέπει νὰ κλεισθοῦν καλὰ ὅλαι αἱ θυρίδες ἀφ' οὗ τελειώσει τὸ ἄναμμα, ἀλλὰ τότε παύει νὰ γίνηται ὁ ἀερισμὸς. Διὰ δωμάτιον κατοικίας, πάντως εἶναι προτιμωτέρα ἡ θέρμανσις διὰ θερμάστρας πηλίνης μὲ ξύλα.

Αἱ *σιδηραῖ* θερμάστραι μὲ ἁπλοῦν τοίχωμα θερμαίνονται μὲν ταχέως, θερμαίνουν ὅμως ἕνεκα τῆς σημαντικῆς των ἀκτινοβολίας ἄνισα, ἐπιφέρουν δὲ μεγάλην θέρμανσιν, ξηρότητα ἀέρος, κεφαλόπονον καὶ διαφόρους ἐνοχλήσεις.

Εἰκ. 284

Πήλινος θερμάστρα τελειωτάτου συστήματος.

Αἱ σιδηραῖ θερμάστραι ἐτελειοποιήθησαν διὰ μεταλλικοῦ σωλῆνος κτισμένου ἐσωτερικῶς μὲ πηλόν, εἰς τὰς ὁποίας ἡ καῦσις ὡς καὶ τὸ ρεῦμα κανονίζονται εὐκόλως.

Ἐν γένει αἱ σιδηραῖ θερμάστραι δὲν πρέπει νὰ κοκκινίζουν, διότι ἡ ἀντανακλωμένη θερμότης προσβάλλει τὸν ὀργανισμὸν ἀπὸ ἓν μόνον μέρος, τὸ δὲ δωμάτιον μυρίζει.

Αἱ *σαλαμάνδραι* εἶναι προτιμώτεραι ὅλων τῶν σιδηρῶν θερμαστρῶν, διότι ἡ θερμότης των εἶναι κανονικὴ καὶ ἰσομερής.

Αἱ διὰ *πετρελαίου θερμάστραι* (ἐν εἴδει λάμπας) εἶναι τελείως ἀνθυγιειναί, διότι διαδίδουν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τὰ προϊόντα τῆς καύσεώς των. Εἰς τὴν ἰδίαν ἀνθυγιεινὴν κατηγορίαν ὑπόκεινται καὶ τὰ πύραυνα (κ. μαγκάλια).

Αἱ *θερμάστραι μὲ ἀεριόφως* ὅταν εἶναι καλῆς κατασκευῆς, δίδουν θέρμανσιν μεγάλην, οἰκονομικήν, ταχεῖαν, εἶναι πρακτικαί, καθαραί, δὲν ξηραίνουν τὸν ἀέρα, ἔχουν ὅμως τὸ ἐλάττωμα τοῦ κινδύνου τῆς ὑπεκφυγῆς τοῦ ἀεριόφωτος.

Ἡ *κεντρικὴ θέρμανσις* σκοπὸν ἔχει τὴν θέρμανσιν τῶν κατοικιῶν δι' ἰδιαιτέρου συστήματος σωλήνων, διὰ τῶν ὁποίων ὁδηγεῖται ἀποκεντρικὸν λέβητα εἰς τὰ διάφορα διαμερίσματα θερμὸς ἀήρ, θερμὸν ὕδωρ, ἢ θερμὸς ἀτμός. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπιτυγχάνεται ἑνιαία θέρμανσις εἰς ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς κατοικίας. Ἐκτὸς ὅμως τούτου τὸ σύστημα τῆς κεντρικῆς θερμάνσεως ἔχει τὸ πλεονέκτημα τῆς ἁπλοποιήσεως τῆς ἐργασίας καὶ τῆς καθαριότητος, τρία πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα καθιστῶσιν αὐτὴν προτιμωτέραν πάσης ἄλλης θερμάνσεως ἰδίως εἰς μεγάλας οἰκοδομάς.

Εἰς τὴν *δι' ἀέρος κεντρικὴν θέρμανσιν* θερμαίνεται ὁ ἀὴρ εἰς ὡρισμένην θερμ. διὰ μιᾶς κεντρικῆς θερμάστρας (calorifère) καὶ ὁδηγεῖται διὰ κτιστῶν ἢ μεταλλίνων σωλήνων εἰς τὰ διάφορα διαμερίσματα, εἰς τὰ ὁποῖα εἰσέρχεται διὰ ὀπῶν κιγκλιδωτῶν, κειμένων εἰς ὕψος κεφαλῆς.

Τὸ καλοριφὲρ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕν ἢ περισσότερα κοῖλα σώματα εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει μέρος κτισμένον διὰ φωτιά, ἄνωθεν δὲ εὑρίσκεται χῶρος κενὸς θερμαινόμενος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου διακλαδίζονται οἱ φέροντες τὸν θερμὸν ἀέρα σωλῆνες. Ἀναλόγως τῆς χρήσεως καὶ τῆς ἀνάγκης, δι' ἀνοίγματος τῶν κιγκλίδων, εἰσέρχεται εἰς τὰ διαμερίσματα πολὺς ἢ ὀλίγος ζεστὸς ἀέρας.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θερμάνσεως ἔχει τὸ μέγα προτέρημα νὰ ἐπιφέρῃ ἄνευ ἰδιαιτέρας συσκευῆς καὶ δραστήριον ἀερισμόν. Τὰ ἔξοδα ἐγκαταστάσεως εἶναι, ἐὰν δὲν ληφθοῦν ὑπ' ὄψει τὰ

SISMANOGLIO MEGARO

ἀφορῶντα τὸν τοῖχον δηλ. ἡ ἐργασία τοῦ κτίστου, ἐλάχιστα, δὲν ὑπάρχει δὲ καὶ τὸ ἔξοδον ὕδατος. Ἐν τούτοις ὅταν ἡ ἐγκατάστασις δὲν εἶναι καλή, ἡ δὲ ὑπηρεσία κακή, ὁ ἀὴρ ξηραίνεται πολύ, ἐπέρχεται εἰς τὸ διαμέρισμα ἄνισος διανομὴ τῆς θερμότητος καὶ ἡ ὑγεία βλάπτεται διότι σκόνη ἐπικαθημένη ἐπὶ τοῦ καλοριφὲρ καίεται καὶ ἐπέρχεται δυσάρεστος ὀσμὴ τοῦ ἀέρος. Διὰ τοὺς λόγους τούτους τὸ δι' ἀέρος σύστημα δὲν εἶναι πλέον ἐν χρήσει.

Ἡ διὰ ***θερμοῦ ὕδατος κεντρικὴ θέρμανσις*** γίνεται διὰ τῆς θερμάνσεως ὕδατος εἰς κεντρικὸν λέβητα εἰς 50—90ο Ε, καὶ κυκλοφορίας αὐτοῦ ἐν κεκλεισμένῳ συστήματι σωλήνων, ἀφ' ὧν πάλιν ἐπανέρχεται δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς τὸν λέβητα, θερμαίνεται καὶ κυκλοφορεῖ ἐκ νέου. Διὰ τῆς θερμάνσεως ταύτης θερμαίνονται ὁμαλώτερον τὰ δωμάτια, ἡ θερμότης διατηρεῖται ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ὁ ἀὴρ δὲν ξηραίνεται. Τὸ σύστημα εἶναι καλὸν ἀλλὰ στοιχίζει περισσότερον τῶν ἄλλων. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ ὅπως οἱ σωλῆνες εἶναι στερεοὶ διὰ νὰ μὴ ἐπέλθῃ ἔκρηξις.

Ἡ ***δι' ἀτμοῦ κεντρικὴ θέρμανσις*** διαφέρει τῶν ἀναφερθεισῶν, ἰδίως διὰ τοῦ ὅτι τὸ ἐν τῷ λέβητι εὑρισκόμενον ὕδωρ φέρεται ἕως 120ο Ε καὶ ὅτι οἱ σχηματιζόμενοι ἀτμοὶ ἀνέρχονται δι' ἀγωγοῦ εἰς ἕκαστον τῶν σωλήνων (Radiateurs), εἰς τοὺς ὁποίους σχηματίζεται συμπύπνωσις, τὸ δὲ κατακάθισμα ἐν εἴδει ὕδατος δι' ἰδιαιτέρου σωλῆνος ὁδηγεῖται εἰς τὸν λέβητα. Ἡ δι' ἀτμοῦ χαμηλῆς πιέσεως κεντρικὴ θέρμανσις εἶναι ἡ πλέον διαδεδομένη, ἔχει ὅμως τὸ ἐλάττωμα καὶ αὕτη νὰ ξηραίνῃ ἐνίοτε τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ δωματίου, ὅπερ καταπολεμεῖται μὲ δοχεῖον ὕδατος ἐπὶ τῶν σωλήνων, ἀλλὰ καὶ πάλιν καὶ μὲ τὴν καλλίστην ἐφαρμογὴν προξενεῖ δυσαρέστους κρότους.

Ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων κυρίων εἰδῶν κεντρικῆς θερμάνσεως ὑπάρχει καὶ σειρὰ συνδυασμῶν γινομένων ὑπὸ διαφόρων μηχανικῶν καὶ ἐργοστασίων.

Ἐκτὸς τοῦ δι' ἀέρος συστήματος τὰ δύο ἄλλα δὲν ἀνανεώνουν τὸν ἀέρα καὶ εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνωνται ἰδιαίτεραι ὀπαὶ ἀερισμῶν εἰς τὰ δωμάτια, διὰ νὰ ἐξέρχηται ἡ θερμότης καὶ νὰ δύναται νὰ εἰσέρχηται ὁ καθαρὸς ἀήρ. Ἐπίσης τόσον τὸ σχῆμα τῶν radiateur, ἅτινα θερμαινόμενα δίδουν τὴν θερμοκρασίαν των εἰς τὰ πέριξ, καθὼς καὶ ἡ τοποθεσία των ἔχουν σπουδαιότητα.

Τὸ σχῆμα μὲν διὰ νὰ δύναται νὰ ξεσκονισθῇ τὸ Radiateur, ὁ δὲ τόπος διὰ νὰ δύναται νὰ δώσῃ τὴν μεγαλειτέραν θερμότητα. Ἓν ἄλλο προτέρημα τῆς κεντρικῆς θερμάνσεως εἶναι ὁ συνδυασμός, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς ὅλα τὰ διαμερίσματα, ὅταν θέλωμεν, θερμὸν ὕδωρ δι' οἰκιακὰς καὶ ὑγιεινὰς χρήσεις.

Ἡ δι' ***ἠλεκτρισμοῦ θέρμανσις*** δὲν εὗρε μέχρι τοῦδε ἐφαρμογὴν ἐν ταῖς κατοικίαις, διότι εἶναι πολυδάπανος. Δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀμφιβολία, ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ θὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν καὶ τὸ πρακτικώτατον τοῦτο σύστημα.

Ἄλλο εἶδος θερμάνσεως, ἐπίσης μὴ γενικευθὲν καὶ τοῦτο, ἕνεκα πραπτικῶν δυσκολιῶν, εἶναι ἡ ***δι ὕδατος θέρμανσις*** διερχομένου τοῦ δι' ὕδατος διὰ χώρου, μέσῳ τοίχων διπλῶν. Τελευταίως ἤρχισεν νὰ ἐφαρμόζηται τελειοποιηθὲν σύστημα ***θερμάνσεως δι' ἀέρος*** γίνεται δὲ ὡς ἑξῆς: Εἰς τὸ ὑπόγειον θερμαίνεται καὶ ὑγραίνεται εἰς θερμάστραν ἀὴρ ὁ ὁποῖος εἰσδύει διαρκῶς διὰ σωλῆνος ἐκ τῶν ἔξω καὶ ὁδηγεῖται διὰ σωλήνων εἰς τὰ διάφορα διαμερίσματα, ὅπου ἀποδίδει τὴν θερμότητά του καὶ ἐκδιώκει τὸν ἐν τῷ διαμερίσματι ἀέρα συνεπείᾳ τῆς διαπεραστικότητος τῶν τοίχων, παραθύρων κλπ., ἢ δι' ἰδιαιτέρων ὀπῶν. Ἰσχυρίζονται δὲ οἱ ἐφευρέται τοῦ συστήματος τούτου τῆς διὰ ***καθαροῦ ἀέρος—ἀερισμοῦ—θερμάνσεως***, ὅτι τοῦτο ἀπέναντι τῶν διαφόρων ἄλλων ἔχει τὰ ἑξῆς προτερήματα: διαρκῆ εἰσαγωγὴν καθαροῦ ἀέρος καὶ ἀποκλεισμὸν ψυχροῦ ρεύματος ἀέρος ἢ ξηρᾶς θερμό-

τητος, οἰκονομίαν θερμαστρῶν καὶ Radiateurs ἐν τῷ δωματίῳ καὶ μεγίστην χρησιμοποίησιν τοῦ δωματίου διότι ὁ θερμὸς ἀὴρ εἰσέρχεται διὰ κιγκλιδώματος ἐκ τοῦ τοίχου.

Ἐντὸς 10—15 λεπτῶν, μετὰ τὴν θέρμανσιν τῆς κεντρικῆς θερμάστρας, θερμαίνονται ὅλοι οἱ χῶροι, ἡ δὲ ἐγκατάστασις αὐτοῦ εἶναι λίαν εὐθηνή.

ΘΕΡΜΑΝΤΙΚΗ ΜΟΝΑΣ (*Calorie Θερμίς. Θ. Μ.*)

Τὸ ποσὸν θερμότητος τὸ ἀπαιτούμενον, ἵνα ὑψωθῇ 1 χλγρ. ὕδατος ἀπὸ 0ο εἰς 1ο. Δι' αὐτῆς μετρῶνται ὅλαι αἱ ποσότητες θερμότητος, καθὼς καὶ ἡ διὰ τῶν τροφῶν ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἀναπτυσσομένη θερμότης (βλ. *Θρέψις*).

ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ (*βλ. Θέρμανσις*).

ΘΕΡΜΗ (*βλ. Πυρετός, Ἑλονομίασις*).

ΘΕΡΜΗ

Ἀλιπηγὴ (24) ἐν τῇ νήσῳ Θήρᾳ.

ΘΕΡΜΗΣ ΛΟΥΤΡΑ (*Λουτρὰ Κουρτζῆ*)

Θερμοπηγαὶ ἐν Μιτυλήνῃ, μίαν ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐ***νδείκνυνται*** εἰς ρευματικὰς παθήσεις καὶ χλωροαναιμίας.

ΘΕΡΜΟΒΟΛΗ

Κατάστασις νοσηρὰ προερχομένη διὰ αὐξήσεως τῆς θερμ. τοῦ σώματος ὅταν ὁ ἥλιος καίει καὶ ταὐτοχρόνως ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι συμπεπυκνωμένη μὲ ὑγρασίαν καὶ λείπει ὁ ἄνεμος. Τὸ τοιοῦτον δὲ συμβαίνει πρὸ τῆς θυέλλης, ὅτε τὸ σῶμα οὐν ψυχραίνεται ἐπαρκῶς διὰ ἐξατμίσεως τοῦ ἱδρῶτος, ἐπέρχεται δὲ δυσαναλογία μεταξὺ τῆς παρασκευῆς τῆς θερμότητος, ἕνεκα ηὐξημένης κινήσεως μυῶν (πορεία, ἐργασία ἐπίπονος).

Ἡ θερμοβολὴ παρατηρεῖται καὶ εἰς θερμαστὰς ἀτμοπλοίων ἢ ἐργοστασίων.

Συμπτώματα τῆς θερμοβολῆς εἶναι δίψα, κάματος, ἰσχυρὸς ἱδρώς, πόνοι εἰς τὸ μέτωπον, ἐρυθρότης τοῦ προσώπου ταχεῖα ἀναπνοὴ καὶ σφυγμός, ζάλη, βόμβος.

Ὁ ἱδρὼς παύει καὶ ὁ ἀσθενὴς πίπτει ἀναίσθητος ἐὰν δὲν ἐπέμβῃ δέ τις ἐγκαίρως, ἐπέρχεται καὶ ὁ θάνατος.

Περὶ ***προφυλάξεως*** καὶ ***θεραπείας*** βλ. *ἡλίασις*, ἥτις εἶναι εἶδος θερμοβολῆς.

ΘΕΡΜΟΒΟΤΑΝΟΝ (*βλ. Κενταύριον*).

ΘΕΡΜΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ὅσον ἀπολύτως ἀναγκαία εἶναι ἡ θερμότης διὰ τὸν ὑγιᾶ ἄνθρωπον, τόσον περισσότερον ἀπαραίτητος εἶναι διὰ τὸν ἀσθενῆ. Ἡ θερμοθεραπεία περιλαμβάνει τὰ διάφορα μέσα, διὰ τῶν ὁποίων ἐφαρμόζεται ἡ διὰ τῆς θερμότητος θεραπεία ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Γίνεται δὲ τοῦτο διὰ τῆς προκλήσεως σταθερᾶς θερμότητος εἰς τὸ σῶμα ἢ δι' εἰσαγωγῆς ἐν αὐτῷ τοιαύτης.

Ἡ θερμοθεραπεία βασίζεται ἐπὶ τῆς ὑπεραιμίας καὶ ἐπὶ τῆς ἐφιδρώσεως ἢ μᾶλλον ἐπὶ τῶν θαυμασίων ἐπιδράσεων καὶ τῶν δύο ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Καὶ εἰς μὲν τὴν ἐφαρμογὴν γενικῶν θεραπευτικῶν μέσων, οἱαδήτινα καὶ ἂν εἶνε ταῦτα ἐπενεργεῖ ἡ ***ἐφίδρωσις***, εἰς δὲ τὴν τοπικὴν θεραπείαν δρᾷ ἡ ***ὑπεραιμία***, ἐν ᾧ ἡ ἀκολουθοῦσα ἐφίδρωσις ἔχει δευτερεύουσαν σημασίαν.

Αἱ νοσηραὶ καταστάσεις εἰς ἃς ἐνδείκνυται ἡ θερμοθεραπεία εἶναι πλεῖσται ὅσαι.

Ἡ ἐφαρμογή των πρέπει νὰ γίνηται πάντοτε τῇ ὑποδείξει τοῦ ἰατροῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ τῇ ἐπιβλέψει αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τινὲς τῶν ἐφαρμογῶν δύνανται νὰ ἐκτελῶνται καὶ ὑπὸ μὴ ἰατρῶν, ἀνάγκη νὰ ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ ἐπὶ σημείων τινῶν τόσον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ὅσον καὶ διὰ τὴν πρόληψιν δυσαρέστων συνεπειῶν. Οὕτως εἰς τὰς ἐφαρμογὰς ***γενικῶν μέσων*** δηλ. ὅλου τοῦ σώματος, δὲν πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις λίαν ὑψηλῶν θερμ. ἀλλὰ πάντοτε ἐντὸς ὁρίου τινός, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ φθάνωμεν βαθμιαίως. Ἐπειδή, ὡς εἴδομεν αἱ γενικαὶ ἐφαρμογαὶ ἐπιφέρουν ἐφίδρωσιν, ἥτις συνοδεύεται ἐνίοτε ὑπὸ παλμῶν καρδιακῶν, ἢ καὶ ἐλαφρὰς συμφορήσεις ἐγκεφαλικάς, πρέπει νὰ τίθεντα

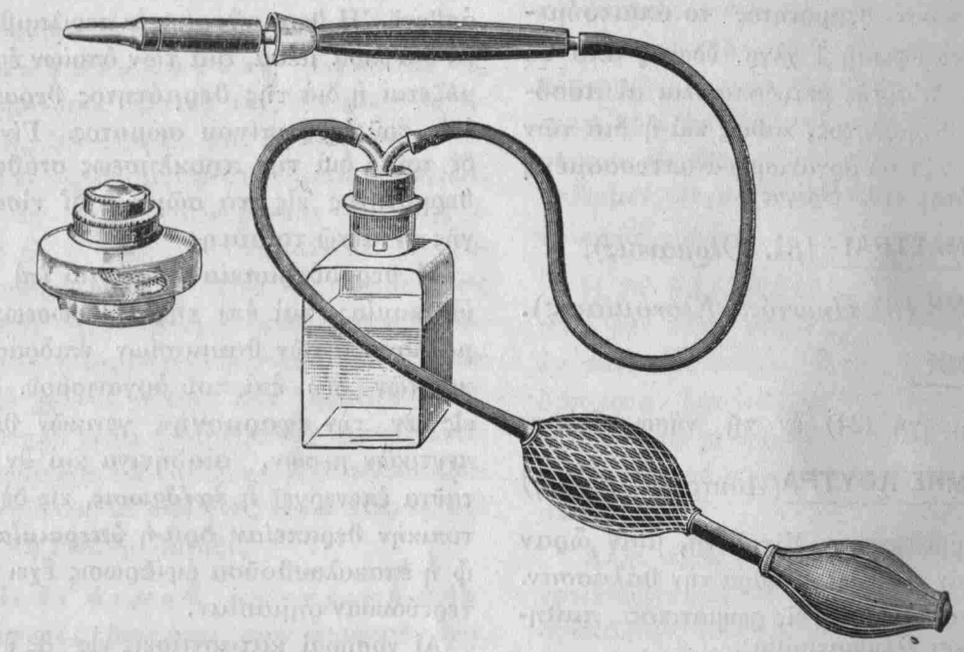
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιθέματα ψυχρά, μετὰ τὸ τέλος δὲ τῆς ἐφαρμογῆς, διὰ νὰ ψυχρανθῇ ἐξ ἴσου τὸ δέρμα, καλὸν εἶναι νὰ πλύνεται ἢ νὰ τρίβεται τὸ σῶμα μὲ ψυχρὸν ὕδωρ ἢ κολώνιαν. Ἐπειδὴ αἱ τοιούτου εἴδους ἐφαρμογαὶ δύνανται νὰ εἶναι ἐπικίνδυνοι, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ γίνεται προηγουμένως ἰατρικὴ ἐξέτασις ἰδίως τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος.

Ἐπίσης καὶ εἰς *τὰς τοπικὰς ἐφαρμογὰς* καλὸν εἶναι νὰ τίθεται ψυχρὸν ἐπίθεμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἰδίως δὲ θὰ προσέχωμεν νὰ γίνεται ἡ ἐφαρμογὴ καλῶς διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὰ ἐγκαύματα εἰς τοὺς ὤμους, γόμφους, πόδας κλπ. Καὶ ἐδῶ ἡ θερμ. πρέπει νὰ αὐξάνει βαθμηδὸν μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ὁρισθείσης, νὰ ξεπλύνεται δὲ τὸ μέρος μὲ δροσερὸν ὕδωρ.

Γενικαὶ ἐφαρμογαὶ θερμοθεραπείας γίνονται διὰ ξηρῶν περιτυλίξεων, θερμῶν λουτρῶν ὕδατος, ἀτμολούτρων, λουτρῶν θερμοῦ ἀέρος, ἠλεκτρικῶν φωτολούτρων, ἀτμολούτρων, λασπολούτρων (βλ. *Λουτρὰ*, *Ὑδροθεραπεία*)

Τοπικαὶ δὲ διὰ καταπλασμάτων, θερμοφόρων, τοπικῶν ἀτμολούτρων, λουτρῶν θερμοῦ ἀέρος, φωτολούτρων κλπ.

Ἡ θερμοθεραπεία ἐπλουτίσθη τελευταίως διὰ τῆς *διαθερμίας* δηλ. μεθόδου, δι' ἧς μεγάλη θερμότης προξενουμένη ὑπὸ ἰσχυροῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, διεισδύει εἰς τὸ βάθος τοῦ πρὸς θεραπείαν μέρους τοῦ σώματος. Ἡ διαθερμία εὗρεν ἤδη πλείστας ὅσας ἐφαρμογάς, λίαν ἐπιτυχεῖς καί ὑπόσχεται νὰ γίνῃ ἓν τῶν καλλιτέρων μέσων θερμοθεραπείας καὶ τῆς φυσικοθεραπείας ἐν γένει (βλ. *Φωτοθεραπεία*).

Εἰκ. 285

Θερμοκαυτήρ.

ΘΕΡΜΟΚΑΥΤΗΡ

Ἐργαλεῖον χρησιμεύον διὰ καυτηριάσεις. Ἀποτελεῖται ἀπὸ λεπτὸν τεμάχιον χάλυβος εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁποίου ὑπάρχει λεπτὴ διαφόρου σχήματος πλατίνη, ἥτις θερμαινομένη εἰς φλόγα οἰνοπνεύματος πυρακτοῦται λευκή. (Εἰκ. 285

Διατηρεῖται δέ ἡ θερμ. δι' ἐμφυσήματος μὲ κατάλληλον συσκευὴν ἐντὸς τοῦ ἐσωτερικῶς κοίλου χάλυβος, βενζίνης, αἰθέρος, πετρελαίου κλπ.

Ὅσον ἡ θερμότης εἶναι μεγαλειτέρα τόσον οἱ πόνοι εἶναι ὀλιγώτεροι. (βλ. *Καυτηριάσεις*.)

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Ὁ ἄνθρωπος σχηματίζει διηνεκῶς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ σώματός του θερμότητα διὰ διαφόρων καύσεων καὶ τῆς ὀξειδώσεως τῶν προσλαμβανομένων τροφῶν. Ὀφείλεται δὲ ἡ ἐργασία αὕτη εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν κυττάρων, ἅτινα οὐδέποτε παύουν λειτουργοῦντα.

Κυριώτερα ὅμως ὄργανα τῆς θερμότητος μεταδίδοντα αὐτὴν εἰς τὸ σῶμα εἶναι οἱ μύες. Διὰ τοῦτο, ὅταν τὸ σῶμα μας κινῆται δηλ. ἐργαζόμεθα σωματικῶς, θερμαινόμεθα. Τοῦτο δὲ τόσον περισσότερον ὅσον ὀλιγώτερον ἠσκημένοι εἴμεθα καὶ ὅσον περισσότεροι μύες τίθενται εἰς κίνησιν.

Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ὅπως καὶ ὅλα τὰ θερμόαιμα ζῷα, εἶναι πεπροικισμένον μὲ ἰδίαν ἀτομικὴν θερμότητα ἀνεξάρτητον, ἐντὸς ὡρισμένων ὁρίων τοῦ περιβάλλοντος. Ἡ ἐν τῷ σώματι γινομένη θερμότης εἶναι κάπως *σταθερὰ* (μεταξὺ 36 ἕως 37,5 ο) καὶ ἀπολύτως ἀναγκαία διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς. Εἶναι δὲ σταθερά, διότι αἱ εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος σχηματιζόμεναι ποσότητες θερμότητος, διακλαδίζονται ἐξ ἴσου εἰς τὸ σῶμα, ἐπειδή, δὲ τὰ διάφορα ὄργανα διατρέχονται διαρκῶς ὑπὸ τοῦ αἵματος διατηροῦνται διὰ τούτου εἰς τὴν ἰδίαν θερμ. Οὐχ ἧττον παρὰ τὴν γενικὴν σταθερότητα τῆς θερμ. τοῦ ἀνθρώπου ἐπέρχονται καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον εἰς διαφόρους καταστάσεις μικραί τινες διακυμάνσεις τῆς τακτικῆς θερμ. χωρὶς αὗται νὰ εἶναι παθολογικαί. Οὕτω λ. χ. εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος (ἐσωτερικὰ θερμότερα τῶν ἐξωτερικῶν), εἰς διάφορα ἐξωτερικὰ μέρη τοῦ σώματος δηλ. τῆς ἐπιφανείας, εἰς διάφορον ὥραν τῆς ἡμέρας, ἡλικίαν, ἀσχολίαν, θρέψιν κλπ.

Τὸ *ὕψιστον* τῆς θερμ. εἶναι μετὰ τὸ γεῦμα, κατὰ τὴν περίοδον τῆς πέψεως δηλ. 5—8 τὸ ἀπόγευμα, τὸ δὲ *ἐλάχιστον* τὴν νύκτα, ἰδίως ὅταν εἴμεθα νήστεις δηλ. 2—6 τῆς πρωΐας. Κατὰ τοὺς φυσιολόγους ὑπάρχει βαθμὸς τις θερμ. *οὐδέτερος*, κατὰ τὸν ὁποῖον δὲν ὑποφέρει τις οὔτε ἀπὸ κρῦον οὔτε ἀπὸ ζέστην.

Εἶναι τὸ λεγόμενον *φυσιολογικὸν μηδέν*, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχον μὲ τὸ μηδὲν τοῦ θερμομέτρου. Εἶναι δὲ ὁ βαθμὸς οὗτος ὅταν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δέρματος εἶναι μεταξὺ 31ο καὶ 33ο, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ζεσταινόμεθα καὶ κάτωθεν κρυόνωμεν.

Ὁ σχηματισμὸς θερμότητος ἐν τῷ σώματι τακτοποιεῖται δι' ἰδιαιτέρου ἐγκεφαλικοῦ κέντρου εἰς τρόπον ὥστε μεγαλειτέρα ἀπώλεια θερμότητος νὰ ἀκολουθῆται ὑπὸ μεγαλειτέρου σχηματισμοῦ δι' αὐξήσεως τῆς λειτουργίας τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης καὶ τἀνάπαλιν. Πρέπει ἄρα ἡ σχέσις μεταξὺ σχηματισμοῦ θερμότητος καὶ ἀποδόσεως νὰ μένῃ ἴση. Ἐὰν δὲν ἀπεδίδωμεν θερμότητα τότε θὰ ηὔξανεν ἡ θερμ. μας κατὰ τὰς μελέτας τοῦ Ranke εἰς 24 ὥρας ἕως 85ο καὶ εἰς 1 ἔτος εἰς 17412ο.

Ἀποδίδομεν ἐν γένει τόσην θερμότητα ὥστε διαρκῶς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σώματός μας νά ὑπάρχει θερμ. 37ο Ε.

Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα χάνει θερμότητα 1) *δι' ἀκτινοβολίσ* ἐκ τῆς ἐλευθέρας ἐπιφανείας τοῦ σώματός του καὶ ἐπειδὴ ἐνγένει εἰς τὰ λεπτὰ μέρη ἡ ἀκτινοβολία γίνεται τὸ εὐκολώτερον, διὰ τοῦτο ἡ μύτη, τά αὐτιά, τὰ δάκτυλα καὶ ἐν γένει τὰ ἄκρα κρυώνουν εὐκολώτερον, 2) *δι' ἀγωγῆς* εἰς τὰ ἐγγίζοντα τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος ἀντικείμενα, ἅτινα εἶναι ψυχρότερα τοῦ σώματος, ὡς ἀὴρ καὶ ἐνδύματα, 3) *διὰ τῶν προσλαμβανομένων* οὐσιῶν, αἵτινες εἶναι ψυχρότεραι τοῦ σώματος λ.χ. ἀὴρ ἀναπνοῆς, τροφαὶ 4) *δι' ἐξατμίσεως* ὕδατος ἐκ τοῦ δέρματος καὶ βλεννογόνων. Βλέπομεν ὅθεν ὅτι ἡ ἀπόδοσις θερμότητος ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος.

Ἡ *ἀπόδοσις θερμότητος*, ἐκδηλουμένη εἰς θερμαντικὰς μονάδας, εἶναι δι' ἕνα ἐνήλικα μὴ κοπιάζοντα σωματι-

κῶς εἰς 24 ὥρας 2400 Θ. Μ. ἤτοι:

διἀκινήσεως τοῦ σώματός του	100	Θ.Μ.
» ἀναπνοῆς	250	»
» ἀκτινοβολίας καιἀγωγῆς θερμότητος	1600	»
» ἐξατμίσεως ἐκ τοῦ δέρματος	400	»
» θερμάνσεως τροφῶν	50	»
	2400	

Ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ περὶ θρέψεως ἄρθρον τὰς 2400 Θ. Μ. πρέπει νὰ τὰς εἰσαγάγῃ τὸ σῶμα καὶ νὰ τὰς καύσῃ.

Ἡ θερμ. τοῦ σώματος αὐξάνει εἰς σωματικὰς ὑπερκοπώσεις, εἰς πλουσίαν τροφὴν καὶ πρόσληψιν θερμῶν ποτῶν, πίπτειδὲ ὅταν τὸ σῶμα εὑρίσκεται ἐν ἀπολύτῳ ἡσυχίᾳ δηλ. ὅταν οἱ μύες δὲν κινῶνται, ὅταν δὲν προσλαμβάνηται ἀρκετὴ τροφὴ καὶ εἰς πρόσληψιν ψυχρῶν ποτῶν.

Τὸ σῶμα ἔχει καὶ φυσικοὺς προστάτας ἐκτὸς τῶν τεχνητῶν ὅσον ἀφορᾷ τὰς βλάβας τὰς δυναμένας νὰ προέλθωσιν ἀπὸ ὕψωσιν ἢ ταπείνωσιν τῆς θερμ. Οὕτω προστατεύεται φυσικῶς ἀπὸ ***θερμότητα*** διὰ ἰσχυροτέρας ἐξατμίσεως ἱδρῶτος καὶ οὕτως ἐντονωτέρας ψυχράνσεως, τεχνητῶς δὲ διὰ ψυχρῶν ποτῶν εἰς μικρὰν ποσότητα (ὄχι παγωμένων) ἐλαφρῶν κινήσεων, ψυχρῶν λουτρῶν. Προστατεύεται φυσικῶς ***ἀπὸ ψῦχος*** διὰ συσπάσεως τῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος, ὅτε τὸ δέρμα γίνεται χλωμὸν καὶ εἰς μεγαλειτέραν ἐπίδρασιν τοῦ ψύχους κυανοῦν, τεχνητῶς δὲ διὰ λιπαρῶν τροφῶν καὶ ηὐξημένων σωματικῶν κινήσεων (βλ. *Ἐνδυμασία*).

Ἡ θερμ. τοῦ σώματος εἶναι εἰς τὰ βρέφη ἰδίως εἰς τὰ νεογνὰ μεγαλειτέρα εἰς δὲ τοὺς γέροντας μικροτέρα τῆς συνήθους.

Ἡ ἐλάττωσις τῆς θερμ. καλεῖται ***ὑποθερμία***, ἡ δὲ αὔξησις ***ὑπερθερμία***, Καὶ ἡ μὲν πρώτη παρατηρεῖται εἰς αἱμορραγίας, δηλητηριάσεις, κατόπιν σοβαρῶν ἐγχειρήσεων, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς λίαν σοβαρὰ νοσήματα, ἡ δὲ δευτέρα εἰς ἡλιάσεις καὶ ἐν γένει εἰς νόσους συνοδευομένας ὑπὸ πυρετοῦ*.

Τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν εἶναι μεταξὺ 27ο καὶ 44ο (βλ. *Θέρμανσις, Κατοικία, Ψῦχος*).

ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΗΣΙΣ

Ἀντιθέτως πρὸς τὸν σφυγμὸν καὶ πρὸς τὴν ἀναπνοήν, ἅτινα ἀναλόγως τῆς ἡλικίας ἢ ἄλλων αἰτιῶν μεταβάλλονται ὀλίγον παρὰ τῷ ὑγιεῖ ἀνθρώπῳ, ἡ θερμ. τοῦ σώματος μένει σχεδὸν πάντοτε ἡ αὐτὴ ἐὰν ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος εἶναι νέος ἢ ἡλικωμένος, ἐὰν εἶναι κουρασμένος ἢ ὄχι, ἐὰν ζῇ εἰς θερμὸν κλίμα ἢ ὄχι. Κυμαίνεται δὲ ἡ φυσιολογικὴ αὕτη θερμ. μεταξὺ 36,2ο—37,5ο. Μεταβολὴ τῆς θερμ. ταύτης παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς τὰ κάτω εἶναι σημεῖον ἀδυναμίας καὶ ἐκλύσεως τῶν δυνάμεων, πρὸς τὰ ἄνω δὲ πυρετός.

Εἰκ. 286

Πῶς πρέπει νὰ κρατεῖται τὸ θερμόμετρον εἰς τὴν μασχάλην.

Ἡ ἀκριβὴς καὶ τακτικὴ θερμομέτρησις τῶν ἀσθενῶν ἔχει σπουδαιοτάτην σημασίαν. Γίνεται δὲ αὕτη διὰ τοῦ ***θερμομέτρου****. Ἡ καλλιτέρα ὥρα διὰ τὴν θερμομέτρησιν εἶναι μεταξὺ 6—8 τὴν πρωΐαν καὶ 5—7 τὸ ἑσπέρας. Εἴς τινας περιστάσεις γίνεται ἡ θερμομέτρησις κατὰ δίωρον. Εἰς τοὺς μεγάλους λαμβάνεται ἡ θερμ. εἰς τὴν ***μασχάλην***· ἀνοίγεται τὸ ὑποκάμισον εἰς τὸν λαιμὸν καὶ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ																				
ΗΜ. ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ																				
ΣΦ.	ΑΝ.	ΘΕΡΜ.	Π.	Ε.	Π.	Ε.	Π.	Ε.	Π.	Ε.	Π.	Ε.	Π.	Ε.	Π.	Ε.	Π.	Ε.	Π.	Ε.
180	70	41																		
160	60	40																		
140	50	39																		
120	40	38																		
160	30	37																		
80	20	36																		
Οὖρα																				
Κενώσεις																				
Φάρμακα																				

(Εἰκ. 287) ***Θερμομετρικὸς Πίναξ***

τὸ στῆθος, στεγνώνεται ἡ μασχάλη, ἀπὸ ἱδρῶτα, τίθεται προσεκτικὰ τὸ κάτω μέρος τοῦ θερμομέτρου (ἀφ' οὗ βεβαίως ὁ ὑδράργυρος ἔχῃ κατέλθῃ) καὶ πιέζεται ὁ ἄνω βραχίων πρὸς τὸ στῆθος ἢ κρατεῖ ὁ ἴδιος ὁ ἀσθενὴς τὸν βραχίονα καὶ οὐχὶ τὸ θερμόμετρον. Οὕτω μένει τὸ θερμόμετρον ἀκίνητον τοὐλάχιστον ἐπὶ 10 λεπτά. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βαθμοῦ τῆς θερμ. θὰ γίνεται τὸ καλύτερο ν ἐν ὅσῳ τὸ θερμόμετρον εἶναι εἰς τὴν θέσιν του δηλ. εἰς τὴν μασχάλην καὶ οὐχὶ ἀφοῦ τὸ ἐξαγάγωμεν. Εἰς μικρὰ παιδία καὶ ἐνίοτε εἰς μεγάλους γίνεται θερμομέτρησις εἰς τὸ ***ἀπευθυσμένον***.

Τὰ παιδία κρατῶνται πλαγίως πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ εἰσάγεται τὸ θερμόμετρον ἐν ἀνάγκῃ ἀφοῦ ἀλοιφθῇ μὲ ὀλίγην βαζελίνην. Τὸ θερμόμετρον μένει 5 λεπτά. Ἡ οὕτω δεικνυομένη θερμ. εἶναι κατὰ3—4 δέκατα ἀνωτέρα τῆς τῆς μασχάλης. Εἷς τρίτος τρόπος θερμομετρήσεως εἶναι ὁ ἐντὸς ***τοῦ στόματος*** τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μείνῃ κλειστόν. Εἶναι πρακτικὸν καὶ ἀναγκαῖον ἐνίοτε νὰ καταγράφωνται αἱ θερμ. ἐπὶ πίνακος.

SISMANOGLIO MEGARO

ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟΝ

Τὸ ὄργανον διά τοῦ ὁποίου μετρῶμεν τὴν θερμοκρασίαν. Βασίζεται ἐπὶ τῆς διαστολῆς διὰ τῆς θερμότητος τοῦ ὑδραργύρου ἢ καὶ τοῦ οἰνοπνεύματος, τὰ ὁποῖα θερμαινόμενα ἀνέρχονται τὸν ἀπολύτως κενὸν ἀέρος ὑάλινον σωλῆνα ψυχραινόμενα δὲ κατέρχονται. Ἀναγινώσκεται δὲ ὁ βαθμὸς θερμότητος ἢ ψύχους ἐπὶ κλίμακος διὰ βαθμῶν σημειουμένων ἐπ' αὐτῆς. Ὑπάρχουν τρία εἴδη θερμομέτρ.ἢ μᾶλλον τρίαεἴδη κλιμάκων 1ον) τὰ ***Ἑκατοντάβαθμα ἢ τοῦ Κελσίου*** (Celsius) φέροντα τὸν ἀριθμὸν 0ο εἰς τὴν θερμ.καθ' ἣν τήκεται ὁ πάγος καὶ 100ο ὅταν βράζῃ τὸ ὕδωρ, εἶναι δὲ διῃρημένη ἡ μεταξὺ κλίμαξ εἰς 100 ἴσα μέρη.

Ὅταν κάτωθεν τοῦ μηδενικοῦ ὑπάρχουν εἰσέτι διαιρέσεις λέγονται ὑπὸ τὸ μηδέν(—) αἱ δὲ ἄνω, ἄνωθεν τοῦ μηδέν (+). 2ον) Τὰ τοῦ ***Ρεωμύρ*** (Reaumur), σημειοῦντατὴν θερμ. τοῦ βράζοντος ὕδατος μὲ80ο καὶ εἰς τὰ ὁποῖα τὸ μεταξὺ 0 καὶ 80 διάστημα εἶναι διῃρημένον εἰς80 ἴσαμέρη.3ον)Τὰ τοῦ ***Φαρενχάϊτ*** (Fahrenheit)χρησιμοποιούμενα ἰδίωςἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ. Εἰς ταῦτα ὁ 0ο δεικνύει τὴν θερμ. ὄχι τοῦ πάγου ἀλλὰμίγματος πάγου καὶ ἀμμωνιακοῦἅλατος,ἥτιςθερμ· εἶναι κατὰ 32ο κατωτέρα τῆς τοῦ πάγου τὴν δὲ θερμ. τοῦ βραζοντος ὕδατος ὁ 212ο. Διὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν μὲ τὰ 3 ταῦτα εἴδη χρησιμεύουν οἱ ἑξῆς τρόποι: α) Ὁ βαθμὸς Α κατὰ τὸ θερμόμετρον Ἑκατονταβάθμου (Ε) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὰ $^4/_5$ τοῦ βαθμοῦ Α τοῦ Ρεωμύρ (Ρ)καὶ πρὸς τὰ $^9/_5$ τοῦ βαθμοῦ Α+32 τοῦ Φάρενχάϊτ. (Φ) λ.χ.

$$36^o(E)=\frac{36\times4}{5}=28^o(P)=\frac{36\times9}{5}=+32$$

96,8(Φ) β) Διὰ νά εὕρωμεν τὸν βαθμὸν τοῦ(Ε) Ἑκατονταβάθμου πρὸςἀντίστοιχον (Ρ) Ρεωμύρ, πολλαπλασιάζομεν τὸν ἀριθμὸν Ἑκατονταβάθμου μὲ 0,8. γ) Διὰ νὰ εὕρωμεν τὸν τοῦ Φαρενχάϊτ, τὸν πολλαπλασιάζομεν, ἐὰν μὲν εἶναι ἄνω τοῦ 0ο μὲ 1,8 καὶ προσθέτομεν 32, ἐὰν δὲ εἶναι κάτω τοῦ 0ο, τὸν πολλαπλασιάζομεν μὲ 1,8 καὶ τὸν ἀφαιροῦμεν ἀπὸ 32. Λ.χ. λαμβάνοντες πάλιν τὸν ἴδιον βαθμὸν 36ο Ε θά ἔχωμεν· 36οΕ=36×0,8=28,8Ρ =36×1,8=64,8 +32=96,8Φ. Ὁ κατωτέρω πίναξ δεικνύει τοὺς ἀντιστοίχους βαθμοὺς τῆς θερμ. τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰ τρία εἴδη θερμομέτρων.

Ἑκατονταβάθμου	Ρεωμὺρ	Φαρενχάϊτ
35ο	28ο	95ο
36	28,8	96,8
37	29,6	98,6
38	30,4	100,4
39	31,2	102,2
40	32	104
41	32,8	105,8
42	33,6	107,6

Ἐν τῇ ἰατρικῇ τὰ θερμόμετρα χρησιμοποιοῦνται καὶ διὰ τὴν μέτρησιν τῆς θερμ. τοῦ δωματίου τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τοῦ λουτροῦ. Διὰ τὰ ***τοῦ δωματίου*** δὲν ἔχομεν νὰ ἀναφέρωμέν τι ἰδιαιτέρως.

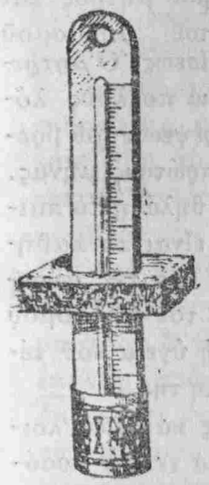

Εἰκ. 238
Θερμόμετρον ἀσθενοῦς

Τὸ θερμόμετρον τοῦ ***ἀσθενοῦς*** εἶναι ἀναπόσπαστον ἀπὸ κάθε οἰκογένειαν. Ὄχι βεβαίως διὰ νὰ θερμομετρῆται τὸἄτομον διὰ τὴν παραμικρὰν αἰτίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξακριβωθῇ ἐγκαίρως ὁ πυρετὸς ἢ καὶ διὰ νὰ καθησυχάσῃ ὅταν δὲν ὑπάρχει. Τὸ διὰ τὴν θερμομέτρησιν τοῦ ἀσθενοῦς θερμόμετρον, πρέπει νὰ εἶναι ἀκριβές, δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῶμενὅτι τὰ περισσότερα μὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ καιροῦ,ἕνεκα ἀλλοιώσεως τῆς ὑάλου δεικνύουν περισσοτέραν θερμ. τῆς ἀληθοῦς, πρέπει δὲ τότε νὰπαραβάλλωνται μὲ ἀκριβές.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὰ θερμόμετρα ἐπὶ μολυσμανικῶν νόσων θὰ ἀπολυμαίνονται μὲ διάλυσιν ἄχνης ὑδραργύρου (sublimé) 1 $^0/_{00}$.

Εἰκ. 289
Θερμόμετρον λουτροῦ

Τὰ θερμόμετρα ***λουτροῦ*** εἶναι συνήθως μὲ οἰνόπνευμα καὶ δεικνύουν μέχρις 100ο. Διὰ νὰ λάβωμεν τὴν θερμ. τοῦ ὕδατος πρέπει νὰ ἀνακατώσωμεν αὐτὸ καὶ νὰ παρατηρήσωμεν τὸ θερμόμετρον εἰς διαφόρους διευθύνσεις (βλ. *Λουτρά*).

ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ ΛΟΥΤΡΑ

Κεῖνται παρὰ τὴν Οἴτην εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ἄκρον αὐτῆς. Περιέχουν χλωριοῦχον Νάτριον (ἁλίπηγαί), ἔχουν θερμ.(40ο Ε) καὶ ***συνιστῶνται*** κατὰ τῶν ρευματισμῶν, νευραλγιῶν, μυελιτίδων καὶ δυσκοιλιότητος.

ΘΕΡΜΟΤΗΣ

Περὶ τῆς ζωϊκῆς θερμότητος διαπραγματευόμεθα ἐν τῷ ἄρθρῳ θερμοκρασία*. Ἐδῶ θέλομεν ἀσχοληθῇ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς θερμότητος τοῦ περιβάλλοντος ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Αὕτη δύναται νὰ εἶναι ***φυσική***, (ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ, θερμοπηγαὶ κλπ.) ***τεχνητὴ***(πλησίον θερμαστρῶν, λεβήτων) ἢ καὶ νὰ προέρχεται ἐκ ***θεραπευτικῶν*** ἐφαρμογῶν κλπ.

Τὸ σῶμα δὲν αἰσθάνεται τὴν θερμότητα τοῦ περιβάλλοντος παρὰ μόνον τὴν ἐνέργειάν της ἐπ' αὐτοῦ. Γυμνὸς δύναται ὁ ὀργανισμὸς νὰ ὑποφέρῃ καὶ νὰ προσαρμοσθῇ εἰς θερμ. +27ο ἕως 150ο (εἰς ξηρὰν ἀτμόσφαιραν), ἐνδεδυμένος δὲ εἰς — 60ο ἕως+60ο. Ἡ προσφορωτέρα ὅμως θερμ. καθ' ἣν ὁ ὀργανισμὸς αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του τὸ καλλίτερον εἶναι διὰ μὲν τὸν γυμνὸν 35ο διὰ δὲ τὸν ἐνδεδυμένον 15—18ο. Ἡ προσαρμογὴ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἰς τὴν φυσιολογικὴν θερμ. γίνεται διὰ τῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος, δηλ. τῶν τριχοειδῶν, τὰ ὁποῖα διατρέχουν ἀμέσως κάτωθεν τῆς ἐπιδερμίδος, εὑρύνονται δὲ κατὰ τὴν ζέστην, ὅτε γίνεται πλουσία συρροὴ αἵματος καὶ τὸ αἷμα κρυώνει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀρκετὰ, συστέλλωνται δὲ εἰς τὸ ψῦχος ὅτε φθάνει ὀλίγον αἷμα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ ἡ θερμότης κατὰ συνέπειαν κρατεῖται ἐντὸς τοῦ σώματος. Ταυτοχρόνως ὅταν αὐξάνει ἡ θερμ. τοῦ περιβάλλοντος, διὰ τῶν ἱδρωτοποιῶν ἀδένων ἐκκρίνονται μεγάλαι ποσότητες ἱδρῶτος, διὰ τῆς ἐξατμίσεως τοῦ ὁποίου κρυώνει τὸ σῶμα ἢ μᾶλλον γίνεται ἀπόδοσις ζέστης εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος καὶ ἡ θερμ. αὐτοῦ μένει φυσιολογική. Καὶ τ'ἀνάπαλιν ὅταν πέσῃ ἡ θερμ. τοῦ περιβάλλοντος ὀλιγοστεύει ἡ ἀπόδοσις θερμότητος εἰς τὸ δέρμα, γίνεται τοῦτο ξηρὸν, οἱ ἱδρωποιοὶ ἀδένες περιορίζουν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὴν λειτουργίαν των.

Ἡ προσαρμογὴ αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος διότι ἄλλως ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἦτο ἀδύνατος,δεδομένου ὅτικατὰ τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς ὅταν ἡ θερμ. τοῦ περιβάλλοντος αὐξήσῃ λ. χ. κατὰ 10ο πρέπει καὶ ἡ θερμ. τοῦ σώματος νὰ αὐξήσῃ ἀναλόγως.

Ἡ κόπωσις τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα τὸ θέρος εἰς κάθε κίνησιν μας, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι καίομεν ὑλικόν, πλαγιάζομεν δὲ τότε εἰς δροσερὰ μέρη καὶ μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν τεντωμένα τὰ ἄκρα, διὰ νὰ προσφέρωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλειτέραν ἐπιφάνειαν εἰς τὸν ἀέρα πρὸς ψῦξιν. Ἐπίσης τρώγομεν ὀλίγον διὰ νὰ σχηματίσωμεν τὴν ὀλιγωτέραν θερμότητα, πίνομεν ψυχρὰ ποτὰ καὶ πολλά, ἐνδυόμεθα ἐλαφρὰ καὶ μὲ ἀνοικτὰ χρώματα, διὰ νὰ μὴ προσλάβωμεν πολλὴν θερμότητα ἀπὸ τὸν ἥλιον, διὰ νὰ δώσωμεν ζέστην ἐκ τοῦ σώματός μας καὶ διὰ νὰ δύναται ὁ ἱδρὼς νὰ ἐξατμίζηται εὐκόλως. (βλ. ***Θερμοβολὴ***, ***Θερμοθεραπεία***).

ΘΕΡΜΟΦΟΡΑ

Δοχεῖα περιέχοντα ἢ ἠλεκτρικὴν συσκευὴν ἢ οὐσίαν τινὰ μυστικὴν χάριν

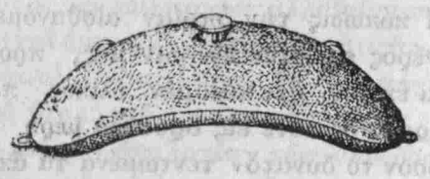
εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ μικρὰν θέρμανσιν εἰς ζέον ὕδωρ διατηροῦν ἐπὶ μακρὸν ἴσην θερμότητα, ἢ ἀποτελούμενα ἐκ μετάλλου ἢ ἐκ καουτσοὺκ διαφόρου σχήματος πληροῦνται μὲ θερμὸν ὕδωρ (bouillotes.)

Εἰκ. 290

Θερμοφόρον ἐκ καουτσοὺκ

Σκοπὸς τῶν θερμοφόρων εἶναι ἐφαρμοζώμενα ἐπὶ μέρους τοῦ σώματος, νὰ κατευνάζουν πόνους ἢ νὰ ἐπιδρῶσιν ἐπισπαστικῶς. (Εἰκ. 290 291)

Εἰκ. 291

Θερμοφόρον ἐκ μετάλλου

Καταχραστικῶς θερμοφόρα καλοῦνται καὶ δοχεῖα σχήματος φιάλης, δυνάμενα νὰ διατηρήσωσι τὸ ἐν αὐταῖς τιθέμενον ὑγρὸν, ἰδίως γάλα, ἐπὶ πολλὰς ὥρας (συνήθως 10), εἰς θερμ. μὴ ἐπιτρέπουσαν τὴν ἀνάπτυξιν βακτηριδίων.

ΘΕΡΟΣ

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην αἱ συχνότεραι νόσοι εἶναι αἱ τῶν ἐντέρων, ἀπαιτεῖται δὲ μεγάλη προσοχὴ ἰδίως εἰς τὰ βρέφη. (βλ. *Θερμότης.*)

ΘΗΛΑΣΜΟΣ

Τὸ βρέφος, δύναται νὰ τραφῇ διὰ τῶν ἓξῆς τρόπων τιθεμένων κατὰ σειρὰν προτιμήσεως: διὰ τοῦ θηλασμοῦ μητρὸς διὰ τῆς ἐναλλαγῆς θηλασμοῦ μητρὸς καὶ τεχνητῆς σιτίσεως διὰ τοῦ θηλασμοῦ τροφοῦ, διὰ τεχνητῆς σιτίσεως. Ὁ *μητρικὸς θηλασμὸς* εἶνε ὁ διὰ πολλοὺς λόγους κυριώτερος τρόπος θρέψεως τοῦ βρέφους, ἰδίως κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας.

Ἡ μητέρα πρέπει νὰ θηλάζῃ τὸ παιδὶ της, ὄχι μόνον διότι εἶναι τὸ καθῆκον της, ὑπαγορευμένον ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ διότι διὰ τοῦ θηλασμοῦ προφυλάσσεται τόσον ἡ ὑγεία τοῦ τέκνου της ὅσον καὶ ἡ ἰδικὴ της.

Τὸ γάλα τῆς γυναικὸς καὶ τῶν λοιπῶν ζῴων διαφέρουν κατὰ τε τὴν ποσότητα καὶ χημικὴν σύστασιν τῶν κυριωτέρων συστατικῶν, ὡς τοῦ λευκώματος σακχάρεως, λίπους, ἁλάτων κυρίως δὲ κατά τινας οὐσίας εἰδικὰς εἰς ἕκαστον εἶδος ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ ἄφοβος ἀντικατάστασις τοῦ γυναικείου γάλακτος μὲ ἄλλο εἶδος νὰ εἶναι ἀδύνατος. (βλ. *Γάλα Τροφαί*)

Ἡ μητέρα θηλάζουσα τὸ τέκνον της ὄχι μόνον τὸ κάμνει νὰ *ἀναπτυχθῇ καλλίτερον* καὶ νὰ *ἀσθενῇ ὀλιγώτερον*, ἀλλὰ περιορίζει κατὰ πολὺ τὴν *θνησιμότητα* τῶν παιδιῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν μεγάλην τοιαύτην τῶν τεχνητῶς τρεφομένων. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ ποιότης τοῦ γάλακτος τῆς μητρὸς εἶναι ἡ ἁρμόζουσα εἰς τὰ πεπτικὰ ὄργανα τοῦ βρέφους, ἡ θερμ. του εἶναι κατάλληλος, καὶ τέλος εἶναι τοῦτο ἐλεύθερον βλαβερῶν οὐσιῶν (μικροβίων).

Ὁ θηλασμὸς εἶναι καὶ διὰ τὸ συμφέρον αὐτῆς τῆς *μητρός*, διότι οὕτως ἡ μήτρα ἐπαναλαμβάνει εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον τὴν πρὸ τοῦ τοκετοῦ κατάστασίν της, καὶ προλαμβάνονται ἀλλοιώσεις τῆς θέσεως αὐτῆς, αἱμορραγίαι ἢ καὶ ἁπλαῖ λευκόρροιαι. Ἡ ὅλη γενικὴ κατάστασις τῆς θηλαζούσης μητρὸς βελτιοῦται, πολλαὶ νοσηραὶ καταστάσεις (ὠχρενευραλγίαι, δυσπεψίαι κλπ.) παρέρχονται κατὰ τὸν θηλασμὸν, ἐν ᾧ ἄλλως διάφοροι νόσοι δύνανται νὰ ἐκδηλωθῶσι. Πολλαὶ γυναῖκες φοβοῦνται μήπως θηλάζουσαι χάσουν τὴν ὡραιότητά των, ἐν ᾧ συνήθως συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Τὸ σῶμα ἰσχνῶν γυναικῶν κατὰ τὸν θηλασμὸν ἀναπτύσσεται καὶ ἄλλων παχυσάρκων διὰ καταλλήλου προσοχῆς εἰς τὴν δίαιταν περιορίζεται ἢ τοὐλάχιστον δὲν προσλαμβάνει διαστάσεις μὴ ἐπιθυμητάς. Δύναται ὅμως νὰ συμβῇ τὸ *ἐναντίον*· μητέρες δυνάμεναι νὰ θηλάσωσι καὶ μὴ ἐκτελῶσαι τὸ καθῆκον των πολὺ συχνὰ προσβάλλονται ἀπὸ δυσάρεστον παχυσαρκίαν. Ναὶ μὲν κατὰ τὸν θηλασμὸν τὸ σχῆμα τῶν μαστῶν δύναται νὰ ἀλλοιωθῇ καὶ νὰ ἐπέλθῃ πτῶσις τούτων, τὸ τοιοῦτον ὅμως ἔχει ὡς αἰτίαν κακὴν περίθαλψιν τῶν μαστῶν καὶ ἐνδυμασίαν ἐμποδίζουσαν τὴν ἀνάπτυξίν των.

Τὸ ὅτι αἱ γυναῖκες μὲ πολλὰ παιδιὰ προώρως γηράσκουν δὲν πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν θηλασμὸν παρὰ μόνον εἰς τοὺς συχνοὺς τοκετούς. Ἡ ἀντίληψις ὅτι θηλάζουσαι θὰ ἀδυνατήσουν, εἶναι τελείως ἀβάσιμος, ἐὰν δὲν ὑπάρχει νόσος τις καὶ ἐὰν ἀκολουθῆται ἡ ὑγιεινὴ ἐκ μέρους τῆς θηλαζούσης. Ὁ θηλασμὸς ἐν τούτοις, ἂν καὶ τόσον ἀναγκαῖος καὶ διὰ τὴν μητέρα καὶ διὰ τὸ παιδὶ δὲν πρέπει νὰ γίνεται ὅταν δύναται νὰ ἐπιφέρει κίνδυνον ἢ εἰς τὴν μὲν ἢ εἰς τὸ δέ. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν μητέρα δὲν *πρέπει νὰ θηλάζῃ* ἡ πάσχουσα ἀπὸ νόσους δυναμένας νὰ μεταδοθῶσιν εἰς τὸ βρέφος, ὡς φυματίωσις, σύφιλις (διὰ τὴν δευτέραν ἐνίοτε ἐνδείκνυται ὁ θηλασμός), ἀπὸ βαρείας νόσους, ἂν καὶ ὀξεῖαι νόσοι δὲν εἶναι πάντοτε αἰτία νὰ μὴ θηλάζουν, ἀπὸ προχωρημένας καρδιακὰς παθήσεις ἕνεκα τοῦ κόπου κατὰ τὸν θηλασμόν.

Αἱ ἀναιμικαὶ καὶ ἀδύνατοι δύνανται νὰ θηλάζουν ἔστω καὶ ἐπὶ ὀλίγους μῆνας, ἀφ' οὗ ἦσαν ἀρκετὰ ἰσχυραὶ νὰ ὑποφέρουν τὴν ἐγκυμοσύνην καὶ τὸν τοκετόν. Βεβαίως δύνανται νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι γενικαὶ αἰτίαι μὴ ἐπιτρέπουσαι τὸν θηλασμὸν τὰς ὁποίας ὅμως ὁ ἰατρὸς θὰ καθορίζῃ ἑκάστοτε. Ἂς σημειώσωμεν ἐδῶ ὅτι ἡ ἀντίληψις τοῦ ὅτι διὰ τοῦ γάλακτος τὸ παιδὶ παίρνει τὰς ἰδιοτροπίας τῆς θηλαζούσης εἶναι ἐσφαλμένη. Δύναται νὰ τὰς λάβῃ διὰ κληρονομικότητος ἢ καὶ ἀπομιμήσεως.

Ὁ θηλασμὸς ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ γίνηται εἰς ἔλλειψιν γάλακτος μετὰ πάροδον καιροῦ (βλ. *Ἀγαλακτία*) καὶ εἰς μὴ τελείως ἀνεπτυγμένας θηλάς. Αἱ ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσαι αἰτίαι εἶναι αἱ μόναι αἱ δικαιολογοῦσαι τὸν μὴ θηλασμὸν τοῦ βρέφους ὑπὸ τῆς μητρός του. Δεδομένου ὅτι οὐδεμία ἄλλη τροφὴ δύναται τελείως νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ μητρικὸν γάλα θεωροῦμεν ἀπάνθρωπον *ἔγκλημα* κάθε ἄλλην αἰτίαν μὴ θηλασμοῦ ἐκτὸς ἂν ἡ μητέρα εἶναι ἠναγκασμένη νὰ ἐργάζηται ἐξωτερικῶς, ὅτε καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην θὰ εἶναι πάντοτε σχεδὸν δυνατὸν νὰ θηλάσῃ πρωΐαν καὶ ἑσπέραν, κατὰ τὸ ἐν τῷ μεταξὺ διάστημα τρεφομένου τοῦ βρέφους τεχνητῶς.

Κατ' ἀρχὰς τὸ γάλα εἶναι ὀλίγον καὶ ἀραιὸν καὶ αἱ περισσότεραι μητέρες νομίζουν ὅτι δὲν θὰ δυνηθοῦν νὰ θηλάσουν. Ἀλλὰ διὰ τοῦ θηλάσματος ἐρεθίζεται ὁ μαστὸς καὶ σχηματίζεται γάλα. Ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ ὑπομονὴ εἶναι τὰ καλλίτερα γαλακταγωγά*. Ἡ αἰτία τοῦ μὴ θηλασμοῦ δύναται νὰ ἔγκειται καὶ εἰς τὸ *παιδί*. Οὕτω παιδιὰ πολὺ ἀδύνατα ἢ πάσχοντα ἐξ ὡρισμένων νόσων ἢ καὶ μὲ παραμορφώσεις εἰς τὸ στόμα δὲν δύνανται νὰ θηλάσουν. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ἀντὶ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ σκεπτώμεθα τί ἄλλην τροφὴν θὰ δώσωμεν εἰς τὰ βρέφη, πρέπει νὰ μᾶς παρωτρύνει τῇ συνδρομῇ τῆς ἰατρικῆς τέχνης νὰ ἐφεύρωμεν μέσον νὰ δώσωμεν τὸ μητρικὸν γάλα εἰς τὰ παιδιὰ αὐτά, τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς ἕνεκα τῆς καταστάσεώς των ἔχουν ἀνάγκην αὐτοῦ διὰ τὴν διατήρησίν των ἐν τῇ ζωῇ.

Ἡ θηλάζουσα διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ θρέψῃ τὸ τέκνον της καθ' ὅλον τὸ ἀπαιτούμενον διάστημα πρέπει νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑγείαν της, διότι ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ὑγεία τοῦ παιδιοῦ της.

Ἡ *ὑγιεινὴ τῆς θηλαζούσης* τόσον ἐὰν πρόκειται περὶ μητρὸς ἢ περὶ τροφοῦ δὲν διαφέρει κατὰ πολὺ ἀπὸ

SISMANOGLIO MEGARO

τὴν γενικὴν ὑγιεινήν. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν *δίαιταν* ἰδιαιτέρα τοιαύτη δὲν εἶναι ἀναγκαία. Ἐπειδὴ καθημερινῶς ἀποδίδει ποσότητα γάλακτος βεβαίως θὰ πεινᾷ καὶ διψᾷ περισσότερον ἀπὸ ἄλλην ἐποχήν. Θὰ προσλαμβάνει ὅμως μόνον τόσας τροφὰς ἢ ποτὰ ὅσας εὐχαρίστως δέχεται, ἀποφεύγουσα ὑπέρμετρον πρόσληψιν ἐπακολουθουμένην ὑπὸ πεπτικῶν διαταράξεων. Ἐκ τῶν διαδείκνυται ἐνίοτε. Ἡ παραγωγὴ τοῦ γάλακτος δὲν αὐξάνει πολὺ μὲ λίαν πλουσίαν τροφήν. Τὸ δὲ περισσότερον τοῦ συνήθους ἔξοδον ἐνεργείας τῆς θηλαζούσης, τὸ ὁποῖον ἀνέρχεται εἰς 700 Θ. Μ. σχεδὸν καλύπτεται εὐκόλως ἐὰν σὺν τῇ συνήθει τροφῇ προσληφθῇ καὶ 1—1 $^1/_2$ λίτρον γάλακτος ἐπὶ πλέον. Ἡ θηλάζουσα ὅπως καὶ εἰς τὴν δίαιταν δὲν ἔχει νὰ ἀλλάξῃ τίποτε καὶ

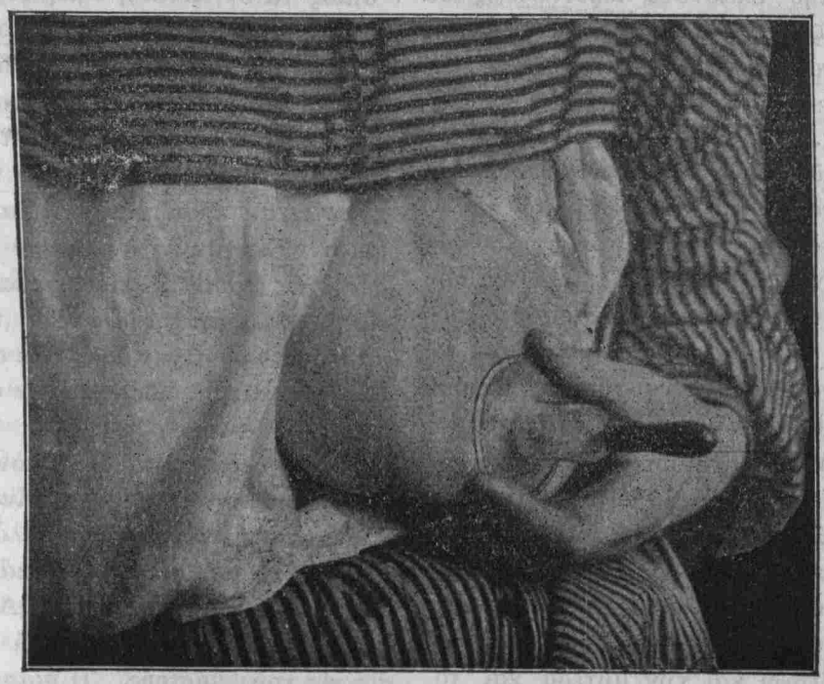
Εἰκ. 292

Χρῆσις ἀπομυζητῆρος εἰς μὴ ἀρκούντως ἀναπτυχθεῖσαν θηλήν.

φόρων τροφῶν ***ὠφέλιμοι*** εἶναι τὰ ἀλευρώδη, τὰ χόρτα (ἐξαιρέσει λαχάνων, κρομμύων, σκόρδων, σπαραγγιῶν, τὰ ὁποῖα δύνανται κακῶς νὰ ἐπιδράσουν), τὰ ὀπωρικά, ἰδίως τὰ νωπά. Ἡ μεγάλη κρεατοφαγία, τὰ πολλὰ ὑγρὰ δύνανται νὰ ***βλάψουν***, διότι ἐλαττώνουν τὴν ἀναγκαίαν ἀναλογίαν τῶν θρεπτικῶν συστατικῶν τοῦ γάλακτος. Ἰδίως ὀλίγος οἶνος ἢ ζῦθος κατὰ τὰ γεύματα δὲν δύναται νὰ βλάψῃ. Ὁ τελευταῖος μάλιστα ἐνἀπὸ τὴν ***τακτικήν της ζωήν***, θὰ ἐξέρχεται καὶ θὰ κινῆται τακτικῶς εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα, θὰ ἀποφεύγῃ ὅμως τόσον τὰς σωματικὰς ὅσον καὶ τὰς πνευματικὰς ὑπερκοπώσεις, ἰδίως θὰ ἀποφεύγῃ τὰς ψυχικὰς διαταράξεις λ. χ. συγχύσεις, λύπας, ὑπερβολικὰς χαράς, διότι πάντα ταῦτα διαταράττουν τόσον τὴν ποιότητα ὅσον καὶ τὴν ποσότητα τοῦ γάλακτος. Βεβαίως θὰ τηρῆται ἄκρα καθαριότης τοῦ τε σώματος καὶ τῶν ἐνδυμάτων.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ *κατάστασις τῶν μαστῶν* καὶ ἰδίᾳ τῆς θηλῆς ἔχουν μεγάλην σημασίαν διὰ τὸν θηλασμόν. Κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην ἤδη πρέπει νὰ δίδηται μεγάλη προσοχὴ εἰς τὴν περίθαλψιν αὐτῶν, ἄλλως ὅταν ἡ θηλὴ δὲν εἶναι ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένη ἢ ὅταν αὕτη τραβιέται δυνατὰ ἀπὸ τὸ παιδί, (τὸ ὁποῖον συχνὰ συμβαίνει ὅταν ἡ θηλάζουσα ἐξ ἀπειρίας δίδει μόνον τὴν

Εἰκ. 293

Τεχνητὴ θηλὴ πρὸς προφύλαξιν τραυματισμένης θηλῆς μαστοῦ.

θηλὴν εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ καὶ ὄχι καὶ μέρος τοῦ μαστοῦ) ἢ ὅταν ὑπάρχουν ραγάδες, ἐπὶ τῆς θηλῆς, ὁ θηλασμὸς γίνεται μαρτύριον (Εἰκ. 292)

Αἱ ραγάδες (Εἰκ. 293) προφυλάττονται διὰ θηλῶν ἐκ καουτσούκ. Ἐὰν δὲν γίνῃ ἐγκαίρως περίθαλψις καὶ θεραπεία τῶν ραγάδων, δύνανται αὗται νὰ προκαλέσουν φλεγμονὴν ἢ καὶ διαπύησιν τοῦ μαστοῦ ἐκδηλουμένην μὲ σκλήρυνσιν, πρήξιμον, ἐρυθρότητα τοῦ μαστοῦ μὲ ρίγη καὶ πυρετούς. Ἕνεκα τῶν μεγάλων πόνων, τοὺς ὁποίους συνεπιφέρει ἡ τοιαύτη ***μαστῖτις****** ὁ θηλασμὸς ἀποβαίνει ὀδυνηρὸς καὶ πολλαὶ γυναῖκες παύουν τοῦ νὰ θηλάζουν. Τὸ τοιοῦτον ὅμως χειροτερεύει τὴν κατάστσιν καὶ δὲν πρέπει νὰ γίνηται, διότι, διὰ τῆς μὴ φυσικῆς ὁδοῦ ἐκκενώσεως τοῦ γάλακτος, αὐξάνει καὶ ὁ πόνος καὶ ἡ φλεγμονή. Οἱ μαστοὶ πρέπει νὰ κρατῶνται ὑψηλά, πρέπει δὲ νὰ γίνωνται ἐγκαίρως ἐπιθέματα ἢ ὅ,τι ἄλλο τὸ ὁποῖον θὰ διορίσῃ ὁ ἰατρός, διὰ νὰ προληφθῇ διαπύησις ἢ γινομένης τοιαύτης νὰ περιορισθῇ καὶ θεραπευθῇ ταχέως. Ἀσχέτως πρὸς τὴν τοιαύτην φλεγμονήν, παρουσιάζεται ἐνίοτε 2—4 ἡμέρας μετὰ τὸν τοκετόν, οἴδημα καὶ τάσις τοῦ μαστοῦ μὲ ἐλαφρὰν αὔξησιν τῆς θερμ. ἕως 38ο—38,5ο, ἥτις καὶ πίπτει ὅταν ἡ ἐκροὴ τοῦ γάλακτος γίνῃ ἀφθονωτέρα. Ὁ τοιοῦτος, ἐκ στάσεως τοῦ γάλακτος οὕτως εἰπεῖν ***πυρετός***, προλαμβάνεται ὅταν τὸ παιδὶ τεθῇ ἐγκαίρως εἰς τὸν μαστόν, ἐὰν δὲ καὶ τότε ὁ μαστὸς εἶναι πρησμένος πρέπει νὰ γίνῃ χρῆσις γαλαντλίας ἢ νὰ γίνουν ἐντριβαί, μὲ ἐλαφρὰν πίεσιν μὲ ἔλαιον. Ἐὰν δὲ καὶ πάλιν ἐξακουλουθῇ

ὁ πυρετος, πρέπει νὰ κληθῇ ὡρισμένως, ἐὰν δὲν ἔχῃ κληθῇ ἤδη ὁ ἰατρός, διότι δυνατὸν νὰ πρόκειται περὶ μολύνσεως

Ἡ ***διακοπὴ*** θηλασμοῦ ἐκ μέρους ἀσθενούσης, μητρὸς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς ἀσθενείας ἤ μᾶλλον ἀπὸ τὸ ἐὰν ἡ μήτηρ ἐξακολουθοῦσα τὸν θηλασμὸν χειροτερεύει τὴν κατάστασίν της ἤ καὶ ἐὰν τὸ παιδὶ αἰφνιδίως ἀποκοπτώμενον, δὲν εὑρεθῇ εἰς μεγαλείτερον κίνδυνον παρὰ ἐξακολουθοῦν.

Ἀπὸ τῆς ἑκάστοτε περιπτώσεως θὰ ἀποφασίζῃ ὁ θεράπων ἰατρός, γενικῶς ὅμως εἶναι ὀλίγαι αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ τέλειος ἀπογαλακτισμὸς* γίνεται ἀναγκαῖος. Ἐὰν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ θηλασμοῦ ἐπανέλθῃ ἡ ***περίοδος***, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποκοπῇ τὸ παιδί, διότι ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ποιότης τοῦ γάλακτος δὲν ἀλλοιοῦται, ἡ ποσότης μόνον ἐλαττοῦται κατά τι καὶ τοῦτο παροδικῶς. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὸ παιδὶ δυνατὸν νὰ εἶναι ὀλίγον ἀνήσυχον ἤ καὶ τὸ πολὺ αἱ κενώσεις του νὰ μεταβληθοῦν, τὸ τοιοῦτον ὅμως παρέρχεται μὲ τὸν χρόνον. Ἐν περιπτώσει ***ἐγκυμοσύνης*** κατὰ τὸν θηλασμόν, τὸ ὁποῖον σπανίως συμβαίνει, πρέπει βαθμηδὸν νὰ γίνῃ ὁ ἀπογαλακτισμὸς διότι ἡ ἐξακολούθησις τοῦ θηλασμοῦ δύναται νὰ βλάψῃ καὶ τὴν μητέρα καὶ τό ἐν τῇ κοιλίᾳ της ἔμβρυον. Ἡ θηλάζουσα μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ δύναται νὰ λαμβάνῃ ***φάρμακα***, διότι πολλὰ ἐξ αὐτῶν διὰ τοῦ αἵματος μεταβαίνουν εἰς τὸ γάλα.

Ὁ ***πρῶτος θηλασμὸς*** δύναται νὰ δοκιμασθῇ ὥρας τινὰς μετὰ τὸν τοκετόν, ἐὰν μὲ μερικὰ κοχλιάρια χαμαιμήλου ἢ ἀνίσου ἢ ἐξ ἴσου γάλακτος ἀγελαδινοῦ καὶ σακχαρονέρου, ἀμφότερα καλοβρασμένα, δὲν ἠσυχάζει ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ νὰ φωνάζῃ. Ἄλλως ὁ θηλασμὸς ἀρχίζει τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ. Ὁ πρῶτος θηλασμὸς ἔχει τὰς δυσκολίας του, ἰδίως ἐὰν ἡ μητέρα διὰ πρώτην φορὰν θηλάζῃ.

Διὰ νὰ συνειθίζῃ τὸ παιδὶ νὰ πιάνῃ τὴν θηλήν, τὴν ὁποίαν ἡ μητέρα δὲν πρέπει νὰ δίδῃ μόνην παρὰ πάντοτε μὲ τὸ πέριξ μέρος τοῦ μαστοῦ, πρέπει νὰ προσφέρεται αὕτη μὲ σταγόνα γάλακτος πιεσθεῖσαν. Ἡ συνήθεια τοῦ νὰ θέτουν σάκχαρον ἐπὶ τῆς θηλῆς ἢ καὶ σίελον ἐπ' αὐτῆς εἶναι βλαβερὰ διὰ τὸ παιδί Πρέπει δὲ νὰ προσέχωμεν νὰ μένῃ κατὰ τὸν θηλασμὸν ἡ μύτη τοῦ βρέφους ἐλευθέρα διὰ νὰ ἀναπνέῃ καὶ νὰ μὴ πιέζεται διὰ τοῦ μαστοῦ.

Πρὸς τοῦτο θὰ πιέζεται τὸ ἄνω μέρος τοῦ μαστοῦ μὲ τὸν δάκτυλον, χωρὶς ὅμως νὰ ἐγγίζεται ἡ θηλή. Πρὸ ἑκάστου θηλασμοῦ πρέπει νὰ πιέζεται ἡ θηλὴ ὥστε νὰ ἐκρεύσῃ σταγὼν γάλακτος ὅλον δὲ τὸ πέριξ μέρος θὰ πλύνεται μὲ ὕδωρ βρασμένον. Τὸ ἴδιον θὰ γίνεται καὶ μετὰ κάθε θηλασμόν. Τὸ νερὸ καθὼς καὶ τὸ πανὶ θὰ κρατῶνται εἰς ἰδιαίτερον δοχεῖον. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐν ὅσῳ ἡ μητέρα δὲν ἔχει ἀκόμη ἀρκετὸν γάλα, δύναται εἰς μίαν φορὰν νὰ δώσῃ καὶ τοὺς δύο μαστούς, ἀργότερον ὅμως θὰ ἀλλάζῃ ἑκάστοτε καὶ θὰ δίδεται μόνον ὁ εἷς, ὅστις καὶ θὰ ἐκκενοῦται.

Μόνον ὅταν τὸ παιδὶ μὲ τὸν ἕνα μαστὸν δὲν χορτάσει, ἢ ὅταν εἶναι τόσον ἀδύνατον διὰ νὰ ἐκκενώσῃ καλὰ τὸν ἕνα μαστόν, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ κάποιαν δύναμιν, δίδονται καὶ οἱ δύο. Ἀπαιτεῖται ὅμως προσοχὴ μὴ σχηματισθῇ τότε στάσις εἰς τοὺς μαστούς. Ἡ ***διάρκεια*** ἑκάστου θηλασμοῦ δὲν θὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 15 λεπτά, ἀφ' οὗ βεβαίως διὰ τοῦ ζυγίσματος ἐξακριβώσωμεν ὅτι εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τὸ βρέφος ἔχει λάβῃ τὴν ἀναγκαιοῦσαν ποσότητα γάλακτος.

Ἡ ποσότης γάλακτος, τὴν ὁποίαν τὸ βρέφος προσλαμβάνει ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἡλικίαν, τὴν ἀνάπτυξίν του, ἀπὸ τὴν ὥραν τῆς τροφῆς. Οὕτω, κατὰ μέσον ὅρον, κατὰ μὲν τὸν ***πρῶτον θηλασμὸν*** προσλαμβάνει 10—15 γρ. γάλακτος, κατὰ τὰς ***πρώτας ἑβδομάδας*** 40—60 γρ. κατὰ δὲ ***τὸν δεύτερον μῆνα*** 80—100 γρ. Κατὰ εἰκοσιτετράωρον δὲ τὸ μὲν ***πρῶτον***, ὡς εἴδομεν, 15 γρ. σχεδόν, κατὰ τὰς ***δευτέρας 24 ὥρας*** κατὰ μέσον πάντοτε ὅρον 90 γρ. μετὰ *48—72* ὥρας 200 γρ. τὴν ***4ην*** ἡμέραν 300, τὴν ***5ην*** 350 γρ. τὴν ***6ην*** 390 γρ. τὴν *7ην* 470 γρ. τὸ ***μέσον τῆς δευτέρας ἑβδομάδος*** 480 γρ. καὶ ***περὶ τὸ τέλος*** αὐτῆς 500 γρ. Εἰς τὸν ***2ον μῆνα*** 800 γρ. καὶ ἀπὸ τὸν ***4ον***, δύναται νὰ προσλάβῃ ἓν λίτρον γάλακτος. Ἢ ἄλλως ὑπολογιζόμενον τὸ παιδὶ ἔχει ἀνάγκην εἰς τὰς πρώτας 7 ἑβδομάδας 170 γάλακτος, διὰ χλγρ. βάρους τοῦ σώματός του, τὰς ἑπομένας 7 ἑβδομάδας 160 γρ. εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἑξαμήνου ἐλαττοῦται ἡ ποσότης εἰς 120 γρ. διὰ χλγρ. τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι τὸ παιδὶ χρειάζεται, εἰς τὴν πρώτην τριμηνίαν $^1/_6$, τὴν δευτέραν $^1/_7$, τὴν τρίτην $^1/_9$ τοῦ βάρους του γάλα.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονῆται ὅτι τὸ γυναικεῖον γάλα δύναται νὰ διαφέρῃ εἰς τὴν ποσότητα τοῦ λίπους καὶ τοῦ λευκώματός του καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει συστηματικῶς νὰ χορηγεῖται ὡρισμένη ποσότης γάλακτος.

Ζυγίζοντες τὸ βρέφος πρὸ καὶ μετὰ τὸν θηλασμόν, εὑρίσκομεν πόσον γάλα προσέλαβε, καὶ ἐπαναλαμβάνοντες τοῦτο πάντοτε βλέπομεν πόσον πίνει κατὰ τὸ 24ωρον. Τόσον τὸ ἐξωτερικὸν ὅσον καὶ τὸ σύνολον. τοῦ παιδίου δεικνύει ἐὰν τὸ θηλαζόμενον τρέφεται καλά.

Τὰ ***καλῶς τρεφόμενα*** βρέφη ἔχουν πρόσωπον στρογγυλόν, πλῆρες, κρέατα σφικτά, δέρμα ροδόχρουν, κοιμῶνται καὶ χωνεύουν καλά. ***Τὰ κακῶς τρεφόμενα*** εἶναι χλωμά, τὰ κρέατά των μαλακά, ἔχουν ρυτίδας, εἶναι ἀνήσυχα, κοιμῶνται κακά, ἔχουν ἐσωτερικὰς διαταραχὰς κλπ. (βλ. *Σίτισις*)

Τὸ ἀκριβέστερον μέσον πρός ἐξέλεγξιν τῆς κανονικῆς ὑγιεινῆς πορείας τοῦ βρέφους εἶναι τὸ ζύγισμα (βλ *βάρος*). Ὅταν ὁ θηλασμὸς γίνεται κανονικῶς τὸ ὑγιές βρέφος αὐξάνει καθημερινῶς εἰς βάρος, ὄχι ὅμως καὶ μὲ ὡρισμένον κανόνα, διότι ἡ ποσότης τοῦ γάλακτος καὶ ἡ ἱκανότης ἑκάστου βρέφους πρὸς θηλασμόν εἶναι διάφοροι. Εἰς καθημερινὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ βάρους παρατηροῦμεν ὅτι τοῦτο ἐπὶ 2—3 ἡμέρας μένῃ τὸ αὐτὸ καί ὅτι ἐλλαττοῦται κατὰ 15-20 γρ. τὸ τοιοῦτον δὲν σημαίνει τίποτε καί δύναται εἰς τάς ἀκολούθους ἡμέρας νὰ ἐπανακτηθῇ. Δέν εἶναι ὅμως τὸ αὐτὸ ἐὰν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα λ.χ. τὸ βάρος μένει στάσιμον ἢ καὶ ἐλαττωθῇ Ἀσφαλῶς τότε ὑπάρχει τι τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ διορθωθῇ. Τὸ ὑγιὲς βρέφος τὸ προσλαβὸν τὴν ***ἀναγκαιοῦσαν*** αὐτῷ ποσότητα γάλακτος εἶνε ἥσυχον, δὲν φωνάζει, ἀμέσως σχεδόν μετὰ τὸν θηλασμὸν ἀποκοιμᾶται, ἔχει 2-3 χρυσοκιτρίνας κενώσεις τὴν ἡμέραν.

Ἀπ' ἐναντίας τὸ προσλαμβάνον ***ὑπὲρ τό δέον*** γάλα, κάμνει ἀμέσως ἢ ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸν θηλασμὸν ἐμετὸν ἔχει διαρροίας, ὁ ὕπνος εἶναι ἀνήσυχος, ἔχει πολλοὺς ἀνέμους, οὐρεῖ πολὺ καὶ φωνάζει. Τὸ δὲ ***ἀνεπαρκῶς*** τρεφόμενον κοιμᾶται ἀπὸ κούρασιν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς μητρός του, ἀφυπνίζεται ἐντὸς ὀλίγου διότι πεινᾷ, κλαίει, οὐρεῖ ὀλίγον καὶ εἶναι δυσκοίλιον. Ἐὰν ἡ θηλάζουσα παρασκευάζει ὑπὲρ τὸ δέον γάλα, οὕτως ὥστε νὰ βλάπτεται ἡ ὑγεία τοῦ παιδίου πρέπει νὰ προσλαμβάνῃ αὕτη μὲ τὴν τροφήν της μικράν μόνον ποσότητα ρευστῶν, τὸ δὲ βρέφος νὰ θηλάζεται ὀλιγώτερον τῶν 15 λεπτῶν (λ χ. 8 μόνον λεπτά,) πάντοτε δὲ ἡ ἐξέλεγξις θὰ γίνεται διὰ τοῦ ζυγοῦ.

Ἐὰν τουναντίον ἡ ποσότης τοῦ γάλακτος εἶναι μικρά, πρέπει ἡ θηλάζουσα νὰ προσλαμβάνῃ μεγαλειτέραν ποσότητα ρευστῶν κατόπιν δέ ἑκάστου θηλασμοῦ θὰ γίνωνται ἐλαφραὶ μαλάξεις ἐπὶ τοῦ μαστοῦ. Ὁ κυριώτερος ὅμως τρόπος σχηματισμοῦ ***μεγαλειτέρας ποσότητος*** γάλακτος εἶναι ἡ ἑκάστοτε τελεία ἐκκένωσις τοῦ μαστοῦ. Καὶ ἐὰν μὲν τοῦτο δέν γίνεται διὰ τοῦ βρέφους, τὸ ὁποῖον δυνατὸν νά μὴ ἔχει ἀρκετὴν δύναμιν νὰ τὸ κενώσῃ, θὰ γίνεται τεχνητῶς ἤ ἢ διὰ τῆς ***χειρὸς*** ἤ θὰ ἀπομυζῆται διὰ καταλλήλου μηχανήματος (***γαλαντλία*** pompe à lait) Τόσον αἱ χεῖρες ὅσον καὶ ἡ γαλαντλία θὰ εἶναι ***καθαραί***. (Εἰκ. 294, 295)

Εἰς τὰς ***πρώτας 24 ὥρας*** τὸ βρέφος πρέπει νὰ θηλάζῃ *1-2 φοράς*. Τὴν ***πρώτην ἑβδομάδα, 6 φοράς*** τὴν ἡμέραν, καὶ ὄχι πρὶν παρέλθουν 2 ὧραι, καὶ *1-2*

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 294

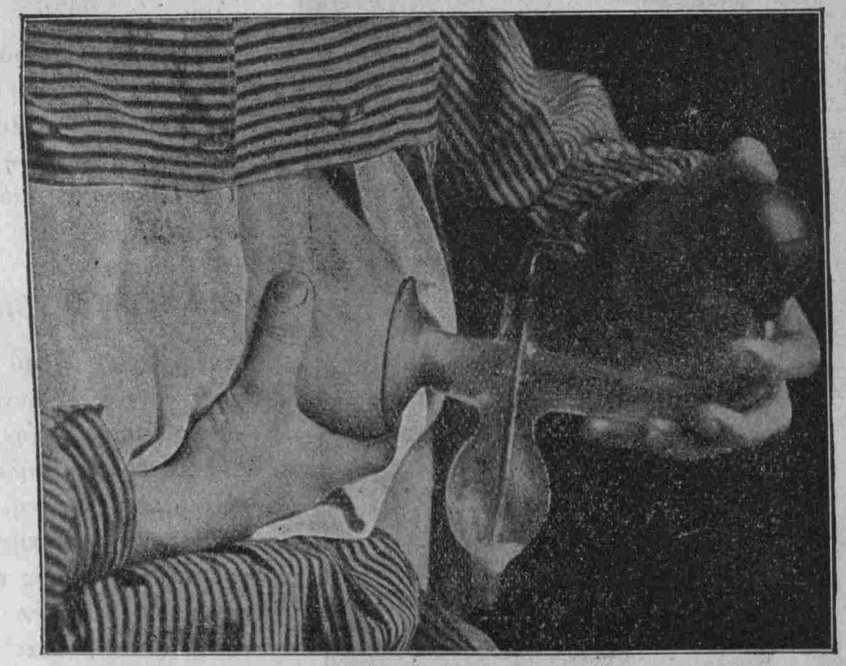
Ἐκκένωσις τοῦ μαστοῦ διὰ τῆς χειρός.

(Ὁ μαστὸς λαμβάνεται ἐντὸς τῆς κοιλότητος τῆς χειρὸς καὶ μὲ τὸν ἀντίχειρα πιέζεται ἐλαφρὰ μόνον τὸ πέρ.ξ τῆς θηλῆς μέρος, ὄχι αὐτὴ ἡ θηλή).

φοράς τὴν νύκτα. Ἀργότερον ὅμως μόνον τὴν ἡμέραν καὶ τοῦτο *κάθε 3 ὥρας* καὶ εἰς τακτικὴν ὥραν (λ.χ. εἰς τὰς 6, 9,12,3,6,10.) Τὰ παιδία συνηθίζουν τὴν ὥραν καὶ ξυπνοῦν μόνα των διὰ νὰ θηλάσουν. Τὸ τρίωρον διάστημα πρέπει νὰ τηρεῖται, διὰ νὰ ἔχῃ τὸ βρέφος καιρὸν νὰ χωνεύσῃ. Πρέπει δὲ ὡρισμένως οὕτω πῶς νὰ ἀνατραφῇ, τόσον διὰ τὸ ἴδιον του συμφέρον ὅσον καὶ διὰ τὸ τῆς μητρός. Μόνον εἰς πολὺ ἀδύνατα παιδιὰ δύναται νὰ γίνῃ κάποια ἐξαίρεσις.

Ἐπίσης πρέπει νὰ μάθῃ τὴν νύκτα νὰ κοιμᾶται καὶ ὄχι νὰ τρώγῃ, διότι καὶ ἐδῶ συνεχὴς ὀκτάωρος ὕπνος εἶναι ἀναγκαῖος τόσον διὰ αὐτὸ ὅσον καὶ διὰ τὴν μητέρα του. Ἐν ἀνάγκη δύναται ἕως ὅτου συνειθίσῃ νὰ γελασθῇ μέ ὀλίγον βρασμένον νερὸ ἢ τσάϊ. Ἐν ὅσῳ τὸ παιδὶ θηλάζει εἰς τὸν μαστὸν δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀφίνωμεν νὰ *ἀποκοιμᾶται*· ἐὰν δὲ δέν θέλει νὰ φάγῃ νὰ μὴ τὸ βιάζωμεν ἀλλὰ νὰ περιμένωμεν τὴν προσεχῆ τακτικὴν ὥραν καθ' ἣν τρώγει χωρὶς ἐν τῷ μεταξὺ νὰ τοῦ δοθῇ τίποτε.

παιδίου κατὰ θηλασμὸν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ἐὰν ἡ θηλάζουσα εἶναι *κατάκλιτος* ἢ *κάθηται*. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, πρέπει νὰ γυρίσῃ ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς, εἰς τὴν ράχιν της θὰ τεθοῦν μαξιλάρια, θὰ λάβῃ δὲ τὸ παιδὶ ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ μέρους τοῦ μαστοῦ ἐκ

Εἰκ. 295

Ἐκκένωσις μαστοῦ διὰ γαλαντλίας

Τὸ πολὺ ἐὰν φωνάζῃ τοῦ δίδομεν ὀλίγον βρασμένον νερὸ ἢ χαμαίμηλον.

Πάντως ὄχι γάλα. Τὸ νὰ θηλάζῃ τὸ βρέφος τὸν δάκτυλόν του δὲν σημαίνει ὅτι πεινᾶ, εἶναι κακὴ συνήθεια ἤτις δύναται νὰ προκαλέσῃ καί *παραμορφώσεις τῶν σιαγόνων καὶ τῶν ὀδόντων*, καὶ πρέπει ἐγκαίρως νὰ καταπολεμηθῇ (βλ *Βρέφος*) (Εἰκ. 296).

Ὅταν τὸ παιδὶ πίνει βιαστικά, πρέπει νὰ γίνεται διακοπὴ ὀλίγων λεπτῶν. Μετὰ τὸν θηλασμὸν θὰ τὸ σηκώνωμεν καὶ θὰ τὸ κτυπῶμεν ἐλαφρά εἰς τὴν ράχιν διὰ νὰ εὐκολύνωμεν τὰ ἀέρια νὰ ἐξέλθουν, καὶ κατόπιν τὸ βάζωμεν νὰ κοιμηθῇ.

Ἡ *στάσις τῆς μητρὸς* καὶ τοῦ τοῦ ὁποίου θὰ θηλάσῃ, διότι οὕτω ἡ θηλὴ ἔρχεται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ. Ἡ μητέρα μὲ τὴν ἐλευθέραν οεῖρα της κρατεῖ τὸν μαστὸν καὶ θέτει τὴν θηλὴν μὲ μέρος τοῦ πέριξ, εἰς τὸ στόμα. (Εἰκ. 297)

Ἐὰν τὸ παιδὶ δυσκολεύεται, ὠθοῦμεν ἐλαφρὰ τὴν κεφαλήν του πρὸς τὸν μαστόν, προσέχοντες ὅμως μὴ ἐμποδίσωμεν τὴν ἀναπνοήν του. Ἡ μητέρα ἐνόσω θηλάζει δὲν πρέπει νὰ κοιμᾶται διότι διὰ τοῦ μαστοῦ δύναται νὰ κλείσῃ τὸ στόμα καὶ τὴν μύτην τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ πάθῃ αὐτὸ ἀσφυξίαν. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ τὸ ἔχῃ πολὺ πλησίον της ὅταν κοιμᾶται, διότι δύναται νὰ γυρίσῃ καὶ νὰ τὸ πιέσῃ. Ὅταν ἀργότερον *κάθηται* εἰς τὴν κλίνην, θὰ πέρνει τὸ βρέφος πλαγίως, ὑποστη

ρίζουσα τὴν κεφαλήν του μὲ προσκέφαλον, ἐπὶ τοῦ βραχίονος της.

Ὅταν ἐγκαταλείψῃ τὴν κλίνην κάθηται ἐπὶ χαμηλῆς ἀναπαυτικῆς καθέκλας, θέτει τὸ παιδὶ πλαγίως ἐπὶ τῶν γονάτων

Εἰκ. 296

Ἀνωμαλία σιαγόνος καὶ ὀδόντων προκληθεῖσα ἐκ τῆς συνηθείας τοῦ νὰ θέτουν τὰ μικρὰ τὰ δάκτυλά των εἰς τὸ στόμα.

της καὶ στηρίζουσα τὸ ἕνα της γόνυ ἐπὶ χαμηλοῦ τινὸς καθίσματος, δίδει εἰς τὸ παιδί κατάλληλον μισσοσηκομένην θέσιν. Ἡ κεφαλὴ τοῦ βρέφους καὶ ἡ χεὶρ τῆς μητρός, ἥτις ὁδηγεῖ αὐτό, ἀναπαύονται ἐπὶ τοῦ σηκωμένου γόνατος, μὲ τὴν ἐλευθέραν δὲ χεῖρα κρατεῖται τὸ στῆθος. (Εἰκ. 298)

Ἡ συνήθεια τοῦ νὰ θέτουν, μὲ σκοπὸν νὰ τὸ γελάσουν, εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ **θηλὰς** ἐκ καουτσούκ καὶ παρόμοια ἀντικείμενα εἶναι κακή, καὶ ἐκτὸς τοῦ ὅτι ταῦτα προκαλοῦν ἀεροφαγίαν, δύνανται νὰ ἐπιφέρουν σοβαρὰς διαρροίας.

Ὅταν διὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον λόγον γίνῃ ἀνάγκη συμπληρώσεως τροφῆς, γίνεται ἡ λεγομένη ***ἀνάμικτος σίτισις*** ἀλλαγῆς δὲ τροφῆς, ἡ ***τεχνητὴ σίτισις*** (βλ. *Βρέφος, Ἀπογαλακτισμός, Σίτισις*).

ΘΗΛΑΣΤΡΟΝ (*Biberon*).

Δοχεῖον διὰ τοῦ ὁποίου τρέφεται τὸ μὴ δυνάμενον νὰ θηλάσῃ βρέφος. Τὸ ἁπλούστερον θήλαστρον εἶναι φιάλη ὑαλίνη, χωρὶς γωνίας, χωρητικότητος 150 γρ., ἐπὶ τῆς ὁποίας τίθεται ***τεχνητὴ θηλὴ*** ἐκ καουτσούκ (tetine). Κατ' ἀρχὰς τὸ βρέφος δυσκολεύεται νὰ τὴν συλλάβῃ. Πρέπει νὰ προσέχωμεν ὥστε αἱ ἐπὶ τῆς τεχνητῆς θηλῆς ὀπαὶ νὰ μὴ εἶναι πολὺ μικραί, νὰ γίνονται μὲ καεῖσαν βελόνην, τὸ δὲ γάλα νὰ εἶναι χλιαρόν. Ἡ τεχνητὴ ἐκ καουτσούκ θηλὴ θὰ βράζεται ἅπαξ τῆς ἡμέρας, μετὰ κάθε δὲ χρῆσιν θὰ καθαρίζεται. Τὸ καλλίτερον εἶναι νὰ διατηρῆται στεγνὴ εἰς κλειστὸν δοχεῖον παρὰ εἰς νερό. Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ τὴν διατηρήσωμεν ἐντὸς νεροῦ εἶναι καλλίτερον διάλυσις 5 γρ. σόδας εἰς λίτρον βρασμένου ὕδατος, δὲν θὰ τίθεται δὲ παρὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἐπὶ τοῦ θηλάστρου.

Τὰ θήλαστρα πρέπει νὰ πλύνωνται μὲ σαπωνόνερον ἢ σόδαν καλὰ καὶ ἔπειτα μὲ ἄφθονον νερὸ βρασμένον. Τὰ

θήλαστρα δὲν πρέπει νὰ ἔχουν μακρὸν λαιμόν. Διὰ νὰ θρέψωμεν τὸ βρέφος μὲ θήλαστρον πρέπει νὰ τὸ ἀφίνωμεν ἐπὶ 15 λεπτὰ τοὐλάχιστον. Τὸ βρέφος θὰ κρατεῖται καθέτως καὶ ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω.

Τὰ καλλίτερα θήλαστρα εἶναι αἱ φιάλαι τοῦ Σόξλετ διότι ἔχουν διαβαθμίσεις. Οὐδέποτε πρέπει νὰ γίνεται χρῆσις τεχνητῶν θηλῶν ἐξ ὑάλου.

Εἰκ. 297.

Θηλασμὸς ἐν τῇ κλίνῃ.

ΘΗΛΙΤΙΣ (*Folliculite*)

Ἡ φλεγμονὴ τῆς θηλῆς τῶν τριχῶν, παρατηρουμένη πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχουν τρίχες, ἰδίως ὅμως εἰς τὰς τοῦ γενείου καὶ πλειστάκις τῆς κεφαλῆς.

Ἀρχίζει μὲ μικρὰν φλύκταιναν, μεγέθους κεφαλῆς καρφίδος, ἥτις διαρρυγνυομένη σχηματίζει ἐφελκίδα (κροῦσταν). Ἡ εἰς τὸ μέσον τῆς φλυκταίνης εὑρισκομένη τρίχα πίπτει καὶ τὰ διάφορα ὑπὸ φλυκταινῶν μέρη ἑνοῦνται, φλογίζονται ἐλαφρῶς καὶ προξενοῦν δυσάρεστον καῦσιν. Οὕτω ἐπέρχονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγάλαι πλᾶκες ἐστερημέναι τριχῶν. Ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ ἁπλῆς θηλίτιδος, διὰ ξυρίσματος τῶν τριχῶν ἢ ἀφαιρέσεως αὐτῶν, καὶ ἀντισηπτικῶν πλύσεων (ἄχνη ὑδραργύρου 1 ‰, κλπ.) δύναται ἐνίοτε νὰ προληφθῇ ἡ χειροτέρευσις. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶναι πάντοτε εὔκολον εἰς τὸν μὴ εἰδικὸν νὰ διακρίνῃ τὴν ἁπλὴν θηλίτιδα ἀπὸ σοβαροτέρας νόσους (ὡς σύκωσις, τριχοφυτία κλπ.) ἀνάγκη πρὸς πρόληψιν ἐπεκτάσεως τῆς νόσου καὶ γενικῆς τριχοπτώσεως νὰ ζητῆται τὸ ἐνωρίτερον ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ.

ΘΗΛΩΜΑΤΑ (*Papillomes*)

Ὄγκοι καλοήθεις εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουν καὶ αἱ κρεατοελιές. Εἶναι πλούσιοι εἰς ἀγγεῖα καὶ ἐ-

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 298

Θηλασμός ἐκτὸς τῆς κλίνης

πιφέρουν αἱμορραγίας. Παρουσιάζονται εἰς τὴν ἐπιδερμίδα καὶ βλεννογόνον (δέρμα, λάρυγξ, μήτρα, κύστις). Θεραπεύονται δι' ἐγχειρήσεως.

ΘΗΡΑ *(βλ. Σαντορίνη)*

ΘΗΡΑΝΘΕΜΙΣ *(Tanaisie)*

Τὰ ἄνθη τοῦ φυτοῦ τούτου χρησιμοποιοῦνται ὡς ἔγχυμα (10—25 %) ἢ καὶ εἰς κόνιν, ὡς διεγείροντα τὴν πέψιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν νεφρῶν. Ἰδίως ὅμως ὡς ἀνθελμινθικά. Ἐπειδὴ ὅμως περιέχουν οὐσίαν τινὰ δηλητηριώδη ἀπαιτεῖται προσοχή. Κατὰ τὴν χρῆσιν δὲν θὰ δίδονται μεγάλαι δόσεις τοῦ ἐγχύματος ἢ τῆς κόνεως, καθὼς καὶ ἑνὸς ἐλαίου τὸ ὁποῖον ἐξάγεται ἐκ τοῦ φυτοῦ, διότι ἐπέρχονται συμπτώματα ὅμοια πρὸς τὴν λύσσαν. Ἐν περιπτώσει *δηλητηριάσεως* ὡς ἀντίδοτον θὰ δίδεται χλωράλη.

Εἰκ. 299

Θηρανθεμὶς

ΘΗΡΙΑΚΗ

Ἐκαλεῖτο οὕτω μῖγμα ἐξ 70 διαφόρων οὐσιῶν, χρησιμοποιουμένων εἰς δήγματα ἀγρίων θηρίων. Ἡ τὴν σήμερον, ὡς καταπραϋντικὸν χρησιμοποιουμένη θηριακή, περιέχει διὰ 4 γρ. οὐσίας 24 χλστγρ. ὀπίου.

ΘΛΑΣΙΣ

Ὁ δι' ἐξωτερικῆς πιέσεως, κτυπήματος κλπ. τραυματισμὸς μέρους τινὸς τοῦ σώματος. Ἐκδηλοῦται δὲ οὗτος ἄνευ πληγῆς ἐξωτερικῆς, καὶ μόνον δι' ἐκχυμώσεως ἢ αἱματώματος, προερχομένου ἐκδιαρρήξεως μικρῶν τριχοειδῶν ἀγγείων συνεπιφερόντων ἐλαφρὸν οἴδημα καὶ ἰῶδες κιτρινωπὸν χρωματισμὸν τοῦ μέρους. Ὁ τραυματισμὸς οὗτος δύναται βεβαίως νὰ ἔχει καὶ σοβαρωτέρας συνεπείας.

Ἡ *θεραπεία* συνίσταται εἰς ἡσυχίαν τοῦ μέρους, ψυχρὰ ἐπιθέματα πιέζοντα ἐλαφρῶς τὸ τραυματισθὲν μέρος καὶ ἀργότερον εἰς μαλάξεις διὰ τὴν ταχυτέραν ἀπορρόφησιν τοῦ αἵματος.

ΘΛΑΣΠΗ *(κ. Τζούρηες ἢ Τραγιά, Capselle, Bourse à pasteur)*.

Σταυρανθὲς φυτὸν χρησιμοποιούμενον ὑπὸ μορφὴν βάμματος, οἴνου, σιροπίου καὶ ἐκχυλίσματος, κατὰ τῶν αἱμοπτύσεων, μητρορραγιῶν, καὶ διαφόρων αἱμορραγιῶν, καθότι ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῶν ἀγγείων φέρον σύσπασιν αὐτῶν.

ΘΗΝΗΣΙΜΟΤΗΣ

Ἡ μεγαλειτέρα θνησιμότης παρατηρεῖται κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἰδίως τὸν πρῶτον μῆνα, ὅτε τὰ βρέφη ἀποθνήσκουν περισσότερον παρὰ εἰς τὸν δεύτερον. Γενικῶς τὸ $^1/_5$ τῶν γεννηθέντων ἀποθνήσκει τὸ πρῶτον ἔτος, τὰ ἄρρενα δὲ περισσότερον τῶν θηλέων. Ἡ θνησιμότης εἶναι κατὰ $^1/_3$ μεγαλυτέρα εἰς τοὺς ἀγάμους καὶ κατὰ $^1/_5$ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων.

Ὡς δὲ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀσχολιῶν, κινδύνων, οἰνοπνεύματος, κλπ. οἱ ἄνδρες ἔχουν μεγαλειτέραν θνησιμότητα ἀπὸ τὰς γυναῖκας. Αἱ στατιστικαὶ ἀποδεικνύουν ὅτι :

τὸ $^1/_{10}$ τῶν γεννηθ. ἀποθνήσκει τὸν 1ον μῆνα
» $^1/_{40}$ ἐπιζώντων » τὸν 2ον »
» $^1/_{40}$ αὖθις ἐπιζώντων » τὸ 2ον καὶ 3ον ἔτος
» $^1/_2$ δὲ τῶν ὅλων γεννηθέντων ἀποθνήσκει πρὶν τοῦ 25ου ἔτους.

ΘΟΜΣΕΝ ΝΟΣΟΣ *(Μυοτονία συγγενής, Maladie de Thomsen)*

Χρονία, συνήθως ἐκ γενετῆς νόσος διαρκοῦσα καθ' ὅλην τὴν ζωὴν καὶ χαρακτηριζομένη διὰ σπασμωδικῆς ἀκαμψίας τῶν μυώνων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἑκουσίων κινήσεων.

ΘΡΑΝΙΟΝ

Τὰ θρανία πρέπει νὰ συντελοῦν εἰς τὴν ὀρθὴν τήρησιν τοῦ σώματος πρὸς ἀποφυγὴν ἀνωμαλιῶν τῆς σπονδυλικῆς στήλης* (βλ *Κύφωσις. Σκολίωσις*). Θὰ ἀλλάζουν ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σώματος.

Τόσον κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ θρανίου τῆς σχολῆς, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐν τῇ οἰκίᾳ γραφικὴν ἐργασίαν τῶν παιδίων, πρέπει νὰ δίδεται προσοχὴ ἐπὶ τῆς ὀρθῆς τηρήσεως τοῦ σώματος αὐτῶν, τῆς ἀποστάσεως τῶν ὀφθαλμῶν ἀπὸ τὸ τετράδιον, τοῦ φωτισμοῦ.

Ἐν γένει διὰ τὰ θρανία θὰ λαμβάνονται ἰδίως ὑπ' ὄψει :

α) Ἡ ράχις τοῦ καθίσματος, διὰ νὰ στηρίζεται τὸ παιδὶ καὶ νὰ μὴ κουράζηται τὸ σῶμα.

β) Ἡ τράπεζα ἡ ὁποία δὲν θὰ εἶναι ὁριζοντία, παρὰ θὰ ἔχῃ κλίσιν 12-15ο τόσον διὰ νὰ μὴ κύπτει τὸ σῶμα ὅσον καὶ διὰ νὰ μὴ κουράζονται οἱ ὀφθαλμοί.

γ) Ἡ ἀπόστασις καθίσματος ἀπὸ τράπεζαν, τῆς ὁποίας ἡ ἐμπροσθία ἢ ἐσωτερικὴ πλευρὰ θὰ ἐξέχῃ κατὰ 5 ἑκμ. τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς τοῦ καθίσματος

Εἰκ. 300.

Ὀρθὴ ἀναλογία μεταξὺ καθίσματος καὶ τραπέζης. Ὀρθὴ στάσις τοῦ μαθητοῦ.

δ) Τὸ ὕψος τῆς τραπέζης τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἴσον ἢ καὶ ὑψηλότερον τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἐδάφους ἀπὸ

Εἰκ. 301

Κάθισμα χαμηλὸν καὶ τράπεζα ὑψηλὴ ἀναγκάζουν τὸν μαθητὴν νὰ ὑψώσῃ τὸν δεξιὸν ὦμον καὶ προκαλοῦν σκολίωσιν.

τοὺς ἀγκώνας τοῦ καθημένου παιδιοῦ (Εἰκ. 300 καὶ 301).

ε) Τὸ ὕψος τοῦ καθίσματος τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἴσον πρὸς τὴν ἀπόστασιν τοῦ πέλματος καὶ τοῦ γόνατος, οὕτως ὥστε οἱ πόδες νὰ στηρίζονται κάτω καὶ νὰ μὴ κρέμωνται.

Ἐν γένει τὰ θρανία δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὁμοιόμορφα δι' ὅλους τοὺς μαθητάς. Πρέπει νὰ λαμβάνηται πάντοτε ὑπ' ὄψει τὸ ἀνάστημα τοῦ παιδός.

Διὰ νὰ δύνανται οἱ μαθηταὶ να σηκώνωνται εἰς τὰ θρανία των, πρέπει ἡ μεταξὺ τραπέζης καὶ καθίσματος ἀπόστασις νὰ μεταβάλληται. Γίνεται δὲ τὸ τοιοῦτον διὰ θρανίων μὲ κινητὰ καθίσματα. Διάφοροι σχετικαὶ καταμετρήσεις ἔδωσαν τὰ ἑξῆς μέτρα :

ΜΕΤΡΑ ΘΡΑΝΙΟΥ

Ὕψος σώματος	Βάθος καθίσματος.	Ἀπόστασις καθίσμ. ἀπὸ ἐδάφους.	Ἀπόστασις ἐσωτερικῆς πλευρ. τραπέζης ἄνωθεν καθίσματος	Ἀπόστασις ἐμπροσθίας πλευρ. τραπέζης καὶ ἐμπροσθίας καθίσματος πρὸς τὰ μέσα	Ὕψος ἄνω πλευρ. καθίσματος ἀπὸ ἕδραν καθίσματος	Ἀπόστασ. ράχεως καθίσμ. ἀπὸ ἐσωτερικὴν πλευρὰν τραπέζης
98-109 ἑκμ.	22,5 ἑκμ.	30 ἑκμ.	15,5 ἑκμ.	5 ἑκμ.	15,5 ἑκμ.	17,5 ἑκμ.
109-120 »	24 »	33 »	17 »	5 »	17 »	19 »
120-131 »	25,5 »	36 »	18,5 »	5 »	18,5 »	20,5 »
131-142 »	27 »	39 »	20 »	5 »	20 »	22 »
142-153 »	28,5 »	42 »	21,5 »	5 »	21,5 »	23,5 »
153-164 »	30 »	44 »	23 »	5 »	23 »	25 »
164-175 »	31,5 »	48,5 »	24,5 »	5 »	24,5 »	26,5 »
ἄνω τῶν 175 »	33 »	51 »	26 »	5 »	26 »	28 »

ΘΡΕΨΙΣ

Ἐνόσω ζῶμεν γίνεται εἰς τὸ σῶμα μας καῦσις ὀργανικῶν οὐσιῶν, ὅπερ μᾶς ἀνακγάζει ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ προσλαμβάνωμεν τὴν ἀναγκαῖαν ποσότητα ἐκ τῶν οὐσιῶν τούτων καὶ εἰς κατάλληλον σύστασιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐξαγάγωμεν ἐγκαίρως τοῦ σώματος μας τὰς ἀχρήστους γινομένας. Διὰ τῶν προσλαμβανομένων καὶ καταλλήλως ἐπεξεργαζομένων ἐν τῷ σώματι οὐσιῶν ἀντικαθίστανται τὰ συστατικὰ τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ σώματος, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν καῦσιν ἔχουν ἀπεκκριθῇ.

SISMANOGLIO MEGARO

Θρέψις λοιπὸν εἶναι ἡ διηνεκὴς σύνθεσις καὶ ἀποσύνθεσις τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων τοῦ σώματος, ἐκτελούμεναι διὰ τῆς ***ἀφομοιώσεως*** καὶ τῆς ***ἀφετεροιώσεως***.

Ἡ πρόσληψις καὶ ἡ πρώτη ἐπεξεργασία τῶν εἰσαγομένων τροφῶν γίνεται διὰ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων διὰ τῶν ὁποίων αἱ οὐσίαι αὗται γίνονται ἀφομοιώσιμοι δηλ. μεταβάλλονται εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ δύνανται νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰ λεπτὰ ἀγγεῖα τῶν ἐντέρων καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰ διάφορα ὄργανα. (βλ. *Σίτισις*, *Πέψις*).

Συχνὰ παραβάλλεται τὸ σῶμα πρὸς μηχανήν, καὶ ὅπως εἰς αὐτὴν χρειάζονται ἄνθρακες διὰ νὰ λειτουργήσῃ, οὕτω καὶ εἰς τὸ σῶμα εἰσάγωνται οἱ ἄνθρακες ἐν εἴδει τροφῶν. Τὸ σῶμα ἐν τούτοις ***διαφέρει*** ἀπὸ μίαν μηχανὴν κατὰ τὸ ὅτι εἰς αὐτὴν ἡ ἐνέργεια τῆς καυστικῆς ὕλης (ἄνθραξ) μεταβιβάζεται, ἀναλόγως τοῦ μηχανισμοῦ τῆς μηχανῆς, εἰς ὅλας τὰς διαφόρους λειτουργίας, τὰς ὁποίας ἡ μηχανὴ ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς της εἶναι ἱκανὴ νὰ κάμῃ, ἐνῷ τὸ σῶμα ὑπερτερεῖ τῆς μηχανῆς, ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς λειτουργίας ἀλλ' ἀκόμη περισσότερον διὰ τῆς ἐκτάκτου ποικιλίας τῶν λειτουργιῶν καὶ διὰ τοῦ ὅτι εἰς τὸ σῶμα ἡ καῦσις τῶν ὑλικῶν γίνεται καὶ κατὰ τὴν ἀνάπαυσιν, εἶναι ὀλιγώτερον ὁρμητικὴ καὶ γίνεται διὰ τῆς ὑγρᾶς ὁδοῦ.

Ἡ καυστικὴ ὕλη τοῦ σώματος εἶναι ὡς εἴδομεν ***αἱ τροφαὶ*** ἢ μᾶλλον τὰ ἐν αὐταῖς ἐμπεριεχόμενα λεύκωμα, λίπος, καὶ ὑδατάνθρακες, τὸ δὲ διὰ τὴν καῦσιν ἀναγκαῖον ***ὀξυγόνον*** εἰσάγεται διὰ τῆς ἀναπνοῆς. Διὰ τῆς καύσεως τοῦ ὑλικοῦ τούτου, θερμαίνεται τὸ σῶμα (βλ. *Θερμοκρασία*), ἐξατμίζεται τὸ ὕδωρ (βλ. *Ἱδρὼς*) καὶ ἀποκτᾶται ἡ δέουσα ἐνέργεια διὰ τὰς σωματικὰς κινήσεις καὶ λοιπὰς λειτουργίας τοῦ ὀργανισμοῦ. Δι' ὅλα δὲ αὐτὰ χρησιμοποιεῖ ὡς θὰ ἴδωμεν, ὁ ἐνῆλιξ εἰς 24 ὥρας σχεδὸν 2400 θερμαντικὰς μονάδας*

Τὸ ζήτημα τῆς θρέψεως εἶναι ***σπουδαιότατον***. Εἶναι ἡ βάσις τῆς φυσικῆς καὶ ψυχικῆς ἐνεργείας τοῦ ἀτόμου, ἐξ αὐτῆς δὲ ἐξαρτᾶται καὶ ἡ διὰ νοσήματα διάθεσις, καθότι δι' ἐπαρκοῦς μὲν θρέψεως αὐξάνεται ἡ βακτηριοκτόνος δύναμις τοῦ ὀργανισμοῦ, τουτέστιν ἡ δύναμις ἐκείνη δι' ἧς δύναται ὁ ὀργανισμὸς νὰ ὑπερισχύῃ κατὰ τῶν βακτηρίων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν προσκαλουμένων νοσημάτων, δι' ἀνεπαρκοῦς δὲ ἐλαττώνεται ἡ ἀντίστασις καὶ ἡ λειτουργία τῶν ὀργάνων, καὶ ἀνοίγεται ἡ θύρα εἰς παθολογικὰς ἐπιδράσεις.

Αἱ οὐσίαι τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην τὸ σῶμα διὰ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς ἐκ τῆς καύσεως καὶ λειτουργίας αὐτοῦ καταστραφείσας, πρέπει νὰ εἶναι οὐσίαι ἀπὸ τὰς ὁποίας συνίσταται τὸ σῶμα, δέον δὲ νὰ εἰσαχθῶσιν ἔξωθεν διότι τὸ σῶμα δὲν δύναται νὰ τὰς σχηματίσῃ μόνον του.

Ἀκριβῶς ἐδῶ εἰς τὴν ***εἰσαγωγὴν***, τὴν ***πρόσληψιν*** τῶν οὐσιῶν τούτων, τῶν τροφῶν, ἔγκειται ἡ μεγάλη, ἡ μεγίστη ***σπουδαιότης*** τῆς θρέψεως, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῇ μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τρώγει παρὰ μὲ ἐκεῖνο ὅπερ χωνεύει ἐπειδὴ ἐξ αὐτοῦ θὰ σχηματισθῇ τὸ σπουδαιότερον ὑγρὸν τοῦ σώματος μας, τὸ αἷμα. «Ὁ τρόπος τοῦ τρέφεσθαι, λέγει ὁ Armand Gautier, εἶναι πολὺ περισσότερον δύσκολος ἀφ' ὅσον φανταζόμεθα. Τὸ νὰ εἰξεύρωμεν νὰ συντηρῶμεν τὰς δυνάμεις μας, χωρὶς νὰ φορτώνωμεν τὸ αἷμα ἀπὸ περιττὰ πράγματα καὶ χωρὶς νὰ ἐκτιθέμεθα εἰς δυσάρεστα ἐλλείματα, εἶναι ὅλως ἰδιαιτέρα ἐπιστήμη». Τὸ ζήτημα τῆς θρέψεως εἶναι σοβαρὸν τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ποσότητος ὅσον καὶ ποιότητος. Ὁ Μολιέρος εἰς τὸν Φιλάργυρον του θαυμάσια λέγει διὰ τοῦ maitre Jacques ὅτι «πρέπει νὰ τρώγωμεν διὰ νὰ ζῶμεν καὶ ὄχι νὰ ζῶμεν διὰ νὰ τρώγομεν» τὸ ὁποῖον ἐπιστημονικώτερον σημαίνει ὅτι κάθε ἄνθρωπος ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, τοῦ φύλου, τῆς ἐργασίας του πρέπει διὰ νὰ εἶναι ὑγιὴς νὰ ἔχῃ τὴν κανονικὴν μερίδα τροφῆς, χωρὶς στέρησιν ἀλλὰ καὶ χωρὶς ὑπερβολήν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ποιότητα, δὲν πρέπει νὰ λη-

σμονῶμεν ὅτι ὁ στόμαχος δὲν εἶναι ὄργανον δυνάμενον νὰ διαλέξῃ τὸ καλὸν τοῦ κακοῦ εἰς ὃ ρίψωμεν ἐντός του ὅτι τύχῃ. (βλ. *Σίτισις, Ἀπίσχανσις, Ὑπερσιτισμός, Παχυσαρκία, Τροφαί*).

ΘΡΙΔΑΞ (*Μαρούλι*)

Τὸ γνωστότατον τοῦτο λαχανικὸν περιέχει ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ περὶ *τροφῶν ἄρθρῳ* εἰς τὸν πίνακα ἀναφερομένων ὀργανικῶν οὐσιῶν καὶ ἀνοργάνους, ἰδίως κάλιον καὶ ἀσβέστιον, εἰς μικροτέραν δὲ ποσότητα μαγνησίαν, σίδηρον καὶ νάτριον. Ὡς ὀξέα δὲ περιέχει ἰδίως φωσφορικὸν καὶ κιτρικὸν ὀξύ. Τὸ μαρούλι εἶναι δροσιστικὸν καὶ ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἀρθριτικούς. Ἐν τῇ ἰατρικῇ χρησιμοποιεῖται ὡς ***θριδάκιον*** (lactucarium) πηκτὸν ὀπὸν ἐκρέοντα ἐκ τοῦ καυλοῦ τοῦ γιγαντώδους θρίδακος, ὡς ***θριδακία*** (thridace, ἐκχύλισμα), καὶ ὡς ***ἀπόσταγμα θρίδακος*** (Eau distillée de laitue) Αἱ σκευασίαι θρίδακος δίδονται ὡς καταπραϋντικὰ καὶ ὑπνωτικά.

ΘΡΙΞ (*βλ. Τρίχες*)

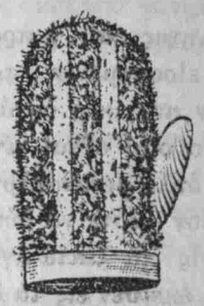
ΘΡΟΜΒΩΣΙΣ

Σχηματίζεται ὅταν ἐντὸς ζῶντος αἱματοφόρου ἀγγείου ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας (τραυματισμοί, χρόνιαι φλεγμοναί, ἠλαττωμένη λειτουργία τῆς καρδίας κλπ.) πήξῃ τὸ αἷμα καὶ διὰ τοῦ σχηματιζομένου θρόμβου, ἀποφράσσεται τελείως τὸ ἀγγεῖον. Θρόμβωσις μεγάλων ἀρτηριῶν ἐπιφέρει ἀναιμίαν καὶ ἐνίοτε γάγγραιναν, μεγάλων δὲ φλεβῶν, στάσιν τοῦ αἵματος καὶ οἴδημα. Ἡ θρόμβωσις, ἀπορροφουμένου τοῦ θρόμβου, δύναται ἐνίοτε νὰ παρέλθῃ, ἐν τούτοις πρέπει πάντοτε νὰ θεωρεῖται ὡς σοβαρὰ πάθησις, δυναμένη νὰ προκαλέσῃ ἐμβολήν.* (βλ. *Φλεβῖτις*)

ΘΡΥΟΝ (*βλ. Ἄτροπος ἡ Εὐθάλεια*).

ΘΡΥΠΤΗΣ (*Τρίφτης*)

Κατὰ τὰς ἐντριβὰς τοῦ σώματος τόσον τὰς ξηρὰς ὅσον καὶ τὰς ὑγράς, χρησιμοποιοῦμεν διάφορα μέσα, ἅτινα γενικῶς εἶναι κάπως σκληρὰ διὰ νὰ ἐπιφέρουν τὴν ποθουμένην ἀντίδρασιν.

Εἰκ. 302

Θρύπτης

Οἱ θρύπται ἔχουν σχῆμα γαντιοῦ ἢ ταινίας ἢ βύσματος ἐπὶ τοῦ ἄκρου ξύλου. Ἀποτελοῦνται δὲ ἢ ἀπὸ χονδρὸν ὕφασμα ἢ ἀπὸ τρίχα ἢ τὸ καλλίτερον ἀπὸ τὸ λεγόμενον *Λούφφα* (Luffa) εἶδος κολοκύνθης φυομένης ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀραβίᾳ καὶ τοῦ ὁποίου ὁ στεγνός, ἰνώδης, λευκὸς ἱστὸς εἶναι εἶδος σπόγγου, ὅστις ὅταν εἶναι στεγνὸς εἶναι σκληρὸς βρεχόμενος δὲ μὲ ὕδωρ γίνεται μαλακός.

Εἰκ. 303

Θρύπτης

ΘΥΕΛΛΑ (*βλ. Κεραυνός, Βαρομετρικαὶ φύσεις, Θερμοβολή*)

ΘΥΛΑΚΙΤΙΣ (*Boursite*)

Εἰς τραύματα, διαρκεῖς πιέσεις κλπ. φλογίζεται τὸ μὲ πλῆρες ὀρρῶδες ὑγρὸν μεταξὺ δέρματος καὶ ὀστοῦ ἢ τένοντος καὶ ὀστοῦ εὑρισκόμενον θυλάκιον, τὸ ὁποῖον σκοπὸν ἔχει νὰ ἐλαττώνῃ τὴν τριβήν, συνεπείᾳ δὲ τούτου σχηματίζεται περισσότερον ὑγρὸν καὶ δύναται νὰ ἐπέλθῃ ὀδυνηρὸν ἐξόγκωμα. (βλ. *Ὑδάρθρωσις*).

Ἡ θυλακῖτις ἐπέρχεται συχνὰ εἰς τὸ

SISMANOGLIO MEGARO

γόνυ, καὶ δύναται νὰ ἔχῃ ὀξὺν ἢ χρόνιον χαρακτῆρα. Εἰς τὴν ὀξεῖαν θυλακίτιδα ἐγκαίρως τιθέμενα ψυχρὰ ἐπιθέματα δύνανται νὰ προλάβωσι διαπύησιν ὅτε καθὼς καὶ εἰς τὴν χρονίαν μορφὴν γίνεται ἀνάγκη χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως.

ΘΥΜΕΛΑΙΟΝ (*Essence de thym*)

Κιτρινωπὸν αἰθέριον ἔλαιον, ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ θύμου,* καὶ χρησιμοποιούμενον εἰς τὴν μυροποιείαν καὶ σαπωνοποιείαν.

ΘΥΜΟΛΙΟΝ (*Θυμοκαμφορά, Thymol*).

Ἀποτελεῖται ἀπὸ κρύσταλλα ἄχροα μὲ καυστικὴν γεῦσιν, ὀσμὴν θύμου, δυσδιάλυτα εἰς νερό. Εἶναι συστατικὸν τοῦ θυμελαίου καὶ ἄλλων αἰθερίων ἐλαίων.

Ἔχει ***ἀντισηπτικήν, ἀντιφλογιστικὴν*** καὶ ***ἀνθελμινθικὴν*** ἐνέργειαν εἰς δόσιν 1 — 2 γρ. εἰς 24 ὥρας. Ἐπίσης χρησιμοποιεῖται εἰς γαργάραν καὶ διὰ τὴν ὑγιεινὴν τῶν ὀδόντων. Προσλαμβανόμενον εἰς μεγάλην δόσιν (2 γρ. ἐφ' ἅπαξ) ἐπιφέρει ***δηλητηρίασιν*** μὲ ἀνακάτωμα, καῦσιν εἰς τὸν στόμαχον, διάρροιαν, κωφότητα, ψῦχος εἰς τὸ σῶμα, βραδυκαρδίαν. Εὐτυχῶς ἀπομακρύνεται ταχέως διὰ τῶν οὔρων καὶ τῆς ἀναπνοῆς.

ΘΥΜΟΣ (*Θυμάρι, Thym*)

Φυτόν, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα ἐμπεριέχουν αἰθέριον ἔλαιον. Εἰς χώρας τινὰς χρησιμοποιεῖται ὡς ἄρτυμα. Ἔγχυμα (10 %) δίδεται εἰς δόσιν 5—10 κ.σ. τὴν ἡμέραν ὡς ἀντισπασμωδικὸν (κοκκύτης)

ΘΥΜΟΣ ΑΔΗΝ

Ἀδὴν ὅμοιος μὲ τοὺς λεμφατικοὺς ἀδένας, μὲ δύο λοβούς, κείμενος εἰς τὸν πρόσθιον μεσοπνευμόνιον χῶρον, κάτωθεν τοῦ στέρνου, ἀμέσως ἔμπροσθεν τοῦ περικαρδίου, ἐνίοτε δὲ εἰς μικρὰ παιδιὰ ὑπερβαίνει τοῦ στέρνου, πρὸς τὰ ἄνω. Κατὰ τὸ 1ον καὶ 2ον ἔτος τῆς ἡλικίας ἔχει τὴν μεγαλειτέραν τοῦ ἀνάπτυξιν. Ἔχει συνήθως ὕψος 5 ἑκμ. καὶ βάρος ἕως 25 γρ. Ἀργότερον ἀρχίζει ἡ ἀτροφία του, οὕτως ὥστε κατὰ τὴν ὥριμον ἡλικίαν τελείως χάνεται, διότι διὰ τὸν ἐνήλικα εἶναι ἄνευ σημασίας, ἐν ᾧ διὰ τὸ βρέφος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι σπουδαῖον ὄργανον αἱμοποιητικὸν καὶ τροφικὸν δηλ. χρησιμεύει διὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Ὁ ἀδὴν οὗτος διατηρῶν τῶν ἀρχικόν του ὄγκον θέτει τὴν ζωὴν τῶν παιδιῶν ἐν κινδύνῳ, πιέζων τὴν τραχεῖαν καὶ δυνάμενος νὰ ἐπιφέρῃ ἀσφυξίαν.

Ὡς φάρμακον χρησιμοποιεῖται ὁ θύμος κατὰ τῆς βρογχοκήλης, ὡς τροφὴ δὲ εἶναι εὔγευστος καὶ εἰς μικρὰν ποσότητα εὔπεπτος.

ΘΥΝΝΟΣ (*βλ. Παλαμύδα*).

ΘΥΡΑ (*βλ. Κατοικία*).

ΘΥΡΕΟΕΙΔΗΣ ΑΔΗΝ

Ὁ ἀδὴν αὗτος κεῖται ἐμπρὸς εἰς τὸν λαιμόν, ἔμπροσθεν τοῦ ἄνω μέρους τῆς τραχείας καὶ ἀμέσως κάτωθεν τοῦ δέρματος. Ἔχει ***σχῆμα*** πετάλου καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο πλαγίους λοβούς, οἵτινες ἀνέρχονται εἰς τὰ πλευρὰ τῆς τραχείας καὶ συνδέονται μὲ ἓν μεσαῖον τμῆμα ἐπὶ τῶν ἄνω χόνδρων τῆς τραχείας. Ἐκτὸς τοῦ κυρίου τούτου ἀδένος, ὁ ἄνθρωπος ἔχει εἰς ἑκάστην πλευρὰν τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος καὶ δύο μικρότερα σωμάτια, δηλ. ἐν ὅλῳ 4, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ θέσις δὲν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή. Ὁ θυρεοειδὴς ἀδὴν καὶ οἱ ***παραθυρεοειδεῖς ἀδένες*** ἔχουν διάφορον προορισμόν. Τὸ ὅλον βάρος τοῦ ἀδένος εἶναι σχεδὸν 20—25 γρ. τὸ δὲ πάχος αὐτοῦ ὀλίγων ἑκμ. Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὸν ***θύμον**** ἀδένα.

Ὁ θυρεοειδὴς ἀδὴν εἶναι πλουσιώτατος εἰς ἀγγεῖα αἱματοφόρα, ὁ δὲ ἱστός του ἀποτελεῖται ἀπὸ πληθώραν μικρῶν, στρογγυλῶν, τελείως ἀποκεκλεισμένων κυστιδίων διαφόρου μεγέθους, εἰς τὰ τοιχώματα τῶν ὁποίων ὑπάρχουν κύτταρα, ἐκκρίνοντα ἐξῶδες ὑγρὸν (colloide)

Ὁ θυρεοειδὴς ἀδὴν εἶναι σπουδαιότα-

τον ὄργανον καὶ ἀπολύτως ἀναγκαῖον διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τῆς ζωῆς. Σχηματίζει οὐσίαν ἰωδιοῦχον, ἥτις εἰσέρχεται εἰς τὸ αἷμα καὶ τὴν κυκλοφορίαν

Εἰκ. 304

Θυρεοειδὴς ἀδὴν πρὸς τὰ πλάγια τραβηγμένος.

α) θυρεοειδὴς χόνδρος
β) κρικοειδὴς χόνδρος
γ) τραχεῖα ἀρτηρία
δ) δεξιὸς λοβὸς
ε) ἀριστερὸς »
ζ) μέσος »

διὰ τῶν λεμφατικῶν ὁδῶν. Ἡ οὐσία αὕτη εἰς τὴν νεανικὴν ἡλικίαν ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος καὶ τῶν ὀργάνων, εἰς δὲ τὸν ἐνήλικα προφυλάττει ἀπὸ βλάβας τινὰς τῆς θρέψεως καὶ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ὅταν ἡ οὐσία αὕτη διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον δὲν σχηματίζεται καὶ δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἐπιφέρει τὸ ***Μυξοίδημα**** καὶ τὸν ***Κρετινισμόν.**** Διὰ τοῦτο κατὰ τὰς θυρεοειδεκτομὰς ποτὲ δὲν ἀφαιρεῖται τελείως ὁ ἀδήν, διότι οἱ οὕτω ἐγχειρισθέντες δεικνύουν ἔκτακτον σωματικὴν κατάπτωσιν καὶ ἀποθνήσκουν μὲ γενικὴν ἐξάντλησιν (***θυρεοειδοστερητικὴ καχεξία.***) Ὅταν δὲ ἡ ἔκκρισις τῆς ἀναφερθείσης οὐσίας εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη ἐπέρχονται τὰ εἰς τὸν ***θυρεοειδισμὸν*** καὶ ***Μπαζεδόβειον**** νόσον παρατηρούμενα φαινόμενα.

Οἱ ***παραθυρεοειδεῖς*** ἀδένες χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ ἀπομακρύνουν προϊόντα δηλητηριώδη σχηματισθέντα διὰ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης ἐν τῷ σώματι.

ΘΥΡΕΟΕΙΔΗΣ ΧΟΝΔΡΟΣ

(βλ. Λάρυγξ)

ΘΥΡΕΟΕΙΔΙΝΗ (*Thyreoidine*)

Χυμὸς τῶν θυρεοειδῶν ἀδένων ἀποξηραμένος καὶ κονιοποιημένος, χορηγούμενος εἰς κόνιν (0,03—0,05 ἑκμ.) ἢ εἰς δισκία (tablettes de thyroidine) εἰς διαφόρους νόσους ὡς μυξοίδημα, κρετινισμός, παχυσαρκία κλπ. Εἶναι ***ἐπικίνδυνον*** φάρμακον. Ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ κατὰ τὴν χρῆσιν (βλ. *Θυρεοειδισμός*).

ΘΥΡΕΟΕΙΔΙΣΜΟΣ

Σειρὰ δυσαρέστων συμπτωμάτων, ἅτινα παρουσιάζονται κατὰ τὴν θεραπείαν διὰ θυρεοειδοῦς ἀδένος, ὅταν αὕτη δὲν γίνεται κανονικῶς.

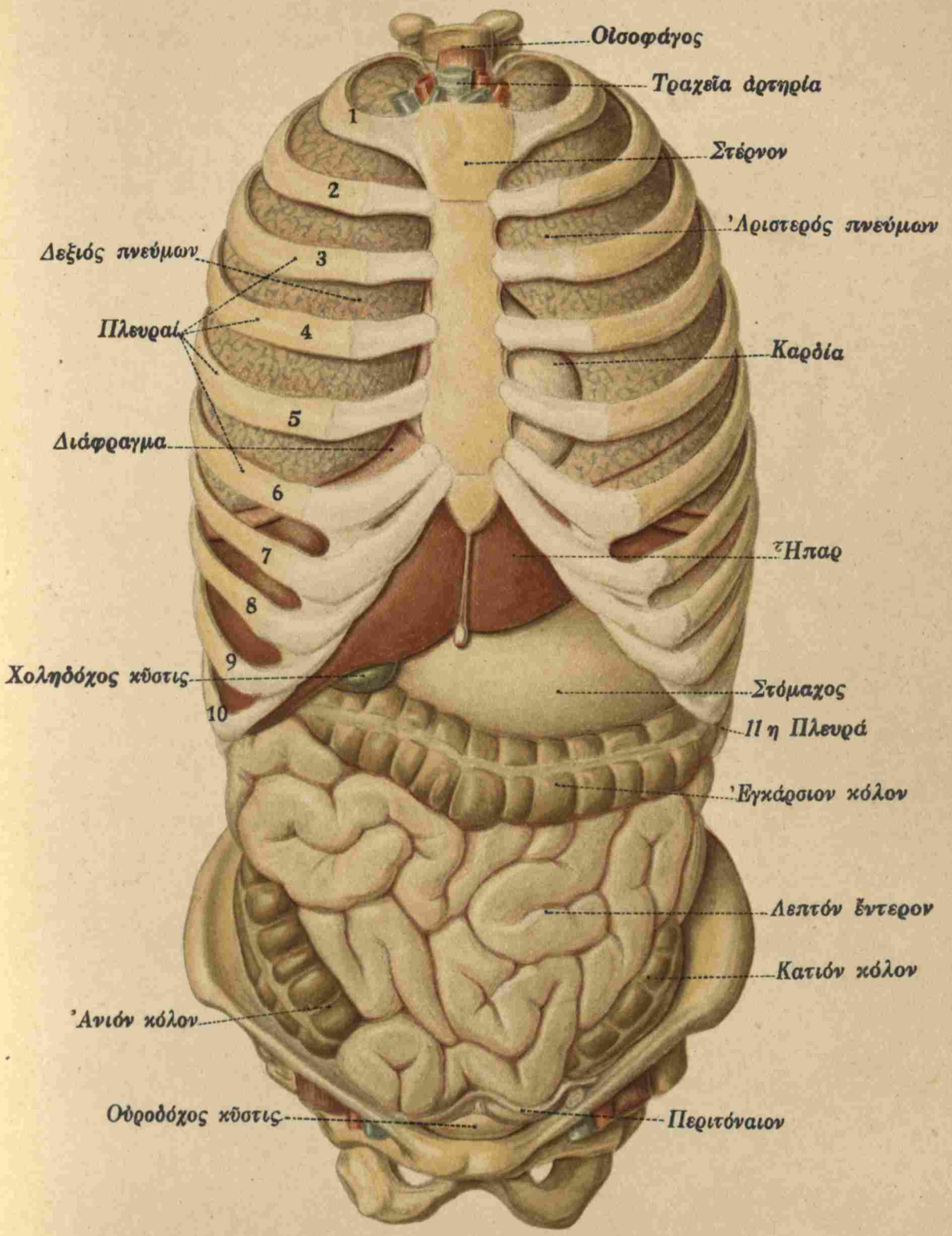
Εἶναι εἶδος δηλητηριάσεως ἐπιφέρον ταχυκαρδίαν, ἀνορεξίαν, ζάλην, ἀϋπνίαν, ἀνησυχίαν, λιποθυμίας. Ὅταν παρουσιάζονται τοιαῦτα συμπτώματα πρέπει ἀμέσως νὰ παύσῃ ἡ περαιτέρω χορήγησις τοῦ φαρμάκου.

ΘΥΡΕΟΙΩΔΙΝΗ (*Ἰωδοθυρεοειδίνη, Iodothyrine*).

Ἡ ἐκ τοῦ καθαρισθέντος θυρεοειδοῦς ἀδένος χημικῶς ἐξαγομένη στοιχειώδης οὐσία αὐτοῦ. Περιέχει ἰώδιον εἰς μεγάλην ποσότητα καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις μὲ τὴν θυρεοειδίνην.

SISMANOGLIO MEGARO

Πίναξ 3.

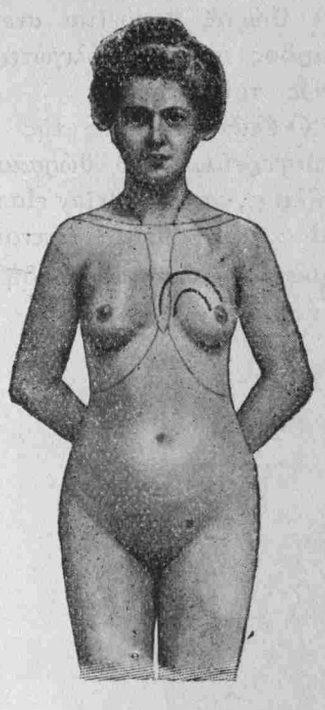

Ὄργανα τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας ἐκ τῶν ἔμπροσθεν

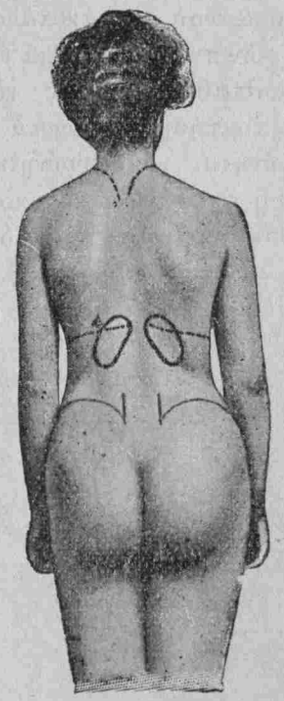
ΘΩΡΑΚΟΚΕΝΤΗΣΙΣ

Ἐγχείρησις καθ' ἣν διατρυπομένου τοῦ μυϊκοῦ τοιχώματος τοῦ θώρακος, ἐξάγεται διὰ τοῦ ἀπομυζητῆρος* τὸ σχηματισθὲν ὑγρὸν τοῦ ὑπεζωκότος (λ. χ. πλευρῖτις).

καὶ τὸ στέρνον. Καλύπτεται διὰ μυῶν, οἵτινες κείμενοι ἐν μέρει κατὰ στιβάδας ὁ εἷς ἐπί τοῦ ἄλλου, πληροῦσι τοὺς μεταξὺ τῶν πλευρῶν χώρους καὶ κινοῦσι τὸνθώρακα, τοὺς ὤμους τυὺς βραχίονας. (βλ. *Ἀναπνοή*). Ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων μυώνων κεῖνται οἱ μαστοί.

Εἰκ. 305

Εἰκ. 306

*Ὄργανα τοῦ **θώρακος καθορισθέντα δι' ἐπικρούσεως***

(ἐμπρὸς) *στέρνον, κλεῖδες, πλευρικὸν τόξον*
(ὀπίσω) *λαγόνια ὀστᾶ*
(ἐμπρὸς) *ὅρια καρδίας.*
(ὀπίσω) *νεφρὰ.*
ὅρια πνευμόνων.

ΘΩΡΑΞ (*ΠΙΝ. 3 καὶ 4.*)

Τὸ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τοῦ διαφράγματος μέρος τοῦ κορμοῦ. Ἀποτελεῖ κοιλότητα ἥτις ἐσωκλείει τὰ σπουδαιώτερα ὄργανα τοῦ ἀναπνευστικοῦ καὶ κυκλοφορικοῦ συστήματος. (Εἰκ. 305 καὶ 306). Τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ θώρακος εἶναι τὸ ***στῆθος,*** τὰ πλάγια τὰ ***πλευρά,*** καὶ τὸ ὀπίσθιον τὰ ***νῶτα ἢ ῥάχις.*** Ὁ σκελετός του ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν σπονδυλικὴν στήλην, τὰς πλευράς,

Εἰς τὸ μέσον τῆς θωρακικῆς κοιλότητος κεῖται ἡ ***καρδία****** περιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ περικαρδίου καὶ εὑρισκομένη εἰς συγκοινωνίαν ἄνωθεν καὶ κάτωθεν μὲ σπουδαίας ἀρτηρίας καὶ φλέβας. Ἐκατέρωθεν τῆς καρδίας κεῖται ἀνὰ εἷς ***πνεύμων,*** περιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ ***ὑπεζωκότος.*** Τὴν θωρακικὴν κοιλότητα διατρέχουν ὁ ***οἰσοφάγος,**** ἡ ***τραχεῖα ἀρτηρία,*** ἡ ***ἀορτή, νεῦρα αἱματοφόρα*** καὶ ***λεμφατικὰ*** ἀγγεῖα. Ὁ θώραξ εἶνε διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους. Μακρὸς ἢ βραχὺς, εὐ-

SISMANOGLIO MEGARO

ρὺς ἢ στενὸς, πλατὺς ἢ στρογγυλός. Θώραξ ***μακρός, κυλινδροειδὴς*** χαρακτηρίζει τοὺς μὲ ἀδυνάτους ἢ ἀσθενεῖς πνεύμονας, τοὺς φυματικούς ***βαρελοειδὴς*** δὲ τοὺς ἐμφυσηματικοὺς καὶ ἀσθματικούς.

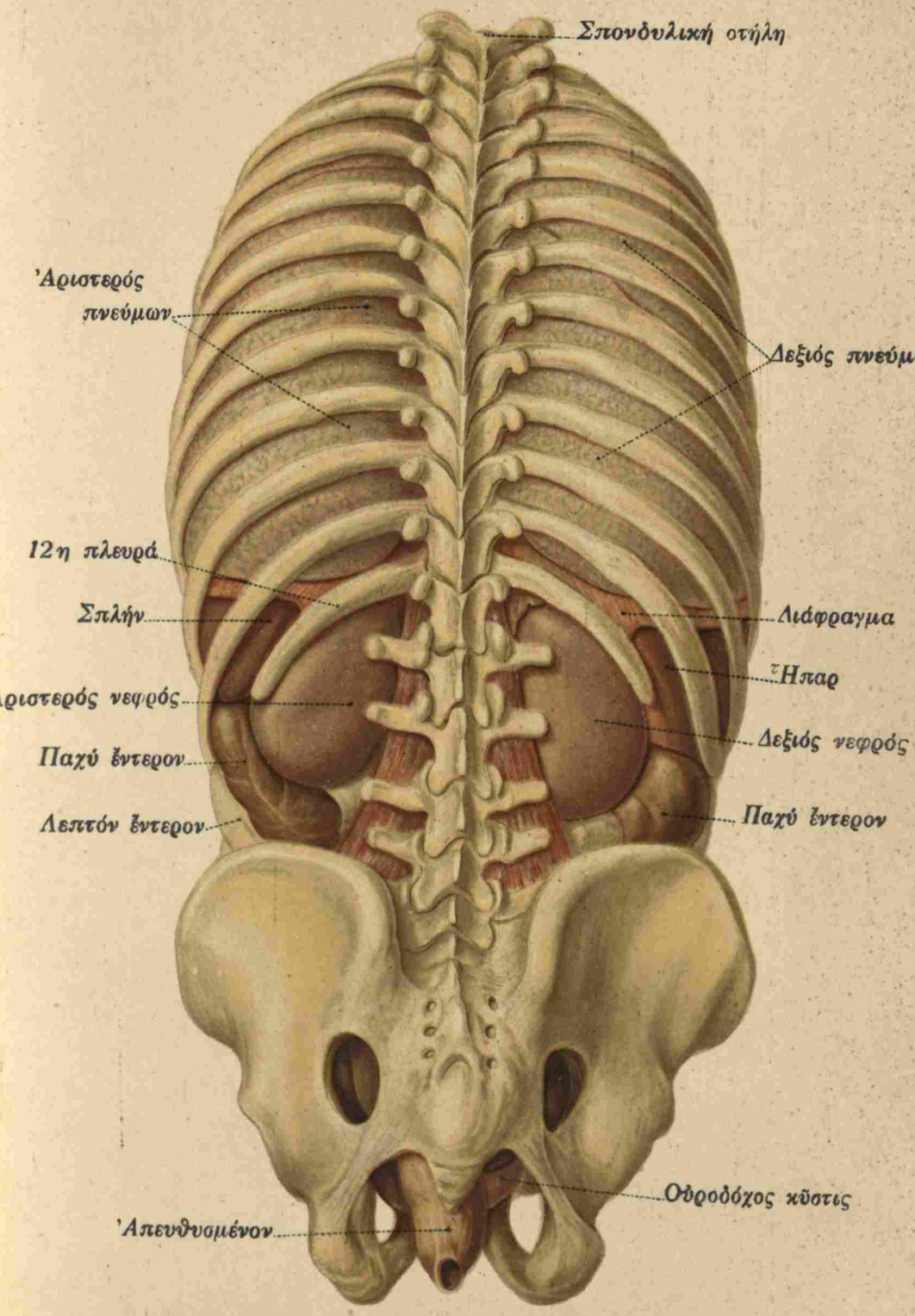
Ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς κινητικότητος τοῦ θώρακος ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἡ ἀναπνοὴ καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ὑγεία τῶν πνευμόνων. Διά τοῦτο πρέπει νὰ προσπαθῶμεν, ἰδίως εἰς τὰ παιδία, νὰ ἀποκτήσῃ ὁ θώραξ τὴν ἀναγκαίαν εὐρύτητα, νὰ διευρύνηται δέ καὶ νὰ στενεύῃ ἀνολόγως καὶ κατὰλλήλως, ὅπερ ἐπιτυγχάνεται διὰ εἰδικῆς κινήσεως τῶν μυῶνων θώρακος καὶ βραχιόνων καὶ διὰ τῆς ἀποφυγῆς στενῶν ἐνδυμάτων (βλ. *Γυμναστική, Ἀναπνοή*).

Τὸ ***φάρδος*** τοῦ θώρακος ἔχει εἰς ὑγιᾶ ἄνθρωπον σαφῆ καὶ ἀκριβῆ σχέσιν πρὸς τὸ ὕψος τοῦ σώματος. Εἰς βαθεῖαν ἀναπνοὴν πρέπει νὰ εἶναι τοὐλάχιστον τὸ ***ἥμισυ*** τοῦ ὕψους, εἰς καλῶς δὲ ἀνεπτυγμένους θώρακας, νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ ἥμισυ τοῦ ὕψους κατὰ 7 — 10 ἑκμ. Ὁ θώραξ θεωρεῖται ***στενὸς*** ὅταν τὸ φάρδος του εἶναι ὀλιγώτερον τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὕψους.

Ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῆς φυσιολογικῆς περιφερείας τοῦ θώρακος εἶναι εἰς ἐνήλικα, κατὰ βαθεῖαν εἰσπνοὴν 90 ἑκμ. καὶ κατὰ βαθεῖαν ἐκπνοὴν 82 ἑκμ. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ δηλαδὴ διαφορὰ 7—8 ἑκμ.

ISMANOGLIO MEGARO

Πίναξ 4.

Ὄργανα τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας ἐκ τῶν ὄπισθεν

ΙΑ (*Βιολέττες, Μενξέδες*)

Αἱ ρίζαι των δίδονται εἰς τὰ παιδία κατὰ τήν ὀδοντοφυΐαν, διὰ νὰ εὐκολύνουν δῆθεν αὐτήν, τὰ δὲ ἄνθη των χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν μυροποιΐαν, πρὸς κατασκευὴν φαρμακευτικοῦ σιροπίου, ἐγχύματος (1,5 %) μαλακτικοῦ καὶ ἐναντίον δερματικῶν νοσημάτων.

ΙΑΒΟΡΑΝΘΗ *(βλ. Πολύκαρπος)*

ΙΑΛΑΠΗ *(Jalap)*

Ἐκ τῆς ρίζης τοῦ φυτοῦ τούτου παρουσκευάζεται κόνις διδομένη (1—2γρ.) ὡς δραστήριον καθαρκτικόν.

ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΥΔΑΤΑ *(βλ. Λουτροθεραπεία)*

ΙΑΝΘΟΣ *(βλ. Ἀκμή)*

ΙΑΣΙΣ *(βλ. Θεραπεία, Ἰατρική).*

ΙΑΣΜΟΣ *(κ. Γιασεμὴ)*

Τὸ ἔλαιον τοῦ εὐόσμου τούτου ἄνθους χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ μυροποιείᾳ.

ΙΑΤΡΙΚΗ

Αἱ διάφοροι καὶ πολλαπλαῖ πρόοδοι, αἱ συντελεσθεῖσαι κατὰ τὸ τελευταῖον ἰδίως ἥμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἰς τὴν θείαν καὶ σπουδαιοτέραν τῶ ἐπιστημῶν, καθώρισαν ταύτην ὡς ***θετικὴν ἐπιστήμην*** μὲ ὡρισμένας βάσεις καὶ ὄχι, ὡς δυστυχῶς μερικοὶ νομίζουν βασιζομένην ἐπὶ ἀοριστιῶν καὶ τυχαίων ἀντιλήψεων. Μολονότι δὲ ἡ ἰατρική, ἕνεκα ἀκριβῶς τῶν πολλῶν προόδων της, διῃρέθη εἰς εἰδικότητας, ἀπαρτίζεται γενικῶς ἀπὸ δύο τμήματα τὴν ***ὑγιεινὴν*** καὶ τὴν ***θεραπευτικήν***.

Ἡ πρώτη εἶναι σπουδαιοτέρα τῆς δευτέρας, διότι εὐκολώτερον εἶναι νὰ προλαμβάνωνται αἱ νόσοι παρὰ νὰ θεραπεύωνται. Ἐδῶ ἀκριβῶς θεωροῦμεν τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἰατροῦ δηλ. εἰς τὸ νὰ διατηρῇ τὸ ἄτομον διὰ καταλλήλων μέσων ὑγιές καὶ νὰ προλαμβάνῃ τὰς νόσους ἀφ' ἑνὸς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ φέρῃ τὸν ἀσθενῆ πάλιν διὰ καταλλήλων μέσων εἰς τοιαύτας συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἡ θεραπεία νὰ γίνηται τὸ εὐκολώτερον. Εἶναι δὲ τὰ μέσα ταῦτα, τὰ ὑπὸ τῆς συγχρόνου ἰατρικῆς χρησιμοποιούμενα ἰδίως ***φυσικά***, βασίζονται δηλ. ἐπὶ τῆς φύσεως, τῆς μητρὸς ταύτης τῶν ὄντων.

Διότι τί ἄλλο εἶναι παραφυσικὰ μέσα, τὰ ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς χρησιμοποιούμενα λουτρά, μαλάξεις, ἀεροθεραπείαι κλπ. Καὶ ἐξ ἄλλου τὸ νὰ θεραπεύωνται αἱ αὐταὶ ἀσθένειαι διὰ διαφόρων μεθόδων, ἢ τὸ

νὰ χρησιμοποιῶνται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν νόσον διάφορα μέσα, ἢ τὸ νὰ δίδηται τὸ ἴδιον φάρμακον εἰς διαφόρους νόσους, ἢ τὸ νὰ θεραπεύωνται πολλοὶ ἄρρωστοι χωρὶς οὐδὲν φάρμακον δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἀπόδειξις ὅτι ἡ φύσις εἶναι τὸ κυριώτερον καὶ εἰς τὴν θεραπείαν ; Τὸ νὰ εἶναι ὅμως ἡ φύσις ἡ βάσις τῆς ἰατρικῆς δὲν ἔπεται ὅτι αὕτη εἶναι ἢ δύναται νὰ εἶναι καὶ γενικὸν κτῆμα καὶ νὰ ἐξασκῆται ὑπὸ τοῦ πρώτου τυχόντος. Τὸ τοιοῦτον θὰ ἦτο δυνατὸν ἐὰν ὑπῆρχον καθορισμέναι νοσηραὶ καταστάσεις μὲ καθωρισμένα φάρμακα, ὅτε μὲ ὀλίγην ἐξυπνάδα κάθε κομπογιανίτης θά ἐπετύγχανε τοῦ σκοποῦ του. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς ἕκαστον περιστατικὸν πρέπει νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ φύσις τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ φύσις τῆς νόσου χωρὶς νὰ λησμονῶμεν ὅτι δι' ἕκαστον ἀσθενῆ ἡ αὐτὴ νόσος εἶναι διάφορος καὶ ὅτι πρέπει ἀναλόγως νὰ ἐπιδιωχθῇ καὶ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἐπενέργεια τῆς φύσεως διὰ καταλλήλων μέσων τόσον τῶν καθαρῶς φυσικῶν ὅσον καὶ τῶν φαρμακευτικῶν ἢ χειρουργικῶν, διὰ τοῦτο ἡ ἰατρικὴ ἔχει ἀνάγκην σπουδῶν, γνώσεων, μελέτης καὶ πείρας.

Κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας ἡ ἐκμετάλευσις τοῦ λαοῦ καὶ ὄχι μόνον αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ τῶν πολλῶν δῆθεν ἐπὶ μορφώσει αὐτοφημιζομένων ὑπὸ τῶν ἀγυρτῶν, θὰ παύσῃ τότε μόνον ὅταν διὰ καταλλήλων λαϊκοϊατρικῶν συγγραμμάτων ἱκανοποιηθῇ ἡ εἰς κάθε σκεπτόμενον ἄνθρωπον ὑπάρχουσα τάσις καὶ ὁρμὴ εἰς τὸ νὰ μάθῃ ἰατρικὰ ζητήματα. Τὸ ὁρμέμφυτον δὲ τοῦτο εἶναι φυσικόν, διότι ἡ ὑγεία εἶναι τὸ πᾶν. Ἕκαστος ἀγαπᾶ τὴν ζωὴν καὶ θέλει νὰ ζήσῃ. Διὰ τοῦτο θεωροῦμεν ἐπάναγκες, τὴν κατάλληλον διαφώτισιν τοῦ λαοῦ μὲ τὰς ἀπαραιτήτους ἰατρικὰς γνώσεις. Πρέπει δὲ ἕκαστος νὰ ἀποκτήσῃ, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἀκλόνητον καὶ ἐπὶ στερεῶν βάσεων πεποίθησιν, ἵνα μὴ πίπτῃ θῦμα ἀγυρτείας, ὅταν τῷ παρουσιασθῇ ἀνάγκη.

Ἀσθένειαι δύνανται νὰ ἰαθῶσι μόναι των, ἄνευ βοηθείας, ἢ ἄλλης τινος ἀνθρωπίνης ἐπεμβάσεως : Natura sanat medicus curat, δηλ. ἡ φύσις ἰᾶ, ὁ ἰατρὸς θεραπεύει. Ἕκαστος λογικὸς ἰατρὸς γνωρίζει ὅτι τὸ καθῆκον του μόνον μὲ φυσικὰς δυνάμεις δύναται νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ καὶ ὅτι τόσον διὰ τὴν διατήρησιν ὅσον καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας πρέπει νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ φύσις καὶ νὰ τεθῶσιν αἱ ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐδρεύουσαι δυνάμεις ὑπὸ καλλιτέρους ὅρους πρὸς δρᾶσιν, τόσον διὰ νὰ προφυλάξουν ὅσον καὶ νὰ θεραπεύσουν τὰς νόσους. Τὸ μυστήριον τῆς ἰατρικῆς ἔγκειται εἰς τὸ νὰ παρακολουθῶμεν τὴν φύσιν κατὰ τὴν ἐργασίαν της, νὰ τὴν ἀπομιμώμεθα, νὰ τὴν βοηθῶμεν τέλος, ὅταν αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκον αὐτῆς.

Οὕτως ὁ μὲν παθολόγως διὰ νὰ θερσπεύσῃ ἐπαγρυπνεῖ καὶ φροντίζει πῶς ὁ ὀργανισμὸς θὰ βοηθῆται μὲ τὰ μέσα του, νὰ νικήσῃ κατὰ τὸν ἀγῶνα ὅστις λέγεται ἀσθένεια, πῶς θὰ ἀντικαταστήσῃ τὰ ὑποκύπτοντα μέρη, πῶς θὰ προστατεύσῃ καὶ ὑπερασπίσῃ τὰ μὴ δυνάμενα νὰ λειτουργήσωσι μέρη ἢ ὄργανα τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ὁ χειροῦργος πάλιν ἀπομακρύνει τὴν αἰτίαν τῆς βλάβης καὶ βοηθεῖ οὕτω τὸ σῶμα διὰ τὴν ἴασιν.

Δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἰδιαιτέρα δύναμις ἰάσεως, παρά, ὅ,τι ἁρμόζει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας εἶναι γενικῶς καὶ τὸ σπουδαιότερον διὰ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς. Ὁ μὴ ἰατρὸς δύναται φυσικὰ νὰ κάμῃ μερικὰς ὀρθὰς παρατηρήσεις, καθότι μία συνάφεια μερικῶν ἐξωτερικῶν σημείων μὲ ἰδιαιτέρας διαταραχὰς τῆς γενικῆς καταστάσεως δὲν κρύπτεται ἀπὸ ἕνα ὅστις γνωρίζει νὰ παρατηρῇ. Ἀλλά, ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ ὁποῖον λείπει εἰς τὸν μὴ ἰατρὸν εἶναι ἡ ἱκανότης νὰ συνδυάσῃ αἰτίαν καὶ ἐνέργειαν καὶ νὰ διαβλέπῃ τὴν συνάφειαν τῶν πραγμάτων. (βλ. *Ἐμπειρισμός*).

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ

Κλάδος τῆς ἰατρικῆς ἀσχολούμενος μὲ ζητήματα ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν νομικήν, ἤτοι τρόπος θανάτου, σημεῖα ἐγκλήματος, δηλητηριάσεις κλπ.

ΙΓΝΑΜΟΝ

Τὸ ρίζωμα τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι ἀμυλῶδες καὶ χρησιμεύει ὡς τροφή. Παρασκευάζεται δὲ ὡς ἡ πατάτα.

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΣΠΕΡΜΑΤΑ *(Féves d' Ignace)*

Λίαν δηλητηριώδη σπέρματα θάμνου ὁμωνύμου, περιέχοντα ***στρυχνίνην****.

ΙΓΜΟΡΕΙΟΝ ΑΝΤΡΟΝ *(Highmor)*

Κοιλότης τῆς ἄνω σιαγόνος, συγκοινωνοῦσα δι' ὀπῆς μὲ τὴν κοιλότητα τῆς ρινός.

ΙΓΝΥΣ (*Ἀρίδα*)

Ἡ ὀπισθία ἐπιφάνεια τοῦ γόνατος.

ΙΔΕΑΙ

Εἰς τὸ περὶ φρενοπαθειῶν ἄρθρον γίνεται λόγος περὶ παθολογικῶν ἰδεῶν. Αὗται ἐνίοτε περιορίζονται εἰς στενὸν κύκλον μιᾶς ἢ περισσοτέρων κρίσεων καὶ εἶναι αἱ λεγόμεναι ***ἔμμονοι ἰδέαι*** (idées fixes), αἵτινες χωρὶς νὰ ὀφείλωνται πάντοτε εἰς παθολογικὴν αἰτίαν εἶνε καθὼς καὶ αἱ***μαῦραι*** λεγόμεναιἰδέαι συνέπειαι παροδικῆς ἐγκεφαλικῆς διεγέρσεως. Ἄλλοτε αἱ ἰδέαι εἶναι πολυπληθεῖς καὶ μεταπηδοῦν μὲ μεγάλην ταχύτητα καὶ ζωηρότητα ἀπὸ τὸ ἕνα εἰς ἄλλο ζήτημα, ὅτε ὁ πάσχων χωρὶς νὰ τὸ ἠξεύρῃ συνδέει τὰ πλέον ἀπομεμακρυσμένα πράγματα. Ἄλλο εἶδος παθολογικῶν ἰδεῶν εἶναιαἱ ***ἰδέαι καταδιώξεως*** αἵτιτες τυραννοῦν διαρκῶς τὸν ἀσθενῆ.

Ἐδῶ ἀνήκει καὶ ἓν εἶδος ἰδεῶν συχνὰ παρατηρούμενον, ὅπου οἱ πάσχοντες, εὑρισκόμενοι ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς ὑγείας καὶ τῆς φρενοβλαβείας, ἐν πλήρει συναισθήσει των νυχθημερὸν σκέπτονται διὰ ζητήματα μικρά, ἀνόητα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἂν καὶ ματαίως προσπαθοῦν νὰ κατανικήσουν τὰς σκέψεις των ταύτας. Εἶναι οὗτοι οἱ λεγόμενοι ***μικρολόγοι***.

ΙΔΙΟΣΥΓΚΡΑΣΙΑ

Ἀνώμαλος εὐαισθησία, κυρίως νευρικῆς φύσεως, δι' ἐπιδράσεις ἢ καὶ ἐρεθίσματά τινα, ἐπιφέρουσα ὡρισμένα φαινόμενα. Οὕτως ἡ ἰδιοσυγκρασία ἀνθρώπων τινων συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ὑποφέρουν τροφάς τινας ἢ φάρμακα καὶ νὰ παρουσιάζουν κατὰ τὴν πρόσληψιν αὐτῶν ἐξανθήματα ἢ οἰδήματα εἰς ὅλον ἢ εἰς μέρος τι τοῦ σώματος (ἀστακός, στρείδια, φράουλες, κινίνη, ἀντιπυρίνη, ἰώδιον κλπ.)

Εἰς ἄλλους πάλιν ἐκδηλοῦται ἡ ἰδιοσυγρασία δι' ἄλλου τρόπου λ. χ. φοβοῦνται ὅταν βλέπουν ἓν ὅπλον, ἀηδιάζουν ἀπὸ μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα συνήθως δὲν προξενοῦν δυσάρεστονἐντύπωσιν κλπ. Μερικαὶ ἰδιοσυγκρασίαι παρουσιάζονται καὶ διαρκοῦν καθ' ὡρισμένην ἐποχὴν λ. χ. ἀνάπτυξις, ἐγκυμοσύνη. Ἄλλαι δὲ διαρκοῦν καθ' ὅλην τὴν ζωήν.

ΙΔΡΩΑ (*βλ. Κέχρια*).

ΙΔΡΩΣ

Τὸ προϊὸν τοῦτο τῶν ἱδρωτοποιῶν ἀδένων εἶναι ὑπὸ ὁμαλὰς περιστάσεις διαυγὲς ὑγρὸν ἀποτελούμενον ἀπὸ 99 1/2 % ὕδατος, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀπὸ ἅλας μαγειρικόν, οὐρίαν, λίπος, ἅλατα, ἀμμωνίαν καὶ χολοστερίνην. Ἐμπεριέχει ἄρα τὰ αὐτὰ σχεδὸν συστατικὰ μὲ τὸ οὖρον.

Οἱ ***ἱδρωτοποιοὶ ἀδένες*** κεῖνται μεταξὺ τοῦ λιπώδους στρώματος καὶ τοῦ χορίου τοῦ δέρματος*, τὸ ὁποῖον (χόριον) διατρέχουν οἱ ἐκκρητικοὶ πόροι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱδρωτοποιῶν ἀδένων τοῦ ὅλου ἀνθρωπίνου δέρματος εἶναι 2 1/2 ἕως 3 1/2 ἑκατομμύρια. Οἱ ἀδένες οὗτοι εἶναι διάφοροι ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν ἀναλόγως τοῦ μέρους τοῦ σώματος Οὕτως εἰς τ. ἑκμ. δέρματος τραχήλου, ῥάχεως καὶ γλουτῶν ὑπάρχουν 57 ἀδένες, σκέλους 79, λαιμοῦ καὶ μετώπου 178, ῥάχεως χειρὸς 203, πέλματος 366 καὶ παλάμης 373 ἀδένες. Κατ' ἄλλους ἡ παλάμη ἔχει εἰς 1 ἑκμ. περὶ τοὺς 1000 ἀδένας. Μερικὰ μέρη τοῦ σώματος ἔχουν ἰδιαιτέ-

ρως μεγάλους ἀδένας καὶ κατὰ συνέπειαν ἱδρώνουν πολὺ (ὡς μασχάλη, γεννητικὰ ὄργανα, οὖς).

Ἐλλείπουν δὲ τελείως εἰς τὴν βάλανον καὶ εἰς τὰ χείλη τοῦ στόματος.

Ἡ ἔκκρισις τοῦ ἱδρῶτος διαφέρει τόσον ποσοτικῶς ὅσον καὶ ποιοτικῶς κατὰ φυλήν, ἡλικίαν, φῦλον, κρᾶσιν. Γίνεται μόνον ὑπὸ μερικὰς συνθήκας καὶ αὐξάνει διὰ πλουσίας προσλήψεως ὕδατος, θερμῶν ποτῶν, δι' ὑψηλῆς θερμοκρασίας περιβάλλοντος ἀέρος, διὰ συνεχῶν μυϊκῶν κοπώσεων.

Ἐκτὸς τούτων ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος οὕτω φόβος, τρόμος καὶ ἄλλαι ψυχικαὶ διαταράξεις ἐπιφέρουν ἱδρῶτα. Συχνὰ συμβαίνει ἐπὶ ἑβδομάδας καὶ μῆνας νὰ μὴ ἐπέρχηται ἱδρὼς καὶ ἄλλοτε εἰς μίαν ὥραν νὰ σχηματίζεται μεγάλη ποσότης τοιούτου. Ὁ Seguin εὗρεν ὅτι $^1/_{67}$ τοῦ σωματικοῦ βάρους χάνεται εἰς 24 ὥρας ἀπὸ τὸ δέρμα διὰ τῆς ἐξατμίσεως τοῦ ἱδρῶτος, δηλ. ἐπὶ βάρους 67 χλγρ. ἀκριβῶς 1 λίτρον. Δύναται ὅμως ἡ ποσότης αὕτη διὰ τεχνητῶν μέσων νὰ σχηματισθῇ καὶ εἰς μίαν μόνην ὥραν.

Ὁ ἱδρὼς αὐξάνων τὴν ἀπώλειαν τῆς θερμότητος τοῦ σώματος τὸ ἐπιτρέπει νὰ ὑφίσταται μεγάλας ἐξωτερικὰς θερμοκρασίας καὶ ρυθμίζει οὕτω τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ. Ἐξάγει ὡς τὸ οὖρον βλαβερὰς οὐσίας καὶ διὰ τῆς ποσότητός του ἐλαττώνων τὴν ἔκκρισιν τῶν νεφρῶν, τοὺς ἀνακουφίζει καὶ διευκολύνων τὴν περιφερικὴν κυκλοφορίαν βοηθεῖ τὴν καρδίαν.

Δύναται ὅμως ἡ ἔκκρισις ἐντελῶς σχεδὸν νὰ σταματήσῃ (***ἀνίδρωσις***) ἢ καὶ νὰ αὐξηθῇ ὑπερμέτρως (***ὑπερίδρωσις***) Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν, ὅταν μάλιστα δὲν καθαρίζεται τις, ἀποσυντίθεται ὁ ἱδρώς, ἐρεθίζει τὸ δέρμα τοῦ ὁποίου τὰ ἄνω στρώματα μαλακώνουν, σήπονται καὶ προέρχεται ἡ γνωστὴ καὶ ἰδιαιτέρα δυσοσμία. Ὁ δι' ἀφθόνου ἱδρῶτος ἐρεθισμὸς ἐπιφέρει καὶ μικρὰς φυσαλλίδας μὲ δυσάρεστον κνησμόν· θὰ δίδεται ἡ δέουσα προσοχὴ ὅπως μὴ μολυνθῶσιν αὗται.

Εἰς τοιαύτας ***ὑπεριδρώσεις*** τὸ πυκνὸν πλύσιμον καὶ σαπούνισμα ἐρεθίζει μηχανικῶς καὶ χημικῶς ἔτι περισσότερον τὸ μέρος καὶ τὸ κακὸν χειροτερεύει. Διὰ καθαριότητος, ἀλλαγῆς ἐνδυμάτων, ἀποφυγῆς στενῶν τοιούτων, τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ ἀέρος καὶ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ἱδρῶτος, διὰ οἰνοπνευματωδῶν διαλύσεων, πουδρῶν, προσεκτικῆς χρήσεως ὡρισμένων ὀξέων καὶ φαρμάκων ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διοριζομένων, δύναται νὰ ἰαθῇ ἡ δυσάρεστος αὕτη κατάστασις. Ἐνίοτε ὅμως δὲν ὠφελεῖ ἡ τοπικὴ μόνον θεραπεία, διότι ἡ αἰτία εὑρίσκεται εἰς τὴν γενικὴν κατάστασιν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἐκεῖ πρέπει νὰ τεινῃ ἡ θεραπεία. Τὰ μέρη τοῦ σώματος τὰ ὁποία ἰδιαιτέρως ἱδρώνουν πολὺ εἶναι: οἱ πόδες, ἡ μασχάλη, καὶ αἱ χεῖρες.

Διὰ τὸν ἱδρῶτα τῶν ***ποδῶν*** ὠφελοῦν ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων γενικῶν μέσων ἡ ἐπίπασις μὲ τὴν ἑξῆς κόνιν: (ἰτεΰλικοῦ ὀξέος (acide salicylique) 7 μέρη, ἀμύλου 3 μέρη, τάλκου 90 μέρη) ἢ μίγματος 10 γρ. ἀνθρακικῆς μαγνησίας (carbonate de magnesie) 30γρ. στυπτηρίας (Alun calciné) καὶ 100 γρ. Ἴριδος Φλωρεντίνης ἢ ἐναπόθεσις εἰς τὴν κάλτσαν ὀλίγης τανίνης ἢ τρυγικοῦ ὀξέος (acide tartrique) ἢ ἐπάλειψις μὲ διάλυσιν 5% χρωμικοῦ ὀξέος ἢ μετὴν ἑξῆς Βαλσάμου Περουβιανοῦ 1 γρ. χλωράλης 5 γρ., μυρμηκικοῦ ὀξέος (acide formique) 5 γρ. οἰνοπνεύματος 100 γρ.

Διὰ τὴν ***μασχάλην*** δύναται ἐπίσης νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ ἀναφερθεῖσα κόνις ἰτεΰλικοῦ ὀξέος ἢ τὰ ὑπομάσχαλια (sous bras) θὰ ἐμβάπτωνται εἰς διάλυσιν τρυγικοῦ ὀξέος καὶ θὰ στεγνώνουν πρὸ τῆς χρήσεως, ἡ αἱ μασχάλαι θὰ σαπωνίζονται μὲ σάπωνα ἰχθυολίου καὶ ὁ ἀφρὸς θὰ ἀφίνεται νὰ στεγνώνῃ ἐπάνω.

Τὰς δὲ ***χείρας*** δυνάμεθα νὰ τρίβωμεν πρωΐαν καὶ ἑσπέρας μὲ ὀλίγον σαπωνῶδες οἰνόπνευμα (spiritus saponatus) τὴν δὲ νύκτα θὰ φέρωμεν χειρόκτια μὲ ἄφθονον κόνιν τάλκου.

Ἐν γένει οἱ εὐκόλως ἱδρώνοντες πρέπει νὰ φορῶσι μάλλινα καὶ βαμβακερὰ

ἐσώρουχα, ἅτινα βρεχόμενα κρατῶσιν ἐπὶ πολὺν καιρὸν τὴν θερμότητα καὶ ἐπικολλῶνται ψυχρὰ εἰς τὸ δέρμα, δυνάμενα νὰ προκαλέσωσι κρυολογήματα (βλ. ***Ἐνδυμασία***).

Ὁ συνήθως ἄχρους ἱδρὼς δύναται νὰ παρουσιασθῇ καὶ ***χρωματισμένος***. Οὕτω δύναται νὰ εἶναι ***κυανοῦς, κίτρινος, πρασινωπὸς*** ἢ καὶ ***ἐρυθρός***.

Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν δύναται νὰ ἔχῃ ἁπλῶς κοκκινωπὸν χρῶμα ἢ καὶ νὰ εἶναι πραγματικῶς αἱμορραγικὸς ὅτε τὸ αἷμα προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἱδρωτοποιοὺς ἀδένας. (βλ. *Αἱμαθίδρωσις*) Ὅλαι αὐταὶ αἱ περιπτώσεις χρωματισμοῦ τοῦ ἱδρῶτος ἀποδίδονται εἰς χημικὰς ἀλλοιώσεις, ἐπιδράσεις μικροβίων, ὑστερίαν, προσποίησιν κλπ.

Κατὰ τὴν οὐραιμίαν ὁ ἱδρὼς δύναται νὰ περιέχῃ μεγάλην ποσότητα οὐρίας καὶ νὰ ἔχει ὀσμὴν οὔρων.

Εἰς ***νόσους*** τινὰς ὁ ἱδρὼς εἶναι ὠφέλιμος καὶ ἀναγκαῖος ὡς λ. χ. εἰς κρυολογήματα, νεφρίτιδας, νευραλγίας, εἰς ἄλλας ὅμως εἶναι δυσάρεστος ὡς εἰς ἀρθρίτιδας, ἀναιμίας, φθίσιν. Διὰ φαρμάκων καὶ φυσικῶν μέσων δύναται νὰ μετριασθῇ ὀλίγον (πλύσιμον μὲ ξύδι).

Ἡ ***νοσοκόμος*** πρέπει πολὺ νὰ προσέχῃ, διότι ὁ ἱδρώνων ἀσθενὴς δύναται εὐκολώτατα νὰ κρυολογήσῃ. Τὰ ἱδρωμένα ἐνδύματα πρέπει νὰ ἀντικαθίστανται μὲ νέα στεγνὰ καὶ θερμὰ ἀφοῦ τὸ σῶμα σπογγισθῇ τελείως. Μία καλὴ νοσοκόμος ὀφείλει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀλλάζῃ τὸν ἀσθενῆ κάτωθεν τῶν κλινοσκεπασμάτων. (βλ. *Νοσηλεία*)

Τρόποι τεχνητοὶ πρὸς ***αὔξησιν*** τοῦ ἱδρῶτος δηλ. πρὸς ἐφίδρωσιν εἶναι οἱ ὁδηγοῦντες εἰς τὸ σῶμα θερμότητα ὑπὸ μορφὴν ἀτμοῦ ἢ θερμοῦ ἀέρος ἢ προξενοῦντες στάσιν θερμότητος εἰς τὸ σῶμα περιβάλλοντες τοῦτο μὲ κακοὺς ἀγωγοὺς θερμότητος, ὡς μάλλινα καλύμματα κλπ. Ἐνισχύομεν δὲ τὴν πρόκλησιν ἱδρῶτος δι' ἀφθόνων θερμῶν ποτῶν. Τοιαῦτα ἐφιδρωτικὰ μέσα ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Ἦσαν δὲ ὀνομαστὰ τὰ πλουσιώτατα διασκευασμένα διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον τῶν Ρωμαίων. Καὶ τὴν σήμερον εἶναι γνωστὰ ὡς τοιαῦτα τὰ Ρωσικὰ καὶ Τουρκικὰ λουτρά, τὰ ἡλιόλουτρα, ἀμμόλουτρα, τὰ λουτρὰ θερμοῦ ἀέρος, τὰ φωτόλουτρα. Ἐπειδὴ ὅμως μετὰ ἰσχυρὰν ἐφίδρωσιν τὰ ἀγγεῖα τοῦ δέρματος εἶναι εὐρυμένα καὶ ὁ κίνδυνος κρυολογήματος ἄμεσος, μετὰ τὴν ἐφίδρωσιν, ὅταν βεβαίως δὲν θὰ μείνωμεν εἰς τὴν κλίνην θὰ γίνῃ βραχεῖα χρῆσις ψυχροῦ ὕδατος ἐν εἴδει περιχύσεως, ἐντριβῆς, πλυσίματος κλπ. Ἐξ ἄλλου εἰς ὅλας τὰς ἐφιδρωτικὰς μεθόδους, κατὰ τὰς ὁποίας αὐξάνει καὶ ἡ θερμ. τοῦ σώματος, ἐπέρχεται δυσάρεστον αἴσθημα θερμότητος καὶ βάρους εἰς τὴν κεφαλήν, ὅπερ δύναται νὰ ἔχῃ καὶ σοβαρωτέρας συνεπείας ἢ συμφόρησιν κλπ. Τὸ τοιοῦτον προλαμβάνεται διὰ ψυχρῶν ἐπιθεμάτων. Ἡ ἐφίδρωσις ἔχασε τὴν ἀρχαίαν της ἀξίαν, διότι διὰ τοῦ ἱδρῶτος δὲν ἐξάγονται ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ ὅλα τὰ αἴτια τῶν νόσων, ὡς ἐνομίζετο πρίν. Τὴν σήμερον ἡ ἐφίδρωσις χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ διεγείρῃ τὴν ἐναλλαγὴν τῆς ὕλης, (παχυσαρκία, ἀρθριτισμός, νεφρῖτις, κρυολογήματα,) καὶ διὰ νὰ ὑποβοηθήσῃ ἐμμέσως τὴν ἀπορρόφησιν ἐξιδρωμάτων. Ἀπαιτεῖται ὅμως μεγάλη προσοχὴ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἐφιδρωτικῶν μέσων, εἰς καρδιακούς, ἀρτηριοσκληρωτικούς, πληθωρικοὺς καὶ ψυχοπαθεῖς.

ΙΕΡΑ ΝΟΣΟΣ (*βλ. Ἐπιληψία*)

ΙΕΡΟΝ ΟΣΤΟΥΝ

Τρίγωνον ὀστοῦν κείμενον μεταξὺ τῶν δύο ***εἰλεακῶν**** ὀστῶν, μετὰ τῶν ὁποίων σχηματίζει τὴν λεκάνην (πύελον). Εἶναι συνέχεια τῆς σπονδυλικῆς στήλης, εὑρίσκεται ἄνωθεν τοῦ κόκκυγος, ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ 5 συνηνωμένους σπονδύλους καὶ περιλαμβάνει τὸ τέλος τοῦ νωτιαίου μυελοῦ.

ΙΚΤΕΡΟΣ (*Κιτρινάδα, Σαριλίκι*)

Ὁ ἴκτερος δὲν εἶναι νόσος αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν παρὰ ***σύμπτωμα*** διαφόρων νό-

SISMANOGLIO MEGARO

σων προερχομένων ἐκ τοῦ ὅτι ἡ εἰς τό ἦπαρ σχηματιζομένη χολὴ* δὲν ἐκχύνεται, συνεπείᾳ αἰτίας τινός, ἐκ τοῦ ἥπατος εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον, παρὰ μεταβαίνει εἰς τὸ αἷμα καὶ ἐπιφέρει τὸν κίτρινον χρωματισμὸν τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλεννογόνων.

Ἀρχίζει δὲ ὁ κίτρινος χρωματισμὸς ἀπὸ τὸν ἐπιπεφυκότα τῶν ὀφθαλμῶν, τὰ χείλη, τὸν οὐρανίσκον, τοὺς ὄνυχας καὶ καταλαμβάνει βαθμηδὸν ὅλον τὸ δέρμα.

Κατὰ τὸν ἴκτερον ὁ ἰδρὼς δύναται νὰ κιτρινίσῃ, τὸ οὖρον λαμβάνει βαθὺ κίτρινον χρῶμα καὶ τὰ κόπρανα ἐπειδὴ στεροῦνται χολῆς γίνονται ἀνοικτόφαια. Ἐκτὸς τούτου, ὅταν ὁ ἴκτερος εἶναι κἄπως ἔντονος ὅλη ἡ πέψις διαταράττεται, ἐπέρχεται ἀνορεξία, πικράδα εἰς τὸ στόμα, βάρος εἰς τὸ στόμαχον, ζάλη, κούρασις, κνησμός, βραδυκαρδία, ξανθοψία καὶ ἀπίσχνανσις. Ἡ διάκεια ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν τὸν ἴκτερον προκαλέσασαν αἰτίαν,(ἡμέραςἕως ἔτη.) Αἱ ἴκτερον δυνάμεναι νὰ προκαλέσωσι παθήσεις εἶναι ***γαστρικὸς καὶ ἐντερικὸς κατάρρους***, ἰδίως τοῦ ***δωδεκαδακτύλου, χολόλιθοι*** ἐντὸς τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου, ***ὄγκοι, νόσοι τοῦ ἥπατος***. Ἐκτὸς τῶν αἰτιῶν τούτων ἴκτερος δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ἀποσύνθεσιν τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων ἐντὸς τῶν αἱμοφόρων ἀγγείων, παρουσιαζομένην εἰς λοιμώδεις νόσους, δηλητηριάσεις, ἐνίοτε δὲ καὶ σφοδρὰς συγκλονήσεις τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ὁ ***αἱματογενὴς οὗτος*** ἴκτερος εἶναι σημεῖον σοβαρᾶς παθήσεως. Ὡς βλέπομεν, ἐπειδὴ τὰ αἴτια τοῦ ἰκτέρου εἶναι ποικίλα, ἀναλόγως θὰ εἶναι καὶ ἡ θεραπεία των καὶ τὰ διάφορα κοψίματα καὶ οἱ ἐξορκισμοὶ δὲν ἀποτελοῦν τὸ εἰδικὸν φάρμακον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ***ἴκτερον τῶν νεογεννήτων***, εἶναι οὗτος συνήθως φυσιολογικός. Προέρχεται ἀπὸ τὴν τελείαν μετατροπὴν σπουδαίων ὅρων ζωῆς καὶ παρέρχεται μετὰ μερικὰς ἡμέρας. Οὐχ ἧττον ὑπάρχει παρὰ τοῖς νεογεννήτοις καὶ εἶδος ἰκτέρου ***βαρυτάτης μορφῆς*** καὶ σοβαρωτάτου χαρακτῆρος σχεδὸν πάντοτε θανατηφόρου.

ΙΛΑΡΑ *[ΠΙΝ. 5)*

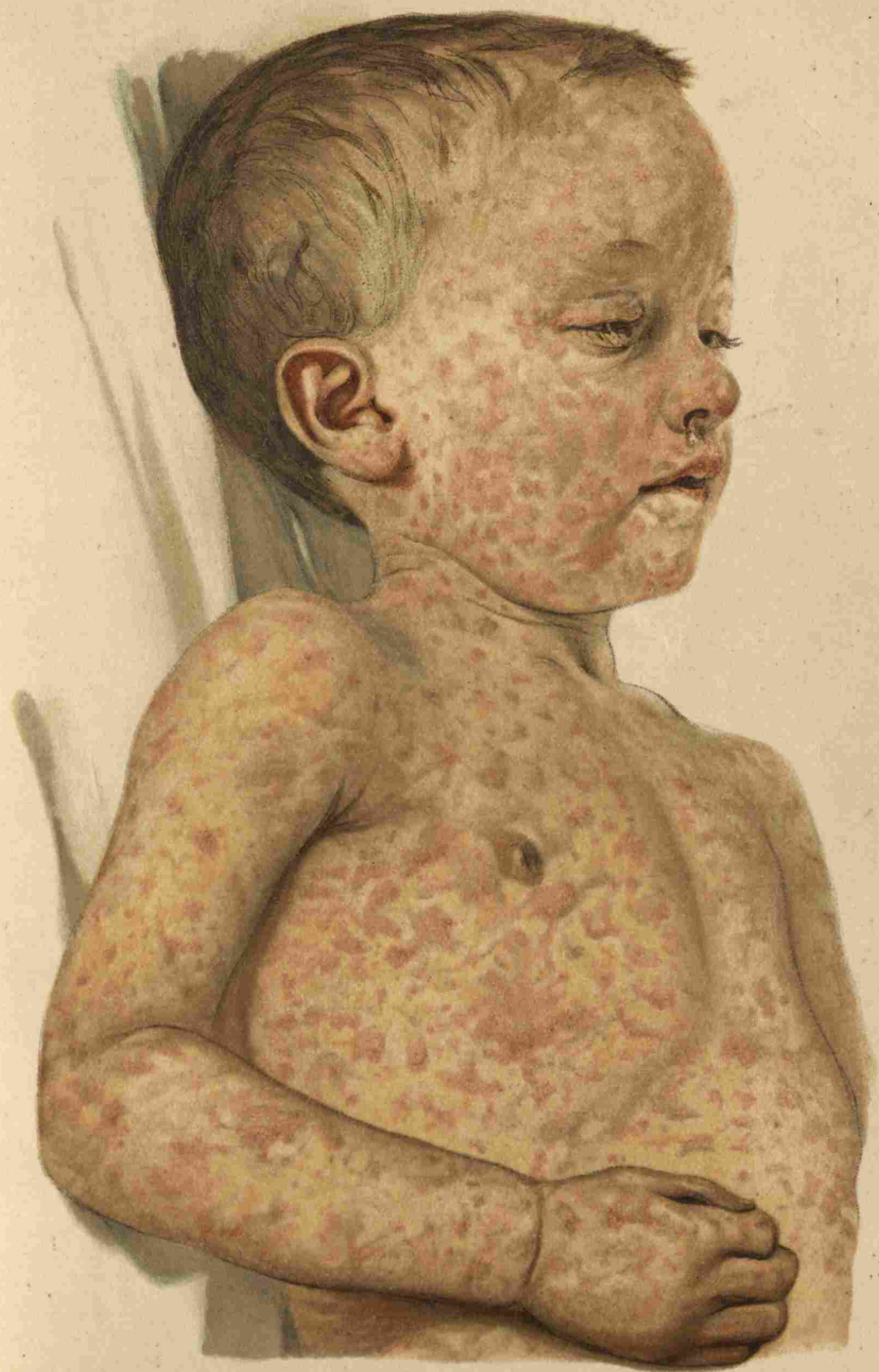
Λίαν διαδεδομένη μολυσματικὴ νόσος ἐκ τῆς ὁποίας προσβάλλονται ὅλαι αἱ ἡλικίαι. Τὸ μὴ ἐξακριβωθὲν εἰσέτι παθογόνον αἴτιον τῆς νόσου ταύτης, εὑρίσκεται εἰς τὸ αἷμα, τὰ δάκρυα, τὰ πτύλα, τὰς ἐκδορὰς τοῦ δέρματος τῶν πασχόντων καὶ δύναται νὰ ***μεταφερθῇ*** καὶ δι' ὑγειῶν ἀτόμων καὶ διὰ τῶν ἐνδυμάτων. Ἡ μολυσματικότης τῆς νόσου εἶναι μεγαλειτέρα, ἐν ὅσῳ ὑφίσταται τὸ ἐξάνθημα, ἂν καὶ ὑπάρχει καὶ κατὰ τὸ προδρομικὸν στάδιον καὶ κατὰ τὴν ἀπολέπισιν.

Ὁ χρόνος μεταξὺ μολύνσεως καὶ ἐκδηλώσεως τῶν πρώτων φαινομένων εἶναι 10 ἡμέραι, μέχρι δὲ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἐξανθήματος 13-14 ἡμέραι.

Μετὰ ἡμερῶν τινῶν γενικὴν ἀδιαθεσίαν παρουσιάζεται ***πυρετὸς*** μὲ κεφαλόπονον, καταρροὴν ἢ ἐπίσταξιν, οἱ ὀφθαλμοὶ γίνονται ἐρυθροὶ καὶ δακρύοντες, ἐπέρχεται βραχνάδα καὶ βήξ. Ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου παρειῶν καὶ οὐρανίσκου παρουσιάζονται μικρὰ κυανοερυθρὰ ἐξανθήματα μὲ φαιόλευκον κέντρον (σημεῖα τοῦ Koplik). Ἀφ' οὗ ὁ πυρετὸς διαρκέσῃ 3-4 ἡμέρας, παρουσιάζεται τὸ ***ἐξάνθημα***. Τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ μικράς, στρογγυλάς, μεγέθους φακῆς, ἐρυθρωπὰς κηλίδας μὲ μικρὰν στιγμὴν εἰς τὸ μέσον, καὶ αἱ ὁποίαι εὑρισκόμεναι καθ' ὁμίλους σχηματίζουν ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐρυθρωπὰ τμήματα διαφόρου μεγέθους καὶ ἀτάκτου μορφῆς. Παρουσιάζεται ἰδίως κατὰ πρῶτον εις τὸ πρόσωπον (μέτωπον) ὕστερον εἰς τὸν λαιμόν, στῆθος, ράχιν, τελευταίως εἰς τοὺς βραχίονας καὶ πόδας.

Μὲ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἐξανθήματος, ἥτις γίνεται 3-4 ἡμέρας μετὰ τὴν ἐμφάνισιν του, ἐλαττώνονται καὶ τὰ καταρροϊκὰ φαινόμενα ὀφθαλμῶν, ρινός, λάρυγγος καὶ πνευμόνων, καθὼς καὶ ὁ πυρετός, καὶ ἀρχίζει βαθμηδὸν ἡ ἀπολέπισις, ἥτις συνήθως διαρκεῖ πολὺν

SISMANOGLIO MEGARO

Ἰλαρά

Οἰκ. Ἰατρ. Ἐγκυκλοπαιδεία Ἰ. Βεγκλίδου

χρόνον καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνεται ἀπαρατήρητος.

Ἡ ἱλαρὰ δύναται νὰ γίνῃ ἐπικίνδυνος δι' ἐπιπλοκῶν ἐκ μέρους τῶν πνευμόνων, ὀφθαλμῶν, ὤτων, ἐγκεφάλου, νεφρῶν, καρδίας.

Ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ εἶναι εἰς θερμὸν δωμάτιον καὶ οἱ ὀφθαλμοί του νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τὸ φῶς. Βεβαίως πρέπει νὰ ἀερίζηται τὸ δωμάτιον ἀλλὰ θὰ λαμβάνωνται μέτρα κατὰ ἐνδεχομένου κρυολογήματος. Δὲν θὰ ἐγκαταλείπει προώρως τὴν κλίνην.

Ἡ ἀσθένεια προστατεύει, ὄχι ὅμως ἀπολύτως, ἀπὸ δευτέραν προσβολήν. Συχνάκις ἐπακολουθεῖ κοκκύτης. Εἰς παιδία μὲ φυματικὴν προδιάθεσιν ἡ νόσος εἶναι ἐπίφοβος.

ΙΛΑΡΟΕΙΔΕΣ

Μολυσματικὴ νόσος παρουσιαζομένη ἐνδημικῶς ἰδίως τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸν χειμῶνα, εἰς νεαρὰν ἡλικίαν, μὲ πυρετόν, κεφαλαλγίαν καὶ ἐξάνθημα τὸ ὁποῖον ἀρχίζει ἀπὸ τὸ πρόσωπον καὶ γενικεύεται εἰς ὅλον τὸ σῶμα. Τὸ ἐξάνθημα ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰς ἐλαφρῶς ἐρυθρὰς κηλίδας μὲ πέριξ λευκὸν κύκλον, ἐπιφέρει δυσάρεστον κνησμὸν καὶ ἐξαφανίζεται μετὰ 2-3 ἡμέρας μὲ μικρὰν ἀπολέπισιν. Ἡ μόλυνσις γίνεται ἐνόσῳ ὑπάρχει τὸ ἐξάνθημα.

Ἡ νόσος δὲν εἶναι ἀκίνδυνος, πρέπει δὲ νὰ λαμβάνωνται τὰ αὐτὰ μὲ τὴν ἱλαρὰν μέτρα, μὲ τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν ἔχει σχέσιν.

ΙΛΑΡΟΝ ΑΕΡΙΟΝ

(*βλ. Γελαστικὸν Ἀέριον.*)

ΙΛΙΓΓΟΣ

(*βλ. Ζάλη*)

ΙΝΔΙΚΑΝΗ

Ἄλας ἰνδολίου εὑρισκόμενον εἰς ἐλαχίστην ποσότητα εἰς φυσιολογικὸν οὖρον, παρουσιαζόμενον ὅμως εἰς μεγάλην εἰς δυσπεψίας, καὶ δυνάμενον νὰ δώσῃ εἰς τὸ οὖρον ἐλαφρὸν κυανοῦν χρῶμα.

ΙΝΔΟΛΙΟΝ

Προϊὸν σήψεως τῶν λευκωματούχων οὐσιῶν εἰς τὰ ἔντερα. Δίδει μετὰ τῆς Φαινόλης, τοῦ Σκατὸλ καὶ τῶν λιπαρῶν ὀξέων τὴν χαρακτηριστικὴν ὀσμὴν τῶν κοπράνων.

ΙΝΙΑΚΟΝ ΟΣΤΟΥΝ

Τὸ εἰς τὸ κάτω καὶ ὀπίσθιον μέρος τοῦ κρανίου κείμενον πλατὺ ὀστοῦν, ἀποτελούμενον ἀπὸ 4 μετ' ἀλλήλων συνδεομένων τμημάτων, ἅτινα περικλείουν τὸ ἰνιακὸν τρῆμα δηλ. τὴν ὀπήν, διὰ τῆς ὁποίας συγκοινωνεῖ ἡ κοιλότης τοῦ κρανίου μὲ τὴν σπονδυλικὴν στήλην. Συνδέεται δι' ἀρθρώσεως μὲ τὸν ἄτλαντα* καὶ οὕτως ἐπιτρέπεται ἡ κίνησις τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ ἐμπρός, ὀπίσω καὶ τὰ πλάγια.

ΙΝΙΚΗ

(*Ἰνῶδες, Ἰνίνη, Fibrine*)

Ρευστὴ λευκωματώδης οὐσία ὑπάρχουσα ἐντὸς τοῦ αἵματος, λέμφου καὶ ὀρρῶν ἱστοῦ. Πήζει μόλις ἐγκαταλείψει τὸ σῶμα. Εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ἡ πῆξις τοῦ αἵματος, ὅταν τοῦτο ἐξέλθῃ τῶν ἀγγείων.

ΙΝΤΕΡΛΑΚΕΝ

(*Interlaken*)

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ εἰς ὕψος 568 μ. ὑ. ἐ. θ. ἐν μέσῳ θαυμασίων κοιλάδων.

ΙΝΦΛΟΥΕΝΤΖΑ

(*βλ. Γρίππη*)

ΙΝΩΔΗΣ ΙΣΤΟΣ

Ἱστὸς στερεός, ἀποτελούμενος ἀπὸ ἴνας προσκεκολλημένας τῆς μιᾶς πλησίον τῆς ἄλλης. Ἐκ τοῦ ἱστοῦ τούτου ἀποτελοῦνται αἱ μεμβράναι καὶ οἱ τένοντες.

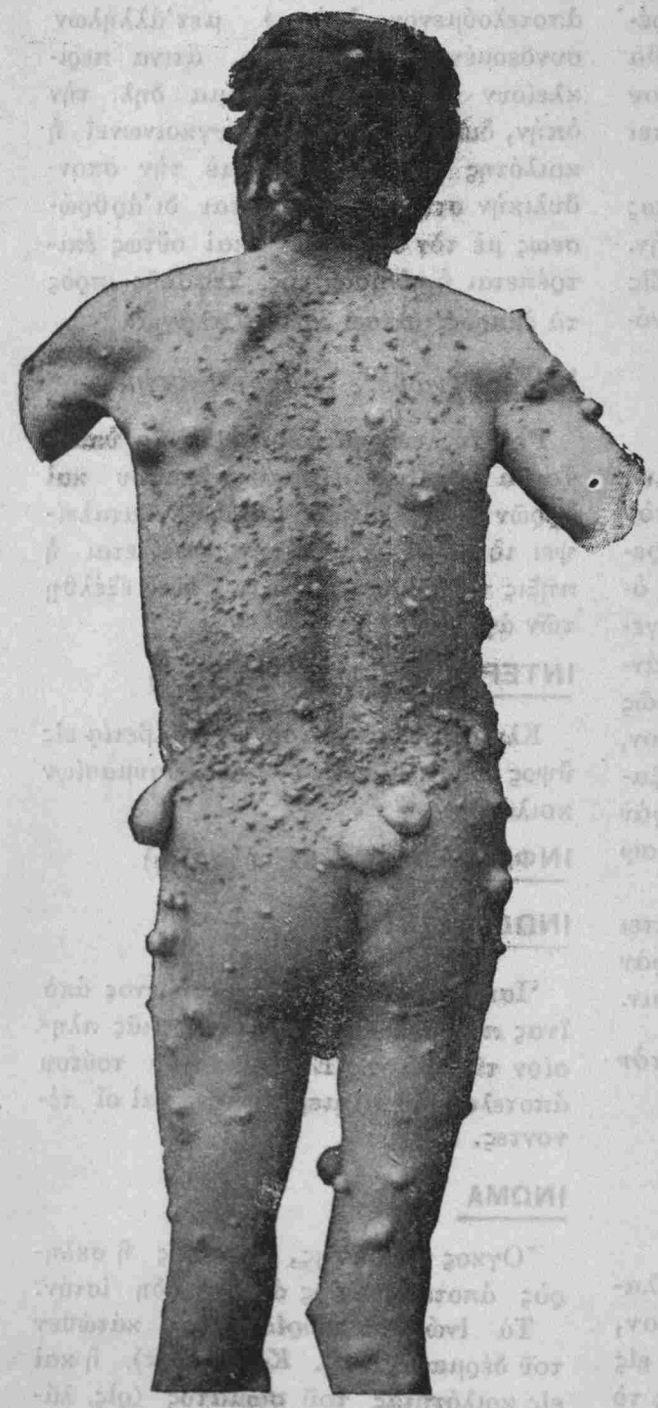
ΙΝΩΜΑ

Ὄγκος καλοήθης, μαλακὸς ἢ σκληρὸς ἀποτελούμενος ἀπὸ ἰνώδη ἱστόν.

Τὰ ἰνώματα εὑρίσκονται κάτωθεν τοῦ δέρματος (βλ. *Κρεατοελῆες*), ἢ καὶ εἰς κοιλότητας τοῦ σώματος (ρίς, λάρυγξ, μήτρα), ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου τῶν ὁποίων ἐπικάθηνται (βλ. *Πολύποδες*).

Ἀναπτύσσονται σιγὰ καὶ δύνανται νὰ φθάσουν μέγα μέγεθος ἢ καὶ νὰ

ἐπεκταθοῦν εἰς ὅλον τὸ σῶμα *('Ινωμάτωσις)*. Ἄλλοτε ρευστοποιοῦνται εἰς τὸ ἐσωτερικόν των καὶ σχηματίζουν κύστεις ἢ γίνονται ἐνοχλητικοὶ διὰ πιέσεως ἐπὶ τῶν πέριξ ὀργάνων ἢ ἕνεκα αἱμορραγιῶν. Καλὸν εἶναι ἐγκαίρως νὰ ἀπομακρύνωνται δι' ἐγχειρήσεως (ἐκτομῆς ἢ καυτηριάσεως).

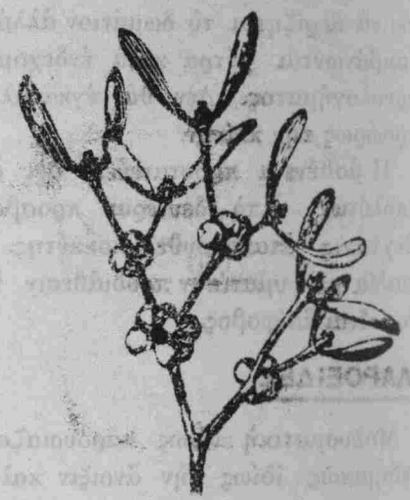

Εἰκ. 307

Γενικὴ ἰνωμάτωσις τοῦ δέρματος

ΙΞΟΣ (*κ. 'Ιξιά, Gui*)

Φυτὸν παράσιτον, εὑρισκόμενον ἐπὶ διαφόρων δένδρων (ἰτέα, λεύκη, μηλέα). χρησιμοποιούμενον ἐν τῇ φαρμακευτικῇ ἐναντίον τῆς ἀρτηριακῆς ὑπερεντάσεως, ἀρτηριοσκληρώσεως, αἱμορραγιῶν κλπ. εἰς σταγόνας ἢ εἰς ἰδιαιτέραν σκευασίαν (Guipsine).

Εἰκ. 308

'Ιξός.

ΙΟΥΝΙΠΕΡΟΣ (*βλ. Ἄρκευθος*).

ΙΟΧΑΝΙΣΜΠΑΤ (*Iohanisbad*).

Σιδηροῦχοι πηγαὶ ἐν Βοημίᾳ, εἰς ὕψος 615 μ. ὑ. ἐ. θ. θερμ. 29ο Ε.

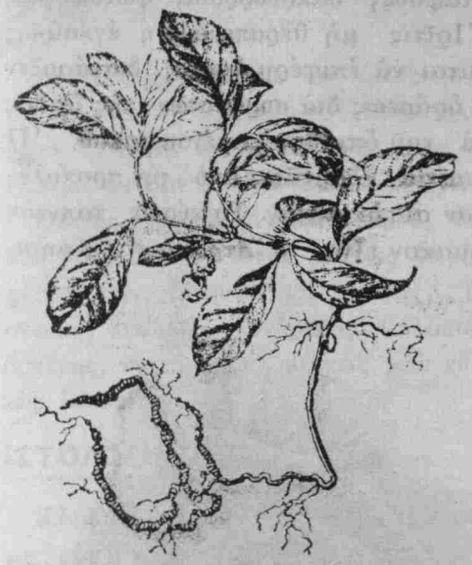
ΙΟΧΙΜΒΙΝΗ

Κόνις λευκὴ προερχομένη ἀπὸ τὸν φλοιὸν δένδρου ὁμωνύμου, χρησιμοποιουμένη εἰς δόσιν 5 χλστγρ. 2—3 τῆς ἡμέρας κατὰ τῆς ἀνικανότητος.*

ΙΠΕΚΑΚΟΥΑΝΑ (*'Ιπέκα, Ipeca*)

Φάρμακον προερχόμενον ἀπὸ τὴν ρίζαν ὁμωνύμου φυτοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ δρα-στήριον στοιχεῖον εἶναι ἡ *ἐμετίνη*. Χρησιμοποιεῖται ὡς σιρόπιον ἢ ἔγχυμα 1% ὡς

ἀποχρεμπτικὸν εἰς βρογχίτιδας καὶ πνευμονίας. Ὡς κόνιν δὲ ἀπὸ 0,10 ἕως 1,50

Εἰκ. 309

'Ιπεκακουάνα

εἰς χλιαρὸν ὕδωρ ὡς ἐμετικὸν καὶ κατὰ τῆς δυσεντερίας.

ΙΠΟΓΓΑ (*Iboga*)

Ἡ ρίζα τοῦ φυτοῦ τούτου περιέχει ἀλκαλοειδές, τὴν *'Ιπογαΐνην*, ἥτις εἰς καταπότια 5 χλστγρ. (5—6 τὴν ἡμέραν) δίδεται ὡς τονωτικὸν κατὰ τῆς νευρασθενείας καὶ ἀδυναμίας.

ΙΠΠΑΣΙΑ

Ἐκτελουμένης τῆς ἱππασίας ὡς σπόρ, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἱππευτικῆς, ἀποτελεῖ αὕτη ἄσκησιν ὑγιεστάτην καὶ καταλληλοτάτην διὰ τὸ σῶμα, διότι διὰ τῆς ὀρθῆσστάσεως, τοῦ καλοῦ καθίσματος, τῆς διατηρήσεως τῆς ἰσορροπίας, ἐνισχύονται οἱ μύες τοῦ τραχήλου, τῆς ράχεως, τοῦ στήθους, τῆς κοιλίας, διὰ τῆς κρατήσεως τῶν ἡνίων οἱ μύες τῶν βραχιόνων καὶ ὤμων, διὰ δὲ τῆς πιέσεως ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου οἱ μύες τοῦ σκέλους καὶ τῶν κνημῶν. Ἡ ἀναπνοὴ γίνεται βαθεῖα, ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος αὐξάνει. Διὰ τῶν δονήσεων τοῦ σώματος, τόσον οἱ μύες ὅσον καὶ τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα ὑφίστανται εἶδος μαλάξεως, ὅπερ ἐπηρεάζει σπουδαίως τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτου διὰ τῆς διηνεκοῦς καὶ μεγίστης προσοχῆς, τὸ πνεῦμα ὑφίσταται διεγερτικήν τινα ἄσκησιν καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰς συνήθεις σκέψεις καὶ ἀσχολίας ὅπερ εἶναι ἐξαιρετικῶς ὠφέλιμον διὰ τοὺς πνευματικῶς ἐργαζομένους, τοὺς ὑποχονδριακοὺς καὶ νευρασθενικούς.

Πρέπει νὰ ἀποφεύγηται ἡ μακρὰ ἱππασία ἐναντίον τοῦ ἀνέμου, διότι τότε αἱ ἀναπνοαὶ γίνονται ἀνεπαρκεῖς. Ἡ ὑπερβολικὴ ἱππασία ἐπιφέρει παῦσιν τῆς γεννητικῆς ὁρμῆς, ἀποδίδεται δὲ τοῦτο εἰς τὴν διαρκῆ πίεσιν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟΝ ΠΡΟΣΩΠΟΝ

Ἔκφρασις προσώπου παρατηρουμένη εἰς τοὺς ἐπιθανατίους, ὅπου ἕνεκεν ἀπωλείας τῆς ἐντάσεως τῶν μυώνων, οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι ἡμίκλειστοι καὶ βαθεῖς, ἡ ρὶς λεπτή, αἱ παρειαὶ πεσμέναι μὲ πτυχάς, τὸ στόμα ἡμιάνοικτον, ὁ πώγων μυτερός.

ΙΠΠΟΥ ΚΡΕΑΣ (*βλ. Κρέας*).

ΙΡΙΔΕΚΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις, διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ἐκτομὴ τμήματος τῆς ἴριδος*, τόσον πρὸς σχηματισμὸν τεχνητῆς κόρης, (ὅταν δι' ἀσθενείας τῆς ἴριδος ἡ τοῦ κερατοειδοῦς ἡ κόρη δὲνδύναται νὰ χρησιμεύσῃ) ὅσον καὶ πρὸς ἐλάττωσιν τῆς παθολογικῶς ηὐξημένης ἐντάσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἐπαναφορὰν τῆς, ἕνεκα τῆς πιέσεως, παραλυθείσης λειτουργίας τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου.

ΙΡΙΔΟΚΥΚΛΙΤΙΣ

Ταὐτόχρονος φλόγωσις Ἴριδος καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μυϊκοῦ στρώματος ἐπερχομένη συνήθως συνεπείᾳ γενικῶν νόσων, ὡς φυματιώσεως, τυφοειδοῦς, εὐλογίας κλπ. Εἶναι ἐπικίνδυνος, διότι ἀφίνει κηλίδας τοῦ ὑαλοειδοῦς σώματος ἢ καὶ ἐπιφέρει φλόγωσιν ὅλου τοῦ ὀφθαλμοῦ.

ΙΡΙΣ

Λεπτὴ μεμβράνη τεταμένη ἔμπροσθεν

τοῦ φακοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἔχουσα σχῆμα στρογγυλοῦ δίσκου μὲ στρογγυλὴν ὀπὴν εἰς τὸ μέσον, τὴν ***κόρην***. Ἡ Ἶρις κρεμαμένη ἐν εἴδει διαφράγματος, ὡς προέκτασις πρὸς τὰ ἐμπρὸς τοῦ χοριοειδοῦς χιτῶνος, χωρίζει τὸν ὀφθαλμὸν εἰς δύο χώρους, τὸν ἐμπρόσθιον, ὅπου κεῖται ὁ κερατοειδὴς χιτών, καὶ τὸν ὀπίσθιον μὲ τὸν κρυσταλλοειδῆ φακὸν καὶ τὸ ὑαλοειδὲς σῶμα. Ἡ Ἶρις εἶναι πλουσία εἰς ἀγγεῖα, μῦς καὶ νεῦρα.

Εἶναι τὸ ὄργανον τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτὸς ἢ φαρμάκων ***συστέλλεται*** ἢ ***διαστέλλεται*** ὅτε ἡ κόρη γίνεται εὐρυτέρα ἢ στενωτέρα. Ἡ Ἶρις δίδει καὶ τὸ ***χρῶμα*** τῶν ὀφθαλμῶν (βλ. *Ὀφθαλμός*).

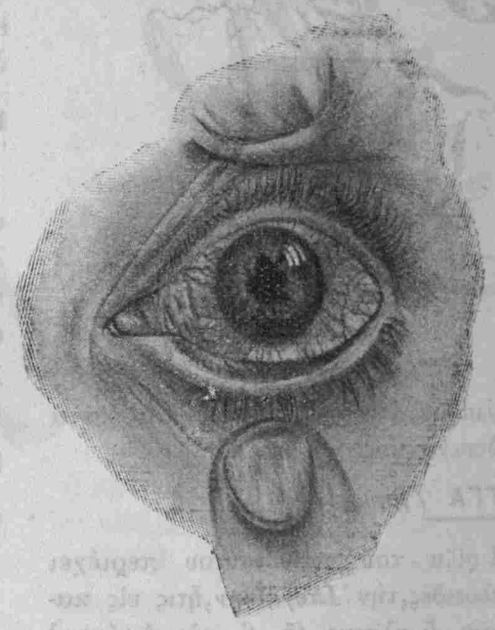
ΙΡΙΣ Η ΦΛΩΡΕΝΤΙΝΗ

(Iris de Florence)

Ἡ λευκὴ καὶ εὔοσμος ρίζα τοῦ φυτοῦ τούτου χρησιμοποιεῖται ὡς συστατικὸν ψιμυθίων,* ὀδοντοτριμμάτων, πουδρῶν τὸ δὲ ἔλαιον της ὡς εὐωδέστατον εἰς τὴν μυροποιείανκαὶ διὰ νὰ δώσῃ τεχνητὸν ἄρωμα εἰς οἴνους. Ἡ ρίζα της, ἀφοῦ μαλακώσῃ εἰς γάλα δίδεται εἰς παιδία κατὰ τὴν ὀδοντοφυΐαν, πρὸς κατευνασμὸν τοῦ ἐκ τῶν οὔλων ἐρεθισμοῦ.

ΙΡΙΤΙΣ ἢ ΙΡΙΔΙΤΙΣ

Φλόγωσις τῆς ἴριδος* παρατηρουμένη οὐχὶ σπανίως, καὶ ἔχουσα ὡς αἰτίαν ρευματισμόν, διαβήτην, ἀρθριτισμόν, συφίλιδα, τραυματισμὸν κλπ. Κατ'αὐτὴν τόσον τὸ χρῶμα τῆς ἴριδος, ὅσον καὶ τὸ σχῆμα τῆς κόρης ἀλλάζουν, ὁ ὀφθαλμός, ἰδίως πέριξ τοῦ κερατοειδοῦς εἶναι ἐρυθρός, ἐπέρχονται πόνοι ἰσχυροὶ εἰς τὸ μέτωπον καὶ εἰς τοὺς κροτάφους, δακρυόρροια, φωτοφοβία. Ἡ Ἰρῖτις μὴ θεραπευομένη ἐγκαίρως δύναται νὰ ἐπιφέρῃ διαρκῆ διατάραξιν τῆς ὁράσεως διὰ συμφύσεων τῆς ἴριδος μετὰ τοῦ ὄπισθεν κειμένου φακοῦ. Ἡ θεραπεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προκαλέσασαν αὐτὴν αἰτίαν. Τὸ κύριον τοπικὸν φάρμακον εἶναι ἡ ***Ἀτροπίνη****. Χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης ἐντριβαὶ μὲ ὑδραργυραλοιφήν, ἔστω καὶ εἰς τὰς μὴ συφιλιδικὰς Ἰρίτιδας, ἐφιδρωτικά, βδέλλαι εἰς τοὺς κροτάφους κλπ. Πάντως ὁ ὀφθαλμὸς θὰ προφυλάσσηται ἀπὸ τὸ φῶς.

Εἰκ. 310.

Ἰρῖτις συφιλιδική.

Ἡ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἀτροπίνης εὑρισκομένη κόρη, δεικνύει τὴν συνεπείᾳ τῆς φλογώσεως ἀλλαγὴν τοῦ σχήματος αὐτῆς· ἡ παρακειμένη μικρὰ εἰκὼν δεικνύει ἐν παραβολῇ κόρην ὑγιοῦς ὀφθαλμοῦ.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Ἡ βόρειος Ἰσπανία ἔχει κλίμα ἧπιον, ἐξαιρέσει τῆς Ἀστουρίας, ἥτις ἔχει ψυχρὸν κλίμα, εἰς τὰ παράλια ὑπάρχουν

ἐλώδεις πυρετοί. Ἡ Νότιος ἔχει σχεδὸν τροπικὸν κλίμα.

ΙΣΤΟΙ

Αἱ διάφοροι οὐσίαι αἱ ἀποτελοῦσαι τὰ ὄργανα τοῦ σώματος Οἱ ἱστοὶ διαφέρουν ἀλλήλων ἐκ τοῦ εἴδους τῶν κυττάρων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται.

Οὕτως ὑπάρχουν ὁ ***ἐπιθηλιακὸς ἱστὸς*** καὶ ὁ ***συνδετικὸς ἱστὸς*** μὲ τὰς ὑποδιαιρέσεις των, (βλεννώδης, ἰνώδης, ἐλαστικός, λιπώδης, χονδρικὸς, ὑαλοειδὴς, ὀστίτης, κυτταρώδης, μυϊκὸς καὶ νευρικὸς ἱστός).

ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ

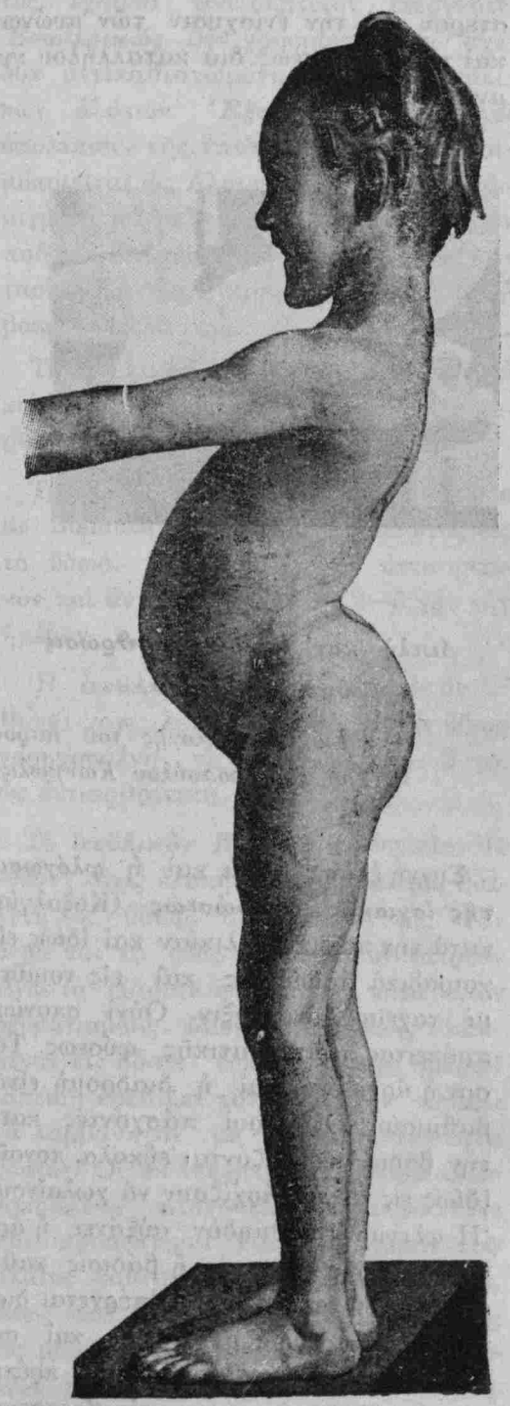
Κλάδος τῆς ἰατρικῆς ἀσχολούμενος μὲ τὴν μελέτην τῶν ἱστῶν. Διαιρεῖται εἰς φυσιολογικὴν καὶ παθολογικὴν ἱστολογίαν. Ἡ ἱστολογία ἀνεπτύχθη ἰδίως μὲ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ μικροσκοπίου.

ΙΣΧΙΑΚΗ ΑΡΘΡΩΣΙΣ *(Ἡ κατ' ἰσχίον ἄρθρωσις)*.

Μία τῶν ἰσχυροτέρων ἀρθρώσεων τοῦ σώματος. Εὑρίσκεται εἰς τὸ βάθος κάτωθεν μυϊκῶν στρωμάτων καὶ σχηματίζεται διὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηριαίου ὀστοῦ, ἡ ὁποία εἰσέρχεται εἰς κοιλότητα τοῦ εἰλεακοῦ ὀστοῦ, καὶ ὅπου ἐκτὸς τῶν ἰσχυρῶν τενόντων προσαρμόζεται καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως, ἥτις βαρύνει ἐπὶ τοῦ θύλακος τῆς ἀρθρώσεως. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν δύναμίν της ἡ ἄρθρωσις αὕτη δύναται νὰ ὑποστῇ ***ἐξάρθρωσιν***, ἥτις συνήθως συμβαίνει εἰς ἐνήλικας κατὰ τὴν πτῶσιν ἐπὶ τῶν γονάτων ἢ τῶν ποδῶν ἢ καὶ συνεπείᾳ κρημνίσματος, παραχώματος, γίνεται δὲ ἢ πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἢ ὅπως τὸ συνηθέστερον πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅτε τὸ σκέλος εἶναι κυρτὸν καὶ ἐστραμμένον πρὸς τὰ μέσα, ἡ δὲ κεφαλὴ τοῦ μηριαίου ὀστοῦ αἰσθητὴ εἰς τοὺς γλουτούς. Τὸ ὅλον σκέλος γίνεται βραχὺ κατὰ μερικὰ ἑκατοστόμετρα.

Ἡ τοιαύτη ἐξάρθρωσις θεραπεύεται διὰ κανονικῆς ἐπισημονικῆς ἀνατάξεως.

Μία ἄλλη ἐξάρθρωσις τῆς ἰσχιακῆς ἀρθρώσεως εἶναι ἡ ***ἐκ γενετῆς***, προερχομένη ἐξ αἰτίας μὴ καθορισθείσης μέχρι τοῦδε καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἕνα σκέλος εἶναι μικρότερον τοῦ ἄλλου, τὰ δὲ πάσχοντα μικρὰ χωρὶς ποτὲ νὰ ὑποφέρουν χωλαίνουν (βλ. *Χωλότης*).

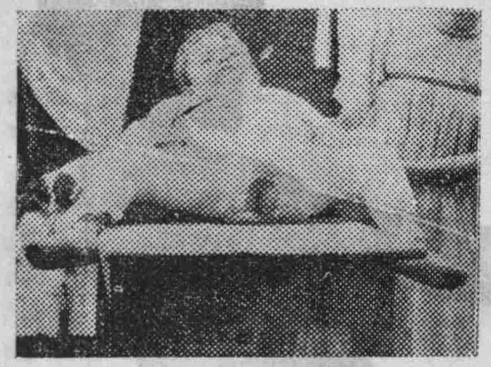

Εἰκ. 311

Διπλῆ ἐκ γενετῆς κατ' ἰσχίον ἐξάρθρωσις.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ θεραπεία τῆς ***ἐκ γενετῆς ἐξαρθρώσεως*** ἐπιτυγχάνεται ἀσφαλῶς ἐάν, πρὶν παρέλθῃ τὸ 10ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ὑποβληθῇ τὸ παιδὶ εἰς κατάλληλον τοιαύτην καὶ συνίσταται εἰς τὴν ἐπὶ μῆνάς τινας διὰ γυψίνου ἐπιδέσμου διατήρησιν τοῦ ἀναταχθέντος ὀστοῦ καὶ ὕστερον εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν μυώνων καὶ τῆς ἀρθρώσεως διὰ καταλλήλου γυμναστικῆς.

Εἰκ. 312

Διπλὴ κατ' ἰσχίον ἐξάρθρωσις ὑπὸ θεραπείαν.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Σαρ. Παπαδοπούλου Κων)πολις)

Συχνὴ ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ ***φλόγωσις τῆς ἰσχιακῆς ἀρθρώσεως*** (Κοξαλγία) κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ ἰδίως εἰς χοιράδικὰ παιδία, ὡς καὶ εἰς τοιαῦτα μὲ ταχεῖαν ἀνάπτυξιν. Οὐχὶ σπανίως πρόκειται περὶ φυματικῆς φύσεως. Τόσον ἡ ἀρχὴ ὅσον καὶ ἡ διαδρομὴ εἶναι βαθμιαία. Οἱ μικροὶ πάσχοντες κατὰ τὴν βάδισιν κουράζονται εὐκόλα, πονοῦν ἰδίως εἰς τὸ γόνυ, ἀρχίζουν νὰ χωλαίνουν Ἡ φλεγμονὴ βαθμηδὸν αὐξάνει, ἡ ἄρθρωσις πρήσκεται καὶ ἡ βάδισις καθίσταται ἀδύνατος. Συχνὰ ἐπέρχεται διαπύησις, παρουσιάζονται δὲ καὶ συρίγγια. Ἡ τοιαύτη κατάστασις πρέπει νὰ ὑποβληθῇ ἐγκαίρως εἰς θεραπείαν διὰ νὰ προληφθῇ, ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ προληφθῇ, δεδομένου ὅτι παρὰ τὴν θεραπείαν, ἥτις σύγκειται εἰς ἡσυχίαν, γενικὴν τόνωσιν, ἐπίδεσμον γύψινον ἢ ἔκτασιν (extension) ἢ ἐγχείρησιν κλπ., μένει ἐνίοτε σύμφυσις τις τῶν ἀσθενῶν ὀστῶν, ἥτις ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν χωλότητα.

ΙΣΧΙΑΚΟΝ ΝΕΥΡΟΝ

Τὸ χονδρότερον νεῦρον τοῦ σώματος. Ἐκφύεται ἐκ τῶν ὀσφυακῶν καὶ ἱερῶν νεύρων, ἐξέρχεται τῆς πυέλου διὰ τοῦ μεγάλου ἰσχιακοῦ τρήματος, διατρέχει τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ σκέλους, ὄπισθεν δὲ τοῦ γόνατος διαιρεῖται εἰς τὸ περονιαῖον νεῦρον καὶ τὸ κνημιαῖον. Τὸ ἰσχιακὸν νεῦρον εἶναι κινητικὸν καὶ αἰσθητικόν.

ΙΣΧΙΑΚΟΝ ΟΣΤΟΥΝ

Διπλοῦν ὀστοῦν, ἀποτελοῦν μετὰ τῶν εἰλεακῶν καὶ τοῦ ἠβικοῦ, τὰ λαγόνια ὀστᾶ δηλ. τὸν σκελετὸν τῆς λεκάνης. Τὰ ἰσχιακὰ ὀστᾶ εἶναι ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ὁποίων καθήμεθα.

ΙΣΧΙΑΣ. ΙΣΧΙΑΛΓΙΑ (*Sciatique*).

Νευραλγία τοῦ ἰσχιακοῦ νεύρου ρευματικῆς φύσεως, σπανίως παρουσιαζομένη καὶ εἰς τὰ δύο μέρη, μὲ πόνους ἰσχυρούς, ἄλλοτε μονίμους καὶ ἄλλοτε διακλαδιζομένους εἰς διαφόρους διευθύνσεις, μὲ βάσιν τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ σκέλους, δηλ. τὴν διαδρομὴν τοῦ νεύρου καὶ ἀντανακλῶντας μέχρι τοῦ ποδός. Ὁ πόνος κατὰ τὴν ἰσχιαλγίαν ἢ εἶναι συνεχὴς ἢ ἐπέρχεται περιοδικῶς κατὰ κρίσεις, αὐξάνει δὲ κατὰ βάδισιν, τὴν νύκτα καὶ κατὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ σκέλους. Αἱ προσβολαὶ δύνανται νὰ διαρκέσουν ἐπὶ λεπτά, ὥρας ἢ καὶ ἑβδομάδας, συχνὰ δὲ ὑποτροπιάζει ἡ νόσος.

Ἡ ***θεραπεία*** ἐπιτυγχάνεται ἰδίως διὰ φυσικῶν μέσων (λουτρά, θερμοθεραπεία, ἠλεκτροθεραπεία, μαλάξεις).

Ἐκτὸς τῆς καθαρῶς ***ρευματικῆς ἰσχιάδος***, παρουσιάζεται ***ἰσχιαλγία*** καὶ ἐξ ὑπερκοπώσεως, πιέσεως τοῦ νεύρου δι' ὄγκων κοιλίας, χρονίας δυσκοιλιότητος, ἐγκυμοσύνης, φυματιώσεως σπονδύλων κλπ. ὅτε καὶ ἡ θεραπεία εἶναι ἀνάλογος.

ΙΣΧΛ (*Ischl*)

Πόλις τῆς Αὐστρίας, κειμένη 468 μ. ὑ. ἐ. θ. ἔχουσα ἁλατοῦχα ἰαματικὰ ὕδατα θερμ. 15ο Ε. καὶ 236 γρ. χλωρ. νατρίου εἰς λίτρον.

ΙΣΧΝΑΝΣΙΣ (*βλ. Ἀπίσχνανσις*).

ΙΣΧΟΥΡΙΑ

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀνουρίαν*, ὅπου διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον δὲν κατέρχεται οὖρον εἰς τὴν κύστιν, ἡ ἰσχουρια χαρακτηρίζεται ἐκ τοῦ ὅτι ὑπάρχει μὲν οὖρον εἰς τὴν κύστιν δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐξέλθῃ. Ὁ ἀσθενὴς θέλει νὰ οὐρήσῃ, αἰσθάνεται πλήρη τὴν κύστιν καὶ πόνους, προσπαθεῖ μὲ κάθε τρόπον νὰ οὐρήσῃ, ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ τὸ πράξῃ. Τοιαύτη ἰσχουρία δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ παράλυσιν τῆς κύστεως συνέπια νόσων τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, μολυσματικὰς νόσους, ὅταν κρατῇ τις τὰ οὖρά του ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀπὸ ἐμπόδιον εἰς τὴν ἔξοδον (στενώματα, φλόγωσις,, τραῦμα, πιέσις τῆς οὐρήθρας).

Ἡ κατάστασις τῆς ἰσχουρίας εἶναι σοβαρά, διότι ὅταν διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον δύναται νὰ ἐπιφέρῃ καὶ τὸν θάνατον. Πρέπει νὰ εἰδοποιηθῇ ἀμέσως ὁ ἰατρός, διὰ νὰ ἐκκενώσῃ τὴν κύστιν διὰ τοῦ καθετῆρος, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ δύναται νὰ τεθῶσιν ἐπὶ τῆς κύστεως ζεστὰ ἐπιθέματα, ἢ νὰ ἐκτελεσθῶσι ζεστὰ λουτρά, χλιαρὸν κλύσμα κλπ. (βλ. *Ἀνουρία, Δυσουρία καὶ Στραγγουρία*).

ΙΣΧΥΣ (*βλ. Δύναμις*).

ΤΑΛΙΑ

Ἕνεκα τῆς νοτίου θέσεώς της ἔχει, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κλίμα λίαν ἥπιον. Μερικὰ μέρη, ὡς τὰ πέριξ τῆς Ρώμης, ἡ Σαρδηνία, ἡ Τοσκάνη εἶναι ἑστίαι ἐλωδῶν πυρετῶν. Ἄλλων δὲ πάλιν τόπων τὸ κλίμα, ὡς εἰς τὴν Γένουαν, Πιεμόντη, ἕνεκα τῆς αἰφνιδίας ἀλλαγῆς τοῦ ξηροῦ ἀέρος τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ὑγροῦ τῆς νυκτός, τῆς μεγάλης ξηρασίας καὶ τῶν σφοδρῶν ἀνέμων, δὲν εἶναι καὶ πολὺ ὑγιεινόν.

ΙΤΕΙΝΗ (*βλ. Σαλικίνη*)

ΙΤΕΥΛΙΚΟΝ ΟΞΥ (*Acidesalicylique*)

Κόνις λευκή, κρισταλλίνη, δυσδιάλυτος, ἔχουσα ἀντισηπτικὴν ἐνέργειαν. ***Ἐσωτερικῶς*** δὲν χρησιμοποιεῖται σχεδὸν ἀντικαθιστωμένη διὰ τῶν ἰτεϋλικῶν ἁλάτων. ***Ἐξωτερικῶς*** προκαλεῖ ἀπολέπισιν τῆς ἐπιδερμίδος καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς ἀλοιφή, ὡς κόνις ἀναμεμιγμένη μὲ τάλκ διὰ τοὺς ἱδρῶτας τῶν ποδῶν. Ἐπίσης διὰ ἰτεϋλικοῦ ὀξέος κατασκευάζονται ἀντισηπτικαὶ γάζαι, βάμβακες, ἔμπλαστρα.

Τὸ ἰτεϋλικὸν ὀξὺ χρησιμοποιεῖται καὶ καὶ πρὸς διατήρησιν τροφῶν. Τὰ κυριώτερα τῶν ἰτεϋλικῶν ἁλάτων εἶνε :

Τὸ ***ἰτεϋλικὸν Βισμούθιον*** (Salicylate de Bismuth) κόνις λευκὴ ἀδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ. Χορηγεῖται ὡς ἀντισηπτικὸν καὶ ἀντιδιαρροϊκὸν εἰς 2—5 γρ. τὴν ἡμέραν.

Ἡ ***ἰτεϋλικὴ Λιθίνη*** (Salicylate de lithine) κόνις λευκὴ διαλυτὴ εἰς τὸ ὕδωρ χορηγουμένη εἰς δόσιν 0,50 — 2 γρ. ὡς ἀντιαρθριτική.

Τὸ ***ἰτεϋλικὸν Νάτριον*** (Salicylate de soude) κόνις λευκή, ἐλαφρῶς πικρά, διαλυτὴ εἰς ὕδωρ, ἀλλοιουμένη εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸ φῶς. Τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον εἶναι τὸ εἰδικὸν φάρμακον κατὰ τῶν ρευματισμῶν, ἰδίως τῶν ὀξέων, διδόμενον εἰς δόσιν ἕως 6 γρ. τὴν ἡμέραν Ἐπειδὴ ἐρεθίζει τὸν στόμαχον πρέπει νὰ λαμβάνηται μὲ ἀρκετὴν ποσότητα ὕδατος. Οἱ ἐκ νεφρίτιδος καὶ καρδιακῶν νοσημάτων πάσχοντες, πρέπει νὰ εἶνε πολὺ προσεκτικοὶ κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἅλατος τούτου. Τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον, ὅπως καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ ἐσωτερικῶς εἰς μεγάλην δόσιν λαμβανόμενα ἰτεϋλικὰ ἅλατα, ὅταν ἰδίως οἱ νεφροὶ δὲν λειτουργοῦσι καλῶς, ἐπιφέρει εἶδος ***δηλητηριάσεως*** χαρακτηριζομένης δι' ἐμέτων, βόμβων, κωφότητος, διαταραχῶν ὁράσεως, τυχυκαρδίας, ἄγχους, κλπ.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὸ *ἰτεϋλικὸν μεθύλιον* (Salicylate de methyle) οὐσία πτητική. χρησιμοποιουμένη ἐξωτερικῶς ἀμιγὴς (30 — 40 σταγόνες ἐπὶ λινοῦ ὑφάσματος, τὸ ὁποῖον θά καλυφθῇ μὲ ἀδιάβροχον καὶ βάμβακα) ἢ καὶ μεμιγμένη μὲ ἄλλας οὐσίας ὡς ἀντιρευματικὸν καὶ ἀντινευραλγικὸν Ἔχει ἰσχυρὰν διαπεραστικὴν ὀσμήν.

ΙΧΘΑΛΜΠΙΝ (*Ἰχθυολιολεύκωμα, Ichtalbine*)

Κόνις φαιὰ διδομένη ὡς ἀντισηπτικὸν τῶν ἐντέρων (0,50)

ΙΧΘΑΡΓΑΝ (*Ἰχθυλιοάργυρος, Ichtargane*)

Κόνις φαιά, ἄοσμος, διαλυτὴ εἰς τὸ ὕδωρ, ἀλλοιουμένη εἰς τὸ φῶς καὶ ἔχουσα ἀντισηπτικὴν ἐνέργειαν. Χρησιμοποιεῖται ἐν διαλύσει 1 — 2 ‰ διὰ πλύσεις κατὰ τῆς βλεννορροίας.

ΙΧΘΥΕΣ

Τὸ κρέας των εἶναι ἐν γένει λευκόν, καθότι εἶναι πτωχὸν εἰς αἷμα, ἔχει δὲ μεγάλην πυσότητα ὕδατος (ἕως 85%). Ἡ εὐπεπτικότης τῶν ἰχθύων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν μεγαλειτέραν ἢ μικροτέραν ποσότητα λίπους. Οἱ ὀλίγον λίπος ἔχοντες εἶναι εὔπεπτοι καὶ κατάλληλοι δι' εὐαισθήτους στομάχους (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*). Τὸ βράσιμον καθιστᾶ τοὺς ἰχθῦς εὐπεπτοτέρους. Οἱ ἰχθῦς πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν νωποί.

Αἱ κονσέρβαι, τὰ ἁλατισμένα, τὰ καπνισμένα καὶ τὰ ξηραμμένα ψάρια εἶναι ἐνίοτε βλαβερά, διότι κάποτε χρησιμοποιοῦνται ἀποσυντεθειμένα τοιαῦτα ἢ καὶ καλὰ δύνανται νὰ σαπίσουν μολονότι εἶναι ἁλατισμένα ἢ καὶ νὰ σχηματισθοῦν βλαβεραὶ οὐσίαι. Ἰχθῦς ἁλιευόμενοι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὠοτοκίας ὡς καὶ ἀναπτυσσόμενοι εἰς ὕδατα εἰς τὰ ὁποῖα ἐκβάλλουν ὀχετοὶ ἢ ὕδατα ἐργοστασίων μολύβδου, ἀρσενικοῦ κλπ. εἶναι βλαβεροί. Ἐπίσης οἱ φονευόμενοι μὲ *ἁλιευτικὸν κόκκον** (Coque du levant) εἶναι ἐπικίνδυνοι διότι φέρουν δηλητηριάσεις (βλ. *Πικροτοξίνη*). Μερικοὶ ἰχθῦς προκαλοῦν χολεροειδεῖς δηλητηριάσεις. Οἱ νεφριτικοί, οἱ ἀρθριτικοί, οἱ ἐκ δερματικῶν νοσημάτων πάσχοντες, οἱ ἡπατικοὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὴν ἰχθυοφαγίαν. Εἰς μερικοὺς ἀνθρώπους ὑπάρχει ἰδιοσυγκρασία, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἡ βρῶσις ἰχθύων ἐπιφέρει κνίδωσιν* (urticaire).

ΙΧΘΥΟΚΟΛΛΑ

Κόλλα ἐξαγομένη κυρίως ἐκ τῆς μυραίνης, διαλύεται εἰς θερμὸν ὕδωρ καὶ ψυχραινομένη στερεοποιεῖται. Ἄλλοτε ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς τροφὴ καὶ φάρμακον καὶ ὡς κλύσμα κατὰ τῆς εὐκοιλιότητος. Σήμερον ὅμως ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς θρεπτικῆς ἀξίας της ἀντικατεστάθη διὰ τῆς γελατίνης. Ἡ ἰχθυόκολλα χρησιμεύει διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν Ἀγγλικῶν ἐμπλάστρων.*

ΙΧΘΥΟΚΤΟΝΟΣ Η ΕΡΥΘΡΙΝΗ (*Piscidia*)

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ὁ φλοιὸς δίδεται ἐν εἴδει κόνεως ἢ βάμματος ὡς ἀναλγητικὸν καὶ ἀντινευραλγικόν.

ΙΧΘΥΟΛΙΟΝ (*Θειοχιχθυολικὸν Ἀμμώνιον, Ichtyol*).

Παχὺ ὑγρόν, φαιοῦ χρώματος μὲ δυσάρεστον ὀσμήν. Εἶνε μῖγμα ὀρυκτῶν πισσῶν καὶ θείου. Ὠνομάσθη δὲ Ἰχθυόλιον διότι ἐξήχθη ὡς προϊὸν ἀποστάξεως ἀσφαλτώδους πετρώματος ἐν Τυρόλῳ, τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ἀποτυπώματα ἰχθύων. Τὸ ἰχθυόλιον ἔχει ἐνέργειαν ἀντισηπτικήν, καταπραϋντικήν, ἀπορροφητικήν, ἀντιφλογιστικήν. Χορηγεῖται ἐξωτερικῶς ὡς ἀλοιφή.

ΙΧΘΥΟΦΟΡΜΙΟΝ (*Ichtyoforme*)

Κόνις φαιά, ἀντισηπτική, δι' ἐξωτερικὰς χρήσεις ἢ καὶ δι' ἐσωτερικὰς (διάρροιαι, δυσεντερίαι, τυφοειδεῖς) εἰς δόσιν 0,30 ἑκγρ.—1 γρ.

ΙΧΘΥΩΣΙΣ (*Ichtyose*)

Νόσος δερματικὴ ἐκ κληρονομικῆς διαθέσεως, σπανιώτατα ἐκ γενετῆς, ὁπότε εἶναι καὶ σοβαρωτέρα. Παρουσιάζεται συνηθέστερον κατὰ τὸ 2ον— 3ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἐκδηλοῦται καταφανῶς κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, χαρακτηριζομένη δι' ἀλλοιώσεως τοῦ δέρματος, τὸ ὁποῖον καλύπτεται μὲ λεπίδας μικράς, λευκάς, αἱ ὁποῖαι διαρκῶς ἀποπίπτουν, συνεπείᾳ ἀφθόνου σχηματισμοῦ κερατίνης οὐσίας. Τὸ συνηθέστερον ἡ νόσος εἶναι γενικὴ ἂν καὶ εἰς μερικὰ μὲν μέρη φαίνεται περισσότερον, ὡς ἀγκῶνες, γόνατα, ἐξωτερικὰ μέρη τῶν ἄκρων, ἄλλα δὲ σχεδὸν δὲν προσβάλλονται, ὡς μασχάλαι, πρόσωπον καὶ τὰ πέριξ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Τὸ δέρμα εἶναι ξηρὸν καὶ ὁμοιάζει πρὸς περγαμηνήν. Σπανίως δὲ εἰς βαρείας μορφὰς ἐπὶ τῶν λεπίων ἀναπτύσσονται μικραὶ προεξοχαὶ ἐν εἴδει ἀκανθῶν (*ὕστριξ*). Ἡ νόσος δὲν ἐπιφέρει κνησμὸν ἢ γενικήν τινα διατάραξιν. Ἡ βαρεῖα μορφὴ διαρκεῖ συνήθως καθ' ὅλην τὴν ζωήν.

Ἡ *θεραπεία* της εἶναι συνήθως προσωρινὴ καὶ ἐπιτυγχάνεται δι' ἐσωτερικῶν μέσων (μυρηνέλαιον, ἀρσενικόν) ἢ ἐξωτερικῶν (λουτρά, χρυσαροβίνη κτλ.) Δὲν εἶναι κολλητική.

ΙΩΔΙΟΛΙΟΝ (*Iodol*)

Κόνις φαιόχρους, ἄοσμος, χρησιμοπουμένη ὅπως καὶ τὸ Ἰωδοφόρμιον.

ΙΩΔΙΟΝ

Ὀρυκτὸν εὑρισκόμενον ἀφθόνως ἐν τῇ φύσει ἡνωμένον μὲ ἄλλα ὀρυκτά, εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, εἰς φυτὰ καὶ ζῷα θαλάσσια, εἰς διαφόρους ἰαματικὰς πηγάς, ἐξάγεται δὲ ἐκ τῆς τέφρας τῶν θαλασσίων φυτῶν ἢ καὶ ἐκ τῶν χημικῶν των ἑνώσεων. Τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ εὑρισκόμενον Ἰώδιον εἶναι στερεὸν μὲ μεταλλικὴν στιλπνότητα, ἔχει διαπεραστικὴν ὀσμὴν καὶ καυστικὴν γεῦσιν, κηλιδώνει δὲ τόσον τὸ δέρμα ὅσον καὶ διαφόρους οὐσίας, ὡς χάρτην, πανὶ κλπ. καὶ διαλύεται εὐκόλως ἐν τῷ οἰνοπνεύματι.

Τὸ Ἰώδιον ἔχει μεγάλην ἐν τῇ ἰατρικῇ χρῆσιν. Λαμβανόμενον *ἐσωτερικῶς* εἰς μικροτάτην δόσιν, καθότι εἰς μεγάλην εἶναι δηλητήριον, ἔχει ἰδιότητα ἀπορροφητικήν, ἀντιχοιραδικήν, διαλυτικὴν καὶ ἀντισηπτικήν, κατὰ τὴν *ἐξωτερικὴν* χρῆσιν εἶναι ἐρεθιστικόν, ἀντισηπτικὸν καὶ διαλυτικόν. Οἱ ἀτμοὶ τοῦ Ἰωδίου εἶναι βλαβεροὶ εἰς τὴν ὑγείαν. Αἱ σκευασίαι Ἰωδίου δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ταὐτοχρόνως μὲ ἄμυλον, ἀλκαλοειδῆ, μεταλλικὰ ἅλατα. Διὰ δηλητηριάσεις Ἰώδιου (βλ. *Ἰωδιομός*).

Αἱ *κηλῖδες* Ἰωδίου ἀπὸ τὸ δέρμα καὶ ἀπὸ τὰ ἐνδύματα, ἐὰν δὲν εἶναι πολὺ παλαιαί, ἐξαλείφονται διὰ διαλύσεως Ἀμμωνίας καυστικῆς.

Τὸ Ἰώδιον καὶ αἱ σκευασίαι αὐτοῦ *ἀναγνωρίζονται* διὰ νωπῆς διαλύσεως ἀμύλου, ὅτε, ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ ἁπλοῦ Ἰωδίου, σχηματίζεται ἀμέσως χρῶμα βαθέως κυανοῦν, ἐὰν δὲ πρόκειται περὶ ἑνώσεως αὐτῶν διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ χρῶσις πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ σταγὼν νιτρικοῦ ὀξέος.

ΙΩΔΙΟΥ ΒΑΜΜΑ (*Teinture d' Iode*).

Ἡ ἁπλῶς Ἰώδιον καλουμένη, καὶ λίαν χρησιμοποιουμένη διάλυσις αὕτη τοῦ Ἰωδίου (1 : 10 οἰνοπνεύματος), ἔχει εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν πλείστας ὅσας ἐφαρμογάς, ἰδίως ἐξωτερικὰς ὡς ἐπισπαστικὸν καὶ ὡς ἀντισηπτικόν.

Κατὰ τὴν *ἐξωτερικὴν* χρῆσιν τοῦ βάμματος Ἰωδίου, πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τὰ ἑξῆς: ἡ διάλυσις δὲν πρέπει νὰ εἶναι παλαιοτέρα τοῦ ἔτους, νὰ ἀλοίφεται τὸ πλησιέστερον τοῦ πάσχοντος μέρους, μία ἁπλῆ ἐπάλειψις εἰς μέρος ὅπου φαίνεται ἀκόμη τὸ Ἰώδιον εἶναι περιττή, διότι τὸ δέρμα δὲν ἀπορραφᾷ πλέον καὶ ἐξ ἄλλου ἡ συχνὴ ἐπάλειψις τοῦ ἰδίου μέρους δύναται νὰ ἐρεθίσῃ καὶ νὰ προξενήσῃ πληγὴν ἢ καὶ νὰ σληρυνθῇ ἢ νὰ ἐπιφέρει δυσαρέστους κηλίδας. Ἰδίως ἀπαιτεῖται προσοχὴ εἰς τὸ λεπτὸν μέρος τοῦ δέρματος (λ. χ. λαιμός).

Ἐσωτερικῶς δίδεται τὸ βάμμα Ἰωδίου (10—20 σταγόνας) πρὸς ἀντισηψίαν τῶν ἐντέρων ἢ καὶ ἀντὶ τῶν λοιπῶν ἰωδιούχων ἁλάτων.

SISMANOGLIO MEGARO

ΙΩΔΙΟΥΧΑ ΑΛΑΤΑ

Τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει ἰωδιοῦχα ἅλατα εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ἰωδιοῦχον ἄμυλον (Iodure d'amidon) διδόμενον εἰς δόσιν 1—2 γρ. ὡς ἀντιχοιραδικόν.

Ἰωδιοῦχος σίδηρος (Iodure de fer) εἰς δόσιν 0, 50 ἑκγρ. διδόμενος ὡς ἀντιχοιραδικόν καὶ τονικόν.

Ἰωδιοῦχος μόλυβδος (Iodure de plomb) χρησιμοποιούμενος ἐξωτερικῶς ὡς ἔμπλαστρον ἢ ὡς ἀλοιφή.

Ἰωδιοῦχον κάλιον (Iodure de Potasse) τὸ συχνότερον ἐσωτερικῶς χρησιμοποιούμενον ἅλας Ἰωδίου, διδόμενον μέχρι 8—10 γρ. τὴν ἡμέραν κατὰ διαφόρων νοσημάτων, ἰδίως καρδιακῶν, ἄσθματος, παχυσαρκίας, ἀρτηριοσκληρώσεως, συφιλίδος.

Ἰωδιοῦχον νάτριον (Iodure de sodium) ὡς τὸ ἀνωτέρω, κατά τινας δὲ δραστηριώτερον αὐτοῦ.

Διὰ τὰς κατὰ τὴν χρῆσιν τῶν ἰωδιούχων ἁλάτων δυναμένας νὰ παρουσιασθῶσι δυσαρέστους συνεπείας (βλ. *Ἰωδισμός*).

ΙΩΔΙΟΦΟΡΜΙΟΝ *(Iodoforme)*

Κιτρίνη κόνις μὲ ἰσχυρὰν ἀποκρουστικὴν ὀσμήν, χρησιμοποιουμένη ὡς ἀντισηπτικόν, ἐπουλωτικὸν καὶ ἀναισθητικὸν φάρμακον καὶ εἰς τὴν παρασκευὴν ἀντισηπτικοῦ βάμβακος καὶ γάζης. Ὡς ἰωδιοῦχος σκευασία καὶ τὸ ἰωδιοφόρμιον δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ***ἰωδισμόν****. Ἡ κακὴ ὀσμὴ τοῦ ἰωδοφορμίου δύναται νὰ ἐξουδετερωθῇ μὲ κόνιν καφέ, ἀπόσταγμα ἡδυόσμου ἢ λεμονίου, ἀπὸ δὲ τὰς χεῖρας ἐξαλείφεται διὰ πλύσεως μὲ οἰνόπνευμα ἢ ἐπαλείψεως καθιζήματος καφέ. Ὡς ἐκ τῆς δυσαρέστου ὀσμῆς του ἀντικαθίσταται συχνάκις τὸ ἰωδοφόρμιον διὰ φαρμάκων ἐχόντων τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ὡς Airol, Nosophen, Aristol.

ΙΩΔΙΠΙΝΗ *(Iodipine)*

Σκευασία ἀποτελουμένη ἀπὸ Ἰώδιον καὶ σησαμέλαιον διδομένη ἐσωτερικῶς καὶ εἰς ἐνέσεις, εἰς περιπτώσεις ὅπως καὶ τὸ ἰώδιον.

ΙΩΔΙΣΜΟΣ

Ἡ διὰ τοῦ Ἰωδίου καὶ τῶν σκευασιῶν αὐτοῦ γινομένη ***δηλητηρίασις*** προκαλεῖται τόσον ἐκ προσλήψεως αὐτῶν διὰ τοῦ στόματος ὅσον καὶ ἐκ τοῦ δέρματος, ἐκδηλοῦται δὲ διὰ καταρροῆς κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἧττον ἐντόνου, διὰ κεφαλαλγίας, διὰ μεταλλικῆς γεύσεως καὶ ἀναλόγως τῆς ποσότητος τοῦ προσληφθέντος ἢ μᾶλλον τοῦ ἀπορροφηθέντος φαρμάκου διὰ πόνων τοῦ στομάχου, ἐμέτων, ζάλης, διαρροίας. Χαρακτηριστικὸν σύμπτωμα τοῦ Ἰωδισμοῦ εἶναι ἐξάνθημα εἴδους ἀκμῆς παρουσιαζόμενον ἰδίως εἰς τὸ μέτωπον, μύτην στῆθος καὶ ράχιν. Πρὸς προφύλαξιν ἐκ τοῦ Ἰωδισμοῦ καλὸν εἶναι αἱ ἰωδιοῦχοι σκευασίαι νὰ λαμβάνωνται ἐντὸς γάλακτος, πάντοτε μετὰ τὰ γεύματα καὶ ὄχι διὰ μιᾶς εἰς μεγάλην δόσιν. Ἐκδηλουμένων τῶν συμπτωμάτων ἰωδισμοῦ θὰ διακόπτηται ἐπί τι διάστημα ἡ πρόσληψις τοῦ φαρμάκου, ὅτε καὶ βαθμηδὸν ἐξαλείφονται τὰ συμπτώματα τοῦ ἰωδισμοῦ.

ΚΑΒΑ *(Kawa)*

Ὑγρὸν ἐξαγόμενον ἐκ τῆς ρίζης τοῦ μεθυστικοῦ πεπέρεως (Peper methysticum). Εἰς δόσιν 1— 2 γρ. ἐντὸς καψυλίων ἐκ 10 ἑκγρ. εἶνε ἀντιβλεννορροϊακόν. Εἴς τινας χώρας χρησιμοποιεῖται ὡς μαστίχα. Οἱ κάτοικοι τῆς Πολυνησίας κατασκευάζουν ἐξ αὐτοῦ μεθυστικὸν ποτόν.

ΚΑΒΟΥΡΑΣ *(Crabe)*

Ὁ καρκῖνος τῶν ἀρχαίων. Ὀστρακόδερμον, οὗτινος τὸ κρέας ὁμοιάζει τὸ τοῦ ἀστακοῦ. Εἶνε ἀρκούντως θρεπτικός.

ΚΑΓΙΕΠΟΥΤΗΣ ΕΛΑΙΟΝ *(Huile de cajeput)*

Οὐσία παρασκευαζομένη διὰ τῆς ἀποστάξεως τῶν φύλλων καὶ τῶν κλώνων φυτοῦ τινὸς τῶν Μολούκων νήσων. Ἔχει ὀσμὴν διαπεραστικὴν ἔντονον.

Χρησιμοποιεῖται ***ἐξωτερικῶς*** διὰ πόνους ρευματικοὺς καὶ ὀδοντολγίας. ***Ἔσωθεν***, κατὰ σταγόνας 4—6, κατὰ κωλικῶν, χολέρας, παραλύσεων.

ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ

Ἡ καθαριότης, ***βάσις τῆς ὑγιεινῆς***, ἐκτείνεται εἰς πᾶν ὅτι ἔχει σχέσιν μὲ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ καθαριότης τοῦ ἀναπνεομένου ἀέρος, τῶν προσλαμβανομένων τροφῶν, τῆς κατοικίας, τῶν ἐνδυμάτων, τοῦ σώματος, εἶναι ἀπαραίτητος ὄχι μόνον διὰ τὸν θέλοντα νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑγείαν του ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐπανακτήσῃ αὐτήν.

Εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον θὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῆς ***καθαριότητος τοῦ σώματος***, περὶ δὲ τῆς καθαριότητος τῶν τροφῶν, ἀέρος, κατοικίας κλπ. παραπέμπομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δέρματος ρυπαίνεται διὰ τοῦ ἱδρῶτος, τοῦ σμήγματος τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῶν ἀποπιπτόντων ἐπιδερμικῶν κυττάρων.

Ὅταν λοιπὸν δὲν ἀπομακρύνονται ταῦτα, ἀφ' ἑνὸς διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ τὸν ὁποῖον προκαλοῦν, ἀφ' ἑτέρου διὰ τοῦ ἐμποδίου τὸ ὁποῖον τίθεται εἰς τὴν διαπνοὴν τοῦ δέρματος* ἐπέρχονται διάφοροι τοπικαὶ καὶ γενικαὶ νόσοι.

Ἡ καθαριότης τοῦ ***δέρματος*** γίνεται διὰ γενικῆς καθαριότητος δηλ. πλυσίματος, λουτρῶν, ἐντριβῶν, ἡ συχνὴ δὲ ἀλλαγὴ ἀσπρορρούχων ἀντικαθιστᾷ κατά τι τὸ γενικὸν πλύσιμον τοῦ σώματος. Τὰ δὲ δύο ὁμοῦ συνεισφέρουν εἰς τὴν εὐεξίαν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας ἐν γένει.

Ἴδωμεν πῶς πρέπει νὰ γίνεται ἡ καθαριότης κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὸ *νεογνὸν* λαμβάνει τὸ πρῶτον του πλύσιμον ἀφ' οὗ ἀποκοπῇ ὁ ὀμφάλιος λῶρος. Διὰ νὰ ἀπομακρυνθῇ τὸ ἐπὶ τοῦ δέρματός του ἄλειμμα ὅλον του τὸ σῶμα ἀλείφεται μὲ βαζελίνην καὶ καθαρίζεται μὲ βάμβακα. Κατόπιν τίθεται εἰς τὸ λουτρόν. Ὁ λουτὴρ (μπανιέρα) θὰ εἶν ι καθαρώτατος καὶ θὰ περιέχει τόσον ζεστὸν νερὸ ὅσον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ εἰσέρχεται ἐντὸς αὐτοῦ ὅλον τὸ σῶμα τοῦ νεογνοῦ, πλὴν τῆς κεφαλῆς. Ἡ θερμ. τοῦ νεροῦ θὰ εἶναι διὰ τὰ εὐτραφῆ νεογνὰ 35οΕ, διὰ τὰ ἀδύνατα 37οΕ.

Εἰκ. 313

Πῶς θὰ τίθεται ἢ θὰ ἐξαγάγεται τὸ βρέφος ἀπὸ τὸ λουτρόν.

Τὸ νεογνὸν θὰ *κρατῆται* ἀπὸ κάτω μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, ἡ κεφαλή του θὰ ἀκουμβᾶ ἐπὶ τῆς ἀρθρώσεως τῆς χειρὸς καὶ τὸ ἄνω μέρος τῆς ράχεως ἐπὶ τῶν ἀνοικτῶν δακτύλων. Μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα κρατῶμεν τοὺς πόδας του καὶ τὸ βυθίζομεν σιγὰ εἰς τὸ νερό, ὄχι διά μιᾶς, διότι θὰ φοβῆται ἀργότερον τὸ λουτρόν. (Εἰκ. 313, 314)

Τὸ σῶμά του θὰ πλύνεται μέ βάμβακα, οὐδέποτε δὲ τὸ πρόσωπον θὰ καθαρίζεται μὲ τὸ νερὸ τοῦ λουτροῦ. Διάρκεια 2—3 λεπτά.

Τὸ δωμάτιον θὰ ἔχῃ θερμ. 20 Ε. Διὰ τὸ πλύσιμον τοῦ στόματος βρέχομεν λεπτὸν ὕφασμα εἰς καθαρὸν νερό, τὸ στρέφομεν εἰς τὸν δάκτυλον καὶ σκουπίζομεν προσεκτικὰ γλῶσσαν καὶ οὐλα.

Προσοχὴ κατὰ τὸ πλύσιμον εἰς τὰς πηγὰς τῆς κεφαλῆς. Μετὰ ταῦτα θὰ τυλιχθῇ μὲ προσώψι ζεσταμένον, θὰ πουδραρισθῇ, θὰ ἐνδυθῇ μὲ καλοσιδηρωμένα πανιά, θὰ φάγῃ καὶ θὰ κοιμηθῇ.

Γενικὸν πλύσιμον μὲ ζεστὸν νερὸ δύναται νὰ ἀτικαταστήσῃ τὸ λουτρόν. Ἀφ' οὗ κλείσῃ ἡ πληγὴ τοῦ ὀμφαλοῦ τὸ *βρέφος* θὰ κάμνῃ καθημερινῶς λουτρὸν τὴν πρωΐαν ἢ τό καλλίτερον τὸ ἑσπέρας. Καὶ ἐδῶ ἀπαιτεῖται θερμοκρασία 35οΕ., θά σαπουνίζηται καὶ ἡ κεφαλὴ ὄχι τὸ πρόσωπον καὶ οἱ ὀφθαλμοί, τὰ ὁποῖα θὰ καθαρίζονται κατόπιν ἰδιαιτέρως μὲ βάμβακα ἢ σπόγγον. Θὰ στεγνώνηται δὲ καλά, ἰδίως ὁ λαιμός, αἱ χεῖρες, οἱ πόδες καὶ ἐν γένει ὅπου ὑπάρχουν πτυχαί.

Ἡ συνήθεια τοῦ νὰ δοκιμάζηται ἡ θερμ. τοῦ ὕδατος μὲ τὸν ἀγκῶνα δὲν εἶναι καλή. Ἐνθυμούμεθα περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ τροφὸς ὑπέφερεν ἀπὸ αἰσθητικὰς διαταραχὰς καὶ μὴ οὖσα εἰς θέσιν νὰ διακρίνῃ τὴν θερμότητα ἐξεμάτισε τὸ παιδί. Ὡσαύτως καὶ ἡ χεὶρ ὡς μὴ εὐαίσθητος εἰς τὰς λεπτὰς θερμοκρασίας δὲν ἁρμόζει διὰ τὴν ἐξ-

SISMANOGLIO MEGARO

κρίβωσιν τῆς θερμότητος τοῦ ὕδατος.

Ἡ καθαριότης τοῦ *παιδὸς* καὶ τοῦ *ἐνήλικος* δὲν διαφέρει. Συνιστῶμεν δὲ τὸν ἑξῆς τρόπον, δυνάμενον ὑφ' ἑκάστου νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ σχετιζόμενον μὲ τὰ ἀργότερον διὰ τὴν σκληραγωγίαν λεχθησόμενα.

Καθ' ἑκάστην πρωΐαν, ἀσχέτως μὲ τὴν ἐποχὴν καὶ τὸν καιρόν, μετὰ τὸ

Εἰκ. 314

Πῶς θὰ κρατεῖται τὸ βρέφος εἰς τὸ λουτρόν.

σύνηθες πλύσιμο τῶν χειρῶν καὶ τοῦ προσώπου, θὰ βρέχωμεν σπόγγον ἢ προσόψι ἢ θρύπτην εἰς νερὸ θερμ. δωματίου, θὰ τὸ στραγγίζωμεν καὶ θὰ τρίβωμεν δι' αὐτοῦ ἐὰν ὄχι ὅλον μας τὸ σῶμα, τοὐλάχιστον ὅμως τὸ στῆθος, τὴν κοιλίαν, ράχιν, λαιμόν, βραχίονας καὶ θὰ τὰ στεγνώνωμεν ἀμέσως μὲ ξηρὸν προσόψι, ἕως ὅτου κοκκινίσῃ καλῶς τὸ δέρμα. Οἱ θέλοντες, δύνανται βεβαίως νὰ προσθέσουν εἰς τὸ νερὸ καὶ ὀλίγην κολώνιαν. Βραδύτερον ἀντὶ τοῦ στραγγισμένου σπόγγου δύνανται νὰ χρησιμοποι ήσουν καὶ βρεγμένον τοιοῦτον. Οἱ διαθέτοντες δὲ καὶ χρόνον καὶ τόπον καὶ συνειθίσαντες κἄπως εἰς τὸ ψυχρὸν ὕδωρ δύνανται βεβαίως νὰ κάμουν πλύσεις ὅλου τοῦ σώματος ἐντὸς λεκάνης ἐκ καουτσούκ (lub).

Τὰς ψυχρολουσίας ἐν εἴδει καταιονήσεων (douches), διὰ λόγους τοὺς ὁποίους ἀναφέρωμεν εἰς τὸ περὶ ὑδροθεραπείας ἄρθρον δὲν τὰς συνιστῶμεν. Τὸ ἀναφερθὲν πλύσιμον, τόσον διὰ λόγους καθαριότητος ὅσον καὶ διὰ λόγους σκληραγωγίας πρέπει νὰ γίνηται καθημερινῶς καὶ πάντοτε, ὄχι μόνον ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι καλός! Πρέπει νὰ συνειθίσωμεν τὰ παιδιά μας ἀπὸ τῆς μικροτάτης των ἡλικίας, ὁιὰ νὰ τοῖς γίνῃ συνήθεια ὅπως καὶ τὸ πλύσιμον τῶν χειρῶν καὶ τοῦ προσώπου.

Διὰ τὰς *χεῖρας* τὸ ἁπλοῦν πλύσιμον δὲν ἀρκεῖ, ὁ σάπων εἶνε ἀναγκαῖος, διότι ἀφαιρεῖ εὐκολώτερον τὴν ἀκαθαρσίαν, διαλύων τὰ λίπη. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ καὶ σημασία πρέπει νὰ δίδηται εἰς τὴν καθαριότητα τῶν ὀνύχων. οἵτινες εἶναι φωλεαὶ μικροβίων. Καὶ ἐδῶ μόνον τὸ βούρτσιμα ὠφελεῖ. Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐπαναλαμβάνομεν τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τοῦ πλυσίματος καὶ σαπουνίσματος τῶν χειρῶν πρὸ τῶν γευμάτων.

Διὰ τὸ πλύσιμον τοῦ *προσώπου** πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ σκληρὰ λεγόμενα ὕδατα* οἷα συνήθως εἶνε τὰ πηγαῖα, νὰ προτιμῶμεν δὲ τὸ βρόχινον (στέρνας). Δι' εὐαίσθητα δέρματα πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις βρασμένου καὶ χλιαροῦ ὕδατος καὶ σάπωνος* τελείως οὐδετέρου.

Διὰ τὸ πλύσιμον τῆς *κεφαλῆς* θὰ πραγματευθῶμεν εἰς τὸ περὶ τριχῶν ἄρθρον.

Εἰς τὴν καθαριότητα τοῦ σώματος δύο τμήματα αὐτοῦ ἔχουν ὅλως ἰδιαι-

τέραν σημασίαν, ταῦτα εἶνε οἱ πόδες καὶ τὰ γεννητικὰ ὄργανα.

Καὶ οἱ μὲν ***πόδες*** τοὐλάχιστον δὶς τῆς ἑβδομάδος (τὸ θέρος συχνώτερον) πρέπει νὰ πλύνωνται μὲ θερμὸν ὕδωρ καὶ ἄφθονον σάπωνα (βλ. *Ἰδρώς, Ποῦς*) τὰ δὲ ***γεννητικὰ ὄργανα*** καθημερινῶς τὴν πρωΐαν μετὰ τὴν ἀποπάτησιν νὰ πλύνωνται μὲ θερμὸν ὕδωρ ἐντὸς λεκάνης (bidet).

Τὰ λεχθέντα ἀφορῶντα τόσον τὰ παιδιὰ ὅσον καὶ τοὺς ἐνήλικας δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς πολυτέλεια ἢ ὡς θεραπεία, παρὰ ὡς ἁπλοῖ, ἀλλὰ σπουδαιότατοι κανόνες τῆς ὑγιεινῆς, οἵτινες ὅμως ἀπαιτοῦσι πρὸς συμπλήρωσιν καὶ τὴν ἄπαξ τῆς ἑβδομάδος γενικὴν καθαριότητα τοῦ σώματος ἐν θερμῷ λουτρῷ.

Εἰς τοὺς ***γέροντας*** ἡ καθαριότης ἔχει ἐπίσης μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ὑγιεινήν των κατάστασιν. Πρέπει δὲ νὰ ἐφαρμόζηται ἀναλόγως τῆς γενικῆς των καταστάσεως, μὴ λησμονοῦντες τὸ εὐαίσθητόν των καὶ τὴν μεγάλην των τάσιν πρὸς κρυολογήματα. (βλ. *Νοσηλεία, Στόμα, Ὀδόντες, Οὖς, Ρίς, Ὀφθαλμοί*).

ΚΑΘΑΡΣΙΑ

Φάρμακα διευκολύνοντα καὶ αὐξάνοντα τὰς ἐντερικὰς κενώσεις. Ἡ ἐνέργεια τῶν καθαρσίων γίνεται κατὰ δύο τρόπους: ἢ ***καθιστοῦν τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐντέρου ρευστόν***, ἢ ***διεγείρουν τὰς περισταλτικὰς* κινήσεις τῶν ἐντέρων.*** Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκουν κυρίως τὰ ***ὀρυκτὰ ἅλατα*** (θειϊκὸν νάτριον, θειϊκὴ μαγνησία, ἀνθρακικὴ μαγνησία κλπ).* Ἡ ἐνέργεια των ἀντιθέτως πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην, εἶναι μεγαλυτέρα, ὅταν λαμβάνωνται εἰς ψυχρὰν διάλυσιν. Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπάγονται αἱ ***φυτικαὶ οὐσίαι, ἐκ*** τῶν ὁποίων βεβαίως πολλαὶ καὶ διαλύουν καὶ διεγείρουν (ρῆον, ριτσινόλαδο κλπ). Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω πολλαὶ ***χημικαὶ οὐσίαι*** ἔχουν ἐνέργειαν καθαρτικήν, (καλομελάνο, γλυκερίνη κλπ).

Χρειάζεται προσοχὴ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ποικιλωνύμων καθαρτικῶν καταποτίων, ἅτινα φέρονται εἰς τὸ ἐμπόριον. Ὅλα σχεδὸν ἐμπεριέχουν δραστήρια φάρμακα, καὶ ἡ κατάχρησίς των ἐπιφέρει ἀποτελέσματα ὅλως ἀντίθετα. Σχετικῶς μὲ τὸν τρόπον τῆς χρήσεως τὰ ταχέως ἐνεργοῦντα καθάρσια θὰ λαμβάνονται τὴν πρωΐαν, τὰ λοιπὰ τὸ ἑσπέρας πρὸ τοῦ ὕπνου.

Ἡ λῆψις καθαρσίου, ἄνευ ἰατρικῆς συμβουλῆς, εἶναι σφάλμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἔχῃ βαρυτάτας συνεπείας, ἰδίως εἰς παίδας (βλ. *Δυσκοιλιότης*).

Τὰ καθάρσια γενικῶς διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας:

1) ***Ὑπακτικά***, ἅτινα ἐνεργοῦν μηχανικῶς, χωρὶς νὰ ἐρεθίσουν. Τὰ ἡπιώτερα εἶναι τὸ σιρόπιον τοῦ κιχωρίου, τὸ σιρόπιον τῶν ἀνθέων τῆς ροδακινέας, τὸ ἔλαιον τῶν γλυκέων ἀμυγδάλων, τὸ δαμάσκηνα, ἡ γλυκερίνη, τὸ μέλι, τὸ μάννα, ἡ ποδοφυλλίνη καὶ ἡ κασκαρίνη. Τὰ δραστικώτερα εἶναι ὁ σπόρος τοῦ λευκοῦ σινάπεως, τὸ κίκκινον ἔλαιον (κ. ριτσινόλαδο) ἡ κασσία, ἡ σιναμική, τὸ ρῆον (κ. ρεβέντι), ἡ ἐβονυμίνη.

2) ***Καθάρσια ἁλατώδη***. Προκαλοῦν ὑπερέκκρισιν τοῦ βλεννογόνου: Κιτρικὴ μαγνησία, θειϊκὴ μαγνησία, θειϊκὸν νάτριον, ἀνθρακικὸν κάλιον, φωσφορικὸν νάτριον ἢ κάλιον, καλομέλας ὕδατα μεταλλικὰ (Abila,* Apenta,* Bourdonne-les-Bains,* Carabana,* Montmirail,* Chatel-Guyon*, Sedlitz,* Pullna,* Hunyadi-Janos,* Rubinat,* Villacabras* Balaruc.*) Τὰ ἁλατώδη καθάρσια, καὶ ἰδιως τὰ μεταλλικὰ ὕδατα, ἅτινα περιέχουν ποσότητα ὕδατος καὶ τὰ ὁποῖα προτιμῶνται συχνάκις διότι ἡ ληπτέα δόσις εἶνε ἐλαχίστη ἔχουν σχεδὸν πάντοτε τὸ μειονέκτημα νὰ ἐπιφέρουν νέαν κρίσιν δυσκοικιότητος.

3. ***Καθάρσια δραστικά***. Εἶνε ἐρεθιστικὰ διὰ τὸ ἔντερον: ἔλαιον κρότωνος, ἀλόη, κόμμι στακτόν, γιαλάπη, κλπ. κλπ.

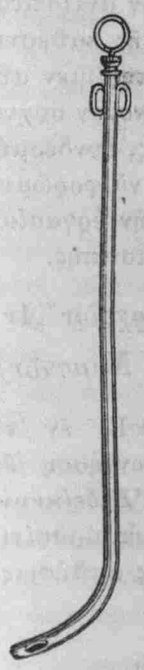
ΚΑΘΑΡΣΙΣ (*Quarantaine*)

Διαμονὴ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μακρὰ (ἄλλοτε 40 ἡμερῶν, ἐξ' οὗ καὶ τὸ ὄνομα, ἀλλὰ σήμερον 5— 15 μόνον ἡμερῶν) ἐν λοιμοκαθαρτηρίῳ, τοὐτέστι οἰκήματι τελείως ἀπομεμονωμένῳ. Εἰς κάθαρσιν ὑποβάλλονται οἱ ἐρχόμενοι ἐκ χώρας, εἰς ἣν ὑπάρχει ἀσθένεια ἐπιδημική (χολέρα, πανώλης, κίτρινος πυρετός, τύφος, εὐλογία κτλ.), ἢ ταξειδεύσαντες ἐπὶ ἀτμοπλοίου ἐφ' οὗ ἐσημειώθη κροῦσμά τι ἐπιδημικῆς ἀσθενείας. Οἱ εἰς κάθαρσιν ὑποβληθέντες δὲν δύνανται νὰ ἐπικοινωνήσουν πρὸς συγγενεῖς ἢ φίλους, οἵτινες ἔρχονται νὰ τοὺς ἴδουν, παρὰ μόνον ἐξ ἀποστάσεως καὶ διὰ μέσου διπλῶν συρμάτων, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐπαφῆς.

ΚΑΘΕΤΗΡ

Ἐργαλεῖον χρησιμοποιούμενον πρὸς ἐξαγωγὴν ἢ εἰσαγωγὴν ὑγροῦ ἢ ἀέρος εἰς φυσικὴν στενὴν κοιλότητα.

Ἡ συνηθεστέρα καὶ κοινοτέρα χρῆσις τοῦ καθετῆρος εἶνε διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν οὔρων ἐκ τῆς κύστεως. Ὁ καθετὴρ κατασκευάζεται ἐκ μετάλλου ἢ ἐλαστικοῦ κόμμεως μαλακοῦ ἢ ἐσκληρυσμένου Τὸ σχῆμά του ἀλλάσσει ἀναλόγως τῆς χρήσεως, δι' ἣν προώρισται

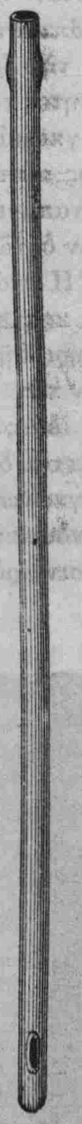
Εἰκ. 315
Καθετὴρ ἐκ μετάλλου

Τὸ εἰσαγόμενον ἄκρον (ράμφος), διὰ νὰ μὴ ἐπιφέρῃ τραυματισμόν, εἶνε ἀπεστρογγυλωμένον καὶ κλειστόν, καὶ ἔχει δύο μικρὰς θυρίδας κατὰ τὸ πλάγιον, δι' ὧν εἰσέρχεται τὸ οὖρον καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ ἑτέρου ἀνοικτοῦ ἄκρου.

Οἱ μὲ ***διπλοῦν ρεῦμα καθετῆρες*** ἔχουν δύο χωριστοὺς σωλῆνας. Διὰ τοῦ ἑνὸς εἰσέρχεται τὸ ὑγρόν, ἐνῷ διὰ τοῦ ἑτέρου ἐξέρχεται.

Ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεος καθετήρων εἶνε εὔκολος. Ἡ τῶν μεταλλικῶν ἀπαιτεῖ πεῖραν καὶ τέχνην καὶ μεγάλην προσοχήν. Ἡ εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν εἰσαγωγὴ τῶν τελευταίων τούτων ἀνοίγει ψευδεῖς ὁδοὺς καὶ ἔχει τότε ἐπικινδύνους συνεπείας.

Ὑπάρχει πληθώρα ***εἰδικῶν καθετήρων*** διὰ τὴν ρίνα, τὸ οὖς, τὴν μήτραν κλπ. Ὁ καθετὴρ πρὸ τῆς χρήσεως ὀφείλει νὰ καθαρίζηται καλά. Ἄλλως ἐπιφέρει μολύνσεις καὶ μεταδίδει ἀσθενείας. Οἱ μεταλλικοὶ καθετῆρες θὰ ἀπολυμαίνονται διὰ βρασμοῦ, οἱ δὲ μαλακοὶ ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεος δι' ἐμβαπτίσεως εἰς διάλυσιν λυζόλης (5 %) ἢ φαινικοῦ ὀξέος (3 %).

Εἰκ. 316
Καθετὴρ ἐκ λαστίχου

ΚΑΘΗΣΘΑΙ

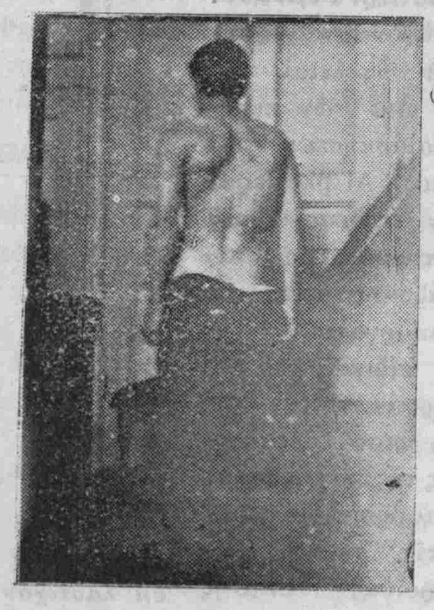
Εἰς τὸ περὶ ***Γυμναστικῆς*** ἄρθρον ἀναφέρονται αἱ ὠφέλειαι τῆς ὑγείας διὰ τῶν κινήσεων καὶ ἀσκήσεων τοῦ σώματος. Αἱ βλαβεραὶ λοιπὸν ἐπιδράσεις τῆς καθεστηκυίας ζωῆς παρουσιάζονται εἰς τὸν ὅλον ὀργανισμὸν ἐν γένει, εἰδικῶς δὲ ἐπὶ τῶν ὀργάνων τῆς κοιλίας, ὅπου ἐπέρχεται στάσις τῆς κυκλοφορίας μὲ διαφόρους διαταραχὰς τῆς πέψεως καὶ αἱμορροΐδας. Ἐπίσης ἕνεκα τῆς μὴ τελείας ἀναπνοῆς, γίνονται, οὐχὶ σπανίως, χρόνιαι πνευμονικαὶ παθήσεις.

Ἐκτὸς τούτων καὶ ὁ σκελετὸς ἢ μᾶλλον ἡ σπονδυλικὴ στήλη δὲν ἀργεῖ ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπείας τῆς καθεστηκυίας ζωῆς, διότι καὶ ὁ τρόπος τοῦ νὰ κάθηταί τις δὲν εἶναι τόσον ἁπλοῦν πρᾶγμα, ὅσον θὰ ἐνομίζετο. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὅταν καθήμεθα ὁ κορμὸς

ISMANOGLIO MEGARO

ἀναπαύεται ἐπὶ τῶν ἰσχιακῶν ὀστῶν, ἀναλόγως δὲ τῆς γραμμῆς τῆς βαρύτητος τοῦ κορμοῦ, διακρίνομεν μίαν ***ἐμπροσθίαν καθεστηκυῖαν*** στάσιν καὶ μίαν ***ὀπισθίαν***.

Εἰς τὴν ***ἐμπροσθίαν*** ἡ γραμμὴ τῆς βαρύτητος τοῦ κορμοῦ πίπτει ἔμπροσθεν τῶν ὀγκωμάτων τοῦ ἰσχιακοῦ, ὅτε ὁ κορμὸς πίπτει ὀλίγον πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἀναπαύεται ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν ἰσχιακῶν ὀστῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν σκελῶν. Ἡ στάσις αὕτη κουράζει, διότι διὰ νὰ κρατηθῇ ὁ κορμὸς ὀρθὸς ἀνάγκη νὰ στηριχθῇ ὑπὸ τῶν μυῶν τῶν ἐκτεινόντων τῶν κορμόν, οἵτινες εἶναι ἀδύνατοι, ἰδίως εἰς τὰ παιδία, καὶ ὑποστηρίζεται διὰ τῆς τοποθετήσεως λ. χ. τῶν ἀγκώνων ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἄλλως ἡ σπονδυλικὴ στήλη λαμβάνει κοίλην κύρτωσιν πρὸς τὰ ἐμπρός.

Εἰκ. 317

Ἕνεκα κακοῦ τρόπου τοῦ κάθησθαι προκληθεῖσα Σκολίωσις.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Μ. Χρυσάφη, Ἀθῆναι)

Δυστυχῶς ὅμως ἀποφεύγοντες ταύτην, περιπίπτωμεν εἰς ἑτέραν κύρτωσιν, καθότι συνήθως μόνον εἰς ἀγκὼν τίθεται ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν ᾧ ὁ ἕτερος καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ὦμος κρέμανται, ἐπιφέροντες οὕτω πλευρικὴν κύρτωσιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Πρέπει ἄρα καθήμενοι (βλ. *Γραφὴ*) νὰ κρατῶμεν καὶ τοὺς δύο ὤμους εἰς τὸ ἴδιον ὕψος, ὁ κορμὸς νὰ κρατῆται τελείως ὀρθὸς καὶ μόνον ἡ κεφαλὴ νὰ εἶναι ὀλίγον κυρτή, πρὸς τοῦτο δὲ οἱ δύο βραχίονες μόνον μέχρι τοῦ ἡμίσεως θὰ στηρίζωνται ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ὄχι μέχρι τοῦ ἀγκῶνος.

Κατὰ τὴν ὀπισθίαν λεγομένην καθεστηκυῖαν στάσιν ἡ γραμμὴ τῆς βαρύτητος πίπτει ὄπισθεν τῶν ὀγκωμάτων τοῦ ἰσχιακοῦ ὀστοῦ, αὕτη δὲ εἶναι ἡ φυσικωτέρα καὶ ἀναπαυτικωτέρα, εἶναι ἡ στάσις τὴν ὁποίαν ἔχομεν ὅταν καθήμενοι στηριζώμεθα. Καλὸν εἶναι οἱ δύο τρόποι νὰ μεταλάσσουν.

Διὰ νὰ φέρωμεν κάποιον ἀντιστάθμισμα εἰς τὰ ἐλαττώματα τῆς καθεστικυΐας ζωῆς, δὲν πρέπει νὰ τηρῶμεν αὐτὴν ἐπί πολύ, ἀλλὰ νὰ κάμνομεν συχνὰ μερικὰς προχείρους κινήσεις, συνδεομένας ὑπὸ βαθείας εἰσπνοῆς, νὰ φορῶμεν εὐρέα ἐνδύματα καὶ μετὰ τὴν ἐργασίαν νὰ κάμωμεν ἀσκήσεις γυμναστικῆς.

ΚΑΪΑΦΑ ΛΟΥΤΡΑ *(Τὸ ἀρχαῖον Ἄντρον τῶν Ἀνιγρίδων Νυμφῶν).*

Θειοῦχοι θερμοπηγαὶ (10οΕ) ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ὀλυμπίας Πελοποννήσου ἐν τῷ Κυπαρρισιακῷ κόλπῳ. ***Ἐνδείκνυνται*** εἰς χρονίους ρευματισμούς, ἀρθρίτιδας, νευραλγίας, δερματικὰς παθήσεις, συφίλιδα.

ΚΑΪΖΕΡΜΠΑΤ *(Kaiserbad)*

Θειοῦχος θερμοπηγὴ ἐν Βουδαπέστῃ Θερμ. 61ο Ε.

ΚΑΪΝΚΑ *(Cainca)*.

Ρίζα φυτοῦ τῆς Βραζιλίας. Ὁ φλοιός του πικρὸς καὶ δυσώδης εἶναι ἐμετικὸς, καθαρτικός, διουρητικὸς καὶ διαφορητικός. Χρησιμοποιεῖται εἰς ἔγχυμα (20 %) ἢ εἰς καταπότια.

ΚΑΪΝΤΖΕΝΜΠΑΤ *(Kainzenbad)*

Κλιματικὸς σταθμὸς μὲ διαφόρους ἀλκαλικὰς θειούχους καὶ σιδηρούχους πηγὰς ἐν Βαυαρία εἰς ὕψος 798 μ. ὑ.ἐ.θ. ***Ἐποχὴ*** ἀπὸ 1 Ἰουνίου μέχρι 1 Ὀκτωβρίου. ***Ἐνδείκνυται*** διὰ παθήσεις κύστεως, νεφρῶν, ποδάγραν, ρευματισμοὺς καὶ χλώρωσιν.

ΚΑΪΡΟΝ *(βλ. Αἴγυπτος)*

ΚΑΙΣΑΡΙΚΗ ΤΟΜΗ

Ἐγχείρησις διὰ τῆς ὁποίας τὸ ἔμβρυον ἐξάγεται τῆς μήτρας διὰ τῆς κοιλίας. Ἐκτελεῖται ὅταν ἕνεκα ἀνωμάλου καταστάσεως (στένωσις) τῆς λεκάνης καὶ τῶν λοιπῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ὁ τοκετὸς διὰ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ εἶναι ἀδύνατος ἢ ἐπικίνδυνος. Ἡ καὶ ὅταν ἡ μήτηρ ἀποθάνῃ κατὰ τὸν τοκετόν, καὶ εἶναι δυνατὸν διὰ ταχείας ἐπεμβάσεως νὰ σωθῇ τὸ ἔμβρυον. Διὰ τῶν προόδων τῆς νεωτέρας χειρουργικῆς ἡ ἐγχείρησις αὕτη ἔχασεν τὸν ἀρχικὸν λίαν ἐπικίνδυνον χαρακτῆρα της.

ΚΑΚΑΟ *(Cacao)*

Κόνις σπόρων τοῦ Theobroma cacao δένδρου φυομένου ἐν Μεξικῷ καὶ διαφόροις χώραις τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς Τὸ κακάο περιέχει 1,3 % θεοβρωμίνης (οὐσίας ὁμοίας πρὸς τὴν καφεΐνην). Διὰ τὰς λοιπὰς οὐσίας (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

Οἱ σπόροι, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ὁ φλοιός των, καβουρδίζονται καὶ κόπτονται εἰς μικρὰ τεμάχια. Τὸ καθαρὸν κακάο εἶνε κακάο εἰς κόνιν μεμιγμένον μὲ ἄμυλον καὶ σάκχαρον.

Ἡ *παρασκευὴ* τοῦ κακάου γίνεται ὡς ἑξῆς: Ἀναμιγνύεται πρῶτον μὲ ὀλίγον ψυχρὸν ὕδωρ καὶ μετατρέπεται εἰς πηκτὸν πολτόν. Εἶτα προστίθεται ὕδωρ βραστὸν καὶ τὸ ὅλον βράζεται ἐπὶ ὀλίγον μόνον. Ἡ ἐνέργειά τοῦ κακάο εἶναι διεγερτική, ἀναληπτική. Ἡ θρεπτική του ἀξία αὐξάνει, ὅταν ἀναμιγνύεται μὲ γάλα ἢ καὶ σάκχαρον. Τὸ κακάο ἔχει τὸ ἐλάττωμα, ὅτι εἶναι στυπτικὸν καὶ ἐπιφέρει δυσκοιλιότητα. (βλ. *Σοκολάτα*).

ΚΑΚΑΟΥ ΒΟΥΤΥΡΟΝ

Ἔλαιον λιπῶδες πηκτόν, παρασκευαζόμενον δι' ἰσχυρᾶς πιέσεως τῶν σπόρων τοῦ κακάου. Διατηρεῖται θαυμάσια καὶ δὲν ταγγίζει εὔκολα. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως πρὸς παρασκευὴν ὑποθέτων.

ΚΑΚΑΒΟΥ ΥΔΑΤΑ *(βλ. Κύθνου Λουτρά)*.

ΚΑΚΟΔΜΥΛΙΚΟΝ ΟΞΥ

Φάρμακον περιέχον ἀρσενικὸν (54,3 %) Χορηγεῖται ἰδίως ἐν συνδυασμῷ μὲ σίδηρον ἢ νάτριον ὑπὸ μορφὴν κακοδμυλικοῦ σιδήρου ἢ νατρίου. Σκευασία ἔξοχος δι' ἀναιμίας καὶ δερματικὰς παθήσεις, ἐσωτερικῶς καὶ εἰς ἐνέσεις.

ΚΑΚΤΙΝΗ

Δραστικὸν στοιχεῖον τοῦ φυτοῦ Κάκτου τοῦ μεγαλανθοῦς.

ΚΑΚΤΟΣ ΜΕΓΑΛΑΝΘΗΣ

Φυτὸν φυόμενον εἰς τὸ Μεξικὸν καὶ τὰς Ἀντίλλας. Τὰ φύλλα του, ὑπὸ μορφὴν βάμματος, ἀναγράφονται πρὸς τόνωσιν τῆς καρδίας καὶ αὔξησιν τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως.

ΚΑΛΑ-ΑΖΑΡ *(Μέλας Πυρετός)*.

Ἀσθένεια ἐπιδημική, ὀφειλομένη εἰς εἰδικὸν παράσιτον, τὸ Leismania-Donovani. Τὸ καλα-αζὰρ παρατηρεῖται εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὰς νήσους Σπέτσαι (ὅπου εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πόνος*), Ὕδρα (γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Τσανάκι* καὶ Κεφαλληνίᾳ (*Ἀπλοπίνακον*).

Δεικνύει ἰδιαιτέραν προτίμησιν διὰ τὰ παιδία, ἀλλὰ παρατηρεῖται καὶ εἰς ἐνήλικας. ***Ἄρχεται*** ἐν εἴδει ἐπιδημίας κατὰ τὰς ἐποχὰς ἰδίως τῶν βροχῶν, ἐνῷ ἐξαφανίζεται κατὰ τὸν χρόνον τῆς ξηρασίας. Φαίνεται ὅτι οἱ σκύλλοι καὶ οἱ κορεοὶ χρησιμεύουν πρὸς μετάδοσιν τῆς ἀσθενείας.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὰ κυριώτερα *συμπτώματα* εἶναι πυρετὸς ἄτακτος διαλείπων, μακροχρόνιος, ὁμοίαζων τὸν ἐλώδη πυρετόν, ἐξόγκωσις τοῦ σπληνός, τοῦ ἥπατος, ὠχρότης, ἀπίσχνανσις, ἀναιμία, οἰδήματα καὶ διάρροια. Συνήθως εἶναι θανατηφόρος.

Ἡ *Θεραπεία* συνίσταται εἰς χρῆσιν κινίνης, σκευασιῶν ἀρσενικοῦ, (Νεοσαλβαρσὰν) ἀλλαγὴν κλίματος καὶ θαλασσινὰ ταξείδια.

Προφυλακτικῶς οἱ ἀσθενεῖς θὰ ἀπομονῶνται. Θὰ γίνεται καταστροφὴ παλαιῶν μεμολυσμένων οἰκιῶν, ἀπομάκρυνσις ἢ θάνατος ὑπόπτων σκύλλων, καταστροφὴ κορεῶν δι' ἀτμῶν θείου, πλύσις τῶν κλινῶν μὲ θερμὰς φαινικούχους διαλύσεις, πλύσις ἢ καταστροφὴ τῶν κλινοσκεπασμάτων.

ΚΑΛΑΒΑΡΕΙΟΣ ΚΥΑΜΟΣ (*Fève de Calabar*).

Σπέρμα Φυσοστίγματος τοῦ δηλητηριώδους, φυτοῦ φυομένου ἀνὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἰδίως ἐν Γουϊνέᾳ καὶ ἀρχαίᾳ Καλαβάρῃ, ἔνθα χρησιμεύει ὡς δοκιμαστικὸν δηλητήριον κατὰ τὰς διαδικασίας. Τὰ σπέρματα ἐνέχουν ἰσχυρὸν δηλητήριον, τὴν *ἐζερίνην**.

ΚΑΛΑΓΚΑΘΙ (*βλ. Παρωνυχία*).

ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ

Κατὰ τὸν καθηγητὴν Μηλιαράκην εἶναι ὁ *ἔλυμος ἢ μελίνη* τῶν ἀρχαίων. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως ὡς φορβὴ τῶν ζῴων. Εἴς τινα μέρη κατασκευάζουν οἶνον οἰκονομικὸν διὰ τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς ἀγρότας.

ΚΑΛΙΟΝ

Τὸ κάλι καλούμενον καὶ *καυστικὸν κάλι* (potasse caustique) καὶ καυτήριος λίθος, εἶναι σῶμα λευκόν, τεφρόχρουν, καυστικώτατον, διαρρέον, λίαν εὐδιάλυτον εἰς ὕδωρ καὶ οἰνοπνεύματα καὶ ἀδιάλυτον εἰς αἰθέρα. Χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ ἰατρικῇ ὡς καυτήριον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Βιενναίας κόνεως* (Pâte de Vienne).

Ἐκ τῶν ἁλάτων τοῦ καλίου πολλὰ χρησιμοποιοῦνται ὡς φάρμακα ἐν τῇ ἰατρικῇ. Τὰ συνηθέστερα εἶναι τὸ *ὀξικὸν κάλιον*, ἔξοχον διουρητικὸν καὶ ἧπιον διαφορητικὸν εἰς δόσιν 1-3 γρ. τὸ *δισσανθρακικὸν κάλιον*, στομαχικὸν εἰς δόσιν 0,5—1 γρ. τὸ *νιτρικὸν κάλιον* ἢ *νίτρον*, διουρητικὸν εἰς δόσιν 0,50-3 γρ. τὸ *χλωρικὸν κάλιον* εἰς γαργαρισμοὺς ἐν διαλύσει 5 πρὸς 250 γρ. ὕδατος. (βλ. *Ὑπερμαγγανικὸν Κάλιον*)

ΚΑΛΚΑΝΙ (*Συάκι*) (*βλ. Τροφῶν Πίνακα*)

ΚΑΛΟΜΕΛΑΣ

Ἕνωσις ὑδραργύρου καὶ χλωρίου ὑπὸ μορφὴν κόνεως λευκῆς λεπτοτάτης καὶ κρυσταλλικῆς. *Ἔσωθεν* χορηγούμενος εἰς δόσιν 0,01-1 γρ. ἔχει ἐνέργειαν καθαρτικήν, χολαγωγὸν καὶ διουρητικήν. Ἀναγράφεται εἰς *ἐνέσεις* κατὰ τῆς συφιλίδος, καὶ *ἐξωτερικῶς* ὡς ἀντισηπτικὸν διὰ δερματικὰς παθήσεις.

Κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν τοῦ κ. δὲν θὰ λαμβάνονται ταυτοχρόνως ἅλας μαγειρικόν, ὀξέα (λιμονάδες) καὶ ἀλκαλικὰ διότι δύνανται ἐκ τοῦ καλομέλανος νὰ σχηματισθῶσιν νέαι περισσότερον δηλητηριώδεις οὐσίαι.

ΚΑΛΤΕΝΛΟΙΤΚΕΠΕΝ (*Kaltenleutgeben*)

Ὑδροθεραπευτήριον εἰς τὴν κάτω Αὐστρίαν, εἰς ἀπόστασιν 40 λεπτῶν τῆς Βιέννης.

ΚΑΛΟΣ

Ὁ κάλος χαρακτηρίζεται ὑπὸ παχύνσεως λίαν περιωρισμένης τῆς ἐπιδερμίδος, κυκλοτεροῦς τὸ σχῆμα, σκληρᾶς, ὑποκιτρίνου. Ἀναφαίνεται ἰδίως εἰς μέρη, κάτωθεν τῶν ὁποίων ὑπάρχει ὀστοῦν καὶ ὀφείλεται εἰς πίεσιν. Ἀπαντᾷ συνήθως ἐπὶ τοῦ ποδός, ἐπὶ τῆς πλαγίας ἐπιφανείας τῶν δακτύλων, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ μικροῦ δακτύλου, ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ πέλματος, καὶ εἰς τὰ μεταξὺ τῶν δακτύλων διαστήματα ἔνθα χαρακτηρίζεται ὑπὸ προεξοχῆς φερούσης κεντρικὸν ἐντύπωμα (œil de perdrix).

Εἰς μερικοὺς οἱ κάλοι εἶνε προφῆται τοῦ καιροῦ. Εἰς λίαν ὑγρὰν ἀτμόσφαιραν, ἡ τὸν κάλον σχηματίζουσα ὑγροσκοπικὴ ἐπιδερμὶς φουσκώνει, καὶ πιεζουσα τὰ γειτονικὰ τοῦ δέρματος νεῦρα ἰσχυρώτερον, προκαλεῖ πόνους ἐντονωτέρους.

Ἡ *ἀφαίρεσις* τοῦ κάλου δὲν εἶναι ἔργον τοῦ καθενός, διότι ἐξ ὑποροσεξίας εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθουν σοβαραὶ συνέπειαι, ὡς φλόγωσις, ἀπόστημα, ἐρυσίπελας καὶ δηλητηρίασις τοῦ αἵματος. Γενικῶς ὁ κάλος δὲν πρέπει νὰ κόπτεται. Διὰ κολλοδίου μὲ ἰτεϋλικὸν ὀξὺ (1:10) θὰ μαλακώσωμεν ἐν πρώτοις τὸ κερατοειδὲς τοῦ δέρματος. Λὲν πρέπει ὅμως τὸ φάρμακον τοῦτο νὰ τίθεται ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς δέρματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἀνοίγεται ὀπὴ εἰς ἔμπλαστρον μικροτέρα τοῦ κάλου, εἰς τρόπον ὥστε ὁ τελευταῖος οὗτος νὰ προβάλῃ ἀπὸ τὴν ὀπήν. Ἐπιχρίομεν κάθε βράδυ καὶ ἐπὶ 8 ἡμέρας τὸν κάλον διὰ τοῦ ἰτεϋλικοῦ κολλοδίου, ὁπότε μαλακώνει καὶ μετὰ ζεστὸν ποδόλουτρον ἀποσπᾶται εὐκόλως διὰ τοῦ ὄνυχος.

Πρὸς ταχυτέραν μαλάκωσιν, θέτομεν ἐπὶ τοῦ κάλου μὲ βουρτσίτσαν μερικὰς σταγόνας τῆς ἑξῆς διαλύσεως:

Rp.	Acid. carbol. crystal.	2,5
	Acid. acetic.	1,25
	Cocaini	0,25
	Kal. chlor.	1,25
	Aquae	75,0

καὶ ἀφαιροῦμεν μετὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα τὸν κάλον ἢ θέτωμεν ἕνα κόκκον ἰτεϋλικοῦ ὀξέος καὶ προσκολλῶμεν ἄνωθεν ἔμπλαστρον. Ἐντὸς 24 ὡρῶν ὁ κάλος μαλακώνει καὶ ἀποσπᾶται.

Πρὸς ἀποφυγὴν σχηματισμοῦ νέου κάλου, χρησιμοποιοῦμεν δακτυλίδι ἀπὸ πιλωτὸν (κ. κετσὲς) πέριξ τοῦ κάλου. Ἡ καλυτέρα προφύλαξις εἶναι νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ κακῶς κατασκευασμένα ἢ λίαν στενὰ ὑποδήματα*.

ΚΑΛΤΣΑΙ (*Περικνημίδες*)

Ἂν καὶ αἱ κάλτσαι κατασκευάζονται ἀπὸ ὑλικὸν μαλακόν, καὶ προσαρμόζονται εἰς τὴν πίεσιν τοῦ ποδός, οὐχ' ἧττον τὸ σχῆμα των δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας διὰ τὴν ὀρθὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σχήματος τοῦ ποδός. Παρετηρήθη, ἰδίως εἰς παιδία, ὅτι ὁ μὴ ὀρθὸς σχηματισμὸς τῶν δακτύλων ὀφείλεται εἰς περίσφιγξιν κάλτσας μὴ ὀρθοῦ σχήματος.

Ἀπὸ ἀπόψεως ὑγιεινῆς αἱ μάλλιναι κάλτσες εἶναι ἀξιοσύστατοι δι' ἐκείνους ἰδίως, τῶν ὁποίων οἱ πόδες ἱδρώνουν πολύ.

ΚΑΛΤΣΟΔΕΤΑΙ

Οἱ καλτσοδέται οἱ κάτωθεν τοῦ γόνατος δενόμενοι, ὄχι μόνον παραμορφώνουν τὸ σχῆμα τῆς κνήμης, ἀλλὰ πιέζουν τὰς φλέβας, διαταράττουν τὴν

Εἰκ. 318

**Ὀρθῶς προσηρμοσμένοι καλτσοδέται*

κυκλοφοριαν τοῦ αἵματος καὶ προκαλοῦν κιρσοὺς* μὲ τὰς συνεπείας των.

Οι καλτσοδέται ἢ θὰ δένονται ἄνωθεν τοῦ γόνατος, ὁπότε εἶναι καὶ ὀλιγώτερον ἐπιβλαβεῖς, ἢ καὶ τὸ καλύτερον θὰ προσαρμόζονται εἰς τὸ παντελόνι ἢ τὸν στηθόδεσμον μὲ ταινίας(Jar-

Εἰκ. 319

***Σφαλερῶς προσηρμοσμένοι καλτσοδέται** (εἰς τὰ πλάγια)*

retelles). Καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ ὅμως περιπτώσει ἀπαιτεῖται προσοχή, ἰδίως εἰς παιδία. Αἱ ταινίαι δὲν θὰ εὑρίσκονται εἰς τὰ πλάγια τοῦ σκέλους, διότι σύρουν αὐτὸ πρὸς τὰ ἔξω, καὶ δίδουν ἀφορμὴν εἰς τὸν σχηματισμὸν ραιβόποδος, ἀλλὰ πάντοτε ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ἢ ὀπισθίας ἐπιφανείας τοῦ σκέλους.

ΚΑΜΑΛΑ (*Kamala*)

Κόνις λεπτή, κεραμόχρους, σχεδὸν ἄοσμος καὶ ἄχυμος, ἐξαγομένη ἐκ τῶν καρπῶν τῆς Rothera tinctoria δένδρου τῆς Ἀραβίας, τῆς Ἀβησσυνίας, τῆς Αὐστραλίας, τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Σινικῆς. ***Χρησιμοποιεῖται*** ἐνίοτε ὡς ἀνθελμινθοκτόνος καὶ κατὰ τῆς ταινίας εἰς δόσιν 1,5—3 γρ.διὰ παιδίακαὶ 8 –10 γρ. δι' ἐνήλικας.

ΚΑΜΑΤΟΣ

Αἴσθησις κοπώσεως μυῶν καὶ ἐγκεφάλου. Ἀναφαίνεται συνήθως κατόπιν ἀσκήσεως παρατεταμένης, ὁπότε καὶ ὑποχωρεῖ ἀρκετὰ βραδέως εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἥ εἶνε σημεῖον πρόδρομον μολυσματικῆς ἀσθενείας, ἰδίως γρίππης καὶ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ὠφελοῦν ἡσυχία ἐν τῇ κλίνῃ, λουτρόν, ἐντριβαί, καθαρὸς ἀήρ, οἶνος, καφές, τέϊον.

ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ ΟΙΝΟΣ

Ὁ καλύτερος τῶν ἀφροέντων οἴνων. Περιέχει ποσότητά τινα σακχάρου καὶ ἰδίως ἀνθρακικοῦ ἀερίου. Ἡ ποσότης οἰνοπνεύματος εἶνε 9—12 %. Ἔξοχον ποτὸν ὡς διεγερτικόν, τονωτικόν, ἀντισπασμωδικὸν καὶ κατὰ τῶν ἐμέτων. (βλ. *Οἶνοι*).

ΚΑΜΠΕΧΙΑΝΟΝ ΞΥΛΟΝ (*Bois de Cambèche*).

Ξύλον δένδρου τοῦ Μεξικοῦ. Χρησιμοποιεῖται πρὸς χρωματισμὸν τῶν ἡδυπότων καὶ οἴνων.

Τὸ ἀπόβρεγμά του (6%) ἔσωθεν λαμβανόμενον εἶναι στυπτικόν.

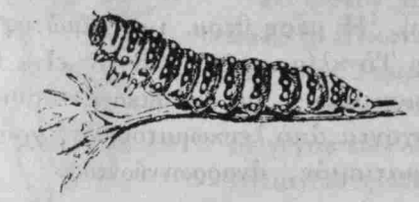
ΚΑΜΠΙΓΛΙΟ (*Campiglio*)

Κλιματικὸς σταθμὸς τοῦ νοτίου Τυρόλου εἰς ὕψος 1515 μ. ὑ. ἐ. θ. εἰς ἀπόστασιν 6 ½ ὡρῶν ἀπὸ τὸ Τριέντον.

ΚΑΜΠΙΕΣ

Ὑπὸ τὸ γενικὸν τοῦτο ὄνομα περιλαμβάνονται διάφορα ἔντομα, προκαλοῦντα δι' ἐπαφῆς μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος δερματικὰς νόσους. Ἐν

πρώτοις ἀναφέρομεν τὴν κάμπην τὴν θεωρὸν (chenille processiounaire) ἧς ἡ ἐπαφὴ προκαλεῖ ἐξάνθημα καθ' ὅλον τὸ σῶμα (μικραὶ ἐρυθραὶ πλάκες, ἐνίοτε

Εἰκ. 320

Κάμπη ἡ θεωρός

φυσαλίδες) μὲ κνησμὸν ἔντονον. Τὸ ἐξάνθημα τοῦτο διαρκεῖ ὀλίγας μόνον ἡμέρας.

Ἐπίσης ἄξιον μνείας εἶναι ὁ ***λεπτὸς*** ἢ καὶ ***λεπτὶς*** (rouget, vendangeron, Leptus autumnalis) κάμπη ἑξάπους, χρώματος ἐρυθροῦ πορτοκαλόχρου. Ἀναρριχᾶται κατὰ μῆκος τῆς κνήμης τοῦ ἀνθρώπου, εἰσάγει τὰ κέντρα της εἰς τὸ δέρμα, καί δυσχερῶς ἀποσπᾶται Προκαλεῖ κνησμόν, λίαν ὀχληρόν, τὸ δέρμα εἶνε πρησμένον, ἐρυθρωπὸν καὶ παρουσιάζει πλάκας ἑνὸς ἢ δύο ἑκμ. μήκους εἰς τὸ κέντρον τῶν ὁποίων σημεῖον ἐρυθρὸν δεικνύει τὴν παρουσίαν τοῦ ζωϋφίου. (Εἰκ. 321) Γίνεται πλύσις μὲ βενζίνην πρὸς ἀπόσπασιν τοῦ ζωϋφίου, εἶτα μὲ ὄξος ἢ ὕδωρ Κολωνίας.

Εἰκ. 321

Λεπτὸς

ΚΑΜΠΟ (*Cambo*)

Σταθμὸς κλιματικὸς διὰ τὸν χειμῶνα καὶ διὰ λουτρὰ (ψυχρὰ θειοῦχα, σιδηροῦχα καὶ ἀσβεστοῦχα) κατὰ Μάρτιον, Ἀπρίλιον, Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον εἰς τὰ κάτω Πυρηναῖα, πλησίον τῆς Bayonne εἰς ὕψος 30 μ. ὑ. ἐ. θ.

Ἐνδείκνυται διὰ νευρικούς, λυμφατικούς, δυσπεπτικούς, ρευματικούς, βρογχίτιδας, ἀναιμίας καὶ φθίσιν.

ΚΑΜΠΟΥΡΑ (*βλ. Κύφωσις*)

ΚΑΜΠΤΗΡΣΣ (*βλ. Μύες*)

ΚΑΜΦΟΡΑ (*Camphre*)

Συμπαγὲς αἰθέριον σῶμα, ἐξαγόμενον δι' ἀποστάξεως ἐκ τοῦ ξύλου τῆς Λάφνης καμφορᾶς (Δαφνοειδῆ), δένδρου τῆς Φορμόζης καὶ Ἰαπωνίας. Εἰς τὸ ἐμπόριον φέρεται κατὰ πλακοῦντας ὀγκώδεις, λευκούς, ἡμιδιαφανεῖς, κρυσταλλοειδεῖς τὴν ὄψιν, μὲ ὀσμὴν πασίγνωστον καὶ γεῦσιν καυσώδη.

Ἡ καμφορὰ χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα εἰς τὴν ἰατρικήν. ***Ἔσωθεν*** καὶ δι' ***ἐνέσεων*** εἶναι ἀναληπτικὸν καὶ διεγερτικὸν τῆς καρδίας. Ἐπὶ τῆς γεννητικῆς σφαίρας ἔχει κατευναστικὴν ἐνέργειαν. ***Ἐξωτερικῶς*** ἔχει τοπικὴν ἐρεθιστικὴν ἐνέργειαν καὶ ἀναγράφεται συχνότατα εἰς ἐντριβὰς διὰ νευραλγίας, ρευματισμούς κλπ. ὑπὸ μορφὴν ***καμφορούχου οἰνοπνεύματος*** (1:9) ***καμφορούχου ἐλαίου*** (5:45) ***καμφορούχου ἀλοιφῆς*** (3 %).

Ἡ ***βρωμιοῦχος καμφορὰ*** (0,50-1 γρ.) ἔχει ἰδιότητας ἀντισπασμωδικὰς καὶ ἀναφροδισιακάς.

Εἰς ***δηλητηριάσεις διὰ καμφορᾶς*** ἡ ἀναπνοὴ μυρίζει καμφορὰν ἐπέρχονται ζάλη, βόμβοι ὤτων, διαταραχαὶ τῆς ὁράσεως, μεγάλη ἐξάντλησις, παραλήρημα, σπασμοί, ψύξεις τῶν ἄκρων.

Μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ, θὰ καταβάλλεται προσπάθεια διὰ νὰ προκληθῇ ἔμετος (γαργάλισμα λαιμοῦ), θὰ ἐκτελῶνται ἐντριβαὶ καὶ εἰσπνοαὶ αἰθέρος.

ΚΑΜΦΟΡΙΚΟΝ ΟΞΥ

Παρασκευάζεται διὰ θερμάνσεως καμφορᾶς μὲ νιτρικὸν ὀξύ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ λέπια ἢ βελονίδια ἄχροα, διαφανῆ, πικρά. Ἀναγράφεται διὰ τοὺς ἱδρῶτας τῶν φθισικῶν εἰς δόσιν 1-2 γρ.

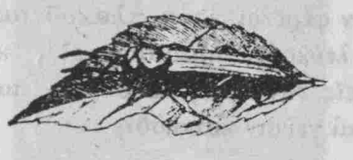
ΚΑΝΕΛΛΑ (*Κιννάμωμον.*)

Φλοιὸς τοῦ Κεϋλανικοῦ κινναμώμου ἀπογυμνωθεὶς τῆς ἑαυτοῦ ἐπιδερμίδος. Ἐνέχει δεψίνην, σάκχαρον, ἄμυλον, κόμμι, καὶ αἰθέριον ἔλαιον, τὸ ὁποῖον τῆς

δίδει καὶ τὴν γεῦσιν. Χρησιμοποιεῖται ὡς καρύκευμα καὶ ὡς φάρμακον τονωτικόν, διεγερτικόν, ἀντισπασμωδικόν, εὐπεπτικόν.

ΚΑΝΘΑΡΙΔΕΣ

Ἔντομα κολεόπτερα, χρυσοπράσινα κοινὰ ἀνὰ τὰς μεσημβρινὰς χώρας. Ἡ

Εἰκ. 322

Κανθαρίς.

κόνις, ἥτις προέρχεται ἀπὸ λειοτριβείσας κανθαρίδας, χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν κατασκευὴν βάμματος καὶ ἐκδορίων (βλ. *Βυζικάντι*). Τὸ βάμμα ἐσωτερικῶς λαμβανόμενον προκαλεῖ διέγερσιν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Εἶναι ὅμως φάρμακον ἐπικίνδυνον.

ΚΑΝΘΟΙ

Αἱ δύο πλάγιαι τοῦ ὀφθαλμοῦ γωνίαι ἔνθα συνενοῦνται τὰ βλέφαρα.

ΚΑΝΝΑΒΙΣ (*Chanvre, τ. Κεντὶρ*)

Φυτὸν τῆς οἰκογενείας τῶν Κνιδωδῶν, φυόμενον ἐν Περσίᾳ καὶ Ἰνδικῇ. Ἡ κάνναβις καλλιεργεῖται διὰ τὴν βιομηχανικὴν χρῆσιν τῆς ὑφανσίμου μοίρας τοῦ καυλοῦ της, καὶ τὸν καρπόν της καλούμενον κανναβοῦρι (chenevis.)

Ἡ καλλιέργεια τῆς καννάβεως ἐκθέτει εἰς δυσάρεστα, ὡς κεφαλαλγίας, ἰλίγγους, ἐμέτους, ὀφειλόμενα εἰς τὴν διαπεραστικὴν καὶ δυσώδη ὀσμὴν τοῦ φυτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνθίσεως.

Ὑπάρχει εἶδος καννάβεως, ἡ ***ἰνδικὴ*** τῆς ὁποίας αἱ ἠνθισμέναι κορυφαὶ περιέχουν τὴν κανναβίνην (βλ. *Χασίς*)

Ἡ ἰνδικὴ κάνναβις χρησιμοποιεῖται ὡς φάρμακον ἀναισθητικὸν καὶ ἀντισπασμωδικόν, ὑπὸ μορφὴν βάμματος, ἐκχυλίσματος. Φάρμακον ἐπικίνδυνον.

ΚΑΝΝΑΙ (*Cannes*)

Σταθμὸς κλιματικὸς διὰ τὸν χειμῶνα ἐπὶ τῆς Μεσογείου, ἐπὶ τῶν θαλασσίων Ἄλπεων, μὲ κλίμα ἤπιον, μὲ ἄφθονον ἥλιον. Δέν ἔχει οὔτε ὑγρασίαν, οὔτε νέφη. Ἡ μέση θερμ. τοῦ χειμῶνος εἶνε 9ο. Τὸ κλίμα τῶν Καννῶν εἶνε θαυμάσιον ἰδίως διὰ φθισικούς, ἀσθενεῖς πάσχοντας ἀπὸ λευκωματουρίαν, χρόνιον ρευματισμόν, ἀναρρωννύοντας.

ΚΑΝΝΣΤΑΤ (*Kannstatt*)

Πηγαὶ σιδηροῦχοι θερμ. 20οΕ ἐν Βυτεμβέργῃ παρὰ τὴν Στουτγάρδην εἰς ὕψος 218 μ. ὑ. ἐ. θ. ***Ἐνδείκνυνται*** διὰ ἡπατικὰ νοσήματα καὶ χρονίας δυσπεψίας.

ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ (*Gaoutchouc*)

Χρησιμοποποιεῖται καὶ ὡς ἔνδυμα, καὶ εἰς τὴν ἰατρικήν, διὰ τὴν κατασκευὴν διαφόρων ἐργαλείων (καθετήρων, κηρίων, σωλήνων, καλτσῶν, χειροκτίων, πεσσῶν κλπ.) καὶ διὰ θεραπευτικοὺς σκοπούς. Τὸ καουτσούκ ἐνεργεῖ διὰ τῆς ἀπομονώσεως τῶν πασχουσῶν μοιρῶν καὶ διὰ τῆς ὑποβοηθήσεως τῆς ἐκκρίσεως τοῦ ἱδρῶτος, οὗτινος παρεμποδίζει καὶ τὴ ἐξάτμισιν.

Διὰ τὰς ἰδιότητας αὐτὰς γίνεται χρῆσις αὐτοῦ διὰ τὸ ἔκζεμα καὶ ἰδίως διὰ τὰς δερματικὰς ἐξανθήσεις τῆς χειρὸς τοῦ προσώπου, τοῦ ποδός.(βλ. *Ἐνδυμασία*, *Ἀδιάβροχα*),

ΚΑΠΒΕΡΝ (*Capvern*)

Σταθμὸς θειούχων ὑδάτων εἰς τὰ ἄνω Πυρηναῖα, εἰς ὕψος 450 μ. ὑ. ἐ. θ Κλίμα ἤπιον. ***Ἐποχή*** ἀπὸ 15 Μαΐου μέχοι 1ης Ὀκτωβρίου. ***Κατάλληλος*** διὰ τὴν λιθίασιν τῶν νεφρῶν καὶ τὰς παθήσεις τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων.

ΚΑΠΝΙΑ (*Καπνόχορτον, Fumeterre, τ. Σαχτερέ*)

Φυτὸν τῆς οἰκογενείας τῶν Μηκωνωδῶν. Ἡ πτισάνη τοῦ ἠνθισμένου φυτοῦ εἰς ἀναλογίαν 2 % χρησιμοποιεῖται ὡς

φάρμακον τονωτικόν καὶ καθαρτικὸν τοῦ αἵματος.

ΚΑΠΝΟΣ - ΚΑΠΝΙΣΜΑ

Εἰκ. 323

Καπνιά

Τὸ φυτὸν ***Καπνὸς*** ἢ ***Νικοτιανὸς*** ὁ ***Τομβάκος***, ἀνήκει εἰς τὸ γένος τῶν Νικοτιανῶν φυτῶν.

Κατάγεται ἐκ τῶν τροπικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ καλλιεργεῖται τὴν σήμερον σχεδὸν ἁπανταχοῦ.

Ἡ ***ποιότης*** τοῦ καπνοῦ, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου εἶναι αἱ φυτεῖαι. Τὰ κατώτατα φύλλα τοῦ φυτοῦ εἶναι πολὺ ἀνωτέρας ποιότητος ἀπὸ τὰ τῶν κορυφῶν καὶ περιέχουν πολὺ ὀλιγωτέραν νικοτίνην. Ὁ καπνός δὲν πρέπει νὰ εἶναι πολὺ νωπός, διότι ἀπεδείχθη ὅτι ὅσον παλαιώνει τόσον καὶ χάνει τὴν νικοτίνην του, πρέπει δὲ νὰ εἶναι καὶ ξηρός.

Εἰκ. 324

Νικοτιανὸς ὁ Τομβάκος

Τὰ φύλλα ξηραίνονται εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἀφ' οὗ ὑποστῶσιν ζύμωσίν τινα, χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰ διάφορα εἴδη τοῦ καπνίσματος.

Ὁ καπνὸς περιέχει διαφόρους πτητικὰς καμφορούχους καὶ μὲ πίσσαν οὐσίας, αἵτινες τοῦ δίδουν τὸ ἄρωμα, καθὼς καὶ ὑδροκυανικὸν* ὀξύ, πυριδίνην καὶ τὸ φυτικὸν δηλητήριον, τὴν ***νικοτίνην****.

Ποσότητες τῶν οὐσιῶν τούτων καιόμεναι καὶ εἰσπνεόμεναι ἐξασκοῦν ἰδιάζουσαν ἐνέργειαν, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἐγενικεύθη ἀνὰ τὴν ὑφήλιον τὸ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς παρὰ τοῖς ἰθαγενέσι γνωστὸν κάπνισμα.

Ἡ ἐτησία κατὰ μέσον ὅρον ἀνὰ τὴν ὑφήλιον κατανάλωσις ἀνέρχεται εἰς 1000 ἑκατομμύρια χλγρ. καπνοῦ. Ἀναλογεῖ δὲ ἡ κατανάλωσις κατ' ἄτομον καὶ κατ' ἔτος εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας 2,3 χλγρ. εἰς τὴν Ὁλλανδίαν 2,9, Αὐστρουγγαρίαν 2.1, Γερμανίαν, Τουρκίαν, Ἑλλάδα 1,5 χλγρ. Γαλλίαν 0,95, Ρωσίαν 0,7, Ἀγγλίαν 0,6 χλγρ.

Ἡ ***ἐνέργεια*** τοῦ καπνοῦ, ἥτις καθιστᾶ τὴν χρῆσιν τοῦ καπνίσματος τόσον ἐπιθυμητὴν εἶναι κατὰ πρῶτον τοπικὴ καὶ χαρακτῆρος διεγερτικοῦ καὶ εὐεργετικοῦ ἐπὶ τῶν βλεννογόνων τοῦ στόματος, γλώσσης καὶ ρινός. Ὅταν ὁ καπνὸς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στόματος ἢ τῆς ρινός, ἴχνη μόνον τῆς δηλητηριώδους νικοτίνης ἀπορροφῶνται. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ καπνὸς συμπυκνοῦται ἐν μέρει εἰς τὸ στόμα εἰς ρευστὸν καὶ καταπίνεται μὲ τὸν σίελον ἢ μὲ τὸν εἰσπνεόμενον ἀέρα φθάνει εἰς τοὺς πνεύμονας, τότε αἱ οὐσίαι τοῦ καπνοῦ διὰ τῶν ρηθεισῶν ὁδῶν ἀπορροφῶνται καὶ διὰ τοῦ αἵματος φθάνουν εἰς τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα καὶ ἐκεῖθεν ἐκτείνεται ἡ γενικὴ του ἐνέργεια. Οὕτως ἐπιδρᾶ ἐπὶ τῆς διαθέσεως καὶ τῆς φαντασίας, διεγείρει τὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας, τῶν νεύρων καὶ τοῦ ἐγκεφάλου, προάγει τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν, εὐκολύνει τὴν σκέψιν, καθιστᾶ ὑποφερτὰς τὰς λύπας τοῦ βίου καὶ δίδει ἀνακούφισιν εἰς τοὺς κόπους.

Τὰ προτερήματα ὅμως ταῦτα ὅλα ὁμοῦ δὲν δικαιολογοῦν τὴν χρῆσιν, ἔτι δὲ περισσότερον τὴν κατάχρησιν τοῦ καπνίσματος, διότι παρ' ὅλα τὰ κατὰ τὸ πλεῖστον φαντασιώδη προτερήματα τοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

καπνίσματος δὲν παύει τοῦτο νὰ ἔχῃ ***δηλητηριώδη ἐπίδρασιν*** ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἕνεκα τῶν συστατικῶν του καὶ ἰδίως τῆς νικοτίνης τῆς ὁποίας 0,10 ἑκγρ. ἀρκοῦν διὰ νὰ φονεύσουν ἕνα σκύλλον.

Ἡ ***ὀξεῖα δηλητηρίασις*** ἡ ἐπερχομένη εἰς τοὺς ἀρχαρίους καπνιστὰς φέρει καθ' ὅλην εἰς τὸν λαιμὸν καὶ τὸν οἰσοφάγον, ζάλην, ἀνακάτωμα, ἔμετον, ἀδυναμίαν, σύγχυσιν ἰδεῶν τρόμον, κενώσεις συχνὰς καὶ εὐκοιλίους, παλμούς, λιποθυμίαν. Πρέπει νὰ προκληθῇ ἔμετος, νὰ δοθῇ ἰσχυρὸν τεῖον καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ θεραπεία τῆς λιποθυμίας.

Κατὰ τὴν ***χρονίαν δηλητηρίασιν*** ἥτις φαίνεται νὰ εἶναι συνέπεια βλάβης τοῦ πνευμογαστρικοῦ νεύρου, παρατηροῦνται ἐκτὸς τῶν χρονίων φλεγμονῶν τοῦ στόματος, φάρυγγος, τραχείας, οἰσοφάγου καὶ στομάχου, τρόμος, ἀμνησία, νευραλγίαι, ταχυκαρδία, δυσκοιλιότης καὶ σοβαρώτεραι διαταραχαὶ ὡς ἀρτηριοσκλήρωσις μὲ τὰς δύο ἐπικινδύνους συνεπείας της, ἐγκεφαλικὴν συμφόρησιν καὶ στηθάγχην, χωρὶς νὰ λησμονήσωμεν τὰς σπουδαιοτάτας διαταραχὰς τῆς ὁράσεως, αἵτινες ὀφείλονται εἰς τὴν κατάχρησιν τοῦ καπνοῦ.

Ἡ συνήθης δικαιολογία πολλῶν καπνιστῶν «δὲν μὲ πειράζει ἐμένα ὁ καπνὸς» ἐπιβαρύνει τὸ παθητικόν των, διότι δὲν σημαίνει παρὰ ὅτι ὁ ὀργανισμός των εἶναι ὑπερφορτωμένος μὲ τὸ δηλητήριον καὶ τὸ ἔχει συνειθίσῃ, ἀκριβῶς ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἀρσενικοφάγους.

Ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ γινομένη ἐν τούτοις ἐν μέτρῳ καὶ ὑπὸ ὅρους τινὰς δύναται νὰ ἐπιτραπῇ εἰς ὑγιεῖς ἀνθρώπους.

Καὶ πρῶτον μόνον οἱ ἐνήλικες πρέπει νὰ καπνίζουν, κατ' οὐδένα δὲ τρόπον οἱ ἀνήλικοι διότι εἰς αὐτοὺς ὄχι μόνον ἐμποδίζεται ἡ ἀνάπτυξις, ἀλλὰ καὶ τίθενται αἱ βάσεις διαφόρων νευρικῶν καὶ ἄλλων παθήσεων. Ἐπίσης οἱ ἀδύνατοι καθῶς καὶ αἱ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ καπνίζουν, διότι εἰς αὐτοὺς αἱ ἐπιδράσεις τοῦ καπνοῦ εἶναι πολὺ εὐκολώτεραι καὶ κατὰ πολὺ σοβαρώτεραι παρ' ὅσον εἰς τοὺς ὑγιεῖς ἄνδρας. Βεβαίως οἱ ἀπὸ παθήσεις ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, καρδίας καὶ ἐν γένει κυκλοφορικοῦ συστήματος, πέψεως, ὀφθαλμῶν καὶ νεύρων πάσχοντες, ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ καπνίζουν διόλου, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποφεύγουν τὰ μέρη ὅπου ὑπάρχει καπνός.

Ἐν γένει πρέπει νὰ καπνίζωμεν εἰ δυνατόν, μόνον ἔξω τῆς κατοικίας, εἰς τὸ ὕπαιθρον, διότι τὸ κάπνισμα εἶναι οὕτως ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον, νὰ μὴ καπνίζωμεν νήστεις, πάντοτε ἐλαφρὸν καπνόν, οὐδέποτε συνεχῶς, καὶ ὡς θὰ εἴδομεν μὲ καπνοσύριγγα.

Ὡς γνωστόν, ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ γίνεται διὰ τοῦ καπνίσματος σιγαρέτων, πούρων, ναργιλέ, καπνοσύριγγος (πίπας), διὰ τῆς προσλήψεως διὰ τῶν δακτύλων κόνεως (πρέζας) καὶ διὰ τῆς μασήσεως τῶν φύλλων τοῦ καπνοῦ.

Τὰ ***σιγαρέττα*** εἰς μεγάλην χρῆσιν, καὶ ὡς τοιαύτην ἐννοοῦμεν, ἄνω τῶν 20 τὴν ἡμέραν, εἶναι ἰδιαιτέρως βλαβερά, διότι γίνονται συνήθως μὲ καπνὸν ὄχι ἀγνὸν καὶ μὲ ἰσχυρὰν ποσότητα νικοτίνης, οὐχὶ σπανίως ἐμπεριέχουν ὄπιον, καιόμενα δὲ ἀναπτύσσουν ***ἐκτὸς*** τοῦ καπνοῦ καὶ τὸν ἐρεθιστικὸν διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν λάρυγγα καπνὸν τοῦ χάρτου. Εἶναι δὲ ἐπικίνδυνα διότι εὐκόλως ἀπορροφῶνται ὁ καπνὸς καὶ μεταβαίνει μέχρι νῶν κυψελλίδων τῶν πνευμόνων, ἐξ' ὧν καὶ ἀπορροφᾶται. Τὰ λεγόμενα ἐλεύθερα νικοτίνης σιγαρέττα ἔχουν καὶ αὐτὰ νικοτίνην ἂν καὶ εἰς μικροτέραν ποσότητα.

Τὰ ***ποῦρα***, τῶν ὁποίων ἡ καθημερινὴ χρῆσις δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 5 πρέπει νὰ τραβοῦν καλά, διότι ἄλλως εἰσέρχεται περισσοτέρα νικοτίνη εἰς τὸν ὀργανισμόν. Πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται τὰ πολὺ βαθέος χρώματος διότι ταῦτα ὑπέστησαν μεγάλην ζύμωσιν καὶ ἀναπτύσσουν κατὰ τὸ κάπνισμα πολλὴν ἀμμωνίαν ὅτε καὶ περισσοτέρα ποσότης νικοτίνης γινομένη ἐλευθέρα μεταβαίνει εἰς τὸν εἰσπνεόμενον καπνόν.

Εἶναι δὲ ἡ ποσότης νικοτίνης εἰς τὰ ποῦρα Χαβάνης 2 %, τὰ Βιργίνια 7%. τὰ Γαλλικὰ 11 %, τὰ Γερμανικὰ 4 %. Τόσον τὰ σιγαρέττα ὅσον καὶ τὰ ποῦρα δὲν πρέπει νὰ καπνίζωνται μέχρι τέλους, διότι ἡ νικοτίνη συσσωρεύεται εἰς μεγάλην ποσότητα ὀπισθεν τοῦ καιομένου μέρους. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ καπνίζωμεν σιγαρέττα ἢ ποῦρα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σβύσῃ καὶ ἔμειναν σβυσμένα ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον, διότι πρὶν σβύσουν κατὰ τὴν σιγανὴν καῦσιν των σχηματίζεται περισσοτέρα νικοτίνη ἐλευθέρα, ἥτις κατατίθεται εἰς τὸ ὑπόλοιπον μέρος, πρᾶγμα ἀναγνωριζόμενον ἀπὸ τὴν πικρὰν γεῦσιν τὴν ὁποίαν προσλαμβάνομεν.

Ἡ χρῆσις ***καπνοσυρίγγων*** τόσον διὰ τὰ σιγαρέττα ὅσον καὶ διὰ τὰ ποῦρα εἶναι λίαν ὠφέλιμος, διότι ἐλαττοῦται ἐπαισθητῶς ἡ ποσότης νικοτίνης τοῦ εἰσπνεομένου καπνοῦ, ὅσον δὲ μακρύτεραι εἶναι αἱ καπνοσύριγγες, τόσον καλλίτερον ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπός των, διότι ἡ ἐπιφάνεια εἶναι μεγαλειτέρα καὶ περισσοτέρα ποσότης νικοτίνης κατατίθεται εἰς τὸ ψυχρὸν τμῆμα τῆς μακρᾶς καπνοσύριγγος. Δυνάμεθα ἔτι περισσότερον νὰ κατακρατήσωμεν τὰς βλαβερὰς οὐσίας τοῦ καπνοῦ, θέτοντες ἐντὸς τῆς καπνοσύριγγος τεμάχιον βάμβακος ἐμβυθισμένου εἰς δεψίνην ἢ κικκιδικὸν ὀξύ.

Περιττὸν νὰ τονίσωμεν ἰδιαιτέρως ὅτι αἱ καπνοσύριγγες πρέπει νὰ καθαρίζωνται τακτικῶς.

Διὰ τὸν ***ναργιλέ*** χρησιμοποιεῖται τὸ ***τουμπεκί***, εἶδος καπνοῦ (***Νικοτιανὴ ἡ ἄγροικος***), ὅστις ἔχει μὲν περισσοτέραν ποσότητα νικοτίνης, ἀλλὰ διερχόμενος ὁ καπνὸς διὰ τοῦ ὕδατος ἀφ' ἑνὸς, διὰ τοῦ μακροῦ σωλῆνος ἀφ' ἑτέρου, ἀφίνει ἀρκετὴν ποσότητα τῆς νικοτίνης του.

Τὸ διὰ τῆς ***πίπας*** κάπνισμα εἶναι τὸ ἀβλαβέστερον ὅλων τῶν εἰδῶν καπνίσματος, ὅταν αὕτη καθαρίζηται τακτικῶς, καὶ τοῦτο διότι οἱ οὕτω καπνίζοντες κρατοῦν μὲν διαρκῶς σχεδὸν τὴν πίπαν εἰς τὸ στόμα ἀλλὰ δὲν εἰσπνέουν τὸν καπνόν.

Τὸ ***πρεζάρισμα*** δηλ. ἡ εἰσρόφησις ἀπὸ τῆς ρινὸς κόνεως φύλλων καπνοῦ, ἐρεθίζει τὸν βλεννογόνον αὐτῆς, ἐλαττώνει τὴν ὄσφρησιν, διὰ τοῦ φάρυγγος εἰσέρχεται εἰς τὸν στόμαχον καὶ προξενεῖ τὰς αὐτὰς διαταραχάς, ὡς καὶ τὸ ***μάσημα*** φύλλων καπνοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι κατὰ πολὺ χειρότερον τοῦ καπνίσματος, διότι αἱ βλαβεραὶ οὐσίαι καὶ ἰδίως ἡ νικοτίνη εἰσέρχεται εἰς μεγαλειτέραν ποσότητα εἰς τὸν ὀργανισμόν, ἐπιφέρει δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ στοματίτιδα, μαύρισμα τῶν ὀδόντων καὶ σπουδαίας στομαχικὰς διαταραχάς.

Ἐξ ἄλλου τὸ κάλυμμα τοῦ διὰ μάσησιν ἢ εἰσρόφησιν καπνοῦ ἐμπεριέχει συχνὰ μόλυβδον καὶ ὅταν ἐγγίζῃ τοῦτο κατ' εὐθεῖαν τὸν καπνόν, ἰδίως ὅταν οὗτος εἶναι ὑγρός, ὁ μόλυβδος διαπερᾷ καὶ ἐπιφέρει δηλητηρίασιν.

Αἱ ἀναφερθεῖσαι βλαβεραὶ ἐπιδράσεις τοῦ καπνοῦ παρουσιάζονται καὶ εἰς τοὺς καπνεργάτας, εἰς τοὺς ὁποίους γίνεται ἡ ἀπορρόφησις τῆς νικοτίνης διὰ τῆς εἰσπνοῆς τῆς κόνεως ἢ καὶ διὰ τοῦ δέρματος.

Περαίνοντες τὸ περὶ καπνοῦ ἄρθρον ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ἡ συνήθεια τοῦ καπνίζειν δὲν ἔχει τὸν λόγον της. Κακὸν δύναται νὰ προξενήσῃ, οὐδέποτε καλόν, ἐξαιρέσει ἴσως τῆς ναρκωτικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ ὀδοντοπόνων καὶ τῆς ἀντιπαρασιτικῆς καὶ ἐντομοκτόνου ἰδιότητος αὐτοῦ.

Οἱ ὑγιεῖς ἀκολουθοῦντες τὰς ἀναφερθείσας ὁδηγίας δύνανται νὰ καπνίζουν, μὲ τὴν σύστασιν ὅμως νὰ τὸν ἐγκαταλείψουν μόλις αἰσθανθοῦν ὅτι τοὺς πειράζει. Ἀπὸ ὑγιεινῆς δὲ ἀπόψεως ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων μέτρων συνιστῶμεν εἰς τοὺς καπνιστάς, τὴν ἐπί τι διάστημα τελείαν διακοπὴν τοῦ καπνίζειν διὰ τὴν ἀπονικοτινήασιν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν δυσκολίαν τοῦ νὰ ἐγκαταλείψῃ τις τὴν συνήθειαν τοῦ καπνίζειν, τονίζομεν ὅτι ὁ καταλληλότερος τρόπος εἶναι ἡ διὰ μιᾶς παῦσις, ἄνευ φόβου μὴ τυχὸν τὸ αἰφνίδιον βλάψει, ὡς λ. χ. εἰς τὴν μορφίνην. Τὸ μόνον δὲ πρὸς τοῦτο μέσον εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, εἰς πλείστας ὅσας περιστάσεις τοῦ βίου, σώζει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸν κάμνει πάντοτε νὰ προοδεύσῃ, ἡ ***Θέλησις***.

Ἀναφέρομεν ἐν τέλει ὅτι ἐν τῇ ἰατρι-

κῇ σπανίως γίνεται χρῆσις τοῦ καπνοῦ εἰς κλύσματα ἐρεθιστικὰ ἢ καὶ εἰς μῖγμα μετ' ἄλλων ναρκωτικῶν κατὰ τοῦ ἄσθματος.

ΚΑΠΠΑΡΙΣ *(Câprier)*.

Ὁ καρπὸς τοῦ δενδρυλλίου τίθεται εἰς ἅλμην ἐντὸς ὄξους ἢ ἅλατος καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς καρύκευμα. Ἡ ρίζα του ἐθεωρεῖτο ἄλλοτε ὡς ὀρεκτική.

ΚΑΠΡΙ *(Capri)*

Νῆσος τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως. Συνιστᾶται ὡς κλιματικὸς σταθμὸς διὰ τὸν χειμῶνα, ὡς ἐκ τοῦ ἡπίου τοῦ κλίματός της.

ΚΑΡΑΒΙΣ *(Écrevisse)*.

Ὀστρακόδερμον δεκάπουν, οὗτινος τὸ κρέας εὔγευστον καὶ λίαν φωσφοροῦχον, εἶναι κάπως δύσπεπτον. Ἐκ τοῦ στομάχου τοῦ ζώου τούτου ἐξῆγον συγκρίματα ἀσβεστοῦχα, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα yeux d'écrevisse, ἅτινα καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο ἄλλοτε ὡς φάρμακα ἀλκαλικά.

ΚΑΡΑΓΕΙΝΟΣ ΛΕΙΧΗΝ *(Carragheen)*

Φῦκος περιέχον μικρὰν ποσότητα ἰωδίου. Ἡ πτισάνη του (0,5 %) χρησιμοποιεῖται ὡς ἀναληπτικὴ καὶ μαλακτική.

ΚΑΡΑΠΑΝΑ *(Carabana)*

Ὕδατα ψυχρὰ ἐν Ἱσπανίᾳ περιέχοντα θειϊκὸν νάτριον, καὶ μαγνησίαν. Εἶναι καθαρτικὰ εἰς ἐλαφρὰν δόσιν (1 ποτήριον ὕδατος).

ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ ΠΗΓΑΙ *(βλ. Μέθανα)*.

ΚΑΡΑΤΟΜΙΑ *(βλ. Ἐμβρυοτομία)*.

ΚΑΡΔΑΜΟΝ *(Cresson)*.

Τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ ἔχουν ὀσμὴν ἀρωματικὴν καὶ γεῦσιν δηκτικήν. Χρησιμοποιοῦνται ὡς τροφὴ καὶ φάρμακον, τρωγόμενα ὠμὰ ὡς σαλάτα, ἢ βρασμέ-
α. Τὸ κάρδαμον εἶναι δροσιστικόν, ἀν-
τισκορβουτικόν, καὶ διεγείρει τὴν ἔκκρισιν τῆς σιέλου.

ΚΑΡΔΑΜΩΜΟΝ *(Cardamome τ. Κακουλές)*.

Καρπὸς ὁμωνύμου φυτοῦ. Εἶναι τονωτικὸν τοῦ στομάχου, ὑπὸ μορφὴν κόνεως, εἰς δόσιν 9,20-2 γρ. Ἐν Ἀγγλίᾳ χρησιμοποιεῖται ὑπὸ μορφὴν βάμματος κατὰ τῆς διαρροίας. Εἰσέρχεται εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς θηριακῆς, τοῦ διασκορδίου καὶ τοῦ ποτοῦ bitter.

ΚΑΡΔΙΑ

Εἰς τὸ ἔμβρυον ἡ καρδία, ἥτις καθὼς καὶ τὸ ὅλον κυκλοφορικὸν σύστημα γίνεται ἐκ τοῦ Μεσοδέρματος, σχηματίζεται πρὸ τῶν λοιπῶν ἀγγείων καὶ ἔχει ἀρχικῶς τὸ σχῆμα ἑνὸς ἴσου σωλῆνος ὅστις συντόμως κυρτοῦται καὶ ἀποκτᾷ τὰς κοιλότητάς του διὰ σχηματισμοῦ τοιχώματος.

Ἡ καρδία εἶναι ὁ σπουδαιότατος τῶν ὀλίγων ἄνευ τῆς θελήσεως ἐργαζομένων γραμμωτῶν μυῶν διαφέρουν δὲ αἱ ἶνές του τῶν ἄλλων μυῶν* τοῦ σκελετοῦ κατὰ τὸ ὅτι δὲν ἔχουν σαρκείλημα· καὶ σχηματίζουν εἶδος περιέργως περιπλεγμένου δικτύου.

Ἡ καρδία κεῖται εἰς τὸ μέσον τοῦ θώρακος ὄπισθεν τοῦ στέρνου, μεταξὺ τῶν δύο πνευμόνων, ὑπὸ τῶν ὁποίων καὶ καλύπτεται ἑκατέρωθεν, κεῖται δὲ λοξὰ ἐπὶ τοῦ διαφράγματος*, εἰς τρόπον ὥστε ἡ κορυφή τις νὰ εἰσδύῃ εἰς τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ θώρακος. Περικλείεται ἐντὸς τοῦ ***περικαρδίου**** καὶ τὸ μὲν μέγεθός της ἀναλογεῖ πρὸς τὸν γρόνθον τοῦ φέροντος, τὸ δὲ βάρος εἶναι κατὰ μέσον ὅρον εἰς μὲν τοὺς ἄνδρας 346 γρ. εἰς δὲ τὰς γυναίκας 310 γρ. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καλύπτεται ὑπὸ λεπτοτάτου δέρματος, τοῦ ***ἐνδοκαρδίου****, καὶ χωρίζεται τελείως διὰ μυϊκοῦ διαφράγματος κατὰ μῆκος εἰς δύο ἡμίσυ, τῶν ὁποίων τὸ μὲν δεξιὸν περιέχει φλεβικὸν αἷμα (μαῦρον), τὸ δὲ ἀριστερὸν ἀρτηριακὸν (ἐρυθρόν). Εἰς τὰ ἔμβρυα κατὰ τὴν ἐνδομήτριον ζωὴν μεταξὺ τοῦ δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ ἡμί-

σεως τῆς καρδίας ὑπάρχει συγκοινωνία, διὰ τοῦ ***ὠοειδοῦς τρήματος***, ἥτις κλείει μόλις γεννηθοῦν. (βλ. *Κυκλοφορία*). Ἕκαστον ἥμισυ διαιρεῖται δι' ἐγκαρσίου διαφράγματος εἰς ἄνω καὶ κάτω μέρη συγκοινωνοῦντα δι' ὀπῆς. Οὕτως ἡ καρδία περιλαμβάνει 4 χώρους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 2 ἄνω λέγονται ***κόλποι*** καὶ ἔχουν ὡς προσάρτημα σακκοειδὲς τυφλοῦν κοίλωμα, τὸ ***καρδιακὸν οὖς***, τὰ δὲ 2 κάτω ***κοιλίαι***. Ὥστε ἔχομεν δεξιὸν

Εἰκ. 325

Τομὴ καρδίας φυσιολογικοῦ μεγέθους.

καὶ ἀριστερὸν κόλπον καθὼς καὶ δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν κοιλίαν.

Ἡ συγκοινωνία δὲ μεταξὺ κόλπου καὶ κοιλίας τοῦ αὐτοῦ μέρους γίνεται διὰ ἰσχυροῦ ἰνώδους στομίου, τοῦ ***κολποκοιλιακοῦ***.

Οἱ ***κόλποι***, εἰς τοὺς ὁποίους εἰς μὲν τὸν δεξιὸν ἐκβάλλουν αἱ δύο κοῖλαι φλέβες καὶ ἡ στεφανιαία, εἰς δὲ τὸν ἀριστερὸν αἱ τέσσαρες πνευμονικαὶ φλέβες, ἔχουν λεπτὰ τοιχώματα, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς κοιλίας τῶν ὁποίων τὰ τοιχώματα εἶναι λίαν ἰσχυρά, ἰδίως τῆς ἀριστερᾶς μὲ 10—15 χλμ. καὶ τοῦ διότι δυνάμει τῶν ἰσχυρῶν συστολῶν των ὠθοῦσι τὸ αἷμα εἰς τὰς ἀρτηρίας.

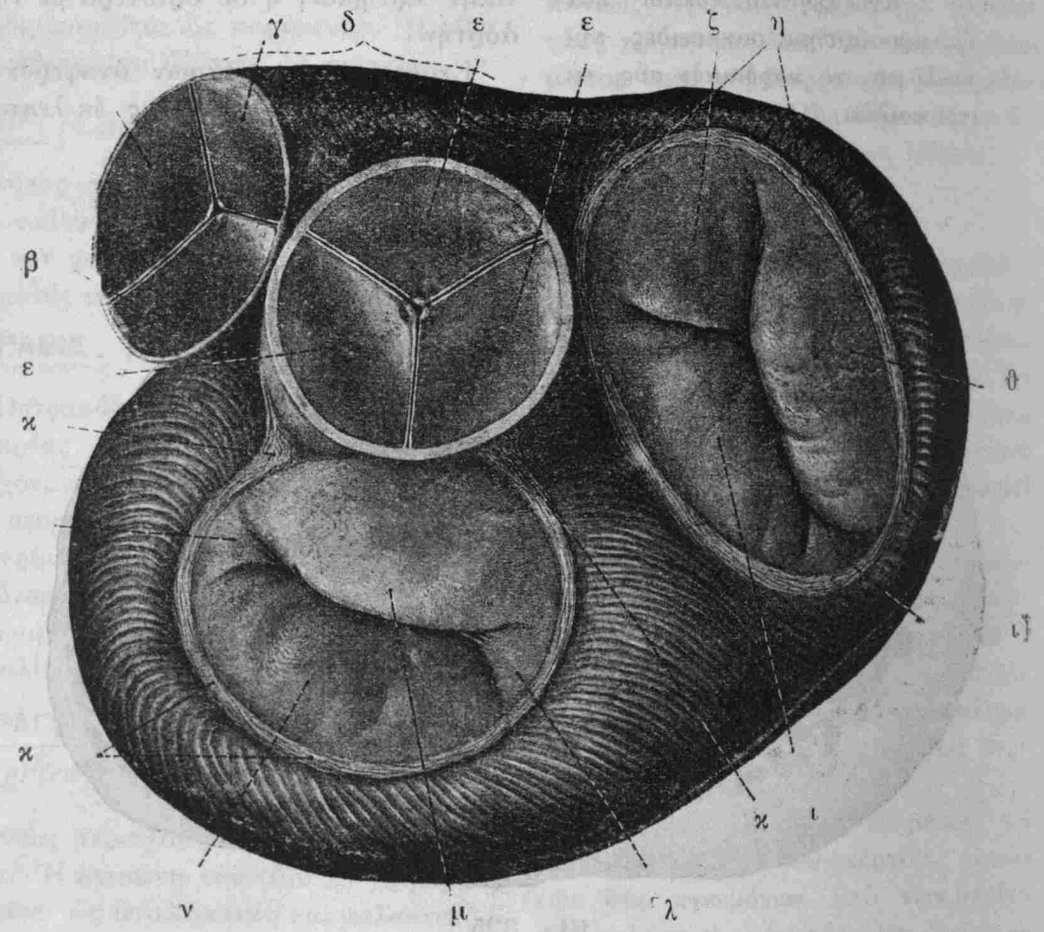
Ἑκάστη ***κοιλία*** συγκοινωνεῖ διὰ στομίου εὑρισκομένου πλησίον τοῦ κολποκοιλιακοῦ τοιούτου μὲ ἀρτηρίαν καὶ μάλιστα ἡ δεξιὰ κοιλία μὲ τὴν πνευμονικὴν ἀρτηρίαν, ἡ δὲ ἀριστερά μὲ τὴν ἀορτήν.

Ἕκαστον τῶν τεσσάρων ἀναφερθέντων στομίων ἔχει ***βαλβίδας*** ἐκ λεπτοῦ δέρματος, ὀνομαζομένας ***τριγλώχιν*** εἰς τὸ δεξιόν, ***διγλώχιν*** ἢ ***μητροειδῆ*** εἰς τὸ κολποκοιλιακὸν στόμιον, ***σιγμοειδεῖς*** ἢ ***μηνοειδεῖς*** ἢ ***ἡμισεληνοειδεῖς*** εἰς τὰς δύο ἀρτηρίας (πνευμονικὴν καὶ ἀορτήν).

Αἱ βαλβῖδες ἐμποδίζουν τὴν πρὸς τὰ ὀπίσω ροὴν τοῦ αἵματος. Διὰ νὰ γίνεται δὲ ἡ κυκλοφορία κανονικῶς, τὰ στόμια πρέπει νὰ ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην διάμετρον καὶ αἱ βαλβῖδες νὰ κλείουν καλῶς. Εἰς ἀσθενείας ὅμως τινάς, τὰς λεγομένας ***διαμαρτήματα*** τῆς καρδίας περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἀναφέρωμεν ἀρ-

SISMANOGLIO MEGARO

γότερον, αἱ βαλβῖδες ἢ δὲν κλείουν καλῶς (***ἀνεπάρκεια***) ἢ στενεύουν (***στένωσις***). Ἡ ***θρέψις*** τῆς καρδίας γίνεται διὰ τῶν ***στεφανιαίων ἀρτηριῶν***, τῆς δεξιᾶς καὶ τῆς ἀριστερᾶς, αἵτινες ἐκφύονται ἐκ τῆς ἀορτῆς, περιβάλλουν τὴν καρδίαν ὡς στέφανος καὶ διανέμονται εἰς τὰ τοιχώματα αὐτῆς. Αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν ἐπιφέρουν σοβαρὰς διαταραχὰς τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας, ἀπόφραξις δὲ καὶ στένωσις αὐτῶν, τὸν ἄμεσον θάνατον.

Εἰκ. 326

Βαλβῖδες τῆς καρδίας

α) *Ἡμισεληνοειδεῖς βαλβῖδες τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας*
β) » » »
γ) » » »
δ) *Πνευμονικὴ ἀρτηρία.*
ε) *Ἡμισεληνοειδεῖς βαλβῖδες τῆς ἀορτῆς,.*
ζ) *Πρόσθιον τμῆμα τῆς τριγλωχίνου βαλβῖδος.*
η) *Ἰνώδης κρῖκος* » »
θ) *Ὀπίσθιον τμῆμα* » »
ι) *Μεσαῖον* » » »
κ) *Ἰνώλης κρῖκος τῆς μητροειδοῦς βαλβῖδος.*
λ) *Μεσαῖον τμῆμα* » » »
μ) *Πρόσθιον* » » » »
ν) *Ὀπίσθιον* » » » »

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ ***λειτουργία*** τῆς καρδίας συνισταμένη εἰς ρυθμικὰς συστολὰς καὶ διαστολὰς τῶν μυῶν της, εἶναι αὐτόματος, τελείως ἀνεξάρτητος εἰς τήν τακτικήν της ἐνέργειαν ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὰ νεῦρα, τηρουμένη ἐν δράσει μέσῳ τῆς θαυμασίας τακτοποιήσεως τῶν μυϊκῶν ἰνῶν. Διὰ τὸν αὐτοματισμὸν τοῦτον ἔχει ἡ καρδία ὅλως ἰδιαίτερα μυϊκὰ κύτταρα περιέργως πλεγμένα μεταξύ των, ὡς δίκτυον.

Τὰ ***νεῦρα*** τῆς καρδίας, ἀποτελούμενα ἐν μέρει ἐκ τοῦ συμπαθητικοῦ ἐν μέρει ἐκ τοῦ πνευμογαστρικοῦ, ἔχουν ἐπίδρασιν μόνον ἐπὶ τοῦ δρομολογίου τῆς καρδίας καὶ δύνανται νὰ ἐπιταχύνουν, ἐπιβραδύνουν, ἀλλοιώσουν τὴν δύναμιν, διάρκειαν, μέγεθος τῶν ὥσεων αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ ὅλα τὰ καρδιακὰ νεῦρα δύνανται νὰ ἐρεθισθοῦν τόσον ἀμέσως ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, ὅσον καὶ δι' ἀντανακλάσεως ἀπό νεῦρα ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος, δύναται ἡ λειτουργία τῆς καρδίας διὰ τῶν πολυποικίλων ἐρεθισμάτων τόσον τοῦ σώματος, ὅσον καὶ τοῦ ἔξω κόσμου, νὰ ὑποστῇ ἀλλοιώσιν. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὅλαι αἱ αἰσθήσεις, αἱ ψυχικαὶ διακυμάνσεις, κατοπτρίζονται τελείως ἐπὶ τῆς καρδίας. Αἱ διεγέρσεις φέρουν ταχυκαρδίαν, αἱ ἰσχυραὶ συγκινήσεις αἰφνιδίαν στάσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ καὶ τὴν παντοτεινὴν τοιαύτην. Ἀλλὰ ἡ θέλησις δὲν ἔχει οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐπίδρασιν. Τὸ ὅτι ἡ καρδία ἐμπεριέχει ἐν ἑαυτῇ τοὺς ὅρους τῆς ρυθμικῆς λειτουργίας, ὡς κατέχουσα ἴδια κεντρικὰ νευρικὰ ὄργανα, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ καρδία ἀποχωρισθεῖσα τοῦ σώματος ἐξακολουθεῖ νὰ πάλλῃ ἐπί τι χρονικὸν διάστημα ρυθμικῶς μάλιστα δὲ εἰς τὰ ψύχραιμα ζῷα ἐπὶ ἡμέρας.

Ἡ καρδία εἶναι ὁ κύριος μοχλὸς τῆς ***κυκλοφορίας*** τοῦ αἵματος, εἶναι ἕν εἶδος ἀναρροφητικῆς καὶ καταθλιπτικῆς ἀντλίας. Ὅταν τὸ αἷμα ἐπιστρέφει εἰς τήν καρδίαν (βλ. *Κυκλοφορία*), οἱ κόλποι οἵτινες δέχονται τὸ αἷμα συστέλλονται καὶ ὠθοῦν τὸ αἷμα εἰς τὰς κοιλίας. Εἰς τοῦτο τὸ μεταξὺ τό ἐρέθισμα ἔχει ὁδηγηθῇ περαιτέρω εἰς τὰς μυϊκὰς ἴνας. Τώρα συστέλλονται καὶ ὠθοῦν τὸ αἷμα εἰς τὰ ὀρθάνοικτα ἀγγεῖα. Κατὰ τὴν ταὐτόχρονον συσ.ολὴν τῶν δύο κοιλιῶν, ἡ στρογγυλοποιηθεῖσα καὶ σμικρυνθεῖσα καρδία ὠθεῖται μὲ τὴν ἐμπροσθίαν της πλευρὰν ἰσχυρῶς πρὸς τὸ στῆθος καὶ οὕτω γίνεται ἡ συνήθως μεταξὺ τῆς 5 καὶ 6 πλευρᾶς ὁρατὴ καὶ αἰσθητὴ ***καρδιακὴ ὦσις***. Ὅσον δὲ μεγαλειτέρα καὶ μὲ ἰσχυρὰ τοιχώματα εἶναι ἡ καρδία, τόσον ἰσχυρωτέρα καὶ αἰσθητοτέρα εἶναι καὶ ἡ ὦσις.

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συστολῆς ὁ ἀκροώμενος τὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας ἀντιλαμβάνεται ἕνα ἦχον ὅστις λέγεται ὁ ***πρῶτος ἦχος*** καὶ εἶναι ἰσχυρώτερος, μακρότερος, βαρύτερος τοῦ ***δευτέρου*** λεγομένου ἤχου, ὅστις συμπίπτει μὲ τὴν διαστολήν. Καὶ οἱ δύο ἦχοι ἀνήκουν εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν. Παρόμοιοι σχεδὸν ἦχοι ἀκούονται καὶ δεξιόθεν τῆς ὥσεως ἐπὶ τῆς δεξιᾶς κοιλίας, οὕτως ὥστε ὑπάρχουν 4 ἦχοι, ἀλλὰ ἐπειδὴ οἱ δύο πρῶτοι καθὼς καὶ οἱ δύο δεύτεροι συμπίπτουν, ἀκούονται ταὐτοχρόνως μόνον δύο. Οἱ ἦχοι προέρχονται ἐκ τοῦ κτυπήματος τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν τεταμένων βαλβίδων, αἵτινες οὕτω τίθενται εἰς δόνησιν καὶ ἐπιφέρουν τὸν ἦχον.

Ὁ πρῶτος δεξιὸς καὶ ὁ πρῶτος ἀριστερὸς ἦχος γίνεται τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἐκ τῶν κοιλιοκολπικῶν βαλβίδων (τριγλώχινος καὶ διγλώχινος), συνεπείᾳ τῆς ταὐτοχρόνου συστολῆς τῶν κοιλιῶν, οἱ δεύτεροι ἦχοι τοὐναντίον κατὰ τὴν διαστόλὴν αὐτῶν διὰ τῆς δονήσεως τῶν σιγμοειδῶν ἢ ἡμισεληνοειδῶν βαλβίδων συνεπείᾳ κτυπήματος τοῦ αἵματος ἐπ' αὐτῶν κατὰ τὴν συστολὴν τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας καὶ τῆς ἀορτῆς. Ὅταν δὲ στόμιόν τι δὲν κλείει καλῶς, συνεπείᾳ παθήσεως τῶν βαλβίδων, ἀκούεται χαρακτηριστικὸν ***φύσημα***.

Ἡ καρδία τοῦ ἐνήλικος κάμνει κατὰ μέσον ὅρον εἰς τὸ λεπτὸν *72—80 συστολάς*, εἰς τὸ βρέφος δὲ *130—134* ἄρα σχεδὸν 4 κατὰ ἀναπνοήν.

Παραδεχόμενοι 80 συστολὰς εἰς 1 λεπτόν, εὑρίσκομεν ὅτι εἰς 1 ὥραν γί-

νονται 4800, εἰς μίαν ἡμέραν 115.200 καὶ εἰς 1 ἔτος 42.048,000 συστολαί. Ἐπειδὴ δὲ εἰς ἑκάστην συστολὴν ὠθοῦνται 60—180 κ. ἑκμ. αἵματος, ὑπελογίσθη ὅτι ἡ καθημερινὴ ἐργασία τῆς καρδίας εἶναι 20.000—60.000 χιλιογραμμόμετρα καὶ κατ' ἄλλους ὑπολογισμοὺς τὸ μέγεθος τῆς ἐργασίας τῆς καρδίας εἰς μίαν ἡμέραν εἶναι τόσον ὅσον εἷς ἰσχυρὸς ἐργάτης κάμνει εἰς δύο ὥρας.

Μὲ τοιαύτην τρομακτικὴν ἐργασίαν ἐπόμενον εἶναι ὅτι ἡ καρδία εὐκόλως καὶ ἐνωρὶς θὰ κουράζεται. Πῶς δὲ συμβαίνει νὰ ἐργάζηται τοιουτοτρόπως συνεχῶς ἐπὶ 70 καὶ 80 καὶ πλέον ἔτη; Εἰς τὸ περὶ κουράσεως ἄρθρον ἀναφέρομεν περὶ οὐσιῶν τινων, αἵτινες σχηματίζονται κατὰ τὴν κούρασιν εἰς τὰ ὄργανα. Αἱ οὐσίαι αὗται συσσωρεύονται καὶ εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς αὐτὴν ἐξαντλεῖται ἡ πηγὴ τῆς δυνάμεως καὶ αὕτη γίνεται ἐνίοτε ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν. Τί ὅμως συμβαίνει; Ὕστερον ἀπὸ κάθε παλμόν, ἀπὸ κάθε συστολήν, ἡ καρδία εἶναι τελείως ἐξηντλημένη, ἀνίκανος δι' ἐργασίαν. Εἰς μίαν ὅμως μικρὰν ἀνάπαυλαν, ἥτις ἀκολουθεῖ ἑκάστην συστολήν, ὁδηγεῖται εἰς τὴν καρδίαν νέον ὑλικὸν δυνάμεως, αἱ δηλητηριώδεις οὐσίαι τῆς κουράσεως ἀποπλύνονται, ὁ μῦς ξεκουράζεται, ἀναλαμβάνει. Ἡ ἡσυχία ἄρα τῆς καρδίας καὶ ἡ ξεκούρασίς της γίνεται εἰς τὰς παύσεις μεταξὺ ἑκάστου παλμοῦ. Ἐξ ἄλλου εἰς τὸ περὶ κινήσεων ἄρθρον θὰ εἴδομεν ὅτι αἱ ρυθμικαὶ κινήσεις, ὡς εἶναι αἱ τῆς καρδίας, δὲν κουράζουν τόσον εὐκόλως.

Αἱ *παθήσεις τῆς καρδίας* ἀνάγονται εἰς τὸ περικάρδιον (*Περικαρδῖτις, Ὑδροπερικάρδιον, Αἱμοπερικάρδιον*), εἰς αὐτὸν τὸν μῦν (*Μυοκαρδῖτις, Λιπώδης Ἐκφύλισις, Ὑπερτροφία, Διεύρυνσις*), τὸ ἐνδοκάρδιον (*Ἐνδοκαρδῖτις, Παθήσεις βαλβίδων*), τὰ στεφανιαῖα ἀγγεῖα (*Στηθάγχη ἀληθής*), τὰ καρδιακὰ νεῦρα (*Στηθάγχη ψευδής, Παλμοί, Ταχυκαρδία, Βραδυκαρδία. Ἀρρυθμία, Στενοκαρδία κλπ.*

Αἱ *νόσοι τῆς καρδίας* δὲν δύνανται ποτὲ νὰ ἀναγνωρισθοῦν ἀπὸ τὸν μὴ ἰατρὸν ἐκ τῶν ὑποκειμενικῶν των συμπτωμάτων, διότι συμπτώματα, ὡς πίεσις, παλμοί, πόνοι, δύσπνοια κλπ. παρουσιάζονται καὶ εἰς ἄλλας νόσους. Πρέπει ἄρα, ὅταν παρουσιασθοῦν τοιαῦτα καὶ ἰδιαιτέρως σημεῖα ἀδυναμίας τοῦ μυοκαρδίου (ἄγχος, δύσπνοια, ἀρρυθμία, ἐξοίδημα ποδῶν, ὀλίγον οὖρον κλπ.) νὰ συμβουλευώμεθα τὸν ἰατρόν.

Αἱ συχνότεραι τῶν καρδιακῶν παθήσεων εἶναι αἱ τῶν *βαλβίδων*, ἐπερχόμεναι συχνὰ κατόπιν μολυσματικῶν νόσων ἰδίως πολυαρθρίτιδος, ὀστρακιᾶς κλπ. διότι τὰ νοσογόνα αὐτῶν αἴτια προσκολλώμενα εἰς τὰς βαλβίδας προκαλοῦν φλεγμονὴν αὐτῶν

Τοιαύτη φλεγμονὴ ἔχει ὡς συνέπειαν *στένωσιν ἢ ἀνεπάρκειαν* τοῦ στομίου, ἐὰν γίνεται ἀτελὴς ἡ σύγκλεισις ἢ ἡ διάνοιξις τῶν βαλβίδων. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ὁ μῦς τῆς καρδίας ἀναγκάζεται νὰ ἐργασθῇ περισσότερον. Ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων ὑπάρχουν καὶ παθήσεις τῶν βαλβίδων ἐκ γενετῆς. Αἱ παθήσεις τῶν βαλβίδων ἐν γένει εἶναι ἀθεράπευτοι, μολονοτοῦτο ἀκολουθουμένων μερικῶν ὅρων, ὡς θὰ ἀναφέρωμεν κατωτέρω, οἱ πάσχοντες δύνανται νὰ ζήσουν ἐπὶ δεκαετηρίδας ὅλας χωρὶς ἐνόχλησιν.

Ἡ καρδία γίνεται *λιπώδης* ὅταν μεγάλαι ποσότητες λίπους κατατίθενται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας της ἢ ὅταν ἡ μυϊκὴ οὐσία αὐτῆς ὑποστῇ λιπώδη ἐκφύλισιν.

Ἡ πρώτη περίπτωσις εἶναι συνέπεια γενικῆς παχυσαρκίας, φέρει μικρὰς στενοχωρίας, δὲν ἀδυνατεῖ πολὺ τὴν καρδιακὴν δύναμιν, παρέρχεται θεραπευομένης τῆς παχυσαρκίας.

Ἡ δευτέρα εἶναι συνέπεια ἀσθενειῶν τῆς καρδίας μολυσματικῶν νόσων, δηλητηριάσεων κλπ. φέρει δύσπνοιαν, σφυγμὸν ἀδύνατον, ὑδροπικίαν καὶ δύναται ἐπικινδύνως νὰ παραλύσῃ τὴν καρδίαν. Δύναται νὰ παρέλθῃ θεραπευομένης τῆς αἰτίας καὶ ἐνισχυομένης τῆς δυνάμεως τῆς καρδίας.

Κατὰ τὴν *ὑπερτροφίαν* τῆς καρδίας γίνεται αὔξησις τῆς μυϊκῆς οὐσίας καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ τοιχώματα παχύνονται. Ἐπέρχεται δὲ αὕτη, ὅταν ὁ μῦς εἶναι ἠναγκασμένος νὰ κάμῃ ἰσχυρὰν ἐργασίαν, ὡς εἰς κοπώσεις σωματικάς, νόσους τῶν βαλβίδων, τῶν ἀρτηριῶν, ἐμφύσημα κλπ. προσβάλλει δὲ ὁτὲ μὲν μόνον τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν, ὁτὲ δὲ μόνον τὴν δεξιὰν καὶ ἄλλοτε τὰς δύο ὁμοῦ.

Ἡ ὑπερτροφία τῆς καρδίας δὲν εἶναι νόσος αὐτὴ καθ' ἑκάστην παρὰ ἀντιστάθμισις ἄλλης ὑπαρχούσης νόσου, ὅτε ἡ καρδία δι' αὐξήσεως μόνον τῆς μυϊκῆς της οὐσίας εἶναι ἱκανὴ νὰ ὑπερνικήσῃ μερικὰ ἐμπόδια τῆς κυκλοφορίας. Ἡ ὑπερτροφία ἐπιφέρει ἰσχυροὺς παλμούς, ζάλην, ἐνίοτε συμφόρησιν εἰς τὴν κεφαλήν, βόμβους. Ὅταν δὲ ὁ ὑπερτροφικὸς μῦς τῆς καρδίας συνεπείᾳ ὑπερμέτρου κόπου παραλύσῃ ἐπέρχονται ἄλλα ἐπικινδυνωδέστερα φαινόμενα, ὡς ἡ διεύρυνσις.

Εἰς τὴν *διεύρυνσιν* (dilatation) τῆς καρδίας, μεγεθύνονται αἱ κοιλότητες αὐτῆς καὶ ἕνεκα μὴ ἀρκετῆς καταθλιπτικῆς ἐνεργείας τῆς καρδίας, τὸ αἷμα κάμνει στάσιν εἰς τὰς φλέβας, ὅτε παρουσιάζονται κυάνωσις, δύσπνοια, συμφόρησις, οἰδήματα καὶ οὐχὶ σπανίως θάνατος συνεπείᾳ παραλύσεως ἢ συγκοπῆς. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτων ἀπαιτεῖται αὐστηρὰ ὑπακοὴ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἰατροῦ.

Οἱ *καρδιακοὶ παλμοί*, οἵτινες εἰς ὁμαλὰς περιστάσεις δὲν γίνονται αἰσθητοί, παρὰ ὅταν θέσωμεν τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδιακῆς χώρας, γίνονται τοιοῦτοι ὅταν συνεπείᾳ σωματικῆς ἢ ψυχικῆς διεγέρσεως αὐξήσῃ ἡ ἐνέργεια τῆς καρδίας. Τὸ αἴσθημα τοῦτο, ἰδίως ὅταν οἱ παλμοὶ εἶναι ἄτακτοι, εἶναι δυσάρεστον, φέρει στενοχωρίαν, δυσκολίαν τῆς ἀναπνοῆς, χλωμότητα, ἱδρῶτα, τάσιν πρὸς λιποθυμίαν.

Οἱ νευρικοὶ καὶ ἀναιμικοὶ παθαίνουν παλμοὺς εἰς τὴν ἐλαχίστην αἰτίαν. Εἰς τοὺς νευρασθενεῖς οἱ παλμοὶ εἶναι παροδικοί, αὐξάνουν εἰς μετεωρισμόν, συγχύσεις, καφέ, καπνόν, στενοχωρίαν καὶ εἰς ὀριζόντιον κλῖσιν, ἐν ᾧ εἰς κάθετον στάσιν, καὶ εἰς ἐνασχόλησιν παρέρχονται.

Ὅταν οἱ παλμοὶ γίνονται πολὺ δυσάρεστοι πρέπει νὰ ἀνοίγωμεν τὰ ἐνδύματα, νὰ θέτωμεν κρῦα ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς καρδίας, νὰ προσλάβωμεν ὀλίγην λεμονάδαν, μερικὰς σταγόνας βαλεριάνης ἢ ὑγροῦ Χόφμαν.

Διὰ τὰς λοιπὰς ἀσθενείας τῆς καρδίας παραπέμπομεν εἰς ἰδιαίτερα ἄρθρα.

Ἡ *προφύλαξις* ἀπὸ καρδιακὰς παθήσεις, διὰ μὲν τὰς παθήσεις τῶν *βαλβίδων* εἶναι δυνατὴ ἢ μᾶλλον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προφύλαξιν ἐκ μολυσματικῶν νοσημάτων, διότι, ὡς εἴδομεν, αὐτὰ κυρίως εἶναι τὰ αἴτια.

Διὰ τὰς *νευρικὰς* παθήσεις τῆς καρδίας ἡ προφύλαξις συμπίπτει τὴν προφύλαξιν ἀπὸ νευρασθένειαν.*

Αἱ ἀσθένειαι τοῦ *μυοκαρδίου* δύνανται ἔτι εὐκολώτερον νὰ προληφθοῦν καὶ τοῦτο διὰ τακτικῆς ζωῆς καὶ θρέψεως. Καὶ πρῶτον τόσον ἡ ὀλίγη ὅσον καὶ ἡ ὑπέρμετρος σωματικὴ κίνησις δύνανται νὰ ἐπιφέρουν ἀσθενείας τοῦ μυοκαρδίου. Καὶ εἰς τὴν πρώτην μὲν περίπτωσιν κατατίθεται λίπος εἰς τὸ μυοκάρδιον ὅπερ ἐμποδίζει τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας, εἰς τὴν δευτέραν διὰ τῆς ὑπερκοπώσεως ἀδυνατεῖ ὁ καρδιακὸς μῦς ἰδίως δὲ ὅταν ἡ ὑπερκόπωσις γίνῃ διὰ μιᾶς καὶ ὄχι βαθμιαίως.

Εἰς ἀνθρώπους οἵτινες διαρκῶς ἐκτελοῦν σωματικὰς ἐργασίας, ἐπέρχεται οὐχὶ σπανίως ὡς συνέπεια *διεύρυνσις καὶ ὑπερτροφία* δηλ. αὔξησις τοῦ ὄγκου τοῦ καρδιακοῦ μυός.

Οὕτως ὁ μῦς δύναται μὲν νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τοὺς μεγάλους κόπους ἀλλ' ἔχει καὶ μεγάλην τάσιν εἰς τὸ νὰ ἐξασθενήσῃ καὶ νὰ χάσῃ τὴν δύναμίν του.

Ἐν *γένει* διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας τῆς καρδίας καὶ κατὰ συνέπειαν προφύλαξιν αὐτῆς ἀπὸ νόσους πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν κάθε ὑπερβολὴν τόσον εἰς τὸν κόπον, ὅσον καὶ εἰς τὴν τροφήν, τὸ οἰνόπνευμα, τὸν καπνόν, καφέ, τέϊον. Ἐπίσης πρέπει νὰ προφυλαττώμεθα ἀπὸ δηλητήρια ὡς φώσφορον, ἀρσενικὸν καὶ ἀπὸ τοξίνας

Ὁ κίνδυνος ὅλων τῶν νοσημάτων τῆς καρδίας εἶναι ἡ ἀδυναμία τοῦ μυός. Εἰς τὴν πρόληψιν αὐτὴν τείνει ἡ θεραπεία. Οἱ ἐκ *παθήσεων τῆς καρδίας πάσχοντες* πρέπει νὰ προσέχουν πολὺ

SISMANOGLIO MEGARO

ἀπὸ σωματικὴν ***ὑπερκόπωσιν***, ἰδίως ἀσυνήθη καὶ αἰφνιδίαν. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ἀπόλυτος ἡσυχία εἶναι ἀναγκαία. Ἀπ' ἐναντίας προσεκτικὴ γυμναστικὴ ἐνδείκνυται διὰ μεθοδικὴν ἄσκησιν τοῦ μυός. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ***ἐπάγγελμα*** πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον καὶ ὄχι κοπιαστικόν. Αἱ ***κατοικίαι*** πρέπει νὰ εἶναι ὄχι πολὺ ὑψηλά, διὰ νὰ μὴ ἀναβαίνουν πολλὰς κλίμακας.

Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται καὶ αἱ ***πνευματικαὶ καὶ ἠθικαὶ συγκινήσεις*** (λύπαι, φροντίδες, συγχύσεις κλπ.) ὡς καὶ τὰ χαμηλὰ δωμάτια καὶ τὰ πολυσύχναντα μέρη. Ἀπ' ἐναντίας νὰ ἐπιδιώκηται ὁ ἄφθονος ἀὴρ καὶ ὄχι τὸ πολὺ ὑψηλὸν μέρος (ὄχι ἄνω τῶν 1000 μ.) Ὡσαύτως τὸ παραθαλάσσιον μέρος δὲν ἁρμόζει εἰς πολλοὺς καρδιακούς.

Ἰδίως προσεκτικοί πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὰ ***λουτρά***, θὰ ἀποφεύγουν δὲ τὸν καφέν, τὸ τέϊον, τὰ καρυκεύματα, τὰ ὀξέα, τὰ οἰνοπνευματώδη, τὸ κάπνισμα καὶ τὰ πολλὰ ρευστά.

Ὁ ***γάμος*** καλλίτερον νὰ ἀποφεύγηται, ἕνεκα τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν διεγέρσεων ἃς ἐπιφέρει. Συνουσία θὰ γίνηται μετὰ μεγάλης προσοχῆς. Εἰς τὰς γυναῖκας ἡ ἐγκυμοσύνη καὶ ὁ τοκετὸς φέρουν κινδύνους.

ΚΑΡΔΙΝΑΛ

Ποτὸν ἐκ λευκοῦ οἴνου, σακχάρου καὶ πορτοκαλίου.

ΚΑΡΔΟΠΑΘΙΟΝ

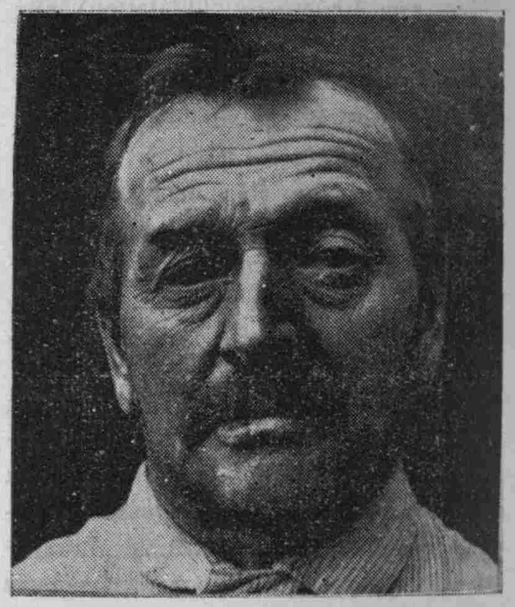
(βλ. Χαμαιλέων ὁ μέλας).

ΚΑΡΙΚΑ (*Carica papaya*).

Δένδρον τῶν Μολούκων νήσων ὕψους 3-5 μ. τῆς οἰκογενείας τῶν Κολοκυνθοειδῶν. Καλλιεργεῖται χάριν τοῦ ὀγκώδους αὐτοῦ καρποῦ ὅστις τρώγεται ὡς ὁ πέπων. Ἐκ τοῦ χυμοῦ τοῦ καρποῦ ἐξάγεται ἡ ***παπαΐνη***, κόνις λευκή, ἄοσμος, σχεδὸν ἄγευστος, ἥτις χρησιμοποιεῖται ὡς πεπτικὴ διὰτὰς δυσπεψίας. Δόσις 0,05-0,20 δι'ἡμέρας.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ

Κακοήθης ὄγκος, προερχόμενος ἐξ ἀνωμάλου πολλαπλασιασμοῦ τσῦ ἐπιθηλίου* ***Ἀρχίζει*** μὲ μικρὸν ὀγκίδιον, μεγέθους λεπτοκαρύου, σκληρόν, ἀνίσου ἐπιφανείας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὀδυνηρόν, τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν καὶ εἰς διάστημα μηνῶν ἢ καὶ ἐτῶν μεγαλώνει καὶ σχηματίζει μέγαν ὄγκον, προξενεῖ πόνους, διαπυεῖται ἐνίοτε, ἐπιφέρον ἕλκος καὶ δυσώδεις ἐκκρίσεις. Ὁ καρκῖνος παρουσιάζεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος ὅπου ὑπάρχουν ἐπιθήλια, ἄρα εἰς τὸ δέρμα, τοὺς βλεννογόνους, τοὺς ἀδένας. Καὶ καλοῦνται ***ἐπιθηλιώματα*** μὲν οἱ καρκῖνοι οἱ παρουσιαζόμενοι ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν στρωτὰ ἐπιθήλια (δέρμα, στόμα, φάρυγξ, κολεός, κῦστις), ***ἀδενοκαρκινώματα*** δὲ οἱ τῶν βλεννογόνων, ἐντέρων, νεφρῶν, μήτρας, μαστοῦ.

Εἰκ. 327

Καρκῖνος τοῦ κάτω χείλους

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ.Β. Κελεμένη Κων)πολις.)

Ὡς πρὸς τὴν σύστασιν οἱ καρκῖνοι εἶναι μαλακοὶ (***Μυελώδεις***), ὅταν τὰ ἐπιθήλια εἶναι περισσότερα τοῦ συνδετικοῦ ἱστοῦ, σκληροὶ δὲ (***Σκῦρρος***) εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν.

Ὁ καρκῖνος εἰς ὄργανά τινα παρουσιάζεται πολὺ συχνότερον ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἄλλα, οὕτω κατὰ βαθμὸν συχνότητος προσβάλλεται ὁ στόμαχος, ἡ μήτρα*, τὸ ἧπαρ, ὁ μαστός*, τὰ ἔντερα, ὁ οἰσοφάγος, ὁ φάρυγξ κλπ.

Ὁ καρκῖνος προσβάλλει καὶ τὰ δύο φύλα ἐξ ἴσου, πιθανὸν τὰς γυναῖκας

Εἰκ. 328

Καρκῖνος τοῦ κροτάφου

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Β. Κελεμένη, Κων)πολις)

συχνώτερον καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡλικίας ἄνω τῶν 30.

Ἡ ***αἰτία*** τοῦ καρκίνου δὲν ἔχει ἀκόμη ἐξακριβωθῆ. Τινές, παντοῦ καὶ πάντοτε μικρόβια ζητοῦντες, εἰς τοιαῦτα ἀποδίδουσι τὸν καρκῖνον καὶ ὡς ἐκ τούτου, θεωροῦν τοῦτον ὡς καὶ τὰς λοιπὰς μολυσματικὰς νόσους καὶ κατὰ συνέπειαν συνιστῶσιν ἀντισηψίαν κλπ. δὲν παραδέχονται δὲ καὶ κληρονομικότητα.

Ἄλλοι δέ, καὶ συντασσόμεθα μὲ τὴν γνώμην των, παραδέχονται ὅτι ἀναμφιβόλως ὑπάρχει προδιάθεσις καὶ ὅτι ἄνευ αὐτῆς ***καρκῖνος*** δὲν γίνεται, σημεῖα δέ τινα ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν προδιάθεσιν καὶ ταῦτα εἶναι ἡ ἡλικία, τραυματισμός, ἕλκος, οὐλαί, ἐρεθισμός, φλεγμονή, κλπ.

Κατὰ τὴν ***θεωρίαν*** ταύτην καρκῖνος εἶναι μία ἀνώμαλος ἀντίδρασις εἰς φυσικὰ ἢ τὸ συνηθέστερον εἰς ἀφύσικα ἐρεθίσματα, ἑνὸς ὀργανισμοῦ τρεφομένου μὲ αἷμα ὄχι ὑγιές, χημικῶς ἠλλοιωμένον· Διὰ τῆς χημικῆς ταύτης θεωρίας ἐξηγεῖται πῶς πίεσις συνεχής, λ. χ. πίπας ἐπὶ τοῦ κάτω χείλους ἢ γωνίας ὀδόντος ἐπὶ τῆς γλώσσης, εἰς μὲν τοὺς ὑγιεῖς δὲν φέρουν ἢ τὸ πολὺ μικρὰν ἀμυχήν, ἐν ᾧ εἰς τοὺς εἰς καρκῖνον προδιατεθειμένους φέρουν καρκῖνον.

Ὁ καρκῖνος ἐν γένει εἶναι καὶ πρέπει νὰ θεωρῆται ***ἐπίφοβος*** νόσος, μολονοτοῦτο ἀναλόγως τοῦ σταδίου αὐτοῦ καὶ τοῦ μέρους τῆς ἐκδηλώσεως, εἶναι δυνατόν, πολὺ περισσότερον μάλιστα ἀφ' ὅ,τι γενικῶς νομίζεται, νὰ ἐπέλθῃ ἴασις. Ἡ μεγαλειτέρα σπουδαιότης, ἀλλὰ καὶ ἡ μεγαλειτέρα δυσκολία, ἔγκειται εἰς τὴν ἔγκαιρον ἀνακάλυψιν τῆς νόσου καὶ τὴν ὑποβολὴν αὐτῆς εἰς ***θεραπείαν***. Αὕτη δὲ ἐξαρτᾶται ἀναλόγως τοῦ περιστατικοῦ, ἀπὸ τὴν ἐπέκτασιν καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ γίνεται ἢ διὰ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως, ἢ δι' ἀκτινοθεραπείας, ἢ διὰ ραδιοθεραπείας, ἢ διὰ συνδυασμοῦ τῶν διαφόρων μεθόδων. Εἶναι μέγα πραγματικῶς εὐεργέτημα καὶ θαυμάσια τὰ ἀποτελέσματα θεραπείας τοῦ καρκίνου καθὼς τόσων ἄλλων δερματικῶν παθήσεων διὰ τῶν δύο τελευταίων μεθόδων.

Ὁ μέγας κίνδυνος τοῦ καρκίνου εἶναι αἱ λεγόμεναι ***μεταστάσεις***, τοὐτέστιν αἱ ἀπὸ τὸν ἀρχικὸν τόπον διὰ τῶν λεμφατικῶν ἀγγείων εἰς τὰ πέριξ καὶ εἰς ἄλλα μακρύτερα μέρη διακλαδώσεις αὐτοῦ, ὅτε εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον ἐπέρχεται γενικὴ καχεξία καὶ θάνατος.

Ἡ ***περίθαλψις*** τοιούτων ἀσθενῶν σύγκειται εἰς μεγάλην καθαριότητα, συχνὸν πλύσιμον καὶ ἀλλαγὴν τῶν ἕλκῶν καὶ ἰδίως εἰς καλὴν καὶ ἄφθονον τροφήν.

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μολυσματικότητα ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω τὴν ἀντίληψίν μας. Ὁ καρκῖνος δὲν *μεταδίδεται*, τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ τηρῆται ἀπόλυτος καθαριότης εἰς ὅλα.

Εἰκ. 329

ΚΑΡΛΣΜΠΑΤ (*Carlsbad*)

Λουτρόπολις πεφημισμένη διὰ τὰς θερμὰς πηγάς της, εἰς ὕψος 380 μ. ὑ. ἐ. θ. Τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν χρησιμοποιεῖται ἰδίως ὡς ποτόν, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον διὰ λουτρὰ καὶ καταιονήσεις.

Τὸ ὕδωρ πηγῶν τινων ἐξάγεται πρέπει δὲ νὰ θερμαίνεται πρὸ τῆς χρήσεως Ἐπίσης ἐξάγεται τὸ φυσικὸν ἅλας τοῦ Κάρλσμπατ εἰς κόνιν.

Ἐνδείκνυνται διὰ δυσπεψίας, δυσκοιλιότητας, ἀσθενείας τοῦ ἥπατος, λιθίασιν πολυσαρκίαν, ποδάγραν καὶ διαβήτην.

Ἐποχή: ἀπὸ 15 Ἀπριλίου μέχρι 15 Ὀκτωβρίου.

Τὰ συστατικὰ καὶ ἡ θερμ. τοῦ ὕδατος τῶν διαφόρων πηγῶν τοῦ Καρλσμπὰτ εἶναι εἰς λίτρον:

Εἰκ. 330

Καρκῖνος τοῦ λαιμοῦ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ραδιο-καὶ ἀκτινοθεραπείαν.

Εἰκ. 331

Εἰκ. 332

Καρκῖνος τοῦ μαστοῦ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἀκτινο-θεραπείαν

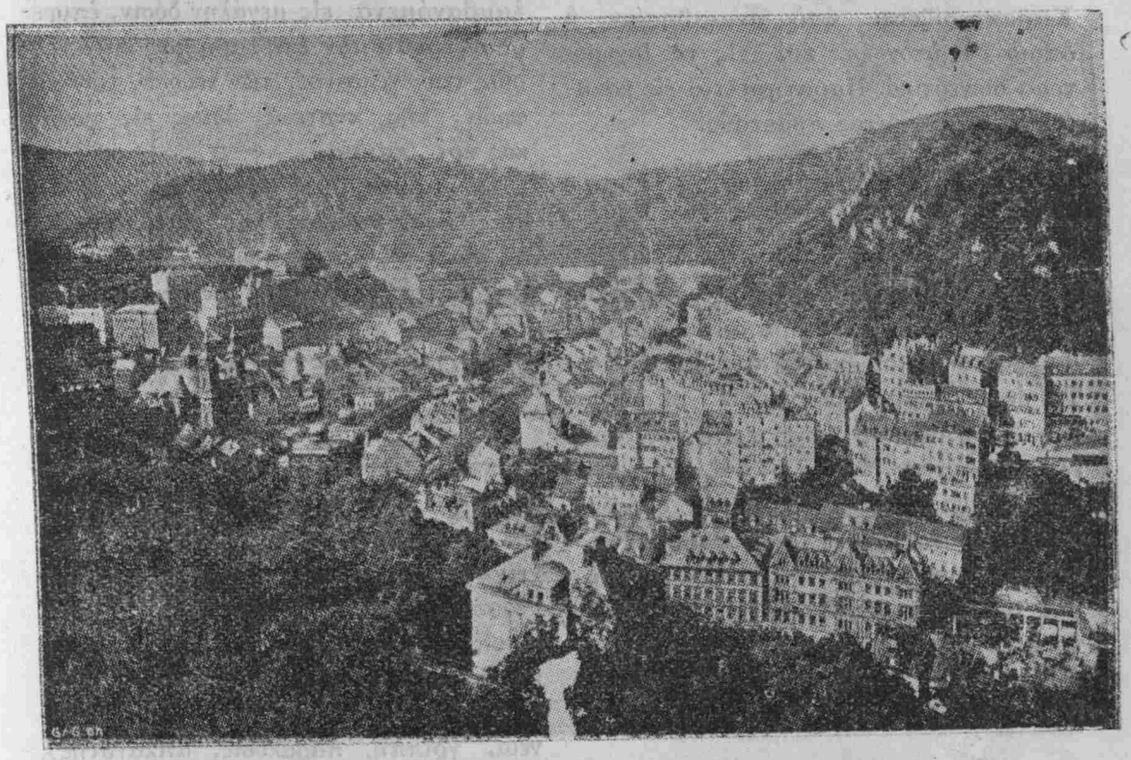
(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Δ. Κηλαϊδίτου, Κωνσταντινουπόλεως*)

ISMANOGLIO MEGARO

	Θειϊκ. Νάτρ.	Διττανθρ. Νάτρ.	Χλωρ. Νάτριον	Ἀνθρ. ὀξὺ	Θερμ.
Πηγὴ Sprudel	2,3	1,9	1.0	104 κ. ἑκμ.	73,3οΕ
» Muhlbrunnen	2,3	2,0	1,0	180 »	52,5οΕ
» Schlossbrunnen	2,2	2,5	0,9	483 »	50ο Ε

ΚΑΡΛΣΜΠΑΤ ΤΕΧΝΗΤΟΝ ΑΛΑΣ

Τὸ ἅλας τοῦτο περιέχει 44 μέρη θειϊκοῦ νατρίου, 2 μ. θειϊκοῦ καλίου, 18 μ. χλωριούχου νατρίου καὶ 36 μ. δισανθρακικοῦ νατρίου. Ἓξ γρ. ἐκ τοῦ ἅλατος τούτου, ἐντὸς λίτρου ὕδατος διαλυόμενα, ὁμοιάζουν τὸ γνήσιον ὕδωρ τοῦ Κάρλσμπατ.

Εἰκ. 333

Καρλσμπὰτ

ΚΑΡΛΣΓΡΟΥΝ (*Carlsbrunn*). (*Αὐστριακὴ Σιλεσία*).

Μία τῶν ἰσχυροτέρων πηγῶν σιδήρου ὕδατις ἕνεκα πλουσίου ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἔχει γεῦσιν εὐχάριστον. ***Κατάλληλος*** δι' ἀναιμίαν, χλώρωσιν καὶ ἀναρρωννύοντας

ΚΑΡΟΣ (*τὸ ἦ ὁ*) (*Carus*).

Ὁ τελευταῖος βαθμὸς τοῦ κώματος*. Χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀναισθησίαν, ἡ ὁποία δὲν ὑποχωρεῖ καὶ εἰς τὰ ἰσχυρότερα διεγερτικά. Παρατηρεῖται εἰς κακοήθεις διαλείποντας πυρετούς.

ΚΑΡΟΤΑ (*Δαῦκος, κασοῦρι τ. χαβοῦτσι*).

Ἡ ρίζα εἶναι μαλακτική, διουρητική, ἀνθελμινθοκτόνος. Χρησιμοποιεῖται ὑπὸ μορφὴν σιροπίου κατὰ τῆς βραχνάδας. Τὰ ὠμὰ καρότα δίδονται εἰς τὰ παιδία τὴν προηγουμένην τῆς χορηγίας τῶν ἑλμινθοκτόνων, διὰ νὰ αὐξήσουν τὸ ἀποτέλεσμα. Τά ἐγχύματα τῶν σπόρων διεγείρουν τὴν ὄρεξιν καὶ ὑποβοηθοῦν τὴν ἔκκρισιν τοῦ γάλακτος. Χρῆσις ἐπίσης τῶν καρότων γίνεται ἐν Vichy πρὸς θεραπείαν τῶν παθήσεων τοῦ ἥπατος.

ΚΑΡΥΑ (*Καρύδια*).

Θρεπτικοὶ ἀλλὰ δύσπεπτοι καρποὶ ἕνεκα τοῦ περιεχομένου λίπους, (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*). Ὁ ὀπὸς τοῦ χλωροῦ κελύφους τῶν καρύων χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν βαφὴν τῆς κόμης εἰς μαῦρον. Τὸ περικάρπιον τῶν καρύων ἐνέχει πολλὴν δεψίνην, καὶ θεωρεῖται ὡς τονωτικὸν καὶ εὐστόμαχον.

Τὰ καρυδόφυλλα. περιέχουν πολλὴν δεψίνην καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῶν (2,5-5%) χρησιμοποιεῖται ὡς στυπτικὸν διὰ γαργαρισμούς, πλύσεις (ἐπὶ λευκορροίας), καὶ λουτρὰ διὰ παιδία χοιραδικὰ καὶ ἐξησθενημένα. Πρὸς παρασκευὴν λουτροῦ ἐκ καρυδοφύλλων, βράζομεν αὐτὰ εἰς λίτρον ὕδατος, καὶ μιγνύομεν τὸ ὅλον μὲ τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ.

ΚΑΡΥΚΕΥΜΑΤΑ

Τὰ διὰ τὴν καλυτέραν γεῦσιν καὶ εὐκολωτέραν χώνευσιν τῶν τροφῶν χρησιμοποιούμενα καρυκεύματα εἶναι συνήθως φυτικὰ προϊόντα τῶν ἀποικιῶν, καὶ διὰ τῶν αἰθεροελαιωδῶν οὐσιῶν, τὰς ὁποίας ἐμπεριέχουν, ἐρεθίζουν καὶ διεγείρουν τὰ πεπτικὰ καὶ γευστικὰ ὄργανα. Ἀφ' ἑνὸς δὲν δύνανται νὰ ἀντικαταστήσουν τὰς τροφάς, ἀφ' ἑτέρου, λαμβανόμενα εἰς μεγάλην δόσιν, ἐπιφέρουν ἐρεθισμὸν ἐπιβλαβῆ τὰς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, τῶν νεύρων, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, ἰδίως εἰς γυναῖκας κσὶ παιδία.

Τὰ καρυκεύματα ὑπόκεινται εἰς πλείστας ὅσας νοθείας καὶ παραποιήσεις. Διὶ αὐτὸ θ' ἀποφεύγωμεν τὴν ἀγορὰν τούτων εἰς κόνιν. (βλ. *Βανίλια, Κανέλλα, Πιπέρι*).

ΚΑΡΥΟΝ ΕΜΕΤΙΚΟΝ (*Noix Vomique*

Σπέρμα εἴδους ***Στρύχνου****. Φάρμακον λίαν ***ἐπικίνδυνον***, περιέχον, δύο ἰσχυρώτατα δηλητήρια, τὴν ***στρυχνίνην***, καὶ τὴν ***βρυκίνην***. Εἰς δόσιν θεραπευτικήν, τὸ ἐμετικὸν κάρυον χρησιμοποιεῖται ὡς τονωτικὸν ἐπὶ ἀτονίας καὶ γενικῆς ἢ μερικῆς ἐλαττώσεως τῶν δυνάμεων τοῦ ὀργανισμοῦ (νευρασθένεια, γρίππη, παράλυσις, ἀνικανότης), ἐπὶ ἀνεπαρκείας τῆς ἐκκρίσεως τῶν ἀδένων καὶ τῆς συσπάσεως τῶν μυῶν τῆς ὀργανικῆς ζωῆς. Δόσις εἰς βάμμα (0,02—0.15).

ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΟΝ (*Μοσχοκάρφι, Girofle ἢ Clou de Girofle τ. Καρενφίλ*).

Ἄνθος μὴ ἀνοῖξαν τοῦ ἀρωματικοῦ Καρυοφύλλου, φυτοῦ τῶν Μολούκων νήσων. Περιέχει 15—20% αἰθερίου ἐλαίου. Χρησιμοποιεῖται ὡς εὐστόμαχον, διεγερτικὸν εἰς δόσιν 0,50-2 γρ. κόνεως. Τὸ αἰθέριον ἔλαιον (essence) τοῦ καρυοφύλλου εἰσαγόμενον μὲ βάμβακα εἶναι ἔξοχον διὰ τὴν ὀδονταλγίαν συνεπείᾳ τερηδόνος τῶν ὀδόντων.

ΚΑΡΩΣΙΣ ἤ ΚΑΡΗΒΑΡΙΑ (*Assoupissement*)

Βάρος τῆς κεφαλῆς, ὕπνος ἢ ζάλη μὲ ἀναισθησίαν ἢ κεφαλαλγίαν.

Ὅταν ἡ κάρωσις ἐπέρχεται εἰς γέροντας, προδιατεθειμένους εἰς συμφόρησιν, θὰ καταπολεμῆται μὲ πλύσεις ψυχροῦ ὕδατος εἰς τὸ πρόσωπον, τακτοποίησιν τῶν κενώσεων, καφέ, τέϊον.

Ἡ ***βαθεῖα κάρωσις*** παρατηρεῖται εἰς παθήσεις τινάς (λ.χ. τυφοειδὴς πυρετός).

ΚΑΡΩΤΙΔΕΣ (*βλ. Ἀρτηρίαι*)

ΚΑΣΕ (*Καλυπτρίδες, ἄζυμοι, Cachets*).

Ἕκαστον τούτων ἀποτελεῖται συνήθως ἐκ δύο στρογγύλων τεμαχίων ἀζύμου ἄρτου,* ὑποκοίλων, μὲ χείλη ἐπίπεδα. Εἰς τὸ κοῖλον τίθεται τὸ φάρμακον καὶ τὰ χείλη ἑκατέρου τῶν τεμαχίων συγκολλῶνται δι' ὕδατος εἰς εἰδικὸν μηχάνημα.

ΚΑΣΚΑΡΑ (*Cascara Sagrada*)

Φλοιὸς θάμνου φυομένου παρὰ τὰς πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν ἀκτὰς τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Εἶνε πικρὸς τὴν γεῦσιν καὶ περιέχει δεψίνην, ὀξαλικὸν καὶ μηλικὸν ὀξύ, ἔλαιον πτητικόν, ρητινώδη σώματα καὶ κρυσταλλικόν τι σῶμα, τὴν ***κασκαρίνην***.

Ἀναγράφεται ὡς ἐλαφρὸν καθάρσιον ὑπὸ μορφὴν κόνεως εἰς δόσιν 0,25—0,75, βάμματος ἢ ρευστοῦ ἐκχυλίσματος εἰς δόσιν 20—40 σταγόνας δι' ἡμέρας δι' ἐνήλικας.

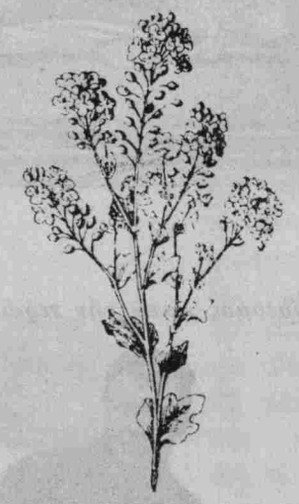
Ἡ ***κασκαρίνη*** δίδεται εἰς καταπότια τῶν 0,10 ἕκαστον, δύο ἢ τρία τὴν ἡμέραν.

ΚΑΣΚΑΡΙΛΛΗ (*Cascarille*)

Ὁ φλοιὸς τῆς κασκαρίλλης ἔχει γεῦσιν πικράν, ἀρωματικήν, καὶ νύσουσαν, ὀσμὴν εὐάρεστον. Περιέχει πικράν τινα οὐσίαν κρυσταλλικήν, τὴν ***κασκαριλλίνην***, καὶ αἰθέριον ἔλαιον. Δίδεται ὡς εὐπεπτικὸν καὶ διεγερτικὸν εἰς κόνιν (1-2 γρ.), βάμμα (4-20 γρ.) καὶ ἔγχυμα (0, 51 %)

ΚΑΣΣΙΑ (*Casse*)

Καρπὸς δένδρου τῶν Ἰνδιῶν. Ὁ πολφὸς τοῦ καρποῦ ἀναφράφεται συνήθως πρὸς παιδία ὡς καθαρτικόν, ὑπὸ μορφὴν σακχαροπήγματος.

Εἰκ. 334
Κασσία

ΚΑΣΤΑΝΟΝ

Τροφὴ θρεπτική, ἀλλὰ δύσπεπτος (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*). Προκαλεῖ ἀέρια Οἱ δυσπεπτικοί, οἱ πολύσαρκοι, οἱ διαβητικοί πρέπει νὰ ἀπέχουν.

Τὰ ***παγωμένα κάστανα*** (marrons glacés) εἶναι βαρέα καὶ δυσκολοχώνευτα διὰ τοὺς περισσοτέρους στομάχους.

ΚΑΣΤΑΝΟΝ ΙΝΔΙΚΟΝ

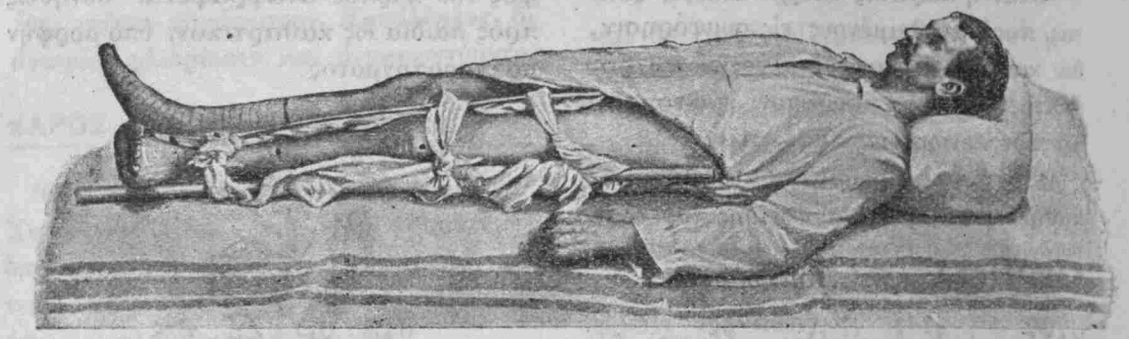
Φύεται εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἑλλάδα. Τὸ βάμμα του συνιστᾶται κατα τῶν αἱμορροΐδων. Ἐκ τοῦ ἰνδικοῦ καστάνου ἐξάγεται ἔλαιον ὅπερ χρησιμοποιεῖται εἰς ἐντριβὰς κατὰ τῶν ρευματισμῶν καὶ νευραλγιῶν.

ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ (*Castoreum*)

Ἔκκριμα ἀπεξηραμένον δύο ἀδένων, οἵτινες παράκεινται εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα τοῦ κάστορος.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἔχει ὄψιν ὑπερυθρόφαιον, ὀσμὴν βαρεῖαν καὶ διεισδυτικήν, γεῦσιν δριμύπικρον. Τὸ καστόρειον χρησιμοποιεῖται ὡς ἀναληπτικὸν καὶ ἀντισπασμωδικόν, κατὰ τῆς ὑστερίας καὶ τῶν νευρικῶν ἐν γένει διαταραχῶν. Δίδεται ὑπὸ μορφὴν καταποτίων (0,05—1,0) καὶ βάμματος (25,—0) ἐντὸς ποτήματος.

Εἰκ. 335

Ἐπίδεσμος κατὰ τὴν πρώτην βοήθειαν εἰς κάταγμα τῆς κνήμης.

Εἰκ. 336

Ἐπίδεσμος κατὰ τὴν πρώτην βοήθειαν εἰς κάταγμα βραχίονος.

ΚΑΣΤΡΟΚΑΡΟ (*Castrocaro*)

Ψυχρὰ ἁλιπηγὴ **ἐν** Τοσκάνῃ, θερμ 15ο Ἑ. μὲ 38,8 γρ. χλωριούχου νατρίου κατὰ λίτρον ὕδατος.

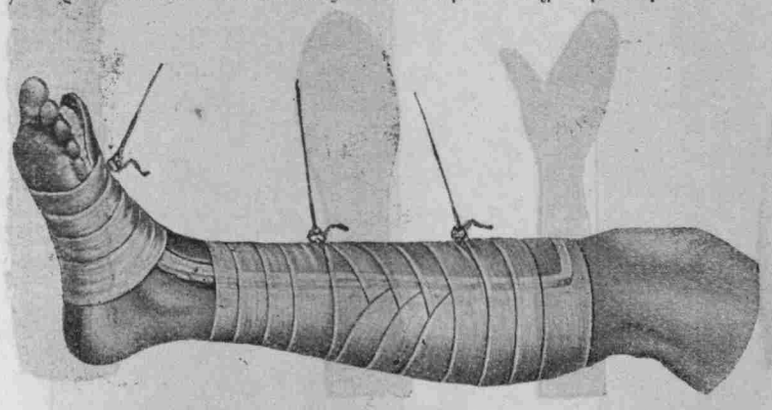
ΚΑΤΑΓΜΑ

Κάταγμα ἑνὸς ὀστοῦ δύναται νὰ προέλθῃ μὲ πτῶσιν, μὲ κτύπημα, μὲ πρόσκομμα κλπ. Εἶναι ***ἁπλοῦν***, ὅταν τὸ ὀστοῦν μόνον ἔχει σπάσῃ, τὸ δὲ δέρμα εἶναι ἀνέπαφον, ἢ ***ἐπίπλοκον*** ὅταν καὶ οἱ μύες καὶ τὸ δέρμα ἔχουν ξεσχισθῇ ἢ ἐκ τῆς ἰδίας αἰτίας ἥτις προὐκάλεσε τὸ κάταγμα ἢ διὰ τῶν αἰχμηρῶν ἄκρων τοῦ ὀστοῦ, τὰ ὁποῖα ἐκ τῶν μέσα διατρυποῦν τὸ δέρμα. Τὰ ἐπίπλοκα κατάγματα εἶναι πλέον ἐπικίνδυνα, διότι διὰ τῶν πληγῶν των δύνανται νὰ εἰσέλθουν ἀκαθαρσίαι.

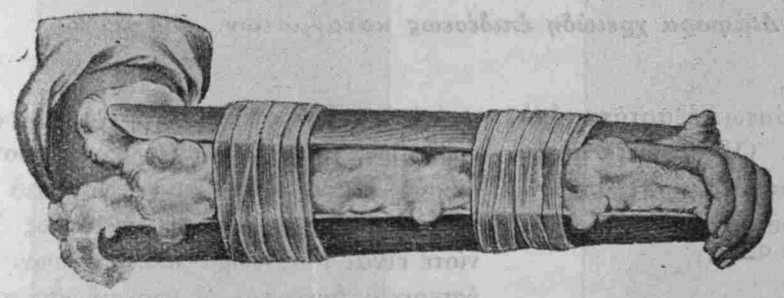
Τὸ κάταγμα ***ἀναγνωρίζεται*** ἀπὸ τὴν κύρτωσιν καὶ τὴν βράχυνσιν τοῦ μέλους ἀπὸ τὴν μὴ φυσικὴν κίνησιν εἰς τὸ σπασμένον μέρος, ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸν πόνον κατὰ τὴν κίνησιν καὶ ψηλάφησιν, ἀπὸ τὴν ἀνικανότητα τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ μέλους. Ἐξ ἄλλου ὅταν σπάσῃ τὸ ὀστοῦν ἀκούεται κρότος καὶ ὅταν κινῇ τις τὸ μέλος ἐπίσης αἰσθάνεται καὶ ἀκούει ἰδιαίτερον κρότον. Εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἔχει γίνῃ τὸ κάταγμα, πολὺ συχνὰ ὑπάρχουν καὶ ἐκχυμώσεις ἀπὸ τὸ ἐντὸς τῶν ἱστῶν ἐκχυθὲν αἷμα.

SISMANOGLIO MEGARO

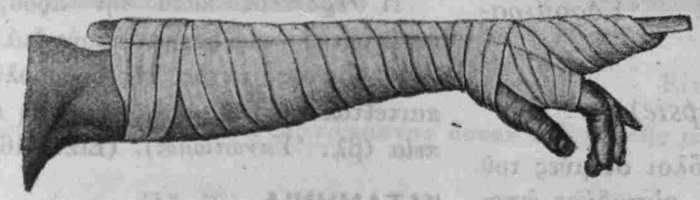
Ἐκ τῶν διαφόρων καταγμάτων τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὰ τοῦ ***κρανίου****· τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τοῦ ταὐτοχρόνου τραυματισμοῦ τοῦ ἐγκεφάλου, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θανατηφόρα, ἂν καὶ ἐνίοτε θεραπεύονται. Τῆς ***σπονδυλικῆς στήλης*** τὰ ὁποῖα ἐπίσης ἐπιφέρουν ἄμεσον θάνατον ἢ ἀφίνουν παράλυσιν τῶν ἄκρων. Τὰ τοῦ ***μηροῦ***, ἰδίως τοῦ τραχήλου αὐτοῦ, θεραπεύονται δυσκόλως καὶ ἀφίνουν χωλότητα. Τὰ τῶν ***πλευρῶν***, φέρουν ἰσχυρὸν πόνον κατὰ τὴν ἀναπνοήν, εἶναι δὲ ἐπικίνδυνα ἐὰν τραυματισθοῦν οἱ πνεύμονες καὶ ὁ ὑπεζωκώς.

Εἰκ. 337

Εἰκ. 338

Εἰκ. 339

Διάφοροι τρόποι ἐπιδέσεως καταγμάτων

Τὰ κατάγματα τῶν ὀστῶν ***θεραπεύονται*** διὰ φυσικοῦ κολλήματος, σχηματίζεται δηλαδὴ μεταξὺ τῶν δύο τμημάτων νέα οὐσία (callus), ἥτις εἰς τὴν ἀρχὴν εἶναι μαλακὴ καὶ ὕστερον σκληρύνεται.

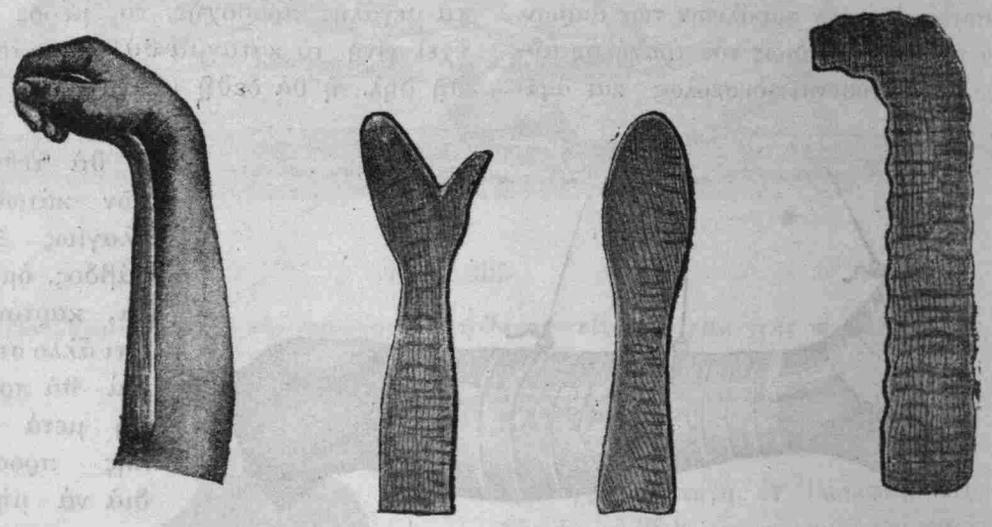
Μεγάλην ὅμως σημασίαν διὰ τὴν καλὴν θεραπείαν ἔχει ἡ ***πρώτη βοήθεια***, ἥτις πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὸν παθόντα. Ἡ ***μεταφορά*** πρέπει νὰ γίνῃ μετὰ μεγάλης προσοχῆς, τὸ μέρος ὅπου ἔχει γίνῃ τὸ κάταγμα θὰ ἀκινητοποιηθῇ δηλ. ἢ θὰ δεθῇ μὲ τὸ ἄλλο, ὡς λ. χ. εἰς τὸν πόδα, ἢ θὰ τεθῇ ἐκ τῶν κάτωθεν ἢ πλαγίως ξύλον, ράβδος, ὀμβρέλλα, καρτόνι ἢ ὅ,τι ἄλλο στερεὸν καὶ θὰ προσδεθῇ μετὰ μεγάλης προσοχῆς, διὰ νὰ μὴ κινῆται κατὰ τὴν μεταφοράν, κατὰ τὴν ὁποίαν 1—2 ἄνθρωποι πρέπει νὰ κρατοῦν τὸ σπασμένον ἄκρον, ἄλλοι δὲ νὰ σηκώνουν προσεκτικὰ τὸν παθόντα. Εἰς τὴν ***κατοικίαν***, ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ ἰατρὸς θὰ ἐξαχθοῦν προσεκτικὰ τὰ ἐνδύματα χωρὶς κίνησιν, ἐν ἀνάγκῃ θὰ ξεσχισθοῦν.

Ἐὰν ὑπάρχουν πληγαὶ πρέπει νὰ πληθοῦν προηγουμένως μὲ ἀντισηπτικὴν τινὰ οὐσίαν (βλ. *Τραύματα*).

Ἡ ***ἰατρικὴ θεραπεία*** σύγκειται εἰς τὴν διὰ γυψίνου ἐπιδέσμου, νάρθηκος* ἢ ἄλλου τρόπου ἀκινητοποίησιν τῶν τελείως προσαρμοσθέντων δύο ἄκρων.

Ἡ ἀκινητοποίησις εἶναι ἀναγκαία καὶ ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο ὑπομονή, ἄλλως γίνεται ψευδάρθρωσις* ἢ μένει τὸ μέλος χωλόν, ἢ ἄλλως παραμορφωμένον. (Εἰκ. 335—343)

Ἐνίοτε γίνεται καὶ ραφὴ διὰ μεταλλίνου ράματος τῶν δύο ἄκρων τοῦ ὀστοῦ πρὸς τελειοτέραν προσάρμοσιν. (Εἰκ. 344—345)

Εἰκ. 340—343

Διάφορα χρειώδη ἐπιδέσεως καταγμάτων.

Ἡ *διάρκεια* τῆς ἰάσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ ὀστοῦ. Οὕτω κατὰ μέσον ὅρον κατάγματα δακτύλων θεραπεύονται ἐντὸς 2—3 ἑβδομάδων, βραχίονος 4—6, κνήμης ἐντὸς 8—10.

ΚΑΤΑΙΒΑΣΙΑ *(βλ. Καταρροή)*

ΚΑΤΑΙΟΝΗΣΕΙΣ (βλ. *Ὑδροθεραπεία*)

ΚΑΤΑΛΗΨΙΑ *(Catalepsie)*

Κατάστασις, καθ' ἣν ὅλοι οἱ μύες τοῦ σώματος καθίστανται αἰφνιδίως ἐντεταμένοι, καὶ ὁ πάσχων μένει ἐπὶ λεπτά, ὥρας, ἡμέρας (σπανίως) ἀκίνητος εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν. Τὰ ἄκρα δύνανται ἄνευ μεγάλης ἀντιστάσεως νὰ φερθοῦν εἰς οἱανδήποτε θέσιν καὶ νὰ μείνουν ἐκεῖ. Τὸ πρόσωπον εἶναι ἥσυχον, ἀκίνητον, ὀφθαλμοὶ ἀνοικτοὶ μὲ κόρην ἀκίνητον. Ἡ συναίσθησις, κάποτε ὑπάρχει, κάποτε ὄχι. Ὁ πάσχων ἀδυνατεῖ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐρωτήσεις. Ὁμοιάζει ἄγαλμα. Μετὰ τὴν προσβολὴν ἐκ τῆς ὁποίας ὁ ἀσθενὴς ἐξυπνᾷ ὡς ἀπὸ βαθὺν ὕπνον, χωρὶς νὰ ἐνθυμῆται τὸ τί συνέβη, ἐπαναρχίζει τὴν ἰδίαν πρᾶξιν ἢ ὁμιλίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο ὅταν προσεβλήθη. Περὶ τῆς σπανίας ταύτης νόσου δὲν γνωρίζομεν πολλὰ πράγματα. Παρατηρεῖται συχνὰ εἰς φρενοβλαβεῖς, ἰδίως μελαγχολικούς, ὑστερικούς. Προσβάλλει καὶ ὅλως ὑγιᾶ ἄτομα κατόπιν τρόμου ἢ συγχύσεως. Ἐνίοτε εἶναι σύμπτωμα ἄλλων νόσων. Αἱ ὑστερικαὶ δύνανται νὰ ὑποκριθῶσιν τὴν καταληψίαν θαυμασίως.

Ἡ *θεραπεία* κατὰ τὴν προσβολὴν συνίσταται εἰς ρευματισμοὺς διὰ ψυχροῦ ὕδατος, ἐκτὸς τῆς προσβολῆς ἀπαιτεῖται ψυχικὴ καὶ σωματικὴ θεραπεία (βλ. *Ὑπνωτισμός*). (Εἰκ. 346)

ΚΑΤΑΜΗΝΙΑ *(βλ. Ἔμμηνα)*.

ΚΑΤΑΝΗ

Σταθμὸς χειμῶνος ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους μὲ θερμ. λίαν ὑψηλήν.

ΚΑΤΑΠΛΑΣΜΑ

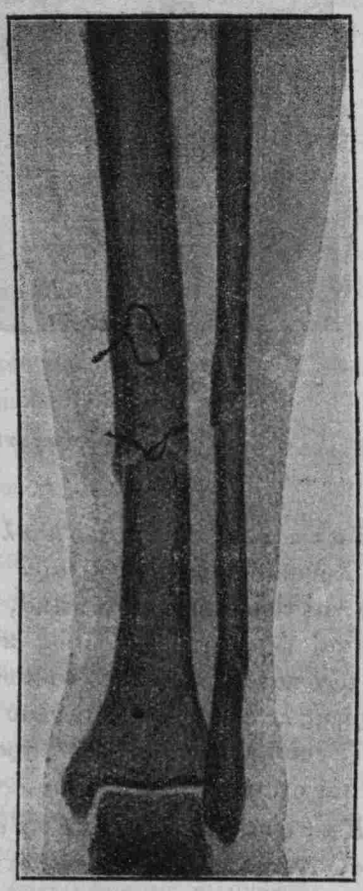
Φάρμακον ἐξωτερικόν, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἄλευρα ἢ κονιώδεις οὐσίας, διαλυόμενα ἐν ὕδατι, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίσουν παχὺν πολτόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἁπλώνεται ἐπὶ πανίου διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ θερμὸς (30-35ο) ἢ ψυχρὸς ἐπὶ τῆς πασχούσης χώρας. Τὴν στιγμήν, καθ' ἣν θὰ ἐφαρμόζεται τὸ κατάπλασμα δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν καὶ φαρμακευτικὴν οὐσίαν.

λατάνης ἢ μουσσελίνης χωρὶς ραφάς, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ὀλίγον μεγαλύτερον τοῦ διπλασίου τοῦ καταπλάσματος. Χύνομεν ἄνωθεν τὸν πολτόν, εἶτα διπλώνομεν τὸ πανὶ ἐπὶ τοῦ πολτοῦ διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ οὗτος καλῶς. Σηκώνομεν διαδοχικῶς τὰ 4 ἄκρα, μέχρις οὗ ὁ πολτὸς λάβῃ πάχος (1 ἢ 2 ἑκμ.) ὁμοιόμορφον.

Ἀναδιπλώνομεν τέλος τὰ 4 ἄκρα τοῦ

Εἰκ. 344

Εἰκ. 345

Ἐπανάθεσις καὶ ἴασις κατάγματος ὀστοῦ διὰ ραφῆς μὲ σύρμα ἀργύρου

Ἐπαναλαμβάνονται συχνάκις τὴν ἡμέραν. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε κατὰ τοσοῦτον ἐντονώτερον, ὅσον τὸ κατάπλασμα διατηρεῖ περισσότερον τὸ ὕδωρ του. Ἐξ οὗ καὶ ἡ ἔξωθεν τοῦ καταπλάσματος χρῆσις κομμιούχου ταφετᾶ ἢ πανίου ἓξ καουτσοῦκ.

Διὰ τὴν *παρασκευὴν* τοῦ καταπλάσματος θέτομεν ἐπὶ τραπέζης τεμάχιον ταρπανίου διὰ νὰ σχηματισθῇ γῦρος ἱκανὸς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἔκχυσιν τοῦ πολτοῦ.

Διὰ τὴν *ἐπίθεσιν* κρατοῦμεν τὸ κατάπλασμα ὁριζοντίως ἀπὸ τὰ ἄκρα, καὶ τὸ ἀναποδογυρίζομεν ταχέως ἐπὶ τῆς πασχούσης μοίρας. Ἐὰν τὸ κατάπλασμα εἶναι πολὺ μεγάλο, τὸ διπλώνομεν θέτοντες πανὶ ξηρὸν μεταξὺ τῶν δύο ἐπιφανειῶν, καὶ μεταφέρομεν διπλωμένον. Ἀφοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

τεθῇ τὸ κατάπλασμα, δένεται μὲ ἐπίδεσμον. Διὰ νὰ ***ἀφαιρεθῇ*** θὰ σηκώνεται ἐλαφρὰ ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον, εἶτα θὰ ἀποσπογγίζεται τὸ μέρος διὰ καθαροῦ πανίου.

Ὑπάρχουν πολλὰ εἴδη καταπλασμάτων:

Εἰκ. 346

Κατατονικοὶ μὲ καταληψίαν

1ον *Καταπλάσματα μαλακτικά*. Χρησιμοποιοῦνται χλιαρὰ (30-35ο Ε.) καὶ εἶναι καταπραϋντικά, διαλυτικὰ καὶ ὡριμαστικά. Πρὸς κατασκευὴν τῶν καταπλασμάτων τούτων γίνεται χρῆσις λιναροσπόρου*ἀμύλου γεωμήλων (fécule), κλπ. Ἐνίοτε προστίθενται καὶ σταγόνες λαουδάνου.

2ον *Καταπλάσματα ἀντισηπτικά*. Ἀντὶ ἁπλοῦ ὕδατος, θὰ χρησιμοποιεῖται ὕδωρ βοριοῦχον ἢ καὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν τὸ κατάπλασμα θὰ ραντίζεται μὲ καμφοροῦχον οἰνόπνευμα. Σήμερον τὸ ἀντισηπτικὸν κατάπλασμα ἀντικαθίσταται συχνάκις μὲ σπληνία ἀντισηπτικά.

3ον *Καταπλάσματα ἐρεθιστικά*. Ἐπιπάσσομεν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ καταπλάσματος μὲ κόνιν σινάπεως (χαρδάλι), ἢ καὶ εἰς τὸ λιναρόσπορον προστίθεμεν κατὰ τὸ $^1/_4$ ἢ $^1/_3$ κόνιν σινάπεως. Τὸ κατάπλασμα δέον νὰ ἦναι ψυχρὸν ἢ χλιαρόν, διότι ἡ θερμότης ἐξατμίζει τὸ δραστικὸν στοιχεῖον τοῦ σιναποσπόρου. (βλ. *Μουστάρδα*).

4ον *Καταπλάσματα ξηρά*. Καλοῦνται ἐκεῖνα ἅτινα διατηροῦνται ξηρὰ μέχρι τῆς χρήσεως. Ὑπάρχουν πολλὰ εἴδη ἐν τῇ ἀγορᾷ.(Hamilton, Lelièvre κλπ).

Ἐμβρέχονται κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς χρήσεως εἰς ὕδωρ θερμὸν ἐπὶ ἓν λεπτὸν καὶ ἐφαρμόζονται ἀμέσως. Ἄνωθεν τίθεται γυττα πέρκης.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν *ἐγκαυμάτων*, πρέπει πάντοτε νὰ δοκιμάζωμεν τὴν θερμ. τῶν καταπλασμάτων πρὸ τῆς χρήσεως ἐπὶ τῆς ράχεως τῆς χειρός μας. Διὰ νὰ το ζεστάνωμεν ταχέως, θέτομεν εἰς τὴν φωτιὰν δοχεῖον μὲ δύο δάκτυλα νερό, τὸ ὁποῖον θὰ βράζει διαρκῶς. Ἐπὶ τοῦ δοχείου θέτομεν ἕνα τρυπητῆρι ἀνάποδα μὲ τὰς τρύπας πρὸς τὰ ἄνω. Ἐπὶ τοῦ τρυπητοῦ θέτομεν τὸ τυλιγμένο κατάπλασμα καὶ καλύπτομεν τὸ δοχεῖον Διὰ τοῦ ἀτμοῦ τοῦβράζοντος ὕδατος τὸ κατάπλασμα θερμαίνεται ἀμέσως.

ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑ (*Chok*).

Νοσηρὰ κατάστασις ἐπερχομένη συχνὰ ὡς συνέπεια ἰσχυρᾶς διασείσεως τοῦ σώματος λ. χ. εἰς δυστυχήματα, ὡς καὶ πεσήματος ἢ κτυπήματος ἐπὶ τοῦ στομάχου, στήθους ἢ κοιλίας καθὼς καὶ μετά τινας σοβαρὰς ἐγχειρήσεις. Ἡ καταπληξία παρουσιάζεται ὑπὸ δύο *μορφάς*, ἢ ὁ ἀσθενὴς κεῖται ἥσυχος ἀπαθής, χλωμός, κάθιδρος, μὲ ἀτενὲς τὸ βλέμμα, ἀδύνατον σφυγμὸν χωρὶς νὰ ἐκδηλώνει πόνους ἢ ἄλλο τι αἴσθημα, ἢ κυριαρχεῖται ὑπὸ μεγάλου φόβου, εἶναι ἀνήσυχος, ρίπτεται δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἀναστενάζει, φωνάζει, ἔχει πρόσωπον ἐρυθρὸν καὶ λάμποντας ὀφθαλμούς, σφυγμὸν μικρόν, ἀναπνοὴν κατ' ἐπιφάνειαν, ἐμέτους.

Ἡ καταπληξία εἶναι σοβαρωτάτη κατάστασις, ὅσον δὲ χαμηλωτέρα εἶναι ἡ θερμ. (36ο ἢ 35ο), ὅσον ἀδύνατος ὁ σφυγμὸς τόσον ὁ κίνδυνος εἶναι μεγαλείτερος.

Παρουσιαζομένης τοιαύτης *καταστάσεως* κατόπιν πτώσεως,κτυπήματος κλπ. μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν θερμ. εἰς τὸν φυσιολογικόν της βαθμὸν διὰ θερμῶν περιτυλίξεων, ἐντριβῶν κλπ. θὰ τονώσωμεν τὴν καρδίαν μὲ καφέ, κονιὰκ κλπ. Ἐὰν δὲ παύση ἡ ἀναπνοὴ θὰ γίνῃ τεχνητὴ τοιαύτη (βλ. *Ἀναπνοή*).

ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΣ (*Stupeur*).

Γενικὴ ἐλάττωσις τῆς ἐνεργητικότητος τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν, συνοδευομένη ἀπὸ ὕφος ἐκπλήξεως ἢ ἀδιαφορίας. Εἶναι σύμπτωμα τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ,τῆς διασείσεως τοῦ ἐγκεφάλου, μορφῶν τινῶν τῆς μανίας καὶ μελαγχολίας.

ΚΑΤΑΠΟΣΙΣ

Πρᾶξις περίπλοκος ὀφειλομένη εἰς ἀνακλαστικὰς συσπάσεις διαφόρων μυῶν.

Τὸ αἴτιον τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὴν ἀνάκλασιν ταύτην εἶναι ἡ παρουσία σώματος ἢ οὐσίας τινος εἰς τὸ τέλος τοῦ οὐρανίσκου ἢ εἰς τὸν ἰσθμὸν τοῦ φάρυγγος. Εἶναι δὲ συνήθως τὸ σῶμα τοῦτο ὁ βλωμὸς (βουκιὰ) τῶν μασηθεισῶν τροφῶν. Τὸ νὰ καταπίνομεν χωρὶς νὰ ἔχωμεν τροφὰς ἢ ἄλλο τι σῶμα εἰς τὸ στόμα, (εἰς τὰ ἄδεια), ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἀρκεῖ ὀλίγος σίελος νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν φάρυγγα διὰ νὰ καταπίωμεν, καὶ μόνον τότε.

Ἡ κατάποσις δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ***βούλησιν***, τῆς ὁποίας ἡ ἐνέργεια παύει μόλις ὁ βλωμὸς φθάσῃ εἰς τὸν φάρυγγα.

Ἐκεῖ δι' ἀνακλάσεως, μέσων τοῦ κέντρου (προμήκης μυελός), συσπῶνται οἱ φαρυγγικοὶ μύες, πιέζοντες τὸν βλωμὸν πρὸς τὰ κάτω. Κινητοποιοῦν δὲ διὰ τῆς ἐνεργείας των ἄλλας ἀνακλάσεις τῶν μυῶν τοῦ οἰσοφάγου καὶ οὕτω φέρεται ὁ βλωμὸς εἰς τὸν στόμαχον. Κατὰ τὴν σύσπασιν τῶν φαρυγγικῶν μυῶν στενεύει ὁ φάρυγξ, ἡ ἐπιγλωττὶς τίθεται ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ λάρυγγος καὶ ἐμποδίζει τὰς τροφὰς νὰ εἰσέλθουν εἰς αὐτόν. Διὰ τῆς συσπάσεως τῶν μυῶν τῆς ὑπερῴας ἡ ρινικὴ κοιλότης ἀποκλείεται ἀπὸ τὴν τοῦ στόματος, ἐμποδιζομένης οὕτω τῆς τροφῆς νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

Ἡ σφαλερὰ κατάποσις (*στραβοκατάπιομα*) προέρχεται ὅταν διὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον λόγον (ἀπροσεξία, βία, παράλυσις τοῦ οὐρανίσκου ἢ ἄλλαι νόσοι/δὲν γίνῃ ἡ ἀπόφραξις τῆς ρινὸς ἢ τοῦ λάρυγγος καὶ τότε αἱ τροφαὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν ρινοφαρυγγικὸν χῶρον ἢ εἰς τὸν λάρυγγα ἐπιφέρουσαι διάφορα δυσάρεστα φαινόμενα, ὡς ἰσχυρὰς προσβολὰς βηχός, δύσπνοιαν κτλ. Ἐξ ἄλλου κατερχόμεναι αἱ τροφαὶ ἢ ἄλλαι οὐσίαι εἰς τὸν πνεύμονα δύνανται νὰ ἐπιφέρουν ἐπικινδύνους φλογώσεις.

Διαταραχαὶ τῆς καταπόσεως (δυσφαγία) ἐκδηλοῦνται ἢ διὰ δυσκόλου καὶ ἀδυνάτου ἢ δι' ὀδυνηρᾶς καταπόσεως. Καὶ αἱ δύο ὀφείλονται εἰς νόσους τόσον τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος, ὅσον καὶ τοῦ φάρυγγος, ἐπιγλωττίδος καὶ τοῦ οἰσοφάγου ἢ τῶν πέριξ ἱστῶν. Προέρχονται δὲ ἀπὸ μηχανικὰ ἐμπόδια (στενώσεις, παραλύσεις κλπ.) ἢ ἀπὸ φλογώσεις. Πρὸς ἐλάττωσιν κατὰ τό δυνατὸν τῶν πόνων τῆς καταπόσεως πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει τὸ σχῆμα καὶ ἡ σύστασις τῆς τροφῆς καθότι εὐκολώτερον καταπίνονται χλιαραὶ ἢ καὶ ψυ-

SISMANOGLIO MEGARO

χραί, ρευσταὶ ἢ ἡμίρευστοι τροφαί, εἰς ἃς ὁποίας δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τι τὸ τερεθιστικὸν καρύκευμα ἢ οἰνόπνευμα

ΚΑΤΑΠΟΤΙΑ (*Χάπια*)

Τὰ καταπότια ἀποτελοῦνται ἀπὸ φάρμακα ὑπὸ μορφὴν πάστας. Πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται μέλι, σιρόπια, μαλακὰ ἐκχυλίσματα κλπ.

Ὅταν σκληρυνθοῦν ἢ ξηρανθοῦν ὑπὲρ τὸ δέον δὲν θὰ χρησιμοποιοῦνται, διότι διέρχονται τὸν στόμαχον καὶ τὸ ἔντερον χωρὶς νὰ διαλυθοῦν καὶ νὰ ἀπορροφηθοῦν.

Κατὰ τὴν κατάποσιν των ἐνίοτε μένουν ἐν μέσῃ ὁδῷ. Θὰ ἐξακολουθοῦμεν νὰ πίνωμεν νερὸ ἢ καλλίτερον εἶναι νὰ φάγωμεν ὀλίγον ψωμὶ ἢ γλυκό.

Διὰ νὰ μὴ κολλοῦν καὶ ξηραίνωνται, καλύπτονται μὲ ἀδρανῆ τινα κόνιν (λυκοποδίου, ἢ κόνεως γλυκυρρίζης). Ἄλλοτε πάλιν περικαλύπτονται διὰ λεπτοῦ φύλλου χρυσοῦ ἢ ἀργύρου.

ΚΑΤΑΠΡΑΥΝΤΙΚΑ (*Calmants*)

Ὅλα τὰ φάρμακα τὰ μαλακτικά, παρηγορικά, ἀνώδυνα, ἀντισπασμωδικὰ καὶ ναρκωτικά.

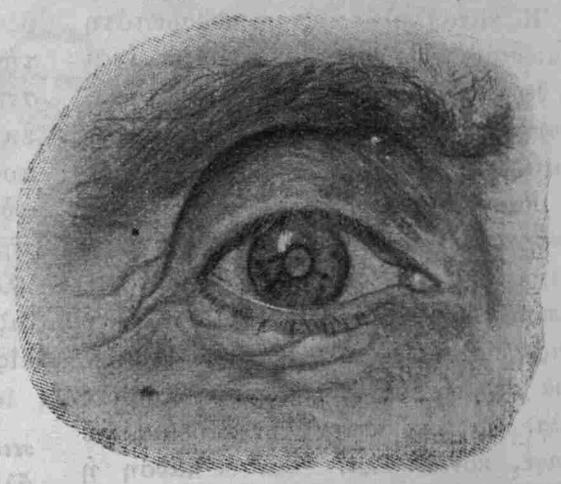
ΚΑΤΑΠΤΩΣΙΣ (*Depression*)

Ἐξασθένησις ἠθική, διανοητικὴ καὶ σωματική, κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς ἀσθενείας. Εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ σωματικὴν κατάπτωσιν, τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ βραδέως, ἡ θρέψις γίνεται κακῶς, ἡ μυϊκὴ ἔντασις εἶνε ἠλαττωμένη.

ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ (*Ὑπόχυμα*)

Πάθησις τῶν ὀφθαλμῶν ὀφειλομένη εἰς θόλωσιν τοῦ φακοῦ*, ἐπερχομένη συνήθως εἰς γέροντας ἢ καὶ κατὰ τὴν ὥριμον ἡλικίαν εἰς ἀρτηριοσκληρωτικούς, διαβητικοὺς καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων γενικῶν νόσων πάσχοντας, ἐπίσης δὲ καὶ συνεπείᾳ τραύματος. Ἡ νόσος ἀναπτύσσεται βαθμιαίως, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ὁμαλῶς κρυσταλλοειδὴς φακός, ἕνεκα ἐλλειποῦς θρέψεως χρωματίζεται φαιὸς ἢ κίτρινος καὶ τέλος χάνει τὴν διαφάνειάν του.

Εἰς τὴν ***ἀρχὴν*** ὄπισθεν τῆς κόρης φαίνεται ἀσήμαντος θόλωσις, ἥτις ὁλονὲν αὐξάνει. Ὁ ἀσθενὴς βλέπει ὡς διὰ θολοῦ ὑάλου, διὰ καπνοῦ ἢ ὀμίχλης. Βαθμηδὸν αὕτη γίνεται παχυτέρα καὶ τέλος ὅλα τὰ ἀντικείμενα φαίνονται ὡς σκοτειναὶ σκιαί. Οἱ ἀσθενεῖς βλέπουν πολλαπλᾶ τὰ ἀντικείμενα, καλλίτερον δὲ βλέπουν εἰς ἀσθενὲς φῶς. Ἡ ἐξέλιξις τῆς νόσου διαρκεῖ ἐπὶ ἔτη.

Εἰκ. 347

Ὥριμος γεροντικὸς καταρράκτης

Εἶδος καταρράκτου εἶναι καὶ ὁ ***μαλακὸς*** λεγόμενος, ὅστις παρουσιάζεται ἐκ γενετῆς ἢ καὶ εἰς νέους.

Ὁ καταρράκτης μόνον ***δι' ἐγχειρήσεως*** θεραπεύεται, ὅτε ἀφαιρουμένου τοῦ φακοῦ, δύνανται αἱ φωτειναὶ ἀκτῖνες νὰ διέλθουν ἐλευθέρως μέχρι τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς.* Πρέπει δὲ νὰ γίνηται ἡ ἐγχείρησις ὅταν ὡριμάσῃ ὁ καταρράκτης, διότι τότε ἀφαιρεῖται εὐκολώτερον. Ἡ ἐγχείρησις εἶναι ἀκίνδυνος, τὸ δὲ ἀποτέλεσμά της ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλη βλάβη τῶν ὀφθαλμῶν, ἐμποδίζουσα τὴν ὅρασιν.

ΚΑΤΑΡΡΟΗ (*Κόρυζα, Ὀξεῖα Ρινῖτις, Καταιβασία*).

Ἡ καταρροὴ τῆς ρινὸς δηλ. ὁ κατάρρους τοῦ βλεννογόνου αὐτῆς, εἶναι ἡ συνηθεστέρα τῶν νόσων, καὶ ἔχει συνήθως μὲν ὀξεῖαν μορφήν, δύναται ὅμως νὰ προσλάβῃ καὶ χρονίαν τοιαύτην.

Ἡ ***κυριωτέρα αἰτία*** καταρροῆς εἶναι τὸ κρυολόγημα, προερχόμενον ἀπὸ ρεῦμα ἀέρος, ἀπὸ πέρασμα ἀπὸ ζεστοῦ εἰς ψυχρὸν χῶρον, ἀπὸ ἀλλαγὴν θερμῶν ἐνδυμάτων μὲ ἐλαφρότερα, ἀπὸ κρῦα καὶ ὑγρὰ πόδια, βρεγμένην κεφαλήν κόψιμον μαλλιῶν, εἰσπνοὴν κόνεως, ἀερίων, καπνοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὑπάρχει πάντοτε ἡ πιθανότης καὶ βακτηρίδια νὰ εἶναι τὰ αἴτια, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἀποδίδεται ἡ γνωστὴ μεγάλη μολυσματικότης, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσέχωμεν καὶ νὰ προλαμβάνωμεν τὴν ***μετάδοσιν*** ἥτις γίνεται διὰ τοῦ πταρνίσματος, τῶν μανδυλίων, τῶν φιλημάτων κλπ. Ἰδιαιτέρως δὲ θὰ προσέχωνται τὰ βρέφη καὶ οἱ γέροντες.

Ἡ καταρροὴ ***ἀρχίζει*** μὲ ἐλαφρὸν αἴσθημα θέρμης, μὲ ρίγη, γαργάλεμμα, πτάρνισμα, ἀπώλειαν τῆς ὀσφρήσεως, κεφαλόπονον καὶ ροὴν κατ' ἀρχὰς ὑδαροῦς, ὕστερον δὲ βλεννοπυώδους ὑγροῦ. Συνήθως ἔξωθεν ἡ μύτη εἶναι κόκκινη καὶ φλογισμένη. Ὁ κατάρρους δύναται νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα καὶ νὰ ἔχωμεν συμπτώματα λαρυγγίτιδος, τραχειΐτιδος καὶ βρογχίτιδος ἢ καὶ εἰς τὸ μετωπιαῖον κόλπον (sinus frontal), εἰς τὸ οὖς καὶ τὸν ὀφθαλμόν.

Πρὸς ***πρόληψιν*** ἐκδηλώσεως καταρροῆς ἢ καὶ πρὸς ταχεῖαν ***θεραπείαν*** αὐτῆς διάφορα μέσα χρησιμοποιοῦνται τόσον τοπικὰ ὅσον καὶ γενικά.

Κυριώτερα, ***τοπικὰ*** μὲν εἶναι, ἡ ἐπάλειψις τῶν ρωθώνων μὲ 1 % διάλυσιν κρεολίνης, ἐλαφρὰ εἰσρόφησις μὲ διάλυσιν ἅλατος, μὲ κόνιν ἀποτελουμένην ἀπὸ ἴσα μέρη ἰτεϋλικοῦ νατρίου, ἀνθρακικῆς μαγνησίας καὶ σακχάρεως, εἰσαγωγὴ συχνάκις τῆς ἡμέρας βάμβακος ἐμβαπτισμένου εἰς 1 μέρος μολυβδονέρου καὶ 30 μέρη νεροῦ, ἢ εἰς ὀξυγονοῦχον ὕδωρ, κόνεως ἢ ἀλοιφῆς μὲ μενθόλιον. Βαθεῖαι εἰσπνοαὶ μὲ τὸ ὀσφρητικὸν ἅλας τοῦ Hager-Brand (5 γρ. φαινικοῦ ὀξέος, 5 γρ. διαλύσεως καυστικῆς ἀμμωνίας, 15 γρ. οἰνοπνεύματος, 10 ἀπεσταγμένου ὕδατος. Ἐκ τοῦ ὅλου χύνομεν 5-10 σταγόνας εἰς τὸ μανδήλιον καὶ εἰσπνέομεν).

Δραστήρια ἀλλὰ καὶ οὐχὶ ἀκίνδυνα φάρμακα εἶναι διαλύσεις ἢ πομάδαι μὲ κοκαΐνην ἢ ἀδρεναλίνην.

Τὸ ἀσφαλέστερον καὶ ὠφελιμώτατον ***γενικὸν μέσον*** εἶναι ἡ ἀνέκαθεν ἐν χρήσει ἐφίδρωσις ὑποβοηθουμένη ὑπὸ δόσεως ἀσπιρίνης καὶ θερμῆς τινὸς πτισάνης. Τὸ ἀσφαλέστερον ὅμως μέσον ***προφυλάξεως*** εἶναι ἡ σκληραγωγία.*

Ἡ ***καταρροὴ τῶν βρεφῶν*** εἶναι ἐπικίνδυνος διότι ἐμποδίζει ὄχι μόνον τὴν ἀναπνοήν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρόσληψιν τροφῆς. Ἐκτὸς τούτου δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τοὺς βρόγχους καὶ τοὺς πνεύμονας.

Ἐὰν ὑπάρχῃ πυρετὸς πρέπει νὰ προσκαλῆται τὸ ἐνωρίτερον ὁ ἰατρός.

Ἡ ***χρονία καταρροὴ*** ἐπέρχεται κατόπιν συχνῶν ὀξειῶν τοιούτων, ἐπιφέρει ὑπερτροφίαν τοῦ βλεννογόνου τῆς ρινός, ἀναπνοὴν διὰ τοῦ στόματος ὁμιλίαν ἔρρινον καὶ συχνὰς λαρυγγίτιδας.

Θεραπεύεται διὰ φαρμάκων στυπτικῶν ἢ καὶ διὰ καυτηριάσεως.

ΚΑΤΑΡΡΟΥΣ

Φλεγμονὴ τῶν βλεννογόνων ὑμένων, δυναμένη νὰ προσλάβῃ ὀξὺν ἢ καὶ χρόνιον χαρακτῆρα χαρακτηριζομένη μὲ ἐπαισθητὴν αὔξησιν τῆς ἐκκρίσεως. Ἡ αἰτία τοῦ κατάρρου δύναται νὰ εἶναι τοπικὸς ἐρεθισμὸς ἢ καὶ μόλυνσις, ἐκ ταύτης δὲ ἐξαρτᾶται καὶ ἡ θεραπεία.

ΚΑΤΑΤΟΝΙΑ

Στάσις ἀκίνητος, τὴν ὁποίαν λαμβάνουν ἀσθενεῖς τινες εἴτε ἑκουσίως εἴτε ἀκουσίως δι' ὑποβολῆς ὑπὸ ἄλλου ἀτόμου. Αἱ στάσεις διατηροῦνται ἐπὶ 20-30

SISMANOGLIO MEGARO

λεπτά. Τὸ πρόσωπον εἶναι ἄνευ ἐκφράσεως αἱ συσπάσεις μυῶν τινῶν τοῦ προσώπου δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς κανὲν αἴσθημα. Ἡ εὐαισθησία εἶχε ἠλαττωμένη. Ἡ κατατονία παρατηρεῖται συνηθέστατα ἐπὶ προώρου ἀνοίας*, σπανιώτερον εἰς τὴν γενικὴν παράλυσιν, τὴν μελαγχολίαν, κλπ. (Πρβλ. Εἰκ. 346).

ΚΑΤΑΦΟΡΑ (*Cataphora*).

Νάρκωσις ἄνευ πυρετοῦ οὔτε παραληρήματος, τὴν ὁποίαν διακόπτει τις εὐκόλως, τῇ βοηθείᾳ διεγερτικῶν, ἤτις ὅμως ἐπαναλαμβάνεται ἅμα ὡς παύσῃ ἡ χρῆσις τῶν διεγερτικῶν.

ΚΑΤΕΧΟΥ (*Ἰαπωνικὴ γῆ, Cachou*).

Ὀπὸς τοῦ ξύλου τοῦ δένδρου Acacia catechu, βαθέως φαιόχρους. Περιέχει ταννίνην. Χρησιμοποιεῖται ἐπὶ διαρροίας, σκορβούτου, ὡς φάρμακον τονικόν, στυπτικὸν καὶ ἀντιαιμορραγικόν. Ἀναγράφεται καὶ διὰ τὴν κακοσμίαν τοῦ στόματος. Πτισάνη (1 %), κόνις 1-4 γρ. δι' ἐφήβους, καταπότια τῶν 9,10 καὶ βάμμα 30 γρ. ἐντὸς ποτήματος.

ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Ὁ προορισμὸς τῆς κατοικίας εἶναι νὰ μᾶς προφυλάσσει ἀπὸ τὰς ἐπιδράσεις τῆς ἀτμοσφαίρας, ὑγρασίαν, ψῦχος, ζέστην, ἄνεμον καὶ ἀπὸ διαφόρους ἄλλας βλάβας εἰς τὰς ὁποίας εἴμεθα ἐκτεθειμένοι. Ἐπειδὴ δὲ τὸν περισσότερον καιρὸν τῆς ζωῆς μας διάγομεν εἰς τὰς κατοικίας, πρέπει αὗται νὰ εἶναι κατὰ τοιοῦτον τρόπον κατασκευασμέναι ὥστε νὰ ἐπιδρῶσιν εὐνοϊκῶς ἐπὶ τῆς ὑγείας μας.

Ὑγιεινὴ κατοικία πρέπει νὰ ἔχῃ καθαρὸν ἀέρα, ἀρκετὸν φῶς, κατάλληλον θερμοκρασίαν καὶ ξηρότητα.

Εἶναι δὲ αἱ συνέπειαι κατοικίας μὴ ἐκπληρούσης τὰ ἀνωτέρω τόσον μεγαλείτεραι, ὅσον περισσότερον χρόνον διαμένομεν ἐν αὐτῇ.

Καὶ ὄχι μόνον ἡ κατοικία αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ καὶ ὁ τόπος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται αὕτη καὶ ἡ πόλις ἧ τὸ χωρίον πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν τοὺς κανόνας τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς ὅσον ἀφορᾶ τὴν ὕδρευσιν, τὴν διοχέτευσιν, τὴν κατασκευὴν ὁδῶν κλπ.

Σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκλογὴν ***τοῦ τόπου*** τῆς κατοικίας, αὕτη δὲν εἶναι πάντοτε εὔκολος, καθότι δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν καλήν μας θέλησιν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ κατοικία καὶ ἡ διαμονὴ εἰς τὰς ἐξοχὰς ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως εἶναι προτιμωτέρα τῆς τῶν πόλεων καὶ μάλιστα τῶν μεγαλουπόλεων, ὅπου, ὡς ἐκ τῆς πληθώρας τῶν κατοίκων, καὶ τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς κινήσεως, πανἄλλο ἤ ἡ ὑγεία λαμβάνεται ὑπ' ὄψει κατὰ τὸ κτίσιμον τῶν ὑψηλῶν στενῶν σπητιῶν ἐπὶ κάθε σπιθαμῆς ἐδάφους καὶ ὅπου, οὔτε ὁ ἀέρας οὔτε ὁ ἥλιος εὑρίσκει τοὺς κατοικοῦντας.

Ἀλλά, δυστυχῶς, δὲν εἶναι πολλοὶ οἱ πάντοτε εἰς τὴν ἐξοχὴν δυνάμενοι νὰ ζήσουν. Οἱ περισσότεροι ἀναγκάζονται, ὡς ἐκ τῆς ἐργασίας των νὰ μένουν εἰς τὰς πόλεις καί, ἐὰν δὲν συμμορφοθοῦν πρὸς τὴν ὑγιεινήν, δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ συγκαταλεχθοῦν μεταξὺ τοῦ κλασικοῦ τύπου τῶν κατοίκων τῶν μεγαλουπόλεων, τοῦ χαρακτηριζομένου διὰ τῆς χλωμῆς ὄψεως, τῆς ἀτελοῦς ἀναπτύξεως, τῆς γενικῆς ἀδυναμίας, τῆς αἰωνίας ἀδιαθεσίας, τῆς φιλασθενείας, τοῦ προώρου γήρατος καὶ τοῦ ἀώρου θανάτου.

Καὶ μολονοτοῦτο διὰ μερικῶν γνώσεων καὶ καλῆς θελήσεως δύναται καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μεγαλούπολιν νὰ δοθῇ εἰς τὴν κατοικίαν τοιαύτη ὑγιεινὴ μορφή, ὥστε κατὰ μέγα μέρος τὰ ἀνωτέρω νὰ ἀποσοβηθοῦν.

Διὰ τὴν ἐκλογὴν ***τοποθεσίας*** πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ ὄψει ὅτι εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη εἶναι μέν ὁ ἀὴρ καθαρός καὶ ὁ ἥλιος ἄφθονος, ἀλλὰ εἶναι ἐκτεθειμένα εἰς περισσοτέρας μετεωρολογικὰς ἀλλαγάς, εἰς δὲ τὰ χαμηλὰ τόσον ὁ ἀὴρ ὅσον καὶ ὁ ἥλιος δὲν εἶναι ἀρκετά.

Πρέπει δὲ νὰ ἐκλέγηται τὸ μέρος τῆς κατοικίας μακρὰν ἐργοστασίων καὶ δὴ

τοιούτων ὅπου ρίπτονται ἀκαθαρσίαι ἢ καταστάλλάζουν ὕδατα. Τὸ ***ἔδαφος*** ἐπίσης ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι κτισμένη ἢ θὰ κτισθῇ ἡ κατοικία ἔχει μεγάλην σημασίαν.

Ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως τὸ καταλληλότερον ἔδαφος εἶναι τὸ ξηρόν, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν θὰ γίνωνται ἀποσυνθέσεις οὐσιῶν, αἵτινες μολύνουν τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τοιοῦτον εἶναι τὸ μετρίως πορρῶδες ἔδαφος ἐπὶ βράχου, χαλικίων, ἄμμου ἢ τὸ ἀργιλλοτιτανῶδες. Ἡ ξηρασία θὰ ἐξασφαλίζηται ὅταν τὸ ὑπὸ τὴν γῆν στρῶμα ὕδατος εὑρίσκεται τοὐλάχιστον ½ μ. κάτωθεν τοῦ πατώματος τοῦ ὑπογείου. Διὰ νὰ μὴ ἀνέρχηται δὲ εἰς τὴν κατοικίαν ὁ τῶν θεμελίων ἀήρ, ὅστις εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν, πρέπει νὰ χωρίζωνται τὰ ***θεμέλια*** ἀπὸ τὸ κυρίως κτίριον. Τὸ τοιοῦτον ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν ὑπογείων στοῶν. Βεβαίως δὲν εἶναι ἀνάγκη κάθε κατοικία νὰ ἔχῃ καὶ ὑπόγειον, ἀρκεῖ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἄνω σκοποῦ, μεταξὺ θεμελίων καὶ κτιρίου νὰ τεθῇ ἔστω καὶ χαμηλὸς χῶρος, ὅστις θὰ χωρίζηται ἀφ' ἑνὸς ἀπὸ τὸ κτίριον διὰ στέγης μὴ διαπερωμένης ὑπὸ ἀέρος, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ εὑρίσκηται ἐν συγκοινωνίᾳ, μετὰ τῆς ἀτμοσφαίρας διὰ ὀπῶν, ὅπου θὰ ἀποδίδηται ὁ ἀνερχόμενος ἀὴρ τῶν θεμελίων.

Ἐὰν τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ κτισθῇ ἡ κατοικία εἶναι ὑγρόν, πρέπει ἀφ' ἑνὸς διὰ παροχετεύσεων, δι' ἄμμου, δι' ἀργίλλου, νὰ τὸ ξηράνωμεν ἢ τοὐλάχιστον νὰ τὸ βελτιώσωμεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν ὑγρασίαν νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ κτίριον δι' ἀδιαπεράστου τινος στρώμστος καὶ ὡς τοιοῦτον τὸ καλλίτερον εἶναι ὁ ἄσφαλτος.

Τὸ ***ὑλικὸν*** διὰ τοῦ ὁποίου κτίζεται ἡ οἰκία ἐκτὸς τοῦ ὅτι πρέπει νὰ εἶναι στερεόν, πρέπει νὰ εἶναι καὶ πορρῶδες διὰ νὰ διέρχηται ὁ ἀήρ, δὲν πρέπει δὲ νὰ εἶναι καὶ πολὺ διαπεραστικόν, διότι τότε γίνεται πολὺ ἰσχυρὸς ἀερισμός, σχηματίζεται ρεῦμα καὶ προκαλοῦνται κρυολογήματα. Ὡσαύτως, ὅταν οἱ πόροι εἶναι μεγάλοι, εἰς τὴν βροχὴν πληροῦνται ὕδατος καὶ ὄχι μόνον παύει τότε ὁ ἀερισμός, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐντὸς τοῦ δωματίου ἀτμός, ὁ γινόμενος διὰ τῆς ἐξατμίσεως τοῦ σώματος, διὰ μαγειρεύματος, ἢ ἄλλων οἰκιακῶν χρήσεων, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξέλθῃ, συσσωρεύεται ἐντὸς τοῦ δωματίου, κατατίθεται εἰς κρύα ἀντικείμενα λ. χ. τοίχους, καὶ ἐπιφέρει ὑγρασίαν.

Ὁ ***ἀερισμὸς*** λοιπὸν τῶν κατοικιῶν καὶ ἐννοοῦμεν ἐδῶ τὸν φυσικὸν ἀερισμὸν (περὶ τοῦ τεχνητοῦ βλ. *Ἀερισμός*) γίνεται διὰ τῶν τοίχων καὶ διὰ τοῦ πατώματος. Συνήθως διὰ τοίχου 15 τ. μ. ἐπιφανείας διέρχονται εἰς μίαν ὥραν 40—50 κ. μ. ἀέρος δηλ. σχεδὸν ὅσον χρειάζεται κατὰ τὸ ἴδιον χρονικὸν διάστημα ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν ἀναπνοήν του, ὅταν δὲ ἡ διαφορὰ τῆς θερμ. εἶναι μεγάλη αὐξάνει καὶ ὁ ἀερισμὸς οὗτος. Τὴν κίνησιν ταύτην τοῦ ἀέρος δὲν τὴν αἰσθανόμεθα διότι εἶναι κατωτέρα τοῦ ½ μ. κατὰ δευτερόλεπτον.

Ὡς κατάλληλον ὑλικὸν τῶν τοίχων κατὰ σειρὰν διαπεραστικότητος τοῦ ἀέρος ἀναφέρομεν τὴν ἀμμοκονίαν, τοὺς πλίνθους, τὸν ψαμμίτην λίθον, τὸ χονδρὸν ξύλον καὶ τὸν ἀσβεστόλιθον.

Ἡ ἀξία τῶν ***τοίχων*** ἔχει ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν τόσων τὴν ἐξωτερικήν, ὅσον καὶ τὴν ἐσωτερικήν.

Ἡ ***ἐξωτερικὴ*** δύναται νὰ μείνῃ ἀκάλυπτος, ἐὰν τὸ ὑλικὸν τῶν τοίχων ἔχει ἀρκετὴν ἀντίστασιν κατὰ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπιδράσεων καὶ δὲν ἀπορροφᾷ πολὺ νερό, ὡς λ. χ. εἰς τοὺς συνειθισμένους οἰκοδομησίμους λίθους. Εἰς τοίχους ὅμως ἐκ ψαμμίτου λίθου, ἢ πλίνθων, τὸ ἐπίχρισμα εἶναι ἀναγκαῖον καὶ ὡς τοιοῦτον χρησιμοποιεῖται τὸ ἐξ ἀσβέστου ἢ ὑδραυλικῆς ἀμμοκονίας εἰς δύο ἢ πλειότερα στρώματα. Εἰς μέρη τινα καλύπτονται οἱ τοῖλοι ἐξωτερικῶς μὲ ξύλα, ἀλλὰ τοιοῦτον κάλυμμα δὲν διατηρῆται ἐπὶ πολύ.

Ἡ ***ἐσωτερικὴ*** ἐπιφάνεια τῶν τοίχων καλύπτεται σχεδὸν γενικῶς μὲ ἄσβεστον. Τὸ κάλυμμα τοῦ τοίχου πρέπει νὰ εἶνε στερεόν, λεῖον, δυνάμενον νὰ πλυθῇ

Τὰ χάρτινα τοιχόχαρτα (ταπετσαρίαι)

SISMANOGLIO MEGARO

εἶναι καλὰ διότι ἐπ' αὐτῶν ἡ κόνις δὲν κατακάθηται εὐκόλως, καθαρίζονται καὶ δύνανται νὰ ἀλλαχθοῦν.

Τὸ *χρῶμα* τῆς ταπετσαρίας ἔχει σπουδαιότητα διὰ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ φωτός. Οὕτως τὸ λευκὸν χρῶμα ἀνταναλᾶ τὰ 50 % τοῦ φωτός, τὸ κίτρινον τα 45 %, τὸ ἀνοικτὸν πράσινον 40 %, τὸ βαθυπράσινον καὶ ἐρυθρὸν 15%. Τόσον ὅμως αὐταὶ ὅσον καὶ αἱ διάφοροι βαφαὶ τῶν τοίχων δὲν πρέπει νὰ περιέχουν δηλητηριώδη (ἀρσενικοῦχα) χρώματα, καθότι τεμάχια αὐτῶν μηχανικῶς ἐξέρχονται διὰ τριψίματος καὶ καθαρίσματος καὶ ἀναπνεόμενα εἶναι ἐπικίνδυνα.

Ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνοι ἀλλὰ πρακτικαὶ εἶναι αἱ ἐλαιοβαφαί, ἔχουν ὅμως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐμποδίζουν τὸν ἀέρα νὰ περάσῃ. Πάντως αἱ ὑδροβαφαὶ εἶναι προτιμώτεραι. Αἱ ταπετσαρίαι ἐξ ὑφάσματος καὶ ἐκ ξύλου ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ἀκριβαί, εἶναι καὶ ἀνθυγιειναί (κόνις, κορεοί). Οἱ τοῖχοι ἐκτὸς τοῦ ἀερισμοῦ συντελοῦν καὶ εἰς τὴν ξηρασίαν τῶν κατοικιῶν. Μεγάλη ποσότης *ὑγρασίας* τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ δωματίου ἐπιδρᾷ κακῶς ἐπὶ τῆς ὑγείας, ἐπέρχεται δὲ τοῦτο ὅταν οἱ τοῖχοι περιέχον 2 % ἐλεύθερον ὕδωρ εἰς τὴν ὅλην ποσότητα τῆς ἀμμοκονίας των. Ἡ ὑγρασία τῶν τοίχων προέρχεται ἰδίως ἀπὸ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἢ καὶ εἶναι ὑγρασία τῶν θεμελίων. ἥτις ἀνέρχεται. Ὁ διάσημος Pettenkofer ἐλογάριασεν ὅτι διὰ νὰ κτισθῇ τριόροφος οἰκία μὲ 5 δωμάτια εἰς ἕκαστον πάτωμα χρειάζονται, διὰ νὰ βραχοῦν οἱ λίθοι, νὰ γίνῃ ἡ ἀμμοκονία κλπ. 85000 λίτρα νεροῦ, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ φύγῃ διὰ νὰ κατοικηθῇ ἡ κατοικία. Ἡ θέρμανσις καὶ ὁ ἀερισμὸς εἶναι τὰ ριζικὰ μέσα διὰ νὰ ξηρανθοῦν αἱ νέαι κατοικίαι. Διὰ τὴν ἀναγνώρισιν, ἐὰν εἰς τοῖχος εἶναι ὑγρὸς ἢ ὄχι, ἡ ἐπισκόπεσις ἢ ἡ ψηλάφησις εἶναι ἀβέβαια μέσα δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸ χρόνον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκτίσθη ὁ τοῖχος διὰ νὰ βασισθῶμεν ἐπ' αὐτοῦ, διότι ἀσφαλῶς θὰ μᾶς γελάσουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι. Τὸ καλλίτερον μέσον εἶναι νὰ γίνῃ χημικὴ ἐξέτασις δείγματος ἀμμοκονίας ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ τοίχου ἀναφορικῶς πρὸς τὴν σύστασίν του καὶ τὴν ποσότητα ὕδατος τὴν ὁποίαν περιέχει

Ἡ *ξηρασία* εἶναι σπουδαιότατον προτέρημα ὑγιοῦς κατοικίας. Δὲν πρέπει νὰ μετοικῶμεν οὔτε εἰς νεοκτισμένας κατοικίας, οὔτε εἰς τοιαύτας, αἵτινες ἔμειναν ἐπὶ πολὺν χρόνον κλεισταὶ καὶ εἰς τὰς ὁποίας ὅταν εἰσέλθωμεν ἀντιληθῶμεν ὅτι ἔχουν περισσοτέραν ὑγρασίαν ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν ἀέρα ἢ τυχὸν τὰ ἀντικείμενα εἶναι μουχλιασμένα.

Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ διαμένωμεν πολὺ εἰς ὑγρὰ κρύα μέρη μὲ βρεγμένους τοίχους, σφουγγαρισμένον πάτωμα, ἁπλωμένα ροῦχα. Ἄλλως ἡ ἐξάτμισις τοῦ σώματος διὰ τοῦ δέρματος βλάπτεται καὶ ἐπέρχονται κατάρροι τῶν πνευμόνων, νεφρίτιδες, ρευματισμοί. Βεβαίως καὶ ἡ μεγάλη ξηρασία τοῦ ἀέρος εἶναι ἐπίσης βλαβερά. (βλ. *Θέρμανσις*).

Ἡ κατοικία προφυλάσσεται ἐκ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν βλαβῶν, καπνοῦ, κόνεως πυρκαϊᾶς κλπ. ἐκ τῶν ἄνω διὰ τῆς στέγης. Αἱ ἐκ λευκοσιδήρου (τενεκὲ) ἢ ἄλλου μετάλλου *στέγαι* οὔτε ἀπὸ κρῦον οὔτε ἀπὸ ζέστην προφυλάττουν, αἱ ἐκ σχιστολίθου προφυλάττουν, ἀπὸ κρῦον, δὲν εἶναι ὅμως πρακτικαί, αἱ μὲ κεραμίδια ἔχουν τὸ ἐλάττωμα τῆς μὴ πυκνότητος ἀλλὰ προστατεύουν ἀρκετὰ ἀπὸ ζέστην. αἱ ἐκ τσιμέντου εἶναι καλαὶ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπουν τὸν σχηματισμὸν κάτωθεν τῆς στέγης, ὑποστέγου (σερβανιοῦ) κατοικίας.

Ἡ *ὀροφὴ* τῶν δωματίων ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ διαμοιράσῃ τὸ διὰ τῶν παραθύρων εἰσερχόμενον ἡλιακὸν φῶς, ἐξ ἴσου ἀνὰ τὸ δωμάτιον. Τοῦτο ὅμως γίνεται ὅταν εἶναι χρώματος ἀνοικτοῦ, τὸ καλλίτερον λευκοῦ. Αἱ ἐκ σανίδος ὀροφαὶ εἶναι λοιπὸν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἐλαττωματικαί. Τὸ καλλίτερον εἶναι βάψιμον μὲ ἄσβεστον ἢ ἄλλο τι λευκὸν χρῶμα. Αἱ ἐλαιοβαφαὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγονται, διότι δὲν ἀφίνουν τὸν ἀέρα νὰ διέλθῃ.

Τὸ *δάπεδον* πρέπει νὰ εἶναι τελείως πυκνόν, ἄλλως εἰς τὰς χαραμίδας συσσωρεύεται ἀκαθαρσία ἐπικίνδυνος. Ἐξ ἄλλου πρέπει νὰ εἶναι θερμὸν καὶ ὡς τοιοῦτον τὸ καλλίτερον εἶναι τὸ ἐκ ξύλου, καὶ ὅσον σκληρότερον εἶναι τοῦτο τόσον τὸ καλλίτερον. Ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν ἀκόμη τὰ παλαιὰ γαλαζιανὰ μὲ τὰς χαραμίδας, δύνανται νὰ γεμισθοῦν αὗται μὲ ροκανίδια καὶ ἀπὸ ἐπάνω νὰ περασθῇ τὸ δάπεδον μὲ ἐλαιοβαφήν. Τὸ parquet εἶναι καλὸ ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως. Τὸ λιθόστρωτον δάπεδον εἶναι μὲν τελείως πυκνὸν (τεράτσο, τσιμέντο κλπ.) ἀλλὰ ψυχρόν.

Καλλίτερα ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως εἶνε τὰ διάφορα Xylolith, Terralith, Papyrolith κλπ. ἀποτελούμενα ἀπὸ ροκανίδια ἢ ἄλλας ὀργανικὰς οὐσίας κολλημένας μὲ τσιμέντον.

Τὸ *λινόλαιον* (linoleum), τὸ ὁποῖον εἶναι μίγμα ἰσχυρῶς ὀξειδωθέντος βερνικίου ἐκ λινελαίου μὲ κόνιν φελλοῦ, ἀλειμμένου ἐπὶ ὑφάσματος (Jute), εἶναι πολὺ καλὸν διότι δὲν τὸ διαπερᾷ κόνις, καθαρίζεται εὐκόλως καὶ εἶναι θερμόν.

Προκειμένου περὶ δαπέδου ἀναφέρωμεν ὅτι μόνον μικροὶ *τάπητες* οἱ ὁποῖοι εὐκόλως τινάζονται, δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν. Ἀλλὰ τὸ νὰ καλύπτηται ὅλον τὸ δάπεδον μὲ τάπητας, νὰ καρφώνωνται, νὰ ἀφσιροῦνται δὲ μόνον τὸ καλοκαῖρι καὶ καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα νὰ μαζεύουν σκόνιν, βεβαίως τὸ τοιοῦτον εἶναι πᾶν ἄλλο ἢ ὑγιεινόν.

Τὸ κενὸν τὸ μεταξὺ δαπέδου καὶ ὀροφῆς τοῦ κάτω δωματίου συνειθίζουν νὰ τὸ γεμίζουν μὲ διαφόρους οὐσίας. Τὸ τοιοῦτον πρέπει νὰ ἀποφεύγηται, διότι σχηματίζηται ἐκεῖ ἑστία ἀποσυνθέσεων καὶ μικροοργανισμῶν. Τὸ καλλίτερον μέσον εἶναι ξηρὰ καὶ καθαρὰ ἄμμος.

Αἱ *κλίμακες* ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ἔχουν σημασίαν ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὕψος καὶ τὸ φάρδος τῶν βαθμίδων, θὰ κυμαίνεται δὲ τὸ μὲν ὕψος μεταξὺ 12 καὶ 20 ἑκμ. τὸ δὲ φάρδος μεταξὺ 20 καὶ 36 ἑκμ.

Διὰ νὰ μὴ κουράζεται δὲ τις ὅταν ἀναβαίνει σκάλαν πρέπει καθ' ὅλον τὸ ὕψος τὸ βῆμα ἀσυναισθήτως νὰ δύναται νὰ μείνῃ τὸ αὐτό, πρὸς τοῦτο πρέπει ἡ ἀναλογία τῶν σκαλοπατιῶν νὰ εἶναι ἡ αὐτή. Εἰς τὰς κυκλικὰς κλίμακας ἀλλάζει ἡ ἀναλογία καὶ τὰ σκαλοπάτια γίνονται ὡς γνωστὸν φαρδύτερα πρὸς τὰ μέσα, στενώτερα πρὸς τὰ ἔξω καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ προτέρημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ μέρους ἀπὸ τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ἀνέλθῃ τις. Ἡ συνήθεια τοῦ νὰ τίθεται ὕφασμα (βελοῦδον) κλπ. εἰς τὰ κάγκελα εἶναι ἀνθυγιεινή, ἕνεκα τῆς κόνεως καὶ τῆς ἀκαθαρσίας ἥτις συσσωρεύεται.

Αἱ *θύραι* κυρίως ἔχουν σκοπὸν νὰ προφυλάττουν ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ ἀπὸ θόρυβον. Διὰ τὸ πρῶτον πρέπει νὰ προσαρμόζωνται καλὰ εἰς τὸ αὐλάκωμά των. Δυνάμεθα νὰ αὐξήσωμεν τὴν καλὴν προσαρμογὴν διὰ μαλακῶν ἐλαστικῶν προσθηκῶν, ὡς λάστιχον, μάλλινον ὕφασμα (κετσὲς) κλπ. ἢ εἰς μέρη ὅπου ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη νὰ τίθενται διπλαῖ θύραι. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ γίνεται καὶ πρὸς ἀποφυγὴν καὶ ἐλάττωσιν ἤχων καὶ θορύβων, ἢ θέτοντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τῆς θύρας στρῶμα ὑφάσματος ἢ μαλλίνου τεμαχίου (κετσές).

Τὰ *παράθυρα* χρησιμεύουν τόσον διὰ τὸν τεχνητὸν ἀερισμὸν ὅσον καὶ διὰ τὸν φωτισμόν.

Ὅσον ἐλεύθερος εἶναι ὁ ὁρίζων, ὅσον καθαρωτέρα ἡ ἀτμόσφαιρα, τόσον καλύτερος ὁ φωτισμός. Ὥστε εἰς τὰς ἐξοχὰς τὰ παράθυρα δύνανται νὰ εἶναι μικρότερα ἀπὸ τὰ τῶν πόλεων, εἰς πλατείαν μικρότερα παρὰ εἰς στενὸν δρόμον, εἰς τὴν στέγην μικρότερα παρὰ εἰς τὸ ἰσόγαιον.

Ὅσον ὑψηλότερον τὸ παράθυρον φθάνει εἰς τὴν ὀροφὴν τόσον ἀφθονώτερος ὁ φωτισμός, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει εἰς σχολεῖα, ἐργαστήρια κλπ. Εἰς τὰς κατοικίας δὲν εἶναι τόσον ἀνάγκη, ἀρκεῖ ἡ μεταξὺ ὀροφῆς καὶ ἄνω μέρους τοῦ παραθύρου ἀπόστασις νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰ 50 ἑκμ. ἄλλως ἡ ὀροφὴ καὶ τὰ ὀπίσθια μέρη τοῦ δωματίου δὲν θὰ φωτίζωνται ἀρκετά. Ἐκ τούτου κατανοεῖται πόσον ἀνόητος εἶναι ἡ συ-

νήθεια τοῦ νὰ καλύπτηται ἀκριβῶς τὸ ἐπάνω,τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ παραθύρου μὲ χονδρὰ παραπετάσματα καὶ νὰ ἐμποδίζωμεν τὸ φῶς νὰ εἰσέλθῃ (βλ. *Φωτισμός*). Τὸ κατὰ πόσον θὰ φθάσῃ πρὸς τὰ κάτω τὸ παράθυρον δὲν ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ φωτισμοῦ. Προτιμώτερον διὰ δωμάτια μετρίου μεγέθους εἶναι ἕνα παράθυρον ἀλλ'ἀρκετὰ μεγάλο παρὰ διάφορα μικρά. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ σχῆμα τοῦ παραθύρου τὸ καλλίτερον εἶναι τὸ ὀρθογώνιον τετράπλευρον,διότι ἀπὸ κανένα ἄλλο διέρχεται περισσότερον φῶς καὶ κλείει καὶ καλλίτερον. Καὶ τὰ παράθυρα, ὡς καὶ αἱ θύραι διὰ νὰ προφυλάττουν καλλίτερον ἀπὸ τὸ ψῦχος δύνανται νὰ γίνουν διπλᾶ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ διάφορα ***πατώματα*** τῶν κατοικιῶν, τὰ ***ὑπόγεια*** καὶ ὡς τοιαῦτα ἐννοοῦμεν ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὸ δάπεδον κεῖται κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶναι τελείως ἀνθυγιεινά, οἱ τοῖχοι εἶναι πάντοτε σχεδὸν ὑγροὶ καὶ ψυχροὶ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα τοῦ δωματίου. Ὁ ἀερισμὸς δὲν γίνεται, διότι συνήθως τὰ παράθυρα εἶναι πολὺ μικρὰ καὶ ὅταν ἀνοιχθοῦν ἀντὶ καθαροῦ ἀέρος, μόνον σκόνη καὶ ἀκαθαρσία θὰ εἰσέλθῃ. Ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴν θύραν δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ εἰσέλθῃ ἀὴρ ἀκάθαρτος. Φωτισμὸς φυσικὸς ἐλλειπέστατος. Ἀποτέλεσμα διαρκοῦς διαμονῆς ἐν ὑπογείῳ εἶναι ἀναιμία, ρευματισμοί, φθῖσις, θάνατος.

Τὰ ***ἰσόγεια*** πατώματα (parterre), ἐὰν μὲν δὲν ὑπάρχῃ κάτωθεν ὑπόγειον εἶναι πολὺ ὑγρά, ἄλλως ἔχουν ὅλα τὸ ἐλάττωμα τοῦ ἀτελοῦς φωτισμοῦ καὶ ἀερισμοῦ, πολλῆς κόνεως,μεγάλου θορύβου, δυσκόλου θερμάνσεως. Τὸ ζήτημα τοῦ φωτισμοῦ καὶ ἀερισμοῦ θὰ διορθώνετο ἐὰν ἐκρατεῖτο ἡ τῆς ὑγιεινῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν πόλεων βάσις δηλ. τὸ ὕψος τῶν οἰκιῶν νὰ εἶναι ἴσον πρὸς τὸ πλάτος τῶν ὁδῶν ἢ τοὐλάχιστον νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου ἡ ἀναλογία 3:2

Τὸ ***πρῶτον*** πάτωμα ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ὁμοιάζει κατὰ πολλὰ πρὸς τὸ ἰσόγειον.

Τὰ ***ἐπάνω*** πατώματα, καὶ ὅσον ὑψηλότερον τόσον τὸ καλλίτερον, ἔχουν ἰσχυρότερον φωτισμόν, καθαρώτερον ἀέρα, μεγαλειτέραν ἡσυχίαν. Τὸ μόνον δυσάρεστον εἶναι δι' αὐτὰ αἱ κλίμακες διὰ τοὺς γηραλέους, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἔχοντας ἀδύνατον καρδίαν.

Αἱ ***κατοικίαι τῆς στέγης*** εἶναι καλαὶ ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως, ἐν ὅσῳ προφυλάττονται αὗτσι ἐπαρκῶς ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ ἀπὸ τὸ κρῦον διὰ καταλλήλου στέγης καὶ ἐνόσῳ εἶναι ἀρκετὰ εὐρύχωροι.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῇ κατοικίᾳ ἐκλογὴν ***δωματίων***, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ πρὸς Νότον διεύθυνσις εἶναι μὲν θερμοτέρα, ἀλλὰ ὑπάρχουν ἰσχυραὶ ἐνίοτε διακυμάνσεις τῆς θερμ. μεταξὺ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Πρὸς Βορρᾶν ἡ θερμ. εἶναι χαμηλοτέρα ἀλλὰ ἴση, ὁ ἀὴρ ξηρότερος, φωτειναὶ ἡμέραι περισσότεραι. Πρὸς ἀνατολὰς ὁμοία σχεδὸν πρὸς τὴν πρὸς Βορρᾶν. Πρὸς Δυσμὰς ὁμοία σχεδὸν πρὸς τὴν πρὸς Νότον.

Ὡς ***δωμάτια ὕπνου*** πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὰ πρὸς Ἀνατολάς, ἐν ἀνάγκῃ τὰ πρὸς Δυσμάς. Ὡς δωμάτια καθημερινῆς κατοικίας τὰ πρὸς Νότον, καὶ ὡς αἴθουσαν φαγητοῦ πρὸς Βορρᾶν.

Ὁ ***χῶρος τοῦ δωματίου*** πρέπει νὰ εἶνσι κατ' ἄτομον τοὐλάχιστον 15 κ. μ. ἄφθονος δὲ εἶναι ὁ χῶρος 45 κ. μ. κατ' ἄτομον. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας τὸ δωμάτιον πρέπει νὰ ἔχῃ 2 μ. πλάτος, 3 μ. βάθος καὶ 2, 5 μ. ὕψος ἢ 3 μ. πλάτος, 3 μ. ὕψος καὶ 5 μ. βάθος.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει τὸ ***δωμάτου ὕπνου***, διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι διερχόμεθα ἐν αὐτῷ τὸ $^1/_3$ τῆς ζωῆς μας. Πρέπει, λοιπὸν ὡς τοιοῦτον νὰ ἐκλέγηται τὸ καλλίτερον, εὐρυχωρότερον καὶ εἰς καλλιτέραν τοποθεσίαν εὑρισκόμενον. Δυστυχῶς βλέπωμεν καθημερινῶς νὰ συμβαίνῃ τὸ ἐναντίον, νὰ χρησιμοποιεῖται δηλαδὴ τὸ στενώτερον, ἢ καὶ τὸ πρὸς τὴν αὐλήν, διὰ νὰ γίνῃ τὸ καλλίτερον, τὸ σαλόνι!! (βλ. *Ὕπνος*).

Εἰς τὴν κατοικίαν ἀνήκουσιν ἀκόμη τὸ ***μαγειρεῖον***, ὁ ***ἀπόπατος*** καὶ ὁ ***λουτρών***. Καὶ διὰ μὲν τὰ δύο τελευταῖα γίνεται λόγος εἰς ἰδιαίτερα ἄρθρα, διὰ δὲ τὸ μαγειρεῖον ἀναφέρομεν ὅτι πρέπει τοῦτο νὰ εἶναι ἀρκετὰ φωτεινόν, νὰ ἀερίζηται καλὰ καὶ νὰ μὴ εἶναι ὑγρόν.

Ἡ κατοικία διὰ νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς πρέπει νὰ εἶναι τελείως καθαρά.

Καθαριότης δὲ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τηρηθῇ μὲ τὴν μανίαν τοῦ ὑπερφορτώματος τῶν κατοικιῶν μὲ χονδρὰ δυσκίνητα ἔπιπλα, μὲ τάπητας μεγάλους καὶ στερεωμένους καὶ μὲ τὰ διάφορα στολίδια.

Τὸ ξεσκόνισμα καὶ τὸ καθάρισμα, τὸ ὁποῖον μόνον μὲ ἀνοικτὰ παράθυρα πρέπει νὰ γίνηται εἶναι πάντοτε ἀτελές, διότι μέρος τοῦ κονιορτοῦ ἐκ νέου κατατίθεται ἐπὶ τῶν καθαρισθέντων ἀντικειμένων.

Τὸ δι' ὑγροῦ ὑφάσματος καθάρισμα εἶναι καλλίτερον, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ὅλα τὰ ἀντικείμενα. Βεβαίως ἕνα γενικὸν καθάρισμα «σαβατιανὸν» μὲ ξεσκόνισμα τῶν ταπήτων καὶ ἐπίπλων ἔξω τῆς κατοικίας εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀρκετόν, ἀλλά, ὡς ἐκ τῶν δυσκολιῶν καὶ ἐνίοτε τῶν ἐξόδων του, δὲν δύναται νὰ γίνῃ τακτικὰ καὶ συχνά.

Ἡ βιομηχανία ἐξεῦρεν τελευταίως λίαν πρακτικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ μηχανήματα, δι' ὧν ὁ κονιορτὸς ἀπορροφᾶται ὑπὸ κενοῦ σχηματιζομένου ἐντὸς τοῦ μηχανήματος, τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ διὰ τῆς πιέσεως ὕδατος, δι' ἠλεκρισμοῦ, ἢ διὰ μικροῦ κινητῆρος (moteur). Τοιαῦτα μηχανήματα ὑπάρχουν καὶ κινητά, οὐχὶ πολὺ ἀκριβὰ σχετικῶς, τὰ ὁποῖα δεδομένης τῆς πολυτίμου των ἐκδουλεύσεως ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως εἶναι ἀξιοσύστατα.Διὰ τὴν ἀπολύμανσιν ὧν κατοικιῶν (βλ. *Ἀπολύμανσις*).

ΚΑΥΣΤΙΚΑ

Οὐσίαι, αἵτινες τιθέμεναι εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸ σῶμα, ἀλλοιώνουν, καὶ ἔπειτα καταστρέφουν τὸν ἱστόν. Ὑπάρχουν ***καυστικὰ ἐλαφρά***, ὅπως ἡ κεκαυμένη στυπτηρία, ὁ νιτρικὸς ἄργυρος, τὸ νιτρικὸν καὶ χλωρικὸν ὀξύ.

Τὰ τρία τελευταῖα ταῦτα ἐπιφέρουν καυτηρίασιν μετρίαν, ὅταν χρησιμοποιοῦνται εἰς μικρὰν ποσότητα καὶ ταχεῖαν ἐπάλειψιν Τὰ ***κυρίως καυστικὰ*** εἶναι ὁ πεπυρακτωμένος σίδηρος, τὰ ἰσχυρὰ ὀξέα καὶ ἀλκάλια, τὸ χλωριοῦχον ἀντιμώνιον, ἡ ἀρσενικοῦχος πάστα, ἡ καυστικὴ πότασσα, ἡ κεκαυμένη ἄσβεστος, ἡ ἀμμωνία. (βλ. *Δηλητηρίασις*),

ΚΑΥΤΗΡΙΑΣΙΣ

Θεραπευτικὴ μέθοδος, συνισταμένη εἰς τὸ νὰ καίονται κατ'ἐπιφάνειαν οἱ ἱστοὶ (πρὸς παῦσιν αἱμορραγίας, πρὸς πρόκλησιν ἐρεθισμοῦ καὶ ἐπίσπασιν, πρὸς καταστροφὴν κακοήθων ὄγκων). Ἡ καυτηρίασις γίνεται διὰ τῶν χημικῶν καυστικῶν, τοῦ γαλβανοκαυτῆρος, θερμοκαυτῆρος, πεπυρακτωμένου σιδήρου.

ΚΑΦΕΪΝΗ

Τὸ ἀλκαλοειδὲς τοῦ καφέ. Οὐσία κρυσταλλοειδής, πικρά, εὐκόλως διαλυομένη εἰς βράζον ὕδωρ. Δίδεται ὅπως καὶ τὰ διάφορα ἅλατα αὐτῆς (βρωμιοῦχα κιτρικά, ναρδικὰ) εἰς δόσιν 0,25—2 γρ. ***ἐσωτερικῶς*** ἢ καὶ εἰς ***ἐνέσεις*** ὡς τονωτικὸν γενικόν, ἰδίως τῆς καρδίας, ὡς διουρητικὸν καὶ ὡς ἀντινευραλγικόν.

ΚΑΦΕΣ

Καρπὸς τοῦ δενδρυλλίου ***Καφέα ἡ Ἀραβική***. Ὁμοιάζει πρὸς τὰ κράνεια ἢ τὰ κεράσια καὶ περιέχει τοὺς γνωστοὺς δύο κόκκους. Ἡ καφέα ἔχει μὲν ὡς πατρίδα τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Ἀβυσσηνίαν,εὑρίσκεται ὅμως τὴν σήμερον εἰς ὅλας τὰς τροπικὰς χώρας.

Οἱ κόκκοι τοῦ καφὲ οἱ χρησιμοποιούμενοι πρὸς παρασκευὴν τοῦ ἀπὸ τὰ 1555 γνωστοῦ ἐν Εὐρώπῃ ποτοῦ, (τὸ πρῶτον καφενεῖον ἱδρύθη τότε ἐν Κωνπόλει) περιέχουν 34—59 % ἰδιαιτέραν κερατοειδῆ φυτικὴν κυτταρικὴν οὐσίαν,

SISMANOGLIO MEGARO

10—13 % ἐλαιῶδες λίπος, 10—12 % καφεδεψικὸν ὀξύ, 10 % λεύκωμα, μικρὰν ποσότητα σακχάρου, ἁλάτων (ἀνθρακικὸν κάλιον, ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον θειϊκὸν κάλιον, χλωριοῦχον κάλιον, φωσφορικὸν ἀσβέστιον κλπ.), διαφόρους οὐσίας πικρὰς καὶ ἀρωματικὰς καὶ ὡς σπουδαιοτέραν τὸ φυτικὸν δηλητήριον, τὴν *καφεΐνην** εἰς ποσότητα 0,5—1 $^1/_2$ %.

Οἱ κόκκοι τοῦ καφὲ ξηραίνονται, φρύγονται (καβουρδίζονται) ὁπότε ἐξογκοῦνται ἂν καὶ χάνουν 25 % τοῦ βά-

Εἰκ. 348

Καφέα ἡ ἀραβικὴ

ρους των, καὶ ὄχι μόνον ἀποβάλλουν τὴν ἄνοστον γεῦσίν των (ἣν ἔχουν νωποὶ ὄντες) ἀλλὰ καὶ ἀναπτύσσουν ἐκ τοῦ καφεδεψικοῦ ὀξέος εὐχάριστον ἄρωμα, τὸ ὁποῖον, ἀντιλαμβανόμεθα κατὰ τὸ ψήσιμον τοῦ καφέ. Ἐπίσης διὰ τοῦ καβουρδίσματος οἱ κόκκοι ξηραίνονται καὶ δύνανται νὰ μεταβληθοῦν εἰς κόνιν, πρᾶγμα ἀναγκαῖον διὰ νὰ διαλυθοῦν καὶ ἀποδώσουν τὰς οὐσίας των, ἡ σάκχαρις γίνεται καραμέλλα, μικρὸν μέρος τῆς καφεΐνης χάνεται ἐν᾽ᾧ τὸ ὑπόλοιπον λαμβάνει γεῦσιν πικράν μέν, ἀλλ᾽ εὔγευστον.

Διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ καφὲ δύο τρόποι ὑπάρχουν : ὁ Ἀνατολικὸς ἢ ὁ Τουρκικὸς καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς (Φράγκικος).

Εἰς τὸν *Ἀνατολικὸν*, ὡς γνωστὸν ἡ κόνις τίθεται εἰς βράζον νερὸ καὶ βράζει, γίνεται ἄρα ἀφέψημα* (Decoction). Εἰς τὸν *Εὐρωπαϊκὸν* περιχύνεται ἡ κόνις μὲ βράζον ὕδωρ, γίνεται ἔγχυμα* (Infusion). Ὁ τελευταῖος εἶναι μέν διαυγὴς διότι στραγγίζεται καὶ ὀλιγώτερον πυκνὸς καὶ ἔχει ὀλιγώτερον ἄρωμα, ἀλλ᾽ ὡς πρὸς τὴν δύναμιν εἶναι ἰσχυρότερος τοῦ Ἀνατολικοῦ, διότι περιέχει περισσοτέρας διαλυτὰς οὐσίας (καφεΐνην), ἐν ᾧ εἰς τὸν Τουρκικὸν αὗται, κατὰ μέγα μέρος ἐξατμίζονται. Εἰς κύπελλον καφὲ εὐρωπαϊκοῦ γενομένου ἐκ 15 γρ. κόκκων ὑπάρχουν σχεδὸν 0,30 γρ. καφεΐνης.

Ἡ *ἐνέργεια* τοῦ καφὲ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα καὶ ἀπὸ τὸ ἄτομον. Οὕτως ἐπιφέρει κατεύνασιν ἢ διέγερσιν, ἀϋπνίαν ἢ ὕπνον, εὔκολον πέψιν ἢ δυσπεψίαν εὐκοιλιότητα ἢ δυσκοιλιότητα. Ἐν γένει ἡ ἐνέργεια τοῦ καφὲ ὀφειλομένη εἰς τὴν καφεΐνην εἶναι ἀναληπτικὴ καὶ διεγερτικὴ ἐπὶ τῆς καρδίας, τῆς κυκλοφορίας καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Εἰς μεγάλην ποσότητα καὶ ἰδίως εἰς συμπεπυκνωμένην διάλυσιν (δυνατὸς καφὲς) εἶναι βλαβερός, ἰδίως εἰς νευρικοὺς καὶ διηγερμένους, εἰς ἀνθρώπους μὲ ἀδύνατον καρδίαν φέρει δυσαρέστους παλμούς, ἀταξίαν τοῦ σφυγμοῦ (ἀρρυθμία), αἴσθημα φόβου, ἐξάψεις, τρόμον, ἱδρῶτα, ἀδυναμίαν, μελαγχολίαν κλπ. Τότε ἡ δὲν πρέπει νὰ πίνηται διόλου ἢ ἂν πίνεται θὰ εἶναι πολὺ ἐλαφρὸς καὶ μὲ γάλα. Εἰς μερικοὺς ἀνθρώπους διεγείρει τὴν ὄρεξιν (πρωϊνὸς καφὲς), εἰς ἄλλους μετὰ τὸ φαγητὸν ὑποστηρίζει τὴν πέψιν. Ἐπίσης εἰς τινας διεγείρει τὰς ἐντερικὰς κινήσεις καὶ ἐπιφέρει κατὰ συνέπειαν εὐκόλους κενώσεις. Βεβαίως ὁ καφὲς εἶναι εὐεργετικὸς ἐκεῖ ὅπου θέλομεν νὰ τονώσωμεν καὶ διεγείρωμεν ὀλίγον τὰ νεῦρα, ἰδίως τὴν καρδίαν, νὰ ἐπιφέρωμεν διούρησιν καὶ αὐξήσωμεν τὸν πόθον πρὸς ἐργασίαν. Καθαρὰν θρεπτικὴν ἀξίαν δὲν ἔχει ὁ καφὲς καμμίαν. προσλαμβάνει δὲ τοιαύτην διὰ τῆς προσθήκης σακχάρεως καὶ γάλακτος.

Ἡ καφεΐνη δύναται διὰ χημικῆς ἐπεξεργασίας νὰ ἀφαιρεθῇ ἐκ τῶν πρασίνων κόκκων, χωρὶς οὗτοι νὰ χάσουν τὸ ἄρωμά των. Ὁ καφὲς εἰς μέρη τινὰ χρησιμοποιεῖται ὡς ἐμμηναγωγόν. ἐπειδὴ ὅμως πρὸς τοῦτο γίνεται χρῆσις μεγάλης ποσότητος εἶναι ἐπικίνδυνος διότι ἐπέρχονται ὀξεῖαι καὶ λίαν σοβαραὶ δηλητηριάσεις.

Ὁ *καλὸς ὡμὸς καφὲς* ἀποτελεῖται ἀπὸ κόκκους ἴσου μεγέθους, κιτρινοπρασίνους ἢ κυανόχρους οἵτινες εἰς τὸ νερὸ πρέπει νὰ βυθίζωνται, καὶ περιχυνόμενοι μὲ ζεστὸ νερὸ νά λαμβάνουν ἀνοικτὸν κίτρινον χρῶμα, ἀφινόμενοι δὲ ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὸ νερό, πρέπει νὰ προσδώσουν εἰς αὐτὸ χρῶμα λεμονίου κιτρίνου.

Ὅταν τὸ οὕτω χρησιμοποιηθὲν νερὸ γίνεται πράσινον ἢ βαθὺ τότε οἱ κόκκοιεἶναι βλαμμένοι ἢ ὑπάρχει κάποια νοθεία. Οἱ κόκκοι καλοῦ ὠμοῦ καφὲ ἔχουν στυφὴν καὶ ἐλάχιστα αἰσθητὴν πικρὰν γεῦσιν, φρυγόμενοι δίδουν καθαρὰν βαλσαμικὴν ὀσμήν. Διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ καφὲ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι οὗτος λαμβάνῃ τὴν ὀσμὴν τῶν πλησίον του ἀντικειμένων καὶ οὕτω χάνει τὸ ἄρωμα του καὶ ἀποκτᾷ δυσάρεστον γεῦσιν. Ἁλεσμένον καφὲ οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀγοράζωμεν, διότι πλεῖσται ὅσαι *νοθεῖαι* γίνονται. Οὕτω δύναται ν᾽ ἀναμιχθῇ μὲ ἄμμον, κόνιν, κλπ. τὸ ὁποῖον μὲ τὸ πλύσιμον φαίνεται, μὲ ἄνθρακα, Indigo, ἅλατα σιδήρου καὶ χαλκοῦ διοθώνεται τὸ χρῶμα του, τοῦθ᾽ ὅπερ ἀναγνωρίζεται μὲ πλύσιμον ἢ τρίψιμον μὲ λευκὸν πανί.

Τὸ ὀξείδιον χαλκοῦ, τὸ ὁποῖον συχνὰ χρησιμοποιεῖταιδιὰ τὸν χρωματισμὸν τῶν κόκκων, εἶναι δηλητήριον, ἀναγνωρίζεται δὲ ὅταν ἀφήσωμεν τοὺς ὠμοὺς κόκκους εἰς τὸ νερὸν καὶ ἔπειτα θέσωμεν εἰς αὐτὸ μερικὰς σταγόνας καθαροῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος καὶ εἰς τὸ ὅλον ἐπὶ ὥρας τινας ἕνα καλῶς ἐστιλβωμένον μαχαῖρι ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὅταν ὑπάρχῃ ὀξείδιον χαλκοῦ σχηματίζεται ἐρυθρὸς χρωματισμός.

Ὡσαύτως νοθεύεται ὁ καφὲς ἢ καὶ ἐπίτηδες ἀναμιγνύεται μὲ κιχώριον, βαλανίδια, σῦκα. Τοιοῦτος καφὲς μὴ περιέχων καφεΐνην ἔχει μὲν τὰς ἀρωματικὰς οὐσίας καὶ τὴν ἐπὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων διεγερτικὴν ἐνέργειαν τοῦ συνήθους καφέ, ὄχι ὅμως καὶ τὴν ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Ὁ μὲ κιχώριον* ἀναμιχθεὶς ἀλεσμένος καφὲς ἔχει γεῦσιν πικρόξυνον, βρεχόμενος δὲ σχηματίζει σβώλους ἐν ᾧ ὁ καθαρὸς καφὲς μένει κόνις καὶ βυθίζεται εἰς τὸ νερὸν τὸ ὁποῖον γίνεται φαιὸν ἢ κιτρινωπόν. Τὸ κιχώριον ἀναγνωρίζεται καὶ διὰ μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως, καθὼς καὶ τὸ ἐπίσης δολίως ἀναμιχθὲν ἄλευρον ἐκ γεωμήλων, σίτου ἢ φασιόλων.

ΚΑΦΟΥΡΑ (βλ. *Καμφορὰ*)

ΚΑΧΕΞΙΑ

Βαθεῖα ἀλλοίωσις τοῦ σώματος, χαρακτηριζομένη ὑπὸ ἀπισχάνσεως ἢ τουναντίον ἐξοιδήσεως τοῦ σώματος, ὠχρότητος ἢ κιτρινωπῆς χροιᾶς τοῦ προσώπου, μεγάλης ἐξασθενήσεως.

Τὰ *αἴτια* εἶναι ποικίλα : χρόνιαι διαπυήσεις, νόσοι πνευμόνων, στομάχου ἥπατος, ὄγκος (καρκῖνος, σάρκωμα), ἑλονοσία χρονία,δηλητηριάσεις ἐκ μετάλλου κλπ. Πᾶσα νόσος μακρᾶς διαρκείας, ἡ ὁποία βλάπτει τὴν θρέψιν καὶ τὰ αἱμοποιητικὰ ὄργανα, καταλήγει εἰς καχεξίαν. Ἡ *θεραπεία* συνίσταται εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν αἰτίων, τὴν ἐνδυνάμωσιν τοῦ σώματος διὰ καλῆς τροφῆς, καθαροῦ ἀέρος κλπ.

ΚΑΨΙΚΟΝ (*Capsicum*)

Πιπέρι τῆς Γουϊνέας, ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Στρυχνωδῶν. Χρησιμοποιεῖται ἐξωτερικῶς κατὰ τῆς πτώσεως τῶν τριχῶν, καὶ ἔσωθεν κατὰ τῶν αἱμορροϊδῶν. Εἰς τοὺς ἀλκοολικούς, ἐξαφανίζει τὴν γαστρικὴν ἀνησυχίαν ἥτις ὠθεῖ πρὸς πόσιν, ὅταν χορηγεῖται ὑπὸ μορφὴν βάμματος (2—5 σταγόνες ἐντὸς πικροῦ τινος ποτοῦ).

Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς καρύκευμα φαγητοῦ (*Πάπρικα*).

ΚΒΑΣ (*Kwas*)

Ποτὸν ρωσσικόν, προερχόμενον ἐκ ζυμώσεως τοῦ ἀλεύρου τῆς σηκάλεως.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΕΒΡΑΧΟΥ ΦΛΟΙΟΣ (*Quebracho*)

Φλοιὸς δένδρου τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας. Χρησιμοποιεῖται ὡς ἀντιπυρετικόν καὶ πρὸς δυσπνοίας (ἆσθμα, ἐμφύσημα) ὑπὸ μορφὴν βάμματος (1—2 γρ.) ἐντὸς ποτήματος.

ΚΕΓΧΡΙ (*Κέγχρος, Millet*)

Περιέχει 13,1 % ὕδατος, 10,9 % λευλώματος, 1,7 % λίπους, καὶ 56,9 % ἀμύλου. Ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ἐνούμενος μὲ τὸν σίτον, χρησιμοποιεῖται πρὸς παρασκευὴν ἄρτου. Τὸ χόρτον του χρησιμεύει διὰ προσκέφαλον εἰς ἀσθενεῖς. Ἐν Τουρκίᾳ τὸν μεταχειρίζονται πρὸς κατασκευὴν τοῦ *μποζᾶ*.

ΚΕΓΧΡΙΑ (*Ἰδρῶα, Miliaire sudorale*)

Εἰς ἄτομα παρουσιάζοντα ἀφθόνους ἱδρῶτας, ἀναπτύσσονται συχνάκις μικραὶ φυσαλλίδες, περιέχουσαι ὑγρὸν ἄχρουν. Αἱ φυσαλλίδες αὗται μετ' οὐ πολὺ σπάνουν, καὶ ἐπέρχεται ἐλαφρὰ ἀπολέπισις. Πρὸς θεραπείαν τῆς παθήσεως παραγγέλλονται λουτρὰ ἀμυλοῦχα ἢ πιτυροῦχα, ἢ καὶ ἐπίπασις μὲ κόνιν ἀμύλου, τάλκου, ὑπονιτρικοῦ βισμουθίου ἢ ὀξειδίου τοῦ ψευδαργύρου. Πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ὑπερεκκρίσεως τοῦ ἱδρῶτος, προστρέχομεν εἰς τὴν γενικὴν θεραπείαν τῆς ὑπεριδρώσεως (βλ. *Ἰδρώς*).

ΚΕΧΡΙΑΣ ΠΥΡΕΤΟΣ (*Fièvre Miliaire*)

Ἐξάνθημα χαρακτηριζόμενον ὑπὸ μικρῶν δοθιήνων ἐρυθρῶν, ὁμοίων πρὸς τὸ κεγχρί, ὡς μέγεθος καὶ μορφή. Τὸ ἐξάνθημα τοῦτο συνοδεύεται συνήθως ὑπὸ κνησμοῦ καὶ ὀλίγου πυρετοῦ. Παρατηρεῖται εἰς διαφόρους παθήσεις, ἢ καὶ ἁπλῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν μεγάλης ἀνυψώσεως τῆς θερμ. τοῦ ἀέρος.

Πρὸς ἴασιν συνιστῶνται πλύσεις μὲ ὕδωρ καρυδοφύλλων καὶ πουδράρισμα κόνεως ἀμύλου.

ΚΕΓΧΡΙΟΝ (*Milium ἢ millet*)

Κοκκία ὑπόλευκα, μεγέθους κεφαλῆς καρφοβελόνης, ἐνίοτε δὲ καὶ κέγχρου, ἑδραζόμενα ἰδίᾳ κατὰ τὸ πρόσωπον, ἐπὶ τοῦ μετώπου, τῶν βλεφάρων καὶ τῶν παρειῶν. Θεραπεύονται διὰ μικρᾶς ἐγχειρήσεως.

ΚΕΔΑΝΙ

Νόσος τῶν Ἰαπωνικῶν πεδιάδων, χαρακτηριζομένη ὑπὸ πυρετοῦ, κνιδώσεως εἶτα ἐφελκίδων ἐπὶ τοῦ δέρματος, ὀδυνηρῶν οἰδημάτων πολλῶν λεμφατικῶν γαγγλίων, καὶ συχνὰ ὑπὸ ἐντόνου βρογχίτιδος. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀσθενῶν ἀποθνήσκουν ἐντὸς 11— 14 ἡμερῶν.

Φαίνεται ὅτι ἡ νόσος μεταδίδεται δι' ἐρυθροῦ τινος ἀκάρεως, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποσπᾶται διὰ καρφίτσας, χωρὶς νὰ σχισθῇ τὸ δέρμα.

ΚΕΔΡΕΛΑΙΟΝ (*Ἔλαιον ἀρκεύθου, Huile de cade*)

Ἔλαιον ἐξαγόμενον ἀπὸ τὴν *ἄρκευθον**, καστανομέλαν, ὀσμῆς ἐμπυρευματικῆς, γεύσεως δριμείας καὶ σχεδὸν καυστικῆς. Χρησιμοποιεῖται ἐξωτερικῶς, ἀναμεμιγμένον μὲ ἄλλας οὐσίας, ὡς παρασιτοκτόνον καὶ διὰ δερματικὰς παθήσεις (ἔκζεμα, ψωρίασις κλπ). Εἶνε φάρμακον ἰσχυρόν, ἐρεθίζει τὸ δέρμα καὶ διὰ τοῦτο μόνον κατὰ συμβουλὴν ἰατρικὴν θὰ γίνεται χρῆσις.

ΚΕΛΣΙΟΣ (*βλ. Θερμόμετρον*)

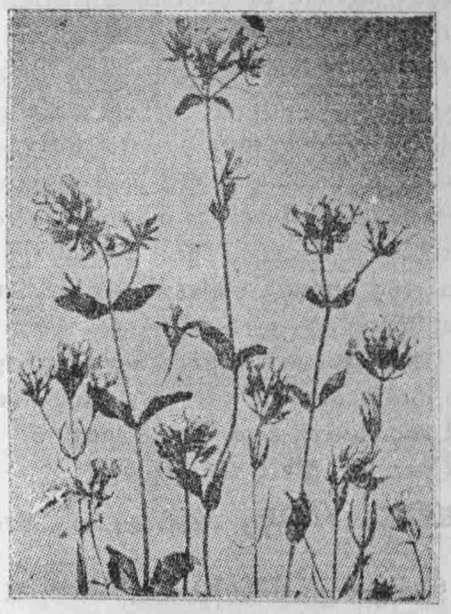
ΚΕΝΤΑΥΡΙΟΝ (*κ. Θερμασοβότανον ἢ Θερμοβότανον ἢ Ριζόχορτο, Centaurée petite*)

Φυτὸν Γεντιανοειδὲς περιέχον πικρόν τι στοιχεῖον. Χρησιμοποιεῖται κατὰ τῆς δυσπεψίας, ὡς τονωτικὸν καὶ εὐστόμαχον, ὑπὸ μορφὴν ἐγχύματος (1 %), κόνεως 2—10 γρ. ἐκχυλίσματος 2—4 γρ. (Εἰκ. 349)

ΚΕΝΤΗΜΑ (*βλ. Ἔντομα*).

ΚΕΝΩΣΕΙΣ. ΚΟΠΡΑΝΑ

Τὰ κόπρανα ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὅλα τὰ ἄπεπτα συστατικὰ τῶν τροφῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ ἀχώνευτα ἢ μισοχωνευμένα τμήματα αὐτῶν, ὅταν ἕνεκα τῆς πληθώρας τῶν τροφῶν ἢ τῆς καταστάσεως τῶν ἐντέρων, δὲν ἐγένετο ἡ δέουσα ἐπεξεργασία εἰς τὰ ἔντερα.

Εἰκ. 349

Κενταύριον

Ἡ ***ποσότης*** τῶν ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὴν ποιότητα τῶν προσληφθεισῶν τροφῶν, (10—30 % τοῦ βάρους αὐτῶν), καὶ ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος, εἶναι κατὰ μέσον ὅρον 150γρ. εἰς 24ωρον, δυναμένη ὅμως νὰ φθάσῃ καὶ τὰ 500 γρ. καθότι εἰς τροφὴν φυτικὴν εἶναι περισσοτέρα ἀπὸ τὴν κρεατίνην τοιαύτην καὶ τὴν λευκωματοῦχον.

Τὰ κόπρανα ἔχουν τὸ χαρακτηριστικὸν ***σχῆμα*** των ἐκ τῶν πτυχῶν τοῦ παχέος ἐντέρου. Ὁ σχηματισμός των ἄρχεται ἀπὸ τὴν εἴσοδον τοῦ ἐμπεριεχομένου τῶν ἐντέρων ἀπὸ τὸ λεπτὸν ἔντερον εἰς τὸ τυφλόν, ὅπου αἱ τροφαὶ ὁλονὲν χάνουν τὸ ὕδωρ των καὶ στερεοποιοῦνται. Οὐχ ἧττον τὰ κόπρανα περιέχουν σχεδὸν 75 % ὕδωρ.

Τὰ σχηματισθέντα κόπρανα εὑρίσκονται λοιπὸν ἕτοιμα εἰς τὸ κόλον καὶ ἐξέρχονται συνήθως κατὰ 24ωρον διὰ συσπάσεως τῶν μυῶν τοῦ ἐντέρου, τῆς κοιλίας καὶ τοῦ διαφράγματος (ἀποπάτωσις, κένωσις).

Τὸ ***χρῶμα*** τῶνφυσιολογικῶν κοπράνων ὀφείλεται εἰς τὴνχολὴν τὴν ὁποίαν περιέχουν. Ἡ δὲ ***ὀσμή*** των εἰς χημικὰς οὐσίας, ὡς Φαινόλ, Ἰνδὸλ καὶ Σκατόλ, προερχομένας ἀπὸ τὰς ἀποσυνθέσεις τῶν λευκωματούχων οὐσιῶν. Διὰ τοῦτο αἱ κενώσεις τῶν κρεωφάγων ἔχουν ὀσμήν, ἐν ᾧ αἱ τῶν χορτοφάγων σχεδὸν οὐδεμίαν.

Μικρὸν ρόλον εἰς τὴν ὀσμὴν παίζει καὶ ἡ χολή. Τὸ ζήτημα τῶν κενώσεων εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ἀταξία αὐτῶν δύναται νὰ εἶναι ἐπιβλαβής. Ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας πρέπει νὰ συνειθίσωμεν εἰς τακτικὴν ὥραν καὶ καθημερινῶς ν' ἀπομακρύνωμεν τοῦ σώματός μας τὰς ἀχρήστους δι' αὐτὸ οὐσίας.

Ἡ ***ποιότης*** των εἶναι τὸ βαρόμετρον τῆς λειτουργίας τῶν ἐντέρων. Οὕτω συχναὶ καὶ ρευσταὶ κενώσεις εἶναι σημεῖον εὐκοιλιότητος, σπάνιαι καὶ στερεαί, δυσκοιλιότητος. Οὐδεμία κένωσις ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν δύναται νὰ εἶναι σύμπτωμα ἀποφράξεως τῶν ἐντέρων.

Αἱ ***ἄχρωμοι*** εἶναι σύμπτωμα ἐντερικῶν, ἡπατικῶν καὶ παγκρεατικῶν παθήσεων, αἱ ***πράσινοι***, ἐντεριτίδων (ἰδίως τῶν παίδων), αἱ ***μαῦραι*** προέρχονται ἀπὸ στομαχικὰς αἱμορραγίας ἢ καὶ συνεπείᾳ φαρμάκων (Βισμούθιον), αἱ ***μυξώδεις*** παρατηροῦνται εἰς ἐντεροκωλίτιδας, αἱ ***μυξώδεις μὲ αἷμα*** εἰς δυσεντερίας, αἱ μὲ ***καθαρὸν αἷμα*** αἱμορροΐδας ἢ ὄγκους, ***ὀρυζοειδεῖς*** (σὰν ριζόνερο) ἐπὶ χολέρας καὶαἱ ***κίτριναι*** μὲ μικρὰ τεμάχια ὡς φακὴ εἰς τὸν τυφοειδῆ πυρετόν.

Ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχουν αἱ κενώσεις τῶν ***βρεφῶν***. Αἱ πρῶται αὐτῶν κενώσεις εἶναι πρασινομέλαναι (βλ. *Μηκώνιον*).

Μετὰ τὴν 3ην ἢ 4ην ἡμέραν παρουσιάζεται ἡ πρώτη διὰ τοῦ προσληφθέν-

SISMANOGLIO MEGARO

τος γάλακτος σχηματισθεῖσα κένωσις, ἥτις εἰς θηλάζοντα παιδία εἶναι ἄοσμος, κιτρίνη καὶ ἡμίρευστος, μετὰ δὲ τὴν 6ην ἑβδομάδα γίνεται στερεωτέρα καὶ λαμβάνει ὄξινον ὀσμήν. Εἰς τὰ τεχνητῶς τρεφόμενα παιδία ἔχει ἡ κένωσις χρῶμα ἀργίλλου, εἶναι πυκτοτέρα καὶ ἔχει ὀσμὴν τυροῦ. Μὴ χωνευμένον γάλα ἐπιφέρει κενώσεις μεἄσπρους σβώλους, εἰς πρασίνας δέ κενώσεις συνοδευομένας καὶ ὑπὸ μὴ εὐεξίας τοῦ μικροῦ, ἀνάγκη νὰ συμβουλευθῶμεν τὸν ἰατρόν, διότι πιθανὸν νὰ ὑφίσταται ἀνάγκη ἀλλαγῆς τῆς τροφῆς (βλ. *Σίτισις*).

Κατὰ τὴν ***περίθαλψιν ἀσθενῶν***, οἵτινες εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ἐκτελοῦν τὰς κενώσεις των ἐν τῇ κλίνῃ, χρησιμοποιοῦνται ἰδιαίτερα ***δοχεῖα**** ἐκ πορσελάνης ἢ ἐκ λευκοῦ μετάλλου βαμμένου. Τὰ δοχεῖα ταῦτα πρὸ τῆς χρήσεως πρέπει νὰ εἶναι στεγνά, τιθέμενα δὲ ἐπί τι διάστημα ἐντὸς τῆς κλίνης θὰ λαμβάνουν τὴν θερμ. αὐτῆς. Πρέπει νὰ εἶναι δι' ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τοῦ ἀσθενοῦς, ἰδίως εἰς τὰ μολυσματικὰ νοσήματα, ἑκάστοτε δὲ μετὰ τὴν χρῆσιν θὰ καθαρίζωνται ἐντὸς τοῦ δωματίου μὲ ὕδωρ, ἢ εἰς νόσους ὡς δυσεντερία, τυφοειδής, χολέρα θὰ ἀπολυμαίνωνται (βλ. *Ἀπολύμανσις*). Δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὴν παραμικρὰν ἀκαθαρσίαν καὶ ἐὰν ὑπάρχῃ τοιαύτη, ἥτις νὰ μὴ ἐξαφανίζηταιδιὰ τοῦ ὕδατος, γίνεται χρῆσις διαλύσεως σόδας ἢ ὀξέος (βλ. *Δοχεῖα*).

Ἡ ***νοσοκόμος*** πρέπει νὰ φροντίζῃ ὥστε τὸ δοχεῖον νὰ εἶναι εἰς τὴν θέσιν του, ἰδίως εἰς ἀσθενεῖς, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ κινηθῶσι. Πρὸς τοῦτο ἐγείρει τοὺς πόδας τοῦ ἀσθενοῦς ὀλίγον, κάμπτουσα τὰ γόνατά του, στρέφει αὐτὸν ὀλίγον πρὸς τὰ πλάγια, καὶ ὠθεῖ τὸ δοχεῖον προσεκτικὰ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰς τὴν θέσιν του.

Εἰς ἀσθενεῖς, οἵτινες μὲ τὴν μικροτέραν κίνησιν ἔχουν σφοδροὺς πόνους δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις στρώματος ἐκ δύο τμημάτων ἀποτελουμένου, ὅπου τὸ δοχεῖον τίθεται εἰς τὸ σχηματιζόμενον κενὸν καὶ ὁ ἀσθενὴς δὲν κινεῖται οὐδόλως.

Εἰς ἀσθενεῖς οἵτινες δὲν δύνανται νὰ συγκρατήσουν τὰς κενώσεις των, καὶ τοιοῦτοι εἶνε οἱ πυρέσσοντες, οἱ ἀναίσθητοι, οἱ παράλυτοι, οἱ φρενοβλαβεῖς οἱ ἔχοντες τοπικὴν βλάβην εἰς τὸ ἔντερον καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἡ περιποίησις εἶναι δυσχερεστάτη ἢ πρέπει νὰ θέτωμεν κάτωθέν των μαξιλάρι πλῆρες ἀέρος καὶ εἰς τὸ μέσον ἕνα κατάλληλον δοχεῖον, ἢ νὰ τίθενται οἱ ἀσθενεῖς καθ' ὡρισμένα διαστήματα ἐπὶ τοῦ δοχείου ἢ τέλος διὰ διαίτης στυπτικῆς ἀφ' ἑνός, διὰ κλύσματος ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἀφ' ἑτέρου, νὰ τοὺς βοηθῶμεν.

Ἐὰν ἡ νοσοκόμος παρατηρήσῃ τι τὸ ἰδιαίτερον εἰς τὰς κενώσεις, πρέπει νὰ τὰς κρατῇ ἔξω τοῦ δωματίου, διά νὰ τὰς δείξῃ εἰς τὸν ἰατρόν.

ΚΕΡΑΣ ΥΔΩΡ (*Ζεΐτουνλοῦ-Ἀτᾶ*)

Θερμοπηγὴ (28οΕ) ἀναβλύζουσα ἐπὶ τῆς Β. Δ. πλευρᾶς τῆς ἀπέναντι τῆς Ἀρτάκης (Βιθυνίας) κειμένης ὁμωνύμου νήσου. Περιέχει κατὰ λίτρον 19,2 χλωριούχου Νατρίου, 1,3 χλωρ. καλίου, 1,9 χλωρ. μαγνησίου, 1,5 θειϊκοῦ ἀσβεστίου, 1,0 χλωρ. ἀσβεστίου, καὶ ἄλλα ἄλατα εἰς μικροτέραν δόσιν. Τὸ ὕδωρ εἶνε διαυγές, ὑφάλμυρον, μὲ ἐλαφρὰν ὀσμὴν ὑδροθείου. ***Ἐνδείκνυται*** πρὸς πόσιν, ὡς διουρητικὸν καὶ καθαρτικόν, πρὸς ἐξωτερικὴν δὲ χρῆσιν κατὰ τῆς χοιραδώσεως, λεμφατισμοῦ, ραχίτιδος, γυναικολογικῶν παθήσεων κλπ.

ΚΕΡΑΣ (*Corne*)

Ἔκφυσις σκληρά, κερατώδης τῆς ἐπιδερμίδος. Ἐμφανίζεται μὲ τοὺς αὐτοὺς χαρακτῆρας ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ζώων Δύναται νὰ ἔχῃ μέγεθος καὶ σχῆμα ποικίλον, κωνοειδές, κυλινδρικόν, μοναδικὸν ἢ πολλαπλοῦν. (βλ. Εἰκ. 350)

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται εἰς τὴν δι' ἐγχειρήσεως ἀφαίρεσιν τοῦ κέρατος

ΚΕΡΑΣ ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΝ (*βλ. Ἀκουστικὸν κέρας.*

Εἰκ. 350

Κέρατον μήκους 25 ἑκμ. καὶ περιφερείας 9 ἑκμ. ἀφαιρεθὲν ἀπὸ μέτωπον ἀνδρὸς ἡλικίας 50 ἐτῶν.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Τ. Σγουρδαίου, Κων)πολις)

ΚΕΡΑΣ ΕΛΑΦΕΙΟΝ

Περιέχει γελατίνην καὶ φωσφοροῦχον ἀσβέστιον. Χρησιμοποιεῖται ὡς κόνις διὰ τὰς διαρροίας.

ΚΕΡΑΣΙΑ

Τὰ κεράσια ἀποτελοῦν καρπὸν θρεπτικόν, δροσιστικὸν καὶ ὑπακτικόν. Περιέχουν ἕως 12 % σακχάρου καὶ 1 % ὀξέος. Οἱ μίσχοι τῶν κερασίων, εἰς ἔγχυμα (1 %). χρησιμοποιοῦνται ὡς διουρητικοί. Ἀπὸ τοὺς πυρῆνας τῶν ξινῶν κερασίων παρασκευάζεται τὸ ποτὸν Maraschino, καὶ ἀπὸ τοὺς πυρῆνας καὶ τὸν καρπὸν τῶν μαύρων κερασίων τὸ ποτὸν Kirsch.

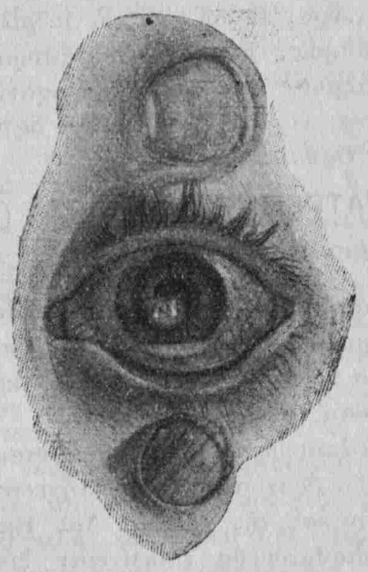
ΚΕΡΑΤΙΝΗ

1) Ζωϊκὴ λευκωματώδης οὐσία, τὸ κύριον συστατικὸν τῆς ἐπιδερμίδος, τριχῶν, ὀνύχων, πτερῶν.

2) Κερατοειδὴς οὐσία, μὴ προσβαλλομένη ὑπὸ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ. Χρησιμοποιεῖται πρὸς κάλυμμα τῶν καταποτίων ἢ τροχίσκων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ λυώσουν εἰς τὸ ἔντερον. Ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα σήμερον ὅτι διὰ μερικὰ φάρμακα, ἡ ἐπίδρασίς των θὰ ἦτο πολὺ καλυτέρα, ἐάν ἡ ἀπορρόφησίς των ἐγένετο εἰς τὸ ἔντερον καὶ ὄχι εἰς τὸν στόμαχον. Τὰ φάρμακα ταῦτα θὰ καλύπτονται διὰ κερατίνης.

ΚΕΡΑΤΙΤΙΣ

Φλόγωσις τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἐπέρχεται μόνη ἢ καὶ ὡς ἐπιπλοκὴ τῆς ἐπιπεφυκίτιδος ἢ καὶ κατόπιν τραυματισμοῦ. Παρατηρεῖται

Εἰκ. 351

Κερατῖτις μὲ ὑπόπυον

ἰδίως εἰς χοιραδικούς, καὶ ἐκδηλοῦται διὰ πόνου, φωτοφοβίας. Ἀπαιτεῖται συμβουλὴ ἰατρικὴ ἄμεσος, πρὸς ἀποφυγὴν λυπηρῶν συνεπειῶν. (βλ. *Ὑπόπυον.*)

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΕΡΑΤΟΔΕΡΜΙΑ

Ἡ πάθησις αὕτη χαρακτηρίζεται ὑπὸ παχύνσεως τῆς ἐπιδερμίδος τῶν πελμάτων καὶ παλαμῶν. Ἡ ἐπιδερμὶς εἶνε μᾶλλον ἢ ἧττον παχεῖα, ξηρά, σκληρά, ἰδίως ἐπὶ τῶν χωρῶν ἔνθα ἀσκοῦνται πιέσεις. Ἐνίοτε ἐμφανίζει καὶ ραγάδας ὀδυνηράς.

Οἱ ὄνυχες κυρτοῦνται ἐνίοτε καὶ παχύνονται, καθίστανται δὲ ἀκανόνιστοι καὶ εὔθρυπτοι. Ἡ θεραπεία δὲν διδει μεγάλα ἀποτελέσματα.

ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΗΣ ΧΙΤΩΝ

Ὑμὴν διαφανής, ὡς ὕαλος ὡρολογίου, ἀποτελῶν τὸ ἐμπρόσθιον τμῆμα τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβλήματος τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἡ προσθία του ἐπιφάνεια εἶνε κυρτὴ καὶ λεία, ἡ δὲ ὀπισθία, ὑπόκοιλος. Σχηματίζει τὸ πρόσθιον τοίχωμα τοῦ προσθίου θαλάμουτοῦ ὀφθαλμοῦ. Διαβρέχεται ὑπὸ τοῦ ὑδατοειδοῦς ὑγροῦ. Δὲν ἔχει ἀγγεῖα, ἔχει ὅμως πολλὰ νεῦρα, ἐξ οὗ καὶ ἡ μεγάλη του εὐαισθησία. Εἶναι τὸ παράθυρον τοῦ ὀφθαλμοῦ. Δι' αὐτοῦ διέρχονται αἱ ἀκτῖνες εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ὀφθαλμὸν (βλ. *Ὀφθαλμός*)

ΚΕΡΑΤΩΣΙΣ ΠΑΡΙΟΝΘΙΟΣ (*Keratose pilaire*)

Πάθησις τοῦ δέρματος, συνισταμένη εἰς μικρὰ κωνοειδῆ ἐπάρματα, περιβάλοντα τὴν βάσιν τῶν τριχῶν καὶ ἐπιφέροντα τὴν ἀτροφίαν των.

Τὰ ἐπάρματα ταῦτα ἑδράζονται ἰδίως ἐπὶ τῶν βραχιόνων, τῶν πήχεων, τῶν μηρῶν καὶ τῆς κοιλίας. Διὰ τῆς χειρὸς αἰσθανόμεθα ἐπιφάνειαν ξύστρου. Ἀγνοεῖται ἡ φύσις τῆς παθήσεως. Παρατηρεῖται ἰδίως εἰς λυμφατικὰ ἄτομα. Ἡ θεραπεία εἶνε γενικὴ καὶ τοπική. Ἡ γενικὴ συνίσταται εἰς τὴν χορηγίαν μουρουνολάδου, ἀρσενικοῦ, ἡ δὲ τοπικὴ εἰς λουτρὰ λίαν συχνά, καὶ ἀλοιφὰς μαλακτικάς.

ΚΕΡΑΥΝΟΣ

Ὁ κεραυνὸς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ὡς ἰσχυρὸν ἡλεκτρικὸν ρεῦμα*, ἐπιφέρει ἄρα ἐγκαύματα καὶ διάσεισιν.

Τὰ ***ἐγκαύματα*** γίνονται διὰ τῆς ἀμέσου ἐπιδράσεως τοῦ κεραυνοῦ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἢ ἐμμέσως, πυρακτουμένων τῶν ἐνδυμάτων ἢ καὶ μετάλλων, τὰ ὁποῖα φέρει ἢ κρατεῖ ὁ κεραυνοβληθείς. Τὰ ἐγκαύματα πρέπει νὰ ἐπιδένωνται μὲ ἔλαιον, θεραπεύονται δὲ λίαν βραδέως.

Περίεργοι καὶ δυσεξήγητοι εἶναι αἱ χαρακτηριστικαὶ γραμμαί, σχήματος ***κλάδων***, αἵτινες παρατηροῦνται ἐπὶ τοῦ δέρματος. Πολὺ σπουδαιοτέρα καὶ ἐπικινδυνωδεστέρα εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ προξενουμένη ***διάσεισις***, ἥτις, ἐὰν μὲν εἶναι ἀρκούντως ἰσχυρά, δύναται ἀμέσως νὰ ἐπιφέρει τὸν θάνατον διὰ παραλύσεως τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἢ ρίπτει τὸν κεραυνόπληκτον χαμαὶ καὶ ξεσχίζει τὰ ἐνδύματα καὶ ἐνίοτε καὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ ἢ ἐπιφέρει ἐγκεφαλικὴν διάσεισιν μετὰ παραλύσεως τῶν ἄκρων, διαταραχὰς τῆς ὁράσεως καὶ ἀκοῆς μέχρι τελείας τυφλότητος καὶ κωφότητος, βλάβας ἐσωτερικῶν ὀργάνων. Οὐχὶ σπανίως καὶ μετὰ μῆνας πολλοὺς δύναται νὰ ἐπέλθῃ θεραπεία τῶν ρηθεισῶν διαταραχῶν.

Αἱ ***πρῶται βοήθειαι*** τὰς ὁποίας πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὸν κεραυνόπληκτον, σύγκεινται εἰς τὸ νὰ τὸν μεταφέρωμεν εἰς καθαρὸν ἀέρα, νὰ προβῶμεν εἰς ἀναπνοὴν τεχνητήν, νὰ ἐπιδέσωμεν τὰ ἐγκαύματά του, νὰ ἀναζωογονήσωμεν τὴν κυκλοφορίαν μὲ ἐντριβάς, σιναπισμούς, σταγόνας αἰθέρος ἢ Χόφμαν, ὀσφρητικῶν ἁλάτων κλπ.

Διὰ νὰ ***προφυλαχθῶμεν*** ἀπὸ τὸν κεραυνόν, ἐὰν μὲν εἴμεθα ἐντὸς τῆς κατοικίας ἀσφαλέστερον μέρος εἶνσι τὸ ἰσόγειον, παρὰ τὸ ἄνω πάτωμα, ἐντὸς δὲ τοῦ δωματίου τὸ μέσον αὐτοῦ. Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς γωνίας, τὰ πέριξ τῆς θερμάστρας, μεγάλων καθρεπτῶν, πιάνου, πολυελαίου, σωλήνων ἀεριόφωτος, τά σιδηρᾶ παραφυρόφυλλα καὶ ἐν γένει τὰ παράθυρα. Ταῦτα δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ κλείουν τελείως, ἀπ' ἐναντίας, ἐὰν τυχὸν πέσῃ ὁ κεραυνὸς ἐντὸς τοῦ δωματίου, ὁ κίνδυνος ἀσφυξίας εἶναι μεγαλείτερος. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ ἰσχυρὰ ρεύματα ἀέρος λ. χ. μεταξὺ παραθύρου καὶ θερμάστρας ἢ παραθύρου καὶ θύρας.

Δὲν πρέπει νὰ τηλεφωνῶμεν ὅταν ὑπάρχει θύελλα, θὰ σβύνωμεν δὲ τὰς θερμάστρας, διότι ὁ καπνὸς εἶναι καλὸς ἀγωγός. Ἐὰν εὑρισκώμεθα εἰς τὸ ὕπαιθρον, νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ δένδρα, τὰ συσσωρευμένα χόρτα, νερά, συσσωρεύσεις ἀνθρώπων καὶ ζώων, τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ τά σύρματα, τὰς μεταλλικὰς ράβδους, ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐξαπλωνώμεθα εἰς λάκκον καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ μὴ εἴμεθα τὸ ὑψηλότερον ἀντικείμενον τῶν πέριξ, οὔτε νὰ εὑρισκόμεθα πλησίον τοῦ ὑψηλοτέρου. Εἰς τὸν δρόμον τῶν πόλεων πρέπει νὰ βαδίζωμεν εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ, ἀποφεύγοντες τοὺς τοίχους τῶν οἰκιῶν καὶ ἰδίως τὰ μέρη ὅπου χύνεται τὸ νερὸ μὲ ὁρμὴν ἀπὸ τὰ κεραμίδια. Σπουδαία προφύλαξις εἶναι τὰ βρεγμένα ἐνδύματα, ὡς ὁδηγοῦντα τὸν ἡλεκτρισμὸν εἰς τὸ ἔδαφος.

Μετὰ τὰ ρηθέντα περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὁποίαν σημασίαν ἔχει ἡ ἐγκατάστασις ἀλεξικεραύνου εἰς τὰς ὑψηλοτέρας τοὐλάχιστον τῶν κατοικιῶν.

ΚΕΡΙΟΝ (*Cerium*)

Μέταλλον τοῦ ὁποίου διάφορα ἅλατα χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ ἰατρικῇ: τὸ ***ὀξαλικὸν κέριον*** (oxalate de cerium) δίδεται διά τούς ἐμέτους τῶν ἐγκύων καὶ τὴν ὑστερίαν εἰς δόσιν 0,02—0,10 δι' ἡμέρας. Τὴν αὐτὴν ἰδιότητα ἔχουν καὶ τὸ ***ἰτεϋλικὸν καὶ ναρδικὸν κέριον***.

ΚΕΡΚΙΣ

Τὸ πρὸς τὰ ἔξω κείμενον ὀστοῦν τοῦ πήχεως. (βλ. *Βραχίων*)

ΚΕΡΚΥΡΑ

Σταθμὸς κλιματικὸς διὰ τὸν χειμῶνα. Τό κλῖμα εἶνε ἥπιον, ἀλλ' ἀρκούντως ὑγρὸν τὸν χειμῶνα (βροχαὶ συχναί)

ΚΕΦΑΛΑΙΜΑΤΩΜΑ

Ὄγκος περιγεγραμμένος, ἀνώδυνος, κλυδάζων, παρατηρούμενος εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ νεογεννήτου. Ὀφείλεται εἰς πίεσιν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐμβρύου κατὰ τὸν τοκετόν, ὅταν οὗτος εἶναι δύσκολος καὶ ἐπίπονος. Ὁ ὄγκος περιέχει αἷμα, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐπιχυθῇ μεταξὺ τοῦ ὀστοῦ καὶ περιοστέου.

Τὸ κεφαλαιμάτωμα ἀπορροφᾶται μόνον του ἐντὸς ὡρῶν τινων ἢ τὸ πολὺ μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν. Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ἐντριβὰς καὶ τὴν πίεσιν.

ΚΕΦΑΛΑΛΓΙΑ (*Κεφαλόπονος*).

Ἡ συχνοτάτη αὕτη τῶν παθήσεων ἔχει ὡς ***γενικὴν αἰτίαν*** ὑπερπλήρωσιν τοῦ ἐγκεφάλου μὲ αἷμα ἢ τοὐναντίον ἀναιμίαν αὐτοῦ ἢ ἐρεθισμὸν τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ συνοδεύει τάς νόσους ἐγκεφάλου καὶ μηνίγγων, κρανίου, ὅλας τὰς πυρετικὰς νόσους, διαφόρους τοιαύτας τοῦ πεπτικοῦ συστήματος, νόσους ρινός, ὤτων, ὀφθαλμῶν, νεφρῶν, ἀρτηριοσκλήρωσιν, ἀρθρίτιδα.

Κεφαλαλγία παρουσιάζεται καὶ εἰς ὑγιεῖς ἄλλως ἀνθρώπους μετὰ πλούσια γεύματα, χρῆσιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, καπνοῦ.

Ἡ κεφαλαλγία ἡ ὀφειλομένη εἰς συμφόρησιν αἵματος παρουσιάζεται ἢ αὐξάνει εἰς ὀριζόντιον θέσιν, καὶ θεραπεύεται μὲ ψυχρά, ἐν ᾧ ἡ ὀφειλομένη εἰς ἀναιμίαν τοῦ ἐγκεφάλου ὡς εἰς τὴν πεῖναν, τὴν ἐλλειπῆ ὑρέψιν, θεραπεύεται ἐκτὸς βεβαίως διὰ τῆς ἐξαλείψεως τῆς αἰτίας, συμπτωματικῶς διὰ θερμῶν ἐπιθεμάτων.

Ὁ ***νευρικὸς κεφαλόπονος*** ὁ ἐπερχόμενος ἰδίως τὸ πρωῒ καὶ περισφίγγων τὴν κεφαλὴν, καθὼς καὶ ὁ ἐξ ὑπερκοπώσεως πνευματικῆς προερχόμενος θεραπεύεται διὰ καταπραϋντικῶν μέσων καὶ καθαροῦ ἀέρος.

Δὲν δύναταί τις ἀρκούντως τὰ καταπολεμήσῃ τὴν ***κατάχρησιν*** ἥτις δυστυχῶς γίνεται μὲ τὰ διάφορα σκονάκια, τὰ ὁποῖα λαμβάνονται διαρκῶς καὶ εἰς τὸν παραμικρὸν κεφαλόπονον, χωρὶς πρῶτον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ αἰτία καὶ δεύτερον νὰ δοκιμασθοῦν ἐξωτερικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα τοὐλάχιστον ἐὰν δὲν

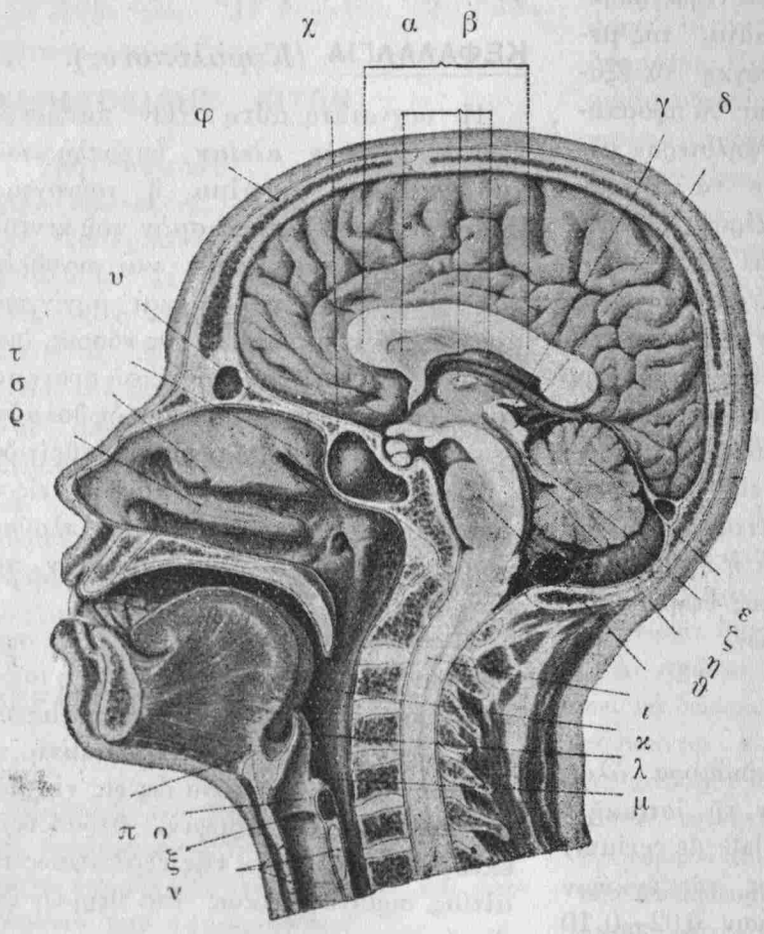
SISMANOGLIO MEGARO

ὠφελήσουν, καὶ εἶναι σπάνιον τὸ τοιοῦτον, δὲν θὰ βλάψουν,ἐν ἀντιθέσει πρὸς τα ἐσωτερικά, τὰ ὁποῖα, ὅταν μάλιστα λαμβάνονται συνεχῶς,σπανίως ὠφελοῦν, πάντοτε ὅμως βλάπτουν. (βλ. *Ἡμικρανία*)

ΚΕΦΑΛΗ

Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο μέρος τοῦ σώματος, καθότι περιλαμβάνει τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὰ σπουδαιότερα αἰσθητήρια ὄργανα, ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 μέρη : τὸ ***κρανίον**** καὶ τὸ ***πρόσωπον**** ἅτινα χωρίζονται διὰ γραμμῆς διερχομένης ἐκ τῆς ῥίζης τῆς ρινός, κατὰ μῆκος τῶν ὀφρύων, πρὸς τὴν ὀπὴν τοῦ ὠτός.

Ἡ κεφαλὴ κινεῖται ἐπὶ τοῦ *Ἄτλαντος** πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω ἐν ᾧ ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἄτλαντος δύναται νὰ στραφῇ πρὸς τὰ πλάγια εἰς ἡμικύκλιον. (Εἰκ. 352)

Εἰκ. 352

Κάθετος τομὴ κεφαλῆς

α) Τυλῶδες σῶμα
β) Κοιλίαι
γ) Ἐπίφυσις
δ) Τετράδυμον
ε) Παρεγκεφαλὶς
ζ) Ὑδραγωγὸς
η) Ἡ Ἐγκεφαλικὴ κοιλία
θ) Γέφυρα
ι) Νωτιαῖος μυελὸς
κ) Φάρυγξ
λ) Ἐπιγλωττὶς
μ) Εἴσοδος λάρυγγος
ν) Λάρυγγος χόνδρος
ξ) Γλωττὶς
ο) Λάρυγγος μῦς
π) Ὑοειδὲς ὀστοῦν
ρ) Κάτω κόγχη
σ) Μεσαία »
τ) Ἄνω »
υ) Ἠθμοειδὲς ὀστοῦν
φ) Ὀστοῦν κρανίου
χ) Κοιλότης σφηνοειδ. ὀστοῦ

Ἡ κεφαλή, ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητός της πρέπει μεγάλως νὰ προφυλάττηται ἀπὸ ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις, ἡ δὲ φύσις πρὸς τοῦτο τῆς ἔδωσε τὴν κόμην.

Ἐκτὸς τῶν διαφόρων τραυμάτων πρέπει νὰ προφυλάττωμεν τὴν κεφαλὴν ἀπὸ μεγάλην ζέστην, ἥλιον, ψῦχος, ἄνεμον, ὑγρασίαν.

Τὰ ***καλύμματα*** τῆς κεφαλῆς πρέπει νὰ εἶναι διάφορα, ἀναλόγως τοῦ κλίματος, πάντως πρέπει νὰ εἶναι ἐλαφρὰ καὶ νὰ διαπερῶνται ἀπὸ τὸν ἀέρα. Κατὰ τὸ θέρος φορῶμεν ψάθινα καὶ λευκά, καὶ πρὸς προφύλαξιν θέτομεν, εἰς πολὺ μεγάλην ζέστην κάτωθεν τοῦ πίλου, βρεγμένον πανί, τὸ ὁποῖον ὅμως πρέπει νὰ ἀνανεοῦται, διότι τὸ νερὸ ἐξατμίζεται.

Τὸν χειμῶνα τὰ καλύμματα πρέπει νὰ εἶναι ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος, εἰς τὸ

ὁποῖον ἐὰν δὲν διέρχεται ὁ ἀὴρ, νὰ ὑπάρχουν ὀπαὶ διὰ νὰ ἀερίζηται ἡ κεφαλὴ, ἄλλως ἐπέρχονται τριχοπτώσεις καὶ ἄλλαι νόσοι. Τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς πρέπει νὰ ἔχουν ἐμπρὸς ἀρκετὸν γῦρον, διὰ νὰ προφυλάττουν τοὺς ὀφθαλμούς ἀπὸ ἰσχυρὸν φῶς. Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ εἶναι σφιγκτά.

ΚΕΦΑΛΙΚΗ ΦΛΕΨ

Φλὲψ ἐπιπολαία τοῦ βραχίονος, ἀποτελουμένη εἰς τὴν καμπὴν τοῦ ἀγκῶνος, ἀπὸ τὴν ἕνωσιν τῶν κερκιδικῶν φλεβῶν καὶ τῆς μέσης φλεβὸς τοῦ πήχεος. Χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἀφαίμαξιν.

ΚΕΦΑΛΟΘΡΥΨΙΑ

Ἐγχείρησις μαιευτική, συνισταμένη εἰς τὴν σύντριψιν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐμβρύου δι' εἰδικῶν ἐργαλείων. Ἐκτελεῖται διὰ τοὺς ἰδίους λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους καὶ ἡ ***κεφαλοτομία***.

ΚΕΦΑΛΟΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις, εἰς τὴν ὁποίαν καταφεύγουν οἱ μαιευτῆρες, ὅταν ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐμβρύου δὲν δύναται νὰ διέλθῃ διὰ τῶν γεννητικῶν ὁδῶν, ἕνεκα στενώσεως τῆς λεκάνης. Συνίσταται εἰς τὴν τομὴν τῆς κεφαλῆς διὰ διαφόρων εἰδικῶν ἐργαλείων.

ΚΕΦΙΡ *(βλ. Γάλα)*.

ΚΗΚΙΔΙΚΟΝ ΟΞΥ (*Acide gallique*)

Φάρμακον ὑπὸ μορφὴν μακρῶν λεπτοτάτων βελονιδίων, ἀόσμων, στυπτικὸν τὴν γεῦσιν. Ἀναγράφεται εἰς δόσιν 0,50-2 γρ. τὴν ἡμέραν κατὰ τῆς λευκωματουρίας καὶ τῶν νεφριτίδων.

ΚΗΚΙΔΙΝΗ (*Gallicine*).

Μεθυλικὸς αἰθὴρ τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος. Χρησιμοποιεῖται κατὰ τῆς ἐπιπεφυκίτιδος καὶ κερατίτιδος ἐξωτερικῶς.

ΚΗΚΙΣ (ἡ) (*Noix de galle*).

Φυτικὸν νεόπλασμα, παραγώμενον ἐπὶ τῶν φύλλων διαφόρων δρυῶν διὰ τοῦ νύγματος ἑνὸς ἐντόμου ὑμενοπτέρου τοῦ Cynips gallae tinctoriae. Αἱ κηκίδες περιέχουν δεψίνην καὶ κηκιδικὸν ὀξύ.

Χρησιμοποιεῖται ὡς στυπτικὸν κατὰ τῆς διαρροίας, καὶ ὡς ἀντίδοτον τῶν δηλητηριάσεων διὰ μορφίνης, στρυχνίνης, νικοτίνης, μεταλλικῶν συνθέσεων ἢ ἀντιμονιούχων σκευασιῶν.Δίδεται εἰς ἀφέψημα (2%), ἐκχύλισμα (0,20-0,50) καὶ βάμμα (2·6 γρ).

ΚΗΛΗ (*Σπάσιμον, καταίβασμα*).

Γενικῶς ἡ λέξις κήλη σημαίνει τὴν ἔξοδον σπλάγχνου τινὸς ἢ τμήματος αὐτοῦ ἀπὸ τὴν κοιλότητα ἥτις τὸ περιλαμβάνει. Οὕτω κήλαι δύνανται νὰ γίνουν εἰς τὴν κεφαλὴν (ἐγκεφαλοκήλη,) εἰς τὸν θώρακα, ὅπου μέρος τοῦ πνεύμονος ἐξέρχεται τῆς κοιλότητος. Εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν ἡ λέξις κήλη σημαίνει τοὺς κάτωθεν τοῦ μὴ ἀλλοιωθέντος δέρματος τῆς κοιλίας αἰσθητοὺς καὶ ὁρατοὺς μαλακοὺς ὄγκους τοὺς γινομένους διὰ τῆς ἐξόδου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντέρου, σπανιώτερον ἐπιπλόου ἢ καὶ τῶν δύο ὁμοῦ, ἐκ παθολογικῶς μεγενθυνθέντων φυσιολογικῶν πόρων ἢ καὶ παθολογικῶς σχηματισθέτων τοιούτων τοῦ κοιλιακοῦ τοιχώματος.

Ἀναλόγως τοῦ τόπου τῆς κήλης διακρίνομεν τὴν ***βουβωνικὴν κήλην***, τὴν ***μηροκήλην***, τὴν ***ὀμφαλοκήλην***, τὴν ***διαφραγματικὴν***, τὴν τοῦ ***κολεοῦ***, τὴν τοῦ ***ὄρχεως***, τὴν τῶν ***χειλέων τοῦ αἰδοίου***, τὴν ***ἰσχιοκήλην***.

Ἡ ***ἄμεσος αἰτία*** κήλης σχετίζεται μὲ τὴν ἐντὸς τῆς κοιλιακῆς χώρας πίεσιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται τὰ ἐντόσθια, καὶ ἡ ὁποία (πίεσις) αὐξάνει ὅταν καὶ ἐκουσίως σθίγγωμεν τὴν κοιλίαν, συσπῶντες τοὺς μῦς αὐτῆς.

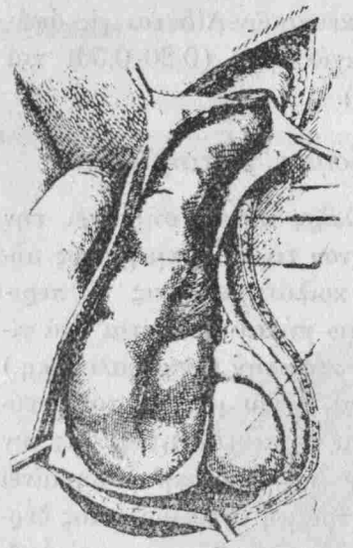
Ἡ ***ἔμμεσος*** δὲ αἰτία, εἶναι ἀδυναμία τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων, (μύες ἀδύνατοι, συχνοὶ τοκετοί, ταχεῖα ἀπίσχνανσις, οὐλαὶ μὴ στερεαί, βίαιαι προσπάθειαι (βάρη, βήξ, δυσκοιλιότης).

Ἡ κήλη ***ἀποτελεῖται*** ἀπὸ τὸ ἐκπεσὸν μέρος τοῦ ὀργάνου (συνήθως λεπτὸν ἔντερον, σπανίως τὸ παχύ), ἀπὸ τὸν κηλικὸν σάκκον (τὸ περικάλυμμα τοῦ ἐντέρου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν πτῶσίν του

SISMANOGLIO MEGARO

συμπαρασύρει καὶ τὸ περιτόναιον) ἀπὸ τὸν ὑποδόρειον ἱστὸν καὶ τέλος ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα.

Ἡ ἔξοδος γίνεται συνήθως βαθμηδὸν καὶ ἡ σχηματισθεῖσα κήλη γίνεται ἐξω-

Εἰκ. 353

Βουβωνικὴ κήλη

θεν ἀντιληπτὴ ὡς ***ὄγκος*** ἀνώδυνος, ἄνευ ἀλλοιώσεως τοῦ δέρματος, σχήματος σχεδὸν ἡμισφαιρικοῦ εἰς τὰς μηροκήλας καὶ ὀμφαλοκήλας, ἐπιμήκους ἢ ὠοειδοῦς εἰς τὰς βουβωνικάς.

Τὸ ***μέγεθος*** εἶναι διάφορον, ἐλαττοῦται ἢ καὶ τελείως χάνεται ὅταν πλαγιάζῃ τις, αὐξάνει ὅταν στέκηται ὀρθὸς σφίγγεται, βήχει, δύναται δὲ νὰ λάβῃ μεγάλας διαστάσεις, ὅταν ἐξέρχηται τὸ ἔντερον συχνά. Ἡ κήλη λέγεται ***κινητὴ*** ὅταν ὠθουμένη διὰ τῶν δακτύλων,ἢ καὶ μόνονδιὰ τῆς ὀριζοντίου θέσεως εἰσέρχεται εἰς τὴν κοιλίαν, σχηματίζουσα βορβορυγμόν, ***ἀκίνητος*** δὲ ὅταν δὲν δύναται τὰ εἰσέλθῃ. Ἡ κήλη. ὅταν συγκρατεῖται διὰ καλῶς ἐφηρμοσμένου κηλεπιδέσμου, οὐδεμίαν συνήθως ἐπιφέρει ***διαταραχήν***· οὐχ ἧττον δύνανται ἐνίοτε νὰ παρουσιασθοῦν ἐλαφροὶ κωλικοί, αἴσθημα βάρους, δυσκοιλιότης κλπ.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ κήλη καὶ ἡ ἐλαφροτέρα ὡς πρὸς τὰ συμπτώματα καὶ μικροτέρα ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, δύναται ἐνίοτε νὰ ἐπιφέρῃ τοιαύτας ***ἐπιπλοκὰς*** ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν νὰ θέσῃ ἐν κινδύνῳ. Οὕτως ἐκτὸς τῆς φλογώσεως,ἥτις ἐνίοτε ἐπέρχεται καὶ ἐπιφέρει μεγάλην εὐαισθησίαν, πόνους δυσκοιλιότητα κλπ. δύναται νὰ παρουσιασθῇ ἡ λεγομένη ***περιεσφιγμένη κήλη***· Ἡ λίαν ἐπικίνδυνος αὕτη ἐπιπλοκὴ προέρχεται ἢ συνεπείᾳ συσσωρεύσεως ἀερίων ἢ καὶ οὐσιῶν εἰς τὴν κήλην, ἢ συνεπείᾳ τραύματος, μεγάλου κόπου, ἢ ἐκ τοῦ ὅτι διὰ τῆς κοιλιακῆς πιέσεως εἰσήχθη ἐντὸς στενοῦ στομίου πόρου ἀρκετὸν τεμάχιον ἢ διὰ εὐρέος στομίου εἰσῆλθεν ἐπίπλοον,τὸ ὁποῖον περισφίγγει τὸ ἐκπεσὸν ἔντερον.

Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις, ἐπέρχεται στάσις τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καὶ τῶν κοπράνων, τὸ στόμιον τοῦ πόρου περικλείεται, τὸ μέρος τοῦ ἐντέρου ἀποκοπὲν τῆς κυκλοφορίας νεκροῦται, ὁ κηλικὸς σάκκος καθὼς καὶ τὰ πέριξ φλογίζονται. Οὐχὶ σπανίως, ἄνευ καταφανοῦς αἰτίας γίνεται ἡ περίσφιγξις καὶ τὰ ***συμπτώματα*** ἐμφανίζονται αἰφνιδίως. Εἶναι δὲ ταῦτα κήλη φλογισμένη, λίαν ἐπώδυνος, οὐδεμία κένωσις καὶ ἔξοδος ἀερίων μὲ φαινόμενα ἐντερικῆς ἀποφράξεως*, ἰσχυροὶ πόνοι εἰς τὴν κοιλίαν, πρήξιμον ἔμετοι, γενικὴ ἐξάντλησις, ἐν γένει κατάστασις ἐκ τῶν ἐπικινδυνωδεστάτων, ἥτις ἐὰν δὲν ληφθοῦν ταχέως τὰ δέοντα μέτρα ἐπιφέρει τὸν θάνατον.

Πρέπει ἀμέσως νὰ προσκληθῇ ὁ ἰατρός, ὅστις ἢ θὰ εἰσαγάγῃ τὸ ἔντερον εἰς τὴν κοιλίαν ἢ θὰ προβῇ εἰς τὴν ἐγχείρησιν, ἥτις ὅσον ἀργεῖ τόσον ὀλιγωτέρας ἐλπίδας ἀφίνει διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ ἀσθενοῦς.

Μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ, θὰ θέσωμεν τὸν ἀσθενῆ εἰς τὴν κλίνην του μὲ τὴν ἕδραν ὑψηλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, θὰ πιέζωμεν ἐλαφρὰ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς κήλης, θὰ θέσωμεν ἐπ' αὐτῆς πάγον, θὰ κάμωμεν κλύσμα μὲ τὸν καπνὸν ἑνὸς σιγάρου εἰς $^1/_4$ λίτρου χλιαροῦ ὕδατος.

Ἡ ***βουβωνικὴ κήλη***,εἶναι ἡ συχνωτέρα ἐπέρχεται εἰς τὰς δύο βουβωνο-

λαγωνικὰς χώρας καὶ εἶναι ἢ ἐκ γενετῆς ἢ ἀποκτᾶται, ὅτε καὶ ἐδῶ ὑπάρχει προδιάθεσις, ὀφειλομένη εἰς τοὺς ***ἄνδρας*** εἰς τὴν κάθοδον τῶν ὄρχεων. Οἱ ὄρχεις εὑρισκόμενοι μέχρι τοῦ 7ου μηνὸς τῆς ἐμβρυακῆς ζωῆς ἐντὸς τῆς κοιλίας, κατέρχονται διὰ τοῦ βουβωνικοῦ πόρου εἰς τὸν σάκκον τῶν ὄρχεων. Τὸ τμῆμα δὲ τοῦ περιτοναίου μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι κεκαλυμμένοι οἱ ὄρχεις, κατέρχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸν πόρον, ὅπου σχηματίζεται πτυχὴ σχήματος χωνίου. Συνήθως ἀφ' οὗ κατέλθῃ ὁ ὄρχις ἡ πτυχὴ αὕτη συγκολλᾶται καὶ σχηματίζει στερεὸν λῶρον, ὅστις ἀποκλείει τὸν βουβωνικὸν πόρον. Ὅταν ὅμως δὲν συγκολληθῇ, τότε τὸ ἔντερον, εὐκόλως δύναται νὰ ἐξέλθῃ διὰ τοῦ ἤδη ἑτοίμου πόρου. Ἀλλὰ καὶ ὅταν συγκολληθῇ μένει τὸ μέρος μὲ ὀλιγωτέραν ἀντίστασιν καὶ εἰς μεγάλας προσπαθείας τῆς κοιλιακῆς πιέσεως ὑπάρχει ἡ πιθανότης νὰ σχηματισθῇ κήλη.

Εἰς τὰς ***γυναῖκας*** ὑπάρχειἐπίσης βουβωνικὸς πόρος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ὁ στρογγυλὸς σύνδεσμος τῆς μήτρας.Εἶναι δὲ ὁ πόρος μακρότερος καὶ στενώτερος τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὡς ἐκ τούτου τὰ ἔντερα δὲν δύνανται τόσον εὐκόλως νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτόν.

Ὅταν ἡ κήλη κατέλθῃ τελείως διὰ τοῦ πόρου εἰς μὲν τοὺς ***ἄνδρας***εἰσέρχεται καὶ πληροῖ τὸν σάκκον τῶν ὄρχεων, εἰς δὲ τὰς ***γυναῖκας*** κατέρχεται ἐντὸς τῶν μεγάλων χειλέων τοῦ αἰδοίου.

Εἰς τὰ ***βρέφη*** ἐπέρχεται κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας μετὰ τὸν τοκετόν, εἰς δὲ τά ***παιδιὰ*** ἰδίως εἰς ἀδύνατα καὶ ραχιτικά κυρίως συνεπείᾳ κραυγῶν,βηχὸς, ἀποπατήσεως.

Εἰς τοὺς ***ἐνήλικας*** ἐὰν δὲν εἶναι ἐκ γενετῆς ἐπέρχεται μετὰ τὰ 20 ἔτη, ἀναλόγως τῆς κοπιώδους ἐργασίας, ἐπαγγέλματος κλπ. Εἰς 30 ἀνθρώπους παρατηρεῖται 1 κήλη.

Εἰς τοὺς ***γέροντας*** εἶναι ἐπίσης πολὺ συχνὴ (1:9) καὶ συνήθως λίαν ὀγκώδης.

Ἡ ***μηροκήλη*** παρουσιάζεται καὶ αὐτὴ εἰς τὰς δύο βουβωνικὰς χώρας,ἀλλὰ κάτωθεν τῆς βουβωνοκήλης εἰς τὸν μηριαῖον δακτύλιον διὰ τοῦ ὁποίου ἐξέρχονται ἐκ τῆς κοιλίας τὰ ἀγγεῖα καὶ τὰ νεῦρα τοῦ μηροῦ καὶ ὅπου δι' ἰσχυρὰς πιέσεως δύνανται νὰ εἰσέλθουν ἔντερον καὶ ἐπίπλουν. Ἡ μηροκήλη παρουσιάζεται τὸ συχνότερον εἰς τὰς ***γυναῖκας***, σπανιώτερον εἰς ἄνδρας

Ἔχει ὠοειδὲς σχῆμα, μικροῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεγέθους. Ἕνεκα ὅμως τῆς μικρότητος τοῦ δακτυλίου καὶ τῆς στερεότητος τῶν σχηματιζόντων αὐτὸ ἱστῶν ἡ μηροκήλη συχνὰ περισφίγγεται. Ἡ ***ὀμφαλοκήλη*** παρουσιάζεται τὸ συχνώτερον εἰς τὰ ***βρέφη*** καὶ τοῦτο διότι ὅταν ἡ οὐλὴ ἡ σχηματιζομένη μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ λώρου και ἥτις ἔχει σχῆμα δακτυλίου, εἶναι ἀκόμη μαλακὴ καὶ τὸ βρέφος φωνάζει πολύ, δύναται ἐκεῖ νὰ ἐξέλθῃ τὸ ἔντερον. Ἐὰν ἡ ὀμφαλοκήλη δὲν ληφθῇ ἐγκαίρως ὑπ' ὄψει μεγεθύνεται, κατά πολύ ὅπως συμβαίνει ἰδίως εἰς τὰς γυναῖκας εἰς τὰς ὁποίας συνεπείᾳ πολλῶν τοκετῶν ἢ παχυσαρκίας ἢ ἀσκίτου κλπ. ἔχει διευρυνθῇ ἡ ὀπή. Περίσφιγξις τῆς ὀμφαλοκήλης σπανίως συμβαίνει.

Ἡ ***ἐπιγαστρικὴ κήλη*** σχηματίζεταιἄνω τοῦ ὀμφαλοῦ ἐπὶ τῆς μεσαίας λευκῆς γραμμῆς ἐς τὸ μέρος τὸ σχηματιζόμενον μεταξὺ τῶν δύο πλατέων ὀρθῶν μυῶν τῆς κοιλίας καὶ ὅπου διὰ τῶν διαφόρων διευρύνσεων, διὰ τῶν ὁποίων διέρχονται ἀγγεῖακαὶ νεῦρα, προξενεῖται κήλη συνήθως μικρά, ἀλλὰ ἀρκούντως ὀδυνηρά, ἐπιφέρουσα διαφόρους διαταραχὰς (ἐμετοὺς κλπ.)

Ἡ ἐπιγαστρικὴ κήλη δύναται νὰ λάβῃ μεγίστας διαστάσεις οὕτως ὥστε μέγα μέρος τῶν ἐντέρων νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν σχηματισμὸν αὐτῆς.

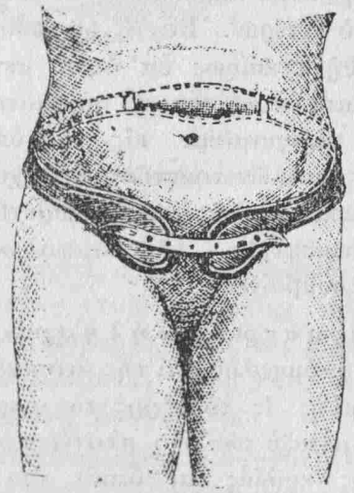
Ἡ ***διαφραγματικὴ κήλη***, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τεμάχιον ἐντέρου διὰ τῶν διαφόρων ὀπῶν τοῦ διαφράγματος ἀπὸ τὰς ὁποίας διέρχουται τὰ ἀγγεῖα ἢ καὶ διὰ χαλαρωθέντων ἢ ξεσχισθέντων μυϊκῶν τμημάτων εἰσέρχεται εἰς τὴν θωρακικὴν χώραν καὶ παρουσιάζει δυσάρεστα καὶ ἐπι-

SISMANOGLIO MEGARO

κίνδυνα ἐνίοτε φαινόμενα καὶ τῶν ὁποίων ἡ διάγνωσις εἶναι πολὺ δύσκολος.

Ἡ ***θεραπεία τῆς κήλης***, οἱουδήποτε εἴδους εἶναι αὕτη, εἶναι διάφορος ἐὰν εἶναι κινητὴ δηλ. ἀνατάσσεται καὶ εἰσωθεῖται τὸ ἐκπεσὸν σπλάγχνον εἰς τὴν φυσιολογικὴν αὐτοῦ θέσιν, ἢ ὄχι. Καὶ εἰς μὲν τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ μόνη θεραπεία εἶναι ἡ ριζική, τοὐτέστιν ἡ δι' ἐγχειρήσεως, εἰς δὲ τὴν πρώτην, ἐκτὸς βεβαίως καὶ ταύτης (τῆς ἐγχειρήσεως) δύναται νὰ ληφθῇ διά τὴν θεραπείαν εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις ὑπ' ὄψει καὶ ἡ τοῦ ***κηλεπιδέσμου*** χρῆσις.

Αἱ κήλαι τῶν βρεφῶν, λ. χ. διὰ καταλλήλου ἐπιδέσμου φερομένου ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ νυχθημερόν, δύνανται νὰ θεραπευθῶσιν.

Εἰκ. 354

Κηλεπίδεσμος διπλοῦς

Αἱ κῆλαι τῶν ἐνηλίκων ὑπὸ καταλλήλου ἐπιδέσμου μόνον συγκρατοῦνται οὐδέποτε ὅμως θεραπεύονται. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν χρῆσιν τοῦ κηλεπιδέσμου, ἰδίως δὲ ὅταν οὗτος πρὸς στιγμὴν ἀφαιρεῖται πρέπει νὰ ἀποφεύγηται πᾶς ἀγών, βήξ, πίεσις, δρόμος κλπ.

Ἀναλόγως τοῦ εἴδους τῆς κήλης εἶναι καὶ ὁ ***κηλεπίδεσμος*** διάφορος. Τὰ κυριώτερα συστατικὰ αὐτοῦ εἶναι τὸ ***πιλωτὸν*** (Pelote) καὶ ἡ ***ζώνη***. Τὸ πιλωτὸν χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κλείσῃ τὴν ὀπὴν τῆς κήλης, ἡ δὲ ζώνη εἰς τὸ νὰ κρατήσῃ τοῦτο εἰς τὴν θέσιν του. Εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν κηλεπιδέσμων δι' ἐλαστικοῦ ἐλάσματος (σοῦστα) πιέζεται στερρῶς τὸ πιλωτὸν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου τῆς κήλης, γίνεται δὲ τοῦτο διὰ ζώνης ἐκ χάλυβος, ἥτις περιβάλλει τὸ ἥμισυ τῆς περιφερείας τοῦ σώματος, ὅπου ἐπὶ τῆς ράχεως στηρίζεται δι' εἴδους τινὸς μικροτέρου πιλωτοῦ (ἀγγλικὸς κηλεπίδεσμος).

Εἰς ἄλλα εἴδη κηλεπιδέσμων διὰ νὰ τηρηθῇ τόσον ἡ ἐκ χάλυβος ζώνη ὅσον καὶ τὸ πιλωτὸν εἰς τὴν θέσιν του, τελειώνει ἡ ζώνη μὲ λωρίον, τὸ ὁποῖον ἀφ' οὗ περιλάβῃ ὅλην τὴν μέσην κουμβώνεται ἐπὶ τοῦ πιλωτοῦ.

Οἱ μὲ ἐλάσματα κηλεπίδεσμοι χρησιμοποιοῦνται ἰδίως διὰ βουβωνοκήλας καὶ μηροκήλας. Τὰ πιλωτὰ εἶναι γεμάτα μὲ τρίχα ἀλόγου, τὰ δὲ τῶν ἐπιδέσμων τῶν παιδίων μὲ ἀέρα. Τὸ κυριώτερον κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ κηλεπιδέσμου εἶναι ἡ καλὴ προσαρμογὴ τοῦ πιλωτοῦ.

Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη νὰ γίνηται ἐπὶ παραγγελίᾳ συμφώνως πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸν τόπον τῆς κήλης. Καλὸν δὲ εἶναι νὰ ὑπάρχῃ καὶ δεύτερος κηλεπίδεσμος, δι' ἀλλαγὴν ὅταν ὁ εἷς χαλάσῃ. Κατωθεν τοῦ πιλωτοῦ πρέπει νὰ τίθηται ἄφθονος κόνις τάλκου καὶ λεπτὸν πανί. Διὰ νὰ ἐμποδίζωνται οἱ κηλεπίδεσμοι νὰ γλυστροῦν πρὸς τὰ ἐπάνω, χρησιμοποιοῦνται λωρία, τὰ ὁποῖα εἶναι στερεωμένα ὀπίσω εἰς τὴν ζώνην, διέρχονται κάτωθεν τῶν σκελῶν καὶ κουμβόνονται εἰς τὸ πιλωτόν.

Διὰ διπλᾶς κήλας ἡ ζώνη διατρέχει τὴν μέσην καὶ τελειώνει ἐμπρὸς εἰς τὰ δύο πιλωτά, τὰ ὁποῖα συνδέονται μὲ μικρὸν λωρίον.

Διὰ τὰς ***ὀμφαλοκήλας*** καὶ τὰς ***ἐπιγαστρικὰς*** κήλας, γίνεται χρῆσις ζωνῶν, αἵτινες περιβάλλουν ὅλην τὴν κοιλίαν καὶ αἵτινες εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶναι ἡ κήλη ἔχουν κατάλληλον πιλωτόν.

Εἰς τὰς ὀμφαλοκήλας τῶν παιδίων δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν, κουμβί, δέρμα, νόμισμα ἢ σβώλον ἀπὸ γάζαν, διὰ

SISMANOGLIO MEGARO

τῶν ὁποίων πιέζομεν τὴν κήλην καὶ τὰ ὁποῖα στερεώνομεν μὲ ἔμπλαστρον ἢ μὲ ζώνην (φάσκιαν). (Εἰκ. 356)

Οἱ κηλεπίδεσμοι ὀρκεῖ νὰ φέρωνται μόνον τὴν ἡμέραν, ἐκτὸς ἐὰν οἱ φέροντες βήχουν, ὅτε διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον πρέπει νὰ τοὺς φέρουν καὶ τὴν νύκτα.

Πρὶν ***θέσωμεν*** τὸν κηλεπίδεσμον πρέπει νὰ προσέχωμεν ὅπως τὸ ἔντερον ἔχει εἰσαχθῇ τελείως, ἄλλως διὰ τῆς πιέσεως ἐπέρχονται κωλικοί, ἔμετοι κλπ. Πρὸς τοῦτο θὰ τίθεται τὸ καλλίτερον ὅταν ὁ ἀσθενὴς εἶναι ἐξηπλωμένος μὲ συνεσταλμένα τὰ γόνατα.

Μ' ὅλα ταῦτα ριζικὴ θεραπεία μόνον διὰ τῆς ἐγχειρήσεως δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ. Αὕτη εἶναι ἀκίνδυνος καὶ προφυλάττει ἀπὸ ἐπικινδύνους ἐπιπλοκάς, αἵτινες πάντοτε δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν· (βλ. *Ἐγκεφαλοκήλη, Ὑδροκήλη, Σαρκοκήλη, Αἱματοκήλη*).

Εἰκ. 355

Ἐπίδεσμος ὀμφαλοκήλης εἰς βρέφος μὲ ἁπλοῦν ἔμπλαστρον

ΚΗΛΙΣ ΤΥΦΛΗ καὶ **ΩΧΡΑ** (*βλ. Ὀφθαλμός, Ὄρασις*)

ΚΗΡΙΑ (*Bougies*).

Σωλῆνες κλειστοί, οἱ ὁποῖοι εἰσάγονται εἰς τὰς φυσικὰς κοιλότητας τοῦ σώματος (οἰσοφάγος, οὐρήθρα), εἴτε πρὸς ἐξέτασιν καὶ διαπίστωσιν τῶν σημείων, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει στένωσις, εἴτε πρὸς διαστολήν, εἴτε πρὸς εἰσαγωγὴν φαρμάκων. Τὰ κηρία κατασκευάζονται τόσον ἐκ μετάλλου, ὅσον καὶ ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεως, μαλακοῦ ἢ σκληροῦ (βλ. *Καθετήρ*).(Εἰκ. 355)

ΚΗΡΙΟΝ (*Impetigo*).

Δερματικὴ νόσος κολλητική, ἡ ὁποία ὀφείλεται εἰς μικρόβια πυογόνα. Ἐμφανίζεται ὑπὸ μορφὴν φλυκταινῶν, λευκῶν πρὸς τὸ ὑποκίτρινον, μεγέθους κέχρου. Αἱ φλύκταιναι αὗται σπάνουν γρήγορα, καὶ ἐκκρίνεται ὑγρὸν κιτρινωπὸν τὸ ὁποῖον πηγνυόμενον, σχηματίζει ἐφελκίδας κιτρίνας, μαλακάς. Παρατηρεῖται ἰδίως εἰς χοιραδικὰ παιδία.

ΚΗΡΟΣ

Οὐσία λιπαρά, ἐκκρινομένη ὑπὸ τῶν μελισσῶν. Διαφέρει ἀπὸ τὰς λοιπὰς λιπώδεις οὐσίας, κατὰ τὸ ὅτι εἶναι ἀδιάλυτον ἐντὸς οἰνοπνεύματος καὶ λιπωδῶν ὀξέων. Ὁ φυτικὸς κηρὸς εὑρίσκεται εἰς τοὺς σπόρους πολλῶν φυτῶν, καὶ σχηματίζει τὸ ὥριμον περικάλυμμα ὀπωρικῶν τινων (δαμάσκηνα κλπ.)

Ὁ κηρὸς τῆς μελίσσης χρησιμοποιεῖται πρὸς παρασκευὴν ἀλοιφῶν ἐμπλάστρων, χάρτου διὰ σκόνες. κλπ. Γίνεται ἐπίσης χρῆσις αὐτοῦ διὰ προσωρινὸν σφράγισμα τῶν ὀδόντων, καὶ κάλυμμα τοῦ μέρους τοῦ ὄνυχος, ὅταν λείπῃ οὗτος.

Ὑπάρχουν δύο εἴδη κηροῦ, ὁ κίτρινος καὶ ὁ λευκός.

Εἰκ. 356

Κηρίον ἐκ μετάλλου διὰ τὴν οὐρήθραν.

ΚΗΡΩΔΗΣ ΕΚΦΥΛΙΣΙΣ (*βλ. Ἀμυλοειδὴς ἐκφύλισις*).

ΚΗΡΩΤΗ (*Cerat*)

Μίγμα 10 γρ. λευκοῦ κηροῦ μὲ 30 γρ. ἀμυγδαλολάδου.

Ἐχρησιμοποιεῖτο ἄλλοτε διὰ παρασκευὴν ἀλοιφῶν.

Ἐπειδὴ ταγγίζει, ἀντικαθίσταται σήμερον διὰ βαζελίνης.

ΚΗΤΟΣΠΕΡΜΑ (*βλ. Σπερμακήτιον*).

ΚΙΓΧΟΝΙΝΗ

Ἐξάγεται ἐκ τῶν φλοιῶν τῆς κίνας, ὅπως ἡ κινίνη. Χρησιμοποιεῖται, κατὰ τῶν ἑλωδῶν πυρετῶν, εἰς δόσεις διπλασίας τῆς κινίνης.

ΚΙΚΙΝΟΝ ΕΛΑΙΟΝ (*κ. Ρετσινόλαδο*).

Ἔλαιον, ἐξαγόμενον ἐκ τῶν σπερμάτων τοῦ κοινοῦ κίκκεως (Ricinus communis). Καθάρσιον ἤπιον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐρεθίζει τὸ ἔντερον. Δίδεται εἰς δόσιν $^1/_2$ κ.κ. διὰ βρέφος (1-3 μηνῶν) 1 κ. γλυκοῦ (1 ἔτους), 1 κ. σ. (μέχρι 5 ἐτῶν) καὶ 1-2 κ. σ. διὰ τοὺς ἐνήλικας. Ἐπειδὴ εἶναι κακόγευστον, γίνεται χρῆσις τῶν

Εἰκ. 357

Κίκκις

ἐξῆς διαφόρων μέσων πρὸς διευκόλυνσιν τῆς λήψεως των :

α') Μοιράζομεν τὸν χυμὸν ἑνὸς πορτοκαλίου ἢ λεμονίου εἰς δύο ποτήρια. Χύνομεν ἐντὸς τοῦ ἑνὸς ποτηρίου ἐπὶ τοῦ χυμοῦ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐπὶ τούτου τὸ ἄλλο ἥμισυ τοῦ χυμοῦ, καὶ τὸ πίνομεν ταχέως.

β') Χύνομεν τὸ λάδι ἐντὸς γάλακτος, τὸ θερμαίνομεν, τὸ ἀνακατόνωμεν καλὰ διὰ νὰ γίνῃ γαλάκτωμα.

γ') Χύνομεν τὸ ἔλαιον ἐντὸς κονιάκ, ζωμοῦ, καφέ, ζύθου, ἀρωματικοῦ τινος ποτοῦ.

ΚΙΛΛΑΙΑ (*Quillaia*)

Δένδρον τῆς Χιλῆς. Ὁ φαιὸς φλοιός του, λίαν πλούσιος εἰς σαπωνίνην, καλούμενος ξύλον τοῦ Παναμᾶ (bois de Panama), χρησιμοποιεῖται πρὸς πλύσιν καὶ καθαρισμὸν τῶν ὑφασμάτων, πρὸς

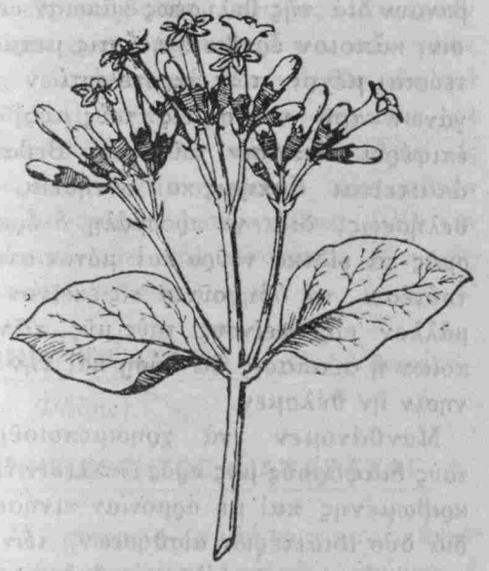
ἀφαίρεσιν τῶν πιτυρίδων τῆς κεφαλῆς καὶ ἐνίοτε ὡς ἀποχρεμπτικόν.

ΚΙΜΩΛΙΑ (*βλ. Ἀνθρακικὸν Ἀσβέστιον*).

ΚΙΝΑ (*Quinquina*)

Φλοιὸς τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν κλάδων διαφόρων δένδρων τοῦ γένους Κιγχόνα.

Αἱ κιγχόναι κατάγονται ἐκ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἔνθα βλαστάνουν εἰς ὕψος 1600—2400μ. ἀνὰ τὰ ὄρη τῆς Βο-

Εἰκ. 358

Κίνα

λιβίας, τῆς Περουβίας, καὶ τῆς Νέας Γρενάδης. Ἀπό τινων δεκαετηρίδων τὸ πολύτιμον τοῦτο φυτὸν μετεφυτεύθη ὑπὸ μὲν τῶν Ἄγγλων εἰς Ἰνδίας παρὰ τὰ Ἰμαλάϊα, ὑπὸ δὲ τῶν Ὁλλανδῶν εἰς Ἰάβαν. Λέγεται γενικῶς ὅτι ἡ Κίνα εἰσήχθη εἰς τὴν Εὐρώπην τῷ 1640 ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ ἀντιβασιλέως της Περουβίας τῆς κομήσσης El - Cinchon.

Αἱ Κίναι διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἀναλόγως τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως : 1) Κίνας φαιάς, 2) Κίνας κιτρίνας ἢ ξανθάς. 3) Κίνας ἐρυθράς. Αἱ φαιαὶ Κίναι περιέχουν ὀλίγην κινίνην, αἱ ἐρυθραὶ μέσην ποσότητα κινίνης, ἐνῷ αἱ κίτριναι εἶναι πλουσιώταται εἰς κινίνην.

Ἡ Κίνα αὐξάνει τὴν ὄρεξιν, εὐνοεῖ τὴν πέψιν, καὶ τακτοποιεῖ τὰς κενώσεις. ***Δίδεται*** ὑπὸ μορφὴν οἴνου (40—50 γρ.), βάμματος (2—15 γρ.), οἰνοπνευματώδους ἐκχυλίσματος (1—4 γρ.), καὶ ἀφεψήματος ἢ ἐμβρέγματος (1—3%)

Ὁ ***οἶνος τῆς κίνας*** (20—40 ‰), τοῦ ὁποίου τόση γίνεται κατάχρησις, δέν θὰ χορηγῆται νηστικά, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ ἢ περὶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος καὶ εἰς μετρίαν ποσότητα.

ΚΙΝΑ (*Σινικὴ*)

Τὸ κλῖμα τῆς Κίνας, ἰδίως τῆς βορείου δύναται νὰ συνοψισθῇ ὡς ἑξῆς : Θερμοκρασία λίαν ὑψηλὴ καὶ θερμότης σχεδὸν τροπικὴ κατὰ τὸ θέρος· βροχαὶ ἄφθονοι καὶ νότιος ἄνεμος ἀπὸ τὸν Ἰούνιον μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ψῦχος δριμύτατον κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ἄνεμον βόρειον καὶ θυέλλας κονιορτοῦ. Αἱ ἐπιδημικαὶ νόσοι (τύφοι ἐξανθηματικοί, εὐλογία, διφθερῖτις, χολέρα,) παρατηροῦνται συχνότατα.

ΚΙΝΑ (*χηνέα, Henné, Κινᾶ-κινᾶ*)

Φυτὸν τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα μεταβαλλόμενα εἰς κόνιν καὶ εἶτα

Εἰκ. 359

Κινᾶ

SISMANOGLIO MEGARO

εἰς πάσταν, ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ὀνύχων καὶ τῆς κόμης πρὸς βαφὴν. Ὁ χρωματισμὸς εἶνε ὑπόξανθος καὶ ἐπιτυγχάνεται ἐντὸς πέντε μέχρι ἓξ ὡρῶν (βλ. *Τρίχες*).

ΚΙΝΑΜΩΜΟΝ *(βλ. Κανέλλα)*

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Κατά τὰ τελευταῖα ἔτη περιεγράφησαν νευρικαὶ παθήσεις καθὼς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ὀφειλόμεναι εἰς τὸν κινηματογράφον.

Αἱ κινηματογραφικαὶ ταινίαι, τῶν ὁποίων τὰ κλισὲ εἶνε ἀτελῶς ἢ ἀνεπαρκῶς ἀνεπτυγμένα, δύνανται νὰ προκαλέσουν διαταραχὰς τῆς ὁράσεως. Ἄτομα τινα εἶνε προδιατεθειμένα. Ὁ ἐλαφρότερος βαθμὸς εἶνε ἡ κούρασις τῆς ὁράσεως, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ὅλοι σχεδὸν οἱ θεαταί, ὅταν αἱ εἰκόνες παίζουν πολύ, καὶ ἡ παράστασις εἶνε κάπως παρατεταμένη. Ἐνίοτε παρετηρήθησαν ἐπιπεφυκίτιδες, κνησμὸς κατὰ τὰ βλέφαρα καὶ πόνοι. Οἱ προδιατεθειμένοι θὰ πέρνουν θέσεις μακρυὰ ἀπὸ τὴν προβολὴν καὶ θὰ χρησιμοποιοῦν κυανᾶ ματογιάλια.

ΚΙΝΗΣΙΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη ἀναγνωρίσασα καὶ ἐκτιμήσασα τὴν σπουδαιοτάτην σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν διὰ τὸν ὀργανισμὸν αἱ κινήσεις, ὄχι μόνον ἐμελέτησε καὶ ἐτελειοποίησεν αὐτάς, ἀπὸ ἀπόψεως καθημερινῶν ἀσκήσεων, διὰ τὴν ἐν γένει εὐεξίαν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ὑγείας τοῦ σώματος, ἀλλὰ εἰσήγαγεν αὐτὰς καὶ εἰς τὴν θεραπείαν διαφόρων παθήσεων. Οὕτω σήμερον ἡ κινησιθεραπεια εἶναι κλάδος τῆς ὅλης φυσικοθεραπείας καὶ περιλαμβάνει τὴν ***γυμναστικήν**** τὴν ***μηχανοθεραπείαν***,* τὰς ***μαλάξεις***.*

ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ ἱκανότης τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἄλλως τε καὶ τῶν ζώων, ἀφ' ἑνὸς νὰ ἀλλάζῃ τὴν στάσιν καὶ θέσιν τῶν μελῶν του, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ κινῆται πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην διεύθυνσιν. Γίνεται δὲ τοῦτο διὰ τῆς χρήσεως τῶν ὀστῶν καὶ τῶν μυῶν. Οἱ μύες, συνδέοντες διάφορα ὀστᾶ καὶ διαφόρους ἄρθρώσεις, συστελλόμενοι φέρουν τὰ ὀστᾶ καὶ μετ' αὐτῶν τὰ μέλη εἰς στάσιν καὶ θέσιν ἣν ἐπιθυμοῦμεν. Οἱ μύες, διὰ τῶν ὁποίων κάμνομεν τὰς κινήσεις, καὶ ἐδῶ πρόκειται περὶ τῶν ἑκουσίων κινήσεων, εὑρίσκονται κατ' ἀνάγκην διὰ νεύρων εἰς σχέσιν μὲ τὸν ἐγκέφαλον, ὅστις εἶναι τὸ ὄργανον τῆς λογικῆς καὶ ὁ τόπος τῆς θελήσεως. Τὰ νεῦρα* ταῦτα τὰ λεγόμενα κινητήρια προσλαμβάνουν διὰ τῆς θελήσεως κάποιαν ὥθησιν, κάποιον ἐρεθισμόν, ὅστις μεταφυτεύεται μέχρι τῶν ἀκροτελευτίων ὀργάνων τοῦ νεύρου εἰς τοὺς μῦς* καὶ ἐπιφέρει σύσπασιν τοῦ μυός. Βεβαίως ἀπαιτεῖται ἄσκησις καὶ συνήθεια τῆς θελήσεως, διὰ νὰ προσβάλῃ ὁ ἐρεθισμὸς τὰ εἰδικὰ νεῦρα καὶ μόνον αὐτά, τοὐτέστι τὰ ὁδηγοῦντα εἰς ἐκεῖνον ἢ μᾶλλον εἰς ἐκείνους τοὺς μῦς, τῶν ὁποίων ἡ σύσπασις θὰ δώσῃ καὶ τὴν κίνησιν ἣν θέλομεν.

Μανθάνομεν νὰ χρησιμοποιοῦμεν τοὺς διαφόρους μῦς πρὸς ἐκτέλεσιν ἐξηκριβωμένης καὶ μὲ ἁρμονίαν κινήσεως διὰ δύο ἰδιαιτέρων αἰσθήσεων, τῶν ὁποίων ἡ μία μᾶς δίδει τὸν βαθμὸν τῆς συστολῆς ἑνὸς ἑκάστου μυὸς καὶ ἡ δευτέρα τὴν στάσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται τὰ μέλη, (***αἴσθησις στερεογνωστικὴ ἢ μυϊκή***),

Ὁ πρῶτος ὅρος ἐκτελέσεως ἑκουσίων κανονικῶν κινήσεων, εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ καταλλήλου θρέψεως νὰ διατηρῆται ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ καταλλήλου ἐναλλαγῆς κινήσεως καὶ ἡσυχίας νὰ διατηρῆται ἡ ἱκανότης πρὸς λειτουργίαν τῶν διαφόρων ὀργάνων, ὡς ἐγκεφάλου, κινητηρίων νεύρων, μυώνων, ὀστῶν, χόνδρων.

Ἡ ἐπιθυμία κινήσεως ἀλλάζει μὲ τὴν ἡλικίαν. Ἂν ἐξαιρέσωμεν τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς γεννήσεως ὅπου τὸ βρέφος ἡσυχάζει, κατὰ τὴν βρεφικὴν τὴν παιδικὴν καὶ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν κάμνει τὸ σῶμα τὰς περισσοτέρας κινήσεις, ἐν ᾧ ἀργότερον συνεπείᾳ τόσον

τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀσχολιῶν ὅσον καὶ τῆς ἡλικίας, ἐπέρχεται ἡ περίοδος τῆς ἡσυχίας. Οὐχ ἧττον πρέπει εἰς κάθε κρᾶσιν καὶ κάθε ἡλικίαν νὰ γίνωνται ἀσκήσεις καὶ κινήσεις ἀνάλογοι πρὸς τὸ σῶμα, μὲ σκοπόν, μὲ μέτρον, μὲ προσοχήν, διότι πλεῖστα ὅσα εἶναι τὰ ἐκ τοιούτων κινήσεων προερχόμενα ὠφελήματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης, τὴν καλλιτέραν κυκλοφορίαν καὶ θρέψιν. Βεβαίως δὲν πρέπει νὰ πίπτωμεν καὶ εἰς ὑπερβολάς, αἵτινες ἐπιφέρουν ὑπέρμετρον κούρασιν μὲ τὰς συνεπείας της Ἂς ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ὅτι αἱ ρυθμικαὶ κινήσεις αἱ γινόμεναι μὲ τάξιν δὲν ὁδηγοῦν τόσον εὐκόλως εἰς κούρασιν λ. χ. ὁ χορὸς μὲ τὸν ρυθμὸν τῆς μουσικῆς, οἱ στρατιῶται μὲ τὴν μουσικὴν πλπ. (βλ. *Κούρασις, Κινησιθεραπεία, Γυμναστική*).

ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΤΑΞΙΑ *(βλ. Νωτιάς Φθῖσις)*.

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΟΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ

Αἱ συνεπείᾳ παθήσεων τοῦ ἐγκεφάλου, νωτιαίου μυελοῦ, νεύρων ἢ μυῶν, διαταραχαὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ κινεῖσθαι, ἐκδηλούμεναι διὰ παραλύσεων, ἀταξίας, τρόμου, σπασμοῦ κλπ.

ΚΙΝΙΝΗ

Ἀλκαλοειδὲς τῆς Κίνας*. Κόνις λευκή, ἄοσμος, πικροτάτη τὴν γεῦσιν. Εἰδικὸν φάρμακον τοῦ ἑλώδους πυρετοῦ.

Ἡ κινίνη εἰς μεγάλας δόσεις καὶ συνεχῶς λαμβανομένη, ἐπιφέρει βόμβους τῶν ὤτων καρηβαρίαν, κεφαλαλγίαν, κώφωσιν καὶ διαταραχὰς τῆς ὁράσεως.

Εἰς τὴν ἰατρικὴν χρησιμοποιοῦνται διάφορα ἅλατα κινίνης. Τὰ συνηθέστερα εἶναι τὰ ἑξῆς :

Θειϊκὴ κινίνη (περιέχει 59-74 % κινίνης), ***ὑδροβρωμικὴ κινίνη*** (60-76 %), ***ὑδροχλωρικὴ κινίνη*** (81 %), ἡ ***ναρδικὴ κινίνη*** (76%). Δύο νέαι σκευασίαι ἄνευ γεύσεως πικρᾶς, συνεστήθησαν τελευταίως ἰδίως διὰ τὰ παιδία, ἡ ***εὐκινίνη*** καὶ ἡ ***ἀριστοχίνη***. Αἱ σκευασίαι αὗται δίδονται εἰς δόσιν 0,05 δ' ἕκαστον ἔτος ἡλικίας, κατὰ μέρον ὅρον. Ἡ δόσις ὅλων σχεδὸν τῶν ἁλάτων κινίνης διὰ τοὺς ἐνήλικας εἶνε 0,50-1,0 (βλ. *Ἐλομίανσις*).

ΚΙΝΟΣΟΛ (*Chinosol*).

Κόνις κρυσταλλική, κιτρίνη, γεύσεως στυπτικῆς καὶ ἀρωματώδους. Χρησιμοποιεῖται ἐξωτερικῶς, ὡς ἀντισηπτικόν, ἰδίως εἰς τὴν μαιευτικήν, εἰς διάλυσιν 1-2 ‰.

ΚΙΡΡΩΣΙΣ ΗΠΑΤΟΣ (*βλ. Ἧπαρ*).

ΚΙΡΣ (*Kirsch*)

Ποτὸν παρασκευαζόμενον ἀπὸ τὰ κεράσια δι' ἀποστάξεως. Περιέχει 40 % οἰνόπνευμα, καὶ ἐλαχίστην ποσότητα κυανυδρικοῦ ὀξέος*.

ΚΙΡΣΟΙ

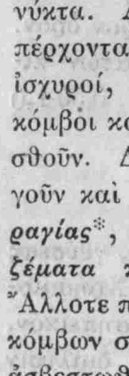
Διεύρυνσις τῶν φλεβῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν αὗται παρουσιάζονται ὡς χονδροὶ κυανοῖ, ἑλικοειδεῖς σωλῆνες κάτωθεν τοῦ δέρματος. Ὀφείλονται εἰς δυσκολίαν κατὰ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ φλεβικοῦ αἵματος, ἕνεκα διαφόρων αἰτιῶν. Δέν εἶναι δὲ ἀπίθανον καὶ νὰ ὀφείλωνται ἐν μέρει εἰς ἀλλοίωσίν τινα τῶν φλεβῶν ὁμοίαν πρὸς τὴν ἀρτηριοσκλήρωσιν. Κατά τινας ἡ κληρονομικότης παίζει ρόλον. Κιρσοὶ δύνανται νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὴν ***κύστιν***, τὸ ***αἰδοῖον*** τὴν ***ἕδραν*** (αἱμορροΐδες) τὰς ***σπερματικὰς φλέβας*** (κιρσοκήλη).

Τὸ συχνώτερον ὅμως παρατηροῦνται εἰς τὰς ***κνήμας***, εἰς ἀνθρώπους οἵτινες στέκονται πολὺ ὀρθοί, εἰς δυσκοιλίους εἰς γυναῖκας αἵτινες ὑπέστησαν πολλοὺς τοκετοὺς καὶ τοῦτο διότι ἡ ἔγκυος μήτρα, (καθὼς καὶ ἡ μήτρα μὲ ὄγκους) πιέζει τὰ ἀγγεῖα τῆς κοιλίας. Εἰς τὰς φερούσας σφιγκτοὺς καλτσοδέτας,* προσβάλλονται γενικῶς εἰς τὴν ἀρχὴν αἱ εἰς τὸ βάθος φλέβες, ἀργότερον δὲ αἱ κατ' ἐπιφάνειαν. Κατ' ***ἀρχὰς*** φαίνονται κυα-

ναῖ γραμμαί, τὰς ὁποίας διαδέχονται χονδρότεραι καὶ αἱ ὁποίαι αὐξάνουν κατὰ τὴν βάδισιν καὶ ἐλαττοῦνται τὴν νύκτα. Αἱ κνήμαι γίνονται βαρεῖαι, ἐπέρχονται μουδιάσματα, πόνοι, ἐνίοτε ἰσχυροί, ἰδίως δὲ ὅταν σχηματισθοῦν κόμβοι καὶ διὰ πιέσεως ἢ τριβῆς ἐρεσθοῦν. Δύνανται ὡσαύτως νὰ διαρραγοῦν καὶ νὰ ἐπιφέρουν σοβαρὰς ***αἱμορραγίας****, ὡσαύτως νὰ προκαλέσουν ***ἐκζέματα καὶ ἕλκη**** ὀδυνηρὰ δυσίατα. Ἄλλοτε πάλιν σχηματίζονται ἐντὸς τῶν κόμβων σκληρὰ στρογγυλὰ σωμάτια ἐξ ἀσβεστωθείσης ἰνικῆς (***Φλεβόλιθοι***). Ὡς ἄλλαι ἐπιπλοκαὶ δύνανται νὰ ἐπέλθουν ***φλεβίτιδες**** καὶ ***ἐρυσίπελας****.

Ἡ περαιτέρω αὔξησις τῶν κιρσῶν προλαμβάνεται διὰ ***περικνημίδων*** ἐλαστικῶν ἢ ἄλλων, διὰ καταλλήλου ***περιτυλίξεως*** τῆς κνήμης μὲ ταινίας ἐκλινοῦς (Bandes), δι' ***ἀποφυγῆς ὀρθοστασίας***, διὰ ***τακτοποιήσεως τῆς ἐντερικῆς λειτουργίας***, δι' ***ἀποφυγῆς καλτσοδετῶν***.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ***θεραπείαν*** τῶν κιρσῶν, ἐὰν μὲν οὗτοι ἔχουν αὐξηθῇ πολὺ καὶ ἐμποδίζουν ἡ μόνη ἀποτελεσματικὴ εἶνε ἡ ***χειρουργική***. Οὐχ ἧττον ἐφαρμοζομένων καλῶς τῶν ἀναφερθέντων προφυλακτικῶν μέτρων, δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἐὰν ὄχι τελεία ἴασις, τοὐλάχιστον μερικὴ τοιαύτη ἢ καὶ ἐπαισθητὴ βελτίωσις.

Εἰκ. 360
Περικνημὶς ἐλαστικὴ διὰ κιρσούς.

Ἐκτὸς τῆς ἀποφυγῆς τῶν αἰτίων τῶν προκαλούντων ἢ καὶ τῶν ἐπιδεινούντων τοὺς κιρσούς, τὸ κυριώτερον, τὸ ὁποῖον ἔχουν νὰ κάμουν οἱ πάσχοντες εἶνε μὲ κάθε τρόπον νὰ ἐνισχύσωσι τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος εἰς τοὺς μῦς καὶ εἰς τὰ τοιχώματα τῶν φλεβῶν, διὰ καταλλήλου ὑδροθεραπείας καὶ κινησιθεραπείας (μαλάξεων, περιπάτου, γυμναστικῆς). Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ***περικνημίδας*** αὗται πρέπει νὰ εἶνε εὔκαμπτοι, χωρὶς πατοῦναν καὶ δάκτυλα, καὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν κνήμην. Πρέπει νὰ τίθενται τὸ πρωΐ, ἐν ὅσῳ εἴμεθα πλαγιασμένοι καὶ ἀφ' οὗ ἔχωμεν σηκώσῃ ἐπί τινα χρόνον τὸν πόδα εἰς τὸν ἀέρα, διὰ νὰ κατέλθῃ τὸ αἷμα.

Ἀντὶ περικνημίδων δύνανται νὰ τεθοῦν ταινίαι (Velpeau) ἢ βαμβακεραί, πάντως πορώδεις διὰ νὰ ἐξέρχηται ὁ ἱδρὼς καὶ νὰ ἐπιτίθενται μὲ τέχνην (βλ. ***Ἐπίδεσμος***)

Τόσον αἱ περικνημίδες ὅσον καὶ αἱ ταινίαι κατὰ τὴν νύκτα καθὼς καὶ ὅταν εἴμεθα ἐξηπλωμένοι τὴν ἡμέραν πρέπει νὰ ἀφαιρῶνται.

ΚΙΡΣΟΚΗΛΗ

Διεύρυνσις τῶν φλεβῶν τοῦ σπερματικοῦ λώρου, δηλ. τῶν φλεβῶν αἵτινες διήκουν ἐκ τοῦ ὄρχεως εἰς τὴν ἐντὸς τῆς λεκάνης κειμένην εἰλεακὴν φλέβα. Κατὰ ταύτην τὰ διευρυνθέντα ἀγγεῖα φαίνονται καὶ γίνονται αἰσθητὰ ὡς μαλακοί, κομβώδεις ὄγκοι κατὰ μῆκος τῶν ὄρχεων, οἵτινες αὐξάνουν κατὰ τὴν ὀρθοστασίαν καὶ τὸν μακρὸν περίπατον, ὅτε καὶ ἐπιφέρουν αἴσθημα βάρους καὶ πόνους. Οἱ διάφοροι οὗτοι ὄγκοι πληροῦν τὸν σάκκον τῶν ὄρχεων καὶ ἐνίοτε μὲν εἶναι μόλις αἰσθητοί, ἄλλοτε ὅμως φθάνουν τὸ μέγεθος τῆς κεφαλῆς ἀνδρός.

Ἡ κιρσοκήλη ἀποδίδεται εἰς χρονίαν ***δυσκοιλιότητα***, ὅτε συνήθως εἶναι πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος, συνεπείᾳ πιέσεως τοῦ παχέος ἐντέρου ἐπὶ τῆς εἰλεακῆς φλεβός, εἰς ***αὐνανισμόν***, εἰς κακῶς ἐφηρμοσμένον ***κηλεπίδεσμον***, εἰς ***παθήσεις ὄρχεως***.

Τὸ πάθος εἶναι περισσότερον δυσάρεστον παρὰ ἐπικίνδυνον, δύναται δὲ νὰ γίνῃ αἰτία σχηματισμοῦ ***ὑδροκήλης****.

Διὰ συχνῶν ἐφαρμογῶν ψυχρῶν ἐπιθεμάτων καὶ διὰ καταλλήλου ἀναρτῆρος* αἱ προκαλούμεναι στενοχωρίαι ἐλαφρύνονται, ἄλλως παρουσιάζεται ἀνάγκη ἐγχειρήσεως.

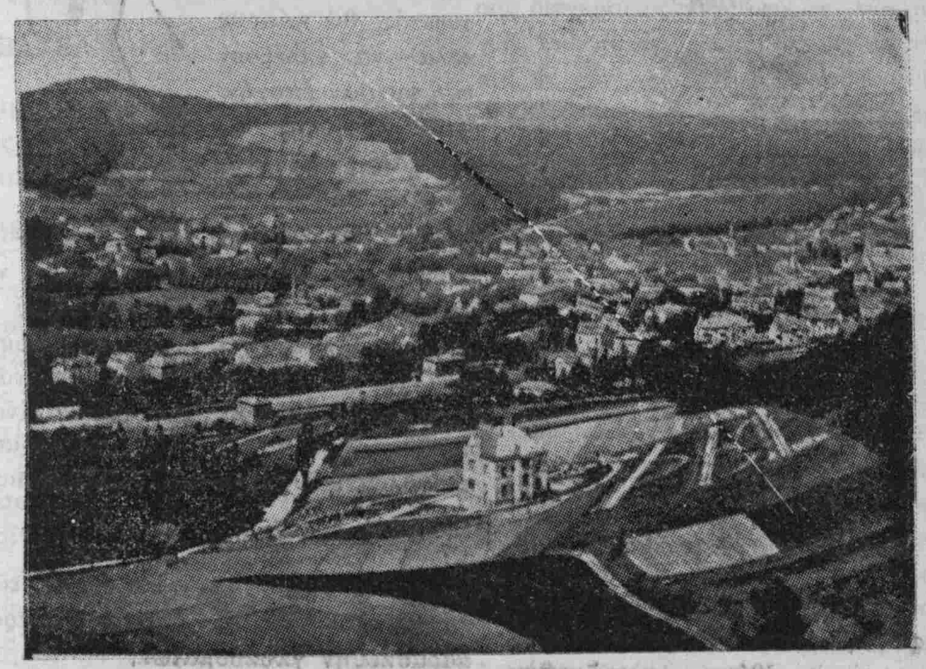
ΚΙΣΑΡΝΑ

Ἐλαφρὰ ὀξυπηγὴ εἰς ἀπόστασιν 1 ½ ὥρας τῆς Τραπεζοῦντος.

ΚΙΣΣΙΓΚΕΝ (*Kissingen*)

Λουτρόπολις ἐν Βαυαρίᾳ εἰς ὕψος 190 μ. ὑ. ἐ. θ. Ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ Κίσσινγκεν 3 κατατάσσονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ψυχρῶν ἁλιπηγῶν καὶ ἔχουν τὴν ἑξῆς σύστασιν :

	Χλωρ. Νάτριον	Ἐλεύθ. ἀνθρακ. ὀξὺ	Θερμ.
Πηγὴ Solsprudel	11,7 ‰	1024 κ. ἑκμ.	18,6ºE
» Scl:œnbornsprudel	9,5	903 »	18,5λE
» Rakoczy	5,8	1006 »	10,7ºE

Εἰκ. 361
Κίσσιγκεν

1 εἶναι πικροπηγὴ καὶ περιέχει 5,0 θειϊκὴν μαγνησίαν, 5,8 θειϊκὸν νάτριον, 7,6 χλωριοῦχον νάτριον, 3,8 χλωριοῦχον μαγνησίαν. ***Ἐποχή*** : 1 Ἀπριλίου—Ὀκτωβρίου. ***Κατάλληλος*** διὰ γαστροεντερικοὺς κατάρρους, πολυσαρκίαν, ἀρθριτισμόν.

ΚΙΣΣΟΣ (*Lierre*)

Τὸ εἶδος τὸ καλούμενον lierre terrestre χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἰατρικήν. Αἱ ἀνθισμέναι κορυφαί του χρησιμοποιοῦνται ὡς μαλακτικαὶ διὰ τὰς ὀξείας ἢ χρονίας παθήσεις τῶν πνευμόνων, ὑπὸ μορφὴν ἐγχύματος (1 %) ἢ σιροπίου

Εἰσέρχονται εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ***Ἑλβετικοῦ τεΐου***. (Εἰκ. 362)

ΚΙΤΡΙΚΟΝ ΝΑΤΡΙΟΝ (*βλ. Νάτριον*)

ΚΙΤΡΙΚΟΝ ΟΞΥ

Εὑρίσκεται εἰς μέγαν ἀριθμὸν φυτικῶν προϊόντων (λεμονίων, φραγκοσταφύλων κτλ.) Δίδεται εἰς δόσιν 2—6 γρ. ὡς λεμονάδα, πόμα ἢ σιρόπιον.

ΚΙΤΡΙΝΑΔΑ (*βλ. Ἴκτερος*)

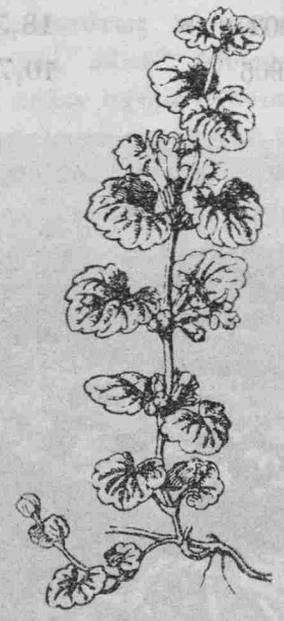
ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ

Νόσος μολυσματικὴ τῶν τροπικῶν χωρῶν. Ὁ κίτρινος πυρετὸς εἶναι ἐνδημικὸς εἰς τὰ παράλια τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ, εἰς τὰς Ἀντίλλας, εἰς Βραζιλίαν καὶ τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἀφρικῆς. Ἐκ τῶν διαφόρων τούτων ἐστιῶν δύναται νὰ μεταφερθῇ καὶ νὰ ἐνσκήψῃ

SISMANOGLIO MEGARO

ἐπιδημικῶς ἐπί τινων ἄλλων χωρῶν τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ὅπως ἀποδεικνύουν αἱ πολλαὶ ἐπιδημίαι Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Πολλὰ μικρόβια περιεγράφησαν, ὡς φορεῖς τῆς ἀσθενείας. Ἡ ἀσθένεια μεταδίδεται δι' ἑνὸς εἴδους κώνωπος, τῆς *στεγόμυιας*. (Εἰκ.363)

Ὁ κώνωψ οὗτος ἔχει μερικὰς ἰδιο-

Εἰκ. 362

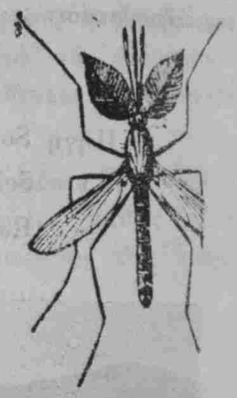
Κισσὸς (Lierre terrestre)

τροπίας : δαγκάνει κατὰ προτίμησιν τὸν λευκὸν παρὰ τὸν αἰθίοπα, τὸν ξανθὸν παρὰ τὸν μελαγχροινόν, τὸν νεωστὶ ἐλθόντα εἰς τόπον τινα παρὰ τὸν παλαιὸν κάτοικον. Τὴν ἡμέραν κρύπτεται εἰς τὰς σκοτεινὰς γωνίας τῆς οἰκίας, ἰδίως δὲ ὑπὸ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ σκοῦρα ὑφάσματα. Τὴν νύκτα ἐξέρχεται δαγκάνει καὶ μεταδίδει τὴν νόσον. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι ὁ κίτρινος πυρετὸς μεταδίδεται κυρίως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ κατὰ τὴν νύκτα.

Τὸ ψῦχος ἐξαφανίζει τὴν ἐπιδημίαν.

Ὁ κίτρινος πυρετὸς *ἀρχίζει* μὲ ῥῖγος, κεφαλαλγίαν, κόπωσιν καὶ πυρετὸν ὑψηλόν. Ἐπακολουθοῦν ἔμετος καὶ κιτρινάδα (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἀσθενείας). Εἰς τὰς ἐλαφρὰς μορφὰς ἡ ἴασις ἐπέρχεται δι' ἱδρώτων τὴν 3ην ἡμέραν, εἰς τὰς βαρείας μορφὰς ἡ ἀσθένεια διαρκεῖ 6,10 ἢ καὶ περισσοτέρας ἡμέρας, ὁπότε ἐπέρχεται καὶ ὁ θάνατος

Ἡ *θεραπεία* συνίσταται εἰς χρῆσιν ἐλαφρῶν καθαρσίων, ψυχρῶν ἀρωματικῶν πλύσεων, λεμονάδων, οἴνου, κίνα καὶ καμπανίτου.

Εἰκ. 363

Στεγόμυια

Πρὸς *προφύλαξιν* ἀπὸ τὴν νόσον τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα θέλουν νὰ μεταβοῦν εἰς χώρας, ὅπου ἐνδημεῖ ὁ κίτρινος πυρετός, θὰ κάμουν καλὰ νὰ ἐκλέξουν τὴν ψυχρὰν ἐποχήν. Ὅταν θὰ ἔλθῃ τὸ καλοκαῖρι, θὰ εἶνε ἐγκληματισμέναῆδη. Ἄλλως θὰ ἐγκαταλείψουν τὰς πόλεις τῆς παραλίας διὰ νὰ μεταβοῦν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὅπου ἡ ἀσθένεια δέν ὑπάρχει. Ἐπιβάλλεται τροφὴ λίαν ἐλαφρά, ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν κατοίκων, καὶ χρῆσις πολὺ μετρία οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. (Διὰ τὰ λοιπὰ προφυλακτικὰ μέτρα πρβλ. Ἐλομίανσις).

ΚΙΤΡΟΝ (*Cedrat*).

Καρπὸς φυτοῦ τῆς οἰκογενείας τῶν χρυσομηλοειδῶν. Χρησιμοποιεῖται πρὸς παρασκευὴν γλυκυσμάτων.

ΚΙΤΡΟΦΑΙΝΗ (*Citrophène*).

Κόνις λευκή, ἀντιθερμικὴ καὶ ἀναλγησική, χρησιμοποιουμένη κατὰ τῶν νευραλγιῶν καὶ τοῦ ρευματισμοῦ εἰς δόσιν 1-4 γρ. ἐντὸς καψυλίων ἢ ποτήματος.

ΚΙΧΩΡΙΟΝ

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν τρία ἰδίως εἴδη, χρησιμοποιούμενα ὡς τροφὴ καὶ ὡς φάρμακον.

1ον *Κιχώριον ἄγριον* (κ. ραδίκια, chicorée sauvage). Τὰ φύλλα του τρώγονται ὡς σαλάτα. Θεωρεῖται ὡς εὐστόμαχον, τονωτικὸν καὶ ἐλαφρῶς καθαρτικόν (ἔγχυμα 1 % νωπῶν ἢ ξηρῶν φύλλων).

Τὸ *σιρόπιον τοῦ κιχωρίου* (τὸ ἁπλοῦν) εἶνε καθαρτικὸν διὰ τὰ παιδιά. Ἡ ῥίζα τοῦ κιχωρίου, καβουρδιζομένη καὶ ἀλεθομένη χρησιμεύει πρὸς ἀντικατάστασιν ἢ νόθευσιν τοῦ καφέ.

2ον) *Κιχώριον ἥμερον* (κ. *Ἀντίδια ἢ Πικρομάρουλον*, (Chicorée endive).

3ον) *Πικραλίδα ἢ ἀγριοραδίκια, ἢ πικρὶς τῶν ἀρχαίων* (Chicorée sauvage).

Τὰ δύο τελευταῖα εἴδη χρησιμοποιοῦνται ὡς σαλάτα.

ΚΛΑΒΑΤΕΛ

Κλιματικὸς σταθμὸς πλησίον τοῦ Δαβὸς ἐν Ἑλβετίᾳ, ὀνομαστὸς διὰ τὰ φθισιατρεῖα του.

ΚΛΑΙΕΙΝ

Εἶναι ἐκπνοὴ ἠχηρὰ διαδοχική, ἀκολουθουμένη ὑπὸ βαθέων εἰσπνοῶν, μερὸν δακρύων. Ὁ μηχανισμὸς τοῦ κλάματος γίνεται ὡς ἑξῆς : ἐκπνέομεν εἰς βραχείας, ἐπιπολαίας, διαδοχικὰς φάσεις, ἰδίως ἀπὸ τὴν μύτην, διὰ νὰ εἰσπνεύσωμεν εἶτα βαθέως. Οἱ ῥώθωνες διανοίγωνται καὶ ὁ λαιμὸς τείνεται πρὸς τὰ ἐμπρός, ἕως ὅτου τὰ δάκρυα χυθοῦν ἐπὶ τῶν παρειῶν. Εἰς μεγάλας λύπας καὶ στενοχωρίας τὸ κλάμα ἔχει ἐπίδρασιν λίαν εὐεργετικήν. Κρίσεις δακρύων ἐπέρχονται συχνότατα εἰς γυναῖκας ὑστερικὰς καὶ νευρικὰς. (βλ. *Γέλως*).

ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΝΟΝ

Οὐδεμία ἄσκησις ἐπιφέρει τόσην κόπωσιν εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα, ὅσον τὸ παίξιμον τοῦ πιάνου. Διὰ τοῦτο τὸ πολὺ παίξιμον ἔχει πολλάκις συνεπείας κακὰς εἰς τὰ παιδία. Ἀπεδείχθη φυσιολογικῶς, ὅτι ὄχι μόνον κουράζει τὰς χεῖρας καὶ τὰ δάκτυλα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐγκεφαλικὴν λειτουργίαν.

Ἡ ὅρασις, ἡ ἀκοή, τὸ νευρικὸν καὶ ἐγκεφαλικὸν σύστημα, τὸ μυϊκὸν σύστημα βραχιόνων, χειρῶν, δακτύλων, ποδῶν, ὅλα ὀφείλουν νὰ συνεργασθοῦν ταυτοχρόνως εἰς μίαν μουσικὴν ἐπὶ τοῦ πιάνου ἄσκησιν. Δὲν πρέπει ἄρα νὰ ἐκπληττώμεθα ἐάν εἰς τὴν ἀδυναμίαν καὶ νευρικότητα πολλῶν κορασίδων, συντελοῦν καὶ αἱ μουσικαὶ ἀσκήσεις ἔν τινι μέτρῳ πάντοτε. Τὸ πιάνο δὲν θὰ ἀρχίζει πρὸ τοῦ 10ου ἔτους τῆς ἡλικίας. Θὰ ἐπιδίδονται εἰς αὐτὸ μόνον παιδία ὑγιᾶ μὲ μουσικὸν τάλαντον προικισμένα.

Διὰ τὰ ἀγόρια θὰ ἤμεθα αὐστηρώτεροι, διότι εἰς τὸ σχολεῖον κουράζονται περισσότερον. Ὅταν παρουσιασθῇ σπασμὸς τῶν δακτύλων, ἕνεκα νοσηρᾶς διεγέρσεως τῶν νεύρων τῶν μυώνων, θὰ παύεται ἐπὶ μῆνας τὸ πιάνο καὶ θὰ γίνῃ ἡ δέουσα φεραπεία (ὑδροθεραπεία ἠλεκτροθεραπεία κλπ. (πρβλ. *Γραφικὸς σπασμός*) (βλ. *Μουσικοθεραπεία*).

ΚΛΕΙΣ

Ὀστοῦν ἐπίμηκες ἑνῶνον τὸ στέρνον πρὸς τὴν ὠμοπλάτην.

ΚΛΕΙΤΟΡΙΣ

Μικρὸν γεννητικὸν ὄργανον τῆς γυναικός, ἀνάλογον πρὸς τὸ πέος, κείμενον εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς εἰσόδου τοῦ κολεοῦ, μεταξὺ τῶν χειλέων, ἱκανὸν πρὸς στύσιν καὶ διέγερσιν. Ὅπως τὸ πέος, κατὰ τὴν συνουσίαν ὑπερπληροῦται αἵματος καὶ λαμβάνει στερεότητά τινα. Εἰς φυλάς τινας τῆς Ἀφρικῆς ἔχει μέγεθος ἀρκετὸν καὶ ἐκτέμνεται διὰ περιτομῆς. Τὸ ἀφύσικον μέγεθος τῆς κλειτορίδος δίδει αἰτίαν εἰς γεννητικὰς παρεκτροπάς. (Λέσβιος ἔρως).

ΚΛΕΠΤΟΜΑΝΙΑ

Ἡ μανία τοῦ κλέπτειν εἶναι μία μορφὴ τῆς λογικευομένης μανίας. Ἀπαντᾷ εἰς φρενικάς τινας νόσους καὶ εἰς γυναῖκας ὑστερικάς.

ΚΛΕΡΜΟΝ-ΦΕΡΑΝ

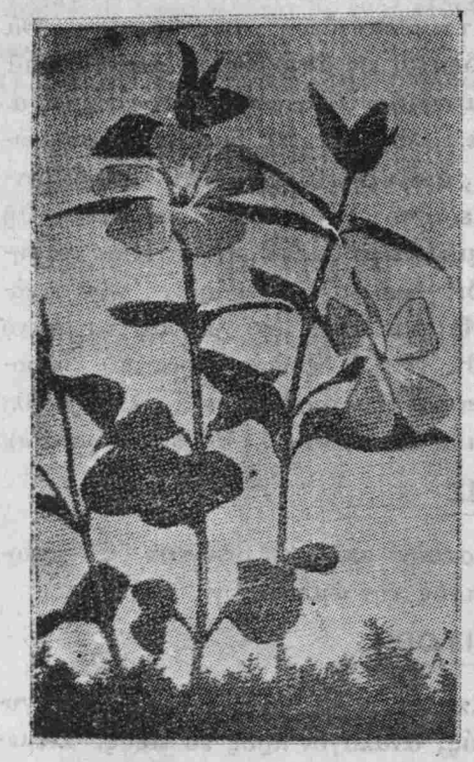
Σταθμὸς μεταλλικῶν ὑδάτων σιδηρούχων ἐν Γαλλίᾳ. Χρησιμοποιοῦνται κατὰ τῆς ἀναιμίας ὡς ποτὸν καὶ λουτρά.

ΚΛΗΜΑΤΙΣ (*Pervenche*).

Τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ τούτου ἔχουν γεῦσιν πικρὰν καὶ στυπτικήν. Εἰς μι-

SISMANOGLIO MEGARO

κρὰς δόσεις, ἐνεργοῦν ὡς τονωτικὰ καὶ στυπτικά. Τὸ ἔγχυμα τοῦ φυτοῦ (1 %) χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς ἀντιγαλακταγωγόν, πρὸς παῦσιν τοῦ

Εἰκ. 341
Κληματὶς

γάλακτος (διὰ νὰ γυρίσῃ τὸ γάλα). Τὸ φυτὸν εἰσέρχεται εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ Ἑλβετικοῦ τεΐου.

ΚΛΗΜΑΤΙΤΙΣ (*Κηλματὶς κ. Κλιμαξίδα. Ἀγράμπελη. Ἀγρηλίτσα, Clématite*).

Τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ τούτου ἐχρησιμοποιοῦντο ἄλλοτε διὰ τὴν θεραπείαν τῆς λέπρας καὶ τῆς ψώρας. Μὲ τὰ ψιλοκομμένα φύλλα τῆς κληματίδος, οἱ ἑπαῖται προκαλοῦν πληγὰς εἰς τὰς κνήμας των, διὰ νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν δημοσίαν φιλανθρωπίαν.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΣ

Μεταφορὰ διαθέσεων τῶν γεννητόρων εἰς τὰ τέκνα. Κατὰ τὴν σύλληψιν προσλαμβάνει τὸ παιδὶ ὄχι μόνον τὰς γενικὰς ἰδιότητας τῆς φυλῆς του, τοῦ γένους, ἀλλὰ καὶ τὰς τοιαύτας τῶν γονέων του καὶ τοῦτο διότι εἰς τὴν χρωματίνην τοῦ βλαστοπλάσματος (βλ. *Γονιμοποίησις, Σύλληψις*) τῶν γονέων μας ὑπάρχουν προδιωρισμέναι ὅλαι αἱ ἰδιότητες τοῦ ὀργανισμοῦ μας. Τὸ νὰ μὴ εἶναι ὅλα τὰ παιδία τῶν αὐτῶν γονέων ὅμοια πρὸς ἄλληλα, ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸ ὅτι οἱ ἐξωτερικοὶ ὅροι ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἀναπτύσσονται δύο ἄτομα τόσον ἐντὸς τῆς μήτρας ὅσον καὶ ἔπειτα, δὲν εἶναι πάντοτε οἱ αὐτοί, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι τὰ παιδία τῶν αὐτῶν γονέων οὐδέποτε σχεδὸν παραλαμβάνουν τὰς ἰδίας προδιαθέσεις καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ποσότητα.

Κατὰ τὴν κληρονομικότητα δὲν εἶναι σπάνιον μία γενεὰ νὰ ὑπερπηδηθῇ οὕτως ὥστε ἰδιότης νοσηρὰ ἢ μὴ τῶν πάππων νὰ φανερωθῇ εἰς τοὺς ἐγγόνους (*ἀταβισμὸς**). Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, προκειμένου ἰδίως περὶ ἀσθενείας, παραδεχόμεθα ὅτι ἡ διάθεσις ἐκληροδοτήθη μὲν ἀπὸ τοὺς πάππους εἰς τοὺς γονεῖς καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς εἰς τὰ τέκνα ἀλλὰ μὴ παρουσιασθέντων εἰς τοὺς γονεῖς αἰτίων ***προκαλούντων*** τὴν νόσον, αὕτη δὲν ἐξεδηλώθη εἰς αὐτούς, ἐμφανισθεῖσα εἰς τὰ τέκνα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνεφάνησαν τὰ αἴτια.

Ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος ἐπεκτείνεται ἐπὶ ἰδιοτήτων τοῦ σώματος μετὰ τῶν διαφόρων αὐτοῦ ἐξωτερικῶν παραρτημάτων, ἐπὶ ἰδιοτήτων πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν, ἐπὶ ἰδιοτήτων νοσηρῶν. Ὡς πρὸς τὰς ***ἰδιότητας τοῦ σώματος*** κληρονομεῖται τὸ σχῆμα αὐτοῦ, τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου ρινός, στόματος, τὸ χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν τριχῶν, τοῦ δέρματος (ἐλῆες) μερικαὶ παραμορφώσεις (6 δάκτυλοικλπ.)

Ἐκ τοῦ ***πνευματικοῦ*** καὶ ***ψυχικοῦ*** ἐδάφους κληρονομεῖται ὁ χαρακτήρ, ἡ εὐφυΐα, ἡ ἐνεργητικότης, τὸ μουσικὸν τάλαντον, ἡ ἀγάπη πρὸς τὰς ἐπιστήμας, τέχνας κλπ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ κυριώτερον μέρος, τὸ τῆς κληρονομικότητος ***νοσηρῶν***

ἰδιοτήτων, ἀναφέρομεν ὅτι μία ἀσθένεια ***ποτὲ*** δὲν δύναται νὰ κληρονομηθῇ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κληρονομεῖται εἶναι τὰ ὄργανα καὶ μὲ αὐτὰ αἱ λειτουργίαι των. Ταῦτα δύνανται νὰ εἶναι ἢ μὴ ἐλλειπῶς ἀνεπτυγμένα ἢ καὶ μὲ ἐλαχίστην ἀντίστασιν. Οὕτω λ. χ. δύναται νὰ κληρονομηθῇ ἡ ἰδιότης τῆς μὴ ὁμαλῆς πήξεως τοῦ αἵματος (αἱμοφιλία), ἡ ἰδιότης τῆς μὴ καταστροφῆς ἐν τῷ σώματι τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος καὶ τὸ ὁποῖον μένει εἰς τὸ σῶμα (ἀρθρῖτις), ἡ ἰδιότης τῆς μὴ καύσεως τοῦ σακχάρου (διαβήτης), ἡ μυωπία, ἡ ἀχρωματοψία, κλπ. καθὼς καὶ μερικαὶ νοσηραὶ ἐκδηλώσεις τῆς ψυχικῆς λειτουργίας (φρενικαὶ νόσοι).

Μία ἀσθένεια ἄρα δὲν κληρονομεῖται, διότι διὰ τὴν ἀσθένειαν χρειάζεται πάντοτε καί μία προκλητικὴ αἰτία.

Κληρονομεῖται ὅμως ἡ ***προδιάθεσις τῆς νόσου*** καὶ τοῦτο ἕνεκα κληρονομηθέντων ὀργάνων καὶ λειτουργιῶν μὲ μειονεκτικὴν ἀξίαν.

Ἡ κληρονομικὴ αὕτη προδιάθεσις διὰ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην νόσον, ὀφείλεται εἰς τὴν κατὰ τὴν σύλληψιν ὕπαρξιν τῆς νόσου εἰς τοὺς γονεῖς καὶ ἡ ὁποία ὑφίσταται ἐνίοτε τὸν περὶ ἀταβισμοῦ νόμον. Θέτει τὸν ὀργανισμὸν ἢκαὶ ὄργανόν τι εἰς τοιαύτην εὐαίσθητον κατάστασιν, ὥστε ἡ ἐλαχίστη βλαβερὰ ἐπίδρασις, ἥτις ἕνα ὑγιᾶ ὀργανισμὸν καὶ ἓν ὑγιὲς ὄργανον θὰ τὸ ἄφηνεν ἀνέπαφον, ἐπιφέρει εἰς αὐτὸ εὐκόλως τὴν προδιατεθειμένην νόσον.

Αἱ ἐκ γενετῆς ὑπάρχουσαι νόσοι δὲν εἶναι κληρονομικαί, ὑπὸ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως, παρὰ ὀφείλονται εἰς μὴ εὐμενεῖς ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἀναπτύσσονται τὰ ἔμβρυα ἐν τῷ σώματι τῶν γονέων λ. χ. ἀδυναμία αὐτῶν, κακὴ θρέψις κλπ.

Προκειμένου περὶ κληρονομικότητος τῶν δύο σπουδαιοτέρων νόσων, τῆς ***φυματιώσεως*** καὶ τῆς ***συφίλιδος*** παραπέμπομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τελείως κανονικὸς καὶ ἐλεύθερος μειονεκτημάτων καὶ ἐλαττωμάτων καὶ νοσηρῶν καταστάσεων δὲν εἶναι καὶ δὲν γίνεται κανεὶς ἄνθρωπος. Τὸ μόνον μέσον ***προλήψεως*** τῆς κληρονομικότητος εἶναι ἡ ἀποφυγὴ τῆς διατηρήσεως τοῦ γένους, ἄρα ἀποφυγὴ γάμου ἢ τοὐλάχιστον τεκνοποιείας. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι πάντοτε εὔκολον καὶ ἐπειδὴ ἡ παρουσία νόσου δὲν εἶναι πάντοτε γνωστή, πρέπει ἡ προδιάθεσις εἰς τὸ παιδί νὰ καταπολεμῆται ἐγκαίρως δι' ἀπομακρύνσεως ἐκ τοῦ περιβάλλοντος, διὰ καταλλήλου θρέψεως καὶ ἐν γένει διὰ συστηματικῆς ὑγιεινῆς ἀγωγῆς, οὕτως ὥστε ὑπὸ τὴν διαρκῆ ἐπίδρασιν εὐμενῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων καὶ ἀποφυγὴν αἰτιῶν, νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἐκδήλωσις τῆς νόσου τῆς νόσου τῆς ὁποίας τὴν προδιάθεσιν ἔχει τὸ παιδὶ κληρονομήσῃ ἀπὸ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ.

ΚΛΙΒΑΝΟΣ ΑΠΟΛΥΜΑΝΤΙΚΟΣ (*βλ. Ἀπολύμανσις*).

ΚΛΙΜΑ καὶ ΚΛΙΜΑΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Τὸ κλῖμα δηλ. τὸ σύνολον τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν μέσην κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας ἑνὸς τόπου, ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς συστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, τῆς θερμότητος της, τῆς ἡλιάσεως τοῦ τόπου, τῆς ὑγρασίας, τῆς πιέσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, τῆς κινήσεως τοῦ ἀέρος καὶ τῆς ἠλεκτρικῆς αὐτῆς καταστάσεως.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύστασιν ***τῆς ἀτμοσφαίρας*** αὕτη πρέπει νὰ εἶναι καθαρὰ ὅσον τὸ δυνατόν. Ἰδίως δὲ ἀπὸ κλιματοθεραπευτικῆς ἀπόψεως μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ ποσότης κονιορτοῦ εἰς τὸν ἀέρα. Αἱ μεγαλείτεραι ἀκαθαρσίαι τῆς ἀτμοσφαίρας περιορίζονται εἰς τὰ κατώτερα στρώματα αὐτῆς δηλ. ἀκριβῶς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀναπνέομεν. Μόλις ὑψωθῶμεν κατά τινας ἑκατοντάδας μέτρων, εὑρισκόμεθα εἰς καθαρὰ καὶ ὑγιᾶ στρώματα, ἐλεύθερα σχεδὸν κονιορτοῦ. Ἐπίσης ἐλεύθερα τοιούτου εἶναι καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη. Ἐξ ἄλλου αἱ βροχαὶ καθαρίζουν τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ τὰς ἀνοργάνους καθὼς καὶ ἀπὸ τὰς ὀργανικὰς οὐσίας.

Ἡ ***θερμότης τῆς ἀτμοσφαίρας***, ἥτις

SISMANOGLIO MEGARO

ἐλαττοῦται ἀπὸ τὸν ἰσημερινὸν πρὸς τοὺς πόλους, ὑφίσταται διαφόρους ἀλλοιώσεις καὶ ἐκ διαφόρων αἰτίων, οὕτως ὥστε τόποι εὑρισκόμενοι ὑπὸ τὸν αὐτὸν βαθμὸν πλάτους νὰ ἔχουν διαφόρους θερμοκρασίας.

Ἡ φυσιολογικὴ ἐνέργεια τῆς ***θερμότητος*** τοῦ ἀέρος ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν ταὐτοχρόνως ὑπάρχουσαν ὑγρασίαν αὐτοῦ, ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἡλίου καὶ ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς γῆς (ἀνακλαστική).

Ἡ ***ὑγρασία*** ἑνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα ὑδρατμῶν τῆς ἀτμοσφαίρας ὡς καὶ τὴν ποσότητα τῆς βροχῆς.

Ἡ ***ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις*** ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου κυμαίνεται ἀναλόγως τῆς ὥρας, τῆς ἡμέρας, καὶ τοῦ ἔτους, διαφόρων δὲ τόπων ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ἀναλόγως τοῦ ὕψους των. Γενικῶς εἶναι ὑψηλὴ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης 760 χλμ. ὑδραργύρου. Αἱ κυμάνσεις ὅμως τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εἶναι ἀσήμαντοι καὶ οὐδόλως ἐπηρεάζουν τὸν ὑγιᾶ ὀργανισμόν. Ἐν τούτοις ἡ φυσιολογικὴ ἐπίδρασις ἠλαττωμένης ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως ἔχει μεγάλην σημασίαν καὶ ἐπ' αὐτῆς βασίζεται ἡ *ὑψοθεραπεία**.

Σχέσιν μὲ τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν ἔχουν οἱ ***ἄνεμοι***, καθότι ὁ ἀὴρ μεταβαίνει ἀπὸ μέρη μὲ ὑψηλὴν πίεσιν εἰς τοιαῦτα μὲ χαμηλήν. Ἐπίσης καὶ ἡ ***θερμότης*** τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς παίξει ρόλον πρὸς τοῦτο καὶ ἐπειδὴ αὕτη εἶναι ἰσχυροτέρα πλησίον τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ ἐλαττοῦται πρὸς τοὺς πόλους, διὰ τοῦτο ὁ διὰ τῆς θερμότητος διαστελλόμενος ἀὴρ εἰς τοὺς τροπικούς, ἐγείρεται εἰς ὡρισμένον ὕψος καὶ διευθύνεται πρὸς τοὺς πόλους, ἐν ᾧ ἀπὸ τοὺς πόλους τὰ κάτω ψυχρὰ τμήματα τοῦ ἀέρος διευθύνονται πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. Ἐκεῖ δὲ ὅπου συναντῶνται τὰ δύο ρεύματα ἀέρος ὑπάρχει νηνεμία.

Εἰς τὴν εὔκρατον ζώνην καὶ εἰς ὑψηλότερα πλάτη ἐξαρτᾶται ἡ κίνησις τῶν κάτω στρωμάτων τοῦ ἀέρος ἀπὸ τὴν ἄνισον θέρμανσιν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς. Γενικῶς ὅμως τὸν χειμῶνα μεταβαίνει ὁ ψυχρότερος ἀὴρ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ θέρος ὁ ψυχρότερος τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν ξηράν. Οὕτως εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη. τὸ πρωΐ, ὅταν ἡ ξηρὰ θερμαίνηται ταχύτερον ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ὑπάρχει ἄνεμος θαλάσσης διότι ὁ θερμότερος ἀὴρ τῆς ξηρᾶς μεταβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὰ ἐπάνω στρώματα, ἐν ᾧ ὁ ψυχρότερος τῆς θαλάσσης διευθύνεται πρὸς τὴν ξηρὰν ἀπὸ κάτω. Ἀντιθέτως, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐγείρεται ὁ θερμὸς ἀὴρ τῆς θαλάσσης εἰς τὰ ὕψη καὶ ὁ ἕνεκα ψυχράνσεως τῆς γῆς ψυχρανθεὶς ἀὴρ τῆς ξηρᾶς διευθύνεται πρὸς τὴν θάλασσαν.

Εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη τὴν μὲν πρωΐαν συνεπείᾳ τῆς ταχυτέρας θερμάνσεως τῶν πεδιάδων, ὁ θερμανθεὶς ἀὴρ ἐγείρεται εἰς τὸ ὕψος, τὴν δὲ ἑσπέραν τὰ ὄρη ψυχραίνονται ἐνωρίτερον καὶ ὁ ψυχρότερος ἀὴρ τῶν βουνῶν κατέρχεται εἰς τὰς πεδιάδας.

Ἐκτὸς τῶν εἰδῶν τούτων ἀνέμου ὑπάρχουν καὶ διάφοροι ἄλλοι, προερχόμενοι ἀπὸ ὡρισμένα τοπικὰ αἴτια (Σιαμσίν, Σιρόκο, Μιστράλης, Βορρᾶς κλπ.)

Ἡ φυσιολογικὴ ἐπίδρασις τῶν ἀνέμων βασίζεται κυρίως ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀποδόσεως θερμότητος τοῦ σώματος διὰ τοῦ δέρματος καὶ τῶν πνευμόνων καθὼς καὶ εἰς συνεπῆ αὔξησιν τοῦ σχηματισμοῦ θερμότητος. Ἀπὸ ὑγιεινῆς δὲ ἀπόψεως καθαρίζουν τὴν ἀτμόσφαιραν.

Ἡ ***ἠλεκτρικὴ κατάστασις*** τῆς ἀτμοσφαίρας, ἥτις κατὰ τὰ τελευταῖα μόλις ἔτη ἤρχισε μελετωμένη, ὑπόσχεται ὅτι θὰ ἐξηγήσῃ διαφόρους ἐπιδράσεις τοῦ ἀέρος ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἰδίως δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν τοῦ ὀρεινοῦ κλίματος.

Ἀπὸ κλιματοθεραπευτικῆς ἀπόψεως οἱ Glaz καὶ Weber διαιροῦν τὰ κλίματα εἰς θαλάσσια καὶ μεσόγεια, ἕκαστον δὲ τούτων ἔχει καὶ τὰς ὑποδιαιρέσεις του.

Α) Τὸ ***θαλάσσιον κλῖμα*** τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει καὶ τὰ παραθαλάσσια μέρη, καθὼς καὶ τὰς νήσους, εἶναι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μεσόγειον ὁμαλόν. Οἱ θερινοὶ μῆνες εἶναι σχετικῶς ψυχροί, οἱ χειμερινοὶ θερμοί, διότι ἡ μεγάλη ποσότης τοῦ θαλασσίου ὕδατος σχηματίζει ἀποθήκην, ἥτις τὴν μὲν ἄνοιξιν βαθμιαίως θερμαίνεται. τὸ δὲ φθινόπωρον βαθμιαίως ψυχραίνεται.

Ἐν γένει ὁ ἀὴρ τῆς θαλάσσης ἔχει μεγάλην ποσότητα ὀξυγόνου, μικρὰν ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ μηδαμινὴν κονιορτοῦ καὶ μικροβίων.

Βεβαίως ἡ ὑγρασία τοῦ ἀέρος εἶναι μεγαλειτέρα ἀπὸ τὰ μεσόγεια μέρη, ἀλλὰ αἱ διακυμάνσεις αὐτῆς εἶναι μικρότεραι. Ἀναφορικῶς μὲ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἡλίου. ἡ θάλασσα ἀντανακλᾷ μεγάλας ποσότητας ἡλιακῶν ἀκτίνων τόσον φωτεινῶν ὅσον καὶ θερμαντικῶν. Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις καὶ ἡ δύναμις τῶν ἀνέμων εἶναι εἰς τὸ θαλάσσιον κλῖμα ὑψωμέναι.

Ταῦτα μὲν γενικῶς διὰ τὸ θαλάσσιον κλῖμα, ἐπειδὴ ὅμως τόσον ἡ θερμοκρασία ὅσον καὶ ὁ φωτισμός, ἡ κίνησις τῶν ἀνέμων εἶναι διάφοροι καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ αἱ φυσιολογικαὶ ἐπιδράσεις εἶναι διάφοροι, κατὰ τὸν Glax, ἀπὸ κλιματοθεραπευτικῆς ἀπόψεως, δέον νὰ διακρίνωνται εἰς τὸ θαλάσσιον κλῖμα:

α) Τὸ ***ὑγρόθερμον κλῖμα τῶν νήσων*** καὶ ***τῶν παραθαλασσίων μερῶν***, τὸ ὁποῖον θεραπευτικῶς λαμβάνεται ἰδίως ὑπ' ὄψει ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι Μαΐου καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτὸς ἄλλων ἀνήκουν αἱ Ἀζόραι νῆσοι, ἡ Κεϋλάνη, Κούβα, Μαδέϊρα, Μάλτα, Μαλάγα. Τὸ κλῖμα τοῦτο ἔχει καταπραϋντικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ εὐεργετικὴν ἐπὶ τῶν βλεννογόνων τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος, ἐπιφέρει ὅμως εὐκόλως ἀνορεξίαν.

β) Τὸ ***ὑγρόψυχρον κλῖμα*** ὀφείλεται εἰς τὸ Γολφστρόμ, τὸ ρεῦμα δηλ. τὸ ἐρχόμενον ἐκ τοῦ Μεξικοῦ καὶ ὁδηγοῦν τὸ θερμὸν ὕδωρ του ἀφ' ἑνὸς μέχρι τῆς Νορβηγίας καὶ Ἰσλανδίας, ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Μεγ. Βρεττανίας, εἰς τὴν Βορειοδυτικὴν Γαλλίαν καὶ ἐν μέρει μέχρι τῆς Ἱσπανίας καὶ χάρις εἰς τὸ ὁποῖον ἡ χειμερινὴ θερμ. τῶν μερῶν τούτων δὲν κατερχηται κάτω τοῦ 5οΕ, τῆς Νορβηγίας δὲ κάτω τοῦ --10οΕ. Οἱ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐρχόμενοι ἄνεμοι μεταφέρουν ὑγρασίαν καὶ θερμότητα, ἀλλὰ καὶ βροχάς. Ὁ οὐρανὸς εἶναι σχεδὸν πάντοτε κεκαλυμμένος, αἱ διαφοραὶ θερμ. ἡμέρας καὶ νυκτὸς καθὼς καὶ τῶν διαφόρων ἐποχῶν εἶναι σχετικῶς μικραί. Τὸ κλῖμα τοῦτο ἐλλείψει ἀρκετῆς ἡλιάσεως εἶναι καταθλιπτικόν.

γ) Τὸ ***μέσον ὑγρόθερμον*** νησιωτικὸν καὶ παραθαλάσσιον κλῖμα εἶναι διάφορον. Ἴσον μὲν εἶναι τό κλῖμα Ταγγέρης, Γιβραλτάρ, Ἀλγερίου, Αἰακίου, Παλέρμου, Κερκύρας καὶ τῆς Δαλματικῆς νήσου Λίσσης. Ὀλιγώτερον ἥπιον, εἶναι τὸ τῆς ἀνατολικῆς Ριβιέρας, τῆς νήσου Λουσσίν, τῆς Ραγούζης, Ἀββαζίας, Βενετίας, Λισσαβῶνος, Ἁγ. Σεβαστιανοῦ, Ἀρκασιὸν καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὰ μὲ τοιοῦτον κλῖμα μέρη τὰ μὲν νοτίως κείμενα ἔχουν τόν χειμῶνα, τὴν ἄνοιξιν, καὶ τὸ φθινόπωρον καταπραϋντικὴν ἐνέργειαν, ἐνῷ τὰ βορειότερον κείμενα, ὑψηλὴν σχετικὴν ὑγρασίαν, κατὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον καθὼς καὶ τοὺς θερινοὺς μῆνας ἐνίοτε, σημαντικὴν ξηρασίαν. Τὰ μέρη ταῦτα ἔχουν λοιπὸν ἐπὶ μῆνάς τινὰς καταπραϋντικήν, ἐπὶ ἄλλους διεγερτικὴν ἐνέργειαν, ἔχουν ὅμως τὸ προτέρημα καὶ κατὰ τὴν θερμοτέραν ἐποχὴν νὰ μὴ ἔχουν πολὺ ὑψηλὰς θερμοκρασίας.

δ) Τὸ ***μέσον ὑγρόψυχρον*** κλῖμα, εἰς ὃ ἀνήκουν οἱ κλιματικοὶ σταθμοὶ καὶ αἱ λουτροπόλεις τῆς Βορείου Θαλάσσης τῆς Βορειοδυτικῆς παραλίας Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας καὶ τῆς δυτικῆς Νορβηγίας καὶ Ἰσλανδίας.

ε) Τὸ ***ξηρόθερμον κλῖμα*** εἰς ὃ ἀνήκουν ἡ δυτικὴ Ριβιέρα μὲ τὸ Πέγλι, Σὰν Ρέμο, Ὀσπεταλέττι, Μπορτιγιέρα, Μαντόν, Μοντεκάρλο, Νίτσα, Κάνναι. ὡσαύτως ἡ Νεάπολις μὲ τὰ περίχωρά

SISMANOGLIO MEGARO

της, αἱ νῆσοι Κάπρι καὶ Ἴσχια, ἡ Βαρκελώνη, ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Σμύρνη, αἱ Ἀθῆναι.

Β. Τὸ ***μεσόγειον ἢ ἠπειρωτικὸν κλῖμα*** διαιρεῖται εἰς ***ὑψηλὸν κλῖμα καὶ χαμηλόν.***

Αἱ χαρακτηριστικαὶ ἰδιότητες τοῦ ***ὑψηλοῦ κλίματος*** εἶναι: ἡ ἐλάττωσις τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως μὲ αὐξάνον ὕψος καὶ ἡ κατὰ συνέπειαν ἐλάττωσις τοῦ ὀξυγόνου τῆς ἀτμοσφαίρας, ἡ ἐλάττωσις τῆς θερμ. τοῦ ἀέρος μὲ αὐξάνον ὕψος, ἡ αὐξανομένη ἔντασις τῆς θερμαντικῆς καὶ φωτεινῆς ἀκτινοβολίας τοῦ ἡλίου, μικραὶ ἐτήσιαι θερμομετρικαὶ διακυμάνσεις, ταχεῖα ἐξάτμισις συνεπείᾳ ἠλαττωμένης ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως, μεγάλη ξηρασία, ἰσχυρὰ κίνησις ἀνέμων, καθαριότης τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἐπίδρασις, ἥτις ἐξασκεῖται ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν διαμονὴν αὐτοῦ εἰς ὀρεινὸν μέρος ἐκδηλοῦται ἀρχικῶς μὲ διέγερσιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, αὔξησιν τῆς ἐνεργείας, τάσιν πρὸς κίνησιν, συνοδευομένην μὲ ἀϋπνίαν. Βαθμηδὸν ὅμως ἡ διέγερσις ἐξαλείφεται, ἐπέρχεται τακτικὸς ὕπνος, ἡ ὄρεξις διεγείρεται, ἡ ἐναλλαγὴ τῆς ὕλης αὐξάνει. Ἰδίως τὸ ὑψηλὸν κλῖμα ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ αἵματος, αὐξάνει τοῦτο, ἰδίως εἰς νεαροὺς ὀργανισμούς, καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ διαλελυμένον τοῦ ἀέρος καὶ τὴν πτωχείαν αὐτοῦ εἰς ὀξυγόνον.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναπνοῶν, τοῦ σφυγμοῦ καὶ κατά τινας περιπτώσεις ἡ θερμοκρασία, αὐξάνουν. Ἐν μιᾷ λέξει ἡ διαμονὴ εἰς ὑψηλὸν ὀρεινὸν κλῖμα ἀναζωογονεῖ, ἀνανεώνει.

Τὸ κλῖμα τῶν ***χαμηλῶν μερῶν*** τὸ ἐνδιαφέρον τὴν κλιματοθεραπείαν, εἶναι ἐξαιρέσει τοῦ τροπικοῦ περὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀναφέρωμεν κατωτέρω, τὸ ***ξηρόθερμον*** καὶ τὸ ***ὑγρόθερμον*** χαμηλὸν κλῖμα. Ὁ τύπος τοῦ ξηροῦ θερμοῦ εἶναι ὁ τῶν ἐρήμων τῆς Ἀφρικῆς (Χελουάν, Μπισκρά). Παρόμοιον κλῖμα εἶναι ἐν Εὐρώπῃ ἐκ τῶν γνωστῶν μελετηθέντων μερῶν τὸ Μεράν καὶ τὸ Γκρίες τοῦ Τυρόλου.

Εἰς τὰ ὑγρόθερμα μὲ καταπραϋντικὸν χαρακτῆρα ἀνήκουν τὸ Πῶ, Ἄρκο, Γαρτόνε, Μοντρεάλ, μὲ διεγερτικὸν δὲ τὸ Λουγάνο, τὸ Μπελλάτζιο, τὸ Γκόρτζ.

Τὰ *μεσόγαια* μέρη ὑφίστανται ἰσχυρὰς ἀλλαγὰς θερμοκρασίας, ἰδίως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶναι κατ' εὐθεῖαν ἐκτεθειμένα εἰς τὸν ἥλιον, ἐν ᾧ τὰ δασώδη μέρη προφυλαττόμενα ἀπὸ ἀλλαγὰς θερμοκρασίας ἔχουν ἥπιον κλῖμα.

Τὸ ***τροπικὸν κλῖμα*** εὑρισκόμενον εἰς χώρας μεταξὺ 18ο βορείου καὶ νοτίου πλάτους, ἄρα περὶ τὸν Ἰσημερινόν, διαιρεῖται καὶ τοῦτο εἰς τὸ ἀνθυγιεινὸν τῶν χαμηλῶν μερῶν καὶ τῶν παραθαλασσίων καὶ εἰς τὸ ὑγιέστερον τὸ ὀρεινόν. Χαρακτηριστικὰ εἶναι: ἡ ἴση ὑψηλὴ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος, ἡ ἰσχυρὰ ἀντανάκλασις τοῦ ἡλίου καὶ ἡ μεγάλη ὑγρασία τοῦ ἀέρος. Ἐν γένει διὰ τὸν Εὐρωπαῖον τὸ τροπικὸν κλῖμα εἶναι παρ' ὅλας τὰς προφυλάξεις ἐπιβλαβὲς καὶ πλῆρες συνεπειῶν.

Τὸ ***ἀρκτικὸν ψυχρὸν κλῖμα*** χαρακτηρίζεται διὰ τῆς χαμηλῆς του θερμοκρασίας, τῆς μακρᾶς νυκτός. Ἔλλειψις ἄρα φωτὸς καὶ θερμότητος.

Ταῦτα μὲν γενικῶς διὰ τὰ διάφορα κλίματα καὶ τὰς ἐπιδράσεις των, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἐνδείξεις των διὰ τὰς διαφόρους ἀσθενείας, αὗται κατὰ τὸν Glax εἶναι:

1) ***Διὰ τὰς ἀσθενείας τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων*** τόσον τὰ παραθαλάσσια ὅσον καὶ τὰ ὀρεινὰ μέρη, λαμβανομένων πάντοτε ὑπ' ὄψει καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων μέσων, ἅτινα σὺν τῇ ἀλλαγῇ τοῦ κλίματος ὑποβοηθοῦν τὴν ἴασιν (θεραπευτήρια, ἰατρικὴ περίθαλψις, τροφή, λουτρὰ κλπ.).

Καὶ εἰδικῶς διὰ ***κατάρρους*** τὸ μὲν θέρος πρέπει νὰ προτιμᾶται δασώδες μέρος μέσου ὕψους ἢ ὑγρόψυχροι σταθμοὶ τῆς βορειοδυτικῆς παραλίας τῆς Γαλλίας, τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον συνιστῶνται ἡ Βενετία, Ἀβάζια, Γενεύη, Ἀνατολικὴ Ριβιέρα κλπ. Τὸν χειμῶνα δὲ τὰ νότια μέρη ὡς Μαδεῖρα, Μαλάγα, Παλέρμον Αἰάκιον, Κέρκυρα, Χελουάν Ἀσσουάν, Μπίσκρα.

Διὰ πνευμονικὸν ἔμφύσημα ἐνδείκνυται κατὰ τὸ θέρος ὑγρόθερμον κλῖμα, ὡς δασῶδες προφυλαγμένον ἀπὸ ἀνέμους μέρος, τὸν χειμῶνα αἱ νῆσοι καὶ ἡ παραλία τῆς Μεσογείου. Ὅσον διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ***ἆσθμα***, τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἕκαστον ἀσθενῆ.

Διὰ τὴν ***φυματίωσιν*** τῶν πνευμόνων, ἂν καὶ αὕτη εἰς ὅλα τὰ κλίματα δύναται καταλλήλως νὰ θεραπευθῇ, πρέπει προκειμένου νὰ σταλλῇ ὁ ἀσθενὴς εἰς ἄλλο μέρος, ὅπου νὰ συντελέσωσιν ἐκτὸς τοῦ κλίματος καὶ διάφορα μέσα διαίτης, θὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει ἡ ἰσχυρὰ ἐπίδρασις τοῦ ἡλίου, ὁ προσανατολισμὸς τοῦ τόπου, τὰ πέριξ κλπ. Οὕτω χαμηλὸν μέρος δύναται νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἐπίδρασιν ὡς καὶ τὸ ὑψηλόν, ἐὰν ἡ ποσότης τῆς ὑγρασίας τοῦ ἀέρος εἶναι ὀλιγωτέρα καὶ ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἡλίου ἰσχυροτέρα ἀπὸ τῆς τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους

Οὕτω διὰ τὴν φυματίωσιν τῶν πνευμόνων ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ μέρη δικαίως τὴν πρώτην θέσιν κατέχουν μέχρι τοῦδε, λέγομεν δὲ μέχρι τοῦδε, διότι φαίνεται ὅτι εἰς τὰς κτήσεις τῆς νέας Ἑλλάδος, ἰδίως εἰς τὴν Ἤπειρον ὑπάρχουν κατάλληλα ἀλλὰ δυστυχῶς ἀνεκμετάλλευτα μέρη, οἱ διάφοροι σταθμοὶ τῆς Ἑλβετίας Δάβος, Ἀρόζα, Λευζίν, Ἀβάν κλπ.

Δι' ἀδυνάτους, εὐερεθίστους φθισικούς, ἰδίως δὲ τοὺς μὲ ἄλλας ***φυματικὰς ἐπιπλοκάς*** προτιμῶνται ἡ ὑγροτέρα ἀτμόσφαιρα μεσαίου ὕψους (Σὰν Μπλάζιεν. Πήλιον, Σιόεμπεργ, Γκοερμπερστόρφ κλπ.)

Ἐνταῦθα καθὼς καὶ εἰς μέρη ὡς ἡ Μαδεῖρα καὶ ἡ Κορσικὴ εἶναι δυνατὸν νὰ διαμένῃ τις καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Προκειμένου νὰ διαμένῃ τις μόνον κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον, προτιμῶνται οἱ κλιματικοὶ σταθμοὶ οἱ νότιοι, μολονότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχουν καὶ κατάλληλα φθισιατρεῖα (Ἄρκο, Μαντόν, Νερβί, Αἴγυπτος, Κέρκυρα κλπ.

2) ***Ἀδύνατοι καὶ ἀναρρωνύοντες***, τὸ θέρος πρέπει νὰ μεταβαίνουν εἰς ὀρεινὰ μέρη, τὸν χειμῶνα εἰς χαμηλά.

2) ***Ἀρθριτικοὶ*** καὶ ***ρευματικοὶ*** εἰς ξηρόθερμα κλίματα.

4) Εἰς ***ἀναιμικοὺς*** καὶ ***χλωρωτικοὺς*** τόσον τὸ ὑψηλόν, ὅσον καὶ τὸ χαμηλὸν κλῖμα ἐπιδρῶσιν εὐεργετικῶς, ἐξαρτᾶται δὲ ἀπὸ τὴν γενικὴν κατάστασιν.

5) ***Χοιράδωσις*** καὶ ***ραχίτις*** ἐπίσης βελτιοῦνται τόσον εἰς χαμηλὰ ὅσον καὶ εἰς ὀρεινὰ μέρη.

6) ***Ἀσθενεῖς κυκλοφορικοῦ συστήματος*** (καρδίας, ἀγγείων) πρέπει νὰ ἐπιζητοῦν μεσόγειον ἢ παραθαλάσιον κλῖμα, οὐδέποτε δὲ ὑψηλόν, τοὐλάχιστον κάτω τῶν 1000 μ. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ εἶναι τὸ κλῖμα οὔτε πολὺ ψυχρόν, οὔτε πολὺ θερμόν.

7) Εἰς τὰς ἀσθενείας τοῦ ***πεπτικοῦ*** συστήματος, ἐξαιρέσει τῶν νευρικῆς φύσεως τοιούτων, δὲν ἔχει τὸ κλῖμα καμμίαν ἐπίδρασιν.

8) ***Νευρασθενικαὶ*** καὶ ***ὑστερικαὶ παθήσεις*** συνήθως ὑφίστανται εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν εἰς ὑψηλὰ κλίματα. ἐν τούτοις καὶ ἀπολὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κατάστασιν ἑκάστου ἀσθενοῦς.

9) Οἱ ***νεφριτικοὶ*** πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ μέρη. Εἰς τούτους τὸ ξηρὸν καὶ ἰδίως τὸ τῆς ἐρήμου κλῖμα, ἐπιδρᾷ ἐκτάκτως.

Ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλίματος, ἀλλὰ πρέπει καὶ ἡ λοιπὴ θεραπεία νὰ γίνηται καταλλήλως.

Ἐν τέλει ἀναφέρομεν ὅτι ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἰδιότητα νά ἐγκληματίζηται δηλ. νὰ ἐξοικειοῦται, νὰ συνηθίζῃ εἰς ἀσηνήθιστα δι' αὐτὸν κλίματα. Πρέπει ὅμως ἑκάστη ἀλλαγὴ νὰ γίνηται βαθμιαίως, καθότι αἰφνιδία καὶ ἀπότομος ἀλλαγὴ δύναται νὰ εἶναι ἐπισφαλὴς καὶ νὰ ἔχῃ κακὰς συνεπείας.

Ἐν γένει οἱ ἀδύνατοι ὀργανισμοὶ συνειθίζουν δυσκολώτερον.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΛΙΜΑΚΤΗΡΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ *(βλ. Ἐμμηνόπαυσις)*

ΚΛΙΜΑΞ *(βλ. Κατοικία)*

ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

Σταθμοὶ κείμενοι ἐπὶ ὀρέων, πεδιάδος ἢ καὶ παραθαλασσίως, μὲ κλῖμα ἥπιον καὶ σταθερὰν θερμοκρασίαν ἰδίως τὸν χειμῶνα, καὶ προφυλαγμένον ἀπὸ ἀνέμους.

ΚΛΙΝΗ

Τὸ σπουδαιότερον ἔπιπλον ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως, διότι τὸ $^1/_3$ τῆς ζωῆς μας τὸ διερχόμεθα ἐπ' αὐτῆς. Εἰς ἀσθενείας ἡ σπουδαιότης της εἶναι ἔτι μεγαλειτέρα. Εἰς τὰ περὶ ὕπνου καὶ κατοικίας κεφάλαια ἀναφέρομεν τὴν σπουδαιότητα ἑνὸς εὐρυχώρου δωματίου ὕπνου. Συνεπῶς ἐπειδὴ ὁ κοιμώμενος ἔχει ἀνάγκην ἀρκετοῦ ἀέρος, ἡ κλίνη πρέπει νὰ τίθηται οὕτως ὥστε τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς νὰ ἐγγίζῃ πρὸς τὸν τοῖχον, τὸ δὲ τῶν ποδῶν νὰ εἶναι πρὸς τὸ μέσον τοῦ δωματίου, ἀπὸ τὰς δύο δὲ πλευρὰς ἐλευθέρα. Δὲν πρέπει νὰ εἶναι οὔτε πλησίον τῆς θερμάστρας, οὔτε πλησίον τοῦ παραθύρου, νὰ τίθηται δὲ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὸ φῶς τοῦ παραθύρου νὰ προσβάλῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κοιμωμένου.

Αἱ ***καλλίτεραι*** κλῖναι εἶναι αἱ ἐκ μετάλλου (σίδηρος, χαλκός, ὀρείχαλκος) διότι δύνανται νὰ καθαρισθοῦν εὐκόλως. Ἐν ᾧ τὰ ξύλινα κρεββάτια εἶναι βαρέα, δυσκίνητα, συνήθως πογὺ χαμηλά, γεμίζουν κορεούς, καθαρίζονναι δυσκόλως ἐμποδίζουν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ ἀέρος.

Τὰ διάφορα ***παραπετάσματα*** ἅτινα ἐνίοτε, τίθεται ὕπερθεν τῶν κρεββατιῶν εἶναι κατακριτέα ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Τὸ ***μέγεθος*** τῆς κλίνης εἰς μὲν τὰ παιδία πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλον διὰ νὰ φθάνῃ καὶ εἰς τὰ κατόπιν ἔτη, διὰ δὲ τοὺς ἐνήλικας εἶναι 2 μ. μήκους μὲ 1 μ. πλάτος καὶ 60—70 ἑκμ. ὕψος.

Εἰς τὸ κάτω μέρος καλλίτερον καὶ προτιμώτερον εἶναι νὰ ὑπάρχῃ Sommier ἐλαστικὸν ἐκ μετάλλου εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐξ ἀχύρου ἀπαισίου στρώματος.

Τὸ καλλίτερον ***στρῶμα*** εἶναι τὸ περιέχον μαλλὶ καὶ ἀλογότριχα ἀναμῖξ. Εὐθηνότερον ἀλλ' ὄχι τόσον καλὸν εἶναι τὸ ἐκ φυκῶν. Τὸ πάχος τοῦ καλοῦ στρώματος κυμαίνεται ἀπὸ 15—25 ἑκμ. Εἰς τὸ μέσον πρέπει νὰ εἶναι παχύτερον ἀπὸ τὰ ἄκρα, ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ εἶναι οὔτε τόσον μαλακὸν ὥστε νὰ βυθίζηται ὁ ἄνθρωπος, οὔτε ὅμως καὶ σκληρόν. Εἶναι δὲ προτιμώτερον νὰ ἀποτελῆται ἐκ 2 ἢ 3 τμημάτων (Εἰκ. 365) διὰ νὰ γυρίζηται εὐκόλως, πρὸ πάντων δὲ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς.

Εἰκ. 365

Στρῶμα ἀποτελούμενον ἀπὸ 3 τμήματα

Τὸ στρῶμα πρέπει ἀφεύκτως νὰ ἀλλάζηται ἐὰν τυχὸν ἤθελε βραχῇ ἢ λερώσῃ, ὅταν δὲ εἶναι πολὺ ἀκάθαρτον καὶ ἡ ἀξία του ὄχι μεγάλη λ. χ. ἄχυρον, καλλίτερον εἶναι νὰ καίηται, (χωρὶς τὸ ὕφασμα), ἐὰν δὲ ἀποτελῆται ἀπὸ βάμβακα κλπ. πρέπει νὰ καθαρίζηται μὲ ἀτμὸν ἢ νὰ βράζηται ἐπὶ μακρόν. Τὸ στρῶμα δύναται νὰ προστατευθῇ ἀπὸ βρέξιμον δι' ἀδιαβρόχου ὑφάσματος.

Τὰ πολλὰ στρώματα τὸ ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται, διότι τὸ σῶμα θερμαίνεται πολὺ καὶ ὡς ἐκ τούτου μυρίζουν.

Ὡς ***σκέπασματα*** χρησιμεύουνκαλλίτερον τὸ θέρος 1 τὸν χειμῶνα 2—3 κλινοσκεπάσματα (πατανίαι μάλλιναι, ὡς καὶ τὰ παπλώματα. Διὰ νὰ μὴ πίπτουν τὰ σκεπάσματα προσαρμόζονται εἰς τὰ ἄκρα ἢ στηλώνονται. Ἡ διὰ ραψίματος προσαρμογὴ τῆς σινδόνης ἐπὶ τοῦ παπλώματος (καπλάτισμα)" δὲν εἶναι πρακτική. Ἢ θὰ παραλείπηται τελείως αὕτη ἢ θὰ τίθενται εἴς τινα μέρη μερικαὶ καρφίδες.

Τὰ σκεπάσματα δὲν πρέπει νὰ εἶναι πολὺ ζεστά, οὔτε πολὺ ἐλαφρά, πάντως ἀρκετὰ ἵνα ὁ κοιμώμενος μένῃ ζεστός.

Ὡς ***προσκέφαλον*** τίθεται ἐπὶ τοῦ κυρίως στρώματος εἰς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς μικρὸν τετράγωνον 40 ἑκμ. πλάτους, 20 ἑκμ. πάχους καὶ ἀναλόγου πρὸς τὴν κλίνην μήκους, στρῶμα, μαλακώτερον τοῦ λοιποῦ στρώματος. Τὰ ὑγιεινότερα προσκέφαλα εἶναι τὰ μὲ ἀλογότριχα. Τὰ ἐκ πτερῶν (πουπουλένια) ζεσταίνουν πολύ, δυσκόλως καθαρίζονται καὶ ἐμποδίζουν τὸν ἀέρα νὰ κυκλοφορῇ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσκεφάλων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν κοιμώμενον. Ἐὰν μὲν εἶναι πληθωρικὸς ἢ ἐν γένει ὅταν ὁ ἐγκέφαλος δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ πολὺ αἷμα τὰ προσκέφαλα δὲν θὰ εἶναι πολὺ χαμηλά, ἐν ᾧ εἰς ἐκείνους οἵτινες ὑποφέρουν ἀπὸ ἐγκεφαλικὴν ἀναιμίαν καὶ κεφαλόπονον πρέπει ἡ κεφαλὴ νὰ εἶναι χαμηλή. Εἰς τὰ παιδία ἀπαιτεῖται ἐν γένει χαμηλὸν προσκέφαλον.

Ἐκτὸς τῶν συνήθων προσκεφάλων γίνεται ἐνίοτε χρῆσις καὶ μικροτέρων ἀπὸ λεπτὰ πτερὰ ἢ τρίχας ἀλόγων διὰ τὴν μέσην, γόνατα, πόδας κλπ. ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης.

Τόσον τὸ στρῶμα ὅσον καὶ τὰ σκεπάσματα καὶ τὰ μαξιλάρια καλύπτονται μὲ λευκὸν λινόν, βαμβακερὸν ἢ καὶ μετάξινον πανί. Τὸ λευκὸν χρῶμα εἶναι ἀναγκαῖον διὰ νὰ διακρίνηται ἡ ἀκαθαρσία. Αἱ σινδόναι πρέπει νὰ ἀλλάζωνται ἅπαξ εἰς τοὺς ὑγιεῖς καὶ δὶς τῆς ἑβδομάδος εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, πρέπει δὲ νὰ εἶναι τελείως ξηραὶ καὶ καλῶς τεταμέναι, διότι αἱ πτυχαὶ δύνανται νὰ σχηματίσουν ἐσχάρας.

Ἐν γένει τὸ κρεββάτι πρέπει νὰ εἶνε κατὰ τοιοῦτον τρόπον κατασκευασμένον ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀναπαύηται καὶ ἡ ὑγεία του νὰ μὴ βλάπτηται.

Τὸ καθημερινὸν διόρθωμα τῆς κλίνης πρέπει νὰ γίνηται πάντοτε μὲ ἀνοικτὸν παράθυρον καὶ ἀφ' οὗ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον ἀφεθοῦν τὰ στρώματα, αἱ σινδόναι κλπ. εἰς τὸν ἥλιον καὶ εἰς τὸν ἀέρα. (βλ. *Ἐπίκλιντρον, Νοσηλεία, Κενώσεις, Ὕπνος, Κατοικία.*)

ΚΛΙΝΙΚΑΙ

Τμήματα ὡρισμένα Ἰατρικῶν σχολῶν, χρησιμοποιούμενα πρὸς διδασκαλίαν καὶ πρακτικὴν μόρφωσιν τῶν φοιτητῶν. Γενικώτερον καλοῦνται κλινικαί, θεραπευτήρια ἰδιωτικὰ προωρισμένα διὰ νοσηλείαν ἀσθενῶν.

ΚΛΟΝΟΣ

Ἐναλλαγὴ ἀπότομος βραχεῖα καὶ ἀκουσία, συσπάσεως καὶ χαλαρώσεως ἑνὸς ἢ καὶ πολλῶν μυώνων. Ὁ κλόνος παρατηρεῖται ἰδίως εἰς τὴν χορείαν, τοὺς παιδικοὺς σπασμούς, τὴν ἐπιληψίαν, τὴν ὑστερίαν καὶ εἰς μερικὰς δηλητηριάσεις.

ΚΛΥΔΑΣΜΟΣ

Αἴσθησις κύματος, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ἡ χεὶρ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπιφανείας πρησμένης, ὅταν ἡ ἄλλη χεὶρ εὑρισκομένη εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος, προκαλεῖ διὰ κτυπήματος ἐλαφροῦ τῶν δακτύλων, δόνησιν τοῦ περιεχομένου ὑγροῦ. Παρατηρεῖται εἰς συναθροίσεις ὑγρῶν ὀρροῦ, πύου, αἵματος) ἐντὸς ἱστῶν ἢ κοιλοτήτων.

ΚΛΥΣΜΑ

Ἔγχυσις ὑγροῦ εἰς τὸ ἀπευθυσμένον* δι' εἰδικοῦ ἐργαλείου. Τὸ κλύσμα δύναται νὰ εἶναι ***καθαρτικόν***, ***φαρμακευτικόν***, ἢ ***θρεπτικόν***. Καὶ διὰ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς σκοποὺς ὁ τρόπος τῆς χρήσεως εἶναι σχεδὸν ὁ αὐτός:

Τὸ ἄτομον πρέπει νὰ πλαγιάσῃ πλαγίως προτιμώτερον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, οἱ πόδες νὰ εἶναι ἐλαφρῶς συνεσταλμένοι καὶ ἡ ἕδρα, διὰ προσκεφάλου ὀλίγον ὑψηλότερον, νὰ ἀναπνέῃ δὲ βαθέως καὶ χωρὶς ὀρμήν. Ὡς ἐργαλεῖον γίνεται χρῆσις διακλυστῆρος*, ἐλαστικῆς σφαίρας, ἢ σύριγγος, ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ. (Εἰκ. 366,367).

Πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἄκρου, πρέπει νὰ ἐξάγηται ὁ ἀὴρ τοῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος, ὅπερ φαίνεται ὅταν τὸ ὑγρὸν

SISMANOGLIO MEGARO

φθάνῃ μέχρι τῆς ὀπῆς τοῦ ἄκρου. Τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι κατασκευασμένον ἐκ κέρατος ἢ ἐκ σκληροῦ ἐλαστικοῦ κόμμεως, νὰ ἀλοίφηται μὲ ἔλαιον ἢ βαζελίνην καὶ νὰ εἰσαχθῇ μὲ προσοχήν, κατ' ἀρχὰς ἐκ τῶν ὄπισθεν πρὸς τὰ ἐμπρός, καὶ ἔπειτα πρὸς τὰ ὀπίσω ἕως 7-8 ἑκμ.

Εἰκ. 366

Στάσις διὰ κλύσμα

Ἵνα μὴ ἐκχύεται τὸ ὑγρὸν ἀπὸ τὰ πλάγια τοῦ ἄκρου, πρέπει οἱ περὶ τὸν δακτύλιον γλουτοὶ νὰ πιέζωνται μὲ τὰ δάκτυλα.

Εἰκ. 367

Ἐλαστικὴ σφαῖρα διὰ κλύσμα.

Εἰς τὰ ***καθαρτικὰ*** κλύσματα, τὰ ὁποῖα σκοπὸν ἔχουν τὴν πρόκλησιν κενώσεων, ἡ ἐνέργεια εἶναι μηχανική. Ἀφ' ἑνὸς τὰ σκληρὰ τεμάχια μαλακώνουν, ἀφ' ἑτέρου τὸ ἔντερον εὐρύνεται, ὡς ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ πρὸς κλύσμα ὑγροῦ, οἱ μύες του διεγείρονται πρὸς σύσπασιν. Ἡ ποσότης τοῦ νεροῦ δὲν πρέπει νὰ εἶναι πολὺ μικρά, διότι τότε ἀπορροφᾶται καὶ δὲν ἐπέρχεται τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Ὀφείλει νὰ κυμαίνηται μεταξὺ $^1/_4$ καὶ 1 λίτρου διὰ τοὺς ἐνήλικας, καὶ 150-250 γρ. διὰ παιδιά. Ἐπίσης διὰ νὰ φέρῃ τὸ κλύσμα ἀποτέλεσμα πρέπει νὰ δίδηται καὶ μὲ κάποιαν πίεσιν, ἤτις ὅσον ὑψώνομεν τὸ δοχεῖον, τόσον μεγαλειτέρα γίνεται.

Ἡ θερμ. τοῦ νεροῦ συντελεῖ πολύ, οὕτω τὸ ψυχρὸν ἐπιφέρει ἔντονον σύσπασιν τοῦ ἐντέρου, τὸ θερμὸν (35ο-45ο) ἐπιφέρει καὶ αὐτὸ τοιαύτην ἀλλὰ παροδικήν. Ἐνίοτε συμβαίνει, ἰδίως εἰς παιδία, καὶ ὅταν ἡ ποσότης τοῦ νεροῦ εἶνε πολὺ μεγάλη, τὸ νερὸ νὰ μὴ ἐξέρχηται ὁπότε πρέπει νὰ τίθηται καθετὴρ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐξόδου αὐτοῦ. Ἐὰν σκοποῦμεν τὴν διακράτησιν τοῦ ὑγροῦ ἐντὸς τοῦ ἐντέρου, ἡ ποσότης καὶ ἡ πίεσις πρέπει νὰ εἶναι μικραί, νὰ δίδωνται τὸ καλλίτερον διὰ τῆς ἐλαστικῆς σφαίρας καὶ ἡ τάσις πρὸς κένωσιν νὰ καταπολεμεῖται. Ἀντὶ ἁπλοῦ νεροῦ δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ἐντὸς χλιαροῦ νεροῦ ὀλίγην σαπωνάδα ἢ 1 κ. σ. μαγειρικοῦ ἄλατος, ἢ 1—2 κ. σ. λινελαίου, ἢ 1 κ. σ. ριτσινολάδου, ἢ 1 – 2 κ. σ. ἐλαιολάδου, ἢ γλυκερίνης, ἢ καὶ ἀντὶ νεροῦ δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις ἐλαιολάδου (150—400 γρ.) Ἕνα σύνηθες καθαρτικὸν κλύσμα δὲν πρέπει νὰ γίνηται εἰς μικρότερον διάστημα, οὔτε καὶ νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 5 λεπτά.

Τὰ ***φαρμακευτικὰ*** κλύσματα ἔχουν ὡς σκοπὸν τὴν ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου τοῦ ἐντέρου τοπικὴν ἐπίδρασιν, τὴν διὰ τῶν ἀγγείων τοῦ βλεννογόνου ἀπορρόφησιν τοῦ ἐνσταλλαχθέντος ὑγροῦ καὶ οὕτω τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ, τὴν τοπικὴν ἢ καὶ γενικὴν ἐπίδρασιν διὰ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ὑγροῦ. Τὰ κλύσματα ταῦτα ***ἐνδείκνυνται*** ἰδίως ὅταν πρέπει νὰ φεισθῶμεν τοῦ στομάχου, ἢ ὅταν ὁ ἀσθενὴς εἶναι ἀναίσθητος.

Καὶ διὰ μὲν τὴν τοπικὴν ἐπίδρασιν ὡς καὶ διὰ τὴν ἐπιδιωκομένην ἀπορρόφησιν φαρμάκου, ἐπειδὴ τὰ γινόμενα κλύσματα πρέπει ἐπί τι διάστημα νὰ κρατηθοῦν, δέον νὰ δίδωνται εἰς μικρὰν ποσότητα (30—60—100 γρ.) μὲ ἐλαστικὴν σφαῖραν, ἡ ***ποσότης*** δὲ τοῦ φαρμάκου νὰ εἶναι μεγαλειτέρα τῆς διὰ τοῦ στόματος χορηγήσεως, ἐπειδὴ πάντοτε κάτι χάνεται. Ἐκ τῶν τοιούτων κλυσμάτων ἀναφέρομεν τὰ κατὰ τῆς εὐκοιλιότητος διδόμενα μὲ ἄμυλον οὕτινος ἡ ἀναλογία διὰ μὲν τὰ παιδία εἶνε 1 κ. σ. ἀμύλου καὶ 4 θερμοῦ ὕδατος, διὰ δὲ τοὺς ἐνήλικας διπλῆ δόσις.

Κλύσματα μὲ ὄπιον γίνονται διὰ προσθήκης 5—10 σταγόνων λαουδάνου εἰς 60 γρ. ὕδατος. Τὰ ἄλλα εἴδη ἀναγράφονται ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ.

Ἐδῶ θὰ ἀναφέρωμεν καὶ περὶ τῶν

θεραπευτικῶν ***πλύσεων*** τῶν ἐντέρων, ὡς λ. χ. γίνονται εἰς δυσεντερίας καὶ ἄλλας ἐντερικὰς παθήσεις. Ὁ ἀσθενὴς κεῖται πάντοτε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς εἰς τὸ ἄκρον τῆς κλίνης, τὴν ὁποίαν προφυλάττομεν διὰ ἀδιαβρόχου. Μέσον τοῦ διακλυστῆρος ἢ ἔτι καλλίτερον διὰ μεγάλου ὑαλίνου χωνίου, καὶ ἑνὸς χονδροῦ, μαλακοῦ καὶ μακροῦ ἐλαστικοῦ σωλῆνος, εἰσάγωμεν ἐντὸς τοῦ ἐντέρου νερὸ ἁπλοῦν βρασμένον ἢ περιέχον διάφορα κατάλληλα φάρμακα, χωρὶς μεγάλην πίεσιν (50 ἑκμ. ὕπερθεν τῆς κλίνης), μετὰ καταβιβάζωμεν τὸ χωνὶ ἢ τὸν διακλυστῆρα χωρὶς νὰ βγάλωμεν τὸν σωλῆνα ἐκ τοῦ ἀπευθυσμένου, χύνομεν τὸ ἐξελθὸν ἀκάθαρτον νερὸ τὸ ἀντικαθιστῶμεν μὲ καθαρὸν ἢ μὲ τὴν ὁρισθεῖσαν διάλυσιν καὶ ἐξακολουθοῦμεν μέχρις ὅτου τὸ νερὸ ἐξέλθῃ καθαρόν.

Ἐπίσης διὰ θεραπευτικὸν σκοπὸν γίνεται χρῆσις κλύσματος διὰ ***φυσιολογικοῦ ὄρρου*** ὅστις δι' ἰδιαιτέρας συσκευῆς σταγονηδὸν ἐσταλλάζεται εἰς τὸ ἔντερον, ὁπόθεν καὶ ἀπορροφᾶται. Τὸ τοιοῦτον γίνεται συνήθως κατόπιν μεγάλων ἐγχειρήσεων (λαπαρατομίας κλπ.) ἢ αἱμορραγιῶν ἢ πρὸς καταπολέμησιν ἐξαντλήσεως.

Προκειμένου νὰ ἐπιδράσωμεν διὰ τῆς θερμ. τοῦ ὕδατος τοῦ κλύσματος, χρησιμοποιοῦμεν λίαν ψυχρὸν ἢ καὶ λίαν θερμὸν (45ο—55ο) βραχείας διαρκείας καὶ μετρίας ποσότητος, διὰ νὰ ἐπιφέρωμεν ἐπίσπασιν εἰς ***αἱμορραγίας*** ἐντέρων, μήτρας, κύστεως, πνευμόνων. Λίαν θερμοῦ ὕδατος ποιούμεθα χρῆσιν καὶ εἰς προστατίδας, καὶ αἱμορροΐδας, κυστίτιδας, ἀνουρίαν, φλογώσεις τῶν γυναικείων γεννητικῶν ὀργάνων.

(Τὰ καταχρηστικῶς κλύσματα καλουμένας ***πλύσεις*** τοῦ κόλπου, μήτρας, κύστεως κλπ. περιγράφομεν εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια. Περὶ τῶν ***θρεπτικῶν*** κλυσμάτων (βλ. *Σίτισις* βλ. *Υπόθετα.*)

ΚΝΗΜΗ

Τὸ τμῆμα τοῦ κάτω ἄκρου, τὸ ὁποῖον ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ γόνυ μέχρι τοῦ ποδός. Ἡ κνήμη ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ὀστᾶ :

1ον) ***Τὸ ὀστοῦν τῆς κνήμης***, παχύτερον, εὑρίσκεται πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ μεγάλου δακτύλου.

2ον ***Τὸ ὀστοῦν τῆς περόνης***, λεπτότερον, εὑρίσκεται πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος καὶ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ μικροῦ δακτύλου. Ἡ κνήμη πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καλύπτεται μόνον ὑπὸ τοῦ δέρματος καὶ εἶνε ἐκτεθειμένη εἰς τραύματα. Αἱ συχνότεραι ἀσθένειαι τῆς κνήμης εἶνε οἱ κιρσοί,* τὰ ἕλκη* καὶ αἱ ὀστεομυελίτιδες.* (βλ. *Νευροκαβαλίκευμα*)

ΚΝΗΣΜΟΣ (*κ. Φαγοῦρα*).

Ὁ κνησμὸς δύναται νὰ παρουσιασθῇ εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἐπὶ τοῦ δέρματος ἢ τοῦ βλεννογόνου καὶ εἶναι γενικὸς ἢ ἐντετοπισμένος, ἐλαφρὸς ἢ ἔντονος.

Αἴτια τοῦ κνησμοῦ εἶναι ποικίλα : νοσήματα δερματικὰ (ψώρα, ἔκζεμα, κλπ.), διαβήτης, ἴκτερος, ἐγκυμοσύνη, εἰδικὴ κατάστασις τοῦ δέρματος τῶν γερόντων καὶ τοῦ βλεννογόνου τοῦ αἰδοίου παρὰ ταῖς γυναιξί.

Διὰ τὴν ***θεραπείαν*** τοῦ κνησμοῦ, πρέπει ἰδίως νὰ ἀναζητῆται ἡ αἰτία καὶ νὰ καταπολεμῆται αὕτη. Γενικῶς ἐπιβάλλεται ἀποχὴ ἀπὸ καρυκεύματα, οἰνόπνευμα, ψάρια καὶ χοιρινά. Διὰ τὴν τοπικὴν θεραπείαν συνιστῶνται πλύσεις θερμότατα μὲ ὕδωρ Κολωνίας ἢ ξύδι εἰς τὰ ὁποῖα προσθέτομεν ποσότητα ὕδατος, ἐπαλείψεις μὲ γελατίνην διαλελυμένην εἰς ὕδωρ, κόνεως τάλκου, ἀμύλου, ριζαλεύρου, βισμουθίου διὰ πουδράρισμα. Ἐπίσης τὸ ἀσπράδι τοῦ αὐγοῦ, τὸ ὁποῖον ἀνακατώνεται καὶ ξαπλώνεται διὰ τοῦ δακτύλου καὶ ἀφίνεται νὰ ξηρανθῇ, ἡ βορικοῦχος βαζελίνη, τὸ κολλόδιον, καταπραΰνουν τὸν κνησμόν. Τὸ ξύσιμον ἐπιφέρει παροδικὴν ἀνακούφησιν, συχνάκις δὲ προκαλεῖ ἐκδοράς.

Διὰ τὸν ***κνησμὸν τῶν γερόντων***, ὠφελοῦν ἡ γαλακτοτροφία, τὰ καθάρσια καὶ τὸ βενζοναφθόλιον. Εἰς τὰς γυναῖκας

παρατηρεῖται ***κνησμὸς τοῦ αἰδοίου***, λίαν ὀχληρός. Ὁ κνησμὸς οὗτος ὀφείλεται εἰς διάφορα αἴτια: τρέξιμον προερχόμενον ἀπὸ διαφόρους παθήσεις τοῦ κόλπου καὶ τῆς μήτρας, διαβήτην, φλό-

Εἰκ. 368

Κνίδη Λευκή.

γωσιν ἐξωτερικῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἐγκυμοσύνην, νευρικὴν κατάστασιν (ἐμμηνόπαυσις).

Ἡ θεραπεία θὰ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἄρσιν τῶν αἰτίων. Τοπικῶς ὠφελοῦν θερμαὶ ἢ ψυχραὶ πλύσεις καὶ κόνεις τάλκ, ἀμύλου κλπ.

ΚΝΗΦΗ (*Prurigo*).

Ὅρος δερματολογίας, περιλαμβάνων παθήσεις δέρματος μὲ βλατίδας. Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς παθήσεις εὑρίσκει τις ἐπὶ τοῦ σώματος βλατίδας μικράς, μεμονωμένας, ροδόχρους, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν φαγοῦραν.

ΚΝΙΔΗ (*Ἀκαλήφη κ. Τσουκνίδα, Ortie*).

Φυτὰ ποώδη τῆς οἰκογενείας τῶν κνιδοειδῶν, ἅτινα καλύπτουν τρίχες αὐλοειδεῖς καὶ νυγματώδεις, πλήρεις μὲ ὑγρὸν ἐρεθιστικόν. Ὅταν ἐγγίζῃ τις τὰς τρίχας ταύτας, παθαίνει φαγοῦραν ἔντονον καὶ ἐρυθρότητα. Τὰ ἄνθη τῆς λευκῆς κνίδης εἰς ἔγχυμα (1 %) χρησιμοποιοῦνται ὡς στυπτικὰ καὶ ἐλαφρῶς αἱμοστατικά. (Εἰκ. 368)

ΚΝΙΔΩΣΙΣ (*Urticaire*).

Δερματικὴ ἐξάνθησις, χαρακτηριζομένη ὑπὸ βλατίδων ἐρυθρῶν ἢ ροδοχρόων, εὐρειῶν, πεπλατισμένων, αἱ ὁποῖαι ὁμοιάζουν τὰ νύγματα τῆς τσουκνίδας. Ἐπέρχεται φαγοῦρα ἔντονος ἐνίοτε πυρετός.

Ὀφείλεται εἰς διάφορα αἴτια: ἐπαφὴν τσουκνίδας, καμπῶν, κορεῶν, ζωϋφίων, χρῆσιν μυδιῶν, καραβίδων, ἀστακῶν, χοιρινῶν, καὶ διαφόρων φαρμάκων.

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται εἰς χρῆσιν καθαρσίου, διαίτης καὶ ἔξωθεν ψυχρῶν ἐπιθεμάτων καὶ διαφόρων κόνεων τάλκ, ἀμύλου, λυκοποδίου.

ΚΟΑΛΤΑΡ (*Coaltar ἢ Goudron de houille.*)

Πίσα λιθάνθρακος. Ὑγρὸν μέλαν, παχύρρευστον, ὀσμῆς λίαν διαπεραστικῆς.

Χρησιμοποιεῖται ὡς ἀντισηπτικὸν πρὸς ἐπίδεσιν τραυμάτων καὶ ἑλκῶν. Τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα coaltar saponiné φερόμενον ἐν τῇ φαρμακολογία κίτρινον ὑγρὸν περιέχει 1000 μέρη βάμματος στρουθίου καὶ 40 μέρη κοαλτάρ. Ἡ σκευασία αὕτη χρησιμοποιεῖται διὰ πλύσεις μιγνυομένη μὲ ὕδωρ εἰς ἀναλογίαν πρὸς 5 ἕως 1:20.

ΚΟΓΧΑΙ (*βλ. Ὀφθαλμός, Ρίς, Οὖς*)

ΚΟΕΝΙΓΣΒΑΡΤ (*Koenigswarth*)

Ἡ ἐν Κοενισβάρτ (Βοημία) σιδηροανθρακοῦχος πηγὴ Victorquelle ἔχει θερμ. 8ο Ε καὶ περιέχει 0,11 ‰ δισσανθρακικὸν σίδηρον καὶ 1163 κ. ἑκμ. ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς λίτρον.

ΚΟΕΣΕΝ (*Kœsen*)

Πηγαὶ χλωριονατριοῦχοι, (43,4 ‰) ψυχραὶ (18,1,οΕ) ἐν Θυριγγίᾳ. Ὠφέλι-

μοι διὰ παθήσεις ἐντέρων καὶ νευρικὰς ἀσθενείας. ***Ἐποχὴ*** λουτρῶν ἀπὸ Μαΐου μέχρι Ὀκτωβρίου.

ΚΟΙΛΑΙ ΦΛΕΒΕΣ (*βλ. Κυκλοφορία*)

ΚΟΙΛΙΑ

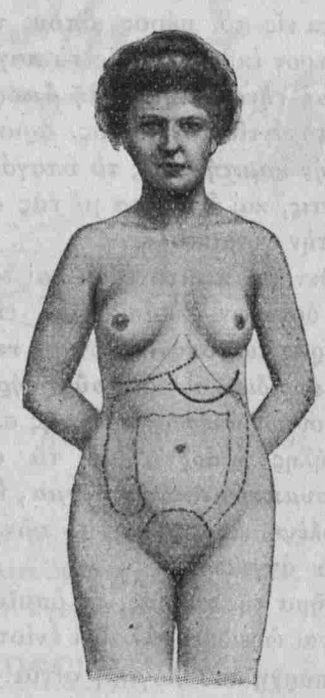
Ἡ κοιλία ἐκτείνεται μεταξὺ θώρακος καὶ πυέλου. Σχηματίζεται ἀπὸ τὸ διάφραγμα*, τὸ ὁποῖον τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν θωρακικὴν κοιλότητα, ἀπὸ τὸ ὀσφυακὸν τμῆμα τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ ἀπὸ μυϊκὰ τοιχώματα εἰς τὸ ἐμπρόσθιον καὶ τὰ πλάγια μέρη, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουν πρὸς προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ ὀργάνων.

Ἐπίσης διὰ τῆς συσπάσεως του, τὸ μυϊκὸν στρῶμα πιέζει τὰ κοιλιακὰ ὄργανα καὶ ὑποβοηθεῖ τὴν λειτουργίαν των. Οὕτω λ. χ. διὰ τῆς πιέσεως γίνεται ἡ ἀποπάτησις καὶ ἡ ἔξοδος τοῦ ἐμβρύου κατὰ τὸν τοκετόν. Οἱ κοιλιακοὶ μύες λαμβάνουν ὡσαύτως μέρος κατὰ τὴν ἀναπνοήν.

Ἡ κοιλία τοπογραφικῶς διαιρεῖται εἰς 9 χώρας. Ἡ διαίρεσις γίνεται διὰ τριῶν ἐγκαρσίων γραμμῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη διέρχεται διὰ τῆς ξιφοειδοῦς ἀποφύσεως τοῦ στέρνου, ἡ δευτέρα διὰ τοῦ κάτω μέρους τῶν ψευδῶν πλευρῶν καὶ ἡ τρίτη διὰ τοῦ ἄνω χείλους τοῦ εἰλεακοῦ ὀστοῦ τῆς λεκάνης, καὶ διὰ δύο καθέτων γραμμῶν, αἵτινες πίπτουν ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν τοῦ εἰλεακοῦ ὀστοῦ.

Αἱ ἐννέα αὗται χῶραι εἶναι εἰς τὴν πρώτην σειράν· τὸ ***δεξιὸν ὑποχόνδριον***, τὸ ***ἐπιγάστριον***, τὸ ***ἀριστερὸν ὑποχόνδριον***, εἰς τὴν δευτέραν τὸ ***δεξιὸν πλευρόν***, ἡ ***ὀμφαλικὴ χώρα*** καὶ τὸ ***ἀριστερὸν πλευρόν***, εἰς τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν ἡ ***δεξιὰ λαγωνοβουβωνικὴ*** χώρα, τὸ ***ὑπογάστριον*** καὶ ἡ ***ἀριστερὰ λαγωνοβουβωνικὴ*** χώρα. Ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τῆς κοιλίας καὶ καθέτως ὑπάρχει ἡ λεγομένη ***λευκὴ γραμμή***, ἐπὶ τῆς ὁποίας σχηματίζονται αἱ ἐπιγαστρικαὶ κῆλαι. Εἰς τὸ ὄπισθεν καὶ ἄνω μέρος εὑρίσκονται ἑκατέρωθεν τῆς σπονδυλικῆς στήλης αἱ ***νεφρικαὶ χῶραι***. (βλ. *Σῶμα*)

Τὰ ἐντὸς τῆς κοιλιακῆς κοιλότητος ***ὄργανα*** ἀνήκουν ἰδίως εἰς τὸ πεπτικὸν σύστημα καὶ περικλείονται ἢ περιβάλλονται ὑπὸ τοῦ περιτοναίου (πρβλ. *ΠΙΝ.* 3 *καὶ* 4 Εἰκ. 369). Οὕτω κάτωθεν

Εἰκ. 369

Ὄργανα τῆς κοιλίας καθορισθέντα δι' ἐπικρούσεως

———— *Πλευρικὸν τόξον*

———— *Στόμαχος*

..... *Παχὺ ἔντερον*

..... *Οὐροδόχος κύστις*

..... *Ἧπαρ*

τοῦ διαφράγματος δεξιὰ κεῖται, τὸ ***ἧπαρ**** μὲ τὴν χοληδόχον κύστιν καὶ τὴν πυλαίαν φλέβα, πλησίον τοῦ ἥπατος ἀριστερὰ ὁ ***στόμαχος***,* εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἀριστερὸν μέρος εὑρίσκεται ὁ ***σπλὴν***.* Μεταξὺ ἥπατος καὶ στομάχου εὑρίσκεται τὸ μικρὸν ἐπίπλοον καὶ ἀμέσως ὄπισθεν τοῦ στομάχου, ἐκτεινόμενον ἐκ τοῦ σπληνὸς πρὸς τὰ δεξιὰ μέχρι τοῦ δωδεκαδακτύλου, τὸ ***πάγκρεας***.* Εἰς τὸ μέσον ὄπισθεν τοῦ ὀμφαλοῦ εὑρίσκεται

SISMANOGLIO MEGARO

ὁ ***νῆστις*** καὶ τὸ ἰδίως ***λεπτὸν*** ἔντερον,* τὰ ὁποῖα φθάνουν μέχρι τῆς λεκάνης καὶ τὰ ὁποῖα δεξιά, ἀριστερὰ καὶ ἄνω περιβάλλονται ὑπὸ τοῦ ***κόλου**** μὲ ἕν ἀνερχόμενον δεξιόν, μὲ ἕν κάτωθεν τοῦ στομάχου ἐγκάρσιον καὶ μὲ ἕν κατερχόμενον ἀριστερὸν τμῆμα.

Δεξιὰ κάτω εἰς τὴν κοιλιακὴν χώραν εὑρίσκεται εἰς τὸ μέρος ὅπου τὸ λεπτὸν ἔντερον ἐκβάλλει εἰς τὸ παχύ, τὸ ***τυφλὸν μὲ τὴνσκωληκοειδῆ ἀπόφυσιν**** ἐνῷ εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος, ἀριστερά, ἡ ***σιγμοειδὴς καμπή***, εἰς τὸ ὑπογάστριον δὲ ἡ ***κύστις***, καὶ ἡ ***μήτρα*** μὲ τὰς ***ὠοθήκας*** εἰς τὴν γυναῖκα.

Ὄπισθεν τοῦ περιτοναίου καὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων εὑρίσκονται εἰς τὰς δύο πλευρὰς τῶν σπονδύλων οἱ ***νεφροὶ**** τὰ ***ἐπινεφρίδια*** καὶ οἱ ***οὐρητῆρες*** καὶ μεταξὺ τούτων ἀμέσως πρὸ τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἡ ***ἀορτὴ**** μὲ τὰ ἀγγεῖα της, τό ***συμπαθητικὸν πλέγμα***, ἡ κάτω ***κοίλη φλὲψ*** καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ***λεμφαγωγῶν*** ἀγγείων.

Τὸ σχῆμα τῆς κοιλίας, τὸ ὁποῖον γενικῶς εἶναι ὠοειδές, ἀλλάζει ἐνίοτε χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ παθολογικὴ αἰτία. Οὕτω προεξέχει εἰς τὸ ἄνω μέρος εἰς τοὺς μέν, εἰς τὸ κάτω ἢ εἰς τὰ πλάγια εἰς τοὺς δέ.

Παθολογικῶς ἡ κοιλία εἶναι ***μεγάλη*** ὅταν ὑπάρχουν πολλὰ ἀέρια εἰς τὰ ἔντερα (***τυμπανίτης***), ὅταν ἔχῃ συσσωρευθῇ ὑγρὸν(***ἀσκίτης**** ***περιτονίτης****) εἰς ὄγκους, εἰς ραχίτιδα καὶ εἰς ἐντεροπτώσεις. ***Μικραίνει*** δὲ ἢ μᾶλλον συστέλλεται πρὸς τὰ ἐντός, ἰδίως εἰς μηνιγγίτιδας.

Πόνοι τῆς κοιλίας δύνανται νὰ ἔχουν διάφορον αἰτίαν καὶ νὰ ὀφείλωνται εἰς τὰ διάφορα ὄργανα αὐτῆς (βλ. *Κωλικοί*).

Τραύματα* τῆς κοιλίας εἶνε πάντοτε ***ἐπικίνδυνα***, δύνανται δέ, ἀφίνοντα ἀνέπαφα τὰ τοιχώματα, νὰ τραυματίσουν καιρίως τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα καὶ νὰ ἐπιφέρουν ἰσχυροὺς πόνους, ἰδίως ὅταν τὸ ἐπιγάστριον ἐνδιαφέρεται, ἐμετούς, δυσουρίαν, σημεῖα περιτονίτιδος, ἐσωτερικὴν αἱμορραγίαν κλπ. Τὰ διαμπερῆ τραύματα κατὰ τὰ ὁποῖα τὸ τραῦμα διέρχεται ὁλόκληρον τὸ κοιλιακὸν τοίχωμα εἶναι ἔτι περισσότερον ἐπικίνδυνα, ὡς μολύνοντα τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κοιλίας, τραυματίζοντα τὰ ἐντόσθια καὶ ἐπιφέροντα περιτονίτιδας, αἱμορραγίας ἐσωτερικὰς θανατηφόρους κλπ.

Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις εἶναι ἀναγκαία ***ἀπόλυτος ἡσυχία***, μέχρι δὲ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ, ὅστις τὸ ταχύτερον πρέπει νὰ προσκληθῇ, θὰ τίθεται ἐὰν ὑπάρχῃ πληγή, καθαρὸς ἀπεστειρωμένος ἐπίδεσμος.

ΚΟΚΑ

Φύλλα τοῦ Ἐρυθροξύλου τῆς Κόκας, θάμνου τῶν θερμῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς. Οἱ Ἰνδοὶ ἀπὸ πολαιοτάτων χρόνων μασσοῦν τὰ φύλλα τῆς κόκας μετ' ἀσβέστου, θεωροῦντες αὐτὰ ὡς δυναμωτικὰ καὶ ἀφροδισιακά.

Ἡ ***κόκα*** ἀναγράφεται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὡς κατευναστικὸν καὶ δυναμωτικόν. Δίδεται ὑπὸ μορφὴν ἀφεψήματος (0,5-1 %), βάμματος (5-10 γρ.) οἴνου (15-40 γρ.), ἐλιξιρίου.

ΚΟΚΑΪΝΗ

Οὐσία ἐξαγομένη ἐκ τῶν φύλλων τῆς κόκας. Καταστέλλει τὴν διέγερσιν τῶν αἰσθητηρίων νεύρων. Χρησιμοποιεῖται πολὺ εἰς τὴν ἰατρικὴν διὰ τοπικὴν ἀναισθησίαν κατὰ τὰς ἐγχειρήσεις, καὶ εἰς παθήσεις ὀφθαλμῶν.

Ἔσωθεν δίδεται διὰ τοὺς ἀκατασχέτους ἐμέτους καὶ γαστραλγίας. Ἡ τοπικὴ ἀναισθησία ἐπιτυγχάνεται δι' ὑποδορείων ἐνέσεων διαλύσεων κοκαΐνης. Ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ φαρμάκου, διότι ἐπέρχεται συνήθεια (*κοκαϊνομανία**).

Ἡ συνεχὴς χρῆσις μικρῶν δόσεων, ἐπιφέρει, ὅπως καὶ εἰς τὴν μορφίνην, βαθμιαίαν κατάπτωσιν τῶν δυνάμεων.

Ἡ διὰ ***κοκαΐνης δηλητηρίασις*** ἐπέρχεται κατόπιν πόσεως μεγάλης δόσεως ἢ χρήσεως πολὺ ταχείας μικρῶν δόσεων. Παρατηροῦνται ἐξάψεις εἰς τὸ πρόσωπον, ἢ τοὐναντίον ὠχρότης, διαταραχαὶ τῆς ὁράσεως, διαστολὴ τῶν κορῶν, αἴσθημα ἄγχους, στενοχωρία τῆς ἀναπνοῆς, μικρὸς σφυγμός, σπασμοὶ ἢ καὶ κῶμα.

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται εἰς χρῆσιν ἐμετικῶν, ἀφεψήματος καρυδοφύλλων, ἢ τανίνης, καφέ, τεΐου, καμπανίτου, σιναπισμῶν.

ΚΟΚΑΪΝΟΜΑΝΙΑ

Ἡ μανία, τὴν ὁποίαν ἀποκτοῦν μερικοὶ ἐκ τῆς χρήσεως συνεχῶν δόσεων κοκαΐνης. Ἡ κοκαϊνομανία εἶναι ὀλεθρία διὰ τὸν ὀργανισμόν. Ἐπιφέρει ψευδαισθήσεις τῆς ὁράσεως, ἀκοῆς καὶ ὀσφρήσεως, τρόμον, κατάπτωσιν διανοητικήν, ἀϋπνίαν, ἀνικανότητα, ταχυκαρδίαν καὶ διαταραχὰς τῆς θρέψεως. Ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ἕξιν αὐτὴν γίνεται εἰς εἰδικὰ ἰατρεῖα καὶ θεραπευτήρια.

ΚΟΚΚΙΑΣΕΙΣ

Αἱ εἰς τὰς ἀνοικτὰς πληγάς σχηματιζόμεναι ἐκβλαστήσεις τοῦ κρέατος, αἱ ὁποῖαι ἀναπτύσσονται ἀπὸ τὴν βάσιν τῆς πληγῆς, ἕως ὅτου φθάσουν τὸ ὕψος τῆς ἐπιφανείας, ὁπότε καλύπτονται μὲ δέρμα καὶ ἐπέρχεται τελεία ἐπούλωσις. Ὅταν ἡ ἀνάπτυξις τῶν κοκκιάσεων δὲν περιορίζεται εἰς ὡρισμένην ἀναλογίαν, ἐξέρχονται αὗται πέραν τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος καὶ γίνονται σπογγώδεις. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν αἱ κοκκιάσεις ἐμποδίζουν τὴν ἐπούλωσιν τῆς πληγῆς καὶ πρέπει νὰ ἀπομακρύνωνται διὰ καυτηριάσεων.

Κοκκιάσεις ἀναπτύσσονται ἐπίσης ἐπὶ τῶν ὑγιῶν βλεννογόνων. (βλ. *Ἀμυγδαλῖτις. Τραχώματα*).

ΚΟΚΚΙΝΑΔΑ (*βλ. Ἐρυθρά*).

ΚΟΚΚΙΝΟΓΟΥΛΙ (*βλ. Τεῦτλον, Τροφῶν πίνακα*).

ΚΟΚΚΟΙ (*βλ. Μικρόκοκκοι*).

ΚΟΚΚΟΣ (*βλ. Μέτρα*).

ΚΟΚΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ (*βλ. Μηνίσπερμον, Coque du Levant*).

Καρπὸς θάμνου τῆς ἀκτῆς τῆς Μαλαβάρης. Περιέχει ἓν ἰσχυρὸν δηλητήριον, τὴν ***πικροτοξίνην****. Ὁ ἁλιευτικὸς κόκκος χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν ἁλιέων πρὸς δηλητηρίασιν τῶν ἰχθύων καὶ ἁλίευσιν αὐτῶν. Τὰ διὰ τοῦ μέσου τούτου ἁλιευόμενα ψάρια εἶναι ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑγείαν.

Εἰκ. 370

Κόκκος ὁ ἁλιευτικός

ΚΟΚΚΟΦΟΙΝΙΞ (*Κόκκος ἢ Καρυοφόρος Cocotier*).

Δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν Δαφνωδῶν. Ἀπὸ τὰ ἄνθη του παρασκευάζεται ποτὸν λίαν εὐχάριστον. Ὁ καρπὸς τοῦ κακκοφοίνικος, (coco), παράγει ἔλαιον διὰ φωτισμόν. Ἐπίσης ἐκ τοῦ ξηροῦ πυρῆνος τοῦ καρποῦ παρασκευάζεται τεχνητὸν βούτυρον.

ΚΟΚΚΥΞ

Ὀστοῦν ἀποτελούμενον ἐκ 4, ἐνίοτε δὲ καὶ 5 σπονδύλων, οἱ ὁποῖοι συμφύονται στερρῶς πρὸς ἀλλήλους. Εἶναι τὸ τελευταῖον ὀστοῦν τῆς σπονδυλικῆς στήλης.

ΚΟΚΚΥΓΟΔΥΝΙΑ

Πόνος νευραλγικὸς τῆς χώρας τοῦ κόκκυγος. Παρατηρεῖται ἰδίως εἰς γυναῖκας αἱ ὁποῖαι ἔχουν μητρικὰς νόσους.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΟΚΚΥΤΗΣ

Νόσος μολυσματικὴ προσβάλλουσα συνήθως παιδία 2—7 ἐτῶν, σπανίως δὲ τοὺς ἐνήλικας. Τὸ μικρόβιόν της εἶναι εἷς κοκκοβάκιλος, ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὰ πτύελα.

Ἡ *μόλυνσις* γίνεται διὰ τοῦ βηχός, πταρνίσματος, ὁμιλίας, ὅτε ἐκσφενδονίζονται τὰ πτύελα μὲ ὁρμὴν, καθὼς καὶ μὲ μολυσμένα ἀντικείμενα, μανδήλιακλπ.

Ἡ νόσος *ἀρχίζει* μὲ καταρροϊκὰ φαινόμενα, ξηρὸν βῆχα, ἐνίοτε ὀλίγον πυρετόν, κατόπιν δὲ 8—10 ἡμερῶν ἄρχεται τὸ χαρακτηριστικὸν στάδιον τῆς νόσου, τὸ σπασμωδικόν, τὸ ὁποῖον διαρκεῖ ὄχι ὀλιγώτερον τῶν 3—5 ἑβδομάδων. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο ἐπέρχονται αἱ τόσον δυσάρεστοι περιοδικαὶ *προσβολαὶ* σπασμωδικοῦ βηχός, ἀρχόμεναι μὲ βαθεῖαν πνιγηρὰν ἀναπνοὴν καὶ ἀκολουθούμεναι ὑπὸ 6, 7 καὶ πλέον βραχνῶν ἠχηρῶν βηχῶν, ἐπερχομένων τοῦ ἑνὸς κατόπιν τοῦ ἄλλου, οὕτως ὥστε ὁ ἀσθενὴς νὰ μὴ δύναται ἐν τῷ μεταξὺ νὰ εἰσπνεύσῃ.

Μόνον δὲ κατὰ τὸ τέλος τῆς προσβολῆς γίνεται μακρὰ ἠχηρὰ εἰσπνοή. Τοιαῦται προσβολαὶ διαρκοῦν $1\,^1/_2$—2 λεπτά, φθάνουν δὲ τὸν ἀριθμὸν 20—40 καὶ πλέον τὴν ἡμέραν, ὅτε τὸ παιδὶ κινδυνεύει ἀπὸ ἀσφυξίαν. Κατὰ τὰς προσβολάς, συνεπείᾳ τῆς διαταραχῆς τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας, τὸ δυστυχὲς μικρὸν εἶναι φοβισμένον, ἁρπάζει τὰ πέριξ, τὸ πρόσωπον του εἶναι κόκκινον ἢ καὶ κυανοῦν, οἱ ὀφθαλμοί του δακρύζουν καὶ εἶναι κόκκινοι, τὰ ἄκρα του ψυχρά. Συχνάκις ἐπέρχεται ἔμετος, κένωσις ἀκουσία, ἐπίσταξις καὶ σπασμοὶ γενικοὶ ἢ μερικοὶ τοῦ προσώσώπου. Μόλις παρέλθῃ ἡ προσβολὴ τὸ κουρασμένον μικρὸν ἱδρώνει, κατακλίνεται, ἐπανέρχεται δὲ ἐντὸς ὀλίγου διαστήματος εἰς ὁμαλὴν κατάστασιν, παίζει, τρώγει κλπ. Βεβαίως αἱ προσβολαὶ εἶναι εἰς ἄλλα περιστατικὰ ἐλαφρότεραι, εἰς ἄλλα ἐντονώτεραι. Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ σπασμωδικοῦ τούτου σταδίου ἐπέρχεται τὸ τρίτον, τὸ ὁποῖον διαρκεῖ μερικὰς ἑβδομάδας, κατὰ τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ὑγρὸς βὴξ μὲ βλέννας καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἴασις.

Ἡ ὅλη λοιπὸν νόσος διαρκεῖ 10—20 ἑβδομάδας. Ὁ κοκκύτης, οὐχὶ σπανίως ἐπιφέρει καὶ ἐπιπλοκάς, ὡς πνευμονίας ἢ καὶ γίνεται αἰτία ἐκδηλώσεως φυματιώσεως.

Ἡ *προφύλαξις* ἀπὸ τὴν νόσον συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀποφεύγωμεν ἐν καιρῷ ἐπιδημίας τὰς συσσωρεύσεις (κήπους, σχολεῖα), καὶ κάθε συνάφειαν μὲ ἐκ κοκκύτιδος ἀσθενῆ.

Ἡ *θεραπεία* ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ. Ἡ καλὴ ὅμως *περίθαλψις* παιδίων ἐκ κοκκύτου ἔχει μεγάλην σημασίαν.

Τὸ δωμάτιον τῶν ἀσθενῶν πρέπει νὰ εἶναι ἡλιακόν, εὐάερον, ὁ ἀὴρ καθαρὸς χωρὶς κονιορτούς, οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ξηρός. Πρὸς τοῦτο ἐντὸς τοῦ δωματίου δύναται νὰ τεθοῦν πινάκια μὲ ζεστὸν νερὸ καὶ ὀλίγον τερεβινθέλαιον ἢ εὐκάλυπτον. Ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι ὡραῖος τὰ παιδία δύνανται νὰ τεθοῦν εἰς ταράτσαν ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἀνοίγηται τὸ παράθυρον. Ἡ τροφὴ πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὴ καὶ εὐκολοχώνευτος. Τὰ ἐξερχόμενα πτύελα θὰ ἀπολυμαίνωνται.

Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν κάθε τρόμον, φόβον, κλάψιμον, ἰσχυρὰν σωματικὴν κίνησιν, θυμὸν κλπ. διότι ταῦτα προκαλοῦν τὰς προσβολάς.

Μεγάλην σπουδαιότηνα ἔχει ἡ *ψυχικὴ θεραπεία*, καθότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ βὴξ ὡς ἀνακλαστικὸν φαινόμενον διὰ διασκεδάσεως, παραινέσεως, προτροπῆς καὶ ἐνισχύσεως τῆς θελήσεως εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπηρεασθῇ καὶ νὰ ἀνασταλῇ.

Κατὰ τὴν προσβολὴν τὸ παιδὶ πρέπει νὰ καθεσθῇ, νὰ κύψῃ πρὸς τὰ ἐμπρός, τὸ μέτωπόν του νὰ στηρίζηται. Μὲ καθαρὸν πανὶ ἢ γάζαν, τὰ ὁποῖα ἀργότερον θὰ καίωνται, θὰ καθαρίζωμεν τὸ στόμα καὶ θὰ ἀφαιρῶμεν τὰς βλέννας. Ἐὰν ἡ προσβολὴ διαρκεῖ καὶ ἡ δύσπνοια εἶναι μεγάλη, ἂν καὶ ὁ κίνδυνος ἀσφυξίας κατὰ τὰς προσβολὰς εἶναι σπάνιος, πρέπει νὰ ραντίζωμεν τὸ πρόσωπον μὲ κρῦον νερὸ, νὰ σύρωμεν τὴν κάτω σιαγόνα πρὸς τὰ κάτω καὶ τὴν γλῶσσαν πρὸς τὰ ἔξω, νὰ τρίβωμεν τὸ στῆθος καὶ τὴν ράχιν μὲ κολώνιαν ἢ ξῦδι.

Ἡ εἰς μερικὰ μέρη ὑπάρχουσα συνήθεια τοῦ νὰ πηγαίνουν τὰ παιδία εἰς ἐργοστάσια φωταερίου, ἵνα ἀναπνεύσουν ἐκεῖ ἀτμούς, ὄχι μόνον δὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ δύναται καὶ νὰ βλάψῃ.

Συχνάκις ἡ ἀνάρρωσις ἐπιταχύνεται δι' ἀλλαγῆς κλίματος καὶ ὡς τοιοῦτον πρέπει νὰ ἐκλέγηται τὸ θερμόν, ἥπιον χωρὶς ἀνέμους ἰσχυροὺς καὶ κονιορτόν.

Οἱ ἅπαξ προσβληθέντες σπανίως προσβάλλονται ἐκ νέου.

ΚΟΛΑ

Καρπὸς δένδρου τῶν τροπικῶν. Τὸ Κόλα περιέχει καφεΐνην (2,4 %), θεοβρωμίνην (0,02) δεψίνην (1,6), ἀμυλώδεις καὶ σακχαρώδεις οὐσίας.

Τὸ κόλα τονώνει τὸ νευρικὸν σύστημα, αὐξάνει τὸ σθένος τῶν καρδιακῶν συστολῶν, ὑποβαστάζει τὸν ἄνθρωπον

Εἰκ. 371
Κόλα

κατὰ τοῦ καμάτου καὶ τῆς στερήσεως τροφῆς.

Χρησιμοποιεῖται ὑπὸ μορφὴν βάμματος (5—10 γρ.), οἴνου (ἓν ποτήριον οἴνου δὶς τῆς ἡμέρας).

ΚΟΛΑΡΟΙ *(βλ. Λαιμός)*

ΚΟΛΑΦΟΣ *(Πάτσος)*

Ὁ κόλαφος, εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ ἄμεσον κωφότητα, ὅταν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ ὠτός. Ἐπέρχεται διάρρηξις τοῦ τυμπάνου τοῦ ὠτὸς καὶ παράλυσις τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου.

ΚΟΛΕΟΣ (ΚΟΛΠΟΣ)

Σωλὴν δερμάτινος ἀρχόμενος μεταξὺ τῶν μικρῶν χειλέων καὶ φερόμενος ἔπειτα καμπυλοειδῶς ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, περιβάλλει τὸν αὐχένα τῆς μήτρας.

Τὰ τοιχώματα τοῦ κολεοῦ εἶνε προσηλωμένα τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ ξεχωρίζουν μόνον κατὰ τὴν συνουσίαν διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ πέους ἢ καὶ ἄλλων ἀντικειμένων. Ὁ κόλπος πρὸς τὰ ἐμπρὸς κλείεται διὰ τοῦ παρθενικοῦ ὑμένος καὶ κοινωνεῖ ὄπισθεν μέν πρὸς τὸ ἀπευθυσμένον, ἄνωθεν πρὸς τὴν κύστιν, καὶ κάτωθεν πρὸς τὴν οὐρήθραν.

Τὸ μῆκος του εἶνε 8 — 10 ἑκμ. Τὰ τοιχώματα ἐπενδύει βλεννογόνος πλούσιος εἰς ἀγγεῖα, ἅτινα κατὰ τὴν συνουσίαν ὑπερπληροῦνται αἵματος συνεπείᾳ τοῦ γεννητικοῦ ἐρεθισμοῦ.

Διὰ τὰς ἀσθενείας τοῦ κόλπου (βλ. *Κολεοσπασμός*, *Κολπῖτις*)

Εἰς τὰς *προπτώσεις τοῦ κόλπου*, ὁ βλεννογόνος συνεπείᾳ χαλαρώσεω προσπίπτει ὡς ὄγκος ἐρυθρὸς μεταξὺ τῶν χειλέων. Ἡ χαλάρωσις ἔχει ὡς αἰτίαν συνήθως διάρρηξιν τοῦ περιτοναίου ἐπελθοῦσαν κατὰ τὸν τοκετόν, καὶ μὴ ραφεῖσαν. Ἡ θεραπεία γίνεται διὰ τῆς χρήσεως εἰδικῶν πεσσῶν* καὶ ἐγχειρήσεως.

Διὰ τὰς *πλύσεις τοῦ κολεοῦ* τόσον τὸ δοχεῖον, ὅσον καὶ ὁ ἐλαστικὸς σωλὴν καὶ τὸ ἄκρον πρέπει νὰ ἔχουν βράσῃ προηγουμένως. Αἱ πλύσεις θὰ γίνονται πάντοτε εἰς στάσιν κατάκλιτον ἐπὶ τῆς ράχεως, τό δὲ ὕψος τοῦ διακλυστῆρος δὲν θὰ εἶναι περισσότερον τῶν 30 ἑκμ. ἄνωθεν τῆς κλίνης.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΟΛΕΟΣΠΑΣΜΟΣ

Σπασμωδικὴ σύσφιγξις τοῦ κόλπου, ἐμποδίζουσα τὴν συνουσίαν. Ὀφείλεται εἰς ὑπερευαισθησίαν τοῦ αἰδοίου καὶ τοῦ κόλπου, εἰς κολπίτιδα ἢ μητρίτιδα. Παρατηρεῖται ἰδίως εἰς γυναῖκας ὑστερικὰς καὶ νευροπαθεῖς. Ἡ ***θεραπεία***, γενικὴ καὶ τοπική, εἶνε ἔργον τοῦ ἰατροῦ.

ΚΟΛΛΑ

Διὰ τὴν ζωϊκῆς προελεύσεως κόλλαν (βλ. *Γελατίνη*, *Γλυκόκολλα*, *Πηκτή*.)

Διὰ τὴν φυτικὴν (βλ. *Γλουτίνη*. *Ἀμυλάλευρον*).

ΚΟΛΛΑΡΓΟΛ (βλ. *Ἄργυρος*)

ΚΟΛΛΗΤΣΙΔΑ (*Ἄρκειον, Λάπη, Πλατομανδύλα, Bardane*).

Ἡ ρίζα τοῦ φυτοῦ τούτου χρησιμοποιεῖται ὡς ἐφιδρωτικὸν εἰς ἔγχυμα (2%)

Εἰκ.372

Κολλητσίδα

ΚΟΛΟΒΩΜΑ

Ρῆξις τῆς ἴριδος ἢ τῶν βλεφάρων ὑπάρχουσα ἐκ γενετῆς καὶ ὀφειλομένη εἰς τραύματα ἢ ἐγχειρήσεις.

ΚΟΛΟΚΑΣΙ (*Topinambour*, τ. *Γῆς ἐλμασῆ*).

Ἡ ρίζα του, πλουσία εἰς ὑδατάνθρακας (15-16 %) χρησιμοποιεῖται ὡς τροφή

ΚΟΛΟΚΥΘΙ

Τροφὴ εὔπεπτος καὶ θρεπτική. Ὁ πράσινος φλοιὸς τῶν σπόρων περιέχει μίαν ρητίνην, ἡ ὁποία εἶναι ταινιοκτόνος, (μίγμα ἀπὸ 60 γρ. σπόρων, 60 γρ. σακχάρου καὶ ὀλίγου ἀνθονέρου πρὸς ἀρωματισμόν). (βλ. *Τροφῶν πίνακα*).

ΚΟΛΟΚΥΝΘΙΣ (*Coloquinte*).

Ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ εἶναι ὑποκίτρινος, μεγέθους προτοκαλίου, ἔχει σάρκα λευκήν, δριμεῖαν καὶ πικροτάτην. Ὁ πολφὸς τοῦ καρποῦ εἶναι καθάρσιον δραστικώτατον.

ΚΟΛΟΜΒΟΥ ΡΙΖΑ

Φυτὸν τῆς οἰκογενείας τῶν Μηνοσπερμοειδῶν. Ἡ ρίζα του εἶνε τονωτική, στυπτικὴ καὶ εὐστόμαχος. Χρησιμοποιεῖται ὑπὸ μορφὴν ἐγχύματος (1 %) βάμματος (5—15 γρ.) καὶ οἴνου (50 — 60 γρ.)

ΚΟΛΠΙΤΙΣ

Φλόγωσις τοῦ κόλπου* ὀφειλομένη εἰς ἀκάθαρτον συνουσίαν (βλεννόρροια) εἰς ξένα σώματα (πεσσοί, κτλ.), καὶ εἰς διάφορα αἴτια προκαλοῦντα ἐρεθισμὸν τοῦ βλεννογόνου. Ἐκδηλοῦται δι' ἐρυθρότητος, κνησμοῦ, πόνων καὶ τρεξίματος βλεννώδους ἢ πυώδους.

Πρὸς ***θεραπείαν*** συνιστῶνται ἄκρα καθαριότης, πλύσεις μὲ λυζόλ (2 %) ὑπερμαγγανικὸν κάλι ἢ στυπτηρίαν.

ΚΟΛΠΟΙ ΦΑΕΒΙΚΟΙ

Φλέβες τῆς σκληρᾶς μήνιγγος, κείμεναι κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐγκεφάλου.

ΚΟΛΠΟΣ (*βλ. Κολεός, Ἀποπληξία*)

ΚΟΛΤΚΡΕΜ

Ἀλοιφὴ κοσμητική, χρησιμοποιουμένη διὰ τὴν μαλάκωσιν τοῦ δέρματος καὶ συνισταμένη ἐξ:

Ἐλαίου γλυκέων ἀμυγδάλων	215 γρ.
Κηροῦ λευκοῦ	30 »
Λευκοῦ φαλαίνης	60 »
Ὕδατος ρόδων	60 »
Βάμματος βενζόης	15 »
Ἀποστάγματος ρόδων ἢ βιολέττας	0,15

Ἡ κατάχρησις τοῦ κολτκρὲμ ἀποξηραίνει καὶ ρυτιδώνει τὸ δέρμα.

ΚΟΛΥΜΒΗΜΑ

Ἡ τελειοτέρα καὶ ὑγιεστέρα τῶν ἀσπήσεων, καθότι ὡς ἁρμονικὴ κίνησις ὅλων τῶν μυῶν τοῦ σώματος ἐνισχύει τὸ σῶμα καὶ καθαρίζει τὸ δέρμα.

Κατὰ τὸ κολύμβημα, συνεπείᾳ τῆς ἀντιδράσεως, ἥτις προκαλεῖται διὰ τῆς ἐπαφῆς τοῦ θερμοτέρου σώματος μὲ τὸ ψυχρότερον ὕδωρ, συσπῶνται τὰ ἀγγεῖα τοῦ δέρματος, τὸ αἷμα ὠθεῖται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα, ἡ ἀρτηριακὴ πίεσις αὐξάνει, ἡ καρδία ἔχει μεγαλειτέραν ἀντίστασιν νὰ ὑπερνικήσῃ. Ἐκ μέρους τῆς ἀναπνοῆς παρατηρεῖται ἐπίσης κάποια ἀλλαγή, συνισταμένη εἰς βαθεῖαν εἰσπνοὴν καὶ μακρὰν ἐκπνοὴν κατὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ὕδωρ ἀκολουθοῦν μερικαὶ βαθεῖαι ταχεῖαι ἀναπνοαὶ καὶ βαθμιαίως ἐπανέρχεται ἡ ἀναπνοὴ εἰς τὸν ἀρχικόν της τακτικόν, κανονικὸν τύπον.

Κολυμβῶμεν ἢ μᾶλλον ἐπιπλέομεν εἰς τὸ ὕδωρ, καθότι τὸ εἰδικὸν βάρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος δὲν εἶναι κατὰ πολὺ βαρύτερον τοῦ ὕδατος, μάλιστα δὲ ὅταν ἀναπνέωμεν βαθέως εἶναι ἐλαφρώτερον, ὥστε ὁ κολυμβῶν διὰ τῆς εἰσπνοῆς καὶ μόνον δύναται νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, κατὰ τὴν ἐκπνοὴν ὅμως πρέπει νὰ ὑποβοηθῆται διὰ καταλλήλων κινήσεων τῶν βραχιόνων καὶ τῶν ποδῶν.

Προχωρῶμεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, τόσον ἐπὶ τῆς κοιλίας ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ράχεως, διὰ μεθοδικῶν κινήσεων κάμψεως καὶ ἐκτάσεως τῶν βραχιόνων καὶ τῶν σκελῶν, δίδοντες ὦθησιν εἰς τὸ ὕδωρ εἰς τρόπον ὥστε τὸ σῶμα ταὐτοχρόνως σηκώνεται καὶ ὠθεῖται πρὸς τὰ ἐμπρός. Πρέπει ὅμως καὶ οἱ πόδες καὶ οἱ βραχίονες νὰ ἀλληλοϋποστηρίζωνται καὶ νὰ ἐναλλάσσωνται εἰς ἴσον ρυθμὸν εἰς τὰς κινήσεις των, αἱ δὲ ἀναπνευστικαὶ κινήσεις νὰ προσαρμόζωνται ἀναλόγως.

Κατὰ τὸ κολύμβημα ὅλοι σχεδὸν οἱ μύες τοῦ σώματος κινοῦνται ρυθμικῶς, ὁ θώραξ προβάλλει καὶ ἐκτείνεται, εἰς τοὺς πνεύμονας εἰσέρχεται περισσότερος ἀὴρ καὶ μάλιστα καθαρὸς ὀξυγονοῦχος. Διὰ τῶν κινήσεων τῶν σκελῶν γίνεται εἶδος μαλάξεως (μασάζ) τῆς κοιλίας καὶ αἱ λειτουργίαι ἐντέρων καὶ ἐν γένει τῶν ὀργάνων τῆς κοιλίας διεγείρονται.

Συνεπείᾳ τῶν ἰσχυρῶν συσπάσεων τῶν μυῶν ἀναπτύσσεται εἰς τὸ σῶμα μεγάλη θερμότης καὶ οὕτως ἐξουδετεροῦται ἡ ἀπόδοσις τῆς θερμότητος τὴν ὁποίαν τὸ σῶμα δίδει εἰς τὸ ψυχρότερον περιβάλλον του, ἐξ ἄλλου δὲ διατηρεῖ οὕτω τὸ σῶμα τὴν ἀτομικήν θερμοκρασίαν.

Τοιουτοτρόπως ὁ κολυμβῶν δύναται νὰ διαμείνῃ περισσότερον χρόνον εἰς τὸ νερὸ ἀπὸ τὸν μὴ κολυμβῶντα καὶ τὸ δεύτερον κρῦον δηλ. ἡ δευτέρα ἀντίδρασις ἐπέρχεται ἀργότερον. Τὴν δευτέραν ταύτην ἀντίδρασιν δὲν πρέπει νὰ τὴν ὑφιστάμεθα διότι βλάπτει, πρέπει ἄρα νὰ ἐγκαταλείπωμεν τὸ νερὸ πρὶν ἔλθῃ.

Γενικαὶ ὠφέλειαι τοῦ κολυμβήματος εἶναι ἡ τόνωσις τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἡ σκληραγωγία, ἡ ἐνίσχυσις τῆς θελήσεως, ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ φόβου καὶ ἡ ἐν καιρῷ δυστυχήματος σωτηρία καθὼς καὶ ἡ διάσωσις τρίτου. Δι' ὅλας αὐτὰς τὰς καλὰς ἐπιδράσεις τοῦ κολυμβήματος, ἕκαστος καὶ ἀπὸ μικρᾶς ἔτι ἡλικίας, ὅταν βεβαίως ἡ ὑγεία του τὸ ἐπιτρέπει, πρέπει νὰ μανθάνῃ νὰ κολυμβᾷ.

Ἡ ***καλλιτέρα ὥρα*** τοῦ κολυμβήματος εἶναι ἡ πρωϊνὴ διότι τὸ νερὸ εἶνε ψυχρότερον καὶ ἡ ἀντίδρασις ἐντονωτέρα. Οὐχ ἧττον οἱ ἀδύνατοι, αἱ γυναῖκες καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

τὰ παιδία θὰ προτιμοῦν τὰς μεσημβρινὰς ὥρας, πάντως ὅμως ὄχι μέ πλήρη στόμαχον.

Πρὶν εἰσέλθωμεν εἰς τὸ νερό, ἐπειδὴ ὑπάρχει διαφορὰ θερμοκρασίας αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος καὶ ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ καὶ κυκλοφορικοῦ συστήματρς εἶναι τόσον ἰσχυροτέρα, ὅσον μεγαλειτέρα εἶναι ἡ διαφορά, πρέπει τὸ σῶμα νὰ κρυώσῃ ὀλίγον. Ἰδίως δὲ ὅταν εἴμεθα κουρασμένοι καὶ ἱδρωμένοι. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκδυώμεθα σιγὰ καὶ βαθμηδόν.

Ἡ εἰς τὸ ***νερὸ εἴσοδος*** γίνεται διὰ μιᾶς ἢ καὶ βαθμιαίως, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας ἑνὸς ἑκάστου, προτιμωτέρα ὅμως ἡ διὰ μιᾶς.

Ἐντὸς τοῦ νεροῦ τὸ σῶμα πρέπει πάντοτε νὰ κινῆται, ἡ διαμονὴ δὲ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν εὐεξίαν τοῦ λουομένου καὶ ἀπὸ τὴν θερμ. τοῦ νεροῦ. Πάντως δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ 20—30 λεπτά, ἄλλως ἐπέρχεται χαύνωσις καὶ ἀϋπνία.

Τὰ κύματα θὰ τὰ δεχώμεθα μὲ τὴν ράχιν καὶ ὄχι μὲ τὸ στῆθος. Ἡ κεφαλὴ εἰς δυνατὸν ἥλιον θὰ καλύπτηται μὲ σκοῦφον ἢ πίλον.

Μετὰ τὸ ***λουτρὸν*** πρέπει νὰ στεγνώνεται καλῶς τὸ σῶμα, νὰ γίνωνται ἐντριβαὶ μὲ χονδρὸν ὕφασμα, καὶ νὰ ἐπακολουθῇ περίπατος ἢ ἄλλη ἄσκησις διὰ τὴν θέρμανσιν τοῦ σώματος. Οἱ ἀρτηριοσκληρωτικοί, οἱ καρδιακοί, οἱ ἀπὸ συμφορήσεις πάσχοντες καὶ οἱ ἡλικιωμένοι πρέπει νὰ εἶναι πολὺ προσεκτικοί. Οἱ δὲ μὲ παθήσεις τοῦ τυμπάνου πρέπει πάντοτε νὰ κρατοῦν τὴν κεφαλὴν ἔξω τοῦ νεροῦ, διότι δύναται νὰ ἐπέλθῃ μόλυνσις τοῦ ἐσωτερικοῦ ὠτός.

Κατὰ τὸ κολύμβημα δύνανται νὰ ἐπέλθουν διάφορα ***δυστυχήματα***, προερχόμενα ἀπὸ μούδιασμα ἑνὸς ἢ περισσοτέρων μελῶν, (ὅτε πρέπει νὰ τεντωθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ μέλος καὶ νὰ τριβῇ, ἀφ' οὗ βεβαίως γυρίσῃ ὁ κολυμβῶν ἐπὶ τῆς ράχεως), ἀπὸ ἐξάντλησιν, ὅταν ἀπομακρυνθῇ τις πολύ, ἀπὸ ἀναισθησίαν ὅταν μὲ ζεστὸν σῶμα εἰσέλθωμεν διὰ μιᾶς εἰς τὸ νερό (βλ. *Πνιγμός, Λουτρὰ θαλάσσια*).

ΚΟΛΧΙΚΟΝ

Πόα πολυετής, κοινοτάτη ἀνὰ τοὺς λειμῶνας ἐν ὥρᾳ φθινοπώρου. Ὁ βολβὸς τοῦ κολχικοῦ περιέχει πολὺ ἄμυλον, καὶ οὐσίαν τινα δραστικήν, τὴν ***κολχικίνην***.*

Τὸ κολχικὸν εἶνε καθάρσιον δραστικόν, διουρητικόν, ἀντιποδαγρικὸν καὶ ἀντιρευματικόν. Χρησιμοποιεῖται ὑπὸ μορφὴν οἴνου, βάμματος, κόνεως, ἐκχυλίσματος. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ φαρμάκου.

Ἡ ***Πιστοΐα κόνις*** (poudre de Pistoia) εἶνε σκευασία πωλουμένη ὑπὸ γυναικείας τινὸς μονῆς τῆς Φλωρεντίας. Περιέχει κόνιν κολχικοῦ, βρυωνίας, γεντιανῆς, πταρμικῆς καὶ χαμαιμήλου. Θεωρεῖται ὡς προφυλακτικὸν κατὰ τῶν κρίσεων τῆς ποδάγρας.

ΚΟΛΩΝΙΑΣ ΥΔΩΡ

Ὑπὸ τό ὄνομα τοῦτο φέρονται διάφορα ὕδατα καλλωπισμοῦ. Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ καλὸν ὕδωρ Κολωνίας, πρέπει τὸ οἰνόπνευμα νὰ εἶναι ἐξ οἴνου, καὶ αἱ χρησιμοποιούμεναι essences νὰ ὦσιν καλῆς ποιότητος. Μία κολώνια καλῆς ποιότητος πρέπει νὰ ἀσπρίζῃ τὸ νερό· Καλὴ συνταγὴ διὰ παρασκευὴν ὕδατος Κολωνίας κατὰ τὸν Deschambre εἶναι ἡ ἑξῆς :

essence	κανέλλας		1,0
»	λεβάντας		2,0
»	ἀνθέων πορτοκαλέας		2,0
»	ρομαρίνου		2,0
»	λεμονίου		4,0
»	κίτρου		4,0
»	περγαμώτου		4,0
Ἀλκοὸλ	90ο		180,0
alcoolat	μέλίσσης	ἀὰ	50,0
»	ρομαρίνου		

Τὸ ὅλον ἀναμιγνύεται ἀφίνεται ἐπὶ 8 ἡμέρας καὶ εἶτα διϋλίζεται.

ΚΟΜΑΝΟ (*Comano*).

Ἀκρατοπηγὴ ἐν Ἰταλίᾳ θερμ. 28,5οΕ εἰς ὕψος 378 μ. ὕ. ἐ. Θ. περιέχουσα 0,80 % στερεὰς οὐσίας.

ΚΟΜΒΑΛΛΑΡΙΑ ἡ ΜΑΙΟΓΕΝΗΣ

(*Ἀνθεμὶς κ. Τεισορι, Contallaria majalis*).

Φυτὸν τῆς οἰκογενείας τῶν Λειριανθῶν, ἔχον ἄνθη λευκά, σφαιροειδῆ, ἀναδίδοντα ἡδὺ καὶ εὐάρεστον ἄρωμα. Ἡ κομβαλλαρία εἶναι φάρμακον καρδιακόν. Ἀναγράφεται ὑπὸ μορφὴν ἐκχυλίσματος, βάμματος (1,50-2 γρ. τὴν ἡμέραν).

ΚΟΜΜΙ

Τὰ κυριώτερα εἴδη κόμμεων εἶναι :

1ον Τὸ ***ἀραβικὸν κόμμι***. Ἐκρέει ἐκ τῶν φυτῶν Acacia arabica vera κλπ. τῆς οἰκογενείας τῶν Χεδρωπῶν. Εἶναι διαλυτὸν εἰς τὸ ὕδωρ. Εἰσέρχεται εἰς τὴν σύνθεσιν διαφόρων σκευασιῶν. Ἀναγράφεται ***ἐσωτερικῶς*** κατὰ τῶν φλεγμονῶν φάρυγγος καὶ βρόγχων, κατὰ τῆς ὀξείας διαρροίας, κατὰ τῶν δι' ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν δηλητηριάσεων (ὡς πτισάνη 20 %).

2ον Τὸ ***ἐλαστικὸν κόμμι*** (βλ. *Καουτσοὺκ*).

3ον Τὸ ***τραγακάνθινον κόμμι***. Ἐξάγεται ἐκ διαφόρων εἰδῶν Ἀστραγάλων, φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Χεδρωπῶν. Διαλύεται δυσκόλως εἰς τὸ ὕδωρ. Εἶναι μαλακτικὸν καὶ χρησιμοποιεῖται πρὸς παρασκευὴν γλισχρισμάτων.

4ον. Τὸ ***ἀμμωνιακὸν κόμμι***. Ρητίνη παραγομένη ὑπὸ φυτοῦ τῆς Λιβύης καὶ Περσίας. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς βρογχίτιδας ὡς ἀποχρεμπτικὸν εἰς δόσιν 0,50-2,0 τὴν ἡμέραν.

5ον Τὸ ***στακτὸν κόμμι ἢ χρύσωπον*** (gomme-gutte).εἶναι κομμιορητίνη ἐκ τοῦ φλοιοῦ τοῦ Garcinia Homburgi. Καθάρσιον δραστικώτατον εἰς δόσιν 0,10-0,20.

ΚΟΜΜΙΩΜΑ

Ὄγκος εἰδικὸς συφιλιδικῆς φύσεως (βλ. *Σύφιλις*).

ΚΟΝΔΟΥΡΑΓΚΟΝ

Φλοιὸς δενδρυλλίου φυομένου ἐν τῷ Ἰσημερινῷ, τῇ Βενεζουέλᾳ καὶ Κολομβίᾳ. Θεωρεῖται ὡς στομαχικὸν καὶ ἀναγράφεται εἰςπολλὰς ἀσθενείας τοῦ στομάχου ὑπὸ μορφὴν ἀφεψήματος (15 πρὸς 360), οἴνου, κόνεως καὶ βάμματος.

ΚΟΝΔΥΛΟΣ

Τὸ ὠοειδοῦς σχήματος ἀρθρικὸν ἄκρον ἑνὸς ὀστοῦ.

ΚΟΝΔΥΛΩΜΑΤΑ (*κ. Καρναπίτια*).

Ἐκβλαστήσεις κρεατώδεις, ἑδραζόμεναι πέριξ τοῦ δακτυλίου, τοῦ περινέου, τῆς πόσθης, τοῦ αἰδοίου, καὶ γενικῶς ἐπὶ δερματικῶν ἢ βλεννογονίων ἐπιφανειῶν, τὰς ὁποίας βρέχει ὑγρὸν ἐρεθιστικόν. Ὑπάρχουν δύο εἰδῶν κονδυλώματα :

Τὰ ***αἰχμηρά*** τὰ ὁποῖα ἀναφαίνονται ὁτὲ μέν μονά, ὁτὲ δὲ πολλαπλά, ἐπὶ τῆς πόσθης τοῦ ἀνδρικοῦ πέους καὶ ἐπὶ τοῦ αἰδοίου τῆς γυναικός. Προέρχονται ἀπὸ ἐρεθισμὸν τοῦ βλεννογόνου ἀπὸ πυώδη ἔκκρισιν (ἰδίως βλενορροίας). Παρατηροῦνται συχνὰ εἰς ἐγκύους ἀκαθάρτους. Ἡ θεραπεία γίνεται διὰ φαρμάκων ἢ καὶ δι' ἐγχειρήσεως.

Τὰ ***πλατέα*** τὰ ὁποῖα προέρχονται ἐκ συφιλιδικῆς μολύνσεως.

Ἡ ***θεραπεία*** εἶναι γενικὴ καὶ τοπική.

ΚΟΝΙΑΚ

Ποτὸν προερχόμενον ἐκ διϋλίσεως τοῦ οἴνου. Τὸ ἄρωμα του ὀφείλεται ἰδίως εἰς τοὺς αἰθέρας, οἵτινες ἀναπτύσονται, καὶ τὰς οὐσίας (essences) αἱ ὁποῖαι προυπῆρχον εἰς τὴν σταφυλήν. Τὸ καλὸν κονιὰκ περιέχει 55-60 % οἰνοπνεύματος. Εἶναι λίαν ἀξιοσύστατον ὡς ἀναληπτικόν.

ΚΟΝΙΔΑ (*βλ. Φθεῖρες*).

ΚΟΝΙΚΛΟΣ (*κ. Κουνέλι*).

Τὸ κρέας τοῦ ἡμέρου κονίκλου εἶναι λευκὸν καὶ δὲν ἔχει μεγάλην γεῦσιν. Τὸ τοῦ ἀγρίου ἔχει περισσοτέραν. Ἔχει με-

γάλην ὁμοιότητα πρὸς τὸ κρέας τῆς ὄρνιθος. Δὲν πρέπει νὰ εἶναι πολὺ μικρὸς (κάτω τῶν 6 μηνῶν). (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΚΟΝΙΟΡΤΟΣ

Ὁποιασδήποτε φύσεως καὶ ὁπουδήποτε ὑπάρχει κονιορτὸς εἶναι ***καταστρεπτικὸς*** διὰ τὴν ὑγείαν, ὡς προκαλῶν νοσήματα ἢ ἐπικινδύνως χειροτερεύων ὑπάρχοντα τοιαῦτα. Ὅσον δὲ λεπτότερος καὶ σκληρότερος, τόσον βλαβερώτερος εἶναι. Τὰ ὄργανα τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκτεθειμένα εἰς τὸν κονιορτὸν καὶ συνεπῶς προσβάλλονται τὸ συχνώτερον εἶναι τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα καὶ οἱ ὀφθαλμοί.

Ὁ κονιορτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ λεπτότατα τμήματα φυτικῶν, ζωϊκῶν καὶ ὀρυκτῶν οὐσιῶν, ἀναλόγως δὲ τοῦ μέρους, ὅπου σχηματίζεται ὑπερτεροῦν ἡ μία ἢ ἡ ἄλλη οὐσία. Ὁ κονιορτὸς τῶν δωματίων καὶ ἐν γένει τῶν κατοικιῶν ἀποτελεῖται ἰδίως ἀπὸ ὀργανικὰς οὐσίας (μικρόβια) καὶ λεπτοτάτας φυτικὰς ἴνας. Ὁ τῶν δρόμων ἀπὸ λιθάρια, ἄνθρακας καπνοδόχων, σωμάτια ἄμμου, ἀσβέστου, βακτηρίδια, ἀπεστεγνωμένα τμήματα ζωϊκῶν ἐκκρίσεων καὶ ἄλλων ὀργανικῶν οὐσιῶν. Ὁ τῶν ἐργοστασίων εἶναι διάφορος, ἀναλόγως τοῦ ἐπεξεργαζομένου εἴδους.

Διὰ τὸν κονιορτὸν τῶν ***κατοικιῶν*** (βλ. *Κατοικία*).

Ἡ ποσότης τοῦ κονιορτοῦ τοῦ ***δρόμου***, εἶναι μεγίστη.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Behre ἡ ποσότης κονιορτοῦ ἥτις καθαρίζεται ἀπὸ τοὺς δρόμους τοῦ Βερολίνου, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς ἡ καθαρωτέρα πόλις τοῦ κόσμου, εἶναι εἰς στρογγυλὸν ἀριθμὸν 200.000 κ. μ. τὸ ἔτος, πρὸς καθαρισμὸν δὲ τούτου χρησιμοποιοῦνται 15 ἑκατομμύρια ἑκατόλιτρα ὕδατος τὸ ἔτος.

Εἰς τὰ ***ἐργοστάσια*** οἱ ἐργάται εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν ἀναπνοὴν διαφόρων κονιορτῶν οἵτινες προκαλοῦν τὰς λεγομένας πνευμοκονιώσεις (*Σιδήρωσιν*, *Ἀνθράκωσιν*, *Χαλίκωσιν*) καθὼς καὶ δηλητηριάσεις, ὡς λ. χ. μολύβδου κλπ.

Πρὸς ***ἀποφυγὴν*** εἰσπνοῆς κονιορτοῦ καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς, πρέπει νὰ ἀναπνέωμεν πάντοτε διὰ τῆς ***ρινός***, ὅτε ὁ κονιορτὸς κατὰ μέγα μέρος προσκολλᾶται εἰς τὴν βλέννα καὶ ἀπορίπτεται διὰ τοῦ πταρνίσματος καὶ τοῦ βηχὸς ἢ νὰ ὑέτωμεν εἰς τοὺς ρώθωνας βάμβακα καὶ νὰ ἀναπνεωμεν δι' αὐτοῦ, ἢ νὰ θέτωμεν τὸ μανδήλι πρὸ τῆς ρινὸς καὶ τοῦ στόματος.

Εἰς τὰ ἐργοστάσια ἐκτὸς τοῦ ὅτι πρέπει νὰ λαμβάνηται φροντὶς διὰ τὸν καλὸν ἀερισμὸν πρέπει καὶ νὰ γίνηται χρῆσις ***ἀναπνευστήρων****, νὰ πλύνηται συχνὰ τὸ στόμα, νὰ ἀποφεύγωνται αἱ πολλαὶ ὁμιλίαι καὶ ἡ πρόσληψις τῶν γευμάτων ἐντὸς τῶν ἐργασταsίων. Οἱ ὀφθαλμοὶ πρέπει νὰ πλύνωνται συχνά, νὰ γίνηται δὲ χρῆσις προφυλακτικῶν ***ὀμματοϋαλίων***.*

ΚΟΝΣΕΡΒΑΙ

Σκοπὸς τῶν κονσερβῶν εἶναι ἡ ἐπὶ ἀρκετὸν καιρὸν (τὸ ἀνώτατον 5 ἔτη) διατήρησις εἰς νωπὴν μὴ ἀλλοιουμένην κατάστασιν διαφόρων τροφῶν.

Αἱ κονσέρβαι τὴν σήμερον παίζουν σπουδαῖον ρόλον, γίνεται δὲ δυστυχῶς κατάχρησις ἕνεκα τῆς εὐκολίας τῆς χρήσεως τροφῶν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν αὗται εἰς νωπὴν κατάστασιν δὲν εὑρίσκονται.

Ἡ διατήρησις τροφῶν εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὴν ἀναχαίτησιν ἀναπτύξεως μερικῶν ὀργανισμῶν προκαλούντων ζύμωσιν καὶ γίνεται διὰ ***ψύξεως***, διὰ ***θερμάνσεως***, ***δι' ἀφαιρέσεως τοῦ ὕδατος*** καὶ διὰ προσθήκης ***χημικῶν τινῶν οὐσιῶν***

Εἶναι γνωστὸν ὅτι διὰ ***χαμηλῶν θερμοκρασιῶν*** ἐλαττοῦται ἡ ζωϊκὴ ἐνέργεια ὅλων τῶν ὀργανισμῶν καὶ ὅτι ἡ διατήρησις τῶν τροφῶν εἰς μέρη μὲ χαμηλοτέραν θερμ. ὡς ὑπόγεια ἢ εἰς ἰδιαίτερον μέρος μὲ πάγον (παγονιέρα) εἶναι εἷς τῶν συνηθεστέρων τρόπων διατηρήσεως τροφῶν.

Εἰς τὴν διὰ ψύξεως διατήρησιν πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει ὅτι αὕτη εἶναι παροδικὴ καὶ ὅτι ἡ χρησιμοποιουμένη θερμ. πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιεστέρα τοῦ 0ο. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι κατάλληλος ὅταν πρόκειται διὰ τὴν διατήρησιν τροφῶν διὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα λ.χ. γάλα, τροφαί δέ, αἵτινες διὰ τῆς ψύξεως δὲν βλάπτονται, ὡς κρέας, ψάρια διατηροῦνται μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν θὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς τροφαί. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ εὑρίσκονται αἱ τροφαὶ εἰς ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸν πάγον, διότι τὸ νερὸ τοῦ πάγου θά τὰς χαλάσῃ.

Ἡ διὰ τῆς ψύξεως διατήρησις τοῦ κρέατος ἐφευρέθη κατὰ τὸ 1875 ὑπὸ τοῦ Tellier, ὅστις διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου του, «le Frigorifique» ἔφερεν εἰς Εὐρώπην κρέας ἐκ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Τὰ διὰ τῆς ψύξεως διατηρούμενα κρέατα διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, τὰ ***ἐψυγμένα*** καὶ τὰ ***παγωμένα***.

Τὰ πρῶτα ὑποβάλλονται εἰς θερμ. οὐχὶ κατωτέραν, τῶν 2ο κάτω τοῦ 0ο, ἔχουν τὴν ὄψιν νωποῦ κρέατος, ἀλλὰ δὲν διατηροῦνται πλέον τῶν 4—6 ἑβδομάδων. Τὰ δεύτερα, τὰ παγωμένα, γίνονται διὰ ψύξεως 18—17ο κάτω τοῦ 0ο ἐπιδρώσης ἐπὶ 3—4 ἡμέρας καὶ ἔπειτα τὸ κρέας διατηρεῖται εἰς θερμ. 9—10ο κάτω τοῦ 0ο. Τὸ ἐψυγμένον κρέας γίνεται πολὺ σφιγκτόν.

Ἡ χρῆσις τῆς ***θερμότητος*** διὰ τὴν διατήρησιν τῶν τροφῶν βασίζεται ἐπὶ τῆς ἰδιότητος ὅλων τῶν ὀργανισμῶν τῶν προκαλούντων ζύμωσιν νὰ φονεύωνται εἰς ὡρισμένον βαθμὸν θερμοκρασίας.

Ὅταν λοιπὸν κλείσωμεν τὰς εὐκόλως δυναμένας νὰ ἀποσυντεθῶσι τροφὰς εἰς ἑρμητικῶς κλεισμένα δοχεῖα καὶ τὰ θερμάνωμεν ἕως ὅτου φονευθοῦν οἱ ὀργανισμοί, αἱ τροφαὶ αὗται μένουν ἀναλλοίωτοι ἐν ὅσῳ δὲν ἀνοιχθοῦν τὰ δοχεῖα καὶ εἰσέλθῃ ἀὴρ μὲ νέα ἐνζύματα.

Ὁ βαθμὸς τῆς θερμ. εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἐκτεθοῦν τὰ δοχεῖα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ ὀργανισμοῦ, τὸν ὁποῖον θέλωμεν νὰ φονεύσωμεν.

Τὸ ἀσφαλέστερον ὂὲ μέσον διὰ νὰ φονευθοῦν ὅλοι οἱ ὀργανισμοὶ εἶναι νὰ ἐκτεθοῦν τὰ κολλημένα δοχεῖα ἐπὶ χρονικὸν διάστημα εἰς θερμ. 136οΕ ἀτμοῦ ὑπὸ πίεσιν, ὅπως καὶ γίνεται τὴν σήμερον εἰς τὰ ἐργοστάσια.

Ἡ τοιαύτη μέθοδος χρησιμοποιεῖται διὰ κρέας καὶ φυτικὰς οὐσίας. Διὰ ρευστὰς ὅμως χρησιμοποιεῖται ἡ μέθοδος τοῦ Pasteur δηλ. θερμαίνωνται εἰς ἰδιαίτερα μηχανήματα ταχέως εἰς 50ο καὶ ταχέως πάλιν κρυώνωνται.

Ἡ διὰ τῆς ***ἀφαιρέσεως τοῦ ὕδατος*** μέθοδος στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὅτι ὅταν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ ὀργανικὸν σῶμα μεγάλη ποσότης τοῦ ὕδατος του, τοῦτο διατηρεῖται ἐπὶ μακρόν, ἐν ὅσῳ ἐμποδίζεται ἀπὸ τοῦ νά προσλάβῃ ἐκ νέου ὕδωρ. Ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ὕδατος τῶν τροφῶν γίνεται ἢ χωρὶς ἰδιαίτερα μέσα ἢ καὶ τεχνητῶς. Οὕτω, κρέας λεπτοκομμένον ἢ ψάρια ξηραιτόμενα εἰς τὸν ἀέρα δύνανται νὰ διατηρηθοῦν. Ἄλλαι τροφαὶ τίθενται εἰς δοχεῖα κλεισμένα πανταχόθεν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀφαιρεῖται ὁ ἀὴρ καὶ τὰ ὁποῖα δι' ἰδιαιτέρων μηχανημάτων θερμαίνονται εἰς χαμηλὴν θερμοκρασίαν.

Εἰς τροφὰς ὅμως αἵτινες ὅπως τὸ γάλα εὐκόλως ἀλλάζουν μὲ τὴν θέρμανσιν, διὰ νὰ διατηρηθοῦν μὲ τὴν ρηθεῖσαν μέθοδον, γίνεται χρῆσις καὶ πρακτικῶν τινῶν μέσων. Οὕτως εἰς τὸ γάλα προστίθεται σάκχαρον, ὅπερ προσελκύει τὸ ὕδωρ.

Ἡ γεῦσις ὅμως τῶν οὕτω γινομένων κονσερβῶν ὑφίσταται ἀλλοίωσιν.

Ἡ δι' ἀφαιρέσεως τοῦ ὕδατος διατήρησις τῶν τροφῶν γίνεται καὶ ὅταν θέσωμεν αὐτὰς εἰς ἅλας ἢ ἅλμην (ψάρια, ἀγγουράκια κλπ.) ἢ καὶ εἰς διάλυσιν σακχάρεως (ὀπωρικά). Τόσον τὸ πυκνὸν ἅλας ὅσον καὶ τὸ σάκχαρον ἑλκύουν τὸ ὕδωρ τῶν οὐσιῶν τὰς ὁποίας θέτομεν ἐντὸς αὐτῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ***χημικῶν οὐσιῶν***, αἵτινες χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν διατήρησιν τῶν τροφῶν εἶναι μέγας, ἀλλὰ αἱ χημικαὶ οὐσίαι, αἱ ὁποῖαι εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὰς διατηρήσουν ἐπὶ μακρόν καὶ αἵτινες προσλαμβανόμεναι εἰς μεγάλην ποσότητα δὲν βλάπτουν τὸν ὀργανισμὸν εἶναι ἐλάχισται, ὡς καλλιτέρα δὲ τοιαύτη ἀπεδείχθη τὸ ***ἰτεϋλικὸν ὀξύ****.

ISISMANOGLIO MEGARO

Παρ' ὅλας τὰς προφυλάξεις καὶ ὅλα τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνονται εἰς τὰ ἐργοστάσια κονσερβῶν, συμβαίνει αὖται νὰ χαλάσουν καὶ νὰ ἐπιφέρουν ***δηλητηριάσεις*** μὲ ἐντερικὰς καὶ νευρικὰς διαταράξεις. Ἐπίσης αἱ διάφοροι νοθεῖαι. αἵτινες γίνονται, προκαλοῦν δηλητηριάσεις

Πάντως πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν κονσέρβας, τῶν ὁποίων τὸ κάλυμμα δὲν εἶναι ἴσον κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἀλλὰ σηκωμένον (bombè) ὀλίγον. Τὸ τοιοῦτον μᾶς δεικνύει ὅτι ἐγένετο ζύμωσις. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὀσμὴν ξυνὴν καὶ δεικνύουν κηλῖδας κυανᾶς ἢ ἄλλου χρώματος

ΚΟΝΤΡΕΞΕΒΙΛ (*Contrexeville*)

Σταθμὸς πηγῶν (10ο) εἰς τὰ Βόσγια τῆς Γαλλίας εἰς ὕψος 342 μ. ὑ.ἐ.θ. Τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς Pavillon περιέχει 1,22 θειϊκοῦ ἀσβεστίου, 0,292θειϊκοῦ νατρίου καὶ μαγνησίας, 0, 789 δισσανθρακικοῦ ἀσβεστίου καὶ μαγνησίας.

Ἐποχὴ ἀπὸ 1ης Μαΐου μέχρι 1 Ὀκτωβρίου. Τὰ ὕδατα ταῦτα εἶναι ***ὠφέλιμα*** διὰ τὴν νεφρολιθίασιν, χολολιθίασιν. καὶ ἐντερικὰς παθήσεις.

ΚΟΞΑΛΓΙΑ (*βλ. Ἰσχιακὴ ἄρθρωσις*)

ΚΟΠΑΪΟΝ ΒΑΛΣΑΜΟΝ

Ὀπὸς ἐλαιορητινώδης ἐκρέων ἀπὸ τὸν κορμὸν πολλῶν δένδρων τοῦ γένους Κοπαϊφώρων. Εἶνε ὑγρὸν πυκνόρρευστον, ἰξῶδες, ὀσμῆς βαρείας.

Χρησιμοποιεῖται κατὰ τῆς βλεννορροίας ὑπὸ μορφὴν καψυλίων (5—20γρ.) ἢ ποτήματος. Ἐπιφέρει ὡς ἐκ τῆς δυσαρέστου γεύσεώς του, ὀχληρὰς ἐρυγὰς καὶ βάρος εἰς τὸν στόμαχον.

ΚΟΠΡΑΝΑ (*βλ. Κενώσεις*)

ΚΟΠΡΟΛΑΛΙΑ

Ἐπανάληψις ἀκατάπαυστος ἐκφράσεων χυδαίων. Παρατηρεῖται εἰς φρενοβλαβεῖς τινας.

ΚΟΠΡΟΛΙΘΟΙ

Στρογγυλά, στνήθως μετρίου μεγέθους (εἰς χορτοφάγα ζῷα μέχρι μήλου) σκληρά, πετρώδη σωμάτια μὲ βάσιν φωσφατοῦχον ἢ ἀνθρακοῦχον ἀσβέστιον καὶ μαγνήσιον, σχηματιζόμενα συνεπείᾳ συσσωρεύσεως τῶν κοπράνων εἰς τὰ ἔντερα.

ΚΟΠΡΟΣΤΑΣΙΣ (*βλ. Δυσκοιλιότης*).

ΚΟΠΡΟΦΑΓΙΑ

Ἡ μανία, τὴν ὁποίαν ἔχουν μερικοὶ φρενοβλαβεῖς καὶ ὑστερικοί, νὰ τρώγουν τὰ ἀποχωρήματά των.

Εἰκ. 373

Κοντρεξεβιλ

(*Πηγὴ τοῦ* Pavillon)

ΚΟΡΑΚΟΕΙΔΗΣ ΑΠΟΦΥΣΙΣ (*βλ. Ὠμοπλάτη*).

ΚΟΡΕΟΣ (*κ. Κόρυζα*).

Ζωΰφιον, μήκους 5 χλμ. καὶ πλάτους 3 χλμ. Τὸ σῶμα του εἶναι ὠοειδές. Διαχέει δυσάρεστον εἰδικὴν ὀσμὴν ὀφειλομένη εἰς τὴν ἔκκρισιν ἑνὸς ἀδένος. Οἱ κορεοὶ κοιμῶνται τὸν χειμῶνα. Τὸ θέρος καὶ κάθεδύο μῆνας τίκτουν 50 ὠὰ λευκά τινα ἐκκολάπτονται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Τὴν ἡμέραν, κρύπτονται ὀπίσω ἀπὸ παραπετάσματα, ρωγμὰς τοίχων καὶ ἐπίπλων, εἰκόνων κλπ. Δύνανται νὰ μείνουν νηστικοὶ ἐπὶ μακρόν. Ἐξέρχονται τὴν νύκτα ἀπὸ τὰ κρησφύγετά των καὶ ἐπιτίθενται ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ ζώων. Ἡ ὄσφρησις των εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ αἰσθάνονται τὴν λείαν ἐξ ἀποστάσεως. Τὸ μέρος, ὅπερ ἔχει δαγκάσει ὁ κορεός, καθίσταται ἐρυθρόν, ἐλαφρῶς ἐξοιδημένον καὶ ἀρκετὰ ἐπώδυνον. Οἱ κορεοὶ εἶναι ἐπικίνδυνοι, δυνάμενοι νὰ μεταδώσουν τὸν ὑπ.όστροφον πυρετόν, τὴν πανώλην κλπ.

Προφυλακτικῶς συνιστᾶται καθαριότης ἀπόλυτος. Οἱ τοῖχοι θὰ ἀλείφονται μὲ essence τερεβενθίνης ἢ διάλυσιν ἄχνης ὑδραργύρου (1:2000). Δυνάμεθα ἐπίσης νὰ ρίψωμεν ἐπὶ τῶν φωλεῶν τῶν κορεῶν κόνιν πυρέθρου*. Ἐπὶ τῶν σινδονῶν πιτσιλῶμεν χυμὸν λεμονίου ἢ ὄξος. Πλησίον τῆς κλίνης θέτομεν μικρὸν φῶς, διὰ τὸν λόγον ὅτι τὰ ζωΰφια βγαίνουν ἀπὸ τὰς τρύπας των μόνον εἰς τὸ σκότος. Ἐὰν τὰ μικρὰ ταῦτα μέσαμένουν ἄνευ ἀποτελέσματος, ὀφείλομεν νὰ καταφύγωμεν εἰς ὑποκαπνισμὸν τοῦ δωματίου μὲ θειῶδες ὀξύ.

ΚΟΡΕΣΙΣ

Διάλυσις κεκορεσμένη ἑνὸς σώματος καλεῖται ὅταν εἰς ὑγρόν τι διαλύομεν τὴν μεγαλυτέραν ποσότητα, τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατὸν νὰ διαλύσωμεν ἐκ τοῦ σώματος τούτου.

ΚΟΡΗ (*βλ. Ἶρις*).

ΚΟΡΙΑΝΝΟΝ (*Coriandre*).

Φυτὸν τῆς οἰκογενείας τῶν Σκιαδοφόρων. Τὰ σπέρματα τοῦ κοριάνδρου χρησιμοποιοῦνται εἰς ἔγχυμα (1%) ὡς εὐστόμαχα, πεπτικὰ καί ἄφυσα.

ΚΟΡΜΟΣ

Ὁ κορμός, ὡς πρὸς τὸν ὄγκον του, εἶναι τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ σώματος. Ἐπ' αὐτοῦ κεῖται ἡ κεφαλή, καὶ κρέμονται τὰ ἄκρα. Εἰς τὸν κορμὸν διακρίνομεν τὸν λαιμόν, τὸ στῆθος, τὴν κοιλίαν καὶ τὴν λεκάνην. Τὸ ὀπίσθιον τοῦ κορμοῦ μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν ράχιν.

ΚΟΡΝΕΤ ΠΗΦ (*Corned-Beef*).

Βρασμένον ἢ ψημένον κρέας τίθεται μὲ τὸν ζωμὸν ἐντὸς τενεκεδένιων κουτιῶν, κατόπιν πολυώρου βράσεως βγαίνει ὁ ἀὴρ τελείως καὶ κλείεται τὸ κουτὶ ἑρμητικῶς.

ΚΟΡΟΜΗΛΟΝ (*βλ. Δαμάσκηνον*).

ΚΟΡΟΣ (*βλ. Χορταίνω*).

ΚΟΡΣΕΣ (*βλ. Στηθόδεσμος*).

ΚΟΡΣΙΚΟΝ ἢ ΘΑΛΑΣΣΙΟΝ ΒΡΥΟΝ (*Ἐλμινθόχορτον, Mousse de Corse*).

Ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα εἴδη φυκῶν, ἔχει γεῦσιν ἁλμυρὰν καὶ ὀσμὴν θαλάσσης, περιέχει δὲ γελατίνην, ἰώδιον, ἅλατα ἀσβεστίου καὶ νατρίου.

Χρησιμοποιεῖται ὡς ἀνθελμινθικὸν τῶν παιδίων, ὡς ἀπόζεμα (10 %) εἰς γάλα ἢ νερὸ καὶ λαμβάνεται τὸ πρωΐ.

ΚΟΡΥΖΑ (*βλ. Καταρροή, Κορεός*).

ΚΟΣΜΗΤΙΚΗ

Τέχνη, ἡ ὁποία ἔχει ὡς προορισμὸν νὰ εὐμορφαίνῃ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ σώματος, ἢ καὶ νὰ διατηρῇ τὴν ὑπάρχουσαν ὡραιότητα, μὲ μέσα καλούμενα ***κοσμητικά***. Τὸ καλύτερον μέσον τῆς διατηρήσεως τῆς ὡραιότητος τοῦ δέρματος, εἶναι ἡ ***συχνὴ καθαριότης***, ἡ ***ὑγιεινὴ ζωή***, ἡ ***καλή τροφή***, ὁ ***καθαρὸς ἀὴρ*** καὶ ἡ ***γυμναστική***. Ἐὰν ὑπάρχῃ κάτι τὸ νοσηρὸν ἐπὶ τοῦ δέρματος, μόνον δι' ἰατρικῶν μέσων δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ.

Τὰ ***κοσμητικὰ*** δὲ εἶναι οὐσίαι χρησιμοποιούμεναι ὑπὸ μορφὴν κόνεων, ἀλοιφῶν, κρέμας, ὑγρῶν, πρὸς ἐξωραϊσμὸν τοῦ σώματος. Δυστυχῶς αἱ οὐσίαι αὗται, κλείουσαι τοὺς πόρους, φέρουν ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον τοῦ ποθουμένου ἀποτέλεσμα. Ξηραίνουν τὸ δέρμα, καὶ μετὰ μακρὰν χρῆσιν προσδίδουν εἰς αὐτὸ ὄψιν περγαμηνοειδῆ καὶ ρυτίδας.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὰ κοσμητικά, διὰ τῶν ἰσχυρῶν μυρωδικῶν, ἄτινα πολλάκις περιέχουν, προκαλοῦν ἡμικρανίας, καὶ κἄποτε καὶ δηλητηριάσεις, διότι περιέχουν συνήθως ἄλατα μολύβδου, ὑδραργύρου, ἀρσενικοῦ κλπ. *(βλ. Ψιμμύθια, Τρῖχες, Πρόσωπον, Δέρμα.)*

ΚΟΤΑ ΚΑΙ ΚΟΤΟΠΟΥΛΟ *(βλ. Ὄρνιθα)*

ΚΟΤΕΡΕ *(Ἄνω Πυρηναῖα)*

Λουτρόπολις μὲ πηγὰς θειούχους θερμὰς (50ο Ε). Ὕψος 750 μ. ὕ. ἐ. θ. ***Ἐποχὴ*** ἀπὸ 15 Μαΐου μέχρι 15 Ὀκτωβρίου.

Χρησιμοποιεῖται διὰ λουτρὰ γαργαρισμούς, καὶ εἰσπνοάς, εἰς ξηρὰς βρογχίτιδας, νευραλγίας ρευματικάς, ἔκζεμα, λιθίασιν, μητρίτιδα καὶ χοιράδωσιν.

ΚΟΤΟ

Φλοιὸς δένδρου τῆς Βολιβίας. Περιέχει ***Κοτοΐνην*** καὶ ***Παρακοτοΐνην***. Χρησιμοποιεῖται κατὰ τῶν ρευματισμῶν, τῆς ποδάγρας, τῶν νυκτερινῶν ἱδρώτων τῶν φθισικῶν, καὶ πρὸ παντὸς κατὰ τῶν ἐπιμόνων εὐκοιλιοτήτων.

ΚΟΤΣΙΑ *(Ἀκροχορδόνες, Verrues)*

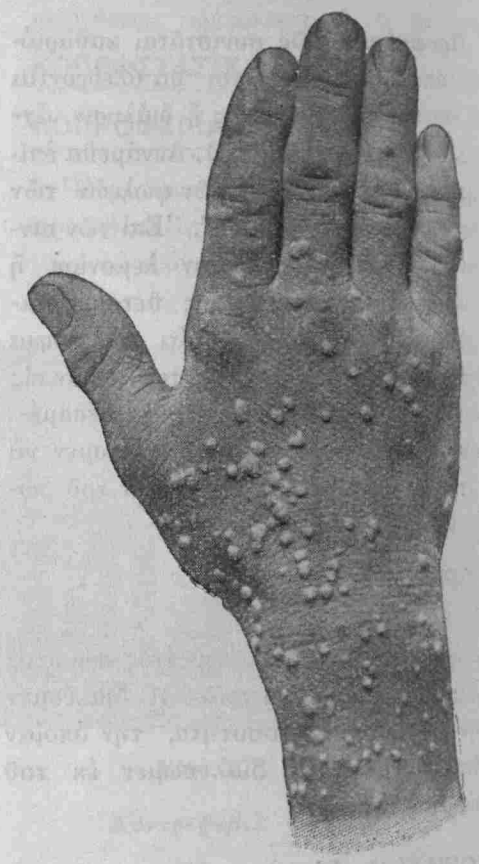
Ἐκβλαστήσεις τοῦ δέρματος, σχήματος στρογγύλου ἢ πλατέος μὲ ἐπιφάνειαν φαιάν. ἄνισον, ρυτιδώδη, παρουσιαζόμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθ' ὁμίλους εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος, κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τῆς ράχεως τῶν χειρῶν, τῶν δακτύλων (πλησίον τῶν ὀνύχων) ἢ καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς κεφαλῆς, τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Πολλαπλασιάζονται προϊούσης τῆς ἡλικίας. Εἶναι ἀνώδυνα ἐκτὸς ἐὰν φλογισθῶσιν. Θεραπεύονται διὰ καυτηριάσεως μὲ ὀξέα (νιτρικὸν ὀξὺ) ἢ μὲ τὸν θερμο-καὶ γαλβανοκαυτῆρα ἢ διὰ τῆς ἀκτινοθεραπείας καὶ ραδιοθεραπείας ἢ καὶ διὰ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως. (Εἰκ. 374)

ΚΟΤΣΙ *(βλ. Ἀστράγαλος)*.

ΚΟΤΥΛΗΔΟΝΕΣ *(βλ. Πλακοῦς)*

ΚΟΥΑΣΣΙΑ *(Ξύλον τῆς Σουρινάμ, Κίνα τῆς Καϋέννης, Quassia Amara)*

Ξύλον τῆς ρίζης δενδρυλλίου τινος τῆς Γιουάνης καὶ Ἰαμαϊκῆς τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ μέρη εἶνε κατάπικρα. Ἡ

Εἰκ. 374

Ἀκροχορδόνες (Κότσια)

κουασσία ἐνέχει πικρόν τι στοιχεῖον, τὴν ***κουασσίνην*** (quassine). Τῆς τελευταίας τσύτης ὑπάρχουν δύο εἴδη ἡ ***ἄμορφος*** καὶ ἡ ***κρυσταλλική***. Ἡ κουασσία ἐπιφέρει αὔξησιν τῆς ὀρέξεως, ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων, πέψιν ἐντελῆ τῶν τροφῶν καὶ ἱκανότητα πρὸς μακροτέραν ἐργασίαν.

Ἐπίσης ἔχει διουρητικὴν ἐνέργειαν. Ἐκ τοῦ ξύλου τῆς κουασσίας κατασκευάζονται ποτήρια καὶ πληροῦνται ὕδατος τὸ ὁποῖον πίνεται μετὰ $^1/_4$ τῆς ὥρας. Ἡ κουασσία δίδεται εἰς κόνιν (1-3 γρ.) πτισάνην, ἔγχυμα ἢ ἔμβρεγμα (0,5 %), βάμμα (2-10 γρ.), καὶ οἶνον (30-100 γρ).

Εἰκ. 375

Κουασσία

ΚΟΥΙΝΚΕ ΝΟΣΟΣ *(Maladie de Quincke)*.

Χαρακτηρίζεται ὑπὸ περιγεγραμμένου οἰδήματος, τὸ ὁποῖον ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ δέρματος ἢ τῶν βλεννογόνων. Ἡ ἀσθένεια διαρκεῖ ὀλίγας μόνον ὥρας καὶ παρέρχεται, δυναμένη καὶ πάλιν νὰ ἐπανέλθῃ. Εἶναι νόσος κληρονομικὴ καὶ ἀκίνδυνος.

ΚΟΥΚΙ *(βλ. Κύαμος)*.

ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙ *(Πτέρυγον κάρυον)*.

Καρπὸς θρεπτικότατος καθότι περιέχει ἄφθονον ἐλαιῶδες ὑγρόν.

ΚΟΥΜΙΣ *(βλ. Γάλα)*.

ΚΟΥΝΗΜΑ *(βλ. Ἀγωγή)*.

ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙ *(βλ. Λάχανα)*.

ΚΟΥΝΤΟΥΡΟΥΔΙ *(βλ. Ξυλοκέρατα)*.

ΚΟΥΡΑΡΙΟΝ

Εἶδος ρητίνης, ἐξαγόμενον ἀπὸ διάφορα φυτὰ τῆς οἰκογενείας τῶν Στρυχνοειδῶν. Ἔχει γεῦσιν πικρὰν καὶ ὀσμὴν ναυτιώδη. Διὰ τῆς οὐσίας ταύτης δηλητηριάζουν τὰ βέλη των ἄγριαι τινες φυλαὶ τῶν ἰσημερινῶν χωρῶν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς. Ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τοῦ τετάνου, τῆς ἐπιληψίας, τῆς χορείας καὶ τῆς λύσσης. Φίρμακον ***δηλητηριῶδες*** καὶ λίαν ***ἐπικίνδυνον***.

ΚΟΥΡΑΣΙΣ

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς ὑπερβολικῆς ἐργασίας τόσον τῆς φυσικῆς ὅσον καὶ τῆς πνευματικῆς προέρχεται ἀπὸ μίαν ***δηλητηρίασιν*** τοῦ σώματος.

Ἤδη κατὰ τό 1865 ὁ Ranke ἀπέδειξεν, ὅτι εἰς τὸν κουρασμένον μῦν σχηματίζεται δηλητήριον. Ἔνεσις χυμοῦ κουρασμένου μυὸς εἰς νωπὸν ξεκουρασμένον τοιοῦτον, ἐπιφέρει κούρασιν καὶ ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν. Τὸ δηλητήριον τοῦτο ἐξελήφθη ἀρχικῶς ὡς ἔλλειψις ὀξυγόνου, ὡς φθορὰ οὐσιῶν, ὡς γαλακτικὸν ὀξύ, ὡς οὐρικὸν ὀξὺ καὶ ἄλλαι οὐσίαι. Ὁ Weichardt ὅμως ἐπέτυχε νὰ παρασκευάσῃ τὸ δηλητήριον τῆς κουράσεως ἀπὸ μῦς ζῴων, τεχνητῶς κουρασθέντων.

Εἶναι δὲ τοῦτο λευκωματοειδὴς οὐσία, πικρᾶς γεύσεως, εὐκόλως καταστρεφομένη εἰς 50ο. Μὲ τὴν οὐσίαν αὐτὴν ἔκαμεν ἐνέσεις εἰς μικρὰν ποσότητα εἰς ποντικοὺς καὶ ἰνδοχοίρους, οἵτινες καταφανῶς κουράζονται καὶ γίνονται ὑπναλέοι, εἰς μεγαλειτέραν δὲ δόσιν ἀποθνήσκουν. Ὁ ἴδιος ἐπέτυχεν μὲ ὁλονὲν αὐξανούσας δόσεις νὰ σχηματίσουν ἵπποι καὶ αἶγες ἀντιτοξίνην, ἥτις χορηγουμένη ἐσωτερικῶς προστατεύει ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δηλητηρίου τῆς κουράσεως.

Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν λῆψιν τῆς τοιαύτης ἀντιτοξίνης δεικνύει ἔκτακτον νωπότητα καὶ ἀντοχήν.

Κατὰ πόσον τὸ πολλὰ ὑποσχόμενον μέσον τοῦτο, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς κάθε εἶδους κοπώσεις εἶναι πρὸς τὸ παρὸν ἀβέβαιον.

SISMANOGLIO MEGARO

Ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ καθαρᾶς ὑγιεινῆς ἀπόψεως δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ ὅρια, ἀκόμη δὲ ὀλιγώτερον συστηματικῶς καὶ συνεχῶς, διότι ἡ συχνὴ κούρασις, τόσον ἡ σωματικὴ ὅσον καὶ ἡ πνευματική, ἐπιφέρει κακὰς συνεπείας. (βλ. *Ὑπερκόπωσις*).

ΚΟΥΡΒΑΛΤΕΝ (*Churwalden*).

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ εἰς ὕψος 1250 μ. ὕ. ἐ. θ. μὲ κλῖμα ἥπιον. ***Ἐνδείκνυται*** διὰ χρονίας βρογχίτιδας, φυματίωσιν, νευρασθένειαν. ***Ἐποχή***: Μάϊος—Ὀκτώβριος.

ΚΟΥΡΕΙΑ

Ἕνεκα τῶν διαφόρων μολυσματικῶν νόσων αἵτινες μεταδίδονται διὰ τῶν ὑπὸ τῶν κουρέων χρησιμοποιουμένων ἐργαλείων καὶ ἀντικειμένων, ὀφείλουν οἱ κουρεῖς νὰ τηροῦν ἄκραν καθαριότητα. Τὰ ξυράφια, ψαλλίδια, κτένια, βοῦρτσες κλπ. πρέπει δι' ἀντισηπτικῆς τινὸς οὐσίας, τακτικῶς νὰ ἀπολυμαίνωνται, ἰδίως ὅταν ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ πελάτην μὲ καταφανῆ δερματικὴν πάθησιν ἢ τοιαύτην τῶν τριχῶν. Τὸ φρονιμώτερον καὶ ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ ἔχουν οἱ τακτικοὶ πελάται τὰ ἴδια αὐτῶν χρειώδη.

Οἱ κουρεῖς, ὡς ἐκ τῆς εἰσπνοῆς τῶν λεπτοτάτων μεριδίων τριχῶν κατὰ τὸ κόψιμον αὐτῶν καθὼς καὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐρεθιστικῶν ἀρωματικῶν οὐσιῶν εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς παθήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

ΚΟΥΡΚΟΣ (ΓΑΛΛΟΣ) (*βλ. Τροφῶν Πίνακα*)

ΚΟΥΣΣΟ

Τὰ ἄνθη τοῦ Κούσσου εἶνε μικρά, ὑπέρυθρα καὶ ὁμοιάζουν τὰ τοῦ τίλιου. Χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀνθελμινθικὰ [ὑπὸ μορφὴν ἐγχύματος (15—20 γρ. ἀνθέων εἰς 250 ὕδατος).

ΚΟΥΤΟΒΑ (*Πρωσία*)

Πηγαὶ ὑδάτων περιεχόντων σίδηρον καὶ ἀνθρακικὸν νάτριον. Ὕψος 368 μ. ὕ.ἐ.θ. Εἶναι ἀξιοσύστατος διὰ τοὺς ἀναιμικούς, χλωρωτικούς, ἀναρρωνύοντας, νευρασθενικούς.

ΚΟΥΤΟΥΠΙΑ (*βλ. Ξυλοκέρατα*)

ΚΟΥΦΕΤΑ

Ἀπαιτεῖται προσοχὴ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν κουφέτων, διότι πολλάκις πρὸς χρωματισμὸν αὐτῶν γίνεται χρῆσις χρωμάτων ἀνιλίνης καὶ ἐπέρχονται δηλητηριάσεις. Τὰ κουφέτα, εἰς μεγάλην ποσότητα λαμβανόμενα εἶνε δύσπεπτα, ἰδίως ὅταν περιέχουν ἀμύγδαλα ἢ κακάο.

ΚΟΥΦΟΞΥΛΙΑ (*βλ. Ἀκτῆ*)

ΚΟΧΛΙΑΡΙΟΝ (*Cochléaria*)

Φυτὸν τῆς οἰκογενείας τῶν Σταυρανθῶν. Τὰ φύλλα, αἱ ἀνθισμέναι κορυφαὶ καὶ τὰ σπέρματα τοῦ φυτοῦ, χρησιμοποιοῦνται κατὰ τοῦ σκορβούτου καὶ τῆς χοιραδώσεως. Ἔγχυμα (2—5 %). Σιρόπιον (20—40). Τὸ κοχλιάριον εἰσέρχεται εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ζύθου.

ΚΟΧΛΙΑΡΙΟΝ (*βλ. Μέτρα καὶ Σταθμά*)

ΚΟΧΛΙΑΣ (*βλ. Οὖς*)

ΚΟΧΛΙΑΣ (*Σάλιαγκος*)

Ὀστρακόδερμον χρησιμοποιούμενον ὡς τροφὴ ἀρκούντως θρεπτικὴ (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*). Ἐνίοτε οἱ σάλιαγκοι εἶναι ἐπικίνδυνοι ἕνεκα τῶν τροφῶν τὰς ὁποίας ἔχουν προσλάβῃ. Διὰ νὰ ἐξασφαλισθῶμεν ἀπὸ κάθε κίνδυνον ἢ θὰ ἀφίνωμεν τὰ ζῶα νηστικὰ ἐπί τινας ἡμέρας ἢ θὰ τὰ θέτομεν εἰς δοχεῖον χωρὶς ὕδωρ, ὅπου θὰ ρίψωμεν μερικὰ ποτήρια ὄξους καὶ ἀρκετὴν ποσότητα κοινοῦ ἅλατος. Ἐντὸς 1/4 ὥρας οἱ σάλιαγκοι ἐκκρίνουν μεγάλην ποσότητα ἀφροῦ (σάλια) καὶ τότε δύνανται νὰ βρασθῶσιν.

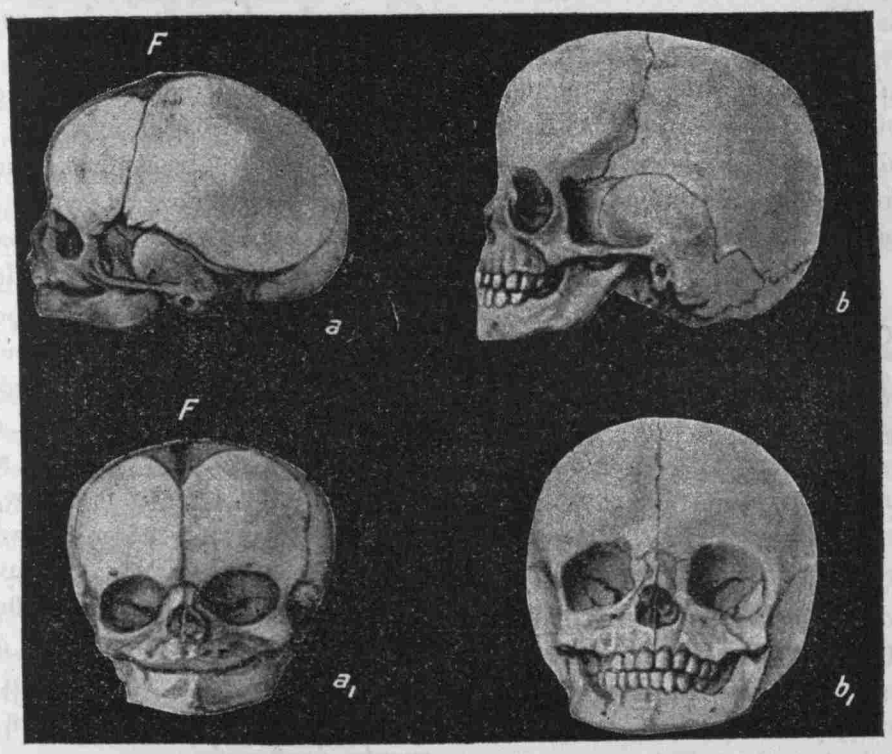
ΚΡΑΝΙΑ (*Ἀκράνια*)

Καρπὸς τῆς ***κρανέας***, ὑπέρυθρος, με-

γέθους ἐλῆας, μὲ γεῦσιν ὑπόξυνον. Εἶνε στυπτικός.

ΚΡΑΝΙΟΚΛΑΣΤΗΣ (*Κεφαλοθρύπτης, Βασιοθρύπτης*)

Ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου οἱ μαιευτῆρες θρυμματίζουν τὸ κρανίον τοῦ ἐμβρύου, ἐὰν τοῦτο εἶνε ὀγκῶδες ἢ ὅταν συνεπείᾳ στενώσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων δὲν δύναται νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας.

Εἰκ. 376

Κρανίον νεογνοῦ (a + a′) ***καὶ ἐξαετοῦς παιδίου*** (b + b′)
F = ***Προσθία ἢ μεγάλη πηγή.***

ΚΡΑΝΙΟΝ

Ὠοειδής, ὀστέϊνος θήκη ἀποτελοῦσα τὸ ἀνώτερον καὶ ὀπίσθιον μέρος τῆς κεφαλῆς. Ἐντὸς τῆς θήκης αὐτῆς ὑπάρχει ὁ ***ἐγκέφαλος***,* ἡ ***παρεγκεφαλίς**** καὶ ὁ ***προμήκης μυελός***.* Τὸ κρανίον ἀποτελεῖται :

1ον) ἀπὸ 4 ὀστᾶ μονά, τὸ ***μετωπιαῖον***, τὸ ***ἠθμοειδες***, τὸ ***σφηνοειδὲς*** καὶ τὸ ***ἰνιακόν***, ἅτινα ἀποτελοῦν τὴν βάσιν καὶ τὰς προσθίας καὶ ὀπισθίας ἐπιφανείας.

2ον) 4 ὀστᾶ ζυγά, δύο ***κροταφικὰ*** καὶ δύο ***βρεγματικά***.

Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ κρανίου εἶναι λεία, καὶ παρουσιάζει τὰς ραφάς.

Εἰς τὰ παιδία ἡ ἄνω ἐπιφάνεια δὲν εἶναι ἡνωμένη καὶ παρουσιάζει πρὸς τὰ ἐμπρὸς μεμβρανῶδες τετράγωνον διάστημα, τὴν ***προσθίαν πηγήν***, καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν ***ὀπισθίαν πηγὴν***. Αἱ δύο πηγαὶ* συνδέονται πρὸς ἀλλήλας διὰ τῆς μεσοβρεγματικῆς ραφῆς.

Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ κρανίου παρουσιάζει αὔλακας καὶ βόθρους. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς βάσεως τοῦ κρανίου διαιρεῖται εἰς τέσσαρας κοιλότητας : μίαν προσθίαν, 2 μέσας διὰ τὴν κατασκήνωσιν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ μίαν ὀπισθίαν διὰ τὴν παρεγκεφαλίδα.

Τὸ κρανίον ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν

SISMANOGLIO MEGARO

του μορφὴν εἶναι διάφορον. (βλ. *Βραχυκέφαλοι*, καὶ *Δολιχοκέφαλοι*).

Κάταγμα τοῦ κρανίου

Ἐπέρχεται κατόπιν ἐντόνου τραυματισμοῦ. Ὁ ἀσθενὴς χάνει τὰς αἰσθήσεις του, ἔχει τὸ πρόσωπον ὠχρόν, τὰς κόρας ἀκινήτους, σφυγμὸν βραδύν, ἀναπνοὴν κωματώδη. Πολλάκις ἔρχεται αἷμα ἐκ τοῦ ὠτός, τῆς ρινὸς ἢ τοῦ στόματος. Ἡ θεραπεία τῆς σοβαρᾶς ταύτης ἐπιπλοκῆς, ἡ ὁποία συνηθέστατα καταλήγει εἰς θάνατον, εἶναι ἔργον τοῦ ἰατροῦ.

Κρανίον ραχιτικὸν (Craniotabes) εἶναι ἀσθένεια, ἡ ὁποία παρατηρεῖται εἰς ραχιτικὰ παιδία. Τὸ κρανίον εἶναι μαλακόν, τὰ ὀστᾶ του ὡς σπόγγος, μαλακά, ἐλαστικὰ καὶ εὐπίεστα ὅπως ἡ περγαμηνή.

ΚΡΑΝΙΟΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις μαιευτική, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν διάνοιξιν τοῦ κρανίου τοῦ ἐμβρύου καὶ ἔκχυσιν μέρους τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας. Σκοπὸς τῆς ἐγχειρήσεως ταύτης εἶναι νὰ ἐλαττωθῇ ὁ ὄγκος τοῦ κρανίου, καὶ νὰ γίνῃ οὕτω δυνατὴ ἡ ἔξοδος τοῦ ἐμβρύου διὰ τῶν φυσικῶν ὁδῶν. Ἡ ἐγχείρησις αὕτη ἐκτελεῖται, ὅταν τὸ κρανίον εἶναι μεγάλο ἢ καὶ ἡ λεκάνη τῆς γυναικὸς εἶναι στενὴ καὶ ὁ τοκετὸς ὡς ἐκ τούτου ἀδύνατος.

ΚΡΑΝΚΕΝΧΑΪΛ (*Βαυαρία*).

Πηγαὶ χλωριούχου νατρίου καὶ θείου. Ὕψος 670 μ.

Ἐνδείκνυνται διὰ τὴν συφιλίδα, τὰς χοιράδας, τὰ γυναικεῖα καὶ δερματικὰ νοσήματα.

ΚΡΑΟΥ-ΚΡΑΟΥ (*Craw-craw*).

Πάθησις τοῦ δέρματος, ἀπαντῶσα εἰς τὴν δυτικὴν Ἀφρικήν. Ἡ ἀσθένεια αὕτη ὁμοιάζει τὴν ἀνεμοευλογίαν. Διαρκεῖ 4-6 ἑβδομάδας. Πρὸς θεραπείαν συνιστῶνται λουτρά.

ΚΡΑΣΙΣ

Ἡ ἰδιαιτέρα σύστασις ἑκάστου σώματος ὀφειλομένη εἰς τὸ ὅτι τὰ διάφορα ὄργανα καὶ συστήματα αὐτοῦ ὡς καὶ αἱ λειτουργίαι των πρὸ τοῦ σχεδὸν δὲν ἵστανται εἰς πλήρη ἰσορροπίαν μεταξύ των καὶ πάντοτε ἓν ἢ πολλὰ ὑπερτεροῦν τῶν ἄλλων.

Ἡ κρᾶσις ἐπηρεάζεται ὑπὸ κληρονομικότητος, φυλῆς, κλίματος, ἡλικίας, τρόπου ζωῆς. Τὸ σπουδαιότερον δὲ εἶναι ὅτι ἡ καλλιτέρα κρᾶσις καταστρέφεται ὑπὸ κακῆς ***ὑγιεινῆς*** καὶ ἡ χειροτέρα βελτιοῦται δι' ὀρθῆς τοιαύτης.

Αἱ κατηγορίαι κράσεως εἶναι αἱ ἑξῆς: 1) ἡ χολερική, 2) ἡ μελαγχολική, 3) ἡ αἱματώδης, 4) ἡ φλεγματική (λεμφατική) καὶ 5) ἡ ἀνάμικτος.

Οἱ ***χολερικῆς κράσεως*** ἄνθρωποι ἀπὸ ἀπόψεως φυσικῆς, ἔχουν σῶμα ἰσχυρόν, περισσότερον ἰσχνὸν παρὰ χονδροκαμωμένον, μῦς ἀνεπτυγμένους, εὐρὺ μέτωπον, ρῖνα ἐλαφρῶς καμπύλην, στόμα μέγα, κάτω σιαγόνα προεξέχουσαν, ὀφθαλμοὺς φαιοὺς πυρώδεις, κόμην πυκνήν, λαιμὸν βραχύν, ἰσχυρὸν τράχηλον, ὤμους καὶ στῆθος εὐρέα, χρῶμα κιτρινόφαιον, φωνὴν ἰσχυράν, ὁμιλίαν ταχεῖαν. Ἀπὸ ἀπόψεως δὲ χαρακτῆρος εἶναι θερμόαιμοι, πυρώδεις, ἐνεργητικοί, εἶναι ἄνθρωποι ὀργῆς, πάθους, δράσεως καὶ ἐπιμελείας, μὲ εὔκολον ἀλλὰ διαρκῆ καὶ ἰσχυρὸν ἐρεθισμόν.

Ἡ κρᾶσις αὕτη εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἰσχυρὰ ἐνέργεια ἀναπνευστικῶν, κυκλοφορικῶν καὶ πεπτικῶν ὀργάνων, χαρακτηρίζεται διὰ τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἰσχύος, διὰ τῆς ἀντιστάσεως ἐναντίον ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων.

Οἱ ***μελαγχολικῆς κράσεως*** ἄνθρωποι ἔχουν ψιλόν, ἰσχνὸν σῶμα, ἀδυνάτους μῦς, ὑψηλὸν λαιμόν, μεγάλους πρασινωποὺς χωρὶς ἔκφρασιν ὀφθαλμούς, ἰσχυρῶς ἀνεπτυγμένα αἰσθητήρια ὄργανα, μαῦρον λεῖον τρίχωμα, δέρμα χλωμόν, φωνὴν ἄηχον. Αἱ κινήσεις των εἶναι σιγαναί. Εἶναι σοβαροί, ἀσχολοῦνται περισσότερον μὲ τὸ ἄτομόν των παρὰ μὲ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, εἶναι

μισάνθρωποι. Ὁ σχηματισμὸς αἵματος καὶ ἡ κυκλοφορία εἶναι εἰς αὐτοὺς βραδεῖα. Οἱ μελαγχολικοὶ ἔχουν ἰσχυρὰν καὶ διαρκῆ ἀντίδρασιν εἰς δυσκόλως ἐπερχόμενον ἐρεθισμόν.

Οἱ ***αἱματώδους κράσεως*** (δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μὲ τοὺς πληθωρικούς*), ἔχουν σῶμα μᾶλλον λεπτοκαμωμένον, δέρμα λεπτόν, ἐρυθρωπόν, μαλακόν, μῦς ἰσχυροὺς ἀλλὰ λιγνούς, ὀστᾶ λεπτά, ὀφθαλμοὺς κυανοῦς ἢ καὶ φαιούς, μικρὰν ρῖνα, στρογγυλὴν σιαγόνα, μακρὸν λαιμὸν καὶ στῆθος μακρὸν καὶ στενόν. Αἱ κινήσεις των εἶναι ταχεῖαι καὶ ἀσταθεῖς, ἡ ὁμιλία ταχεῖα καὶ ἡ φωνὴ των γυναικεῖα. Εἶναι ἄνθρωποι μᾶλλον ἐλαφρόνοες, μὲ εὔκολον ἐρεθισμὸν καὶ παροδικὴν ἀντίδρασιν. Ἔχουν μεγάλην φαντασίαν, ταχέως μεταλλάζοντα χαρακτῆρα, ἀγαποῦν νὰ κολακεύωνται καὶ μὲ τάσιν εἰς ἀπόλαυσιν.

Οἱ ***φλεγματικῆς ἢ λεμφατικῆς κράσεως*** ἔχουν σῶμα σπογγῶδες, καλοθρεμμένον, μᾶλλον παχύσαρκοι, δέρμα μαλακόν, κόμην ἀραιάν, ὀφθαλμοὺς θαμβούς, κυανοῦς ἢ φαιούς, μέτωπον μακρόν, λαιμὸν βραχύν, στρογγύλον, παχύν, παρειὰς ἀτόνους, ἡ ὁμιλία καὶ τὸ βάδισμά των εἶναι σιγανά, ἀγαποῦν τὴν ἡσυχίαν, δυσκόλως ἐπηρεάζονται, εἶναι ψύχραιμοι καὶ σκέπτονται πολύ.

Εἰς τούτους ὅλαι μὲν αἱ λειτουργίαι εἶναι βραδεῖαι, ἀλλὰ ἡ τῆς θρέψεως ὑπερτερεῖ τῶν λοιπῶν.

Εἰς τοὺς ἔχοντας ***ἀνάμικτον κρᾶσιν*** ὑπάρχει συνδυασμὸς δύο ἢ τριῶν τῶν ἀναφερθεισῶν κράσεων

ΚΡΕΑΣ

Τὸ κρέας τὸ ὁποῖον τρώγομεν εἶναι τὸ μυϊκὸν σύστημα τῶν ζώων, δηλ. αἱ μυϊκαὶ ἶνες μαζὶ μὲ τὰ νεῦρα, τὰ ἀγγεῖα, τὸν συνδετικὸν ἱστὸν καὶ τὸ λίπος, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὰ 43% σχεδὸν τοῦ σώματος. (βλ. *Μύες*)

Ἐκτὸς τῶν κυρίως μυῶν, ἀπὸ θρεπτικῆς ἀπόψεως εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ κρέατος ὑπάγονται καὶ διάφορα ἄλλα ὄργανα τοῦ ζώου, ὡς ἡ καρδία, ὁ σπλήν, τὸ ἧπαρ, τὰ νεφρά, οἱ πνεύμονες, ὁ μυελός, ὁ θῦμος κλπ.

Τὰ ζῶα τῶν ὁποίων τὸ κρέας τρώγεται εἶναι ὁ βοῦς, τὸ ἀρνί, τὸ μοσχάρι, ὁ χοῖρος, ὁ ἵππος, ἡ αἴξ, ὁ κόνικλος, ὁ λαγωός, αἱ ὄρνιθες, ἡ ἔλαφος, ἡ δορκάς, οἱ ἰχθῦς, ἡ χελώνη, αἱ καραβίδες, οἱ σαλιάγκοι, τὰ μύδια, τὰ στρείδια οἱ ἰνδιάνοι (κοῦρκοι).

Εἰς τὸ κρέας δύο κυρίως οὐσίαι λαμβάνονται ὑπ' ὄψει, τὸ ***ἰνῶδες μέρος***, καὶ ὁ ***χυμός***.

Τὸ ***ἰνῶδες μέρος***, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὰς ἴνας, συνίσταται ἐκ τῆς μυϊκῆς λευκωματούχου οὐσίας, τῆς μυωσίνης, διαφέρει δὲ κατὰ τὸ πάχος, καὶ τὴν σκληρότητα, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ εἴδους τοῦ ζώου.

Ἀπὸ τὴν ποιότητα δὲ τῶν ἰνῶν ἐξαρτᾶται καὶ ἡ θρεπτικότης καὶ τὸ εὔπεπτον τοῦ κρέατος, διότι ὅσον μαλακώτεραι καὶ χαλαραὶ καὶ ἀποκεκολλημέναι εἶναι αὗται, φυσικῶς ἢ διὰ τῆς παρασκευῆς, τόσον εὐκολώτερον τὸ κρέας μασσᾶται καὶ κατὰ συνέπειαν χωνεύεται. Ὁ ***χυμὸς*** τοῦ κρέατος, ὅστις εὑρίσκεται ἐντὸς καὶ μεταξὺ τῶν ἰνῶν, εἶναι ἐκεῖνος ὅστις δίδει εἰς τὸ κρέας τὴν γεῦσιν καὶ τὴν ὀσμήν.

Ὅλα τὰ κρέατα γενικῶς ἔχουν τὴν ἰδίαν χημικὴν σύστασιν, μόνον αἱ ποσοτικαὶ σχέσεις αὐτῶν ἀλλάσουν.

Ἡ θρεπτικὴ ἄρα ἀξία, ἡ γεῦσις, ἡ πεπτικότης τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα τῶν συστατικῶν καὶ τὴν ἰδιότητα τῶν ἰνῶν.

Ἡ ***γεῦσις*** τοῦ κρέατος εἶνε ἐνίοτε ἰδιαιτέρα ἀναλόγως τοῦ ζώου λ. χ. αἰγός καὶ ἀρνίου.

Αἱ ***χημικαὶ οὐσίαι*** ἀποτελοῦνται εἰς τὰ κυριώτερα εἴδη δηλ. τοῦ βοός, μόσχου, ἀρνίου κατὰ μέσον ὅρον ἀπὸ φωσφορικὸν ὀξὺ κατὰ 41,20 %, πότασσαν 37,04 %, νάτριον 10,14 %, χλώριον 4,66 %, μαγνήσιον 3,23 %, ἀσβέστιον 2,42 %, θεῖον 0.98 %, πυρίτιον 0,69 %, σίδηρον 0,44 %.

Τὸ ἀγοραζόμενον κρέας περιέχει εἰς

100 μέρη βάρους 16 μῦς, 5 λίπος, 10 κόκκαλα καὶ 69 νερό.

Ἐπειδὴ διὰ τῆς μαγειρικῆς παρασκευῆς ἐπέρχεται ἀλλοίωσις τῶν συστατικῶν, παραθέτομεν ἐν τῷ περὶ τροφῶν ἄρθρῳ, πίνακα δεικνύοντα τὴν ποσότητα τῶν συστατικῶν ἑτοίμου μαγειρευμένου κρέατος.

Τὸ κρέας ***νεωστὶ ἐσφαγμένου*** ζώου εἶναι ἄνοστον, γλυκὺ καὶ παρὰ τὴν μαγειρικὴν μένει σκληρόν, ἐνῷ ὅταν μένει ὀλίγον φεύγει τὸ γλυκογόνον, σχηματίζεται ἀνθρακικὸν καὶ γαλακτικὸν ὀξύ, τὰ ὁποῖα καθιστοῦν τό κρέας μαλακόν, εὔγευστον καὶ εὔπεπτον.

Τὰ ζῷα μετὰ τὸ σφάξιμον πρέπει νὰ μείνουν τοὐλάχιστον 12 ὥρας πρὶν νὰ χωρισθοῦν

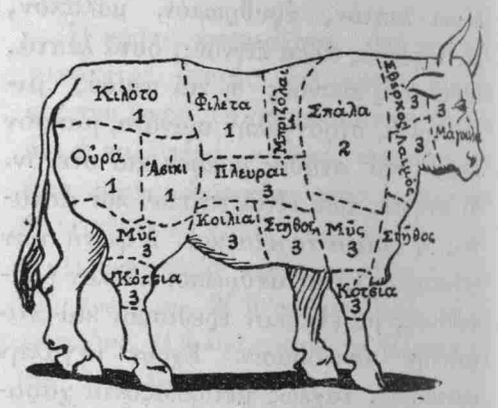
Δὲν πρέπει ὅμως τὸ κρέας νὰ μένῃ πολὺν καιρόν, ἕως ὅτου σαπίσῃ, διότι εὐκόλως σχηματίζονται δηλητηριώδεις οὐσίαι. Ἐν γένει ἡ γεῦσις κρέατος ζώου ἐσφαγμένου καὶ ζῴου φονευμένου διαφέρει, διότι εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ αἷμα μένει εἰς τὰ ἀγγεῖα τοῦ ζώου καὶ δίδει εἰς τὸ κρέας γεῦσιν καλλιτέραν, ἀλλὰ τὸ καθιστᾶ καὶ δυσπεπτότερον.

Οὕτω τὸ ***κυνηγήσιον*** κρέας, δηλ. ζῴων τὰ ὁποῖα πρὸ τοῦ θανάτου των ἐκυνηγήθησαν καὶ ἐκουράσθησαν, ἔχει, ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς ἀναφερθείσης διατηρήσεως τοῦ αἵματος εἰς τὰ ἀγγεῖά των καὶ ἀφ' ἑτέρου ἕνεκα τῶν ὡς ἐκ τῆς κοπώσεως σχηματισθεισῶν οὐσιῶν εἰς τοὺς μῦς (γαλακτικὸν ὀξύ) (βλ. *Κούρασις*), ἰδιαιτέραν εὐχάριστον γεῦσιν, ἀλλὰ εἶναι σκληρὸν καὶ δύσπεπτον.

Ἡ ***ἡλικία τοῦ ζῴου*** ἔχει σημασίαν διὰ τὴν σύστασιν τοῦ κρέατος. Ὅσον νεώτερον εἶναι τοῦτο τόσον περισσότερον ὕδωρ ἐμπεριέχει τὸ κρέας του, εἶναι πλούσιον εἰς λεύκωμα, εἰς κόλλαν (γελατίνην), εἰς ὀρυκτὰς οὐσίας, πτωχὸν δὲ εἰς ἴνας καὶ λίπος· εἶναι ἄρα εὔπεπτον. Ὅσον γηραιότεροον τόσον ἡ ποσότης ὕδατος εἶναι ὀλιγωτέρα καὶ ἡ τοῦ λίπους, ἰνῶν, συνδετικῶν ἱστῶν μεγαλειτέρα· τὸ κρέας εἶναι δύσπεπτον.

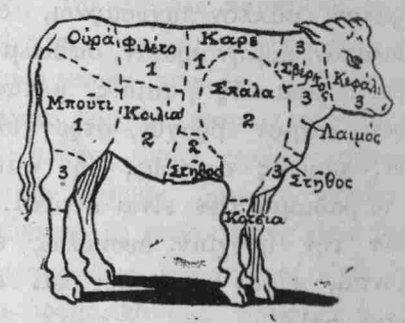
Τὸ κρέας νέων ζῴων εἶναι μαλακόν, τὸ λίπος λευκὸν μὲ μικροτέραν θρεπτικὴν ἀξίαν. Τὸ κρέας γηραιῶν ζῴων εἶνε σκληρόν, στεγνόν, μὲ λίπος κίτρινον. Ἀπὸ τὰ νέα γίνεται καλὸν ψητόν, ἀπὸ τὰ ἡλικιωμένα καλὴ σοῦπα.

Ἡ ***τροφὴ τοῦ ζώου*** ἔχει ἐπίσης σημασίαν διὰ τὴν γεῦσιν καὶ τὴν θρεπτι-

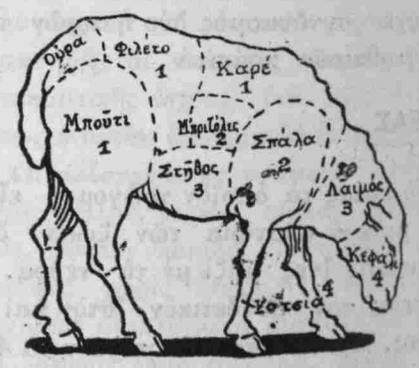
Εἰκ. 377

Κρέας βοὸς κατὰ κατηγορίας ποιότητος.

Εἰκ. 378

Κρέας μόσχου κατὰ κατηγορίας ποιότητος

Εἰκ. 379

Κρέας προβάτου κατὰ κατηγορίας ποιότητος

κὴν ἀξίαν. Τροφὴ καθαρὰ μὴ χαλασμένη δίδει κρέας μὲ καλὴν γεῦσιν. Καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ζῷον ἡ ποιότης τοῦ κρέατος ἀλλάζει. Οὕτω τὸ κρέας εὐνουχισμένων ζῴων εἶναι παχύτερον καὶ μὲ μεγάλην νοστιμότητα, καθὼς καὶ ζῴων λιπανθέντων (engraissés). Ἐπίσης τὸ κρέας τοῦαὐτοῦ ζῴου εἶναι διάφορον ὅσον ἀφορᾶ τὸ λίπος, τὰς ἴνας, τὸ αἷμα, τοὺς τένοντας, ἀναλόγως τοῦ μέρους τοῦ σώματος του. Ἐπὶ τῶν παρακειμένων εἰκόνων (377, 378,379), οἱ ἀριθμοὶ δεικνύουν τὴν ποιότητα τοῦ κρέατος, τῶν διαφόρων μερῶν, εἰς τὸν βοῦν, τὸν μόσχον, τὸ πρόβατον.

Μολονότι τὰ διάφορα κρέατα διαιροῦνται εἰς ***λευκὰ*** (μοσχάρι, ἀρνί, γαλακτόχοιρος, πουλερικά, ἰχθῦες) καὶ ***μαῦρα*** (κυνηγήσιον, βωδινὸν κλπ.), ἡ χημικο-φυσιολογικὴ ἐξέτασις αὐτῶν δὲν ἔδωκε σοβαρὰς διαφορὰς μεταξύ των, ὡς πρὸς τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν, ἐξαιρέσει τῆς ποσότητος ὕδατος καὶ λίπους. Ἡ διαφορὰ ὅμως ἥτις ὑπάρχει ἔγκειται εἰς τὸν κατὰ τὴν πρόσληψιν αὐτῶν σχηματισμὸν ***οὐρικοῦ ὀξέος*** ἐν τῷ ὀργανισμῷ, πρᾶγμα ἀρκετὰ σοβαρὸν διὰ μερικὰς παθήσεις (νεφρίτιδες, ἀρθριτισμός). Οὕτωσὸ σχηματισμὸς οὐρικοῦ ὀξέος εὐνοεῖται ἰδίως διὰ βρώσεως κρέατος ἰχθύων, πτηνῶν καὶ μερικῶν ἀδένων (ἧπαρ, θῦμος).

Προκειμένου ὅμως νὰ διαιρεθοῦν τὰ κρέατα εἰς ***εὔπεπτα*** καὶ ***δύσπεπτα***, εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν κατατάσσονται γενικῶς τὰ ψαχνά, εἰς τὰ δύσπεπτα δὲ τὰ παχέα καὶ τὰ μὲ σκληρὰς ἴνας.

Τοῦτο δὲ διότι, ναί μὲν τὸ λίπος δίδει εἰς τὸ κρέας μεγάλην θρεπτικὴν ἀξίαν, δυσκολεύει ὅμως τὴν πέψιν του, διότι τὸ γαστρικὸν ὑγρὸν δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ κρέατος. Ἐν γένει λίπη μὴ διαλυτὰ εἰς τὴν θερμ. τοῦ σώματος, ὡς τὸ βωδινὸν καὶ πρόβειον, δὲν δύνανται παρὰ δυσκόλως νὰ ἀπορροφηθῶσιν.

Εἰς τὴν εὐπεπτικότητα καὶ δυσπεπτικότητα τοῦ κρέατος τὰ μέγιστα συμβάλλει, ὡς θὰ ἴδωμεν ἡ μαγειρικὴ αὐτοῦ παρασκευή. Μεταξὺ χρώματος καὶ εὐπεπτικότητος δὲν ὑπάρχει μεγάλη σχέσις.

Τὰ ***χαρακτηριστικὰ καλοῦ κρέατος*** ἐν γένει εἶναι: ἐλαφρὰ οὐχὶ δυσάρεστος ὀσμή, χρῶμα ζωηρὸν, φαιόν, κόκκινον, οὔτε πολὺ βαθύ, οὔτε πολὺ ἀνοικτόν, εἰς τὴν ἀφὴν σκληρὸν, στερεόν, ἀλλὰ καὶ ὀλίγον ἐλαστικόν, διὰ τῆς πιέσεως μὲ τὰ δάκτυλα θὰ ἐξέρχεται ὀρρὸς αἵματος, κατὰ τὴν τομὴν πρέπει νὰ ἔχῃ σχῆμα μαρμαρῶδες λευκοερυθρόν.

Ἡ ***παρασκευὴ τοῦ κρέατος*** ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ κατασταθῇ τὸ κρέας ὅσον τὸ δυνατὸν εὔπεπτον, νὰ καταστρέψῃ τυχὸν ὑπαρχούσας βλαβερὰς οὐσίας καὶ νὰ προσθέσῃ ἐλλειπούσας θρεπτικὰς τοιαύτας.

Πρὸς τοῦτο κτυπᾶται τὸ κρέας διὰ νὰ χαλαρώσουν αἱ ἶνες, νὰ δυνηθοῦν νὰ μασσηθοῦν καὶ νὰ χωνευθοῦν. Ὅσον δ' ἀφορᾶ τὸ κυρίως μαγείρευμα, δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι τὸ θρεπτικώτερον κρέας εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διατηρεῖ ὅλα του τὰ συστατικά, ἰδίως δὲ τὰ τοῦ χυμοῦ. Τὸ τοιοῦτον ἐπιτυγχάνεται ὅταν, δι' ὑψηλῆς θερμ. ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν στρωμάτων τοῦ κρέατος, φέρωμεν ταχέως τὸ λεύκωμα εἰς πῆξιν, ἐμποδιζομένης οὕτω τῆς ἐξατμίσεως καὶ ἐκχύσεως τοῦ χυμοῦ.

Ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν παρασκευῆς τοῦ κρέατος, ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται τὸ καλλίτερον τοῦτο, εἶναι τὸ ***ψήσιμον***, διότι εἰς τὸ ψητὸν (ὀπτὸν) κρέας ταχέως σχηματίζεται ἡ γνωστὴ φαιά, εὔοσμος καὶ εὔγευστος κροῦστα, ἥτις ἐμποδίζει τὸν χυμὸν νὰ ἐξέλθῃ καὶ κατακρατοῦσα τὰς λευκωματούχους οὐσίας καὶ τὰ ἅλατα καθιστᾶ τὸ κρέας εὔπεπτον καὶ θρεπτικόν. Τὸ ψήσιμον, οὔτε πρέπει νὰ διαρκῇ ἐπὶ μακρόν, οὔτε νὰ γίνεται εἰς ὑπερβολικὴν ζέστην, διότι τότε ὅλον τὸ λεύκωμα πήγνυται, αἱ ἶνες γίνονται σκληρότεραι. Πρέπει, διὰ νὰ γίνῃ τὸ κρέας εὔγευστον, εὔπεπτον καὶ συνάμα νὰ ψηθῇ, νὰ διατηρηθῇ ἐπί τι διάστημα εἰς θερμ. 70-75ο.

Μικρὰ τεμάχια δὲν δύνανται νὰ ψηθοῦν καὶ νὰ γίνουν εὔγευστα, παρὰ τι-

SISMANOGLIO MEGARO

θέμενα εἰς πολὺ ζεστὸν βούτυρον (Μπιφτέκ, Μπριζόλες) ὅπου νὰ μὴ μείνουν ἐπὶ πολύ.

Εἰς μεγάλα τεμάχια ἡ θερμότης εἰσδύει σιγὰ-σιγὰ εἰς τὸ βάθος καὶ ἐπιφέρει διάφορον βαθμὸν πήξεως λευκώματος καὶ αἵματος, διὰ τοῦτο τὸ ψητὸν εἰς τὸ ἐσωτερικόν του εἶναι σχεδὸν πάντοτε εὔχυμον καὶ κόκκινον, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἐψήθη εἰς 70-75ο, διότι τότε ἡ πῆξις θὰ ἦτο τελεία. Τὸ τοιοῦτον ψήσιμον κατηγορεῖται ὅτι δὲν φονεύει τὰ τυχὸν παράσιτα, ἀλλὰ εἶναι τὸ καλλίτερον ἀπὸ θρεπτικῆς ἀπόψεως. Κατὰ τό ψήσιμον τὸ κρέας χάνει 35 % τοῦ ὕδατος του, μέρος τοῦ λίπους του καὶ γίνεται κατὰ 40 % ἐλαφρότερον.

Εἰς τὸ ***βραστὸν*** κρέας αἱ ἶνες γίνονται ὀλίγον σκληρότεραι ἀπὸ τὸ ψήσιμον. Καὶ ἐδῶ διὰ νὰ ἔχωμεν εὔγευστον καὶ μὲ ὅλον του τὸν χυμὸν κρέας πρέπει ὅπως καὶ εἰς τὸ ψητὸν νὰ σχηματισθῇ κροῦστα ἐμποδίζουσα τὸν χυμὸν νὰ ἐξέλθῃ.

Τὸ τοιοῦτον ἐπιτυγχάνεται ὅταν μεγάλα τεμάχια κρέατος φέρονται διὰ μιᾶς εἰς πολὺ βραστὸν ὕδωρ. Βεβαίως τότε ὁ ζωμὸς θὰ εἶναι πτωχὸς εἰς συστατικά.

Κατὰ τὸ σύνηθες βράσιμον, δηλαδὴ ὅταν τεθῇ εἰς ψυχρὸν νερὸ κατ' ἀρχὰς καὶ βαθμηδὸν βράσῃ, τὰ διαλυτὰ συστατικὰ τοῦ κρέατος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τελείως ἐξέρχονται. Τὸ βραστὸν κρέας λοιπὸν μόνον μὲ τὸν ζωμόν του περιέχει ὅλην τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν. Δὲν ἔχει δὲ νοστιμότητα, καθότι εἶναι ἀδύνατον διὰ τοῦ βρασίματος νὰ ἔχωμεν συνάμα καὶ εὔγευστον χυμῶδες κρέας καὶ πλούσιον εἰς συστατικὰ ζωμόν.*

Τὸ βωδινὸν κρέας χάνει διὰ τοῦ βρασίματος 40 % τοῦ βάρους του.

Τὰ κρέατα τὰ ψημένα εἰς τὴν ***ἐσχάραν*** καταλέγονται εἰς τὴν αὐτὴν σχεδὸν κατηγορίαν μὲ τὰ ψητά.

Εἰς τὸ ***ἀχνιστὸν*** κρέας, μαγειρευόμενον εἰς κλειστὸν δοχεῖον μὲ ἐλάχιστον νερὸ ἐπιδρᾷ ὁ ἀτμὸς χωρὶς τὸ κρέας νὰ χάνῃ πολὺ ἀπὸ τὸν χυμόν του. Τοιοῦτον κρέας εἶναι θρεπτικώτερον, εὐχυμότερον, εὐπεπτότερον ἀπὸ τὸ βραστόν, ὄχι ὅμως τόσον ὅσον καὶ τὸ ψητόν.

Ἀναφορικῶς μὲ τὸ ***ὠμὸν κρέας*** γνωστὸν ὅτι συνιστᾶται τοῦτο εἰς ἀσθενεῖς καὶ ἀναρρωννύοντας ὡς τονωτικὸν καὶ εὔπεπτον. Ἐκτὸς τούτου εἰς πολλὰ μέρη τρώγεται εἰς τὰς συνήθεις τραπέζας καὶ μάλιστα ὡς πολυτέλεια (Beafteak à la tartare). Καὶ διὰ μὲν τὸ δεύτερον δὲν τὸ συζητῶμεν «De gustibus et de coloribus non disputandum», διὰ τὸ πρῶτον ὅμως ἡ τονωτικὴ ἀξία μειοῦται πρὸ τοῦ κινδύνου τριχινῶν, ἐχινοκόκκων, καὶ ἄλλων παρασίτων, τὴν εὐπεπτικότητα δὲ τὴν παραδεχόμεθα μόνον ὅταν εἶναι τὸ κρέας τελείως ἀπηλλαγμένον ἀπὸ ἐλαστικὰς ἶνας, τένοντας κλπ. καὶ ὅταν εἶναι πολὺ λεπτοκομμένον.

Προκειμένου ὅμως νὰ γίνῃ χρῆσις ὠμοῦ κρέατος, πρέπει, ἀφοῦ πρῶτον διὰ μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως, ὅπως ἄλλως καὶ γίνεται εἰς ὅλα τὰ πολιτισμένα κράτη, ἔχει ἐξακριβωθῇ ἡ ἔλλειψις παρασίτων, νὰ ξύσωμεν διὰ μαχαίρας τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κρέατος, καὶ ἀφ' οὗ κοπανίσωμεν καλῶς τὸ ξυθὲν μέρος, θὰ τὸ δίδωμεν εἰς τὸν ἀσθενῆ εἰς καταπότια ἀλειμμένα μὲ σάκχαριν ἢ ἅλας ἢ σὲ ὄστιες, ἢ μὲ πουρὲ ἢ μὲ τήν συῦπαν, ἡ ὁποία ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἶναι πολὺ ζεστή, ἄλλως πήγνυται τὸ λεύκωμα. Ἡ δόσις ὠμοῦ κρέατος εἶναι 60—100 γρ. εἰς κάθε γεῦμα.

Τὸ κρέας δύναται νὰ εἶναι ***ἐπιβλαβὲς*** ὅταν προέρχηται ἀπὸ ζῶα ἀποθανόντα ἢ ἀσθενῆ (ἄνθραξ, πανώλης βοῶν, μᾶλις, ἀκτινομύκωσις, φυματίωσις, τριχῖναι, ἐχινόκοκκος κλπ). Κρέας ζώων τὰ ὁποῖα ἔχουν ὑποστῇ δυστύχημα δύναται νὰ φαγωθῇ ἐὰν ταῦτα ἔχουν σφαγῇ ἐντὸς τῶν πρώτων ὡρῶν, ἐπίσης καὶ τῶν πνιγμένων, ἐὰν δὲν ἔμειναν περισσότερον τῶν 24 ὡρῶν ἐντὸς τοῦ ὕδατος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ***γενικὴν θρεπτικὴν ἀξίαν*** τοῦ κρέατος, αὕτη πολὺ ὑπερτιμᾶται.

Οἱ ***κρεοφάγοι*** ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ κρέας τοῖς δίδει δυνάμεις, ἐνεργητικότητα ἀντίστασιν.

Ναὶ μὲν εἶναι τὸ κρέας σπουδαία λευκωματοῦχος τροφή, ἀλλὰ ἡ κατάχρησις κρέατος καὶ ὡς τοιαύτην ἐννοοῦμεν τὴν καθημερινὴν χρῆσιν αὐτοῦ, ὡρισμένας βλάπτει καὶ προκαλεῖ διὰ τοῦ σχηματισμοῦ βλαβερῶν οὐσιῶν αὐτοδηλητηριάσιν καὶ διαφόρους νόσους, (ἀρθρίτιδα, λιθίασιν κλπ.)

Ἐκ τῶν σκευασιῶν τοῦ κρέατος ἡ σπουδαιοτέρα εἶνε ὁ ***χυμὸς*** (jus), ὅστις περιέχει τὰς θρεπτικὰς λευκωματούχους οὐσίας αὐτοῦ. Ὁ χυμὸς οὗτος εἶναι εἶδος φαρμάκου, καὶ δίδεται εἰς τοὺς ἀναιμικοὺς καὶ τοὺς ἀναρρωννύοντας. Παρασκευάζεται δὲ δι' ἰδιαιτέρου μηχανήματος ἢ μὲ πίεσιν ψιλοκομμένου κρέατος διαπερωμένου διὰ λεπτοῦ πανίου.

Τὰ διάφορα ***ἐκχυλίσματα*** κρέατος (extraits de viande) (Valentine Meat Juice, Borril, Liebig, Puro, κλπ.), περιέχουν ἐν μέρει μεγάλην ποσότητα λευκώματος, ἀλλὰ ἡ θρεπτική των ἀξία εἶναι μικρά.

Ἡ ***κόνις*** κρέατος (Poudre deViande), ἥτις προστίθεται εἰς δόσιν 100—150 γρ. τὴν ἡμέραν εἰς σούπας, ζωμοὺς κλπ. γίνεται ὡς ἑξῆς: Κρέας βωδινὸν χωρὶς λίπος, βρασμένον ἢ ψημμένον κοπανίζεται, ξηραίνεται τελείως εἰς ἀτμόλουτρον (bain-marie) καὶ διὰ μύλου τοῦ καφὲ κονιοποιεῖται.

Κόνις κρέατος δύναται ἐπίσης νὰ γίνῃ ἐξ ὠλατισμένου καὶ εἰς τὸν ἥλιον ξηραθέντος κρέατος.

Τὰ ***χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων κρεάτων*** ζώων, τῶν χρησιμοποιουμένων ὡς τροφὴ εἶναι:

Τὸ ***κρέας τοῦ χοίρου***, ἔχει ἀξίαν θρεπτικήν, εἶναι ὅμως παχὺ καὶ δύσπεπτον διὰ μερικοὺς ἀνθρώπους. Πρέπει νὰ ψηθῇ καὶ νὰ μασηθῇ καλά.

Τὸ ***χοιρίδιον*** (γουρουνόπουλο) ἔχει δέρμα λεπτόν, τὸ ὁποῖον κάμνει εὔγευστον κροῦσταν κατὰ τὸ ψήσιμον, τὸ λίπος του ἐπίσης εἶναι εὔγευστον καὶ ὄχι πολὺ δύσπεπτον.

Ὁ ***ἀγριόχοιρος*** ἔχει σκληρότερον κρέας καὶ ὀλιγώτερον λίπος ἀπὸ τὸν συνήθη χοῖρον.

Τὸ κρέας τῆς ***δορκάδος*** εἶναι πολὺ εὔγευστον καὶ ἔχει πολὺ ὀλίγον λίπος.

Τὸ κρέας ***ἵππου*** ἔχει τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν τοῦ κρέατος τοῦ βοός, ἐὰν τὸ ζῷον εἶναι καλὰ θρεμμένον καὶ δὲν εἶναι οὔτε πολὺ ἡλικιωμένον οὔτε πολὺ κουρασμένον. Ἔχει γεῦσιν ἐλαφρῶς γλυκεῖαν, ἕνεκα τοῦ γλυκογόνου τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει (0,5—4,5 %). Εἶναι ἀκατάλληλον διὰ βράσιμον καὶ πρέπει νὰ τρώγηται ψητόν.

Τὸ κρέας ***ὄνου καὶ ἡμιόνου*** ἔχει μοσχομυρωδάτην γεῦσιν.

Ἡ ***περιστερὰ*** εἶναι τροφὴ πυρωτική, πλουσία εἰς φώσφορον.

Ἡ ***πάπια*** ἔχει συνήθως πολὺ παχὺ κρέας καὶ μὲ ὀσμὴν ἐνίοτε δυσάρεστον.

Ἡ ***χῆνα*** ἔχει κρέας σκληρόν.

Περὶ ***βατράχου, λαγωοῦ, μόσχου κονίκλου*** καὶ ***χελώνης*** (βλ. *σχετικὰ ἄρθρα.*)

Ἐκ τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ ζώου ἅτινα χρησιμεύουν ὡς τροφή:

Ἡ ***καρδία*** ἔχει κρέας ἰνῶδες, μετρίας γεύσεως, λίαν θρεπτικόν, δίδει θαυμάσιον ζωμόν, εἶναι πτωχὸν εἰς λίπος καὶ ἅλατα, πλούσιον δέ εἰς γλυκογόνον.

Ὁ ***σπλὴν*** ἔχει μὲν πολὺ λεύκωμα καὶ ἀρκετὸν σίδηρον, εἶναι ὅμως πολὺ δύσπεπτος.

Τὰ ***νεφρὰ*** (ἰδίως τῶν χορτοφάγων ζώων) εἶναι τροφὴ λίαν θρεπτικὴ καὶ εὔπεπτος.

Τὸ ***ἧπαρ*** τῶν νέων ζώων εἶναι καλὴ τροφὴ περιέχει ὅμως ἐνίοτε πολὺ λίπος (foie gras) μέχρι 30 % καὶ εἶναι δύσπεπτον.

Οἱ ***πνεύμονες*** περιέχουν 8-10 % λεύλωμα ἔχουν ὅμως πολλὰς ἶνας αἵτινες μειώνουν τὴν θρεπτικήν των ἀξίαν.

Ὁ ***μυελὸς*** (ἐγκέφαλος) ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ λίπος ἀζωτούχους καὶ φωσφορούχους οὐσίας. Εἶναι εὔπεπτος καὶ θρεπτικὴ τροφή, περιέχει 70-80 % ὕδατος.

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ ὁμοιάζει πρὸς τὸν κρόκον τοῦ ὠοῦ. Ἔχει ἐπίσης 0,2—0,5 % ἅλατα, ἰδίως φωσφορικὸν κάλι καὶ ἅλας μαγειρικόν.

Ὁ *μυελὸς τῶν ὀστῶν* περιέχει ἕως 90 % λιπαρᾶς οὐσίας ἀφθόνους εἰς λεκιθίνας φωσφορούχους.

Ὁ *θῦμος τοῦ μόσχου* εἶναι εὔπεπτος, ἀποτελεῖται ἀπὸ λεύκωμα 22 %, λιπος φωσφοροῦχον ἢ ὄχι 0,4 %, ἅλατα 1,6 % ὕδωρ 70 %.

Τὸ *λαρδὶ* δηλ. τὸ δέρμα μὲ τὸ κάτωθεν λῖπος ἀποτελεῖται εἰς φυσικὴν κατάστασιν ἀπὸ ὕδωρ 69,55 %, λεύκωμα ἴνας κλπ. 23,31, λίπος 11,77, ἅλατα 1, 10 %. Εἶναι βαρεῖα τροφή, χρησιμοποιεῖται δὲ διὰ τὴν γεῦσιν ποῦ δίδει εἰς τὰ χορταρικά. Διὰ διατήρησιν τοῦ κρέατος. (βλ. *Κονσέρβαι*).

ΚΡΕΑΤΙΝΗ

Οὐσία ἄοσμος, ἄγευστος, κρυσταλλική, εὑρισκομένη εἰς τοὺς μῦς ὅλων τῶν ζώων τὸ αἷμα, τὰ οὖρα.

ΚΡΕΑΤΙΝΙΝΗ

Εὑρίσκεται ὅπως καὶ ἡ κρεατίνη εἰς τοὺς μῦς, τὸ αἷμα, τὸ οὖρον. Ἡ ποσότης τῆς κρεατινίνης εἰς τὰ οὖρα αὐξάνει εἰς ὀξέα νοσήματα (πνευμονία, ταφοειδὴς πυρετός, τέτανος), καὶ ἐλαττοῦται εἰς τοὺς ὑδραιμικούς, τοὺς καχεκτικούς, τοὺς ἀναρρωννύοντας.

ΚΡΕΑΤΟΕΛΗΕΣ (*βλ. Ἐλαῖαι*).

ΚΡΕΒΒΑΤΙ (*βλ. Κλίνη*)

ΚΡΕΜΑ

Γίνεται διὰ τῆς προσθήκης κρόκων ὠοῦ εἰς γάλα. Εἶνε λίαν θρεπτικὴ καὶ εὐκολοχώνευτος, ὅταν δὲν εἶνε πολὺ πηκτή. (βλ. *Γάλα*.)

ΚΡΕΜΑΣΤΗΡ

Μῦς τῶν ὄρχεων, ἔχων ὡς προορισμὸν νὰ σηκώνῃ αὐτούς.

ΚΡΕΜΜΥΔΙ (*Κρόμμυον*).

Ὁ βολβὸς περιέχει ἔλαιον πτητικὸν θειοῦχον, δριμύ, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ὀφείλει τὴν καυστικὴν γεῦσιν του, καὶ τὸν ἐρεθισμόν, τὸν ὁποῖον προκαλεῖ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Διὰ τοῦ ψησίματος ἢ δριμύτης αὕτη ἐξαφανίζεται. Εἰς μετρίαν χρῆσιν διεγείρει τὴν πέψιν. Εἰς μεγάλην ἐρεθίζει τὸν στόμαχον. Οἱ δυσπεπτικοὶ δυσκόλως τὸ ἀνέχονται. Τὸ κρεμμύδι ἔχει ἐπίσης σπουδαίας ἰδιότητας διουρητικὰς καὶ ἀνθελμινθικάς. Χρησιμεύει εἰς κατάπλασμα, ἀφοῦ ψηθῇ. (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΚΡΕΟΖΩΤΟΝ

Ὑγρὸν ἐλαιῶδες κίτρινον, μὲ ὀσμὴν ἰσχυρὰν καὶ γεῦσιν καυστικήν, ἐξαγόμενον δι' ἀποστάξεως ἐκ τῆς πίσσης τοῦ ξύλου. Ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ πηγμύῃ τὸ λεύκωμα. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως κατὰ τῆς φθίσεως τῶν πνευμόνων, καὶ εἰς ὀδοντα λγίας. Ἡ δόσις τοῦ φαρμάκου εἶνε 0,10-0,40 τὴν ἡμέραν εἰς καταπότια ἢ ποτήματα.

ΚΡΕΟΛΙΝΗ (*Κρεσύλιον*).

Ὑγρὸν παχύρευστον, καστανόχρουν, ὑπομέλαν, ὀσμῆς ἀσφαλτώδους ἀρωματικῆς, γεύσεως καυστικῆς καὶ σαπωνώδους. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως ὡς ἀντισηπτικὸν εἰς διάλυσιν 1 % διὰ πλύσεις πληγῶν καὶ εἰς τὴν μαιευτικήν.

ΚΡΕΟΣΑΛΗ

Ἕνωσις ταννίνης καὶ κρεοζώτου. Κόνις καστανή, περιέχουσα 60 % κρεοζώτου. Χρησιμοποιεῖται ὅπως καὶ τὸ κρεόζωτον εἰς δόσιν 2-3 γρ.

ΚΡΕΣΟΛΙΟΝ (*Crésol ἢ Cresylol*).

Ὑγρὸν ἄχρουν μὲ ὀσμὴν κρεοζώτου ἢ εἰς κρύσταλλα. Εἶναι ἀντισηπτικόν.

ΚΡΕΣΥΛΙΟΝ (*βλ. Κρεολίνη*).

ΚΡΕΤΙΝΙΣΜΟΣ

Νόσος χρονία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σώματος σταματᾷ καὶ ἡ τοῦ πνεύματος μένει εἰς χαμηλὴν βαθμίδα.

Ὁ κρετινισμὸς *παρατηρεῖται* ἰδίως εἰς κοιλάδας κακῶς ἀεριζομένας, ἀνηλίους. Ἐπίσης αἱ χαμηλαὶ ὑγραὶ καὶ ἀκάθαρτοι οἰκίαι, ἡ χρῆσις ὑδάτων προερχομένων ἀπὸ τὴν τῆξιν τοῦ πάγου

Εἰκ. 380

Κρετινισμὸς

καὶ φορτωμένων μὲ ἅλατα ἀσβεστίου καὶ ἐστερημένων ἰωδίου καὶ βρωμίου, προδιαθέτουν εἰς τὴν ἀσθένειαν. Ὁ κρετινισμὸς *ἀπαντᾷ* ἐν Γαλλίᾳ (Ἄλπεις κλπ.), Ἑλβετίᾳ, Τυρόλῳ κλπ.

Μεταξὺ τῶν *αἰτίων* τοῦ κρετινισμοῦ ἀναφέρομεν ἐπίσης τὴν κληρονομικότητα καὶ τὴν αἱμομιξίαν. Ὁ κρετινισμὸς *ὀφείλεται* εἰς ἐκφύλισιν τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος. Οἱ ὑπὸ *κρετινισμοῦ προσβεβλημένοι* εἶναι νάνοι (0,80-1,20), ἔχουν ὀστᾶ χονδρὰ καὶ κυρτά, κεφαλὴν μεγάλην, κρανίον παραμεμορφωμένον, μέτωπον χαμηλόν, μύτην μακράν, ὀφθαλμοὺς μικρούς, χείλη μεγάλα, γλῶσσαν χονδρήν, κοιλίαν μεγάλην. Τὸ δέρμα του εἶναι χονδρὸν μαραμμένον, ἄνευ ἐλαστικότητος, ξηρόν, αἱ τρίχες των ὀλίγαι καὶ κονταὶ ὡς ἄκανθαι. Ἡ διανοητικότης των εἶναι ἠλαττωμένη μέχρι βλακείας, αἱ αἰσθήσεις δὲν εἶναι ἀνεπτυγμέναι, καὶ ἡ ὁμιλία ὡς παιδιοῦ. Οἱ κρετινισμὸν πάσχοντες εἶναι δυνατὸν διὰ ἐγκαίρου καὶ ἁρμοζούσης ἀγωγῆς νὰ γίνουν κατάλληλοι διὰ συνήθεις ἐργασίας.

Ἡ *θεραπεία* συνίσταται εἰς τὴν ἄρσιν τῶν προδιαθετικῶν αἰτίων, καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὴν γενέθλιον χώραν πρὸ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἡλικίας, καθ' ὃ ἀναφαίνεται ὁ κρετινισμός, χρῆσιν καλοῦ ὕδατος καὶ θυρεοειδίνης.

ΚΡΗΝΗΣ ΠΗΓΑΙ (*Χαλκιδέων πηγαί, τὰ Λίτζα τοῦ Τσεσμέ*)

Θερμὰ θειοῦχα καὶ χλωριονατριοῦχα ὕδατα, ἀναβλύζοντα ἐκ διαφόρων πηγῶν παρὰ τὴν θάλασσαν καθὼς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ θαλάσσῃ οὐ μακρὰν τῆς ἀκτῆς, ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ Χερσονήσῳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κρήνης - Ἀλατσάτα, καὶ εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων ὡρῶν τῆς Σμύρνης.

Ἦσαν γνωστὰ καὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα καὶ ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Παυσανίου.

Ἡ χημικὴ σύστασις τῶν ὑδάτων τῶν κυριωτέρων πηγῶν ἔχει ὡς ἑξῆς κατὰ λίτρον :

SISMANOGLIO MEGARO

Πηγή :	Ἀρεθούσης	Χασὰν ἀγᾶ	Φατμᾶ	Ἤβης	Χαμητιὲ	λίμνης (ἰλύος)	Ρεῖστερέ (Σίφωνα, Ψωριάρικα Λίτζα)
Θερμ.	51oE	50oE	49oE	54oE	55oE	55oE	35oE
Εἰδ. βάρος	1,0154	1,0154	1,0149	1,0143	1,0135	1,0134	1,0135
Ἐλεύθ. ἀνθρ. ὀξὺ εἰς κ.ἑκμ.	23	24,6	31	45	38,2	34,05	27,5
Ἄζωτον »	19,5	9	44,2	50	43,6	40,5	35,8
Χλωρ.Νάτρ.γρ.	13,956	14,045	16,865	13,605	15,325	14.630	14,335
Χλωρ.Ἀσβ. »	1,650	1,455	1,707	1,728	1,362	1,430	1,346
Χλωρ.Μαγν. »	2,030	2,018	1,360	1,340	1,580	1,605	1,405
Θειϊκ. Νάτρ.»	1,007	1,030	0,905	0,834	0,830	0,745	1,008
» Ἀσβ.	0,885	1,866	0,925	0,876	0,932	0,850	0,984
» Μαγν.	0,890	0,785	0,714	0,650	0,990	0,909	0,943
Φωσφ. Νάτρ.	0,075	0,070	0,076	0,050	0,065	0,070	0,072
Διττ. Ἀσβ.	1,005	0,850	1,108	1,030	1,203	0,925	0,903
Πυρίτιον	0,042	0.045	0.095	0,062	0,095	0,106	0,065
Ἀργίλλιον	0,025	0,018	0,032	0,025	0,045	0,040	0,030
Ὀργ. οὐσίαι	0,008	0,007	0,008	0,007	0,008	0,016	0,006
						ἴχνη λιθίου καὶ σιδήρ.	

Τὰ ὕδατα τῆς Κρήνης χρησιμοποιούμενα εἰς λουτρά, πόσιν καὶ εἰσπνοάς, *ἐνδείκνυνται* εἰς ὀξεῖς καὶ χρονίους ρευματισμούς, εἰς λεμφατισμόν, χοιράδωσιν, νευρικά, πεπτικά, οὐροποιητικὰ καὶ δερματικὰ νοσήματα, εἰς συφιλιδικὰς παθήσεις καὶ εἰς δηλητηριάσεις ὡς ὑδραργυρίασιν, μολυβδίασιν κλπ.

Ἐποχή: Μάϊος—Σεπτέβριος.

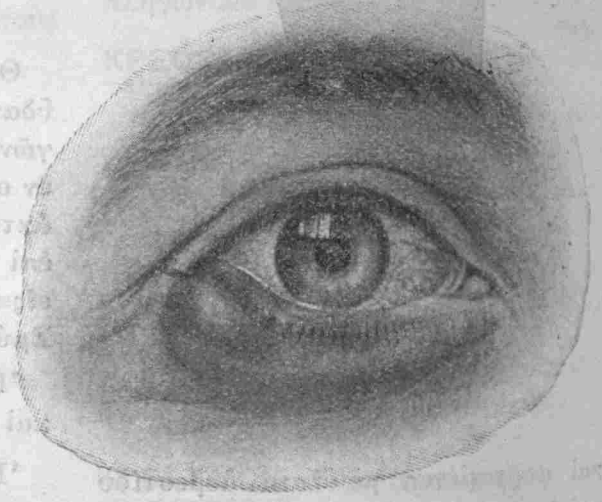
ΚΡΙΓΜΟΣ

Ἡ αἴσθησις τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὀδάκτυλος καὶ τὸ οὖς ὅταν προστρίβωνται τὸ ἕν ἐπὶ τοῦ ἄλλου δύο τεμάχια ὀστοῦ. Παρατηρεῖται ἰδίως εἰς τὰ κατάγματα τῶν ὀστῶν.

ΚΡΙΘΑΡΑΚΙ

Δοθιὴν σκληρὸς ὁμοιάζον πρὸς κόκκον κριθῆς, κόκκινος, λίαν εὐαίσθητος εἰς τὴν ἀφήν, ἀναφαινόμενος εἰς τό ἐλεύθερον χεῖλος τῶν βλεφάρων. Τὸ κριθαράκι ἀσπρίζει ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ ἐκκρίνει ὀλίγον πύον καὶ μίαν οὐσίαν ὑποπράσινον. Τὸ κριθαράκι συχνὰ ξανακυλᾷ. Ἡ *προφύλαξις* συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ δυσκοιλιότητα, νὰ πίνωμεν ἀλκαλικὰ μεταλλικὰ νερά, νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ἀγρυπνίας καὶ τὴν ἐργασίαν μὲ φῶς

Διὰ τὴν *θεραπείαν*, πρωΐαν καὶ ἑσπέρας θὰ πλύνεται τὸ βλέφαρον μὲ θερμὴν διάλυσιν βορικούχου ὀξέος

Εἰκ. 381
Κριθαράκι

(3 %) καὶ θά τίθενται θερμὰ καταπλάσματα. Ὅταν ὅμως συσσωρευθῇ ἀρκετὸν πύον ὁ ἰατρὸς κάμνει μικρὰν τομήν. (βλ. *Χαλάζιον*)

ΚΡΙΘΗ

Περιέχει 13,8 ὕδατος, 11,2 λευκωματωδῶν οὐσιῶν, 2,1 λίπους, 65,5 ἀμύλου.

Τὸ κρίθινον ἄλευρον δὲν εὑρίσκεται εἰς μεγάλην ὑπόλήψιν. Χάριν οἰκονολίας δυνάμεθα ν'ἀνακατώσωμεν ἄλευρον κριθῆς πρὸς τὸ τοῦ σίτου. Ὁ ἄρτος ὅμως, ὁ ἐκ τοῦ μίγματος παραγόμενος, ἔχει γεῦσιν ὄχι καὶ τόσον εὐάρεστον, καὶ εἶνε δύσπεπτος.

Ξεφλουδισμένη κριθή, εἰς νερὸ ἢ γάλα, μὲ ἢ καὶ χωρὶς ζωμὸν κρέατος ἀποτελεῖ τροφὴν ἀρκούντως θρεπτικήν, ὑπὸ μορφὴν δὲ ἀφεψήματος (2 %) εἶναι μαλακτική, διουρητικὴ καὶ δροσιστική. Ἡ κριθὴ χρησιμοποιεῖται πρὸς κατασκευὴν ζύθου.

ΚΡΙΘΟΣΑΚΧΑΡΟΝ (*Pémide ἢ sucre d'orge*).

Σάκχαρον καθαρισμένον, ψημένον μὲ ἀφέψημα κριθῆς, τὸ ὁποῖον χρωματίζεται μὲ σταγόνας τινας κρόκου. Τὸ κριθοσάκχαρον ὠφελεῖ εἰς βῆχα καὶ τὸν στηθοκατάρροον.

ΚΡΙΚΟΕΙΔΗΣ ΧΟΝΔΡΟΣ (*βλ. Λάρυγξ*).

ΚΡΙΣΙΣ

Ἀλλαγὴ εἰς τὴν ἐξέλιξιν μιᾶς ἀσθενείας, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται μὲ σπουδαίας μεταβολὰς (ἱδρῶτες, αἱμορραγίαι, μεταβολὴ σφυγμοῦ καὶ θερμοκρασίας). Ἡ κρίσις δύναται νὰ ἦναι *σωτηρία* ἢ *μοιραία* καταλήγουσα εἰς θάνατον.

ΚΡΙΣΕΙΣ

Νευρικὰ φαινόμενα παρατηρούμενα εἰς τοὺς σπασμούς, τὴν ὑστερίαν, τὴν ἐπιληψίαν, τὴν ἐκλαμψίαν.

ΚΡΟΙΤ (*Bavapía*). (*Kreuth*).

Ὑδατα θειοῦχα, θερμ. 11,0oE.

Ἐποχὴ ἀπὸ 15 Ἰουνίου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου.

ΚΡΟΙΤΖΝΑΧ (*Πρωσία*). (*Kreutznach*).

Πηγαὶ χλωριούχου νατρίου (164 ‰) ψυχραὶ καὶ θερμαὶ (12o-30o5). Τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν ἐνέχει ἰσχυρὰν ραδιοενέργειαν, ἰώδιον, βρώμιον ἢ λιθίνην. Ὕψος 105 μ. ὕ. ἐ. θ.

Ἐποχὴ ἀπὸ 1 Μαΐου μέχρι 30 Φεβρουαρίου. Αἱ πηγαὶ αὗται *συνιστῶνται* διὰ τοὺς χοιραδικούς, τοὺς ραχιτικούς, καὶ τὰ χρόνια γυναικεῖα καὶ δερματικὰ νοσήματα.

ΚΡΟΚΟΣ (*Safran*)

Ἀπεξηραμμένα στίγματα τοῦ ἄνθους, ὑπὸ μορφὴν νημάτων χρώματος βαθυερύθρου, ὀσμῆς βαρείας καὶ διαπεραστικῆς, γεύσεως ἀρωματικῆς καὶ πικρᾶς.

Εἰκ. 382
Κρόκος

Ὁ κρόκος εἶναι ἐμμηναγωγός. Αἱ δόσεις του εἶναι: κόνεως 0,20—2 γρ. σιροπίου 20-60 γρ. βάμματος 4-20 γρ, ἐγχύματος (0,50 δι' ἓν ποτήριον ὕδατος.

ΚΡΟΜΜΥΟΝ (*βλ. Κρεμμύδι*).

ΚΡΟΝΤΟΡΦ (*Krondorf*)

Ψυχρὰ ἀλκαλικὴ πηγὴ ἐν Βοημίᾳ θερμ. 10.3 οΕ περιέχουσα εἰς λίτρον 1,1 δισσανθρακικὸν νάτριον καὶ 1517 κ. ἑκμ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

ΚΡΟΤΑΦΙΚΑ ΟΣΤΑ

Ζεῦγος ὀστῶν κείμενον εἰς τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς. Τὸ ὀστοῦν τοῦτο φυλάττει τὸ ἀκουστικὸν ὄργανον. Τὸ κροταφικὸν ὀστοῦν ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη: τὸ ***λεπιδοειδές***, τὸ ***μαστοειδὲς*** καὶ τὸ ***πυραμοειδές***, καὶ συντάσεται πρὸς τέσσαρα ὀστᾶ, ἤτοι τὸ ***ἰνιακόν***, τὸ ***σφηνοειδές***, τὸ ***ζυγωματικὸν*** καὶ τὴν κάτω ***γνάθον*** (σιαγόνα).

ΚΡΟΤΑΦΟΣ

Ἡ μεταξὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τοῦ ὠτὸς χώρα τῆς κεφαλῆς. Ἐπὶ τοῦ κροτάφου αἰσθάνεταί τις τὴν κροταφικὴν ἀρτηρίαν καὶ ἐπ' αὐτῆς σφυγμόν.

ΚΡΟΤΩΝΟΣ ΕΛΑΙΟΝ

Ἐξάγεται ἀπὸ τὰ σπέρματα δένδρου τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν καὶ τῶν Μολούκων νήσων. Εἶνε κίτρινον, διαφανὲς ὡς τὸ ἀμυγδαλέλαιον, ἔχει ὀσμὴν ἀηδῆ καὶ δυσάρεστον, καὶ γεῦσιν δριμυτάτην.

Εἶνε ***καθάρσιον δραστικώτατον*** καὶ ***ἐπικίνδυνον***. Ἡ δόσις του εἶνε *1* σταγὼτ ἐντὸς ποτηρίου ζωμοῦ, ἢ τεμάχιον ἄρτου. Χρησιμοποιεῖται καὶ ***ἐξωτερικῶς*** εἰς ἐντριβὰς(6-10σταγόνας) μὲ ἐλαιόλαδον.

ΚΡΟΥΠ(*βλ. Λαρυγγῖτις ψευδομεμβρανώδης*).

ΚΡΥΟΓΕΝΙΝΗ

Κόνις ἀντιπυρετικὴ (0,20—0,50 τὴν ἡμέραν).

ΚΡΥΟΛΟΓΗΜΑΤΑ

Προέρχονται ἕνεκα πτώσεως τῆς θερμοκρασίας κάτωθεν ὡρισμένου βαθμοῦ, ἕνεκα μεγάλης καὶ ταχείας ἀλλαγῆς αὐτῆς, ἰδίως ταχείας ψύξεως θερμανθέντος μέρους τινὸς τοῦ σώματος κατόπιν κουράσεως καὶ ἐφιδρώσεως, ἐκθέσεως δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ψῦχος καὶ πρὸ πάντων εἰς ρεῦμα ἀέρος.

Ὅσον ἡ κίνησις τοῦ ἀνέμου εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ ὅσον τὸ ἐκ τῆς ἐξατμίσεως ψῦχος τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος μεγαλείτερον, τόσον καὶ ἡ ἐπίδρασις τοῦ κρύου εἶναι ἰσχυρωτέρα.

Τὰ κρυολογήματα προέρχονται ἐπίσης ὅταν καθήμεθα ἢ κατακλινώμεθα εἰς ὑγρὰν γῆν, ἔστω καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θέρους ἰδίως μοτάτην δύσιντοῦ ἡλίου ὅταν φορῶμεν βρεγμένα ἐνδύματα, διαμένωμεν εἰς ὑγρὰς κατοικίας, ἐκθέτωμεν τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν ἀέρα, καθήμεθα μετὰ κούρασιν εἰς κρῦον μέρος (δωμάτιον μὲ ἀνοικτὰ παράθυρα) ἢ ἱδρωμένοι πίνωμεν κρῦον νερό, ὅταν ἡ ἐπίδρασις τοῦ ψύχους γίνεται αἰφνιδίως ἢ καὶ ὅταν ταχέως ἐναλλάσωμεν θερμὰ ἐνδύματα δι' ἐλαφροτέρων τοιούτων.

Τὸ κρυολόγημα δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ ***βαθμηδὸν*** ἕνεκα ἐλαφρᾶς ἐνδυμασίας, λεπτοῦ καλύμματος κατὰ τὴν νύκτα, ἢ ὅταν κοιμᾶται τις πλησίον ψυχροῦ τοίχου, ἐπὶ ὑγρῶν καὶ κρύων σινδονῶν.

Διὰ νὰ ἐπέλθῃ ὅμως κρυολόγημα ἐκτὸς τῆς αἰτίας πρέπει καὶ τὸ σῶμα νὰ ἔχῃ χάσῃ ἕνεκα οἱασδήποτε αἰτίας τὴν ***ἀντίστασίν*** του καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐξισώσῃ τὰς ἐκ τοῦ κρυολογήματος προερχομένας διαταραχάς.

Αἱ ***διαταραχαὶ*** αὗται εἶναι διαταραχαὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, προερχόμεναι πιθανότατα ἀπὸ ἰσχυρὸν ἐρεθισμόν, συνεπείᾳ αὐτῆς τῆς αἰτίας τοῦ κρυολογήματος, τῶν λεπτοτάτων αἰσθητικῶν νεύρων τοῦ δέρματος, ὅστις (ἐρεθισμὸς) μεταβιβαζόμενος ἀνακλαστικῶς εἰς τὰ νεῦρα τῶν αἱματηρῶν ἀγγείων τῶν κρυολογησάντων μερῶν ἢ καὶ τοιούτων μὲ ἠλαττωμένην ἀντίστασιν, ἐπιφέρει τὰς ἀναφερθείσας διαταραχὰς τῆς κυκλοφορίας, ἰδίως δὲ συρροὴν αἵματος εἰς τὰ ἐσωτερικὰ μέρη καὶ κένωσιν εἰς τὰ ἐξωτερικά.

Ἀκριβῶς δὲ τὸ περίεργον φαινόμενον τοῦ νὰ ἀσθενοῦν συχνὰ μέρη κα ὄργανα τοῦ σώματος μακρὰν τοῦ κρυολογήσαντος μέρους εὑρισκόμενα, (λ. χ. καταρροὴ ἢ διάρροια, ὅταν κρυώσουν οἱ πόδες), δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως παρὰ 1ον μὲ τὴν ἀναφερθεῖσαν ἔμμεσον σχέσιν μεταξὺ τῶν δύο μερῶν διὰ τῶν νεύρων, καὶ 2ον μὲ τὴν ἠλαττωμένην ἀντίστασιν ὡρισμένων ὀργάνων.

Οὕτω βλέπομεν ὅτι πλεῖστοι ἄνθρωποι κρυολογοῦντες παθαίνουν πάντοτε καταρροήν, ἄλλοι ἀμυγδαλίτιδα, ἄλλοι βῆχα, ἄλλοι στομαχικὰς καὶ ἐντερικὰς διαταράξεις κλπ.

Ἂν καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν καὶ σήμερον ἀκόμη, τὸ κρυολόγημα θεωρεῖται ὡς ἡ κυρίως αἰτία διαφόρων παθήσεων, ρευματικῆς, καταρροϊκῆς καὶ μολυσματικῆς φύσεως, ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται, ἰδίως διὰ τὰς νόσους τῆς τελευταίας φύσεως, ὅτι τὸ κρυολόγημα δίδει εὐνοϊκοὺς ὅρους δι' ἀνάπτυξιν ἄλλων ὑπολανθανουσῶν αἰτιῶν, ἰδίως παρασιτικῶν. Εἶναι ἄρα ἡ προδιαθέτουσα αἰτία.

Οὕτω, δέον ὁ λαὸς νὰ ἐννοῇ τὸ «κρύωσε καὶ τοῦ γύρισε λ. χ. φθῖσις» καὶ ὄχι «κρύωσε καὶ ἔπαθε φθῖσιν.»Δηλ.ὁ κρυώσας εἶχε μέσα του τὴν αἰτίαν τῆς φθίσεως, ἡ ὁποία διὰ τοῦ κρυολογήματος ἐξεδηλώθη.

Τὸ κρυολόγημα ἐπιφέρει ἢ τοπικὴν πάθησιν ἢ γενικὴν μὲ πυρετόν, ρίγη, κεφαλόπονον κλπ. Τὸ καλλίτερον ***μέσον θεραπείας*** εἶναι ἀλλαγὴ βρεγμένων ἐνδυμάτων, ἐσωτερικὴ θέρμανσις διὰ μυϊκῶν κινήσεων, ξηραὶ ἐντριβαὶ τοῦ σώματος καὶ μία καλὴ καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχυτέρα ἐφίδρωσις. Σπουδαιοτέρα ὅμως εἶναι ἡ ***προφύλαξις*** ἀπὸ κρυολόγημα. Ἀναφέρομεν ἀνωτέρω ὅτι διὰ τὸ κρυολόγημα ἢ μᾶλλον διὰ τὰς συνεπείας τοῦ κρυολογήματος δύο πράγματα χρειάζονται: πρῶτον ἡ αἰτία καὶ δεύτερον ἡ ἠλαττωμένη ἀντίστασις. Διὰ τὴν αἰτίαν ἢ μᾶλλον τὰς αἰτίας, καὶ τῶν ὁποίων τὰς περισσοτέρας καὶ συχνωτέρας τοὐλάχιστον ἀνεφέραμεν, δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ τὰς ἀποφεύγωμεν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ αἰτίαι αὗται ἐπενεργῶσι διὰ τοῦ δέρματος τοῦ σώματος πρέπει τοῦτο νὰ προφυλάττηται. Ὡς γνωστὸν ἡ προφύλαξις τοῦ δέρματος γίνεται διὰ τῶν ἐνδυμάτων εἰς ταῦτα ἄρα πρέπει νὰ δώσωμεν προσοχὴν καὶ δὴ εἰς τὰ ἐσώρουχα, διότι ὅταν ἱδρώσωμεν καὶ κρυολογήσωμεν, δὲν πρέπει εἰς τὸν ἱδρῶτα καὶ μόνον νὰ ἀποδώσωμεν τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐσώρουχα,ἰδίως τὰ λινά, τὰ ὁποῖα βρεχόμενα μὲ τὸν ἱδρῶτα χάνουν τὴν ἐλαστικότητά των καὶ κολλοῦν εἰς τὸ σῶμα ὅταν δὲ ἐξατμίζηται τὸ ὕδωρ καὶ ἀφαιρεῖται ταχέως ἀπὸ τὸ σῶμα μεγάλη ποσότης θερμότητος, ἐπέρχεται τότε τὸ κρυολόγημα. Διὰ τοῦτο τὸ βαμβακερὰ ἐσώρουχα προφυλάττουν ἀπὸ κρυολόγημα, καθότι, ὡς πολὺ ὑγροσκοπικὰ ἀπορροφοῦν τὸν ἱδρῶτα ταχέως καὶ τὸ δέρμα στεγνώνει. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Πρέπει τὸ δέρμα νὰ προφυλαττηται καί μόνον του.

Ἐρχόμεθα οὕτως εἰς τὸ δεύτερον μέρος τὸ τῆς ἠλαττωμένης ἀντιστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, τὴν ὁποίαν μὲ κάθε τρόπον πρέπει νὰ ἐξουδετερώσωμεν.

Πρὸς τοῦτο, πρὸς ἐνίσχυσιν δηλ. τῆς ἀντιστάσεως, τὸ μόνον μέσον εἶναι ἡ ***σκληραγωγία.****

Βεβαίως παρ'ὅλα τὰ προφυλακτικά μας μέτρα καὶ ὅλην τὴν σκληραγωγίαν, τὸ κρυολόγημα προσβάλλει καὶ τὸν ὑγιέστερον καὶ ἰσχυρώτερον ἄνθρωπον. Εἶναι δὲ πολὺ δύσκολον, ἂν ὄχι ἀδύνατον νὰ ἀποφύγῃ τις πάντοτε τὸ κρυολύγημα.

Σκοπός μας ἰδίως εἶναι νὰ ἀποφεύγωμεν ὄχι τὸ κρυολόγημα, τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα πάντοτε, ἀλλὰ τὰς συνεπείας του.

ΚΡΥΟΝΕΡΙ

Παράλιος θέσις μεταξὺ Μαραθουπόλεως καὶ Πύλου μὲ ἐλαφρὰν θειοῦχον πηγήν.

ΚΡΥΟΠΑΓΗΜΑΤΑ (*βλ. Ξεπαγιάσματα*)

Ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ψύχους ἐπὶ τοῦ δέρματος, τοῦ ὁποίου οἱ ἄλλοι βαθμοὶ εἶναι: σχηματισμὸς φυσαλλίδων, γάγγραινα καὶ γενικὴ ψῦξις. (βλ. *Ψῦχος*).

Ἀπὸ κρυοπαγήματα ***προσβάλλονται*** ἰδίως μέρη ἀπομεμακρυσμένα τοῦ κέντρου τῆς κυκλοφορίας, τῆς καρδίας, ὡς

δάκτυλοι χειρῶν καὶ ποδῶν, ὦτα, ρίς, ἀνθρώπων ὄχι μόνον ἐκτεθειμένων εἰς τὸ κρῦον καὶ τὴν ὑγρασίαν ἀλλὰ ἀδυνάτων, κακῶς τρεφομένων, ἀναιμικῶν, καὶ μάλιστα καὶ μὲ καιρὸν σχετικῶς καλόν. Ἰδίως προσβάλλονται οἱ λεμφατικῆς κράσεως, οἱ ἔχοντες συνεπείᾳ κακῆς κυκλοφορίας ψυχρὰ καὶ κυανᾶ ἄκρα, οἱ δυσκοίλιοι, οἱ μὴ προσλαμβάνοντες κατὰ τὴν τροφήν των χορταρικὰ καὶ ὀπωρικὰ νωπά. Οἱ σφυκτοὶ καλτσοδέται καὶ ἡ ὀρθοστασία εὐνοοῦν τὴν ἐμφάνισιν τῶν κρυοπαγημάτων.

Τὸ ***δέρμα*** εἰς ξεπαγιασμένα μέρη εἶναι πρησμένον, χρώματος κυανοερυθροῦ. Εἰς ἀλλαγὴν θερμ. φέρει δυσάρεστον φαγούραν, πόνον. Συχνάκις παρουσιάζει ραγάδας, φλογώσεις, ἐξελκώσεις, διαπυήσεις.

Προφυλακτικῶς ἐκτὸς τῆς καλῆς τροφῆς καὶ γενικῆς τονώσεως, οἱ προδιατεθειμένοι πρέπει ἀπὸ τὸ φθινόπωρον νὰ ἀρχίσουν νὰ κάμουν ἐντριβὰς τῶν μερῶν ἅτινα ξεπαγιάζουν, μὲ καμφοροῦχον οἰνόπνευμα, ἢ διάλυσιν στυπτηρίας (alun) 5 γρ. καὶ 5 γρ. βόρακος εἰς 300 γρ. ροδόσταγμα (eau de roses), ***ἢ*** μὲ ἔγχυμα θερμὸν καρυδοφύλλων (50 γρ. φύλλα εἰς 1 λίτρον ὕδατος) ***ἢ*** μὲ ἁπλοῦν ὕδωρ Κολωνίας. Ὕστερον ἀπὸ κάθε πλύσιμον, καλὸν εἶναι νὰ ἀλοίφεται τὸ δέρμα μὲ λιπαράν τινα οὐσίαν, ὡς λ. χ, (Λανολίνη) 100 γρ. ἐλαίου Βαζελίνης 25 γρ. Περουβιανοῦ Βαλσάμου 1 γρ.) Ἡ ἀλοιφὴ αὕτη θὰ τριφθῇ ἐλαφρῶς καὶ τὸ περιπλέον θὰ ἀφαιρεθῇ μὲ βάμβακα.

Ἡ χρῆσις ***γλυκερίνης*** δὲν εἶναι καλὴ διότι ξηραίνει τὸ δέρμα, τὸ ἐρεθίζει καὶ τὸ προδιαθέτει εἰς ραγάδας. Τὰ ἄκρα θὰ τηρῶνται θερμὰ (γάντια μάλλινα, χειροθήκη (manchon) κάλτσες μάλλινες, ὑποδήματα στερεὰ καὶ εὐρέα, γαλότσες) ἐπίσης θὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ταχείας μεταλλαγὰς ψύχους καὶ θερμότητος, δὲν θὰ μεταβαίνωμεν λ. χ. κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὸ κρῦον εἰς τὴν θερμάστραν.

Ἡ ***θεραπεία τῶν νωπῶν*** ξεπαγιασμάτων πρέπει νὰ γίνεται το καλλίτερον μὲ τρίψιμον διὰ χιόνος, μὲ κρῦα ἐπιθέματα καὶ κρῦα λουτρά. Οἱ λεμφατικῆς καὶ ἀδυνάτου κράσεως πρέπει νὰ λαμβάνουν τι τὸ τονωτικόν, ὡς μυρηνέλαιον, ἀρσενικὸν κλπ.

Εἰς τὰ ***παλαιότερα*** δύναται νὰ δοκιμασθῇ ἓν τῶν ἑξῆς μέσων: ***λουτρὰ*** μὲ ὀλίγον ὑδροχλωρικὸν ὀξὺ ἢ νιτρικὸν ὀξύ ἢ χλωριοῦχον ἀσβέστιον, ***ἐπαλείψεις*** μὲ βάμμα ἰωδίου ἢ τοῦ ἑξῆς μίγματος: (Κολλόδιον 50 γρ. Κικκινέλαιον 2 γρ. Τερεβενθίνη 7,5 γρ.), ἢ τοῦ ***ἑξῆς***: (βάμματος ἰωδίου 4 μέρη, θειϊκοῦ αἰθήρος 30 μέρη, Κολλοδίου 100 μέρη), ***ἢ*** θὰ ἀλοίφωνται μὲ διάλυσιν νιτρικοῦ ἀργύρου (1 : 10) ***ἢ*** θὰ πλύνωνται τρὶς τῆς ἡμέρας μὲ λιπαρὸν σάπωνα ἐργοτίνης καὶ τὸ ἑσπέρας θὰ ἀλοίφεται ὁ ἀφρός του. Ὁ ἰατρὸς Wright συμβουλεύει ***ἐσωτερικῶς*** τρὶς τῆς ἡμέρας 0,50—2 γρ. χλωριούχου ἀσβεστίου (chorure de calcium).

Ἐν ὅσῳ τὰ κρυοπαγήματα συνίστανται ἁπλῶς εἰς ἐρυθρᾶς πλάκας, στιλπνὰς καὶ μὲ φαγοῦραν, δύνανται νὰ γίνουν καθημερινῶς ἢ καὶ 2 φορὰς τὴν ἡμέραν ***λουτρὰ*** τῶν χειρῶν ἢ τῶν ποδῶν μὲ πολὺ θερμὸν ὕδωρ, ἐμπεριέχον 50 γρ. εἰς λίτρον καρυδόφυλλα. Μετὰ τὸ λουτρὸν δὲ πρέπει νὰ τρίβωνται τὰ μέρη μὲ καμφοροῦχον οἰνόπνευμα (alcool camphré) καὶ ἀφ' οὗ τὰ στεγνώσωμεν μὲ ξηρὸν βαμβακερὸν ὕφασμα νὰ ρίπτωμεν ἐπ' αὐτῶν κόνιν ἀβλαβῆ ὡς λ. χ. τὴν ἑξῆς (poudre d'oxyde de zinc 20 γρ. poudre de lycopode 20 γρ. Poudre de talc 20 γρ. sous-nitrate de Bismuth 10 γρ.)

Ἄλλο μέσον θεραπείας εἶναιτὸ ***χλιαρὸν τοπικὸν λουτρὸν*** εἰς τὸ ὁποῖον ρίπτομεν 3 κ.σ. ὀξυγονούχου ὕδατος (eau oxygenèe) καὶ διαρκείας τοὐλάχιστον 20 λ. Μετὰ τὸ λουτρὸν καὶ τὸ στέγνωμα εἰς μὲν τοὺς πόδας θὰ ἀλοίφωμεν μὲ μικρὰν βούρτσαν τὸ ἑξῆς μῖγμα (Ἰχθυόλιον 2 γρ. Τανίνη 2 γρ. Ρεζορσίνη 2 γρ. ὕδωρ 10 γρ.) εἰς δὲ τὰς χεῖρας, ἐπειδὴ τὸ ἀνεφερθὲν μῖγμα χρωματίζει ὀλίγον καὶ μυρίζει, θὰ ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς ἑξῆς πομάδας, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ἐντρίβωνται τὰ δάκτυλα ἕως ὅτου φύγῃ τὸ λίπος τῆς ἀλοιφῆς (Ἰχθυόλιον 3 γρ. Ρεζορσίνη 3 γρ. Λανολίνη 50γρ. ἐλαιόλαδον 10 γρ. ροδόσταγμα γρ)

Ἐν περιπτώσει ἰσχυρᾶς φαγοῦρας δύνατ.ι νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ ἑξῆς πομμάδα (Μενθόλιον. 2 γρ. Λανολίνη 10 γρ. Βαζελίνη 20 γρ.(βλ *Ρίς*, *Οὖς*)

ISSN MEGARO

ΚΡΥΟΣΚΟΠΙΑ

Μελέτη τῶν σωμάτων ἐν διαλύσει, ἀναλόγως τοῦ σημείου τῆς πήξεώς [των. Χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν διάγνωσιν μερικῶν ἀσθενειῶν. Τὸ σημεῖον τῆς πήξεως τῶν ὑγρῶν τοῦ ὀργανισμοῦ (ἐγκεφαλονωτιαῖον ὑγρόν, ὀρρὸς αἵματος, οὖρον) εἶνε διάφορον εἰς ὀργανισμὸν ὑγιᾶ καὶ ἀσθενοῦντα.

ΚΡΥΠΤΟΡΧΙΔΙΑ

(βλ. Ὄρχεις).

ΚΤΑΠΟΔΙ

(βλ· Ὀκτάποδες).

ΚΤΕΝΑ

(βλ. Κεφαλή,Τρῖχες)

ΚΤΙΚΙΟ

(βλ. Φυματίωσις),

ΚΤΥΠΗΜΑ

(βλ. Ἀγωγή, Κόλαφος, Τραύματα).

ΚΥΑΘΟΣ

(βλ. Μέτρα καὶ Σταθμά).

ΚΥΑΜΟΣ

(κ. κουκιά).

Ὄσπριον λίαν θρεπτικὸν ἰδίως ὅταν ἀφαιρεθῇ τὸ περισπέρμιον(βλ. *Τροφῶν Πίνακα*). Τὰ μικρά, φαιὰ ἢ μαῦρα κουκιὰ (Αἰγύπτου) ἔχουν περισσοτέραν ποσότητα λευκωματούχων οὐσιῶν(25-50%).

Τὰ χλωρὰ εἶναι εὐπεπτότερα(βλ.*Σόγια*)

ΚΥΑΝΗ ΝΟΣΟΣ

Σπανία πάθησις ἐκ γενετῆς ὀφειλομένη εἰς τὴν καὶ μετὰ τὸν τοκετὸν ὕπαρξιν τοῦ ὠοειδοῦς τρήματος(Μποτάλλι). Τὸ ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης πάσχον νεογνόν, ἔχει ἐκ γενετῆς, χροιὰν κυανήν, παρουσιάζει κρίσεις πνιγμοῦ μὲ στενοχωρίαν.

Νόσημα ἀνίατον ἐπιφέρον ἐγκαίρως τὸν θάνατον.(βλ. *Καρδία*,*Κυκλοφορία*).

ΚΥΑΝΥΔΡΙΚΟΝ ΟΞΥ

(βλ. Ὑδροκυάνιον.)

ΚΥΑΝΩΣΙΣ

Διαταραχὴ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἕνεκα ὑπερφορτώσεως τοῦ αἵματος μὲἀνθρακικὸν ὀξύ, ἐκδηλουμένη διὰ κυανώσεως τοῦ δέρματος. Ὅταν τὸ αἷμα δὲν κατωρθώσῃ νὰ προσλάβῃ εἰς τοὺς πνεύμονας ἀρκετὸν ὀξυγόνον ἢ νὰ ἀποδώσῃ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ τότε ἀντὶ νὰ ἔχῃ χρῶμα ἐρυθρόν, ἔχει κυανοῦν.

Ἡ κυάνωσις παρατηρεῖται εἰς διαφόρους ἀσθενείας τῶνπνευμόνων καὶ τῆς καρδίας.

ΚΥΔΩΝΙ

Χρησιμοποιεῖται πρὸς κατασκευὴν σακχαροπήκτων καὶ σιροπίου. Ἔχει ἰδιότητας στυπτικάς. Οἱ σπόροι του περιέχουν μεγάλην ποσότητα γλισχράσματος (mucilage), τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται διὰ τὰἐγκαύματα καὶ ραγάδας τῶν χειλέων καὶ τοῦ μαστοῦ (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΚΥΗΣΙΣ

(βλ. Ἐγκυμοσύνη)

ΚΥΘΗΡΩΝ ΥΔΑΤΑ

Σιδηροῦχα ὕδατα ***ἐνδεικνύμενα*** εἰς χλωρώσεις, ἀναιμίας, ἐξασθενήσας.

ΚΥΘΝΟΥ ΛΟΥΤΡΑ

Κεῖνται εἰς τὸ Β. Α. μέρος τῆς ὁμωνύμου νήσου, καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὰς πηγὰς τοῦ ***Κακκάβου*** (52οΕ) καὶ καὶτὰς τῶν***Ἁγίων Ἀναργύρων***(38ο,6Ε). Τὰ ὕδατα ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν θερμῶν ἁλιπηγῶν καὶ περιέχουν ἄφθονα ἰωδιοῦχα καὶ βρωμιοῦχα ἅλατα

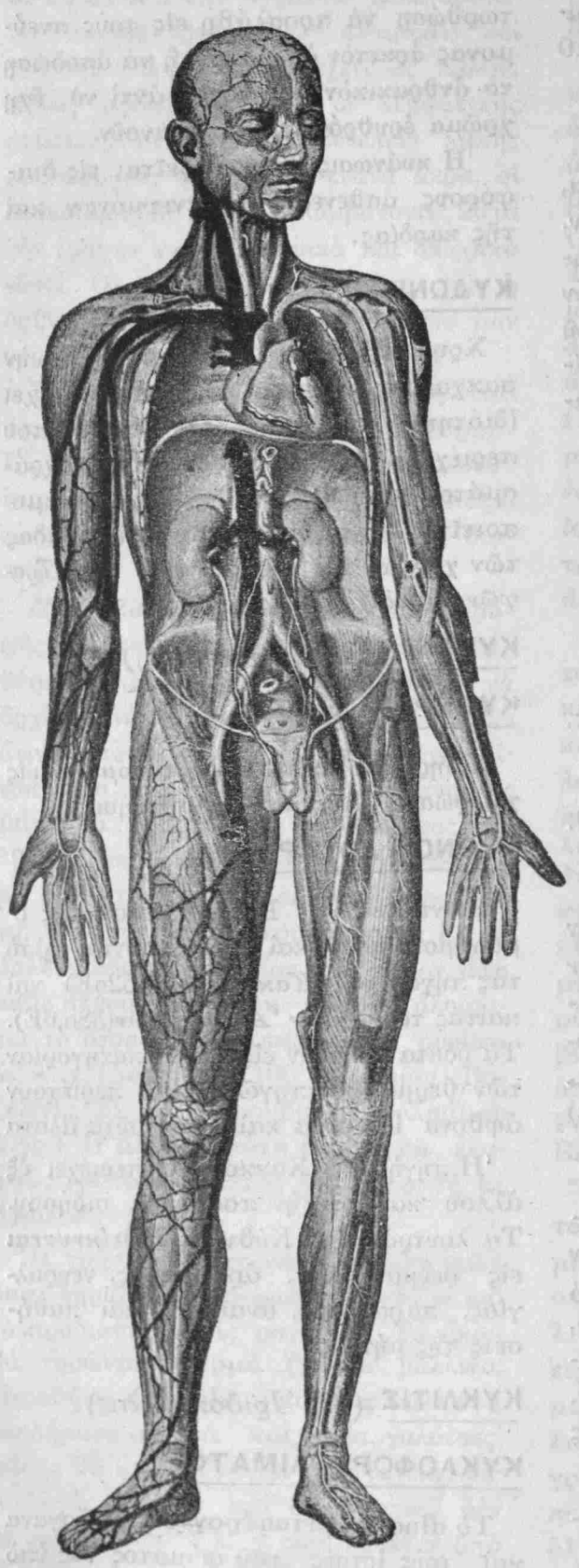
Ἡ πηγὴ τοῦ Κακκάβου περιέχει ἐξ ἄλλου καὶ ἀρκετὴν ποσότητα σιδήρου. Τὰ λουτρὰ τῆς Κύθνου ***ἐνδείκνυνται*** εἰς ρευματισμούς, ἀρθρίτιδας, νευραλγίας, παραλύσεις, ἀναιμίας καὶ παθήσεις τῆς μήτρας.

ΚΥΚΛΙΤΙΣ

(βλ. Ἰριδοκυκλῖτις)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΑΙΜΑΤΟΣ

Τὸ αἷμα ὡς μεταφέρον εἰς τὰ ὄργανα καὶ τοὺς ἱστοὺς τοῦ σώματος τὰς ὑπὸ τῆς τροφῆς προσλαμβανομένας θρεπτικὰς οὐσίας καὶ ὡς παραλαμβάνον ἐκ τῶν ὀργάνων τὰς χρησιμοποιηθείσας τοιαύτας, τὰς ὁποίας καὶ ἀπομακρύνει

Εἰκ. 383

Κυκλοφορικὸν σύστημα

τοῦ σώματος διὰ τῶν πνευμόνων, νεφρῶν, δέρματος καὶ ἥπατος, πρέπει νὰ κυκλοφορῇ διὰ νὰ εὑρίσκηται εἰς συνάφειαν μέ ὅλα τὰ ὄργανα καὶ τοὺς ἱστούς.

Ἡ κυκλοφορία διατηρεῖ πάντοτε τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ γίνεται εἰς συνεχὲς ρεῦμα ἀπὸ τὴν ***καρδίαν****, ἥτις εἶναι ὁ κύριος μοχλὸς τῆς κυκλοφορίας, εἰς τὰς ***ἀρτηρίας***, τὰ ***τριχοειδῆ***, τὰς ***φλέβας**** καὶ ἐκεῖθεν ὀπίσω εἰς τὴν καρδίαν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἐπανέρχεται ποτὲ τὸ αἷμα εἰς τὸ μέρος τῆς καρδίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνεχώρησε. Θὰ ἴδωμεν δὲ κατωτέρω ὅτι τὰ δύο εἴδη κυκλοφορίας, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν, ἡ μεγάλη καὶ ἡ μικρὰ κυκλοφορία, δὲν εἶναι οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη πλήρεις κυκλοφορίαι, ἀλλὰ σχετίζονται μόνον κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε κάθε ἥμισυ τῆς καρδίας νὰ εἶναι τὸ τέλος τῆς μιᾶς καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἄλλης κυκλοφορίας.

Αἱ δυνάμεις διὰ τῶν ὁποίων γίνεται ἡ κυκλοφορία εἶναι αἱ συστολαὶ τῆς καρδίας, τὰ μεγάλα ἀγγεῖα, ἡ εὔρυνσις καὶ ἡ στένωσις τοῦ θώρακος κατὰ τὴν ἀναπνοήν, αἱ μυϊκαὶ κινήσεις. Ἐκ τούτου δὲ καταφαίνεται ὅτι ἐκουσίως μόνον διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῶν μυϊκῶν κινήσεων δυνάμεθα νὰ προκαλέσωμεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας.

Ἅπαν τὸ κυκλοφορικὸν σύστημα εἶναι πάντοτε πλῆρες αἵματος, οὐδέποτε δὲ ὑπάρχει ἐν αὐτῷ κενὸς χῶρος. Ὡσαύτως αἱ κοιλότητες τῆς καρδίας συστελλόμεναι ποτὲ δὲν εἶνε τελείως κεναί. Ὅταν ἡ καρδία συστέλλεται καὶ σπρώχνει τὸ αἷμα εἰς τὰς ἀρτηρίας, αὗται τεντώνονται κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος καὶ ἡ ὅλη ποσότης τοῦ αἵματος ἐξωθεῖται εἰς τόσον διάστημα ὅσον χῶρον ἔλαβε τὸ ἐκ τῆς καρδίας εἰς τὸ ἀρχικὸν μέρος τῆς ἀρτηρίας πιεσθὲν αἷμα. Ὅταν δὲ παύσῃ ἡ συστολὴ τῆς καρδίας, ἐνῷ συστέλλεται καὶ πληροῦται νέου αἵματος αὕτη, τότε συστέλλονται αἱ

ἀρτηρίαι καὶ ἐξωθοῦν τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον μὴ δυνάμενον ἕνεκα τῶν βαλβίδων (βλ. *Καρδία*) νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν καρδίαν, προχωρεῖ εἰς τὰς ἀρτηρίας. Οὕτω πιεζόμενον βαθμηδὸν τὸ αἷμα εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος, ἐπιστρέφει ὀπίσω εἰς τὴν καρδίαν, χύνεται δὲ εἰς ὡρισμένον διάστημα τόσον αἷμα ἐκ τῶν φλεβῶν εἰς τὴν καρδίαν ὅσον ἐξωθήθη διὰ τῆς συστολῆς τῆς καρδίας εἰς τὰς ἀρτηρίας

Ὑπελογίσθη ὅτι εἰς ἑκάστην συστολὴν δίδονται εἰς τὰς ἀρτηρίας, εἰς ἐνήλικα. 150—180 κ. ἑκμ. αἵματος. Ἡ δύναμις τοῦ καρδιακοῦ μυὸς εἶναι τόσον μεγάλη ὥστε εἶναι ἱκανὴ νὰ σηκώσῃ ἐντὸς 24 ὡρῶν βάρος 65(00 χλγρ. εἰς ὕψος 1 μ.

Ἡ μέση ταχύτης τοῦ αἵματος εἰς μὲν τὴν ἀορτὴν εἶναι σχεδὸν 0,15 μ. κατὰ δευτερόλεπτον, εἰς τὰς κοίλας φλέβας 0,1 μ., εἰς τὰ τριχοειδῆ δὲ ἀγγεῖα εἶναι ἐλαχίστη, ἰσοδυναμοῦσα εἰς 0,75χλμ.

Ἡ ***διάρκεια*** τῆς κυκλοφορίας κατὰ μέσον ὅρον εἶναι, εἰς ἄνθρωπον μὲ 72 σφυγμούς, εἰς τὸ λεπτὸν 23 δευτερόλεπτα. Ὥστε 1 ἐρυθροῦν αἱμοσφαίριον ἐντὸς 24 ὡρῶν κάμνει 4000 φορὰς τὸν γῦρον τοῦ σώματος.

Ἡ ποσότης αἵματος τὸ ὁποῖον εἰς τὸ δευτερόλεπτον ρέει διὰ τῶν ἀγγείων, εἶναι τόσον μικροτέρα ὅσον μεγαλείτεραι εἶναι αἱ ἀντιστάσεις, ἀποτελούμεναι ἀπὸ τὴν διεύρυνσιν ἢ τὴν στένωσιν τῶν ἀγγείων, ἀπὸ τὸ γλοιῶδες τοῦ αἵματος, ἀπὸ τὸ λεῖον ἢ μὴ τῶν τοιχωμάτων τῶν ἀγγείων. Ἐξ ἄλλου ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν πιεστικὴν δύναμιν τῆς καρδίας καὶ εἶναι φυσικὰ τόσον μεγαλειτέρα ὅσον μεγαλειτέρα εἶναι καὶ ἡ πίεσις αὕτη.

Εἰς τὴν ***μικρὰν κυκλοφορίαν***, τὴν καὶ ***πνευμονικὴν*** καλουμένην, τὸ πλούσιον εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, μαῦρον αἷμα, ρέει ἐκ τῆς δεξιᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, διὰ τῶν πνευμονικῶν ἀρτηριῶν, εἰς τὰ τριχοειδῆ τῶν πνευμόνων, ὅπου ὀξειδοῦται, μετασχηματίζεται εἰς ἐρυθρὸν καὶ διὰ τεσσάρων πνευμονικῶν φλεβῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἀριστερὸν κόλπον τῆς καρδίας καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν αὐτῆς.

Τώρα ἄρχεται ἡ ***μεγάλη κυκλοφορία***. Ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τὸ ἐρυθρὸν αἷμα, διὰ τῆς ἀορτῆς καὶ τῶν διαφόρων διακλαδώσεων αὐτῆς φέρεται εἰς ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀφοῦ διὰ τῶν τοιχωμάτων τῶν τριχοειδῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν δοθῶσιν εἰς τὰ ὄργανα καὶ τοὺς ἱστοὺς αἱ πρὸς θρέψιν αὐτῶν ἀναγκαῖαι οὐσίαι, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ αἵματος αἱ ἐκκρίσεις καὶ αἱ περιττὰι οὐσίαι, τὸ αἷμα γινόμενον μαῦρον ἐπιστρέφει διὰ τῶν φλεβῶν, αἵτινες τὸ διοχετεύουν εἰς τὰς κοίλας λεγομένας φλέβας, εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς καρδίας.

Ἐκ τῶν δύο τούτων κυκλοφοριῶν, ἡ μὲν μικρὰ γίνεται μὲ τὸ $^1/_4$ ἡ δὲ μεγάλη μὲ τὰ $^3/_4$ τῆς ὅλης ποσότητος τοῦ αἵματος.

Ἡ κυκλοφορία αὕτη τοῦ αἵματος ἀρχίζει μόλις γεννηθῇ τὸ παιδίον καὶ ἀναπνεύσῃ. Εἰς τὸ ***ἔμβρυον*** ἡ μικρὰ κυκλοφορία λείπει, διότι τοῦτο δὲν ἀναπνέει καὶ οἱ ἄεργοι πνεύμονες κεῖνται συμμαζευμένοι εἰς τὸν θώρακα.

Τὸ ἀρτηριακὸν αἷμα ρέει ἀπὸ τὴν μητέρα (πλακοῦς) διὰ τῆς ὀμφαλικῆς φλεβὸς εἰς τὴν κάτω κοίλην φλέβα καὶ εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον τῆς καρδίας τοῦ ἐμβρύου.

Ἐντεῦθεν διὰ τοῦ ὠοειδοῦς τρήματος (Μποτάλι) εἰσέρχεται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν ἀριστερὸν κόλπον, ἐκ τούτου εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν καὶ τὴν ἀορτήν. Ἓν ἄλλο τμῆμα, τὸ αἷμα τῆς ἄνω κοίλης φλεβός, ρέει τοὐναντίον ἐκ τοῦ δεξιοῦ κόλπου εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν πνευμονικὴν ἀρτηρίαν καὶ διὰ ἑνώσεώς τινος εὑρισκομένης παρὰ τῷ ἐμβρύῳ μεταξὺ πνευμονικῆς ἀρτηρίας καὶ ἀορτῆς, εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀορτήν, ἐκ ταύτης διὰ τῶν δύο ὀμφαλικῶν ἀρτηριῶν εἰς τὸν πλακοῦντα, ὁπόθεν ἀφοῦ λάβῃ ἐκ τοῦ μητρικοῦ αἵματος ὀξυγόνον καὶ θρεπτικὰς οὐσίας καὶ ἀποδώσῃ τὰς χρησιμοποιηθείσας

τοιαύτας εἰσέρχεται εἰς τὴν ὀμφαλικὴν φλέβα.

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ἡ κυκλοφορία τοῦ ἐμβρύου εἶναι τελείως κεκλεισμένη, διότι τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἐμβρύου εἰσέρχονται μὲν εἰς τὰ ἰσχυρῶς εὐρυνθέντα τριχοειδῆ τῆς μητρός, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ὑπάρχῃ ἄμεσος μεταβίβασις αὐτῶν. Ἡ ἀνταλλαγὴ δὲ ἀερίων καὶ ἄλλων οὐσιῶν γίνεται μεταξὺ μητρικοῦ καὶ παιδικοῦ αἵματος δι' ὀσμώσεως* μέσῳ τῶν τοιχωμάτων τῶν ἀγγείων. Μετὰ τὸν τοκετὸν τὸ ὠοειδές τρῆμα, ἡ ὀμφαλικὴ φλὲψ καὶ αἱ ὀμφαλικαὶ ἀρτηρίαι κλείουν καὶ λαμβάνει χώραν ἡ τακτικὴ κυκλοφορία δηλ. ἡ μεγάλη καὶ ἡ μικρά.

ΚΥΛΙΝΔΡΟΙ *(βλ. Ἐπιθήλια, Οὖρον, Νεφρῖτις)*

ΚΥΛΛΗΝΗΣ ΛΟΥΤΡΑ *(Λίντζι).*

Κεῖνται εἰς τὰ Βορειοδυτικὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, ἐν Ἠλεία, εἰς δίωρον ἀπόστασιν τῆς Κυλλήνης. Τὰ ὕδατα αὐτῶν ἀναβλύζουν ἀπὸ 7 πηγάς, ἔχουν θερμ. 25-27οΕ. καὶ κατατάσσονται μεταξὺ τῶν πλουσίων ἐννατρίων θειοῦχων.

Ἐνδείκνυνται εἰς κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ στομάχου εἰς χρονίους ρευματισμούς, ἀρθρίτιδας δερματικὰ νοσήματα, παθήσεις τῆς μήτρας.

ΚΥΜΙΝΟΝ

Καρπὸς δένδρου τῆς Αἰγύπτου, τῆς Σικελίας καὶ τῆς Μάλτας. Ἔχει ὀσμὴν ἰσχυρὰν καὶ γεῦσιν ὀρωματικήν. Εἶναι στομαχικόν, καὶ ἀπορροφητικὸν τῶν ἀερίων στομάχου καὶἐντέρων καὶ δίδεται εἰς ἔγχυμα(4-8 %). Προστίθεται ἐνίοτε εἰς τὸ ψωμὶ πρὸς ἀρωματισμόν.

ΚΥΝΑΓΧΗ *(βλ. Ἀμυγδαλῖτις).*

ΚΥΝΗΓΕΣΙΑ

Ἄσκησις λίαν ὠφέλιμος εἰς τὴν ὑγείαν ὡς ἐκ τῆς ζωηρᾶς τοῦ πνεύματος διασκεδάσεως καὶ τῆς ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς καθαρὸν ἀέρα σωματικῆς κινήσεως. Εἶναι κατάλληλος διὰ τοὺς ἀρθριτικούς, ρευματικοὺς παχυσάρκους, διαβητικούς, νευρασθενικούς.

Οἱ καρδιακοί. ἐμφυσηματικοί, ἀσθματικοί, βρογχιτικοὶ θὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὸ κυνῆγι.

ΚΥΝΟΓΛΩΣΣΟΝ *(Cynoglosse).*

Ἡ ρίζα τοῦ κυνογλώσσου θεωρεῖται ναρκωτικὴ καὶ ἀντισπασμωδική.

Εἰκ. 384

Κυνόγλωσσον

ΚΥΝΟΔΟΝΤΕΣ *(βλ. Ὀδόντες).*

ΚΥΡΑΣΑΟ *(Curaçao).*

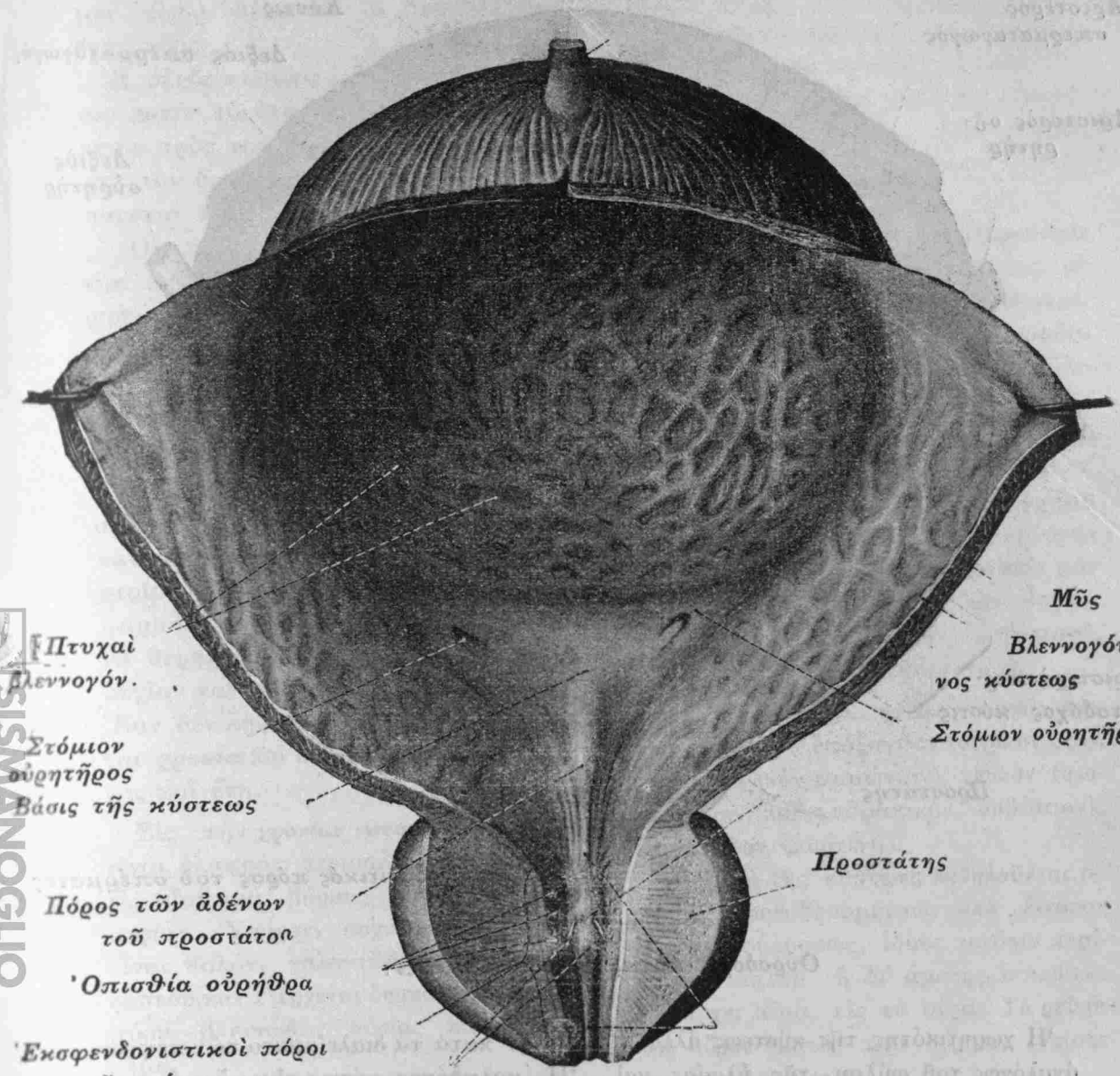
Ποτὸν τὸ ὁποῖον παρασκευάζεται ἐκ τοῦ φλοιοῦ τοῦ νεραντζιοῦ τῆς νήσου Curaçao. Ἐκ τοῦ φλοιοῦ τούτου κατασκευάζεται ἐπίσης σιρόπιὸν καὶ βάμμα.

ΚΥΣΤΕΚΤΟΜΙΑ

Ἐξαίρεσις μέρους τῆς κύστεως. Ἐκτελεῖται ὅταν ἡ κύστις εἶναι προσβεβλημένη ἀπὸ ὄγκους κακοήθεις (καρκίνος κλπ).

ΚΥΣΤΙΚΕΡΚΟΣ *(βλ. Ταινία καὶ Ἐχινόκοκκος).*

ΚΥΣΤΙΚΟΣ ΠΟΡΟΣ *(βλ. Χολή).*

Εἰκ. 385

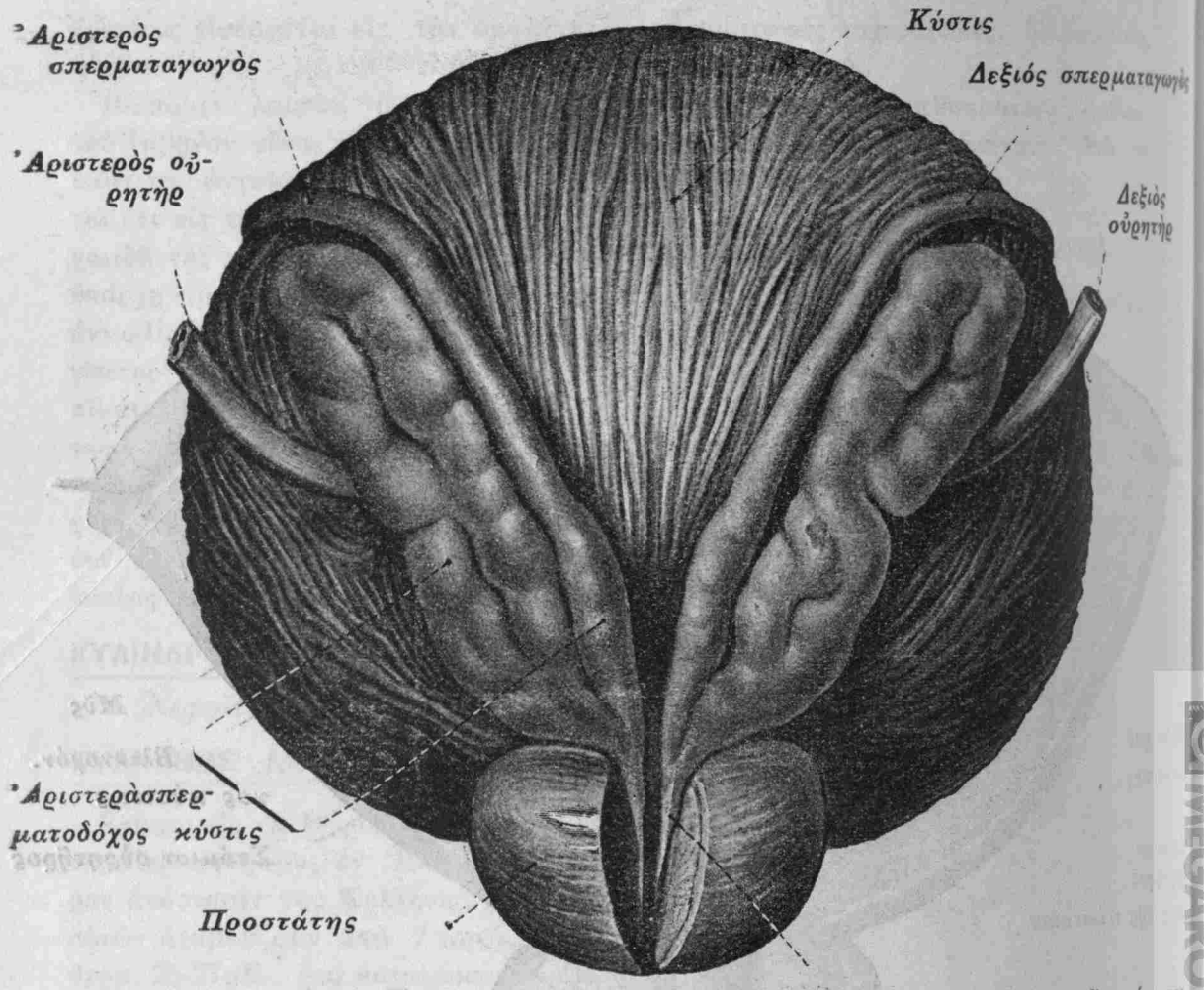
Κύστις οὐροδόχος ἐκ τῶν ἔσω

ΚΥΣΤΙΝΗ

Οὐσία λευκή, ἄχρους, ἄοσμος, ἀδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὸ οἰνόπνευμα. Ἐκ τῆς οὐσίας ταύτης ἀποτελοῦνται οἱ λίθοι τῆς κύστεως, τῶν νεφρῶν, καὶ τὰ λευκὰ καὶ κονιώδη ἰζήματα τῶν οὔρων. Τὸ φυσιολογικὸν οὖρον περιέχει ἐνίοτε κυστίνην.

ΚΥΣΤΙΣ ΟΥΡΟΔΟΧΟΣ

Ἡ κύστις εἶνε δοχεῖον, κείμενον ὄπισθεν τῆς ἡβικῆς συμφύσεως. Ἔχει σχῆμα ὠοειδές, ὕψος 5 — 10 ἑκμ. καὶ πλάτος 4—9 ἑκμ. Χρησιμεύει εἰς τὴν διατήρησιν καὶ κατὰ καιροὺς κένωσιν τῶν οὔρων. Πρὸς τὰ κάτω καὶ ἐμπρὸς στενοῦται καὶ καταλήγει εἰς τὴν οὐρήθραν. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κύστεως εἶνε περικεκαλυμμένον μὲ βλεννογόνον, καὶ πέριξ αὐτῆς εὑρίσκονται μυϊκαὶ ἴνες, τοιουτοτρόπωςιακτοποιοιμέναι, ὥστε εἰς τὸν τράχηλον τῆς κύστεως σχηματίζουν δακτύλιον, ἐνῷ ἄλλαι διατρέχουν κατὰ τὸ μάκρος καὶ μποροῦν νὰ σφίξουν τὴν κύστιν πρὸς τὸν τράχηλόν της.

Εἰκ. 386

Οὐροδόχος κύστις ἐκ τῶν ὄπισθεν.

Ἡ χωρητικότης τῆς κύστεως ἀλλάζει ἀναλόγως τοῦ φύλου, τῆς ἡλικίας καὶ τῆς συνηθείας. Ἡ κύστις τοῦ ἀνδρὸς χωρεῖ 700 κ. ἑκμ. καὶ τῆς γυναικὸς 650 κ. ἑκμ. Ἡ χωρητικότης τῆς κύστεως εἰς τοὺς γέροντας εἶνε μικροτέρα Ἡ κύστις εἶνε πολὺ ἐλαστική. Δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ, ὅταν ὑπάρχει ἐπίσχεσις τῶν οὔρων. Ὅταν γεμίσῃ ταχέως καὶ πολύ, δύναται νὰ διαρραγῇ.

ΚΥΣΤΙΣ ΠΑΓΟΥ (*βλ. Πάγου κύστις*)

ΚΥΣΤΙΣ ΥΔΑΤΙΣ (*βλ. Ἐχινόκοκκοι*)

ΚΥΣΤΙΣ ΧΟΛΗΔΟΧΟΣ (*βλ. ΠΙΝ. 3*)

Κεῖται εἰς αὔλακα τῆς κατωτέρας ἐπιφανείας τοῦ δεξιοῦ λοβοῦ τοῦ ἥπατος*. Χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κρατῇ τὴν χολὴν κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν πέψεων. Ἡ χοληδόχος κύστις εἶναι ἔσωθεν καλυμμένη μὲ βλεννογόνον.

ΚΥΣΤΙΤΙΣ

Φλόγωσις τῆς οὐροδόχου κύστεως*, περιοριζομένη συχνάκις εἰς τὸν βλεννογόνον καὶ σπανιώτερον εἰς τὸ μυϊκὸν στρῶμα τοῦ ὀργάνου. Δύναται νὰ εἶναι καθολικὴ ἢ μερική, ἐντοπισμένη εἰς τὸν τράχηλον τῆς κύστεως, ὀξεῖα ἢ χρονία.

Τὰ *αἴτια* τῆς κυστίτιδος εἶναι: βλεννόρροια, λίθοι, ξένα σώματα, τραυματισμοί, κρυολόγημα, κατάχρησις ποτῶν οἰνοπνευματωδῶν, πλύσις τῆς κύστεως μὲ καυστικὰς οὐσίας ἢ καὶ καυτηριασμὸς μὲ καθετῆρα ἀκάθαρτον. Ἐπίσης ἀσθένειαι τῶν γεννητικῶν ὀργάνων (μήτρα κλπ.) δύνανται νὰ προκαλέσουν κυστίτιδας.

Ἡ *ὀξεῖα κυστῖτις* ἐκδηλοῦται διὰ πόνου κατὰ τὸ ὑπογάστριον, διακλαδιζομένου πρὸς τοὺς βουβῶνας, τὸ περίνεον καὶ τὸν δακτύλιον, μὲ ἔπειξιν ἀκατάπαυστον πρὸς οὔρησιν.

Ὁ πάσχων αἰσθάνεται διαρκῶς τὴν ἀνάγκην νὰ οὐρήσῃ. Κατὰ τὴν ἐκροὴν τοῦ οὔρου ὁ ἀσθενὴς ἔχει τὸ αἴσθημα πυρωμένου σιδήρου εἰς τὸ βάθος καὶ τὸ ἄκρον τῆς οὐρήθρας. Τὰ οὖρα γίνονται θολά, ἔχουν πύον καὶ ἐνίοτε αἷμα κατὰ τὸ τέλος τῆς οὐρήσεως.

Ἡ *θεραπεία* τῆς ὀξείας κυστίτιδος συνίσταται εἰς λουτρὰ παρατεταμένα, καταπλάσματα θερμὰ ἐπὶ τοῦ ὑπογαστρίου, πλύσεις καὶ χορήγησιν διαφόρων φαρμάκων. Ἡ ὀξεία κυστῖτις δύναται νὰ θεραπευθῇ εἰς ὀλίγας ἡμέρας μὲ ἡσυχίαν καὶ τὴν κατάλληλον θεραπείαν. Ἐὰν δὲν ληφθῇ ἐγκαίρως φροντίς, γίνεται *χρονία* καὶ δύναται νὰ διαρκέσῃ μῆνας καὶ ἔτη.

Εἰς τὴν *χρονίαν κυστίτιδα* ὁ πόνος εἶναι ἐλαφρός, περιοριζόμενος πολλάκις εἰς αἴσθημα βάρους κατὰ τὸ ὑπογάστριον. Ὑπάρχει συχνουρία. Τὸ ὑγρὸν εἶναι θολόν, γαλακτῶδες, ὀσμῆς δυσαρέστου, καὶ ἐξέρχεται δυσκόλως, περιέχει πύον, βλεννώδεις οὐσίας καὶ συχνάκις αἷμα.

Ἡ *θεραπεία* τῆς ἀσθενείας εἶναι ἔργον τοῦ ἰατροῦ. Ἐσωτερικῶς ὠφελοῦν τὰ ἀλκαλικὰ νερά.

ΚΥΣΤΟΚΗΛΗ

Κήλη τῆς κύστεως. Ἡ συνηθεστέρα μορφὴ τῆς κυστοκήλης εἶναι ἡ *κολπικὴ κυστοκήλη* κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κύστις προβάλλει εἰς τὸν κόλπον. Θεραπεία χειρουργική.

ΚΥΣΤΟΛΙΘΟΙ

Ἐν ἀρχῇ ἐκ τοῦ οὔρου κατασταλάζουν μικρότατα τεμάχια ἄμμου, ἀργότερα προστίθενται νέα στρώματα πέριξ τοῦ ἀρχικοῦ πυρῆνος, καὶ σχηματίζονται τέλος λίθοι διαφόρου μεγέθους, ἀπὸ κεφαλίου μέχρι ὠοῦ. Ὡς αἴτια τῶν λίθων, ἔχομεν τὸν ἀρθριτισμόν, τὴν κατάχρησιν ἀζωτούχου τροφῆς, τὴν μόλυνσιν τῆς κύστεως, ἐμπόδιον κατὰ τὴν οὔρησιν (στένωμα τῆς οὐρήθρας, ὑπερτροφίας, τοῦ προστάτου), οὖρα ἀλκολικὰ ἢ πολὺ ὀξέα.

Οἱ λίθοι τῆς κύστεως *παρατηροῦνται* συνήθως εἰς γέροντας, καλοζῶντας μὲ ζωὴν καθεστηκυίαν, παιδία κακοθρεμένα, σπανίως εἰς γυναῖκας. Εἰς τὰ παιδία συνήθως ἁπαντᾷ ἕνας λίθος. Εἰς ἐνήλικας 2, 3, 4. Παρετηρήθησαν ἐξαιρετικῶς ἕως 300, ὁ *ὄγκος* εἶναι 3-4 ἑκμ., τὸ *βάρος*, εἴς τινας περιπτώσεις δύναται ν' ἀνέλθῃ σπανίως εἰς 1500 γρ., τὸ *σχῆμα* τῶν λίθων εἶναι ὠοειδὲς μὲ ἐπιφάνειαν λείαν ἢ καὶ τραχεῖαν Ἡ *σύστασίς* των εἶναι εὔθραυστος (φωσφορικὸν ἀσβέστιον), σκληρὰ (οὐρικὸν ἀσβέστιον), σκληροτάτη (ὀξαλικὸν ἀσβέστιον).

Τὸ *χρῶμα* εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὴν σύνθεσιν των: ὑπόξανθον (οὐρικὸν ὀξύ), φαιὸν (οὐρικὸν ἀμμώνιον), λευκὸν (φωσφορικὸν καὶ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον), ὑποκίτρινον (κυστίνη).

Οἱ λίθοι τῆς κύστεως *ἐκδηλοῦνται* μὲ πόνους συνοδευομένους ἀπὸ ἔντονον ἀνάγκην οὐρήσεως, ἰδίως κατόπιν περιπάτου, ἁπλοῦ ἢ δι' ἁμάξης, ἱππασίως. Ὑπάρχει αἷμα εἰς τὰ οὖρα. Τὸ ρεῦμα τοῦ οὔρου κατὰ τὴν οὔρησιν, ἐνίοτε ἀποτόμως σταματᾷ.

Ἡ *θεραπεία* εἶναι καθαρῶς χειρουργική. (βλ. *Νεφρολιθίασις*)

ΚΥΤΙΣΟΣ (*Cytise*).

Δενδρύλλιον τῆς οἰκογενείας τῶν Ἐσπεριοειδῶν. Οἱ σπόροι τῆς κυτίσου εἶναι *δηλητηριώδεις* καὶ *ἐμετικοί*.

ΚΥΤΤΑΡΑ

Μικροσκοπικὰ ὄντα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται πᾶν τὸ ζῶν. Εἶναι ἡ βάσις τῆς ὀργανοποιηθείσης οὐσίας. Τὸ σχῆμά των ἀρχικῶς εἶναι στρογγυλὸν ἢ ὠοειδές, διὰ τῆς πιέσεως δὲ τῆς γενομένης ἐπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν αὔξησίν των ὁρίζεται καὶ ἡ περαιτέρω μορφὴ αὐτῶν

Τὰ κύτταρα ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὸ ***πρωτόπλασμα***, τουτέστι τὸ κυρίως σῶμα τοῦ κυττάρου, ἀπὸ ἕνα ***πυρῆνα*** καὶ ἀπὸ μικρότερα σωμάτια, τὰ ***πυρήνια***.

Εἰκ. 387

Κύτισος

ὅλον δὲ τὸ κύτταρον περιβάλλεται, ἄν καὶ ὄχι πάντοτε, μὲ ***ὑμενῶδες δέρμα***.

Εἰς τὰ κύτταρα τῶν ζώντων ὄντων, ζώων καὶ φυτῶν, ἔγκειται ἡ αἰτία τῆς ὀργανικῆς ζωῆς, καθότι ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς τελοῦνται μόνον ἐν τοῖς κυττάροις. Ἕκαστον τῶν ἀπειραρίθμων κυττάρων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται τὸ σῶμα τῶν μεγαλυτέρων φυτῶν καὶ ζώων, διότι κατώτερα φυτὰ καὶ ζῷα ἀποτελοῦνται οὐχὶ σπανίως ἀπὸ ἕν καὶ μόνον κύτταρον, ἔχει ἰδίαν παλυμερεστάτην ἐργασίαν, ἀναπνέει, λαμβάνει τροφήν, ἐξάγει τὴν ἄχρηστον τοιαύτην, κινεῖται, πολλαπλασιάζεται. Διὰ τὴν ἐργασίαν του δὲ ταύτην ἔχει ἀνάγκην καὶ ἰδιαιτέρων χημικῶν οὐσιῶν, τὰς ὁποίας προσλαμβάνει ἀπὸ τὸ αἷμα καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἀποδίδει τὰς χρησιμοποιηθείσας οὐσίας, αἵτινες εἶναι δηλητηριώδεις, γίνονται δὲ ἐπιβλαβεῖς διὰ τῆς ἐκκρίσεων μερικῶν ἀδένων (θυρεοειδοῦς). Ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν κυττάρων γίνεται ἢ δι' ***ἁπλῆς τομῆς*** (*ἀγενητήσιος*), ὅτε ἐξ ἑνὸς γίνονται δύο, ἢ διὰ ***συμπήξεως*** δύο ἐντὸς ἑνὸς σχηματίζονται δύο ἢ περισσότερα κύτταρα, τὰ ὁποῖα γίνονται ἐλεύθερα (*γενετήσιος*) Αἱ κινήσεις των γίνονται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἐρεθισμῶν καὶ ἐκτελοῦνται ἢ δι' ἀλλαγῆς τοῦ σχήματος τῶν κυττάρων ἢ διὰ μεταθέσεως (*ἀμοιβαδοειδεῖς*).

Ἐπίσης ὅπως πᾶν ζῶν, καὶ τὸ κύτταρον καταστρέφεται, ἀποθνήσκει, χωρὶς μὲ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ νὰ συνδέσῃ καὶ ὅλος ὁ ὀργανισμὸς τὴν τύχην του, ἂν καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ζωῆς τῶν εἰς αὐτὸ ἀνηκόντων κυττάρων.

Διὰ νὰ δώσωμεν δὲ ἰδέαν τοῦ μεγέθους τῶν κυττάρων, ἀναφέρωμεν ὅτι τὰ τοῦ ἀνθρώπου κυμαίνονται ἀπὸ 5 χιλιοστὰ τοῦ χλμ. ἕως $^1/_5$ τοῦ χλμ.

ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ (*Cellulose*)

Τὸ κύριον συστατικὸν τοῦ τοιχώματος τῶν φυτικῶν κυττάρων. Δὲν ἔχει θρεπτικὴν ἀξίαν. Χρησιμεύει ἰδίως εἰς τροφὴ τῶν χορτοφάγων ζώων.

ΚΥΤΤΑΡΩΔΗΣ ΙΣΤΟΣ

Ὁ ἐκ κυττάρων διὰ καταθέσεως οὐσίας τινὸς σχηματιζόμενος ἱστός, ὁ ὁποῖος λαμβάνει διάφορον ὄνομα, ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος τῶν προκαλεσάντων αὐτὸν κυττάρων (ἐπιθηλιακός, μυϊκός κλπ.).(βλ. *Ἱστοί*).

Ἕκαστος τῶν κυτταρωδῶν ἱστῶν ἔχει καὶ ἰδιαιτέραν ὡρισμένην ἐργασίαν νὰ ἐκτελέσῃ, ἀναλόγως τῆς εἰδικῆς λειτουργίας τῶν κυττάρων ἐκ τῶν ὁποίων προῆλθε, οὐχ' ἧττον τὰ ὄργανα τὰ ὁποῖα γίνονται ἐκ τῆς προσαρμόσεως διαφόρων εἰδῶν ἱστῶν, ἐκτελοῦν εἰδικὴν ἐργασίαν ἐκ διαφόρων δράσεων συντεθειμένην.

ΚΥΦΩΣΙΣ (*κ. Καμποῦρα*).

Συνίσταται εἰς γωνιακὴν καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω κλίσιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Ἡ κύφωσις ἂν καὶ δύναται νὰ παρουσιασθῇ εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας ἐν τούτοις

τὸ συχνώτερον ἐπέρχεται κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν (σχολική).

Καὶ κατὰ μὲν τοὺς πρώτους ***βρεφικοὺς μῆνας*** ἡ αἰτία αὐτῆς δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸ ὅτι λαμβάνομεν τὸ βρέφος συχνὰ εἰς τὰς χεῖράς μας καὶ μάλιστα τὸ θέτομεν νὰ κάθηται, ἐν ᾧ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ σπονδυλικὴ στήλη δὲν ἔχει ἀρκετὴν δύναμιν νὰ κρατήσῃ τὸ βάρος τοῦ κορμοῦ καὶ τῆς κεφαλῆς καὶ οὕτως ἡ κεφαλὴ ὡς βαρεῖα πίπτει πρὸς τὰ ἐμπρός, ἡ δὲ σπονδυλικὴ στήλη σχηματίζει τόξον.

Ἀργότερον δύνανται νὰ τεθῶσιν αἱ βάσεις τῆς κυφώσεως ὅταν τὸ παιδὶ διὰ διαφόρους λόγους ὡς ἀδυναμία, ραχῖτις, παθήσεις τῶν ἄκρων κλπ. δὲν κινεῖται ἀρκετὰ καὶ τοῦτο διότι ὁ ὀρθὸς σχηματισμὸς τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὁμαλὴν κίνησιν τοῦ σώματος. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην δηλ. μέχρι τοῦ 6 ἔτους, μία τῶν κυριωτέρων καὶ οὐχὶ σπανίων αἰτιῶν εἶναι ἡ ***Ποτειὰ νόσος****[*] δηλ. ἡ συνεπείᾳ φυματιώσεως καταστροφὴ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων σπονδύλων ὅτε διὰ τοῦ βάρους τῶν ὑψηλοτέρων τμημάτων τοῦ κορμοῦ καὶ τῆς κεφαλῆς οἱ ἀσθενεῖς σπόνδυλοι συμμαζεύονται πιεζόμενοι καὶ σχηματίζεται κλῖσις τῆς σπονδυλικῆς στήλης εἰς τὸ προσβληθὲν μέρος.

Ἡ ἐπικινδυνωδεστέρα ἡλικία εἶναι ἡ σχολικὴ μὲ τὴν συχνωτέραν τῶν αἰτιῶν, ***τὸ μὴ ὀρθὸν κάθισμα***. Ἐδῶ ἔγκειται ὁ μέγας κίνδυνος καὶ εἶναι λυπηρὸν ὅτι οὔτε οἱ γονεῖς, οὔτε οἱ διδάσκαλοι, δίδουν τὴν δέουσαν προσοχήν. Περὶ τοῦ ἐλαττωματικοῦ καθίσματος καὶ περὶ τοῦ ὀρθοῦ τοιούτου διαπραγματευόμεθα εἰς τὰ περὶ ***θρανίου***, ***γραφῆς***, ***κάθησθαι*** ἄρθρα, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ παραπέμπομεν.

Εἰς τοὺς ***ἐνήλικας*** ἡ κύφωσις ἀναπτύσσεται βραδέως, ἡ πρώτη δὲ βάσις ὑπάρχει ἀπὸ τὴν πρώτην ἡλικίαν, καὶ ἀργότερον ὅταν συνεπείᾳ τοῦ ἐπαγγέλματος εἶναι ἠναγκασμένος τις νὰ κύπτῃ ἢ νὰ σηκώνῃ βαρέα πράγματα.

Εἰς τοὺς ***γέροντας*** ἡ κύφωσις προέρχεται ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα μὴ ἀρκετῆς δυνάμεων τῶν μυῶν τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἀφ' ἑτέρου, ἕνεκα σπογγοποιήσεως τῶν ὀστῶν.

Ἡ ***προφύλαξις*** καὶ ***θεραπεία*** τῆς κυφώσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἡλικίαν καὶ ἀπὸ τὴν αἰτίαν.

Καὶ εἰς μὲν τὴν ***βρεφικὴν ἡλικίαν*** τὰ παιδία δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ἐνωρὶς καὶ συχνὰ εἰς τὰς χεῖρας.

Πρέπει νὰ τρέφωνται καλῶς, νὰ κοιμῶνται εἰς λεῖα καὶ ὄχι πολὺ μαλακὰ στρώματα μὲ χαμηλὸν προσκέφαλον,

Εἰκ. 388

Κύφωσις προκληθεῖσα ὑπὸ μὴ ὀρθῆς τηρήσεως τοῦ σώματος

αἱ κινήσεις των νὰ ἀφίνωνται ἐλεύθεραι καὶ νὰ μὴ ἐμποδίζωνται μὲ φάσκιες. Ἀργότερον πρέπει νὰ προσέχωμεν κατὰ τὰ πρῶτα βήματά του (βλ. *Βρέφος. Βά-*

SISMANOGLIO MEGARO

δισις). Ἐὰν παρουσιασθῇ τότε κύφωσις πρέπει ἐγκαίρως νὰ λάβωμεν τὰ μέτρα μας. Μὲ χειρομαλάξεις (μασὰζ) καὶ ἀφίνοντες τὸ παιδὶ συχνάκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ τῆς κοιλίας, δύναται νὰ προληφθῇ ἡ χειροτέρευσις, ὅταν δὲν πρόκειται περὶ ραχίτιδος, φυματιώσεως ἢ ἄλλης αἰτίας, ὅτε ὑφίσταται ἀνάγκη ἰατρικῆς θεραπείας.

Εἰς ***παιδία σχολείου*** ὁ κίνδυνος διαρκοῦς κυφώσεως, συνεπείᾳ μὴ ὀρθοῦ καθίσματος, δὲν εἶναι πολὺ μεγάλος ἐὰν ἐγκαίρως προληφθῇ καὶ μάθῃ τὸ παιδὶ νὰ περιπατῇ, νὰ κάθηται καὶ νὰ ἵσταται ὀρθῶς. Ἐδῶ μεγάλως συντελεῖ ἡ κατάλληλος ***ἐναλλαγὴ*** ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως τόσον εἰς τὸ σχολεῖον ὅσον καὶ εἰς τὸ σπῆτι, οὕτως ὥστε νὰ ἐμποδίζηται ἡ ἀκουσία ἐλαττωματικὴ στάσις. Διὰ καταλλήλων γυμναστικῶν ἀσκήσεων θὰ προλαμβάνηται ἡ περαιτέρω χειροτέρευσις. Πρέπει ὅμως τὰ προληπτικὰ μέτρα νὰ λαμβάνωνται ἐγκαίρως. Ὅταν ἐκδηλωθῇ ἡ κύφωσις γίνεται χρῆσις διαφόρων ὀρθοπεδικῶν μέσων.

Ἄλλως ἰδίως εἰς τὰ ραχιτικὰ παιδία, ἡ θεραπεία εἶναι πολὺ δύσκολος, ἐὰν ὄχι ἀδύνατος. Πρέπει δὲ νὰ δίδηται καὶ μεγάλη προσοχὴ διὰ τὸ μέλλον ἐπάγγελμα.

Ἡ κύφωσις ἐκτὸς τῆς ἐξωτερικῆς παραμορφώσεως τοῦ σώματος φέρει καὶ γενικὰς διαταραχάς, συνεπείᾳ πιέσεως τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας. (βλ. *Ποττεία νόσος, Λόρδωσις, Σκολίωσις, Σπονδυλικὴ στήλη*).

ΚΥΨΕΛΗ

Οὐσία ἐν εἴδει κηροῦ, τὴν ὁποίαν ἐκκρίνουν οἱ ἀδένες τοῦ δέρματος τοῦ ὠτός. Ἡ ἐπισώρευσις τῆς κυψέλης δύναται νὰ ἐπιφέρῃ κώφωσιν.

ΚΥΩΝ (*βλ. Ἐχινόκοκκος. Λύσσα*).

ΚΩΔΕΙΝΗ

Κόνις λευκή, ἄχρους, πικρά, ἐξαγομένη ἐκ τοῦ ὀπίου. Ἔχει τὰς καλὰς ἰδιότητας τῆς μορφίνης, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰς βλαβεράς. Δὲν διαταράττει τὴν πεπτικὴν ἐνέργειαν τοῦ στομάχου, οὔτε φέρει δυσκοιλιότητας. ***Χρησιμοποιεῖται*** διὰ τὴν καταπράϋνσιν τῆς ἀντανακλαστικῆς ἐνεργείας τῶν νεύρων, βῆχα καὶ διέγερσιν.

Ἡ ἀναλγητική της ἐνέργεια δὲν εἶναι τόσον μεγάλη ὅσον καὶ τῆς μορφίνης.

Δόσις 0,01—0,05 τὴν ἡμέραν.

ΚΩΔΗΞ

Φαρμακολογία ἐπίσημος, ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς φαρμακοποιούς. Ἕκαστον ἔθνος ἔχει καὶ τὸν κώδηκά του. Οἱ πλέον ἐν χρήσει εἶνε ὁ Γαλλικός, ὁ Ἀγγλικὸς καὶ ὁ Γερμανικός.

ΚΩΛΙΚΟΙ

Πόνοι αἰφνίδιοι τῆς κοιλίας, περιοδικῶς παρουσιαζόμενοι, ἔχοντες συνήθως ἕδραν τὴν περὶ τὸν ὀμφαλὸν χώραν.

Συνοδεύονται ἐνίοτε μὲ ἐρυγὰς, ἐμέτους καὶ διάρροιαν. Ὀφείλονται εἴτε εἰς δυσκοιλιότητα καὶ συσσώρευσιν ἀερίων ἐντὸς τῶν ἐντέρων.

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται εἰς θερμὰ ποτά, ἐπιθέματα ζεστὰ καὶ λαούδανον. (βλ. *Σκωληκοειδῖτις, Ἧπαρ, Νεφρός, Ἔμμηνα, Ἔντερα, Μολυβδίασις*)

ΚΩΛΟΝ ἢ ΚΟΛΟΝ

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ παχέος ἐντέρου*. Διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, τὸ ***ἀνιὸν κόλον***, τὸ ***ἐγκάρσιον κόλον***, καὶ τὸ ***κατιὸν κόλον***.

ΚΩΜΑ (*κ. Βύθος*).

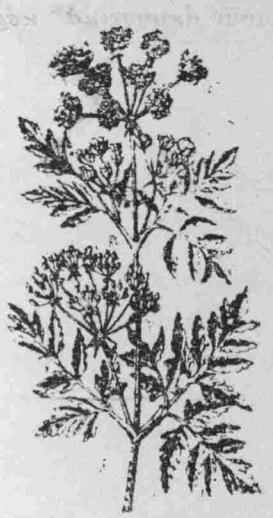
Ἀναισθησία μὲ τελείαν ἔλλειψιν αἰσθήσεως καὶ ἑκουσίας κινήσεως. Ἐπὶ τοῦ κώματος ἡ ἀναπνοὴ εἶναι δύσκολος ροχαλητή, τὸ πρόσωπον εἶναι χλωμόν, ἢ κυανοῦν, ὁ σφυγμὸς μαλακός, ἀδύνατος καὶ ἄτακτος. Τὸ κῶμα παρατηρεῖται εἰς ἐγκεφαλικὰς νόσους μὲ πίεσιν (ὄγκος, κάταγμα κρανίου, αἱμορραγία), εἰς μολυσματικοὺς νόσους (τύφος), δηλητηριάσεις, διαβήτην, οὐραιμίαν, ἐπιληψίαν. Ἡ θεραπεία εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ αἴτιον.

ΚΩΝΕΙΝΗ

Στοιχεῖον δραστικὸν τοῦ κωνείου. Φάρμακον ἀσταθὲς καὶ ἐπικινδυνόν. Χρησιμοποιεῖται σπανίως.

ΚΩΝΕΙΟΝ

Ὑγρὸν ἐλαιῶδες, ἄχρουν, βαρύοσμον, καὶ ναυτιῶδες πικρόν, δυσδιάλυτον ἐν ὕδατι, καὶ εὐδιάλυτον εἰς τὸν αἰθέρα καὶ τὸ οἰνόπνευμα. Ἐξάγεται ἐκ τῶν

Εἰκ. 389

Μέγα κώνειον

ὡρίμων σπερμάτων τοῦ μεγάλου κωνείου φυτοῦ διετοῦς. Διὰ τοῦ κωνείου ἐδηλητηριάσθη ὁ Σωκράτης. Χρησιμοποιεῖται ἔσωθεν κατὰ τῆς χορείας, τῆς ἐπιληψίας, τῶν ὑστερικῶν σπασμῶν, καὶ ἔξωθεν ὡς διαλυτικὸν ὑπὸ μορφὴν ἀλοιφῶν καὶ καταπλασμάτων.

ΚΩΝΩΨ

Ὁ κώνωψ χρησιμεύει ὡς διάμεσον πρὸς μετάδοσιν καὶ ἐνοφθάλμισιν διαφόρων ἀσθενειῶν. Ὑπάρχουν ἰδίως τέσσαρες ποικιλίαι, αἱ ὁποῖαι μεταδίδουν ἀσθενείας: Οἱ ***ἀνωφελεῖς*** (τὸν ἑλώδη πυρετόν), ἡ ***στεγόμυια*** (τὸν κίτρινον πυρετόν), τὸ Gulex (τὴν νηματίωσιν,) ὁ ***φλεβοτόμος*** (τὸν παπατάκειον πυρετόν.)

Διὰ τὰ δήγματα τῶν κωνώπων ἐπιθέτομεν 1 σταγόνα βάμματος ἰωδίου ἢ ἱεροξυλόλης (gaialol) εἰς ἑκατοστιαίαν διάλυσιν. (βλ. *Ἐλομίασις, Κίτρινος πυρετός*).

ΚΩΠΗΛΑΣΙΑ

Ἄσκησις ὑγιεινὴ πρώτης τάξεως. Ἐνδυναμώνει τοὺς μῦς τῶν χειρῶν, τῶν βραχιόνων, τῶν ὤμων, τοῦ στήθους καὶ τῆς κοιλίας. Τὸ μόνον ἐλάττωμα εἶνε ὅτι δὲν ἐνισχύει ἁρμονικῶς τὸ σῶμα.

Οἱ ἀδύνατοι πρέπει νὰ ἦναι προσεκτικοί νὰ μὴ κουράζωνται πολύ.

Πρέπει ἐπίσης νὰ προσέχωμεν τὰ κρυολογήματα ὡς ἐκ τῶν ἱδρώτων καὶ τοῦ ἀνέμου. Ἡ κατάχρησις τῆς κωπηλασίας βλάπτει τὴν καρδίαν. Οἱ διὰ τὰς λεμβοδρομίας προοριζόμενοι κρέπει νὰ ἦναι πολὺ ἰσχυροί.

ΚΩΠΗΡΕΙΟΙ ΑΔΕΝΕΣ

Δύο ἀδένες στρογγυλοί, μεγέθους πιζελίου εὑρισκόμενοι ἔμπροσθεν τοῦ προστάτου, ἀμέσως κάτωθεν τῆς οὐρήθρας.

Ἐκκρίνουν βλέννραν, ἡ ὁποία χύνεται εἰς τὴν οὐρήθραν. Ἡ βλέννα αὕτη ἀναμιγνυομένη μὲ τὸ σπέρμα αὐξάνει τὴν ποσότητα αὐτοῦ, καὶ κάμνει οὕτω τὴν ἐκσπερμάτωσιν ἰσχυροτέραν.

ΚΩΦΑΛΑΛΟΣ

Παιδίον τι γεννᾶται κουφὸν ἢ καὶ γίνεται τοιοῦτον κατά τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ζωῆς. Μὴ δυνάμενον νὰ ἀντιληφθῇ τὴν φωνὴν καὶ τὸν λόγον τῶν περὶ αὐτό, δὲν μπορεῖ νά τοὺς μιμηθῇ καὶ μένει βουβόν. Ὑπάρχουν παιδία τὰ ὁποῖα ἔχουν χάσει τὴν ἀκοὴν των ἀπὸ 2 μέχρι 7 ἐτῶν· ὡμίλησαν ἀλλὰ κατόπιν ἔχασαν ὅτι ἀπέκτησαν καὶ ἔχουν γλῶσσαν παραμεμορφωμένην. Οἱ κωφάλαλοι εἶναι ἀρκούντως ἔξυπνοι. Διὰ τῆς διδασκαλίας βελτιοῦται. Ἡ διδασκαλία γίνεται ἢ διὰ τῶν κινσήεων τῶν δακτύλων ἢ διὰ τῶν χειλέων ἢ διὰ τῆς φωνομιμικῆς μεθόδου (βλ. *Βωβότης*.)

ΚΩΦΟΤΗΣ

Βλάβη ἐκ γενετῆς ἢ ἐπίκτητος τοῦ

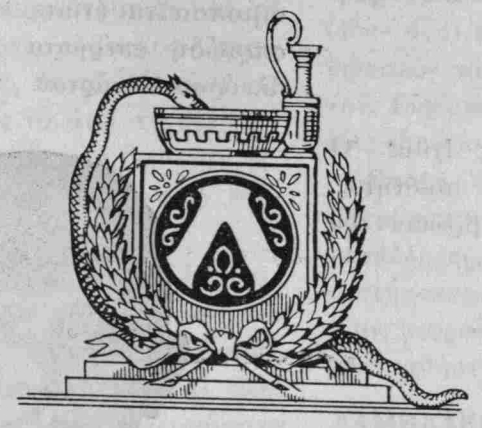
SISMANOGLIO MEGARO

όργάνου τῆς ἀκοῆς, καὶ ἔλλειψις τῆς αἰσθήσεως τῆς ἀκοῆς. Ἡ κωφότης, ἰδία ἢ ὄχι τελεία ἀπαντᾶ συχνὰ εἰς μαθητὰς καὶ εἰς γέροντας. Ἡ ἐκ γενετῆς κωφότης δύναται νὰ ἔχῃ ὡς αἰτίας, πάθησιν τοῦ ὠτὸς ἐντὸς τῆς κοιλίας τῆς μητρὸς ἐπελθοῦσαν. Εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς ἐπιφέρουν κωφότητα, ἡ σκαρλατίνα, νόσοι τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ὁ τύφος.

Τὰ αἴτια τῆς κωφότητος εἶναι: ὠτίτιδες, ἐκρήξεις, θόρυβοι ἐπαγγελματικοὶ (μηχαναί, τηλέφωνον), ἀλλαγὴ αἰφνιδία ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως (ἀεροπόροι, δύται), δηλητηριάσεις (οἰνόπνευμα, νικοτίνη, μύλυβδος), γενικαὶ νόσοι (σύφιλις), κληρονομικότης, γῆρας (ἀρτηριοσκλήρωσις), τραύματα (πάτσοι).

Ἡ ***προφύλαξις*** τῆς κωφότητος συνίσταται εἰς τὸ νὰ θεραπεύωμεν ἐπιμελῶς τὰς καταρροὰς καὶ τὰς ὠτίτιδας τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας. Οἱ εἰδικοὶ φρονοῦν, ὅτι τὰ $^3/_4$ τῶν κωφῶν δύνανται νὰ σωθοῦν διὰ τῆς ἐγκαίρου προφυλάξεως.

Τὰ ἀτελῶς μόνον κωφὰ ἄτομα θὰ χρησιμοποιοῦν ***ἀκουστικὰ**** ***κέρατα***.

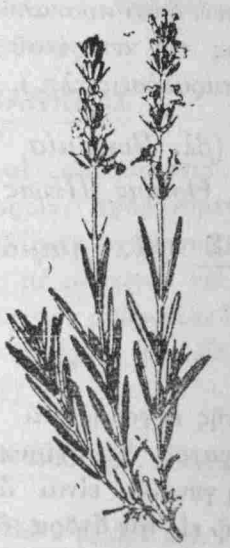

ΛΑΒΑΝΤΑ (*Λαβαντίς, τὸ Ἴφιον τοῦ Θεοφράστου, Lavande*).

Φυτὸν εὐῶδες, τοῦ ὁποίου τὸ ἐκχύλισμα καὶ τὸ αἰθέριον ἔλαιον χρησιμοποιεῖται εἰς ἐντριβὰς τονωτικὰς καὶ εἰς τὴν μυρεψικήν. Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὴν ***Λιβανωτίδα****.

Εὔοσμον ὕδωρ λαβάντας γίνεται διὰ προσθήκης ἐντὸς τοῦ ὕδατος πλυσίματος ὀλίγων συαγόνων τῆς ἑξῆς διαλύσεως:

Essence de lavande Anglaise	35 γρ.
Ροδόσταγμα (Eau de roces)	180 γρ.
Οἰνόπνευμα (Alcool rectifié)	1000 γρ.

Εἰκ. 390
Λαβάντα

Ἡ διάλυσις θὰ ἀναμιχθῇ καλῶς καὶ θὰ φυλάττεται εἰς φιάλην καλῶς κλεισμένην μὲ ὑάλινον πῶμα.

ΛΑΒΔΑΝΟΝ

Οὐσία ρητινώδης, ἡ ὁποία ρέει μόνη της, ὑπὸ μορφὴν σταγόνων, ἐκ τῶν φύλλων καὶ τῶν κλώνων πολλῶν εἰδῶν τοῦ γένους ***Κίστος***.

Χρησιμοποιεῖται ὡς στυπτικόν, καὶ ὡς θυμίαμα. Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὸ ***Λαύδανον****.

ΛΑΒΙΣ

Ἐργαλεῖον χειρουργικόν, συγκείμενον

Εἰκ. 391
Λαβίς

Εἰκ. 392
Λαβὶς

ἀπὸ δύο βραχίονας συνενουμένους καὶ χρησιμεῦον διὰ διαφόρους χρήσεις. Διὰ τῶν λαβίδων, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν

διάφορα εἴδη καὶ σχήματα, ἐξάγονται ξένα σώματα ἐκ διαφόρων κοιλοτήτων (ρίς, οὖς κλπ.) συλλαμβάνονται αἱ ἀρτηρίαι ὅταν αἱμορραγοῦν κλπ.

ΛΑΒΡΑΞ (*Λαβράκι*).

Εὐάρεστος καὶ θρεπτικὸς ἰχθῦς. Ὁ ἔχων αὐγὰ δὲν εἶναι καλῆς ποιότητος. Ἡ καλλιτέρα ἐποχὴ πρὸς βρῶσιν τοῦ λάβρακος εἶναι ὁ Ἰανοκάριος.

ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ (*βλ. Οὖς*).

ΛΑΓΙΟΣ (*Lajos, Koes*).

Πικροπηγὴ ἐν Οὐγγαρίᾳ, περιέχουσα 31, 6 γρ. θειϊκῆς Μαγνησίας, 15 γρ. θειϊκῆς Σόδας, καὶ 1,3 χλωριούχου νατρίου εἰς λίτρον ὕδατος.

ΛΑΓΟΝΙΑ ΟΣΤΑ (*βλ. Εἰλεακὸν ὀστοῦν*).

ΛΑΓΟΝΟΒΟΥΒΩΝΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ

Αἱ εἰς τὰ πλάγια καὶ κάτω μέρη τῆς κοιλίας χῶραι, κάτωθεν τῶν ὁποίων κεῖται ὁ βομβωνικὸς πόρος.

ΛΑΓΟΧΟΡΤΟ (*βλ. Τραγοπώγων*).

ΛΑΓΩΣ (*βλ. Κρέας, Τροφῶν Πίνακα*).

ΛΑΓΟΦΘΑΛΜΟΣ

Ἀσθένεια κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἄνω βλέφαρον, ἀδυνατεῖ νὰ καλύψῃ τὸν βολβὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ. *Προέρχεται*, ἐκ παραλύσεως τοῦ σφιγκτῆρος μυὸς τοῦ βλεφάρου, ἢ ὅταν συνεπείᾳ πληγῆς, ἐγκαύματος, ὄγκου, τὸ ἄνω βλέφαρον πάθῃ σύσπασιν καὶ δὲν δύναται νὰ κλείσῃ τὸν ὀφθαλμόν.

ΛΑΓΩΧΕΙΛΟΣ

Παραμόρφωσις ἐκ γενετῆς τοῦ ἄνω χείλους, συνισταμένη εἰς σχισμὴν τούτου καθ' ὅλον τὸ μῆκος. Ὁ λαγώχειλος εἶνε συχνότερον εἰς τοὺς ἄρρενας, καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος θεραπεύεται δι' ἐγχειρήσεως. (Εἰκ. 393)

ΛΑΔΙ (*βλ. Ἐλαιόλαδον*).

ΛΑΘΟΥΡΙ (*Λάθυρος. Gesse*)

Σπαρτόν, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν ρίζα χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ὡς τροφή, τὰ δὲ ὡσπριώδη σπέρματα πρὸς κατασκευὴν ἀλεύρου διὰ ἄρτον.

Εἰκ. 393

Δαγώχειλος

Εἶναι πολὺ ***ἐπικίνδυνα*** καὶ πρέπει νὰ τὰ ἀποφεύγωμεν, διότι προκαλοῦν σοβαρὰς διαταραχὰς τοῦ κεντρικοῦ νετρικοῦ συστήματος (παραλύσεις κλπ.).

ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ (*βλ. Βουλιμία. Ὄρεξις. Γεύματα. Θρέψις. Πέψις*).

ΛΑΙΜΟΔΕΤΗΣ (*βλ. Λαιμός. Ἐνδυμασία*).

ΛΑΙΜΟΣ

Τὸ μεταξὺ τῆς κεφαλῆς καὶ θώρακος μέρος τοῦ σώματος. Τὸ σχῆμα τοῦ λαιμοῦ παρὰ τῇ γυναικί, εἶναι ἀπεστρογγυλωμένον, ἐνῷ εἰς τὸν ἄνδρα, ὅταν ἦναι ἰσχνός, βλέπει τις ἐπὶ τῆς μέσης χώρας τὸ μῆλον τοῦ Ἀδάμ*. Τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ λαιμοῦ λέγεται ***εὐχήν****.

Τὸ ὕψος τοῦ λαιμοῦ ποικίλλει. Ὁ βραχὺς λαιμὸς θεωρεῖται ὡς προδιαθέτων εἰς τὴν ἀποπληξίαν. Ὁ λαιμός, πλὴν τοῦ ***λάρυγγος***, περιέχει δύο προσέτι ὄργανα, τὸν ***θυρεοειδῆ ἀδένα*** καὶ τὸν ***Θύμον*** (εἰς μικρὰ παιδία). Δι' αὐτοῦ διέρχονται ἐπίσης πολλὰ ὄργανα, ἡ τραχεῖα, ὁ οἰσοφάγος, αἱ καρωτίδες, αἱ σφαγίτιδες, τὸ πνευμογαστρικὸν καὶ τὸ ὑπογλώσσιον νεῦρον. Ὁ λαιμὸς περικαλύπτεται ἀπὸ μῦς, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς μὲν σύρουν πρὸς τὰ ἄνω τὸ στέρνον καὶ τὰς πλευρὰς κατὰ τὴν βαθεῖαν εἰσπνοήν, ἄλλοι σύρουν τὴν κάτω σιαγόνα πρὸς τὰ κάτω.

Ὁ λαιμὸς ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας θὰ ἦναι ἀνοικτός, καὶ θὰ πλύνεται τακτικὰ μὲ κρύο νερό. Τὰ σφικτά, σκληρά, ὑψηλὰ καὶ ζεστὰ περιλαίμια εἶναι βλαβερά, προδιαθέτουν εἰς κρυολογήματα καὶ φλογώσεις. Τὰ πολὺ ὑψηλὰ καὶ πολὺ στενὰ κολλάρα ἐμποδίζουν τὴν κυκλοφορίαν, δύνανται νὰ προκαλέσουν συμφόρησιν τοῦ ἐγκεφάλου ἢ καὶ ἔντονον ἐρυθρότητα τοῦ προσώπου. Συντελοῦν ἐπίσης εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ διπλοῦ πώγωνος.

Εἰς τὸν λαιμὸν ὑπάρχουν πολλὰ λεμφατικὰ γάγγλια. Τὰ γάγγλια ταῦτα πρήσκονται συχνά, ὅταν ὑπάρχῃ φλόγωσις τῶν ἀμυγδαλῶν καὶ τοῦ φάρυγγος (βλ. *Ἀμυγδαλῖτις, Λαρυγγῖτις, Θυρεοειδῖτις, Στρεψαυχενία*).

ΛΑ·Ι·ΣΜΑΝΙΩΣΙΣ

Νοσηραὶ καταστάσεις τῶν τροπικῶν ἰδίως χωρῶν, προερχόμεναι ἀπὸ ἰδιαίτερα παράσιτα σχήματος στρογγύλου ἢ ὠοειδοῦς μὲ μαστίγια, τὰ ὁποῖα μεταδίδονται εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ ὕδατος καὶ τῶν ἐντέρων. (βλ. *Καλὰ-ἀζάρ, Φῦμα Ἀνατολῆς*).

ΛΑΚΤΑΚΟΛ (*βλ. Βαμβακόδενδρον*)

ΛΑΚΤΕΟΛ (*Lacteol*).

Πλακίδια (comprimés) ἐκ γαλακτικοῦ ἐνζύματος (τοῦ γιαουρτίου). Χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀντισηπτικὰ τῶν ἐντέρων διὰ νὰ διευκολύνουν τὴν πέψιν λευκωματούχων καὶ ὑδατανθρακούχων τροφῶν.

ΛΑΚΤΙΣΜΑ (*βλ. Τραύματα*)

ΛΑΜΑΛΟΥ (LAMALOY)

Σταθμὸς θερμοῦ μεταλλικοῦ ὕδατος (45ο—47ο) ἀεριούχου, περιέχοντος ἀνθρακικὸν νάτριον, σίδηρον καὶ ἀρσενικόν. Εὑρίσκεται εἰς τὸ Herault τῆς Γαλλίας εἰς ὕψος 200 μ. ὑ. ἐ. θ.

Ἐποχὴ ἀπὸ 15 Αὐγούστου μέχρι 1 Νοεμβρίου. Αἱ θερμοπηγαὶ αὗται εἶναι ***κατάλληλοι*** διὰ παθήσεις τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ἀναιμίαν, νευραλγίαν, ἰσχιαλγίας καὶ μητρικὰς παθήσεις.

ΛΑΜΒΔΑΚΙΣΜΟΣ (*βλ. Ὁμιλία*)

ΛΑΜΙΝΑΡΙΑ

Ρίζα φύκους, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἰδιότητα βρεχομένη νὰ εὐρύνηται βαθμιαίως καὶ πολύ.

Ἡ διασταλτικὴ αὕτη ἰδιότης τῆς ρίζης χρησιμοποιεῖται ἰδίως πρὸς διαστολὴν τοῦ στομίου τῆς μήτρας καὶ συριγγίων. Ἡ λαμιναρία διατηρεῖται ἀσηπτικὴ ἐντὸς ἰωδοφορμιούχου αἰθέρος.

ΛΑΜΟΤ ΛΕ ΜΠΑΙΝ (*La Motte les Bains*)

Λουτρόπολις τῆς Γαλλίας μὲ θερμὰ βρωμιοχλωριοῦχα ὕδατα (60ο). Ὕψος 700 μ. ὑ. ἐ. θ. Κλίμα γλυκύ. ***Ἐποχὴ*** ἀπὸ Ἰούνιον μέχρι Σεπτεμβρίου. ***Κατάλληλος*** δι' ἐνώματα τῆς μήτρας, συφίλιδα, χοιράδωσιν καὶ νευραλγίας.

ΛΑΜΠΑ (*βλ. Φωτισμὸς*)

ΛΑΜΠΙΚΑΡΙΣΜΑ (*βλ. Ἀπόσταξις*)

ΛΑΝΓΚΕΝΑΟΥ (*Langenau*)

Πηγαὶ ἀνθρακικοῦ ἀσβεστίου καὶ σιδήρου, θερμ. (8ο,7) ἐν Βαυαρίᾳ εἰς ὕψος 357 μ.ὑ.ἐ.θ. ***Κατάλληλοι*** διὰ χλωρώσεις καὶ ἀναιμίαν.

ΛΑΝΓΚΕΝΣΑΛΤΖΑ (*Langensalza*)

Λουτρόπολις ἐν Θυριγγίᾳ. Αἱ πηγαὶ περιέχουν μεγάλην ποσότητα θειϊκοῦ νατρίου καὶ θειϋδρικοῦ ὀξέος.

Χρησιμοποιοῦνται δι' εἰσπνοὰς (ἄσθμα, βρογχοπνευμονία), ἢ καὶ λουτρὰ (ρευμα-

τισμούς, δερματικά, σύφιλις, νευραλγίας), καὶ πόσιν (μολυβδίασις, αἱμορροΐδες, σύφιλις). Ὕψος 310 μ. ὕ. ἐ. θ. ***Ἐποχὴ***: Ἀπρίλιος—Ὀκτώβριος.

ΛΑΝΓΚΕΝΣΒΑΛΠΑΧ (*Langenschwalbach*)

Λουτρὰ σιδηροῦχα ἐν Γερμανίᾳ. Ὑψος 318 μ. ὕ.ἐ.θ. ***Ἐποχὴ*** 1 Μαΐου—10 Ὀκτωβρίου. ***Κατάλληλος*** διὰ χλωρώσεις, νοσήματα καρδιακά, γυναικολογικὰ καὶ ἀρθρίτιδα.

ΛΑΝΟΛΙΝΗ

Οὐσία μαλακή, ἡ ὁποία ἐξάγεται ἀπὸ τὸ λίπος τοῦ μαλλιοῦ τοῦ προβάτου. Ἔχει τὰς αὐτὰς ἰδιότητας μὲ τὴν βαζελίνην. Δὲν ταγγίζει καὶ ἀπορροφᾶται εὐκόλως ἀπὸ τὸ δέρμα. Χρησιμοπιεῖται πρὸς παρασκευὴν ἀλοιφῶν.

ΛΑΝΤΕΚ (*Landeck*)

Θερμαὶ θειοῦχοι πηγαὶ ἐν Πρωσσικῇ Σιλεσίᾳ εἰς ὕψος 452 μ. ὕ ἐ. θ. Κλίμα ἔξοχον προφυλαγμένον ἐκ Βορρᾶ μὲ δάσος πευκῶν.

Τὰ ὕδατα τοῦ Λαντὲκ ***χρησιμοποιοῦνται*** διὰ λουτρά, πόσιν, γαργαρίσματα εἰς νευρικὰ καὶ γυναικεῖα νοσήματα, ἀναιμίαν, ἀδυναμίαν. ***Ἐποχὴ*** ἀπὸ Ἀπρίλιον μέχρι Ὀκτωβρίου.

ΛΑΟΥΔΑΝΟΝ (*βλ. Λαύδανον*)

ΛΑΟΥΣΙΚ (*Lausick*)

Πηγαὶ ἐν Γερμανίᾳ περιέχουσαι θειϊκὸν σίδηρον (4,18) καὶ ἀρσενικὸν ὀξὺ (0,0001) Ὕψος 187 μ. ***Κατάλληλος*** διὰ χλώρωσιν, ρευματισμόν, ἀρθριτισμόν, γυναικεῖα νοσήματα, νευραλγίας.

ΛΑΠΑΡΟΤΟΜΙΑ

Σημαίνει γενικῶς κάθε τρόπον ἐγχειρήσεως, συνιστάμενον εἰς τὴν δι' ἀνοίγματος τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων ἐπέμβασιν ἐπὶ τῶν ὀργάνων τῆς κοιλίας. Ἐνίοτε ἐκτελεῖται καὶ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς διαγνώσεως ὅτε λέγεται δοκιμαστικὴ λαπαροτομία. Βεβαίως αἱ διὰ λαπαροτομίας γινόμεναι ἐγχειρήσεις εἶνε ἐκ τῶν σοβαρωτέρων, ἀλλ' αἱ πρόοδοι τῆς ἐπιστήμης τὴν ἔκαμαν νὰ μὴ ἔχῃ περισσότερον κίνδυνον ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐπέμβασιν. (βλ. *Καισαροτομία*)

ΛΑΠΗ (*βλ. Κολλητσίδα*)

ΛΑΠΡΕΣΤ (*La Preste*)

Θερμαὶ θειοπηγαὶ (45ο) εἰς τὰ Ἀνατολικὰ Πυρηναῖα, εἰς ὕψος 1100 μ. ***κατάλληλοι*** διὰ ρευματισμούς, λιθιάσεις, δερματικὰ νοσήματα.

ΛΑΡΓΙΝΗ (*Largine*)

Σκευασία ἀργύρου, χρησιμοποιουμένη εἰς πλύσεις ἀντισηπτικὰς κατὰ τῆς βλεννορροίας (0,5 %).

ΛΑΡΔΙ (*βλ. Κρέας, Τροφῶν Πίνακα*)

ΛΑΡΥΓΓΙΣΜΟΣ, ΛΑΡΥΓΓΟΣΠΑΣΜΟΣ

Σπασμὸς τῶν φωνητικῶν χορδῶν, ἐπιφέρων κλεισιμον τῆς εἰσόδου τοῦ λάρυγγος καὶ ἀσφυξίαν. Αἴτια εἶναι: ξένα σώματα, στραβοκατάπιωμα, εἰσπνοὴ ἐρεθιστικῶν ἀερίων, νευρικὰ νοσήματα κλπ.

Ἡ ***πρόχειρος*** μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ θεραπεία συνίσταται εἰς βρέξιμον τοῦ προσώπου μὲ κρύο νερό, τράβηγμα τῆς γλώσσης ἔξω.

ΛΑΡΥΓΓΙΤΙΣ

Ἡ Φλεγμονὴ τοῦ βλεννογόνου τοῦ λάρυγγος. Δύναται νὰ εἶναι αἰφνιδία καὶ μικρᾶς διαρκείας (ὀξεῖα) ἢ βαθμιαία καὶ μακρᾶς διαρκείας (χρονία).

Ἡ συνηθεστέρα αἰτία τῆς ***ὀξείας λαρυγγίτιδος*** εἶναι τὸ κρυολόγημα*, ὅτε μαζὺ μὲ τὴν λαρυγγίτιδα παρουσιάζονται καὶ κατάρροι τῶν γειτονικῶν βλεννογόνων. Ἄλλη αἰτία εἶναι ἡ ὑπερκόπωσις τοῦ λάρυγγος ἕνεκα ὁμιλίας μακρᾶς, ἄσματος, εἰσπνοῶν ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν κλπ.

Τὰ ***συμπτώματα*** δύνανται νὰ εἶναι ἐκτὸς τῶν τοπικῶν, ἐνίοτε καὶ γενικὰ καὶ μὲ πυρετόν. Εἰς τὸν λάρυγγα γίνεται ἀντιληπτὸν αἴσθημα ξηρασίας καὶ πληγῆς. Ἐπίσης παρουσιάζεται βραχνάδα ἢ καὶ ἀφωνία, δυσφαγία, δύσπνοια, ἡ ὁποία ἰδίως εἰς τὰ παιδία ἔχει χαρακτῆρα ἀσφυκτικόν. Ἄλλοτε ἡ φλεγμονὴ δύναται νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τὸν κάτωθεν ἱστὸν καὶ νὰ προκαλέσῃ καὶ ἀποστήματα.

Ἡ ***χρονία λαρυγγῖτις*** προέρχεται ἐκ παραμεληθείσης ὀξείας τοιαύτης, συγχρόνως ὅμως παρουσιάζεται εἰς πρόσωπα ὑφιστάμενα ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των διαρκῆ ἐρεθισμὸν τοῦ λάρυγγος δι' εἰσπνοῶν βλαβερῶν οὐσιῶν (ἀτμῶν, κόνεων κλπ.), εἰς διδασκάλους, ὡς ἐκ τῆς ὑπερκοπώσεως τῶν φωνητικῶν χορδῶν καὶ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ προκαλουμένου ὡς ἐκ τοῦ εἰς τὰ σχολεῖα ὑπάρχοντος κονιορτοῦ, εἰς καπνιστάς, εἰς ἀλκοολικοὺς κλπ.

Οἱ τοιοῦτοι ἔχουν πάντοτε βραχνὴν φωνήν, ξηρασίαν, γαργάλεμμα εἰς τὸν λαιμὸν καὶ βῆχα. Ἡ χρονία λαρυγγῖτις ἠτις συνοδεύεται τακτικῶς καὶ ὑπὸ φαρυγγίτιδος χρονίας, δύναται νὰ εἶναι καὶ φυματιώδους φύσεως.

Κατὰ τὴν ***θεραπείαν*** τῆς λαρυγγίτιδος πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει ἡ αἰτία. Εἰς κρυολογήματα γίνονται ἐφιδρώσεις περιτυλίξεις Πρίσνιτζ καὶ θὰ ἀποφεύγωνται αἱ λοιπαὶ αἰτίαι καὶ ὁ καπνὸς καὶ ἰδίως ἡ ὁμιλία. Εἰς χρονίας λαρυγγίτιδας γίνεται χρῆσις καὶ τοπικῶν φαρμάκων δι' ἐμφυσήσεων, εἰσπνοῶν, καυτηριασμῶν, γαργαρισμάτων.

ΛΑΡΥΓΓΙΤΙΣ ΚΟΚΚΙΩΔΗΣ (*Laryngite Granuleuse*).

Ἡ μορφὴ αὕτη τῆς χρονίας λαρυγγίτιδος προσβάλλει ἰδίως τοὺς κουράζοντας τὸ φωνητικόν των ὄργανον καὶ μάλιστα τὴν βάσιν τῆς ἐπιγλωττίδος καὶ τοὺς ἀρυταινοειδεῖς χόνδρους, ὅπου ὁ βλεννογόνος εἶναι πλούσιος εἰς ἀδένας.

Ἡ θεραπεία ἐπιτυγχάνεται διὰ τοπικῶν καυτηριάσεων.

ΛΑΡΥΓΓΙΤΙΣ ΟΙΔΗΜΑΤΩΔΗΣ (*Γλωτίδος οἴδημα*).

Πάθησις προσβάλλουσα ἰδίως τὴν ἐμπροσθίαν πλευρὰν τῆς ἐπιγλωττίδος καὶ τὰς ἄνω φωνητικὰς χορδὰς (τὰς ψευδεῖς), ***χαρακτηριζομένη*** διὰ πρηξίματος τῶν βλεννογόνων.

Ὀφείλεται εἰς παθήσεις τοῦ λάρυγγος ἢ τῶν γειτονικῶν ὀργάνων, (ἀμυγδαλῖτις, γλωσσῖτις, φλέγμονες τοῦ τραχήλου, ἀποστήματα κλπ. ἢ εἰς μηχανοχημικὰ αἴτια (πρόσληψις ρευστῶν πολὺ θερμῶν ἢ καυστικῶν) ἢ εἰς γενικὰς νόσους (γρίππη, νεφρῖτις κλπ.)

Παρουσιάζεται αἰφνιδίως ἢ βαθμηδόν, ἀναλόγως τῆς αἰτίας, καὶ ἐπιφέρει δύσπνοιαν ἰσχυροτάτην λίαν κοπιώδη, ἰδίως κατὰ τὴν εἰσπνοήν, καὶ ἀφωνίαν.

Ἡ νόσος εἶναι πολὺ ***ἐπικίνδυνος***, ἡ δὲ ***ἐξέλιξις*** της ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ προκαλοῦν αἴτιον καὶ ἀπὸ τὴν ἄμεσον ἢ μὴ ***θεραπείαν*** Ἐὰν ὑπάρχει κίνδυνος ἀσφυξίας ἐπιβάλλεται διὰ τραχειοτομίας*, ἢ διασωληνώσεως* διάνοιξις ὁδοῦ διὰ τὸν ἀέρα.

Ἄλλως διὰ καταπολεμήσεως τῶν αἰτίων καὶ ἐφαρμογῆς τοπικῶν μέσων (ἐμφυσήσεις, ἐπαλείψεις, εἰσπνοαὶ διαφόρων φαρμάκων) ἐπιτυγχάνεται ἡ ἴασις τῆς τρομακτικῆς παθήσεως.

Ὡς ***πρόχειρα μέσα*** δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι σιναπισμοὶ εἰς τὸν αὐχένα καὶ τὰ ἄκρα, ποδόλουτρα ἢ χειρόλουτρα σιναποῦχα, πολὺ θερμὰ ἐπιθέματα ἢ καὶ κύστις πάγου ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ.

ΛΑΡΥΓΓΙΤΙΣ ΤΡΙΣΜΩΔΗΣ (*Ψευδοκρούπ, Laryngite striduleuse*).

Νόσος προσβάλλουσα παιδία πάσχοντα ἀπὸ καταρροήν, τὰ ὁποῖα τὴν μὲν ἡμέραν εἶναι συνήθως ὕσυχα, τὴν νύκτα ὅμως ἐξυπνοῦν μὲ δυνατὸν ξηρὸν βῆχα καὶ διακεκομμένην ἀναπνοὴν καὶ συρίζουσαν εἰσπνοήν. Τὰ παιδία εἶναι ἀνήσυχα, τὸ πρόσωπόν των κόκκινον ἢ κυανοῦν, ἱδρώνουν, μετὰ πάροδον δὲ μερικῶν λεπτῶν ἢ καὶ ½ ὥρας ἐπέρχεται ἡσυχία. Αἱ προσβολαὶ δύνανται νὰ ἐπαναληφθοῦν.

Προέρχονται δὲ ἀπὸ στένωμα τῆς γλωττίδος, συνεπείᾳ καταρροῆς. Ἂν καὶ ἡ ὅλη κατάστασις τοῦ παιδίου εἶναι ἀνησυχητική, ἐν τούτοις κίνδυνος σχεδὸν δὲν ὑπάρχει.

Διὰ νὰ ***ἐπιταχύνωμεν τὴν παῦσιν*** τῆς κρίσεως καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς τακτικῆς ἀναπνοῆς θέτομεν ἐπὶ τοῦ λαι

SISMANOGLIO MEGARO

μοῦ τοῦ παιδίου σπόγγον ἢ μανδήλι βουτηγμένον ἐντὸς ζεστοῦ νεροῦ καὶ στραγγισμένον. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ διότι ἡ ἰδία σχεδὸν κατάστασις δύναται νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ ἀληθινὸν ***κρούπ***.

ΛΑΡΥΓΓΙΤΙΣ ΨΕΥΔΟΜΕΜΒΡΑΝΩΔΗΣ (*Λαρυγγῖτις ἰνώδης, Κρούπ*).

Ἡ νόσος αὕτη ἔχουσα ὡς [***αἰτίαν*** ἁπλῆν ἐνίοτε φλεγμονὴν ἢ αὐτὴν ταύτην τὴν διφθερίτιδα, ***χαρακτηρίζεται*** διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἰνωδῶν ἐκκρίσεων καὶ μεμβρανῶν εἰς τὸν λάρυγγα, συχνάκις δὲ καὶ εἰς τὴν τραχεῖαν, διὰ τῶν ὁποίων στενεύουν αἱ ἀναπνευστικαὶ ὁδοί.

Ἀρχίζει μὲ ξηρόν, τυραννικὸν βῆχα καὶ πυρετόν. Ὁ βὴξ γίνεται ἠχηρὸς ὡς γαύγισμα, ἕνεκα δὲ τῆς στενώσεως, ἐπέρχονται δύσπνοια, ἀσφυκτικαὶ προσβολαί, λαρυγγοσυριγμός, κυάνωσις. Καὶ ἐὰν μὲν διὰ τοῦ βηχὸς ἐξέλθουν μεμβράναι ἀναπνέει τὸ παιδί, ἄλλως ὑπάρχει κίνδυνος θανάτου δι' ἀσφυξίας. Αἱ προσβολαὶ διαρκοῦν 1 — 2 λεπτά.

Ἡ ***θεραπεία*** τῆς λαρυγγίτιδος ταύτης εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἡ τῆς διφθερίτιδος* γινομένη δι' ὀρροῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ μὲ ***διασωλήνωσιν*** ἢ διὰ ***τραχειοτομίας***.

Ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ ἀναπνέῃ πάντοτε θερμοὺς ὑδρατμούς.

ΛΑΡΥΓΓΟΣΚΟΠΙΟΝ

Ἐργαλεῖον ἐφευρεθὲν τῷ 1854 ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου μουσικοδιδασκάλου Garcia πρὸς ἐξέτασιν τοῦ λάρυγγος. Ὑπάρχουν σήμερον πλεῖστα εἴδη λαρυγγοσκοπίων.

ΛΑΡΥΓΓΟΣΩΛΗΝΩΣΙΣ (*βλ. Διασωλήνωσις*)

ΛΑΡΡΥΓΓΟΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις συνισταμένη εἰς τομὴν τοῦ λάρυγγος καὶ εἰσαγωγὴν σωλῆνος διὰ νὰ εἰσέρχεται κατ' εὐθεῖαν ὁ ἀήρ, ὅταν οὗτος ἐμποδίζεται νὰ εἰσέλθῃ κανονικῶς διὰ τοῦ στόματος καὶ λάρυγγος ἕνεκα ὄγκου ἢ ἄλλης παθήσεως. (βλ. *Τραχειοτομία*)

ΛΑΡΥΓΞ

Σωλὴν σχήματος χωνίου, στρογγυλὸς κάτω, τρίγωνος ἐπάνω, εὑρισκόμενος εἰς τὸ μέσον τοῦ λαιμοῦ, κάτωθεν τοῦ ὑοειδοῦς ὀστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ οἰσοφάγου καὶ εἰς τὸ κάτω μέρος, ἐν μέρει ὄπισθεν τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος.

Εἶναι τὸ μεσάζον ὄργανον μεταξὺ φάρυγγος καὶ τραχείας ἀρτηρίας. Ὁ σκελετὸς τοῦ λάρυγγος ἀποτελεῖται ἀπὸ χόνδρους, οἵτινες εἶναι:

α). Οἱ ***θυρεοειδεῖς χόνδροι***, ἑνούμενοι ἐμπρὸς εἰς εὐθεῖαν σχεδὸν γωνίαν, ὅπου σχηματίζουν εἰς τὸ ἄνω μέρος σχισμὴν αἰσθητὴν ἔξωθεν καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἰσχυρὸς σύνδεσμος πηγαίνει εἰς τὸ ἄνωθεν κείμενον ὑοειδὲς ὀστοῦν. Ἡ προεξοχή, τὴν ὁποίαν σχηματίζουν οἱ δύο χόνδροι ἑνούμενοι πρὸς τὰ ἐμπρός, ἀποτελοῦν τὸ λεγόμενον ***μῆλον τοῦ Ἀδάμ***. Αἱ ὀπίσθιαι πλευραὶ ἔχουν κερατοειδεῖς προεξοχάς, ἑνούμεναι καὶ αὗται διὰ συνδέσμου μὲ τὸ ὑοειδὲς ὀστοῦν. Ὁ θυρεοειδὴς χόνδρος κρέμαται, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ τὸ ὑοειδὲς ὀστοῦν.

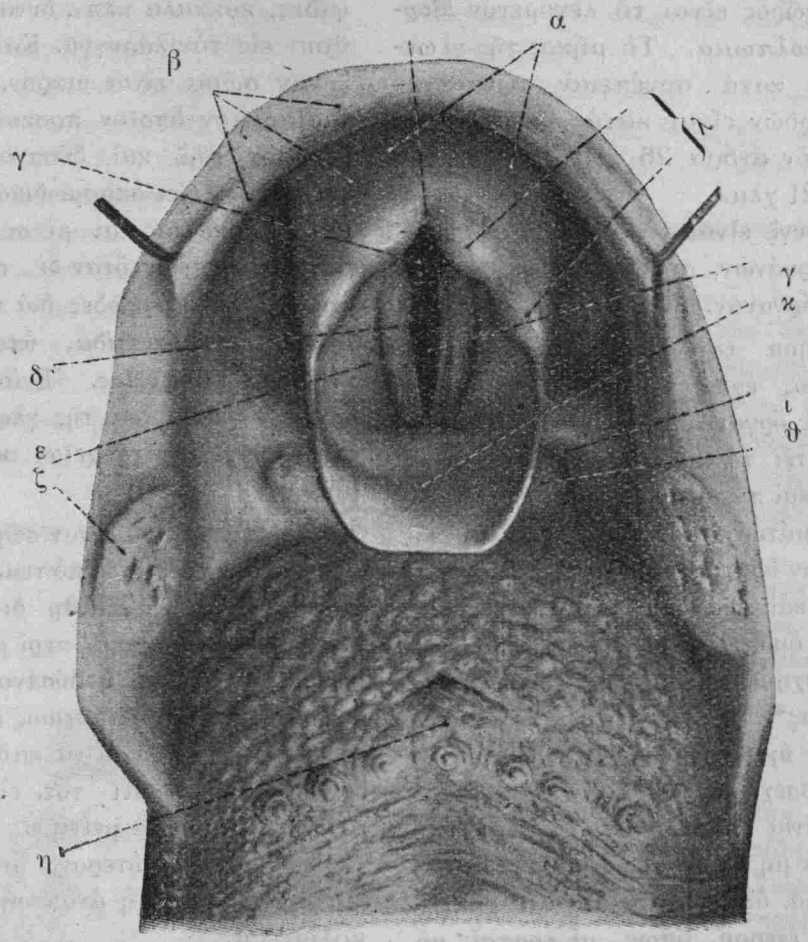
β). Ὁ ***δακτυλιοειδὴς χόνδρος***, κείμενος κάτωθεν τοῦ πρώτου, μὲ σχῆμα ὁριζοντίου δακτυλίου, ἑνούμενος ἄνωθεν μὲ τὸν θυρεοειδῆ χόνδρον καὶ κάτωθεν μὲ τὴν τραχεῖαν.

γ). Οἱ ***ἀρυταινοειδεῖς χόνδροι***, δεξιὸς καὶ ἀριστερός, μὲ σχῆμα τριγώνου πυραμίδος, μὲ βάσιν τὴν ἄνω πλευρὰν τοῦ δακτυλιοειδοῦς χόνδρου καὶ μὲ κορυφὴν ἐλευθέραν ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκονται μικροὶ χόνδροι, οἱ σαντορινιανοί.

δ). Οἱ ***βρισπέργιοι*** χόνδροι, εἶναι μικρότατοι καὶ εὑρίσκονται ἐλεύθεροι ἐντὸς ἰσχυροῦ δέρματος, τεταμένου μεταξὺ ἐπιγλωττίδος, ἀρυταινοειδῶν χόνδρων καὶ σαντορινιανῶν.

ε) Ἡ ***ἐπιγλωττίς***, ἥτις ἔχει σχῆμα γλώσσης ἢ φύλλου ὠοειδοῦς, προσαρμόζεται δὲ εἰς τὴν ἀναφερθεῖσαν διατομὴν τοῦ ἄνω μέρους τῶν θυρεοειδῶν χόνδρων καὶ ὄπισθεν τῆς βάσεως τῆς γλώσσης μὲ τὴν ὁποίαν συνδέεται διὰ τριῶν συνδέσμων. Κατὰ τὴν ἀναπνοὴν ἡ ἐπιγλωττὶς εἶναι ἀνοικτή, κατὰ τὴν

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 394

Λάρυγξ ἐκ τῶν ἄνω

α) *Ὀπισθία πλευρὰ τοῦ λάρυγγος*
β) » » *φάρυγγος*
γ) *Γλωττὶς*
δ) *Ἀληθεῖς φωνητικαὶ χορδαὶ*
ε) *Ψευδεῖς* » »
ζ) *Ἀμυγδαλαὶ*
η) *Γλῶσσα*
θ) *Βόθρος πλευρικῶς τῆς ἐπιγλωττίδος*
ι) *Σύνδεσμος μεταξὺ ἐπιγλωττίδος καὶ γλώσσης*
κ) *Ἐπιγλωττὶς*
λ) *Σαντορινιανοὶ χόνδροι*

κατάποσιν ὅμως ἐπιτίθεται ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ λάρυγγος, οὕτως ὥστε ὁ βλωμὸς *γλυστρᾷ* ἄνωθεν αὐτῆς εἰς τὸν οἰσοφάγον (βλ. *Κατάποσις*).

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ λάρυγγος καλύπτεται ὑπὸ βλεννογόνου πλουσίου εἰς ἀγγεῖα, νεῦρα καὶ ἀδένας. Πλησίον τῆς μεταβάσεως τοῦ λάρυγγος εἰς τὴν τραχεῖαν, σχηματίζει ὁ βλεννογόνος ἀπὸ τὴν δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν πλευρὰν δύο πτυχάς, αἵτινες κεῖνται ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης. Πλὴν τούτου αἱ πτυχαὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς κεῖνται ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν πτυχῶν τῆς ἄλλης πλευρᾶς, εἰς τρόπον ὥστε ὑπάρχει ἓν ἄνω ζεῦγος καὶ ἓν κάτω. Αἱ ἄνω εἶναι αἱ λεγόμεναι ***ψευδεῖς***, αἱ κάτω αἱ ***γνήσιαι φωνητικαὶ χορδαί***.

Ἡ μεταξὺ τῶν φωνητικῶν χορδῶν σχισμὴ λέγεται ***γλωττίς***, καὶ κυρίως μὲν γλωττὶς εἶναι ἡ σχισμὴ ἡ μεταξὺ τῶν γνησίων φωνητικῶν χορδῶν, ἐν ᾧ ἡ μεταξὺ τῶν ἄνω λέγεται νόθος γλωττίς.

Ὁ μεταξὺ δὲ τῶν ψευδῶν καὶ γνησίων χορδῶν χῶρος εἶναι τὸ λεγόμενον ***Μοργάνειον κόλπωμα***. Τὸ μῆκος τῆς γλωττίδος καὶ κατὰ συνέπειαν τῶν φωνητικῶν χορδῶν εἶναι κατὰ μέσον ὅρον εἰς μὲν τὸν ἄνδρα 26 χλμ., εἰς δὲ τὴν γυναῖκα 21 χλμ.

Ὁ λάρυγξ εἶναι τμῆμα τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, συνάμα δὲ καὶ τὸ φωνητικὸν ὄργανον.

Ὡς τμῆμα τοῦ ὅλου ἀναπνευστικοῦ συστήματος ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν καθότι ὡς ὄργανον πλούσιον εἰς νεῦρα προφυλάττει τὰ κάτωθεν αὐτοῦ κείμενα τραχεῖαν καὶ πνεύμονας ἀπὸ τὴν εἴσοδον ξένων σωμάτων, διότι μόλις εἰσέλθῃ καὶ μία σταγὼν ὕδατος, προκαλεῖται ἰσχυρὸς βήξ, ὅτε καὶ ἐξάγεται τὸ ξένον σῶμα. Ἡ εἰδικὴ ὅμως λειτουργία τοῦ λάρυγγος εἶναι ὁ σχηματισμὸς τῆς φωνῆς* καὶ τῆς ὁμιλίας*.

Διὰ τὴν ***ὑγιεινὴν*** τοῦ λάρυγγος πρέπει νὰ προσέχωμεν ὅπως ὁ εἰσπνεόμενος ἀὴρ μὴ εἶναι ξηρός, ψυχρός, οὔτε πολὺ ζεστός, νὰ μὴ περιέχει καπνόν, κονιορτούς, ἀέρια, ὀξέα καὶ παθογόνα βακτηρίδια, ἀφ' ἑτέρου, ὅπως αἱ τροφαὶ μὴ εἶναι πολὺ ψυχραὶ ἰδίως ὅταν ὁ λάρυγξ εἶναι κουρασμένος, οὔτε πολὺ θερμαί. Οἰνοπνεύματα καὶ ἐν γένει καυστικαὶ καὶ ἐρεθιστικαὶ οὐσίαι ἐπίσης βλάπτουν.

Κούρασις τοῦ λάρυγγος, ἰδίως διαρκὴς (ᾄσμα) ταχεῖα ἀλλαγὴ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ἀέρος, εἶναι ὡσαύτως αἰτίαι ἀσθενειῶν τοῦ ὀργάνου.

Ἡ συχνοτέρα ὅμως αἰτία εἶναι τὸ κρυολόγημα*. Τὸ καλλίτερον δὲ μέσον ***προφυλάξεως*** εἶναι ἡ σκληραγωγία ἡ γενικὴ καὶ ἡ εἰδικὴ τοῦ λάρυγγος, ἥτις ἐπιτυγχάνεται διὰ καθημερινῶν κρύων γαργαρισμάτων, κρύων πλυσιμάτων τοῦ λαιμοῦ καὶ ἀποφυγῆς περιτυλίξεων τοῦ λαιμοῦ (περιλαίμια, γοῦνες κλπ).

Αἱ ***ἀσθένειαι*** τοῦ λάρυγγος ἐπιφέρουν γενικῶς βραχνάδα, ξηρὰν καὶ ἄηχον φωνήν, βῆχα. Μερικαὶ τῶν ἀσθενειῶν τούτων εἶναι λίαν ἐπικίνδυνοι, διότι ἀποφράττουν, τὸν λάρυγγα καὶ ἐμποδίζουν τὴν ἀναπνοήν.

Οὕτω ***ξένα σώματα***, ὡς τροφαί, νομίσματα, κομβία, πυρῆνες ὀπωρικῶν, καρφίδες, κόκκαλα κλπ., δύνανται νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν λάρυγγα. Καὶ ὅταν μὲν τὸ ξένον σῶμα εἶναι μικρόν, διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ τὸν ὁποῖον προκαλεῖ, ἐπέρχεται ἰσχυρὸς βὴξ καὶ δύσπνοια, καθότι ἡ γλωττὶς κλείει σπασμωδικῶς καὶ ὁ ἀὴρ μετὰ δυσκολίας καὶ μὲ συρίζοντα θόρυβον εἰσέρχεται, ὅταν δὲ τὸ ξένον σῶμα εἶναι ἀρκετὰ ὀγκῶδες διὰ νὰ κλείσῃ τελείως τὴν γλωττίδα, ὑπάρχει ἄμεσος κίνδυνος ἀσφυξίας. Ἐνίοτε τὸ ξένον σῶμα δύναται διὰ τῆς γλωττίδος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τραχεῖαν καὶ τοὺς πνεύμονας.

Καὶ ἐὰν μὲν τὸ ξένον σῶμα εἶναι ρευστὸν ἢ ἀποτελεῖται ἀπὸ τεμάχια τροφῶν τότε δύναται νὰ ἐξέλθῃ διὰ τοῦ βηχός, ὅταν ὅμως πρόκειται περὶ μεγαλειτέρων σωμάτων, ὅτε καὶ ἡ δύσπνοια εἶναι μεγάλη καὶ ἡ ὅλη κατάστασις ἐπιφοβωτέρα τὸ κυριώτερον εἶναι νὰ καθησυχάσωμεν τὸν παθόντα, διότι τότε εἶναι δυνατὸν τὸ ξένον σῶμα νὰ μείνῃ εἰς ἓν μέρος καὶ νὰ ἐοεθίσῃ ὀλιγώτερον, ὅτε καὶ ὁ βὴξ ἐλαττώνεται καὶ ἡ ἀναπνοὴ γίνεται εὐκολωτέρα.

Τὸ ***ὀρθώτερον*** δὲ τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ κάμωμεν εἶναι δεδομένου τοῦ μεγάλου κινδύνου νὰ προσκαλέσωμεν τὸν ἰατρὸν τὸ ταχύτερον.

Μέχρι τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν διάφορα μέσα, ὡς νὰ δόθῃ ἐμετικόν τι, νὰ δοκιμάσωμεν νὰ συλλάβωμεν τὸ ξένον σῶμα μὲ τὰ δάκτυλα, νὰ κατακλίνωμεν τὸν παθόντα ἐπὶ τραπέζης ὕπτιον μὲ τὴν κεφαλὴν γυρτὴν κρεμμαμένην διὰ νὰ πιεσθῇ τὸ στῆθος καὶ ἡ κοιλία, συγχρόνως δὲ νὰ δίδωνται μερικὰ γρονθοκοπήματα μεταξὺ τῆς ὠμοπλάτης, διὰ νὰ ἀναγκάσωμεν τὸν ἀέρα νὰ ἐξέλθῃ μὲ κάποιαν πίεσιν ἐκ τῶν πνευμόνων καὶ νὰ παρασύρῃ οὕτω τὸ ξένον σῶμα, ἢ νὰ ἀναποδογυρίσωμεν τὸν παθόντα μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω.

Βεβαίως διὰ τῶν τοιούτων μέσων ὑπάρχει καὶ ὁ κίνδυνος νὰ ἐνσφηνωθῇ περισσότερον τὸ ξένον σῶμα εἰς τὴν γλωττίδα, διὰ τοῦτο ἡ ἀνάγκη τῆς τα-

χείας προσκλήσεως τοῦ ἰατροῦ, ὅστις διὰ τῆς λαρυγγοσκοπίας ἢ καὶ τῆς ἀκτινογραφίας ἐξακριβώνει τὴν θέσιν τοῦ ξένου σώματος καὶ τὸ ἀφαιρεῖ. Ἐν ἀνάγκῃ προβαίνει εἰς τὴν διασωλήνωσιν ἢ λαρυγγοτομίαν ἢ καὶ τραχειοτομίαν, διὰ νὰ σώσῃ ἀπὸ ἄμεσον ἐξ ἀσφυξίας θάνατον τὸν παθόντα.

Τὰ ***τραύματα*** τοῦ λάρυγγος δύνανται νὰ προέλθουν ἀπὸ κοπτερὰ ἐργαλεῖα (δολοφονία, αὐτοχειρία) ἢ ἀπὸ πέσιμον, κτύπημα, σφίξιμον. Δύνανται δὲ νὰ ἐπιφέρουν αἱμοραγίαν, δύπνοιαν, δυσφωνίαν κλπ. καὶ ἀπαιτοῦν τὴν ἄμεσον ἰατρικὴν ἐπέμβασιν.

Ἐκ τῶν ***ὄγκων*** τοῦ λάρυγγος οἱ κυριώτεροι εἶναι οἱ πολύποδες καὶ οἱ καρκῖνοι.

Εἰκ. 395

Λαρυγγεκτομία συνεπείᾳ καρκίνου τοῦ λάρυγγος

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Ν. Ταπτᾶ, Κων)πολις)

Παραλύσεις τοῦ λάρυγγος δύνανται νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἢ ἀπὸ ἓν καὶ μόνον. Δύνανται δὲ νὰ προέλθουν τόσον ἀπὸ γενικάς, ὅσον καὶ ἀπὸ τοπικὰς αἰτίας, ἐπιφέρουσαι δυσφωνίαν, ἀφωνίαν ἢ καὶ δύσπνοιαν. Ἡ θεραπεία των ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν.

Περὶ ***φυματιώσεως*** καὶ ***συφιλίδος*** τοῦ λάρυγγος βλ. σχετικὰ ἄρθρα. (βλ. *Γλωττίδος σπασμός, Λαρυγγῖτις οἰδηματώδης*).

ΛΑΥΔΑΝΟΝ (*Laudanum de Sydenham*).

Ρευστὸν ἀποτελούμενον ἀπὸ ὄπιον, κρόκον, κανέλλα καί οἰνόπνευμα.

Ὅπως καὶ τὸ ὄπιον* ἔχει ἀναλγητικὴν καὶ καταπραϋντικὴν ἐνέργειαν. Χρησιμοποιεῖται ***ἐσωτερικῶς*** εἰς σταγόνας συνήθως 10 ἑκάστοτε, καὶ 30—40 σταγόνας τὸ εἰκοσιτετράωρον.

Ἐξωτερικῶς, πάλιν εἰς σταγόνας τίθεται ἐπὶ τοῦ καταπλάσματος καὶ δέρματος. Διὰ ***κλύσμα*** 10 σταγόνας ἐντὸς 50 γρ. ὕδατος.

ΛΑΧΑΝΑ

Ὑπάρχουν διάφορα εἴδη λαχάνων. Τὰ κοινότερα παρ' ἡμῖν εἴδη εἶναι τὰ ***κραμβολάχανα*** (γούλια), αἱ ***σφαιροκράμβαι*** (μάππες) καὶ ἡ ***ἀνθοκράμβη*** (κουνουπίδι). Ὅλα τὰ εἴδη τῶν λαχάνων εἶναι θρεπτικά, καὶ πλούσια εἰς λευκώματα καὶ θειούχους οὐσίας, ἀλλὰ δύσπεπτα ἕνεκα τῶν ἰνῶν, τὰς ὁποίας περιέχουν. Διὰ νὰ γίνουν εὔπεπτα πρέπει νὰ βράσουν καλὰ καὶ νὰ μαλακώσῃ ἡ κυτταρίνη.

Ἡ ***λαχανοαρμία*** (choucroute) παρασκευάζεται ὡς ἑξῆς : κόπτομεν φύλλα λαχάνων εἰς μικρὰ τεμάχια καὶ θέτομεν αὐτὰ ἐντὸς νεροῦ ἁλατισμένου, προσθέτοντες ἀρώματα (πιπέρι, ἄρκευθον, σιναπόσπορον κτλ.),

Μετὰ 10 — 12 ἡμέρας ἀλλάζομεν τὸ νερό. Ἀναπτύσσεται ζύμωσις γαλακτική. Ἡ λαχανοαρμία εἶνε δύσπεπτος. (βλ. *Τροφῶν Πίνακα. Χορταρικά*)

ΛΑΧΑΝΙΑΖΩ (*βλ. Ἀσθμαίνω*)

ΛΑΧΑΝΙΚΑ (*βλ. Χορταρικά*)

ΛΕΒΗΤΕΣ ΑΠΟΛΥΜΑΝΤΙΚΟΙ (*βλ. Ἀπολύμανσις*)

ΛΕΒΙΚΟ-ΒΙΤΡΙΟΛΟ (*Levico Vitriolo*)

Τὸ Λεβικὸ κείμενον ἐν τῷ Τρεντίνῳ (Ἰταλίᾳ) εἰς ὕψος 520 ὑ. ἔ. θ. κατέχει ὀνομαστὰς σιδηρο-θειοῦχο-ἀρσενικούχους πηγάς. Ἐξ αὐτῶν ἡ μία ἔχει ***ἰσχυρὸν*** λεγόμενον ὕδωρ, (2,56 θειϊκοῦ σιδήρου, 00086 ἀρσενικοῦ ὀξέος καὶ 0,62 θειϊκοῦ ἀργιλλίου) χρησιμοποιούμενον πρὸς πόσιν, λουτρὰ ἔματα, ἡ δὲ ἄλλη ***ἐλαφρὸν*** (0,66 θειϊκοῦ σιδήρου, 0,00095 ἀρσενικοῦ ὀξέος 0,15 θειϊκοῦ Ἀργιλλίου) χρησιμοποιούμενον μόνον πρὸς πόσιν.

Διὰ ***θεραπείαν*** ἐν Λεβικό, τὸ ὁποῖον ἔχει κλῖμα ἧπιον, ***ἐνδείκνυνται*** ἀναιμίαι καὶ ἐν γένει ἀσθένειαι τοῦ αἵματος, ἐλονοσία, χρόνιοι ρευματισμοὶ μυῶν καὶ ἀρθρώσεων, νευρικὰ δερματικὰ νοσήματα.

Ἐποχὴ: 1 Ἀπριλίου —1 Νοεμβρίου. Ὑπερθεν τοῦ Λεβικὸ εἰς ὕψος 1500 μ. κεῖται ὁ κλιματικὸς σταθμὸς ***Βιτριόλο*** μὲ ὀρεινὸν ἀλλὰ θερμὸν καὶ ἴσον κλῖμα. ***Ἐποχὴ***: Ἰούνιος—Σεπτεμβρίου.

ΛΕΒΙΣΤΙΚΟΝ (*Ὀρεοσέλινον. Livèche*)

Ἡ ρίζα καὶ τὰ σπέρματα τοῦ λεβιστικοῦ χρησιμοποιῦνται ὡς ἀναληπτικὰ καὶ διουρητικά, εἰς ἔγχυμα (8—20 ‰)

ΛΕΙΧΗΝ

Δερματικὴ πάθησις, συνήθως χρονία, χαρακτηριζομένη ἀπό μικρὰς σκληράς, ἐρυθρὰς, πεπλατυσμένας βλατίδας. Ἡ νόσος συνοδεύεται πάντοτε ἀπὸ φαγοῦραν. Ὑπάρχουν διάφορα εἴδη λειχῆνος. Τὸ ἐξάνθημα τοῦ λειχῆνος εὑρίσκεται ἰδίως εἰς τὸν πῆχυν, τὸν λαιμόν, τὴν προσθίαν καὶ ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῆς κνήμης τὸν μηρὸν καὶ τὸ πρόσωπον. Ἡ ***θεραπεία*** εἶναι μακρά (βλ *Στρόφυλος*)

ΛΕΙΧΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΚΟΣ (*Carragaheen ἢ Mousse perlée*)

Φύκος περιέχον 70% πηκτίνης. ***Χρησιμοποιεῖται*** ὡς μαλακτικὸν τοῦ στήθους ἀποχρεμπτικὸν καὶ ἀναληπτικόν, ὑπὸ μορφὴν ἀφεψήματος 0,5 % καὶ εἰς πηκτήν. (Gelée)

ΛΕΙΧΗΝ ΙΣΛΑΝΔΙΚΟΣ (*Lichen d'Islande*)

Ὁ λειχὴν οὗτος χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς τροφὴ καὶ ὡς φάρμακον. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσλανδίας κάμνουν μεγάλην χρῆσιν αὐτοῦ ὡς τροφῆς. Θαυμασταὶ ἰδιότητες ἀπεδόθησαν εἰς τὸν λειχῆνα τοῦτον κατὰ τὸν 18ον αἰῶνας εἰς τὴν θεραπείαν τῆς φθίσεως τῶν πνευμόνων

Ὠφελεῖ εἰς ἀσθενείας πνευμόνων, χρονίας διαρροίας καὶ τὴν δυσπεψίαν τῶν παίδων. Χορηγεῖται ὑπὸ μορφὴν πηκτῆς (60 — 100), τροχίσκων (5—20) σιροπίου (20—200), κόνεως (2—10) πτισάνης (1 %)

ΛΕΙΧΗΝ ΤΡΟΠΙΚΟΣ

Ἀνυπόφορος δερματικὴ ἀσθένεια τῶν θερμῶν χωρῶν. Ἔχει ὡς χαρακτῆρα πολυάριθμα ἐρυθρὰ κοκκία ἐπὶ τῶν μετώπου, τοῦ στήθους, τῆς ράχεως ποδῶν καὶ χειρῶν.

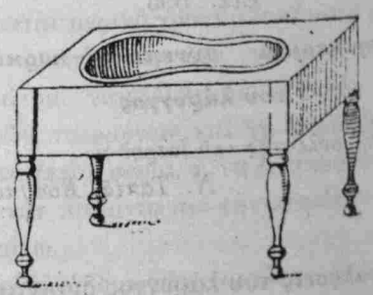
Συνοδεύεται ὑπὸ φαγούρας, ἀϋπνίας καὶ πυρετοῦ.

ΛΕΙΨΑΝΟΝ (*βλ. Θάνατος. Ἐνταφιασμός*).

ΛΕΚΑΝΗ (*βλ. Δοχεῖα*)

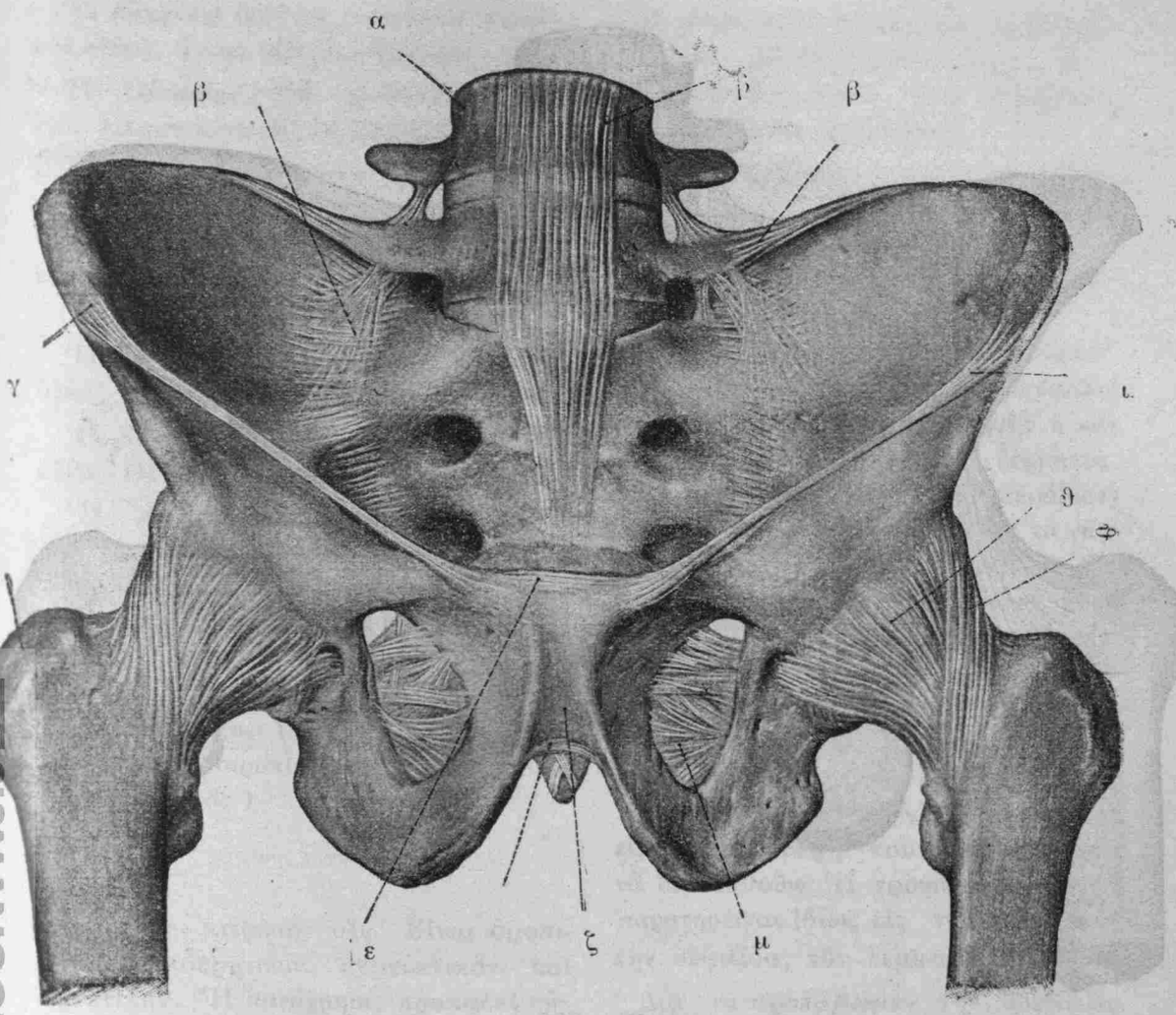
ΛΕΚΑΝΗ (*Bidet*).

Λεκάνη ἐκ πορσελάνης ἢ μετάλλου, τοποθετημένη ἐπὶ τραπέζης ξυλίνης

Εἰκ. 396

Λεκάνη

Εἰκ. 397

Λεκάνη ἀνδρὸς

α) *Τέταρτος ὀσφυϊκὸς σπόνδυλος*
β) *Σύνδεσμοι*
γ) *Ἄκανθα λαγονίου ὀστοῦ*
δ) *Μηριαῖον ὀστοῦν.*
ε) *Γωνία συμφύσεως*
ζ) *Σύμφυσις*
η) *Τρῆμα ὠοειδὲς*
ϑ) *Κατ' ἰσχίον ἄρθρωσις*
ι) *Πουπάρτιος σύνδεσμος*

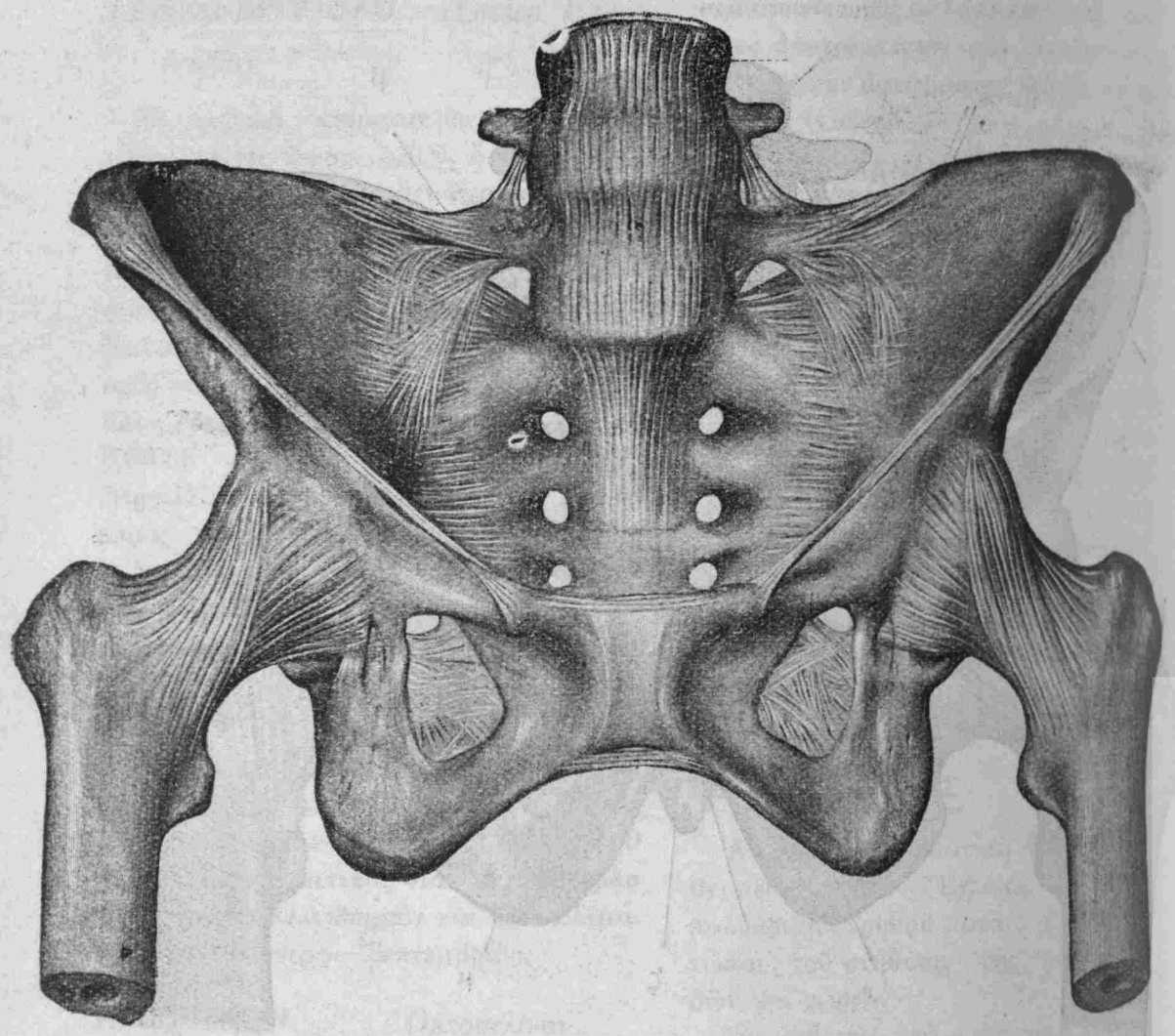
χρησιμεύουσα διὰ τὴν ἰδιαιτέραν καθαριότητα καὶ πλύσιν τῶν γυναικῶν.

ΛΕΚΑΝΗ (ΠΥΕΛΟΣ)

Σωλὴν ὀστεώδης, ὁ ὁποῖος χρησιμεύει διὰ στήριγμα εἰς τὸν κορμόν, καὶ ὑποβαστάζεται ὑπὸ τῶν κάτω ἄκρων. Ἡ λεκάνη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν ***κόκκυγα*** καὶ τὸ ***ἱερὸν ὀστοῦν*** πρὸς τὰ ὄπισθεν, καὶ τὰ ***λαγόνια ὀστᾶ*** πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ πλάγια. Τὰ ὀστᾶ τῆς λεκάνης συνενοῦνται μεταξὺ των διὰ συμφύσεων. Ἡ λεκάνη διαιρεῖται εἰς ***μεγάλην*** καὶ ***μικράν***.

Ἡ μεγάλη λεκάνη, χωρίζεται ἀπὸ τὴν μικρὰν διὰ ***μιᾶς γραμμῆς προεξεχούσης*** τῆς ὁποίας αἱ διάμετροι εἶναι σπουδαῖαι διὰ τὸν τοκετόν: Ἡ προσθιοὀπισθία διάμετρος πρέπει νὰ ἦναι 11 ἑκμ. ἡ ἐγκαρσία 13 ἑκμ. καὶ αἱ λοξαὶ 12 ἑκμ. Ἡ ἐγκαρσία διάμετρος εἶνσι κατὰ 1 ½ ἑκμ. μεγαλυτέρα εἰς τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὴν τοῦ ἀνδρός. Τουναντίον τὸ ἱερὸν

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ .398

Λεκάνη γυναικός

ὀστοῦν τῆς γυναικὸς εἶναι βραχύτερον τοῦ τοῦ ἀνδρός. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς λεκάνης ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦ 20ου ἔτους. Ἐξ αὐτοῦ κατανοεῖ τις εὐκόλως τὸν κίνδυνον διὰ τὴν γυναῖκα πρὸ τοῦ γάμου κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην.

Τὸ σχῆμα τῆς λεκάνης δύναται νὰ στενεύσῃ ἢ ὑποστῇ παραμορφώσεις συνεπείᾳ ραχιτισμοῦ, νανισμοῦ, ὀστεομαλακείας, κυφώσεως, κοξαλγίας. Αἱ παραμορφώσεις αὗται ἀποτελοῦν ἀφορμὴν δυστοκίας.

ΛΕΚΙΘΙΝΗ

Οὐσία κηρώδης, κρυσταλλοειδής, διαλυτὴ εἰς αἰθέρα καὶ οἰνόπνευμα, ὑπάρχουσα εἰς φυτὰ καὶ ἰδίως εἰς ζῷα (νεῦρα, κρόκος αὐγοῦ). Εἶναι λιπώδης σύνθετος γλυκερίνης μετ' ὀξέων, περιέχει δὲ καὶ φωσφορικὸν ὀξύ.

Ἡ λεκιθίνη, ἡ ὁποία ἐξάγεται ἐκ τοῦ κρόκου τῶν ὠῶν καὶ τοῦ ἐγκεφάλου τῶν ζῴων χρησιμοποιεῖται ὡς φάρμακον τονωτικὸν καὶ ἀναληπτικόν, ἔσωθεν καὶ εἰς ἐνέσεις.

ΛΕΜΟΝΑΔΑ

Ἡ ἁπλῆ λεμονάδα γίνεται, δι' ἐμβρέγματος φλοιῶν 2 λεμονιῶν εἰς λίτρον ψυχροῦ ὕδατος (ὠμὴ λεμονάδα) ἢ βράζοντος τοιούτου (ψημένη λεμονάδα). Ἡ ποσότης τοῦ σακχάρου πρέπει νὰ εἶναι μετρία. Ἡ ὠμὴ ἔχει δροσιστικὴν ἐνέργειαν, ἡ δὲ ψημένη ἐφιδρωτικήν. Αἱ χυμώτεραι φαρμακευτικαὶ λεμονάδαι εἶναι

Ἡ ***Κιτρικὴ*** (100 γρ. σιροπίου κιτρικοῦ ὀξέος, ἐντὸς 900 γρ. ὕδατος).

Ἡ ***Οἰνώδης*** (250 γρ. οἴνου, ἐντὸς ἑνὸς λίτρου κιτρικῆς λεμονάδας).

Ἡ ***Ξηρὰ*** (5 γρ. κιτρικοῦ ὀξέος, 100 γρ. σακχάρου, 10 σταγόνες essence λεμονίου). Ἐκ τοῦ μίγματος τίθεται ἓν κ. σ. εἰς ποτήριον ὕδατος.

Ἡ ***τοῦ*** Roger (βλ. *Μαγνησία κιτρική*).

Ἡ ***Γαλακτική*** (10-20 γρ. γαλακτικοῦ ὀξέος εἰς λίτρον ὕδατος.

Ἡ ***Χλωρυδρική*** (20 γρ. ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος εἰς 200 γρ. ὕδατος.

Ἡ ***Ἀεριοῦχος*** (Gazeuse) γίνεται μὲ δύο κόνεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία περιέχουσα 2 γρ. κιτρικοῦ ὀξέος καὶ 50 γρ. σακχάρου χύνεται εἰς λίτρον ὕδατος, ἔπειτα δὲ προστίθεται ἡ δευτέρα κόνις περιέχουσα 2 γρ. σόδας.

Ἡ μὲ ***Ὄξος*** (30 γρ. λευκοῦ ὄξους καὶ 100 γρ. σιροπίου προστίθενται εἰς λίτρον ὕδατος)

ΛΕΜΟΝΙ

Περιέχει κιτρικὸν ὀξύ. Εἶναι δροσιστικόν, διουρητικόν, ἀντιεμετικὸν καὶ ὀρεκτικόν. Ἡ κατάχρησις προκαλεῖ εὐκοιλιότητα. Ὁ ὀπὸς τοῦ λεμονίου χρησιμοποιεῖται συχνὰ εἰς ἐπιχρίσεις ἐπὶ τῶν ἀμυγδαλῶν κατὰ τὰς φλεγμονὰς αὐτῶν. Συνιστᾶται κατὰ τοῦ σκορβούτου καὶ τῶν ρευματισμῶν.

ΛΕΜΦΑΓΓΕΙΕΚΤΑΣΙΑ

Διαστολὴ τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων.

ΛΕΜΦΑΓΓΕΙΙΤΙΣ

Φλόγωσις τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων. Τὰ ***αἴτια*** τῆς ὁποίας εἶναι μικραὶ πληγαὶ καὶ ἀσθένειαι τοῦ δέρματος. Ἡ ἀρχικὴ πάθησις ἔχει συνήθως ὡς ἕδραν τοὺς δακτύλους ποδῶν καὶ χειρῶν (μικραὶ ἀμυχαὶ μὴ θεραπευθεῖσαι καὶ μολυνθεῖσαι).

Ἡ λεμφαγγειίτις ***χαρακτηρίζεται*** ἀπὸ γραμμὰς ἐρυθρᾶς. Τὸ δέρμα καθίσταται ἐρυθρὸν καὶ ἐπώδυνον. Ὁ ἀσθενὴς αἰσθάνεται καύσιμον εἰς τὸ δέρμα του.

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται εἰς ἡσυχίαν ἀπόλυτον, καὶ ἐπιθέματα ψυχρὰ ἀντισηπτικὰ (πάγος κλπ.) Ἐὰν σχηματισθῇ πῦον χρειάζεται ἐγχείρησις.

ΛΕΜΦΑΓΓΕΙΩΜΑ

Ὄγκος φύσεως λεμφατικῆς.

ΛΕΜΦΑΔΕΝΙΤΙΣ

Φλόγωσις τῶν λεμφικῶν γαγγλίων* ὀξεῖα ἢ χρονία. Ἡ ***ὀξεῖα λεμφαδενῖτις*** προέρχεται συνήθως ἀπὸ πληγὴν ἢ καὶ ἁπλῆν ἀμυχὴν μέρους τοῦ δέρματος.

Ἡ ἐρεθιστικὴ οὐσία (τὸ μικρόβιον) μεταφέρεται ἀπὸ τὴν πληγὴν εἰς τὰ γάγγλια διὰ τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων. Τὰ γάγγλια πρήσκονται, μεγαλώνουν, εἶναι λίαν ἐπώδυνα, καὶ ἐὰν δὲν ληφθῇ ἔγκαιρος φροντίς, σχηματίζεται ἀπόστημα*

Εἰς τὰς ***χρονίας μορφὰς*** ὑπάρχει ἐπίσης πρήξιμον, ἀλλ' ὁ πόνος δὲν εἶναι τόσον δυνατός, ὅσον εἰς τὰς ὀξείας. Συχνάκις σκληρὰ γάγγλια παραμένουν εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος χωρὶς νὰ διαπυηθοῦν. Ἡ χρονία λεμφαδενῖτις παρατηρεῖται ἰδίως εἰς τὴν φυματίωσιν τὴν συφιλίδα, τὸν λεμφατισμόν.

Διὰ νὰ ***προλάβωμεν*** τὴν ἀδενίτιδα πρέπει νὰ προσέχωμεν καὶ τὰς μικροτέρας ἀμυχὰς τοῦ δέρματος, νὰ τὰς καθαρίζωμεν καὶ νὰ τὰς προφυλάττωμεν ἀπὸ τὴν εἴσοδον ξένων σωμάτων. Ἐὰν παρουσιασθῇ πόνος καὶ φλόγωσις, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν διαπύησιν διὰ ὑγρῶν περιτυλίξεων, κύστεως πάγου, ἰωδίου, ἐμπλάστρου, καὶ ἡσυχίας. Ὅταν ὅμως, παρὰ τὰς προσπαθείας μας, ἀναφανῇ πυρετός, κεφαλόπονος κλπ. ὀφείλομεν ἀμέσως νὰ προσκαλέσωμεν τὸν ἰατρὸν διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ σχηματισθέντος ἀποστήματος. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρονίαν μορφήν, ἡ θεραπεία θὰ εἶναι γενικὴ καὶ τοπική, καὶ θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἑκάστοτε αἰτίαν.

ΛΕΜΦΙΚΑ ΓΑΓΓΛΙΑ (*βλ. Γάγγλια*)

ΛΕΜΦΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Σύνολον ὀργάνων, τὰ ὁποῖα συντελοῦν εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ λέμφου

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ τοῦ χυλοῦ. Τοιαῦτα εἶνε τὰ γάγγλια καὶ τὰ λεμφοφόρα ἀγγεῖα.

ΛΕΜΦΟΚΥΤΤΑΡΑ

Εἶδος λευκῶν κυττάρων, ὁμοίων ἐν πολλοῖς πρὸς τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια,* Τὰ λεομφοκύτταρα εἶνε συνήθως μικρά, ἄχρωμα, διαφόρου μεγέθους καὶ σχήματος, μὲ ἕνα πυρῆνα.

ΛΕΜΦΟΣ

Ὑγρὸν ἄχρουν ἢ ὠχροπράσινον, ἐνίοτε ροδόχρουν, διαφανές. Ἔχει ὀσμὴν ἀσθενῆ, γεῦσιν ὑφάλμυρον, ἀντίδρασιν ἀλκαλικὴν καὶ εἰδικὸν βάρος 1,045. Ὁ λέμφος εἶναι πλάσμα τοῦ ἀρτηριακοῦ αἵματος τὸ ὁποῖον ὑπέστη ἀλλοίωσιν εἰς τοὺς ἱστούς, καὶ διὰ διαπηδήσεως εἰσῆλθε εἰς τὰ λεμφοφόρα ἀγγεῖα.

Κυκλοφορεῖ εἰς τὰ λεμφοφόρα ἀγγεῖα καὶ χρησιμεύει ὡς διάμεσόν τι ὑγρὸν ματαξὺ τοῦ αἵματος καὶ τῶν ἱστῶν.

ΛΕΜΦΟΦΟΡΑ ΑΓΓΕΙΑ

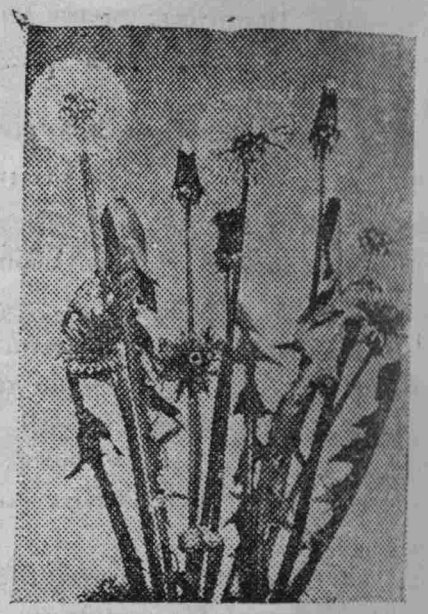
Τὰ λεμφοφόρα ἀγγεῖα φέρουν τὸν λέμφον καὶ τὸν χυλόν. Γεννῶνται ἐντὸς τῶν ἱστῶν, ἀποτελοῦν στελέχη, διέρχονται διὰ τῶν λεμφικῶν γαγγλίων καὶ σχηματίζουν τέλος δύο πλατέα κοινὰ στελέχη, τὸν ***ἐλάσσονα καὶ μείζονα θωρακικὸν πόρον***. Ἕκαστος τῶν πόρων τούτων ἐκβάλλει εἰς τὴν ***ὑποκλείδιον*** φλέβα. Αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον συγκοινωνοῦν τὰ φλεβικὰ καὶ λεμφικὰ συστήματα.

ΛΕΟΝΤΙΑΣΙΣ

Ὑπερτροφία τῶν ὀστῶν τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον λαμβάνει χαρακτῆρα λεόντιον. Τὰ αἴτια τῆς λεοντιάσεως εἶνε ἡ ἀκρομεγαλία* καὶ ἡ νόσος τοῦ Paget.

ΛΕΟΝΤΟΔΟΝ (*κ. Ἀφάκη, Ἀπάπη, Πικροφακή τ. καρὰ χηντιπά. Pissenlit, Taraxacum, dens leonis*)

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα καὶ τὰ νωπὰ φύλλα του τρώγονται ὡς σαλάτα. Θεωρεῖται ὡς διουρητικόν, τονωτικὸν καὶ ὑπακτικόν, εἰς δόσιν 1—5 γρ. ὑγροῦ ἐκχυλίσματος. Τὸ ἄνθος τοῦ λεον-

Εἰκ. 399

Λεοντόδον

τόδοτος χρησιμοποιεῖται κατὰ τῶν ἐφηλίδων.* (Βράζομεν ἐπὶ μακρὸν μίαν φοῦχτα ἀνθέων εἰς ἕν λίτρον νεροῦ περνοῦμεν τὸ ὑγρὸν ἀπὸ λεπτὴν μουσελίνην, καὶ πλύνομεν τὸ πρόσωπον πρωΐαν καὶ ἑσπέρας μὲ τὸ ἀφέψημα τοῦτο ἐπί τινας ἡμέρας.)

ΛΕΠΡΑ (*Ἐλεφαντίασις τῶν Ἑλλήνων*).

Νόσος χρονία *μολυσματική* παραγομένη ὑπὸ εἰδικοῦ μικροβίου καὶ χαρακτηριζομένη ἀπὸ ἀλλοιώσεις τοῦ δέρματος, τῶν νεύρων καὶ τῶν σπλάγχνων αἱ ὁποῖαι ἐπιφέρουν τοπικὴν ἀναισθησίαν, ἐξέλκωσιν καὶ πολυποικίλους τροφικὰς ἀλλοιώσεις. Ἡ ἀσθένεια καταλήγει σχεδὸν πάντοτε εἰς θάνατον. Ἡ λέπρα εἶνε ἰδίως ἀσθένεια τῶν τροπικῶν χωρῶν. (Ἰνδική, Κίνα κτλ). Ἐν Εὐρώπῃ παρατηρεῖται ἐν Νορβηγίᾳ, Ἰσλανδίᾳ, Ρουμανίᾳ, Τουρκίᾳ, Ἑλλάδι, Ρωσσίᾳ καὶ Ἱσπανίᾳ. Ἡ *διάρ-*

κεια τῆς λέπρας εἶνε μακρά. Αἱ *συχνόταται ἕδραι* τοῦ λεπρικοῦ ἐξονθήματος εἶνε τὸ πρόσωπον, ἰδίως ἡ ἄνωθεν τῶν ὀφρύων χώρα, ἡ ῥίς, αἱ παρειαὶ καὶ τὰ ὦτα. Τὸ τριχωτὸν τῆς κεφαλῆς οὐδέποτε προσβάλλεται ὑπὸ τῆς ἀσθενείας. Εἰς τὴν *ἀρχὴν* παρουσιάζονται κηλῖδες χρώματος ἀνοικτοῦ ἢ καὶ ἐρυθροῦ, αἱ ὁποῖαι ἐξαλείφονται

Εἰκ. 400

Λέπρα ὑπερτροφικὴ

(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Σαρ. Παππαδοπούλου, Κων)πολις*)

ἐπανέρχονται, μεγαλώνουν, γίνονται φαιαί.

Βραδύτερον ἀναπτύσσονται ὀγκώματα σκληρά, μεγέθους πιζελίου ἢ κουκκιῶν, χρώματος ἐρυθροῦ, στρογγύλα ἢ ὠοειδῆ, τὰ ὁποῖα μεγαλώνουν, συγχωνεύονται, ἐξελκοῦνται, καὶ ἐπιφέρουν οἰκτρὰν παραμόρφωσιν τοῦ προσώπου. Τὸ δέρμα τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφρύων ὀγκοῦται εἰς παχείας καὶ συμπαγεῖς πτυχὰς καὶ ἐπικρέμανται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Τὰ σαρκώδη μόρια τῆς ρινὸς εὐρύνονται, αἱ παρειαὶ παχύνονται, τὰ χείλη διογκοῦνται καὶ προέχουν, τὰ πτερύγια τῶν ὤτων κρέμωνται.

Ἡ ὄψις, πρησμένη, ἀμαυρή, ρυτιδωμένη, εἶνε ἀποτροπαία. Ἡ *θεραπεία* τῆς ἀσθενείας δὲν ἔδωσεν μεγάλα ἀποτελέσματα.

Ἡ λέπρα εἶνε μεταδοτική. Ὁ λεπρὸς εἶναι *πηγὴ κινδύνου*. Ἐπιβάλλεται ἡ τελεία *ἀπομόνωσις* τῶν ὑφισταμένων λεπρῶν, εἰς εἰδικὰ λεπροκομεῖα. Δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς λεπροὺς νὰ περιφέρωνται εἰς τὰς ὁδούς, ὅπως δυστυχῶς συμβαίνει εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἀνατολῆς, νὰ πωλοῦν ἐμπορεύματα ἢ ἐνδύματα, νὰ ὑπηρετοῦν ὡς ὑπηρέται καὶ νὰ συχνάζουν εἰς πανηγύρεις καὶ δημοσίους τόπους.

ΛΕΠΤΟΘΡΙΞ

Εἶδος βακτηρίου εἰς μικρὰ νηματία. Ὑπάρχουν πολλὰ εἴδη τοῦ βακτηρίου τούτου. Ὁ συνηθέστερος εἶνε ὁ λεπτόθριξ τοῦ στόματος, ἀπαντῶν εἰς μεγάλην ποσότητα ἐπὶ τῆς γλώσσης, καὶ τὰ μεταξὺ τῶν ὀδόντων μαζευομένας οὐσίας. Ὁ λεπτόθριξ ἀποτελεῖ ἓν ἀπὸ τὰ αἴτια τῆς τερηδόνος τῶν ὀδόντων.*

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΟΝ (*κ. Φουντοῦκι*)

Καρπὸς θρεπτικός, ἀλλ' ἀρκετὰ δύσπεπτος. (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*)

ΛΕΥΚΑΚΑΝΘΑ (*Aubepine*)

Τὸ βάμμα τῶν σπερμάτων καὶ τῶν καρπῶν τῆς λευκακάνθης χρησιμοποιεῖται ὡς τονωτικὸν τῆς καρδίας.

ΛΕΥΚΗ (*Λευκόχροια, Vitiligo*).

Δερματικὴ νόσος ἀγνώστου αἰτίας ἀναπτυσσομένη βραδέως καὶ γενικευομένη, ἰδίως εἰς νέους. Χαρακτηρίζεται διὰ καλῶς περιωρισμένων λευκῶν κηλίδων, διαφόρου μεγέθους, χωρισμένων διὰ ζώνης βαθέος χρώματος. Αἱ κηλίδες εἶναι συνήθως στρογγυλαὶ κάποτε δὲ ἀτάκτου σχήματος, συμμετρικαὶ ἢ ὄχι, μικραὶ ἢ μεγάλαι. Παρουσιάζονται εἰς τὸ πρόσωπον, τὸν λαιμὸν καὶ τὸ στῆθος.

Ἡ τελεία θεραπεία σπανίως ἐπιτυγχάνεται, ἐν τούτοις μερικὰ ἐξωτερικὰ φάρμακα ὡς ἄχνη ὑδραργύρου (sublimé)

SISMANOGLIO MEGARO

ἰώδιον καὶ ἡ ἠλεκτροθεραπεία δίδουν ἐνίοτε καλὰ ἀποτελέσματα.

ΛΕΥΚΗ (*Αἴγειρος, Peuplier*).

Ὁ φλοιὸς τῆς μαύρης λεύκης περιέχει λευκίνην. Οἱ ὄζοι της ἐπιμήκεις, αἰχμηροί, πρασινοκίτρινοι, περιέχουν οὐσίαν ρητινώδη λίαν ὀσμηράν, καὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ unguentum Pepuleum, ἀλοιφῆς καταπραϋντικῆς τῶν αἱμορροΐδων.

ΛΕΥΚΙΝΗ

Οὐσία ὀργανικὴ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἥπατος αὐξανομένη εἰς νόσους τινάς.

ΛΕΥΚΟΔΕΝΔΡΟΝ (*βλ. Καγιεπούτ*).

ΛΕΥΚΟΚΥΤΤΑΡΑ

Τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια* τοῦ αἵματος.

ΛΕΥΚΟΚΥΤΤΩΣΙΣ

Αὔξησις παροδικὴ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λευκῶν αἱμοσφαιρίων, παρατηρουμένη κατὰ τὴν διάρκειαν διαφόρων ἀσθενειῶν.

ΛΕΥΚΟΡΟΙΑ (*κ. Τρέξιμο*),.

Ἔκκρισις ὑπερβολικὴ ὑγροῦ βλεννώδους διαφανοῦς, ἀναλόγου πρὸς τὸ ἀσπράδι τοῦ ᾠοῦ, ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός. Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὰ πυώδη, κίτρινα, ἢ πρασινωπὰ τρεξίματα, τὰ ὁποῖα συνοδεύονται ἀπὸ πόνους, καῦσιν, καὶ φαγοῦραν καὶ ὀφείλονται εἰς ὀξεῖας ἢ χρονίας ἀσθενείας τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός. Παρατηρεῖται εἰς νεάνιδας χοιραδικὰς καὶ χλωρωτικάς.

Ἡ ***θεραπεία*** πρέπει νὰ εἶναι μᾶλλον γενικὴ πρὸς τόνωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ. Τοπικῶς ἐπιβάλλεται καθαριότης.

ΛΕΥΚΟΣ ΟΓΚΟΣ

Εἶδος φυματιώσεως* ἀρθρικῆς, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπὸ μεγάλην ἐξόγκωσιν τῆς ἀρθρώσεως. Παρατηρεῖται ἰδίως εἰς τὰς ἀρθρώσεις τοῦ γόνατος*, τοῦ ἰσχίου, τοῦ ὤμου, τοῦ ἀγκῶνος. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀσθενείας εἶναι συνήθως βραδεῖα μὲ πόνον ὑπόκωφον κατὰ τὴν ἄρθρωσιν. Βραδύτερον πρήσκεται ἡ ἄρθρωσις, τὸ δέρμα γίνεται λευκὸν καὶ γιαλιστερόν. Ὡς ἀφορμὴ συντελεῖ ὁ τραυματισμός.

Ἡ ἀσθένεια αὕτη δύναται νὰ ἰαθῇ κατόπιν μακρᾶς ἡσυχίας καὶ θεραπείας. Συνήθως ἀφίνει ἀγκύλωσιν* τῆς ἀρθρώσεως.

ΛΕΥΚΩΜΑ

Χημικὴ οὐσία, ἀνήκουσα εἰς τὰς Πρωτεΐνας. Εὑρίσκεται εἰς τὸ αἷμα, τὸν λέμφον καὶ εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς χυμοὺς τοῦ σώματος. Πήγνυται εἰς 55—75ο Ε. Τὸ λεύκωμα ἑνούμενον μὲ μεταλλικὰ ἅλατα (χαλκός, ὑδράργυρος), ὀξέα, καὶ ἀλκάλια, σχηματίζει οὐσίας, ὄχι δηλητηριώδεις. Διὰ τὴν τελευταίαν του ταύτην ἰδιότητα τὸ λεύκωμα χρησιμοποιεῖται ὡς ἀντίδοτον εἰς δηλητηριάσεις ἀπὸ μεταλλικὰ ἅλατα, ὀξέα καὶ ἀλκάλια. Τό λεύκωμα δὲν εἶναι πάντοτε τὸ αὐτό.

Τὸ λεύκωμα λ. χ. τῶν ὠῶν τῆς ὄρνιθος ἔχει ἄλλην ὄψιν καὶ ἄλλην γεῦσιν ἀπὸ τοῦ τῆς χηνός, τὸ κρέας τοῦ χοίρου εἶναι διάφορον τοῦ τοῦ προβάτου, ὁ μῦς διάφορος τοῦ ἐγκεφάλου, τὸ λεύκωμα τῶν ζώων διάφορον τοῦ τῶν φυτῶν. Ἐν τούτοις ὁ ὀργανισμὸς ἀφομοιοῖ ὅλα τὰ διάφορα εἴδη λευκώματος. Ἡ χημεία παρ' ὅλας της τὰς προόδους δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν διαφορικὴν ἐξέτασιν τοῦ λευκώματος.

Τὸ ἐπέτυχεν ὅμως ἡ βιολογία ἥτις διὰ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ Uhlenhuth εἶναι σήμερον εἰς θέσιν νὰ καθορίσῃ τὴν φύσιν, τὸ εἶδος καὶ τὴν προέλευσιν τοῦ λευκώματος ὡς ἑξῆς: δι' ἐνέσεων εἰς ζῶον λ. χ. κόνικλον, κατ' ἀρχὰς εἰς μικρὰν ποσότητα, ἀργότερον καὶ βαθμηδὸν εἰς μεγαλειτέραν καὶ κατὰ μεγαλείτερα διαστήματα, ὀρροῦ αἵματος ἄλλου τινὸς ζῴου, ἀποκτῶμεν ἀπὸ τὸν κόνικλον ὀρρὸν ὅστις ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ δίδῃ καταστάλαγμα ἢ θόλωσιν εἰς τὸν ὀρρὸν τοῦ ζῴου τούτου καὶ μόνον τούτου.

Ὅταν λοιπὸν θέσωμεν εἰς ὑγρόν, τὸ ὁποῖον ὑποπτευόμεθα ὅτι εἶναι ὀρρὸς αἵματος ἀνθρώπου, ὀλίγον ὑγρὸν κο-

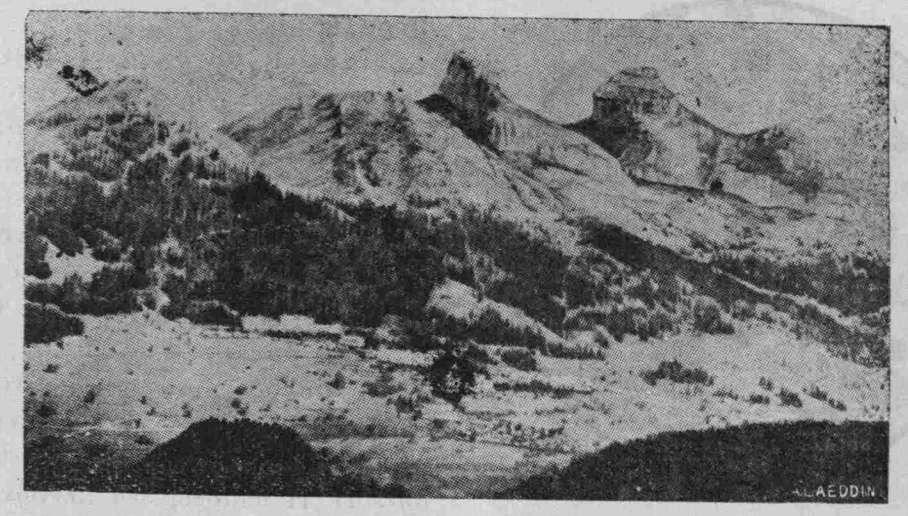
νίκλου, ἀφαιρεθέντα κατόπιν προπαρασκευῆς μὲ ὀρρὸν ἀνθρώπου, τότε σχηματίζει τοῦτο ἐὰν ἡ ὑποψία ἦτο δικαία, ἕνα καταστάλαγμα.

Ἡ ἀντίδρασις αὕτη εἶναι τόσον λεπτὴ καὶ εὐαίσθητος, ὥστε αἷμα ἢ ὄργανα ἀνθρώπου ὕστερον ἀπὸ πολλὰ ἔτη δύνανται νὰ ἀποδειχθοῦν ὅτι εἶναι ἀνθρώπινα καὶ νὰ ἀναγνωρισθοῦν. Ἡ σπουδαιότης τῆς μεθόδου εἶναι καταφανὴς τόσον διὰ τὴν ἰατροδικαστικήν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐξέτασιν διαφόρων τροφίμων πρὸς ἀνακάλυψιν λ. χ. ἐὰν ἕνα κρέας εἶναι ἀπὸ πρόβατον, ἄλογον ἢ σκύλλον.

ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑ

Κατάστασις κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ λεύκωμα ἀντὶ νὰ μετατραπῇ ὑπό τῶν πεπτικῶν ὑγρῶν, ἀπεκκρίνεται ὅπως εἶναι μὲ τὰ οὖρα. Ἡ λευκωματουρία παρατηρεῖται εἰς διαφόρους ἀσθενείας τῶν νεφρῶν(***διαρκής***), εἰς μολυσματικὰς ἀσθενείας, δηλητηριάσεις παθήσεις τῆς καρδίας, στομάχου,καὶ θρέψεως(***παροδική***).

Ἡ λευκωματουρία δὲν εἶναι πάντοτε νοσηρά, παρουσιαζομένη ἐνίοτε εἰς ὑπερκοπώσεις, διαταραχὰς πέψεως, ὀρθοστασίαν. Τὰ ***συμπτώματα*** τῆς λευκωματουρίας εἶνε οἴδημα τῶν ποδῶν, τῶν βλεφάρων, κεφαλόπονοι, ἐπιστάξεις, ζάλαι, παλμοί. Ἡ ***θεραπεία*** εἶνε ἀνάλογος τῆς αἰτίας ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ λευκωματουρία προέρχεται (Βλ.*Νεφρῖτις*). Διὰ τὴν ἐξέτασιν λευκώματος εἰς τὰ οὖρα (βλ. *Οὖρα*).

Εἰκ. 401

Λευσίν

ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΧΟΙ ΟΥΣΙΑΙ

Περιλαμβάνουσι διαφόρους τάξεις ὡς τὸ κυρίως λεύκωμα, τὴν γλοβουλίνην, (σφαιρίνην), ἰνίνην κλπ. Ἔχουν σύνθεσιν ἀνάλογον πρὸς τὸ λεύκωμα τοῦ ᾠοῦ, καὶ εὑρίσκονται εἰς ἄφθονον ποσότητα εἰς τοὺς ἱστοὺς τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. Ὅλαι περιέχουν ὀξυγόνον, ὑδρογόνον, ἄζωτον, ἄνθρακα καὶ θεῖον. Τινὲς περιέχουν καὶ ἄλλας μεταλλικὰς οὐσίας ὡς σίδηρον καὶ φώσφορον. (βλ *Τροφαί*).

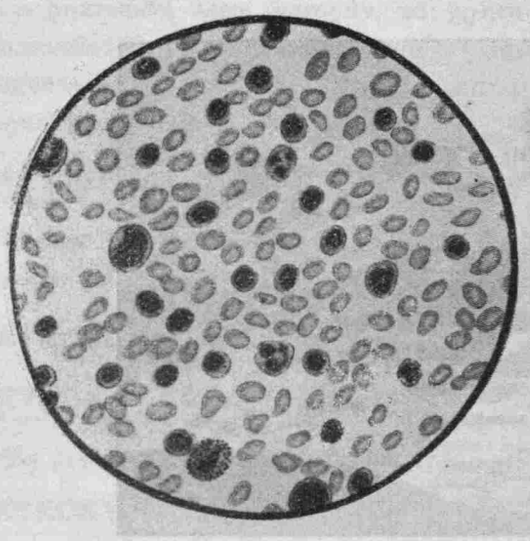
ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΧΟΝ ΥΔΩΡ

Ὕδωρ διδόμενον κατὰ ἡμίωρα διαστήματα καὶ κατὰ κ. σ. εἰς τὴν εὐκοιλιότητα, καὶ τὰς δηλητηριάσεις μὲ χαλκόν, ὑδράργυρον κλπ. Παρασκευάζεται ὡς ἑξῆς: Κτυποῦμεν ἐλαφρὰ ἕνα ἀσπράδι αὐγοῦ, χωρὶς νὰ τὸ κάμωμεν νὰ ἀφρίσῃ, καὶ προσθέτωμεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἕως ἕνα ποτῆρι νερὸ καὶ ὀλίγην σάκχαριν.

SISMANOGLIO MEGARO

ΛΕΥΣΙΝ (*Leusin*).

Κλίματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ, εἰς ὕψος 1450 μ. μὲ ἄφθονον ἥλιον τὸν χειμῶνα, περιώνυμος διὰ τὰ φθισιατρεῖα του. (Εἰκ. 401).

Εἰκ. 402

Αἷμα εἰς λευχαιμίαν λεμφατικήν.

ΛΕΥΧΑΙΜΙΑ

Ἀσθένεια τοῦ αἵματος κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια ἐλαττοῦνται καὶ τὰ λευκὰ εἶναι ηὐξημένα.

Τὰ **αἴτια** εἶναι: ἀσθένεια τῶν αἱμοπαραγωγῶν ὀργάνων (σπληνός, μυελοῦ ὀστῶν, λεμφατικῶν ἀδένων). Ἡ Λευχαιμία χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἐξόγκωσιν τοῦ σπληνός, τῶν ἀδένων, ὠχρότητα, δύσπνοιαν, ἐξάντλησιν, αἱμορραγίας.

Εἶναι συχνωτέρα εἰς τοὺς ἄνδρας.

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται εἰς τροφὴν τονωτικήν, ἡσυχίαν, διαμονὴν εἰς καθαρὸν ἀέρα. Ἔσωθεν ὠφελεῖ ὁ σίδηρος καὶ τὸ ἀρσενικόν. Ἡ διὰ τῶν ἀκτίνων Ροέντκεν θεραπεία ἔδωσε τελευταίως ἐνθαρρυντικὰ ἀποτελέσματα. (βλ. *Ψευδολευχαιμία*). (Εἰκ. 402)

ΛΕΧΩ

Ἡ ὑγιὴς λεχὼ πρέπει νὰ μείνῃ τοὐλάχιστον 9 ἡμέρας κλινήρης. Κατὰ τὰς πρώτας 3 ἡμέρας θὰ μένῃ πλαγιασμένη. Ἀργότερα θὰ κάθηται εἰς τὴν κλίνην της. Ὅταν ἀρχίσῃ νὰ ἐγείρηται, θὰ σηκώνεται βαθμιαίως. Μετὰ 20 μόνον ἡμέρας ἀπὸ τὸν τοκετόν, δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας της. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς λοχείας κάθε ψυχικὴ διατάραξις θὰ ἀποφεύγεται.

Αἱ ἐπισκέψεις ἀπαγορεύονται. Ἡ θερμ. καὶ ὁ σφυγμός της θὰ μετρῶνται τακτικὰ καὶ θὰ γράφονται ἐπὶ πίνακος. Εἶνε καλὸν σημεῖον, ὅταν ὁ σφυγμὸς εἶναι βραδὺς (60 εἰς τὸ λεπτόν) καὶ ἐπὶ τοῦ δέρματος ὑπάρχει ἐλαφρὸς ἱδρώς.

Ἐὰν τοὐναντίον παρουσιασθῇ πυρετὸς (38ο) πονοκέφαλος καὶ ρίγη, ὁ δὲ σφυγμὸς γίνεται ταχύτερος, θὰ εἰδοποιεῖται ***ἀμέσως*** ὁ ἰατρός.

Τὰ ἀσπρόρρουχα, καὶ ἐν ἀνάγκῃ τὰ σινδόνια θὰ ἀλλάζωνται καθημερινῶς, χωρὶς νὰ κουράζεται ἡ λεχώ. (βλ. *Νοσηλεία*) Ἡ ὕπαρξις δύο κλινῶν εἶνε ἀξιοσύστατος. Ἐπιβάλλεται μεγάλη προσοχὴ εἰς τὰ ρεύματα, διότι ἡ λεχὼ εἶνε πολὺ εὐαίσθητος καὶ κρυολογεῖ εὐκόλως. Ἡ κλίνη θὰ προφυλάσσεται ἀπὸ ἀκαθαρσίας μὲ μέγα ἀδιάβροχον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ τίθεται καθαρὸν πανί.

Πρὶν νὰ ἀλλάξωμεν πρωΐαν καὶ ἑσπέρας τὸ πανί, θὰ πλύνωμεν ἐπιμελῶς τὰ ἐξωτερικὰ γεννητικὰ ὄργανα μὲ βρασμένον νερὸ καὶ βάμβακα καθαρόν.

Ἡ περιθάλπουσα τὴν λεχὼ δὲν θὰ τὴν ἐγγίζῃ παρὰ ἀφοῦ πλύνει τὰ χέρια της ἐπὶ 5 λεπτὰ μὲ σάπωνα, βούρτσαν καὶ ζεστὸ νερὸ καθαρίσῃ τοὺς ὄνυχάς της καὶ τέλος τρίψῃ τὰ χέρια της μὲ οἰνόπνευμα. Ἡ περιποιουμένη τὴν λεχὼ δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς τὰ χέρια της πληγάς, φλογώσεις κλπ. Ἐπίσης τὰ ἀκάθαρτα ἀσπρόρρουχα τῆς λεχοῦς δὲν θὰ πλύνωνται ἀπὸ τὴν περιθάλπουσαν.

Ἡ τροφὴ τῆς λεχοῦς κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας θὰ εἶναι πολὺ ἐλαφρά. Τὴν πρώτην ἑβδομάδα δίδωμεν γάλα, ριζόγαλο, σούπες, αὐγὰ κλπ. Τὴν δευτέραν ἑβδομάδα χόρτα, ὀπωρικά. Μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν θὰ φροντίσωμεν διὰ κένωσιν διὰ κλύσματος ἢ ριτσινολάδου.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐν τῇ κλίνῃ καὶ ὅταν ἡ λεχὼ σηκωθῇ θὰ φορῇ ζώνην. (βλ. *Λόχια, Ἐπιλόχειος πυρετός*).

ΛΗΘΑΡΓΟΣ

Ὕπνος συνεχὴς, πολὺ βαθύς, κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ μέλη εἶνε ἀδρανῆ καὶ πλαδαρά. Ὑπάρχει τελεία ἀναισθησία καὶ ἐξαφάνισις τῆς διανοίας. Παρατηροῦνται εἰς νόσους τοῦ ἐγκεφάλου, δηλητηριάσεις κλπ. Ὅταν διαρκεῖ πολύ, πρέπει νὰ λαμβάνηται φροντὶς διὰ τὴν θρέψιν. (βλ. *Ἐγκεφαλῖτις Ληθαργική*).

ΛΗΜΗ (*βλ. Βλεφαραδενῖτις*).

ΛΙΒΑΝΟΝ (*Oliban, Encens*).

Ρητίνη τὴν ὁποίαν παράγουν πολλὰ δένδρα τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἀραβίας. Χρησιμοποιεῖται ὡς ἄρωμα καὶ διὰ τὴν παρασκευὴν τῆς Θηριακῆς, τοῦ βαλσάμου Fioraventi καὶ διαφόρων ἐμπλάστρων.

Εἰκ. 403

Λιβανωτίς

ΛΙΒΑΝΩΤΙΣ (*κ. Δενδρολίβανον Romarin*)

Τὸ ἔγχυμα τῶν φύλλων εἰς δόσιν 1% καὶ τὸ αἰθέριον ἔλαιον τῆς λιβανωτίδος εἰς δόσιν 5 σταγόνων χρησιμοποιοῦνται ὡς στομαχικά. (Εἰκ. 403)

ΛΙΒΕΡΚΥΝΙΑΝΟΙ ΑΔΕΝΕΣ (*βλ. Ἔντερον*)

ΛΙΒΙΘΟΧΟΡΤΟ (*βλ. Ἀψίνθιον*)

ΛΙΒΥΣΤΙΚΟΝ (*βλ. Λεβιστικόν*)

ΛΙΕΒΙΓ ΚΟΝΙΣ (*βλ. Ἄρτος*)

ΛΙΘΙΑΣΙΣ

Σχηματισμὸς μικρῶνλιθωδῶν συγκριμάτων εἰς σημεῖόν τι τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς χολαγωγούς, τὰς νεφρικὰς ὁδούς, καὶ σπανιώτερον εἰς τὰ ἔντερα. (βλ. *Χολολιθίασις, Νεφρολιθίασις*)

ΛΙΘΙΝΗ (*Lithine*)

Ὀξείδιον τοῦ Λιθίου, λευκόν, ἄνευ ὀσμῆς. Ἡ λιθίνη ἀπαντᾷ εἰς διάφορα μεταλλικὰ ὕδατα. Ἐκ τῶν ἁλάτων της, πολλὰ χρησιμοποιοῦνται κατὰ τῆς λιθιάσεως καὶ τῆς ποδάγρας. Τὰ κυριώτερα εἶνε:

Ἡ ***Ἀνθρακ.λιθίνη***	0,10—0,50	τὴν ἡμέραν
Ἡ ***Βενζοϊκὴ***	» 0,20—1,50	»
Ἡ ***Κιτρικὴ***	» 0,10—0,50	»
Ἡ ***Ἰτεϋλικὴ***	0,50—2,0	»

ΛΙΘΟΞΟΟΙ

Πετράδες καὶ Μαρμαράδες πληρώνουν μεγάλον φόρον εἰς τὰς παθήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν φθίσιν, ὀφείλεται δὲ τοῦτο εἰς τὴν λεπτοτάτην κόνιν τὴν ὁποίαν εἰσπνέουν. Ὅλοι σχεδὸν πάσχουν ἀπὸ χρονίους κατάρρους, λάρυγγος καὶ φάρυγγος, 20 % ἀσθενοῦν ἀπὸ φθίσιν τῶν πνευμόνων καὶ 18 % ἀπὸ λοιπὰς ἀσθενείας τῶν πνευμόνων. Ἀπὸ τοὺς 100 οἱ 86 ἀποθνήσκουν συνεπείᾳ παθήσεων τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ 55 ἀπὸ φθίσιν. Διὰ τὴν ***προφύλαξιν*** (βλ. *Ἐπαγγέλματα, Κονιορτός*)

ΛΙΘΟΠΑΙΔΙΟΝ (*βλ. Ἐξωμήτριος κύησις*)

ΛΙΘΟΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις κατὰ τὴν ὁποίαν διανοί-

γεται ἡ οὐροδόχος κύστις καὶ ἀφαιροῦνται οἱ ὑπάρχοντες λίθοι.

ΛΙΘΟΤΡΙΨΙΑ

Ἐγχείρησις συνισταμένη εἰς τὸν ἐντὸς τῆς κύστεως θρυμματισμὸν λίθων, δι' εἰδικῶν ἐγχαλείων.

ΛΙΚΝΟΝ (*βλ. Βρέφος, Ἀγωγή, Κλίνη*)

ΛΙΜΟΚΤΟΝΙΑ (*βλ. Πεῖνα, Θάνατος, Θρέψις, Ἄσιτία*)

ΛΙΝΑΡΟΣΠΟΡΟΣ (*βλ. Λῖνον*)

ΛΙΝΕΛΑΙΟΝ

Ἐξάγεται δι' ἐκπιέσεως ἐκ τοῦ λιναροσπόρου, καὶ χρησιμοποιεῖται πρὸς παρασκευὴν ἀλοιφῶν, κηρίων κλπ.

ΛΙΝΟΖΩΣΤΙΣ (*Mercuriale*)

Τὸ ἀφέψημα τῶν φύλλων τῆς λινοζωστίδος (3 %) εἶνε ἐλαφρῶς καθαρτικὸν καὶ διουρητικόν. Τὸ μέλι της χρησιμοποιεῖται διὰ κλύσματα καθαρτικὰ (30—50 γρ. εἰς 500 γρ. ὕδατος)

Εἰκ. 404

Λινόζωστις

ΛΙΝΟΛΕΟΝ *Linoleum* (*βλ. Κατοικία*)

ΛΙΝΟΝ (*κ. Λινάρι*).

Ὁ σπόρος τοῦ λίνου περιέχει ἄλευρον λίαν γλοιῶδες. Χρησιμοποιεῖται ἔσωθεν ὡς ἐλαφρὸν καθάρσιον. (Χύνομεν 1 κ.σ. λιναροσπόρου εἰς ποτήριον ὕδατος ἁπλοῦ. Ἀφίνομεν νὰ διαβραχῇ ἐπὶ 10 τουλάχιστον λεπτά, καὶ πίνωμεν τὸ ὕδωρ καὶ τὸν σπόρον, πρὸ τοῦ ὕπνου. Ἐὰν ἡ δυσκοιλιότης εἶναι ἐπίμονος, λαμβάνομεν 1 κ. σ. ἀκόμη τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ ἑσπέρας.).

Εἰκ. 405

Λῖνον

Ὁ λιναρόσπορος χρησιμοποιεῖται διὰ παρασκευὴν καταπλασμάτων. Πρέπει νὰ χρησιμοποιήσωμεν λιναρόσπορον φρεσκοκοπανισμένον, διότι τὸ παλαιὸν ξυνίζει, καὶ προκαλεῖ ἐξάνθημα. Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους θὰ ἔχομεν πρόχειρον λιναρόσπορον καὶ ὄχι κόνιν, καὶ θὰ ἀλέθωμεν διὰ μύλου ἢ θὰ τὸν κοπανίζωμεν, ὅταν πρόκειται νὰ κάμωμεν τὸ κατάπλασμα*.

ΛΙΝΟΣΠΑΡΤΟΝ (*βλ. Σπαρτίον*).

ΛΙΠΑΝΙΝΗ

Οὐσία εὔγευστος, χημικῶς ὁμοία πρὸς τὸ μουρονόλαδο.

ΛΙΠΒΕΡΔΑ (*Liebwerda*).

Πηγαὶ σιδηροῦχοι (Βοημία) εἰς ὕψος 1400 μ. ὑ. ἐ. θ. ***Κατάλληλοι*** διὰ ἀναιμίας καὶ γυναικεία νοσήματα.

ΛΙΠΕΝΣΤΑΙΝ (*Liebenstein*).

Πηγαὶ σιδηροῦχοι (Σαξωνία) ***κατάλληλοι*** πρὸς ἀναιμίαν παὶ νευρικὰ νυσήματα. Ὕψος 312 μ. ὑ. ἐ. θ.

Ἐποχὴ: (Ἰούνιος-Σεπτέμβριος).

ΛΙΠΕΝΤΖΕΛ (*Liebenzell*).

Θερμαὶ ἀκρατοπηγαί, 23ο-27ο ἐν Βυρτεμβέργῃ, ***κατάλληλοι*** διὰ ρευματισμούς. Ὕψος 334 μ. ὑ. ἐ. θ.

Ἐποχὴ (15 Μαΐου —15 Ὀκτωβρίου).

ΛΙΠΗ

Οὐσίαι ὀργανικαὶ ἀποτελούμεναι ἀπὸ ***ὑδρογόνον, ἄνθρακα*** καὶ ***ὀξυγόνον***, εὑρισκόμεναι εἰς τὰ ζῷα (βούτυρον, λαρδί, ἔλαιον) καὶ εἰς τὰ φυτά, κυρίως εἰς καρπούς τινας (καρίδια, ἐλαῖαι).

Τὰ λίπη τήκονται κάτω τῶν 100ο, ἀποσυντίθενται δὲ πέραν τῶν 300ο. Ἐνίοτε δὲ κρυσταλλοῦνται εἰς τὸ ψῦχος. Εἶναι ἐλαφρότερα τοῦ ὕδατος καὶ διαλύονται εἰς αἰθέρα καὶ βενζίνην. Εἰς νωπὴν καὶ καθαρὰν κατάστασιν εἶναι ἄνευ ὀσμῆς καὶ γεύσεως, εἰς τὸν ἀέρα δὲ ταγγίζουν. Εἰς συνήθη θερμ. τὰ λίπη εἶναι ἢ στερεὰ ἢ ρευστὰ καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν σύστασίν των, διότι χημικῶς τὸ λίπος εἶναι ἕνωσις γλυκερίνης μὲ λιπαρὸν ὀξύ. Καὶ ἐὰν μὲν κυριαρχῇ ὡς λιπαρὸν ὀξὺ τὸ ἐλαϊκὸν ὀξὺ εἶναι ρευστά, ἐὰν δὲ ἄλλα λιπαρὰ ὀξέα καὶ ὡς τοιαῦτα τὰ κυριώτερα εἶναι τὸ στεατικὸν καὶ τὸ φοινικικὸν ὀξύ, τότε εἶναι στερεά, ὅσον δὲ περισσότερον στεατικὸν ὀξὺ ὑπάρχει τόσον τόσον στερεώτερα εἶναι.

Τὸ ***ρευστὰ λίπη*** εἶναι τὰ λεγόμενα ***λιπαρὰ ἔλαια****

Τὰ λίπη ἔχουν σπουδαίαν σημασίαν διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' ἑνὸς ὡς τροφή, ἀφ' ἑτέρου ὡς προστατευτικὸν σῶμα.

Ὡς ***τροφὴ*** τὸ λίπος εἶναι ἡ κυριωτέρα πηγὴ τῆς ζωϊκῆς θερμότητος. Χωνεύεται ὄχι εἰς τὸν στόμαχον, ἀλλὰ εἰς τὰ ἔντερα, ὅπου καὶ ἀποσυντίθεται, ἀνασυνίσταται δὲ εἰς τὸ τοίχωμα τῶν ἐντέρων καὶ διὰ τῶν λευκοκυττάρων καὶ λεμφατικῶν ἀγωγῶν φθάνει εἰς τὸ αἷμα. (βλ. *Τροφαί, Θρέψις, Σίτισις, Πέψις*).

Μεγάλη ποσότης λίπους περικλείει ὅμως τὰς λευκωματούχους καὶ ὑδατανθρακούχους τροφὰς καὶ παρακωλύουσα τὴν εἰς αὐτὰ εἴσοδον τῶν πεπτικῶν χυμῶν, ἐμποδίζει αὐτὴν τὴν πέψιν.

Εἰς πολλοὺς τὰ λίπη φέρουν διάρροιαν. Γενικῶς εἶναι ***δύσπεπτα***. Οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἀναρρωννύοντες καὶ ἰδίως οἱ δυσπεπτικοὶ πρέπει νὰ ἀπέχουν ἀπὸ λιπαρὰς οὐσίας.

Ὅταν μαζὺ μὲ ἀρκετὴν ποσότητα ἀζωτούχων τροφῶν εἰσάγωμεν καὶ πολὺ λίπος, τοῦτο κατατίθεται ἰδίως εἰς μέρη ὅπου ἐκ φύσεως ὁ ὀργανισμὸς ἔχει λίπος (βλ. *Παχυσαρκία*).

Τὸ λίπος ὡς κακὸς ὁδρηγὸς τῆς θερμότητος ***προστατεύει*** τὸ σῶμα ἀπὸ κρῦον καὶ ἀπὸ μηχανικὰς ἐπιδράσεις, διὰ τοῦ λιπώδους στρώματος τοῦ δέρματος*, τὸ ὁποῖον ἔχει συνήθως πάχος 4—9 χλμ. εἰς τοὺς παχεῖς δὲ 2—3 ἑκμ.

ΛΙΠΟΘΥΜΙΑ

Ἀπώλεια αἰφνιδία καὶ στιγμιαία τῆς κινήσεως μὲ θόλωσιν τῶν λειτουργιῶν τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς συναισθήσεως. Ἡ λιποθυμία δύναται νὰ εἶναι ἐλαφρὰ ἢ βαθεῖα. Κατὰ τὴν λιποθυμίαν, ἡ κυκλοφορία καὶ ἡ ἀναπνοὴ ἐργάζονται, ὁ πάσχων χλωμιάζει, κλωνίζεται καὶ πίπτει. Τὰ αἴτια τῆς λιποθυμίας εἶναι αἱμορραγία ἄφθονος, ἀναιμία, ἀσθένειαι τῆς καρδίας, συγκίνησις αἰφνιδία, στομαχικὴ διατάραξις κλπ. κλπ.

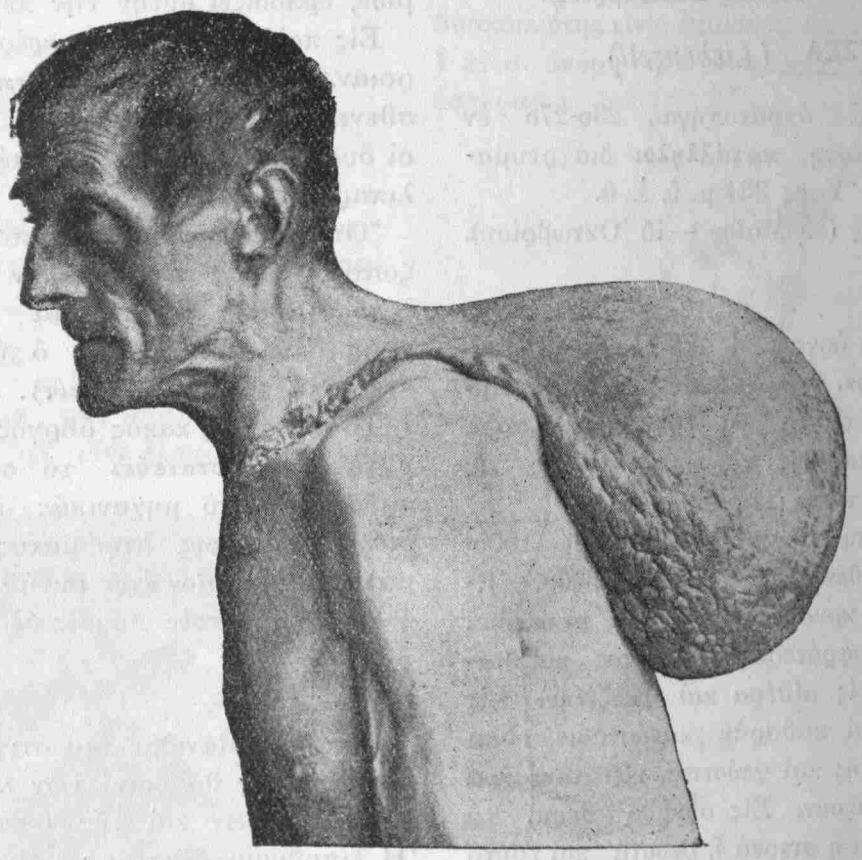
Εἰς ***λιποθυμίας***, θὰ κρατήσωμεν τὸν ἀσθενῆ διὰ νὰ μὴ κτυπήσῃ κατὰ τὴν πτῶσιν, θὰ τὸν κατακλίνωμεν ἀμέσως, ἔστω καὶ ἐπὶ τοῦ δαπέδου μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, θὰ ξεκουμβόσωμεν τὰ ἐνδύματά του, θὰ τρίψωμεν τοὺς κροτάφους μὲ ξύδι, σπίρτο ἢ κολώνια, καὶ θὰ χύσωμεν νερὸ κρύο εἰς τὸ πρόσωπον. Ἡ ὄσφρησις ξυδιοῦ ἢ ἀμμωνίας ἢ ἀγγλικοῦ ἅλατος ὠφελεῖ πολύ.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐπίσης συνιστῶνται σιναπισμοὶ εἰς τὰς κνήμας καί φιάλαι θερμοῦ ὕδατος εἰς τοὺς πόδας. (βλ. *Συγκοπή, Ζάλη*)

ΛΙΠΟΥΡΙΑ

Σύμπτωμα παθήσεων ἥπατος, παγκρέατος, νεφρῶν ἢ καὶ δηλητηριάσεων κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ οὖρον ἐμπεριέχει λίποςκαὶ ἔχει χρῶμα λευκόν.

Εἰκ. 406

Λίπωμα

ΛΙΠΩΜΑ

Ὄγκος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μεγάλος, ἀποτελούμενος ἀπὸ λίπος. Εἶνε συνήθως στρογγύλος. Δὲν φέρει πόνους καὶ εἶνε ἀκίνδυνος. Ἰᾶται δι' ἐγχειρήσεως. (Εἰκ. 406 καὶ 407)

ΛΙΠΠΙΚ (*Lippik*) (*Οὐγγαρία*)

Ἡ μόνη ἐν Εὐρώπῃ θερμοπηγή, ἡ ὁποία περιέχει ἰώδιον (Θ. 31ο — 64ο) Εἶνε κατάλληλος διὰ συφιλίδα, δερματικὰς νόσους.

ΛΙΠΣΠΡΙΝΚΕ (*Lippspringe*)

Πηγαὶ θειοῦχοι,καὶ ἀσβεστοῦχοιἐν Βεστφαλλίᾳ. Ὕψος 138 μ. ὑ. ἐ. θ. ***Ἐποχή:*** (1 Μαΐου—Ὀκτωβρίου).

Τὸ ὕδωρ τῆς Arminiusquelle περιέχει 0,4 διτανθρακικὸν ἀσβέστιον καὶ μαγνησίαν, 0,7 γύψον, 0,8 θειϊκὸν νάτριον ἔχει δὲ θερμ. 21,2οΕ.

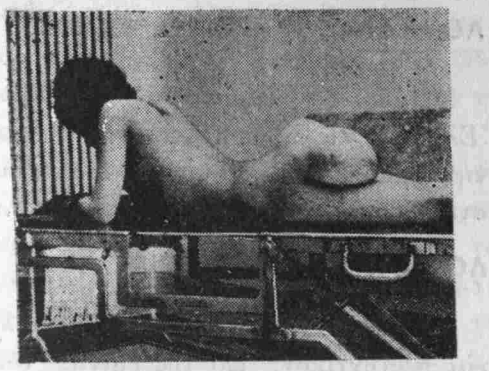
ΛΙΤΤΛ ΝΟΣΟΣ (*Maladie de Littl*)

Νόσος τοῦ νωτιαίου μυελοῦ παρουσιαζομένη εἰς παιδία γεννηθέντα πρόωρως ἢ καὶ δυσκόλως.

Τὰ κάτω ἰδίως ἄκρα εἶναι τεντωμένα καὶ τὸ παιδίον μόνον του δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ. Διὰ τῆς ὀρθοπεδίας, μελέτης καὶ γυμναστικῆς ἐπέρχεται ἀρκετὴ βελτίωσις. (Εἰκ. 408)

ΛΙΧΑΝΟΣ (*βλ. Δάκτυλοι*)

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 407

Λίπωμα τοῦ ἀριστεροῦ γλουτοῦ

(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Τ. Σγουρδαίου, Κων)πολις*)

ΛΟΒΕΛΙΑ (*Lobélie*)

Φυτὸν τῆς βορείου Ἀμερικῆς.Τὰ φύλλα του εἶναι ἀποχρεμπτικὰ καὶ διαφορετικά. Χρησιμοποιεῖται κατὰ τοῦ ἄσθματος,καὶτοῦ κοκκύτου,ὑπὸ μορφὴν κόνεως (0,25—0,50) καὶ βάμματος (Εἰκ.409).

ΛΟΒΟΣ (*βλ. Ἐγκέφαλος, Οὖς*)

ΛΟ·Ι·ΚΕΡΜΠΑΤ (*Leuker-Bad*)

Θερμοπηγαὶ (40—51ο Ε) ἐπὶ τοῦ Ρήνου (Ἑλβετίᾳ) περιέχουσαι θειϊκὸν κάλιον. Ἡ μεγαλειτέρα ἐκ τῶν 20 πηγῶν δίδει εἰς 24 ὥρας 2.000.000 λίτρα ὕδατος. Ὕψος 1411 μ. ὑ. ἐ. θ.

Ἐνδείκνυνται διὰ ρευματισμούς, ἀρθρίτιδας, δερματικὰ καὶ οὐροποιογενῆ νοσήματα.

ΛΟΙΜΟΚΑΘΑΡΤΗΡΙΟΝ

Νοσοκομεῖον ἀπομεμονωμένον εἰς λιμένα τινα, προωρισμένον νὰ δεχθῇ ἐπιβάτας ἀτμοπλοίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου συνέβη κροῦσμα ἐπιδημικῆς νόσου (χολέρα πανώλης κτλ.) (βλ. *Κάθαρσις*).

ΛΟΙΜΩΔΕΙΣ ΝΟΣΟΙ (*βλ. Μολυσματικαὶ νόσοι*).

ΛΟΛΙΟΝ (*κ. Αἶρα καὶ Ζιζάνιον, Ivraie*).

Χόρτον φυόμενον μὲ τὸν σίτον. Ἄρτος περιέχων εἰς τὸ ἄλευρον* του λόλιον, γίνεται ***δηλητηριώδης.***

Εἰκ. 408

Νόσος τοῦ Λίττλ

(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ Σαρ. Παπαδοπούλου,Κων)πολις*)

ΛΟΞΥΓΓΑΣ (*βλ. Λύγξ*).

ΛΟΟΧ (*Looch*).

Φάρμακον ὑγρόν,συστάσεως σιροπίου, ἀποτελούμενον ἀπὸ κομμιοῦχον πόμα,καὶ ἔλαιον τι.

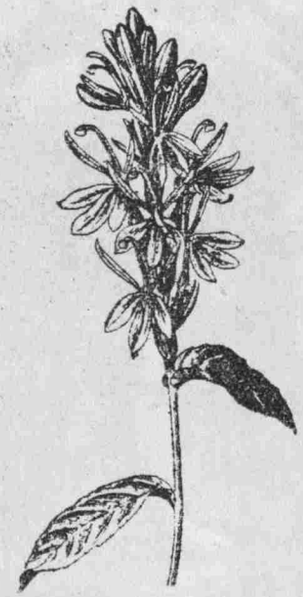
ΛΟΡΔΩΣΙΣ

Παραμόρφωσις τῆς σπονδυλικῆς στήλης, κατὰ τὴν ὁποίαν αὕτη εἶναι κυρτὴ πρὸς τὰ ἐμπρός. Εἶναι τὸ ἀντίθετον τῆς κυφώσεως*.

Εἰς τὴν λόρδωσιν τὸ σῶμα, ἰδίως αἱ ὠμοπλάται εἶναι πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἡ λόρδωσις ἐπέρχεται εἰς ραχιτικοὺς ἢ καὶ εἰς ὑπάρχουσαν κύφωσιν γίνεται λόρ-

δωσις τοῦ ὀσφυακοῦ τμήματος τῆς σπονδυλικῆς στήλης, πρὸς τήρησιν τῆς ἰσορροπίας. Ἐπίσης δύναται νὰ προέλθῃ καὶ ἀπὸ παραλύσεις μυῶν.

Ἡ ***θεραπεία*** εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν αἰτίαν, καὶ συνίσταται γενικῶς εἰς ἡσυχίαν, καταπολέμησιν τοῦ ραχιτισμοῦ, γυμναστικὴν ἠλεκτροθεραπείαν, ὀρθοπεδείαν (βλ. *Σπονδυλικὴ στήλη*).

Εἰκ. 409

Λοβέλια

ΛΟΡΕΤΙΝΗ

Κόνις κιτρίνη ἀντισηπτική.

ΛΟΥΒΛΟ *(Lublo).*

Σιδηροανθρακοῦχος πηγὴ ἐν Οὐγγαρίᾳ. Τὸ ὕδωρ τῆς Amalienquelle ἔχει θερμοκρασίαν 7,50οΕ καὶ περιέχει εἰς λίτρον 0,05 δισσανθρακικοῦ σιδήρου, 1,0 δισσανθρακικῆς μαγνησίας, καὶ 1262 κ. ἑκμ. ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

ΛΟΥΕΣ *(Louéche).*

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ, περιέχων θειοῦχα θερμὰ ὕδατα (38-46ο) εἰς ὕψος 1411 μ. ὑ. ἐ. θ. ***κατάλληλος*** διὰ χρόνια ρευματικὰ νοσήματα καὶ ρευματισμούς. ***Ἐποχή***: Ἰούνιος μέχρι τέλη Σεπτεμβρίου.

ΛΟΥΚΑΝΙΚΑ *(βλ. Ἀλλᾶντες).*

ΛΟΥΚΑΝΟ *(Lugano).*

Χειμερινὸς κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ, εἰς ὕψος 275 μ. ὑ. ἐ. θ. παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην. Κλίμα κατευναστικόν, μᾶλλον ὑγρὸν μὲ ἄφθονον ἥλιον.

ΛΟΥΚΑΡΝΟ (ΛΥΚΕΡΝΗ)

Κλιματικὸς σταθμὸς μὲ κλίμα γλυκὺ καὶ πραϋντικόν, ἐπὶ τῆς λίμνης τῶν 4 Καντονίων τῆς Ἑλβετίας.

ΛΟΥΞΕΙΛ *(Luxeuil).*

Ἁπλαῖ καὶ σιδηροῦχοι θερμοπηγαὶ (27ο-45ο) εἰς ὕψος 404 μ. ὑ. ἐ. θ. ἐν Haute-Saône τῆς Γαλλίας. ***Ἐποχή***: 15 Μαΐου-15 Σεπτεμβρίου.

Ἐνδείκνυνται εἰς ρευματισμούς, νευραλγίας, νευρώσεις, ἀσθενείας μήτρας καὶ παραμητρίων.

ΛΟΥΠΟΥΛΙΝΗ *(Λυκισκίνη).* *(βλ. Λυκίσκος).*

ΛΟΥΣΙΝ-ΠΙΚΟΛΟ *(Lussin-Picolo).*

Νῆσος τοῦ Ἀδριατικοῦ, πλησίον τῆς Πόλας, ὀνομαστὴ διὰ τὰ θαλάσσια λουτρά της καὶ ὡς χειμερινὸς σταθμός.

ΛΟΥΣΟΝ *(Luchon).*

Θερμαὶ θειοπηγαὶ (17ο-66ο) 19 τὸν ἀριθμόν, εἰς τὰ Πυρηναῖα (Haute-Garonne) εἰς ὕψος 630 μ. ὑ. ἐ. θ.

Ἐνδείκνυνται εἰς χειράδωσιν, λεμφατισμόν, χρόνιον ρευματισμόν, βρογχίτιδα, ἆσθμα, δερματικὰ νοσήματα, συφιλίδα. ***Ἐποχή***: 1 Ἰουνίου-1 Ὀκτωβρίου.

ΛΟΥΤΡΑ

Λουτρὸν εἶναι ἡ ἔκθεσις τοῦ σώματος ἢ μέρους αὐτοῦ εἰς ὕδωρ, ἀέρα, ἥλιον, ἀτμόν, καὶ λοιπὰ φυσικὰ στοιχεῖα, τόσον πρὸς διατήρησιν τῆς ὑγιείας, διὰ καθαριότητος ἢ τονώσεως τοῦ σώματος, ὅσον καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς βλαβείσης τοιαύτης, δηλ. πρὸς καθαρὸν θεραπευτικὸν σκοπόν. Οὕτως ἢ ἄλλως οἱασδήποτε μορφῆς εἶναι καὶ δι' οἱονδήποτε σκοπὸν γίνεται τὸ λουτρόν, ὑπάγεται εἰς τὸν τοιαῦτα μέσα χρησιμοποιοῦντα κλάδον τῆς ἰατρικῆς, τὴν ***φυσικοθεραπείαν*** καὶ εἰδικώτερον τὴν ***ὑδροθεραπείαν****.

Διὰ λόγους τοὺς ὁποίους ἐκθέτομεν ἐν τῷ περὶ ὑδροθεραπείας ἄρθρῳ, θέλομεν πραγματευθῇ ἐδῶ ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὰ λουτρὰ ζητήματα, παραπέμποντες εἰς τὸ περὶ ***λουτροθεραπείας*** ἄρθρον διὰ τὰ μὲ ***φυσικὰ*** ἰαματικὰ ὕδατα λουτρά.

Ἡ ***σπουδαιότης*** τοῦ λουτροῦ, καὶ ἐννοοῦμεν ἐδῶ τὸ ἁπλοῦν λουτρὸν καθαριότητος, εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε ἡ ὕπαρξις ἑνὸς λουτρῶνος εἰς κάθε κατοικίαν καταντᾷ ἀπαραίτητος. Πόσαι ὅμως κατοικίαι ἔχουν τοιοῦτον ;

Ἐκτὸς τῶν παλαιῶν δυστυχῶς καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν νέων ἐλλείπει, διότι ἁπλούστατα θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν ὡς πολυτέλεια ἢ καὶ διὰ τοὺς ἀρρώστους. Οἱ τοιαύτης ἀντιλήψεως ἄνθρωποι κατά συγκατάβασιν ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους ἀποφασίζουν ἐν γένει νὰ λουσθοῦν, ἀρκούμενοι κατὰ τὸ ὑπόλοιπον εἰς πασαλείματα μὲ νερό. Βεβαίως τὸ τοιοῦτον δὲν συμβαίνει μόνον παρ' ἡμῖν, ὅπου ἐπὶ τέλους ἡ ἄγνοια τῆς ὑγιεινῆς, τὸ περιβάλλον, ἡ ἔλλειψις καταλλήλων δημοσίων λουτρῶν κλπ. θὰ τὸ ἐσυγχώρουν ἐν μέρει, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Εὐρωπαίους παρατηρεῖται ἡ αὐτὴ ἀμέλεια.

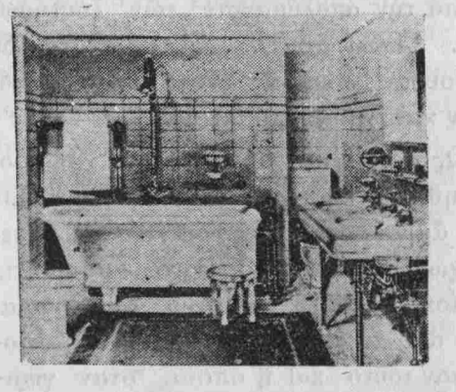
Οἱ μόνοι λαοὶ οἱ ὁποῖοι γενικῶς ὑπερτεροῦν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, εἶνε οἱ Βόρειοι.

Ἂς εἴμεθα δὲ βέβαιοι, καὶ τὸ λέγωμεν ὄχι πρὸς παρηγορίαν, ὅτι οἱ Βαλκανικοὶ λαοί, δὲν ὑπολείπονται τῶν λοιπῶν Μεσημβρινῶν Εὐρωπαίων, ἐξ αὐτῶν δὲ οἱ Μωαμεθανοί, καὶ ὀφείλεται τοῦτο ἀναμφιβόλως εἰς θρησκευτικούς, λόγους, ὑπερτεροῦν τὰς λοιπὰς Βαλκανικὰς φυλάς.

Ἀπαραίτητα δι' ἕκαστον λουτρῶνα εἶνε ὁ ***λέβης*** καὶ ὁ ***λουτὴρ*** (μπανιέρα).

Ὁ ***λουτρὼν*** πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὰ εὐρύχωρος διὰ νὰ ἀερίζηται, τὰ παράθυρά του θὰ εἶναι ἀδιαφανῆ, οἱ τοῖχοι του τοὐλάχιστον εἰς ὕψος 1 μ. θὰ εἶναι βαμμένοι μὲ ἐλαιοβαφήν, ἢ τὸ καλλίτερον θὰ εἶναι κτισμένοι εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος μὲ τσινιά, τὸ πάτωμα δύναται νὰ εἶναι ἀπὸ τσινιά, πέτραν, τσιμέντον, ἢ λινόλιον.

Ὁ ***λέβης*** (thermosiphon) εἶναι τὸ συνηθέστερον κυλινδροειδής, διὰ νὰ ἔχῃ μεγάλον χῶρον καὶ νὰ θερμαίνηται ἐνωρίς. Ἡ θέρμανσις γίνεται μὲ ξύλα ἢ

Εἰκ. 410

Λουτρών

ξυλοκάρβουνα. Τὸ πετροκάρβουνον δὲν εἶναι κατάλληλον διότι ἐμπεριέχει σχεδὸν πάντοτε θεῖον, προσβάλλει τὸ μέταλλον καὶ δίδει πολὺ καπνόν.

Τὸ ἀεριόφως εἶναι πολὺ πρακτικὸν διότι εἰς 12 λεπτὰ σχεδὸν ζεσταίνει τὸ νερό, εἶναι ὅμως σχετικῶς πολυδάπανον. Τὸ νερὸ εἰς τὸν λέβητα εἰσέρχεται ἀπὸ κάτω καὶ ἐξέρχεται ἀπ' ἐπάνω ὁδηγούμενον εἰς τὸν λουτῆρα.

Οἱ πρακτικώτεροι ***λουτῆρες*** εἶναι οἱ ἀπαιτοῦντες ὀλίγον νερὸ εἶναι δὲ τοιοῦτοι οἱ μὲ κυρτὰ τοιχώματα καὶ στενοὶ πρὸς τὸ μέρος τῶν ποδῶν. Οἱ λουτῆρες δύνανται νὰ εἶναι ἀπὸ ξύλον ὅτε εἶναι μὲν εὐθηνοὶ καὶ εὐχάριστοι δὲν διατηροῦνται ὅμως ἐπὶ πολὺ καὶ δὲν καθαρίζονται εὐκόλως, ἀπὸ ψευδάργυρον (τσίγγον) οἵτινες καλλίτερον εἶναι νὰ βάφωνται μὲ λευκὴν ἐλαιοβαφήν ἢ νὰ σμαλτόνωνται, ἀπὸ χυτὸν σιδηρον ἢ χαλκόν, ὅτε εἶναι μὲν ἀκριβοί, διατηροῦνται ὅμως ἐπὶ πολύ, τὸ δὲ καθάρισμά των ἀπαιτεῖ καιρόν. Οἱ καλλίτε-

SISMANOGLIO MEGARO

ροι ἀλλὰ καὶ ἀκριβώτεροι λουτῆρες εἶναι οἱ ἐκ πορσελάνης, ἐκ πυρακτωμένου χώματος, ἢ οἱ ἐκ μαρμάρου.

Οἱ λουτῆρες πάντως πρέπει νὰ ἔχουν κάτω μὲν σωλῆνα διὰ νὰ ἐξέρχηται τὸ ἀκάθαρτον νερό, ἐπάνω δὲ ἄλλην ὀπὴν μὲ σωλῆνα διὰ νὰ ἐξέρχηται τὸ περιπλέον.

Ἔμπροσθεν τοῦ λουτῆρος θὰ τίθεται ψάθα ἢ ξύλινον δικτυωτόν.

Διὰ τὴν ἀπολύμανσιν τῶν λουτήρων (βλ. *Ἀπολύμανσις*). Ἀπαραίτητα δι' αἴθουσαν λουτροῦ εἶναι ἕνα ὡρολόγιον καὶ ἕνα θερμόμετρον.

Ὡς **ὡρολόγιον** δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ σύνηθες τοιοῦτον ἢ ἰδιαίτερον μὲ ἄμμον δηλ. ὑάλινος σωλὴν ἐμπεριέχων ὡρισμένην ποσότητα ἄμμου, ἥτις εὑρίσκεται εἰς ἕν τῶν δύο διαμερισμάτων ἀπό τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται τὸ ὡρολόγιον τοῦτο καὶ ἡ ὁποία, ὅταν γυρισθῇ κατὰ τὴν χρῆσιν τὸ ὡρολόγιον καὶ τεθῇ ὄρθιον, διὰ στενῆς ὀπῆς, διὰ τῆς ὁποίας συγκοινωνοῦν τὰ δύο διαμερίσματα πίπτει καὶ εἰς ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα, κεχαραγμένον ἐπὶ τοῦ ὡρολογίου, πληροῖ τὸ κάτω διαμέρισμα.

Ὡς **θερμόμετρον*** χρησιμοποιεῖται ἑκατοντάβαθμον (Κελσίου) ἢ Ρεωμύρου ἰδιαιτέρας κατασκευῆς, δεικνύοντα ἰδίως τοὺς βαθμοὺς κατὰ τοὺς ὁποίους εἶναι δυνατὸν νὰ λουσθῇ τις δηλ. 15 — 40oE καὶ 12—32o P. Ἐκτὸς τούτου εἰς μερικὰ ὑπάρχει καὶ σημείωσις τοῦ ψυχροῦ λουτροῦ εἰς 20oE (16oP) καὶ τοῦ θερμοῦ εἰς 32,5oE (26oP). Διὰ νὰ ἐπιπλέῃ δέ, καὶ διὰ νὰ προστατεύηται ἡ σφαῖρα ὑδραργύρου εὑρίσκεται τὸ θερμόμετρον ἐντὸς ξυλίνου περικαλύμματος καὶ ἔχει καὶ τεμάχιον φελοῦ. Καλὴ ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀπαραίτητος εἶναι και συσκευὴ διὰ νὰ θερμαίνονται τὰ ἀσπρόρρουχα.

Πρὶν ἢ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν λουτρῶν ἀναφέρωμεν ὅτι ἡ δι' ἕνα λουτρὸν ἀναγκαῖα ποσότης νεροῦ εἶναι διὰ τὸν ἐνήλικα 250-300 λίτρα=25—30κάδοι(κουβάδες)διὰ τὸ παιδὶ 50 —150 λίτρα =5—15 κάδοι.

Ὅπως ἀναφέρωμεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἄρθρου ὑπὸ τὴν λέξιν λουτρὸν δὲν ἐννοεῖται μόνον ἡ χρῆσις τοῦ ὕδατος ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων φυσικῶν μέσων. Οὕτω ἐκτὸς τῶν κυρίως ὑδρολούτρων θέλομεν πραγματευθῇ ἐδῶ καὶ περὶ ἀερολούτρων, ἀτμολούτρων, λουτρῶν θερμοῦ ἀέρος, ἀμμολούτρων, λασπολούτρων.

Ὑδρόλουτρα. Εἰς τὸ περὶ ὑδροθεραπείας ἄρθρον χωρίζομεν τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος εἰς ***ἔμμεσον*** καὶ ***ἄμεσον***, περιγράφοντες ἐκεῖ τοὺς διαφόρους τρόπους τῆς ἐμμέσου ὑδροθεραπείας, ἤτοι τὰς ἐντριβάς, τὸ πλύσιμον, τὰς πλήξεις, τὰς περιτυλίξεις, τὰ ἐπιθέματα.

Εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον μέλλωμεν νὰ πραγματευθῶμεν τοὺς τρόπους τῆς ***ἀμέσου*** ὑδροθεραπείας, ἐκείνους δηλαδὴ εἰς τοὺς ὁποίους τὸ σῶμα ἔρχεται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὸ ὕδωρ. Εἶναι δὲ οἱ τρόποι οὗτοι : αἱ ***περιχύσεις***, αἱ ***καταιονήσεις*** καὶ τὰ κυρίως ***λουτρά***.

Εἰς τὰς ***περιχύσεις*** (affusions) τὸ ὕδωρ χύνεται ἐπὶ τοῦ σώματος ἐκ μικροῦ ὕψους, ἄρα μὲ πολὺ μικροτέραν πίεσιν παρὰ ὡς θὰ εἴδομεν εἰς τὰς καταιονήσεις.

Εἰς τὰς ἁπλᾶς περιχύσεις τοῦ σώματος ἢ καὶ ἑνὸς μόνον μέρους αὐτοῦ εἰσερχόμεθα εἰς μεγάλην λεκάνην ἢ εἰς λουτῆρα, καὶ μὲ δοχεῖον (κουβᾶν) χύνεται τὸ νερό, (συνήθως κρῦον) ἐπὶ τοῦ ὁρισθέντος μέρους ἢ ὅλου τοῦ σώματος. Αἱ περιχύσεις εἰ δυνατὸν θὰ γίνονται πρὶν τοῦ φαγητοῦ ἢ δύο τοὐλάχιστον ὥρας μετ' αὐτό, εἰς ὄχι πολὺ ψυχρὸν δωμάτιον, ὅταν τὸ σῶμα εἶναι ἀρκετὰ θερμόν, ἀπὸ ὕψος ἀνάλογον τῆς ἐπιδιωκομένης διεγέρσεως, διότι ὅσον μεγαλείτερον τοῦτο, τόσον σπουδαιοτέρα καὶ ἡ ἐπερχομένη μηχανικὴ διέγερσις. Ἡ διάρκεια τῶν περιχύσεων εἶναι ὀλίγων λεπτῶν, ἕως ὅτου κοκκινίσῃ τὸ μέρος, ὕστερον δὲ τρίβεται καὶ στεγνώνεται καλά. Περιχύσεις δύνανται νὰ γίνουν καὶ μὲ μεγάλον σπόγγον βυθισθέντα εἰς ὕδωρ καὶ ἐκπιεζόμετον ἐπὶ τοῦ μέρους.

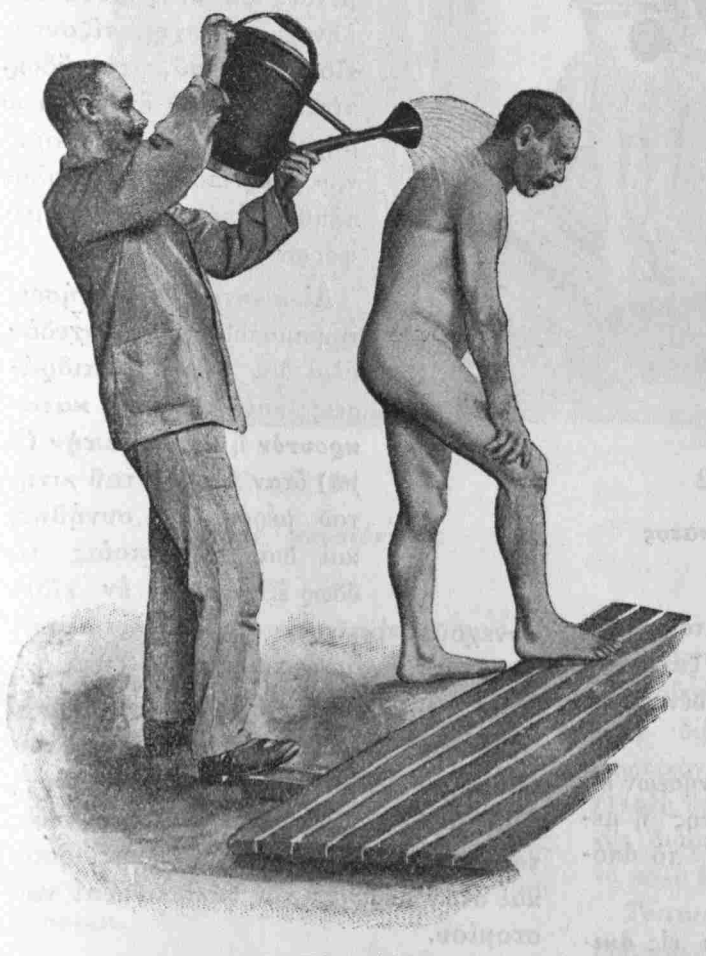
Εἰς ὑδροθεραπευτήρια αἱ περιχύσεις γίνονται διὰ σωλήνων, ἐξ ἀποστάσεως 30-50 ἑκμ. τοῦ σώματος, διαρκείας $^1/_2$-2 λ.

καὶ μὲ ὁλικὴν ποσότητα ὕδατος 12-15 λίτρων.

Εἰς περιχύσεις ὅλου τοῦ ***σώματος***, γινομένας διὰ σκληραγωγίαν καὶ καταπολέμησιν τῆς νευρασθενείας, χύνομεν τὸ ὕδωρ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῶν πτερνῶν καὶ βαθμηδὸν πηγαίνομεν εἰς τὰς κνήμας, ράχιν, ὤμους, ἐνῷ ὁ περιχυνόμενος τρίβεται διαρκῶς μόνος του.

Εἰς περιχύσεις τοῦ ***τραχήλου***, γινομένας διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἄσθματος καὶ τῆς δυσπνοίας, ὁ ἀσθενὴς κύπτει πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἐπὶ τοῦ τραχήλου του χίνονται 4-5 λ. ὕδατος.

Εἰς περιχύσεις τῆς ***ράχεως***, αἵτινες αὐξάνουν τὴν ἐρεθιστότητα τῆς γεννητικῆς σφαίρας, ἀρχίζομεν ἀπὸ τὰ δεξιὰ τῆς σπονδυλικῆς ἀνερχόμεθα αὐτὴν καὶ κατερχόμεθα ἀριστερά. Διάρκεια 1-2 λ. μὲ ψυχρὸν ὕδωρ, θὰ τρίβωμεν τὸ σῶμας καὶ θὰ κάμωμεν μερικὰς ἀσκήσεις. Ἡ ἀνατριχίλα καὶ ἡ διακεκομένη

Εἰκ. 411

Περιχύσεις ράχεως

Εἰς περιχύσεις τοῦ ***στήθους***, γινομένας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἀρχίζομεν κάτω τοῦ δεξιοῦ μαστοῦ, ἀνερχόμεθα εἰς τὴν κλεῖδα, κατερχόμεθα τὸν ἴδιον δρόμον, πηγαίνομεν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος καὶ κάμωμεν τὸ ἴδιον. Τέλος περιχύνομεν καὶ τοὺς δύο ὤμους.

Εἰς περιχύσεις τῆς ***κοιλίας***, ἐπιδρώσας ἐπὶ τῆς ἐντερικῆς ἀτονίας καὶ τῆς ἐλλιποῦς κοιλιακῆς κυκλοφορίας, ἀρχίζομεν ἀπὸ τὰ πόδια καὶ ἀναβαίνωμεν εἰς τὴν κοιλίαν περιχύοντες τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὰς χώρας πέριξ τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ.

Εἰς περιχύσεις τοῦ ***γόνατος*** καὶ τοῦ ***ποδὸς*** γινομένας εἰς κιρσούς, κρύους πόδας, ἀσθενείας τοῦ γόνατος, περιχέομεν αὐτὰ καὶ ἀπὸ ἐμπρὸς καὶ ἀπὸ ὀπίσω.

Εἰς περιχύσεις τῶν βραχιόνων γινομένας εἰς νευραλγίας καὶ ἰσχυροὺς καρδιακοὺς παλμοὺς περιχύνομεν τόσον τὸ ἔμπροσθεν ὅσον καὶ τὸ ὄπισθεν μέρος τῶν χειρῶν καὶ βραχιόνων μέχρι τῆς μασχάλης.

Διὰ τὰς ***Καταιονήσεις*** (douches) ἡ αἴθουσα δὲν πρέπει τὸν χειμῶνα νὰ ἔχῃ θερμ. κατωτέραν τῶν 16o.

Πρὶν τῶν καταιονήσεων τὸ σῶμα πρέπει νὰ εἶναι θερμὸν, δι' ἀσκήσεων ἢ περιπάτου, καὶ ὁ στόμαχος ὄχι τελείως κενός.

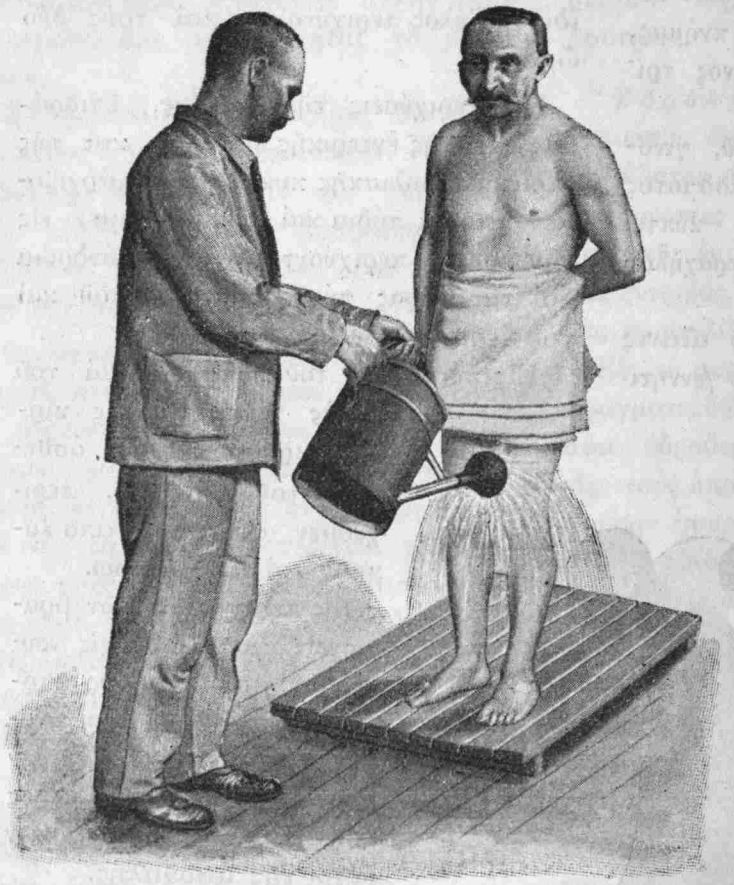
Ἐὰν ὁ σφυγμὸς καὶ ἡ ἀναπνοὴ εἶναι κανονικοί, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ξεκουρασθῶμεν τελείως

Κατὰ τὰς καταιονήσεις τὰς ὁποίας θὰ ἀρχίζωμεν ἀφοῦ πλύνωμεν πρὶν τὸ πρόσωπον καὶ τὸ στῆθος

SISMANOGLIO MEGARO

ἀναπνοὴ αἴτινες παρουσιάζονται εἰς τὴν ἀρχήν, παρέρχονται ταχέως.

Μετὰ τὰς καταιονήσεις θὰ γίνονται ἐντριβαί, μαλάξεις, ἀσκήσεις γυμναστικῆς, περίπατος. Θὰ ἐνδυώμεθα δὲ ταχέως. Οἱ ἐνίοτε μετὰ τὰς καταιονήσεις ἐπερχόμενοι κεφαλόπονοι καὶ ζάλη, προλαμβάνονται ὅταν τὸ νερὸ δὲν πίπτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

Εἰκ. 412

Περίχυσις γόνατος

Ἡ καλλιτέρα ὥρα καταιονήσεων εἶναι μόλις ἐγερθῶμεν τῆς κλίνης ἢ μεταξὺ τῶν 10 καὶ 11 ἢ 5 — 6 τὸ ἀπόγευμα.

Αἱ καταιονήσεις διαιροῦνται εἰς ***ἀκινήτους*** καὶ ***κινητάς***, ἀναλόγως δὲ τῆς διευθύνσεως τοῦ ὕδατος εἰς ***καθέτους***, ***ὁριζοντίας*** καὶ ***ἀνιούσας*** καὶ τέλος εἰς ***γενικὰς*** καὶ ***τοπικάς*** (Εἰκ. 413, 414)

Εἰς τὰς ἀκινήτους, ὅπου ὁ καταιονιστὴρ εἶναι στερεός, τὸ νερὸ πίπτει ἐν εἴδει βροχῆς (***βροχηδὸν***) ἐπὶ τοῦ σώματος ἀπὸ μικρᾶς ὀπᾶς εὑρισκομένας ἐπὶ δίσκου στρογγύλου διαμέτρου 10—20 ἑκμ. καὶ ἀπὸ ὕψος 1,5 —2 μ. Τὸ ὀρθώτερον δὲ εἶναι τὸ ὕδωρ νὰ μὴ πίπτῃ καθέτως παρὰ λοξὰ μὲ γωνίαν 45ο.

Ὅταν αἱ ὀπαὶ τοῦ δίσκου εἶναι πορὰ πολὺ στεναί, τὸ νερὸ πίπτει ἐν εἴδει κόνεως, ὅταν δὲ ἀντὶ ὀπῶν ὑπάρχουν ἐπὶ τοῦ δίσκου κυκλικαὶ χαραμάδες τὸ ὕδωρ λαμβάνει σχῆμα κώδωνος.

Εἰς ἄλλους ἀκινήτους καταιονιστῆρας ἀποτελουμένους ἀπὸ διαφόρους σωλῆνας καὶ σχηματίζοντας εἶδος ***κλωβοῦ***, τὸ ὕδωρ πίπτει, ἐπὶ τοῦ ἐντὸς τοῦ μηχανήματος εὑρισκομένου ἀνθρώπου, διὰ πολυπληθῶν ὀπῶν καὶ ἐκ διαφόρων διευθύνσεων.

Αἱ ***κινηταὶ*** καταιονήσεις χρησιμοποιοῦνται σχεδὸν ὅλαι διὰ τοπικὰς ἐπιδράσεις καὶ λέγονται ***κατακρουνὸν*** ἢ ***κατὰ ριπὴν*** (jet) ὅταν ἡ ὀπὴ τοῦ κινητοῦ μέρους εἶναι συνήθης, καὶ διὰ τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἐξεχόμενον ἐν εἴδει συνεχοῦς ἀκτῖνος, προσβάλλει μετὰ μεγάλης δυνάμεως τὸ σῶμα.

Ἡ καταιόνησις λέγεται ***τριχοειδὴς*** (filiforme) ὅταν ἡ ὀπὴ εἶναι πολὺ λεπτὴ καὶ ἡ πίεσις πολὺ μεγάλη, ***ριπιδοειδὴς***, ὅταν ἡ ἀκτὶς τοῦ ὕδατος εἶναι πλατεία, τόσον διὰ καταλλήλου συσκευῆς, ὅσον καὶ ὅταν θέσωμεν τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στομίου.

Εἰς τὰς κινητὰς καταιονήσεις ἀνήκουν καὶ αἱ ***ἐναλλάσσουσαι*** ἢ ***σκωτικαί***.

Εἰς αὐτὰς ρίπτεται ἐπὶ τοῦ σώματος πρῶτον θερμὸν ὕδωρ 40—45ο ἐπὶ ½—1 λεπτόν, ἀμέσως ἔπειτα καὶ ἐπὶ 15—30 δευτερόλεπτα ψυχρὸν 8—15ο. Τὸ

MEGA SISMANOGLIO LE FIGARO

τοιοῦτον ἐπαναλαμβάνεται 3— 6 φορὰς, τελειώνει δὲ πάντοτε μὲ τὸ ψυχρόν. Αἱ σκωτικαὶ καταιονήσεις δυνάμεναι νὰ δοθῶσιν εἰς σχῆμα ροπιδοειδές, βροχηδὸν ἢ κατακρουνόν, ἔχουν ἰσχυροτάτην ἐπίδρασιν.

Εἰς τὰς τοπικὰς καταιονήοεις ἀνήκουν καὶ αἱ ἑδροκατοιονήσεις ἢ ἀνιούσαι καθὼς καὶ αἱ ἀτμοκαταιονήσεις.

Εἰκ. 413

Ἀκίνητος καταιόνησις

Εἰς τὰς ***ἑδροκαταιονήσεις***, τὰς γινομένας ἐπὶ τοῦ περιναίου καὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων εὑρίσκεται τὸ μηχάνημα ἐντὸς ἑδρολουτῆρος ἢ κάτωθεν ἰδιαιτέρου καθίσματος. Ἑδροκαταιονήσεις ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως δίδονται θερμαὶ 37—42ο ἐπὶ 3—5 λεπτὰ ἢ ψυχραὶ 10—20ο ἐπὶ ½—2 λ.ἢ καὶ ἐναλάσσουσαι.

Εἰς τὰς ***ἀτμοκαταιονήσεις*** γίνεται χρῆσις ἰδιαιτέρου μηχανήματος ὅπου παρασκευάζεται ὁ ἀτμός, ἢ εἰς μεγάλας ἐγκαταστάσεις λαμβάνεται ἀπ' εὐθείας ὁ ἀτμὸς τῶν λεβήτων.

Αἱ καταιονήσεις πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἓν σπουδαιότατον μέσον τοῦ ὁποίου αἱ δόσεις ἐπακριβῶς θὰ ὁρίζονται. Ἄλλως χρησιμοποιοῦντες εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχεν αὐτὰς κινδυνεύομεν νὰ ἐπιφέρωμεν βλάβας ἢ τοὐλάχιστον ἀποτέλεσμα ἀντίθετον τοῦ ποθουμένου. Τοὐναντίον δὲ ὀρθῶς χρησιμοποιούμεναι εἶναι πολύτιμον φυσικοθεραπευτικὸν μέσον.

Προκειμένου νὰ ἐπιδράσῃ ἡ γενικὴ καταιόνησις ὡς ***κατευναστική***, δίδεται συνήθως ὑπὸ σχῆμα περιχύσεων, ἐπὶ 5

Εἰκ. 414

Κινητὴ καταιόνησις
(*Συσκευὴ* Bamberger-Leroi)

—10 λεπτὰ ἢ ψυχρὰ (16—20ο) ἢ θερμὴ (25—35ο). Ὡς ***τονωτικὴ*** δὲ καὶ ***διεγερτικὴ*** δίδεται εἰς εἶδος κυκλικόν, ἢ σκωτικὸν ἢ καὶ βροχηδὸν πάλιν ἢ ψυχρὰ (14ο) ἢ θερμὴ (37—55ο ἀλλὰ βραχυτάτης διαρκείας. 10—30″ δευτερολέπτων, τὸ πολὺ ἑνὸς λεπτοῦ.

Τοπικαὶ καταιονήσεις, ψυχραὶ ἢ βραχείας διαρκείας καὶ κατακρουνὸν διδόμεναι ἐνδείκνυνται εἰς νευραλγίας, νευρικὰς παθήσεις κλπ. ψυχραὶ μικρᾶς διαρκείας καὶ ριπιδοειδεῖς εἰς μυϊκὴν ἀτονίαν, ἐλλιπῆ κυκλοφορίαν κλπ. σκωτικαὶ δὲ εἰς μυαλγίας, νευραλγίας κλπ.

Αἱ ***ἑδροκαταιονήσεις*** αἱ ψυχραὶ καὶ

διαρκείας $^1/_4$ λ. ἐνδείκνυνται εἰς ἀνικανότητα καὶ ἄλλας παθήσεις γεννητικῆς φύσεως, θερμαὶ δὲ ἢ ἐναλάσσουσαι εἰς γυναικολογικὰς παθήσεις, αἱμορροΐδας κλπ.

Αἱ **ἀτμοκαταιονήσεις** δίδουν θαυμάσια ἀποτελέσματα εἰς παθήσεις μυῶν, νεύρων, ἀρθρώσεων κλπ.

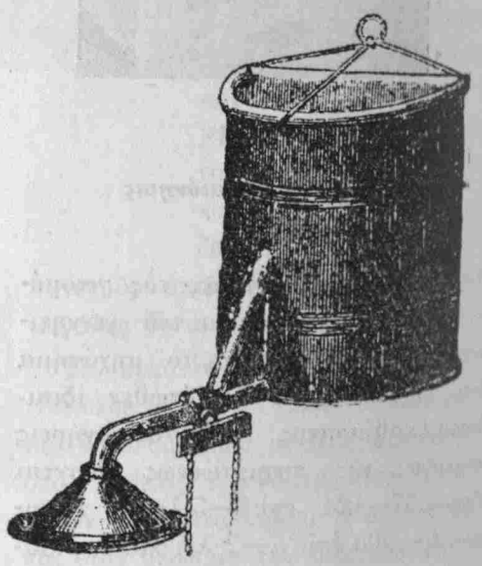
Καταιονήσεις **ἀπαγορεύονται** εἰς καταρροϊκούς, (βρογχίτιδα, ἐντερίτιδα κλπ.) καὶ εἰς ἀρτηριοσκληρωτικούς.

Εἰς τὰς **κατοικίας**, ἐκτὸς τὸ πολὺ τῶν βροχηδὸν γινομένων καταιονήσεων, καὶ τοῦτο εἰς ὑγιεῖς ἀνθρώπους καὶ ὅταν λαμβάνονται ὑπ' ὄψει αἱ ἀναφερθεῖσαι γενικαὶ ὁδηγίαι, οὐδὲν ἄλλο εἶδος πρέπει νὰ γίνηται, διότι ἐκτὸς ἄλλων, οὔτε ἡ δέουσα πίεσις οὔτε ἡ θερμοκρασία δύνανται νὰ κανονισθῶσιν, αἱ δὲ διάφοροι παραποιήσεις ποτὲ δὲν ἀντικαθιστοῦν τὰς δι' εἰδικῶν μηχανημάτων ἐν ὑδροθεραπευτηρίοις διδομένας καταιονήσεις. Ὅπως ἔχομεν ἤδη ἀναφέρει αἱ καταιονήσεις, ὅπως καὶ ἐν γένει αἱ πλεῖσται τῶν ὑδροθεραπευτικῶν μεθόδων, ἔχουν τὴν ἰδίαν σπουδαιότητα καθὼς καὶ τὰ φαρμακευτικὰ μέσα, καὶ διὰ νὰ ὠφελήσουν πρέπει νὰ γίνονται ἐκεῖ ποῦ πρέπει καὶ ὅπως πρέπει. Μόνον λοιπὸν σύνηθης βροχηδὸν καταιόνησις δύναται εἰς τὰς κατοικίας νὰ γίνῃ. Πρὸς τοῦτο χρησιμοποιεῖται ἡ γνωστὴ σχεδὸν κάθε λουτήρα συνοδεύουσα συσκευή. Οἱ μὴ ἔχοντες τοιαύτην δύνανται νὰ κατασκευάσουν πρόχειρον καταιονιστήρα ὡς ***ἑξῆς***:

Εἰς τὸ κάτω μέρος συνήθους στρογγυλοῦ κάδου (κουβᾶ) κάμωμεν πολλὰς μικρὰς ὀπάς, τὸ ἐπάνω δὲ μέρος θὰ εἶναι τελείως κλειστόν καὶ εἰς ἓν μόνον μέρος θὰ ἔχει μετρίαν ὀπήν. Ὁ κάδος θὰ τίθεται εἰς τὸ νερὸ καὶ ἀφοῦ γεμίσῃ μόνος του ἀπὸ τὰς κάτω τριπίτσας, κλείομεν μὲ τὸ δάκτυλον τὴν ἐπάνω ὀπήν, ὅτε τὸ νερὸ δὲν χύνεται, φέρωμεν τὸν κάδον ἐπὶ τοῦ μέρους ὅπου θέλωμεν νὰ κάμωμεν τὴν καταιόνησιν λ. χ. ἐπὶ τοῦ τραχήλου, ἀφίνωμεν τὴν ἄνω ὀπὴν ἀνοικτήν, καὶ τὸ νερὸ τρέχει.

Ἄλλο εἶδος γίνεται μὲ δοχεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἰςτὸ κάτω ἢ τὸ ἔμπροσθεν μέρος προσκολλᾶται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μακρὺ ποτιστήρι μὲ μικρὰς ὀπάς καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει δικλείδα ἥτις ἀνοίγει μὲ σχοινὶ ἢ ἀλυσσίδα. (Εἰκ 415). Τὸ δοχεῖον κρεμᾶται εἰς τὴν ὀροφὴν ἢ τὸν τοῖχον, γεμίζεται μὲ νερὸ καὶ διὰ τοῦ σχοινίου ἀνοίγωμεν ἢ κλείομεν τὴν δικλεῖδα. Βεβαίως ὑπάρχουν καὶ τελειότεροι εἰδικοὶ ἕτοιμοι καταιονηστήρες διὰ τὴν οἰκιακὴν χρῆσιν, πρέπει δὲ τοιοῦτοι μόνον δι' ἀπολύτως ὑγιεῖς νὰ χρησιμοποιοῦνται.

Τὰ ***Ὑδρόλουτρα ἢ συνήθη λουτρὰ*** διαιροῦνται εἰς ***γενικὰ*** καὶ ***τοπικά***, ἕκαστον δὲ τοῦτον εἰς ***ἁπλοῦν*** ἢ εἰς ***ἰαματικόν***. Διὰ τὴν χρῆσιν τῶν γενικῶν ἁπλῶν λουτρῶν, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὁποίων ὑπάγονται καὶ τὰ συνήθη λουτρὰ καθαριότητος, πρέπει οἱ μὲν λουτρῶνες νὰ ἔχουν θερ. 17-21οΕ. τὸ δὲ ὕδωρ καὶ μέσον ὅρον 35ο Ε. Θὰ γίνονται πρὸ τοῦ φαγητοῦ ἢ 2-3 ὥρας μετ' αὐτό. Ἀναιμικοὶ καὶ ἀδύνατοι δὲν πρέπει νὰ

Εἰκ. 415

Πρόχειρος συσκευὴ διὰ καταιονήσεις

ἔχουν κενὸν τὸν στόμαχον. Ἡ ἐν τῷ λουτρῷ διαμονὴ θὰ εἶναι ἀνάλογος τῆς θερμοκρασίας τοῦ ὕδατος, συνήθως 10-15 λεπτά. Μετὰ τὸ λουτρὸν τὸ σῶμα καὶ

ἰδίως ἡ κεφαλὴ τὸ στεγνώνεται καλά. Θὰ γίνονται τὸν χειμῶνα ἅπαξ τοὐλάχιστον τῆς ἑβδομάδος, τὸ θέρος συχνώτερον. Τακτικὰ λουτρὰ δίδουν τόνωσιν νεότητα καὶ ζωηρότητα. Ὑπερβολαὶ βλάπτουν.

Διὰ τὰ λουτρὰ βρέφους (βλ. *Καθαριότης*).

Ὡς πρὸς τὴν θερμοκρασίαν τὰ συνήθη λουτρα διαιροῦνται εἰς ***ψυχρὰ*** μὲ θερμ.8ο—15ο—25οΕ.εἰς ***χλιαρὰ*** μὲ θερμ. 25ο—35οΕ. καὶ εἰς ***θερμὰ*** μὲ θερμ. 35ο—45οΕ.

Τὰ ***ψυχρὰ*** ἐπιφέρουν ἰσχυροτάτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ σώματος (βλ. *Ὑδροθεραπεία*). Θὰ χρησιμοποιοῦνται τακτικῶς μόνον ἀπὸ ἀνθρώπους μὲ ἰσχυρὰν ἀντίστασιν. Οὐδέποτε ἀπὸ καρδιακούς, ἀπὸ διαβητικούς, νεφριτικούς.

Πρὶν τῆς εἰσόδου εἰς τὸ ὕδωρ θὰ βρέχεται ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ πρόσωπον θὰ γίνεται δὲ αὕτη διὰ μιᾶς καὶ ὄχι βαθμηδόν, ἄλλως κρυώνει τις εὐκόλως. Κατὰ τὸ λουτρὸν θὰ γίνονται διαρκῶς κινήσεις καὶ ἐντριβαί. Τὰ ψυχρὰ λουτρὰ ἔχουν ***τονωτικὴν*** ἐνέργειαν ἐφ' ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ, εἶναι δὲ αὕτη ἡ ἰδία τόσον τὸ θέρος ὅσον καὶ τὸν χειμῶνα. Διὰ τοῦτο ὅστις δύναται νὰ τὸ κάμῃ, ἂς τὸ κάμῃ καθημερινῶς μόλις σηκωθῇ. Ἡ διάρκειά του θὰ εἶναι μικρὰ 1-2 λεπτὰ τὸν χειμῶνα, ὅ τὸ θέρος. Ἄλλη ἐνέργεια τοῦ ψυχροῦ λουτροῦ εἶναι ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ πυρετοῦ, τὸν ὁποῖον καταβιβάζει.

Πρὸς ***κατάπτωσιν τῆς θερμοκρασίας*** ἀσθενῶν μὲ μεγάλον καὶ διαρκῆ πυρετόν, τίθεται ὁ ἀσθενής, ἐκτὸς ἰδιαιτέρας ὁδηγίας τοῦ ἰατροῦ, εἰς ὕδωρ 25ο, εἰς τὸ ὁποῖον χύνωμεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ψυχρώτερον ὕδωρ καὶ τὸ ἀνακινῶμεν ἕως ὅτου φθάσει ἡ θερμ. τοῦ ὕδατος τοῦ λουτροῦ τοὺς 16ο ὅπου ἀναλόγως τῆς καταστάσεως του ἀφίνομεν τὸν ἀσθενῆ 5-10 λ. Οὐχ' ἧττον παιδία καὶ γέροντες, θὰ μένουν ἐπὶ μικρότερον διάστημα καὶ εἰς θερμότερον ὕδωρ. Μόλις ὁ ἀσθενὴς ἀρχίζει νὰ τρέμῃ θὰ τῷ δίδηται θερμὸν γάλα ἢ τέϊον καὶ θὰ ἐξαγάγεται ἀμέσως. Θὰ θερμομετρῆται δὲ μετὰ τὸ λουτρὸν διὰ νὰ γίνῃ γνωστὸν ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἔπεσεν ἡ θερμοκρασία.

Τὰ ***χλιαρὰ λουτρὰ*** εἶναι τὰ συνήθη λουτρὰ καθαριότητος. Διαρκοῦντα ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν καὶ πλέον ἐπιδρῶσιν ὡς καταπραϋντικά, ἡσυχάζουν τὸ σῶμα καὶ φέρουν ὕπνον.

Τὰ ***θερμὰ λουτρὰ*** δὲν εἶναι ἀκίνδυνα διότι ἐπιφέρουν τάσιν ἢ καὶ προκαλοῦν συμφορήσεις ἐγκεφάλου, λιποθυμίας καὶ συγκοπάς. Ἡ θερμ. τοῦ λουτρῶνος δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τοὺς 20ο Ε. Εἰς μεγάλην διάρκειαν κουράζουν ἀλλὰ εἰς μικρὰν ($^1/_2$-2 λ./τουναντίον ξεκουράζουν καὶ αὐξάνουν τὴν μυϊκὴν ἀύναμιν (Ἰαπωνικὴ μέθοδος). Τὸ λουτρὸν θὰ παύσῃ ὅταν κοκκινήσῃ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπέλθουν παλμοί, βόμβοι, κεφαλόπονος, ζάλη. Θὰ τεθῇ τότε κρῦο ὕδωρ (ἐπίθεμα) εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν καρδίαν, καὶ θὰ ἀνοιχθῇ ὀλίγον τὸ παράθυρον, λαμβανομένων καταλλήλων μέτρων πρὸς ἀποφυγὴν κρυολογήματος.

Μετὰ τὸ θερμὸν λουτρόν, ἰδίως τὸν χειμῶνα, καλὸν εἶναι νὰ γίνεται πλύσιμον ὅλου τοῦ σώματος μὲ ψυχρὸν ὕδωρ, ἵνα νὰ μὴ κρυολογήσωμεν.

Διαρκῆ θερμὰ λουτρὰ γίνονται εἰς ἐγκαύματα, καὶ ἄλλας πληγὰς τοῦ σώματος,

Ἰδίως ὅμως χρησιμοποιοῦνται ὡς ***ἐφιδρωτικὰ*** ὅτε μετὰ τὸ λουτρὸν μένει ὁ θέλων νὰ ἱδρώσῃ ἐπ' ἀρκετὸν διάστημα κεκαλυμμένος.

Εἰς τὸ ἡμίλουτρον τὸ ὕδωρ φθάνει μόνον μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ. Ὁ καθήμενος ἀκουμβᾶ, τεντόνει τὰ πόδια του καὶ ὁ βοηθῶν αὐτὸν τὸν περιχύει μὲ δοχεῖον ἑνὸς λίτρου ἐπὶ τοῦ στήθους, ἀργότερον ἐπὶ τῆς ράχεως. Ταὐτοχρόνως ὁ λουόμενος κάμνει ἐντριβὰς ἐπὶ τοῦ σώματος του. Τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ ἀρχικῶς 32-35οΕ. ψυχραίνεται βαθμηδὸν μέχρι 25ο.

Τὸ λουτρὸν τοῦτο, λαμβανόμενον εἰς τὰς ἀρχὰς ἐπὶ 4—6 λ. ἀργότερον ἐπὶ 10-20 λ. ἐπιφέρει ἰσχυρὰν μηχανικὴν ἐπίδρασιν τόσον ἐπὶ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

τονώνει αὐτόν, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς θερμ. καὶ διότι ἐπιφέρει πτῶσιν αὐτῆς.

Ἐκ τῶν τοπικῶν λουτρῶν ἀναφέρομεν τὰ ἑδρόλουυρα. τὰ χειρόλουτρα καὶ τὰ ποδόλουτρα.

Εἰκ. 416

Ἑδρόλουτρον

Τὰ ***ἑδρόλουτρα*** (Bains de siège) γίνονται ἢ ἐντὸς ἰδιαιτέρου λουτῆρος ἐντὸς τοῦ ὁποίου κάθηταί τις ἀναπαυτικά, ἢ ἐντὸς μεγάλης μεταλλίνης λεκάνης ἢ καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐντὸς ξυλίνης σκάφης. Τὸ νερὸ θὰ φθάνει μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ, χρειάζονται δὲ 30 λίτρα περίπου. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ξεγυμνωθῇ ὅλον τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον μ'ὅλον τοῦτο πρέπει νὰ καλυφθῇ μὲ μάλλινον ὕφασμα.

Ἑδρόλουτρον ***θερμὸν*** (30—40oE) καὶ διαρκείας 15—45 λεπτοῦ ἑλκύει τὸ αἷμα εἰς τὰ ὄργανα τῆς λεκάνης, καὶ ἐνδείκνυνται εἰς φλεγμονάς, κωλικοὺς καὶ ἀμηνόρροιαν.

Χλιαρὸν (20=30oE) διαρκείας 20—30 λεπτῶν εἶναι καταπραϋντικὸν καὶ ἐνδείκνυνται εἰς αἱμορροΐδας καὶ κωλικούς, ***ψυχρὸν*** (10-20oE) διαρκείας 1-5 λεπτῶν ἔχει ἀντιφλογιστικὴν ἐνέργειαν, ἐπιφέρει ὕπνον, καὶ διεγείρει τὸ ἔντερον.

Αἱ γυναῖκες αἵτινες ἕνεκα διαφόρων λόγων λαμβανουν ἑδρόλουτρα, θὰ τὰ λσμβάνουν τὸ κ λλίτερον τὸ ἑσπέρας, καὶ θὰ κατακλίνονται ἀμέσως. Εἰς τὸ κρεββάτι των θὰ εἶναι ἁπλωμένον τὸ ὕφασμα διὰ νὰ στεγνωθοῦν, καὶ ἀπὸ κάτω μία φανέλλα. Ἀφοῦ στεγνωθοῦν μέσα εἰς τὸ κρεββάτι των, θὰ ἀφαιρέσουν τὸ ὕφασμα αὐτὸ καὶ ὑὰ μένουν τοὐλάχιστον ἐπὶ μίαν ὥραν τυλιγμέναι εἰς τὴν φανέλλαν.

Χειρόλουτρα γίνονται ἐντὸς οἰουδήποτε καταλλήλου δοχείου, καὶ τὰ μὲν ***ψυχρὰ*** 10o—20o F. διαρκείας 1—2 λ. ὠφελοῦν εἰς ἡμικρανίας, τὰ δὲ ***θερμὰ*** εἰς τὰ ὁποῖα προστίθεται

Εἰκ. 417

Ποδόλουτρον

καὶ σινάπι κατὰ τῆς δυσπνοίας.

Τὰ ποδόλουτρα θὰ γίνονται τὸ καλλίτερον εἰς ξύλινα δοχεῖα.

Τὰ ψυχρὰ ποδόλουτρα, εἰς τὰ ὁποῖα

τὸ ὕδωρ θὰ φθάνει ἕως τὸν ἀστράγαλον, θὰ εἶνε διαρκείας 2 — 5 λεπτῶν, καὶ ἐνδείκνυνται εἰς κεφαλόπονον, συμφορήσεις, ἐγκεφαλικὴν ὑπερκόπωσιν, κρύους πόδας, ὑπερίδρωσιν.

Τὰ θερμὰ (30—37oE) χρησιμοποιοῦνται διὰ καθαριότητα, ὡς προφυλακτικὸν τῶν συμφορήσεων καὶ ὡς θεραπευτικὸν τῆς κατσρροῆς.

Τὰ ***λίαν θερμὰ*** (37 — 40oE) ἔχουν ἐπισπαστικὴν ἐνέργειαν, προσελκύον τὸ αἷμα πρὸς τὰ κάτω, χρησιμοποιοῦνται ἄρα εἰς ἐγκεφαλικὰς συμφορήσεις, εἰς καταρροὴν καὶ εἰς ἀργοπορίαν τῶν ἐμμήνων. Εἰς πολὺ θερμὰ ποδόλουτρα δὲν πρέπει νὰ τίθενται οἱ πόδες διὰ μιᾶς εἰς τὸν θερμὸν ὕδωρ, διότι τότε ἐπέρχεται τὸ ἀντίθετον τοῦ ποθουμένου ἀποτέλεσμα, τὸ αἷμα ἀντὶ πρὸς τὰ κάτω πηγαίνει πρὸς τὴν κεφαλήν. Τὸ ὕδωρ θὰ εἶναι ἀρχικῶς θερμὸν μόνον, βαθμηδὸν δὲ θὰ προστίθεται θερμότερον.

Τὰ ***ἐναλλασσόμενα ψυχρὰ καὶ θερμὰ ποδόλουτρα*** γίνονται διὰ δύο δοχείων· Πρῶτον θὰ τίθενται οἱ πόδες ἐπὶ 5 λεπτὰ εἰς τὸ δοχεῖον μὲ θερμὸν ὕδωρ, ἔπειτα ἐπὶ 1 λεπτὸν εἰς τὸ ψυχρόν, πάλιν 2 λεπτὰ εἰς τὸ θερμόν, 1 λ. εἰς τὸ ψυχρὸν καὶ οὕτω καθεξῆς τελειόνοντες μὲ τὸ ψυχρόν, ὅτε καὶ θὰ γίνουν ἰσχυραὶ ἐντριβαί. Τοιαῦτα ποδόλουτρα γίνονται εἰς τοὺς ἔχοντας πάντοτε ψυχροὺς πόδας, εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ἰσχυρὰν ἐφίδρωσιν, ἀπὸ κρυοπαγήματα.

Μεσάζουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἁπλῶν καὶ τῶν ἰαματικῶν λουτρῶν,κατέχουν τὰ ***θαλάσσια λουτρὰ*** τὰ ὁποῖα ἐπιδρῶσινἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ διὰτῆς θερμοκρασίας των, διὰ τῆς ποσότητος τοῦ ἐμπεριεχομένου ἅλατος καὶ διὰ τῶν κινήσεων τοῦ ὕδατσς. Συνενώνουν λοιπὸν τὰ προτερήματα ψυχρᾶς ὑδροθεραπείας, κινησιθεραπείας, λουτροῦ ἅλατος καὶ ἐν μέρει ἀερο-θεραπείας.

Ἡ θερμ. τοῦ θαλασσίου ὕδατος κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας κυμαίνεται ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ μεταξὺ 15—18oE καὶ ἐν τῇ Ἀδριατικῇ μεταξὺ 17,8—26,5oE·

Οὐχ' ἧττον καὶ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἐπέρχονται διακυμάνσεις τῆς θερμ. τοῦ θαλασσίου ὕδατος.

Ἡ ποσότης ἅλατος εἶναι εἰς τὴν Μεσόγειον 3,2—4,1 %, εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν 9,8—1 % εἰς τὴν Ἀδριατικὴν 3,7—3,8 %. Ἐλαττοῦται δὲ ἡ ποσότης αὕτη εἰς τὰ πέριξ τῶν ἐκβολῶν ποταμῶν. Τὸ ἅλας τῆς θαλάσσης ἢ μᾶλλον τὰ ἅλατα ἀποτελοῦνται κατὰ $^2/_3$ ἀπὸ χλωριοῦχον νάτριον (μαγειρικὸν ἅλας) καὶ κατὰ $^1/_3$ ἀπὸ θειϊκὴν μαγνησίαν, χλωριοῦχον μαγνησίαν, θειϊκὸν ἀσβέστιον, θειϊκὸν νάτριον καὶ ἀνθρακοῦχα ἅλατα. Ὡς ἐκ τούτου ἔχει τὸ θαλάσσιον ὕδωρ καὶ μεγαλείτερον εἰδικὸν βάρος (1032) ἀπὸ τὸ τοῦ ποταμοῦ (1000).

Ὅσον ἀφορᾶ τὴν διὰ τοῦ ψύχους ἐπίδρασιν τοῦ ὕδατος καὶ τὸν προκαλούμενον μηχανικὸν ἐρεθισμὸν ἐπὶ τοῦ σώματος, εἶναι ταῦτα τόσον μεγαλείτερα ὅσον μεγαλείτεραι καὶ ταχεῖς ἐναλλάσσουσαι ποσότητες ὕδατος ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ σῶμα. (βλ. *Κολύμβημα*).

Θαλάσσια λουτρὰ δὲν θὰ λαμβάνονται ἀπὸ παίδιὰ κάτω τῶν 2 ἐτῶν, ἀπὸ γέροντας, ἐπιληπτικούς, ἀρτηριοσκληρωτικούς, καρδιακοὺς προχωρημένους, ἀπὸ ἐγκύους εἰς τοὺς τελευταίους μῆνας, ἀπὸ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ὀξείας ρευματικὰς καὶ ἀρθριτικὰς παθήσεις, ἀπὸ γαστρίτιδας, ἐντερίτιδας, χολολιθίασιν, νεφρίτιδα, ἀσθενείας τοῦ τυμπάνου, καὶ κατὰ τὰ ἔμμηνα.

Θερμὰ θαλάσσια λουτρὰ εἶναι ὠφέλιμα διὰ ραχιτικὰ παιδία, ἀρθριτικοὺς καὶ ρευματιῶντας. Γίνονται εἰς θερμ. 35o καὶ διάρκειαν 20 λεπτῶν ἢ 35o καὶ διάρκειαν $^1/_2$ ὥρας. Ἡ διάρκεια των καὶ ἐν γένει θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θερμ. των, διότι ὅσον θερμότερα εἶναι τόσον πλέον ἐρεθιστικὰ γίνονται.

Τεχνητὰ θαλάσσια λουτρὰ γίνονται εἰς τὰς κατοικίας ὅταν χύσωμεν εἰς σύνηθες λουτρὸν τὰς προηγουμένως διαλυθείσας ἐξῆς οὐσίας, καὶ ἀνακινήσωμεν τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ καλῶς·

ISIS MEDICAL MANOGLIO SARO

Θαλασσίου ἅλατος	7,0	κοιλὰ	(Sel marin)
Θειϊκοῦ Νατρίου	3,500	»	(Sulfate de Soude)
Ὑδροχλωριούχου Ἀσβεστίου	0,700	»	(Hydrochlor. de chaux)
» Μαγνησίας	2,0	»	(Hydrochlor. de magnesie)
ἢ τὰς ἑξῆς :			
Φαιοῦ ἅλατος	8,0	»	(Sel gris)
Θειϊκοῦ Νατρίου	3,500	»	(Sulfate de soude)
Χλωριούχου Ἀσβεστίου	0,700	»	(Chlorure de calcium)
Χλωριούχρυ Μαγνησίας	2,950	»	(Chorure de magnesie)

Εἰς τὰ *κινησιθεραπευτικὰ λεγόμενα λουτρὰ* δι' ἰδιαιτέρων, μηχανημάτων σχηματίζονται κύματα εἰς συνήθεις λουτήρας, ἢ ὁ λουόμενος κάμνει κύματα. Σκοπὸς τοιούτων λουτρῶν εἶναι ἀφ' ἑνὸς διὰ νὰ ἐπιπροστεθῇ εἰς τὸ λουτρὸν καὶ ἄλλος εὐεργετικὸς ἐρεθισμός, ἀφ' ἑτέρου διὰ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ κινητικότης ἀδυνάτων ἢ παραλελυμένων μελῶν.

Λουτρὰ Ἰαματικά:

Λουτρὰ ἁλατοῦχα. Γίνονται εἰς λουτῆρα ὄχι ἀπὸ ψευδάργυρον (τσίγγον). Ἡ θερμ. τοῦ ὕδατος θὰ εἶναι 32-36οΕ, ἡ δὲ διάρκεια τοῦ λουτροῦ 10-30 λ.

Ἐνδείκνυνται εἰς ἀδυναμίαν, χοιράδωσιν, ραχίτιδα, ἀναιμίαν, χρονίους ρευματισμούς, μητρικὰς παθήσεις καὶ γίνονται διὰ προσθήκης εἰς τὸ ὕδωρ 6 κοιλῶν μαγειρικοῦ ἅλατος, τὸ ὁποῖον θὰ ἀνακατωθῇ καλὰ ἕως ὅτου λυώσῃ ἢ λυώνομεν πρὶν τὸ ἅλας, τὸ περνῶμεν καὶ τὸ χύνωμεν εἰς τὸ λουτρόν.

Λουτρὰ ἀλκαλικά. Διαλύωμεν εἰς μερικὰ λίτρα βραστοῦ ὕδατος 500 γρ. ἀνθρακικοῦ Νατρίου (Carbonate de Soude) ἢ ἴσην ποσότητα συνήθους σόδας (διττανθρακικοῦ Νατρίου Bicarbonate de Soude) καὶ τὰ χύνωμεν εἰς τὸ λουτρόν.

Λουτρὰ ἀμυλούχα (amidon). Μαλακτικὰ λουτρὰ γινόμενα διὰ προσθήκης εἰς τὸ λουτρὸν 2 κοιλῶν ἀμύλου τὰ ὁποῖα ἔχουν λυώσῃ εἰς 1 λίτρον ψυχροῦ ὕδατος. Ἡ προσθήκη θὰ γίνεται βαθμιαίως καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ θὰ ἀναταράττεται.

Λουτρὰ ἀνθρακοαεριοῦχα. Φέρουν ἰσχυρὸν ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος, τὸ ὁποῖον κοκκινίζει, διεύρυνση τῶν δερματικῶν ἀγγείων συνεπείᾳ τῆς ὁποίας, ἡ περιφερικὴ θερμοκρασία αὐξάνει καὶ ἡ κεντρικὴ ἐλαττοῦται, ταυτοχρόνως ἐνισχύεται καὶ εὐκολύνεται ἡ μυϊκὴ λειτουργία, αὐξάνει δὲ ὁ τόνος τοῦ ὅλου κυκλοφορικοῦ συστήματος. Ἐνδείκνυνται εἰς χρονίας καρδιακὰς παθήσεις, τόσον ὀργανικῆς ὅσον καὶ νευρικῆς φύσεως, εἰς ἀναιμίας, χλωρώσεις, ἀδυναμίας, γεννητικὰς διαταραχὰς τῆς γυναικὸς κλπ.

Διὰ νὰ ἔχουν τὰ τεχνητὰ ἀνθρακοῦχα λουτρὰ τὴν αὐτὴν μὲ τὰ φυσικὰ ἐνέργειαν, πρέπει τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ νὰ εἶναι διαμοιρασμένον εἰς ὅλον τὸ ὕδωρ ἐν εἴδει μικρῶν φυσαλλίδων, αἵτινες καὶ δίδουν εἰς τὸν λουόμενον τὸ αἴσθημα τοῦ κεντήματος.

Τὰ τελειώτερα ἐκ τῶν τεχνητῶν γίνονται μόνον εἰς ὑδροθεραπευτήρια, ὅπου ἐντὸς ἰδιαιτέρων μηχανημάτων ἀναμιγνύεται τὸ ὕδωρ, πρὶν εἰσέλθῃ εἰς τὸν λουτῆρα, μὲ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ.

Εἰς τὰς κατοικίας τὸ ἀνθρακοῦχον λουτρὸν θὰ γίνηται εἰς λουτῆρας μὴ ἐκ μετάλλου, διότι τοῦτο προσβάλλεται ὑπὸ τοῦ ὀξέος, καὶ διὰ τῶν ἑξῆς τρόπων:

1. Εἰς τὸ ἕτοιμον ὕδωρ λουτῆρος (25ο-33οΕ) ρίπτομεν ἓν κοιλὸν σόδας (διττανθρακικοῦ νατρίου, Carbon de soude) καὶ ἔπειτα χύνωμεν, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος βραδέως 1 χλγρ. ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος (crudum) καὶ χωρὶς νὰ κινῶμεν πολὺ τὸ ὕδωρ.

2. Διὰ τῶν ἑτοίμων τεσσάρων πακέτων τοῦ Sandow ἀποτελουμένων ἐκ 250 γρ. διττανθρακικοῦ νατρίου ἑκάστον, καὶ τῶν τεσσάρων πλακῶν περιεχουσῶν 1400 γρ. διθειούχου Καλίου. (Bisulfate de Potassium).

Ὁ ἀσθενὴς εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἕτοιμον ἀνθρακοαεριοῦχον λουτρόν, θὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν ἥσυχος, δὲν θὰ κινεῖται. Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν εἰσπνοὴν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καλὸν εἶναι νὰ καλύπτεται ὁ λουτὴρ μὲ ὕφασμα. Τὰ λουτρὰ ταῦτα, τὰ ὁποῖα μόνον τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἰατροῦ θὰ λαμβάνονται, θὰ διαρκοῦν 5-10-30 λεπτά. Μετὰ τὸ λουτρὸν ἀνάγκη ἀναπαύσεως ἐπὶ $^1/_2$-1 ὥραν.

Λουτρὰ ἀρωματικά. Καλλωπιστικὰ λουτρὰ γινόμενα κατὰ τοὺς ἑξῆς τρόπους:

1. Ἔγχυμα εἰς 10 λίτρα ὕδατος καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν ἐξ ἴσης ποσότητος, φύλλων ἀψίνθου, ὑσσώπου, μένθης, δενδρολιβάνου, φλασκομηλιᾶς, θύμου καὶ ἀνθέων λιβανωτοῦ, θὰ περασθῇ καὶ θὰ χυθῇ εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ:

2. Αἰθέριον ἔλαιον λιβανωτίδος (ἢ ἐνδρολίβανον) 1 γρ.
» » λαβάντας 1 γρ.
» » θύμου 1 γρ.
Βάμμα πικρᾶς κασσίας 50 γρ.
Ἀνθρακικὸν Νάτριον 300 γρ.

3. 500 γρ. μικροκομμένα ἄχυρα βρώμης θὰ βράσουν ἐπὶ μίαν ὥραν εἰς 5 λίτρα ὕδατος καὶ θὰ χυθοῦν εἰς τὸ λουτρόν.

4. 1 κοιλὸν χόρτων μελιλώτου ρίπτεται εἰς τὸ λουτρόν.

Λουτρὰ βορικοῦχα Γίνονται διὰ προσθήκης εἰς 100 — 250 γρ. βορικοῦ ὀξέος. Εἶναι ἀντισηπτικά.

Λουτρὰ Βύνης. (Malt). Τονωτικὰ λουτρὰ γινόμενα διὰ προσθήκης εἰς τὸ λουτρὸν ἐκχυλίσματος. Βύνης (Extrait de malt) ἢ 2-3 κοιλῶν Βύνης ἀφοῦ ἔχουν βράσῃ ἐπὶ 4 ὥρας εἰς 4 λίτρα ὕδατος.

Λουτρὰ γελατίνης. Μαλακτικὰ λουτρὰ γινόμενα διὰ προσθήκης δυαλύσεως 2 κοιλῶν γελατίνης ἢ 1 κοιλοῦ κόλλας (colle de Flandre) εἰς 10 λίτρα ὕδατος.

Λουτρὰ γλυκερίνης. Δίδονται εἰς δερματικὰς παθήσεις καὶ γίνονται διὰ προσθήκης εἰς τὸ λουτρὸν 56 γρ. γλυκερίνης καὶ 20 γρ. ἀδραγανθίνου κόμμεως (gomme adragante).

Λουτρὰ δεψίνης Τονωτικὰ τοῦ δέρματος, γίνονται διὰ προσθήκης 300 γρ. δεψίνης (τανίνης).

Λουτρὰ θειοῦχα. Δίδονται εἰς ἀρθριτικάς, ρευματικάς, δερματικὰς καὶ συφιλιδικὰς παθήσεις, εἰς λουτήρας ἐκ ξύλου ἢ σμαλτωμένας, ὄχι ἐκ ψευδαργύρου. Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν διάδοσιν τοῦ ἀερίου εἰς τὸ δωμάτιον, θὰ καλύπτεται ὁ λουτὴρ μὲ ὕφασμα. Γίνονται διὰ τῶν ἑξῆς προσθηκῶν εἰς τὸ ὕδωρ συνήθους λουτροῦ.

1. 50—100 γρ ἤπαρ θείου.

2. Κεκαυμένη ἄσβεστος (Chaux vive). 1 γρ. Ἄνθη θείου (Fleur de soufre). 2. γρ. Ὕδωρ 20. γρ..

3. Ὑδροθεϊκὸν Νάτριον (Sulfhydrate de soude), Ἀνθρακικὸν Νάτριον (Carbonate de soude), Χλωριοῦχον Νάτριον (Chlorure de sodium) ἀνὰ 30 γρ.

4. Θειῶδες κάλιον (Sulfure de Potassium) 25—100 γρ.

5. Τριθειῶδες κάλιον (Trisulfure de Potassium) 50—100 γρ.

Θὰ διατηρεῖται εἰς καλῶς πωματισμένην φιάλην καὶ θὰ διαλύεται πρὶν τῆς χρήσεως εἰς λίτρον θερμοῦ ὕδατος.

6. Θειῶδες Ἀσβέστιον (Sulfure de calcium) 90 γρ.

Ὑδροχλωρικὸν ὀξὺ (Acide chlorhydrique) 60 γρ. Λίαν δραστήριον!

7. Τεχνητὰ θειοῦχα τοῦ Μπαρέζ (Bareges): Ὑδροθειῶδες Νάτριον (Hydrosulfure de soude cristallisé), Χλωριοῦχον Νάτριον (Chlorure de sodium) ἀνὰ 60 γρ. Ἀνθρακικὸν Νάτριον (Carbonate de Soude sec) 30 γρ.

Θὰ διαλυθοῦν εἰς λίτρον ὕδατος καὶ θὰ προστεθοῦν εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ.

SISMANOGLIO MEGARO

Λουτρὰ Ἰωδιούχα. Διαλύωμεν 10 γρ. Ἰωδίου καὶ 20 γρ. Ἰωδιούχου καλίου (Iodure de Potassium) εἰς 450 γρ. ὕδατος καὶ χύνωμεν τὸ ὅλον εἰς τὸ λουτρόν. Δίδονται εἰς χοιραδώσεις καὶ δερματικὰς παθήσεις.

Λασπόλουτρα. Πηλός, Schlamm) Ἡ λάσπη αὕτη εἶναι καθίζημα θειούχων ἢ ἁλιπηγῶν ἢ καὶ ὁ πηλὸς θαλάσσης, λιμνῶν ἢ ποταμῶν, περιέχων ὀργανικὰς οὐσίας. Ἡ καλλιτέρα διὰ λουτρὰ λάσπη εἶναι ἡ ρωσσικὴ λεγομένη καὶ ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Μαύρης θαλάσσης (Limane). Τὰ λασπόλουτρα ἐπιδρῶσιν διὰ τοῦ ραδίου τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχουσιν, διὰ τῆς θερμοκρασίας των (34-41ο) διὰ τοῦ ὑψηλοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς λάσπης, διὰ τοῦ ἅλατος.

Ἐπιφέρουν αὔξησιν τῆς περιφερικῆς θερμοκρασίας κατὰ 1ο—2ο, ἐνίσχυσιν τῆς κυκλοφορίας, ἐφίδρωσιν, γενικὴν εὐεξίαν, ἐλάττωσιν τοῦ βάρους. Ἐνδείκνυνται εἰς ἀσθενείας νωτιαίου μυελοῦ, παραλυσίας, κιρσούς, ἐκζέματα, νευρίτιδας, ἀρθρίτιδας, ρευματισμούς, φλεβίτιδας. Ἀπαγορεύονται εἰς ὀξέα νοσήματα, εἰς λευκωματουρίαν, διαβήτην, ἀρτηριοσκλήρωσιν, προκαλοῦν δὲ εὐκόλως ἐγκεφαλικὰς συμφορήσεις καὶ ἐπιστάξεις.

Τὰ λασπόλουτρα γίνονται ὡς ἑξῆς: ἡ λάσπη ἀνακατώνεται μὲ νερὸ (καλλίτερον θαλάσσης), θερμαίνεται, καὶ ὁ ἀσθενὴς εἰσέρχεται εἰς τὸν πηλὸν καὶ μένει 15—30 λ. Ἐπίσης γίνονται καὶ τοπικὰ λασπόλουτρα καθὼς καὶ ἐντριβαί. (βλ. *Λουτρὰ τέλματος καὶ Φάγγο).*

Τὰ κυριώτερα φυσικὰ λασπόλουτρα εἶναι:

Θαλάσσια: Ὀδησσοῦ, Σεβαστουπόλεως, Hapsal, Oesel, ἐν Ρωσσίᾳ. Marstrand, Loca ἐν Σουηδίᾳ, Zanderfind καὶ Holmarstrand ἐν Νορβηγίᾳ.

Θειοῦχα: Pistyen, Nenndorf, Warasdin-Teplitz, Monfalcone, Aix-les-Bains.

Λουτρὰ ὀξυγόνου (Ozet). Ἐπιφέρουν εἰς ὑγιεῖς τόνωσιν καὶ συνάμα κατεύνασιν. Εἰς ἀσθενεῖς ἔχουν τὴν ἰδίαν ἀλλὰ ἐλαφροτέραν ἐπίδρασιν μὲ τὰ λουτρὰ Ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Γίνονται δι' ἐξ ἴσου κατανομῆς εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ 300 γρ. Perborate de Soude καὶ 30 γρ. Borate de Manganèse

Μετὰ 1-2 λεπτὰ ἀναπτύσσεται ὀξυγόνον τὸ δὲ χρῶμα τοῦ ὕ ατος ἕνεκα τῆς γενομένης χημικῆς ἀλλοιώσεως τῶν δύο ἁλάτων γίνεται κατ' ἀρχὰς γαλακτῶδες ἔπειτα φαιόν. Ἡ διάρκεια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀερίου εἶναι 15—20 λ. σχηματίζει δὲ τοῦτο ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ εἰς τὸν νιπτῆρα κηλῖδας φαιάς, αἵτινες ὅμως διὰ ἐντριβῆς ἐξαλείφονται.

Λουτρὰ πευκοβελονῶν. Γίνονται διὰ προσθήκης εἰς τὸ λουτρὸν 250—100 γρ. ἐκχυλίσματος βελονῶν πεύκης καὶ εἰς ξύλινον λουτῆρα. Ἐνδείκνυνται εἰς ρευματισμούς, νευραλγίας, χοιράδωσιν, ἀναιμίαν.

Λουτρὰ πίσσης. Δίδονται εἰς παθήσεις τοῦ δέρματος. Πρὶν τοῦ λουτροῦ θὰ τριφθῇ ὁ ἀσθενὴς μὲ τὴν ἑξῆς διάλυσιν:

Πισσάσφαλτος	300 γρ.	Goudron de houille
Οἰνόπν. (95ο)	200 »	
Αἰθὴρ	100 «	

Ἔπειτα δὲ θὰ γίνῃ τὸ λουτρόν, προστιθεμένης εἰς τὸ ὕδωρ τῆς ἑξῆς διαλύσεως:

Ἀρκευθέλαιον	50 γρ.	Huile de Cade
Κρόκος αὐγοῦ ἀρ.	1	
Ὑγρὸν ἐκχύλισμα Κιλλαγίας	10 γρ.	Extr. fluide de Quillaja
Ὕδωρ	200 γρ.	

Λουτρὰ πιτύρου. Μαλακτικὰ λουτρά γινόμενα 1) προστιθεμένων εἰς τὸ λουτρὸν 1—2 κοιλῶν πιτύρου 2) 1—3 κοιλά πιτύρου θὰ βράσουν εἰς 5 λίτρα ὕδατος θὰ περασθοῦν καὶ θὰ χυθοῦν εἰς τὸ λουτρόν. 3) Τὸ πίτυρον θὰ τεθῇ ἐντὸς σακκιδίου, τὸ ὁποῖον θὰ κρατεῖται καὶ θὰ πιέζεται ἐντὸς τοῦ ὕδατος.

Λουτρὰ σιδηροῦχα. Τονωτικὰ λουτρὰ γινόμενα διὰ τῆς προσθήκης 5 γρ. ἀρσενικούχου σιδήρου (arseniate de fer), ἢ 30 γρ. Ἰωδιούχου σιδήρου (Iodure de fer) εἰς τὸ λουτρόν.

Λουτρὰ σινάπεως. Ἐπισπαστικὰ λουτρὰ γινόμενα ὡς ἑξῆς:

1. 2—3 κ. σ. λεπτοκοπανισμένου σινάπεως χύνονται εἰς τὸ λουτρόν.

2. 150—500 γρ. νωποῦ λεπτοκοπανισμένου σιναπεως θὰ γίνουν μὲ ἀνάλογον ὕδωρ πηκτὸς πολτός, ὅστις θὰ περασθῇ ἀπὸ λινὸ πανὶ καὶ θὰ ἀναμιχθῇ μὲ τὸ νερὸ τοῦ λουτροῦ. Πρέπει νὰ πιεσθῇ ἰσχυρῶς.

3. 500 γρ. πάντοτε λεπτοκοπανισμένου σινάπεως, θὰ τεθοῦν ἐντὸς σακκιδίου, τό ὁποῖον θὰ τεθῇ εἰς τὸ νερὸ τοῦ λουτροῦ καί θὰ πιέζεται.

Ἡ διάρκεια τοῦ λουτροῦ θὰ εἶναι 10-15 λ. ἢ μᾶλλον ἕως ὅτου κοκκινίσῃ τὸ σῶμα καλά. Θὰ ξεπλύνωμεν ἔπειτα αὐτὸ μὲ σύνηθες ὕδωρ. Διὰ νὰ μὴ ἐρεθίζονται τὰ μάτια, ἡ μπανιέρα θὰ καλύπτεται μὲ μάλλινον ὕφασμα.

Διὰ τὰ ποδόλουτρα ἀρκοῦν 100 γρ. σινάπεως.

Λουτρὰ Τέλματος (Moor). Τὸ χρησιμοποιούμενον τέλμα εἶναι στρῶμα γῆς γινόμενον εἰς μετρίαν ὑγρασίαν διὰ σήψεως φυτῶν ἀποκλεισμένων ἐκ τοῦ ἀέρος. Περιέχει διαφόρους ὀργανικὰς οὐσίας καὶ χημικὰ συστατικὰ μεταλλικῶν ὑδάτων τὰ ὁποῖα τὸ διατρέχουσιν. Ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχουν σιδηροτέλματα, θειοτέλματα, ἁλοτέλματα.

Τὸ νωπὸν τέλμα δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς λουτρόν. Πρέπει πρῶτον διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀέρος αἱ ἀδιάλυτοι οὐσίαι νὰ μεταβληθῶσιν εἰς διαλυτάς. Πρὸς τοῦτο τὸ τέλμα ἀφίνεται νὰ ξηρανθῇ εἰς τὸν ἀέρα, ἀλέθεται, διαπερᾶται ἀπὸ εἶδος τρυπητοῦ καὶ τέλος διὰ νὰ γίνῃ πολτὸς ἀναμιγνύεται βαθμηδὸν μὲ θερμὸν ὕδωρ ἢ ἀτμόν. Ἡ ἐνέργεια τῶν τελματολούτρων ὀφείλεται εἰς θερμικάς, χημικὸς καὶ μηχανικὰς ἐπιδράσεις.

Ἐνδείκνυνται δὲ εἰς χρονίους ρευματισμούς, ἀρθρίτιδα, νευραλγίας, νευρίτιδας, ἐνδομητρίτιδα, διάφορα ἐξιδρώματα τῆς κοιλίας, προστατίτιδα, ἀνικανότητα.

Τὰ κυριώτερα φυσικὰ σιδηροῦχα τελματόλουτρα εἶναι:

Altheide, Augustusbad, Bruckenau, Cudova, Elster, Langenau, Langenchwalbach, Liebwerda, Poeltzin, Pyrmont, Reinertz, Franzensbad, Koenigswart, Marienbad, Spa, Ronely.

Θειοῦχα δὲ καὶ ***ἁλατοῦχα*** : Drimburg, Kainzensbad.

Διὰ νὰ γίνουν τελματόλουτρα εἰς τὰς κατοικίας πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν ξύλινοι λουτῆρες. Ὡς τέλμα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τὸ τοῦ Franzensbad ἢ Mattoni κλπ. 1 ½—2 χλγρ. τοῦ ξηροῦ τούτου τέλματος ἀνακατώνονται διαρκῶς μὲ ζεστὸν νερὸ ἕως ὅτου γίνῃ πηκτὸς πολτός. Ἡ θερμ. τοῦ λουτροῦ θὰ εἶναι 35—38ο Ε ἡ δὲ διάρκεια 10—40 λ. Μετὰ τό τελματόλουτρον θὰ λαμβάνεται λουτρὸν σύνηθες καθαριότητος 35ο ἢ τοὐλάχιστον θὰ περιχυθῇ ὁ ἀσθενὴς μὲ χλιαρὸν ὕδωρ, θὰ στεγνωθῇ, θὰ περιτυλιχθῇ εἰς μάλλινα σκεπάσματα καὶ θὰ ἡσυχάσῃ ἐπὶ μίαν ὥραν. Ἀπαιτεῖται δὲ προσοχὴ διότι αἱ κηλῖδες τῶν ἀσπροροῦχων δὲν βγαίνουν. (βλ. *Φάγγο* καὶ *Λουτρὰ Φάγγου.*)

Λουτρὰ μὲ τσίπουρα σταφυλῶν. Ἔχουν τὰς αὐτὰς ἐνδείξεις μὲ τὰ Ἀμμόλουτρα. Χρησιμοποιεῖται ἡ ἕνεκα τῆς ζυμώσεως παραγομένη θερμότης 25—45ο Ε, καθὼς καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ ἕνεκα τοῦ κινδύνου ἀσφυξίας, διὰ τοῦτο τὸ μέρος ποῦ γίνεται τὸ λουτρὸν θὰ ἀερίζεται συχνά. Διάρκεια λουτροῦ ½—1 ὥρα.

Λουτρὰ ἄχνης ὑδραργύρου (Sublimé). Ἀντισηπτικά. Οἱ λουτῆρες δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἐκ ψευδαργύρου. Εἰς τὸ λουτρὸν προστίθεται.

1. Ἄχνη ὑδραργύρου	20 γρ.	
Οἰνόπνευμα	50 γρ.	
Ὕδωρ	200 γρ.	
2. Ἄχνη ὑδραργύρου Χλωριοῦχον ἀμμώνιον	20γρ.	Chlorhydrate d'ammoniaque.)

SISMANOGLIO MEGARO

Διὰ λουτρὰ ποδιῶν 1-5 γρ. Ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ μὴ πίουν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ νερὸ τοῦ λουτροῦ.

Λουτρὰ ὑπερμαγγανικοῦ Καλίου. (Permanganate de Potasse) Ἀντισηπτικά. Γίνονται διὰ προσθήκης 1 γρ. ὑπερμ. Καλίου εἰς λουτρόν, ἢ κοχλιάριον καφὲ ὑπ. Καλίου, θὰ διαλυθῇ ἐντὸς 300 γρ. ὕδατος καὶ ἐκ τῆς διαλύσεως ταύτης θὰ τεθοῦν 3 κοχλιάρια σούπας εἰς τὸ λουτρόν.

Μετὰ τὸ λουτρὸν περίχυσις μὲ ἁπλοῦν χλιαρὸν ὕδωρ. Προσοχὴ εἰς τὰς κηλίδας (βλ. *Κάλιον*).

Λουτρὰ Φάγγο. Εἶδος λάσπης προερχομένης ἐκ τῶν Ἰταλικῶν θερμοπηγῶν τοῦ Ἄκουϊ (Acqui), Abano καὶ Battaglia. Ἐπιδρᾷ εὐνοϊκῶς, ἕνεκα τῆς αὐξήσεως τῆς θερμοκρασίας τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει, εἰς ρευματισμούς, ἀρθρίτιδας, νευραλγίας, ἐξιδρώματα, συμφύσεις, ὀρχίτιδα, δερματικὰ νοσήματα κλπ.

Χρησιμοποιεῖται ὡς γενικὸν ἢ ὡς τοπικὸν θερμὸν ἐπίθεμα. Διὰ τὴν ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος ἐφαρμογὴν θέτομεν ἐπὶ τοῦ στρώματος μάλλινον σκέπασμα, ἐπ' αὐτοῦ ἀδιάβροχον καὶ ἐπ' αὐτοῦ πανὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου τίθεται στρῶμα φάγγο 6 ἑκμ. πάχους καὶ 50ο θερμ.

Ἐπὶ τῆς λάσπης πλαγιάζει ὁ ἀσθενὴς καὶ καλύπτεται εἰς ὅλον τὸ σῶμα, ἐκτὸς τοῦ στήθους, μὲ τὴν ἰδίαν λάσπην, μὲ τὸ πανί, μὲ τὸ μάλλινον ὕφασμα. Οὕτω μένει ἐπὶ $^1/_2$—1 ὥραν. Ἔπειτα λαμβάνει θερμὸν λουτρὸν καθαριότητος καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἱδρώνῃ εἰς τὸ κρεββάτι του.

Τὰ τοπικὰ ἐπιθέματα γίνονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Λουτρὰ μὲ φύκια. Ὡς ἐκ τῶν ἁλάτων καὶ τοῦ ἰωδίου τὰ ὁποῖα περιέχουν προστίθενται τὰ νωπὰ φύκια εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ λεμφατικῶν ἀτόμων. Εἰς μέρη τινὰ χώνονται οἱ ἀσθενεῖς εἰς τὰ φύκια.

Λουτρὰ μὲ φλαμοῦρι. Μαλακτικά, κατευναστικά. 500—1000 γρ. ρίπτονται εἰς τὸ λουτρὸν ἢ τίθενται εἰς σάκκον ὅστις κρεμᾶται ἐπὶ 15 λ. εἰς βρᾶζον νερὸ καὶ τὸ ὅλον χύνεται εἰς λουτρόν.

Λουτρὰ χαμαιμήλου. Ἐνέργεια καὶ χρῆσις ὁμοία ὡς τὸ τοῦ φλαμουρίου.

Ἀερόλουτρα.

Ἕνεκα τῶν σπουδαιοτάτων θερμικῶν, χημικῶν, ἠλεκτρικῶν καὶ μηχανικῶν ἐρεθισμῶν του ἐπὶ τοῦ δέρμοτος χρησιμοποιεῖται ὁ ἀήρ ὡς μέσον θεραπευτικὸν καὶ ἐνισχυντικὸν τοῦ ὀργανισμοῦ τόσον τοῦ ἀσθενοῦς ὅσον καὶ τοῦ ὑγιοῦς, ἐν εἴδει ἀερολούτρων.

Τὸ ἀερόλουτρον, ὅταν γίνεται μεθοδικῶς, ὑποβοηθεῖ πολὺ εἰς τὴν σκληραγωγίαν τοῦ σώματος, εἰς τὴν κατεύνασιν τῶν νευρικῶν ἐξερεθισμῶν καὶ εἰς τὴν καλλιτέρευσιν τῆς ὅλης θρέψεως. Ἀλλὰ τονίζομεν ὅτι ἡ ὠφέλεια τῶν ἀερολούτρων ἐξαρτᾶται κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴν μεθοδικὴν των ἐκτέλεσιν.

Πρέπει νὰ ἐκτελῶνται ἐπὶ τοποθεσίας ὑψηλῆς, ξηρᾶς, εἰ δυνατὸν ἐντὸς δάσους προφυλαγμένης ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, ὑπὸ θερμ. 10—20οΕ, καὶ κατὰ προτίμησιν τὰς πρωϊνὰς ἢ ἑσπερινὰς ὥρας, ἐκτὸς ἐὰν ἐπιβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ καὶ ἡ σύγχρονος ἐπενέργεια τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ δέρματος, ὁπότε εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελῶνται εἰς οἱανδήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας.

Ἐν τούτοις ἐπιβάλλονται μερικαὶ ***προφυλάξεις.*** Οὕτω δὲν πρέπει κατὰ τὸ ἀερόλουτρον νὰ εἴμεθα ἱδρωμένοι οὔτε νὰ ἐκδυώμεθα διὰ μιᾶς ὅλα τὰ ἐνδύματα, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἕως οὗ μείνωμεν ἐντελῶς γυμνοί.

Κατ' ἀρχὰς τὸ ἀερόλουτρον θὰ διαρκῇ ὀλίγα μόνον λεπτά, τὰ ὁποῖα συνεχῶς θὰ ἐπαυξάνωνται, μέχρις οὗ συνειθίσωμεν, ὁπότε θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ διαρκῇ καὶ ἐπὶ 1 ὥραν, θὰ κάμνωμεν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἀσκήσεις γυμναστικὰς καὶ χειρομαλάξεις ἀλλὰ πάντοτε ἠρέμως καὶ βραδέως ἵνα ἀποφύγωμεν τὴν ἐφίδρωσιν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶνε πάντοτε ἀνάγκη νὰ συν-

φαρμόσωμεν καὶ ὑδροθεραπευτικὰ μέσα, ἀρκεῖ νὰ πλύνωμεν μετὰ τὸ ἀερόλουτρον μόνον τοὺς πόδας. Μετὰ τὸ λουτρὸν ἀπαιτεῖται περίπατος ἢ γυμναστικὴ διὰ νὰ θερμανθῇ τὸ σῶμα ἵνα προκληθῇ ἐφίδρωσις ἢ ὑπεραιμία, δὲν πρέπει ὅμως νὰ γίνωνται χωρὶς τὴν ὑπόδειξιν ἰατροῦ, διότι δυνατὸν νὰ προκαλέσουν ἐγκεφαλικὰς ἢ καρδιακὰς διαταράξεις.

Εἰκ. 418

Ἀερόλουτρον

καὶ κατόπιν ἀπόλυτος ἀνάπαυσις.

Ἡ ἐνδεδειγμένη ἐποχὴ των εἶναι κυρίως οἱ δύο θερμότεροι μῆνες τοῦ θέρους, δύνανται ὅμως νὰ ἐκτελῶνται καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους τακτικῶς τὴν πρωΐαν ἢ τὸ ἑσπέρας, ἐντὸς τοῦ δωματίου, μὲ κλειστὰ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἀργότερον μὲ ἀνοικτὰ παράθυρα. Τὸ σῶμα ὡς ἐλέχθη θὰ εἶναι ἐντελῶς γυμνόν. Τὸ μόνον ἐπιτρεπόμενον ἔνδυμα εἶναι λεπτότατον ὑποκάμισον διὰ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία, ἕνεκα τοῦ λεπτοτέρου δέρματός των καὶ σανδάλια ἢ παντόφλαις. (Εἰκ. 418, 419).

Λουτρὰ θερμοῦ ἀέρος. Ταῦτα χρησιμοποιοῦνται μερικῶς ἢ γενικῶς

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι τὸ δέρμα ἀνέχεται τὸν θερμὸν ἀέρα μέχρις 100ο ἢ καὶ ἀνωτέρω ἐπὶ μίαν καὶ πλέον ὥραν ἄνευ στενοχωρίας ἢ βλάβης. Τὸ περίεργον αὐτὸ φαινόμενον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὅτι ὁ ἀήρ εἶναι σχετικῶς κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος καὶ προκαλεῖ ὡς ἐκ τούτου ἰσχυρὰν ἐφίδρωσιν εἰς τὸ δέρμα καὶ ὑπεραιμίαν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ αἷμα, τοῦ ὁποίου ἡ θερμοκρασία διατηρεῖται κατὰ 60οκατωτέρα τῆς τοῦ περιβάλλοντος, κυκλοφορεῖ μὲ μεγαλυτέραν ταχύτητα ἐπὶ ὡρισμένων ὀργάνων, καὶ ἐπιδρᾷ ἐπ' αὐτῶν ὡς μέσον ὄχι πλέον θερμαντικόν, ἀλλὰ ψυχραντικόν. Ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς Bier διὰ πλείστων πειραμάτων ἀπέ-

SISMANOGLIO MEGARO

δειξεν ὅτι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον αἱ ἰσχυραὶ θερμοκρασίαι δὲν εἶναι ἐπιβλαβεῖς στηρίζεται ἐπὶ τῆς θεωρίας ταύτης.

Πρὸς ἐκτέλεσιν θερμοῦ ἀερολούτρου κατ' οἶκον προσφεύγομεν εἰς τὸν ἑξῆς ***πρόχειρον τρόπον***: Περιτυλίσσομεν καλῶς τὸν ἀσθενῆ μέχρι τοῦ λαιμοῦ ἐντὸς φανέλλας, ἐντὸς τῆς ὁποίας κλείομεν καὶ τὰς χεῖρας του, ἀφίνομεν δὲ ἐλευθέραν μόνον τὴν κεφαλήν του, εἰς τὴν ὁποίαν διαρκῶς ἐπιθέτομεν ψυχρὰ ἐπιθέματα, τοποθετοῦμεν πλησίον του φιάλας μὲ βραστὸν ὕδωρ, πέριξ δὲ αὐτοῦ σχηματίζομεν μὲ σανίδια ἢ μὲ ἄλλο τι μέσον ἐλεύθερον χῶρον, τὸν ὁποῖον κλείομεν καλῶς διά φανέλλας ἄνω καὶ κάτω, εἰς τρόπον ὥστε ἡ κεφαλὴ νὰ εἶναι πάντοτε ἐλευθέρα. Αἱ θερμαὶ φιάλαι θερμαίνουσιν οὕτω τὸν ἐντὸς τοῦ κενοῦ χώρου ἀέρα καὶ φέρουσι τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα. Ἀντὶ τῶν φιαλῶν δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν, ὡς πρακτικώτερα τὰ λεγόμενα «Phœnix» δηλαδὴ λάμπας κλειστὰς αἱ ὁποῖαι λειτουργοῦσι μὲ οἰνόπνευμα, φέρουσι δὲ σωλῆνα διὰ τοῦ ὁποίου διοχετεύεται θερμὸς ἀὴρ εἰς τὸν ἐλεύθερον χῶρον. Βεβαίως τὰ πρόχειρα αὐτὰ ἀερόλουτρα δὲν δύνανται νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰ δι' ἰδιαιτέρων κιβωτίων γινόμενα, ὅπου ὁ ἀσθενὴς περι-

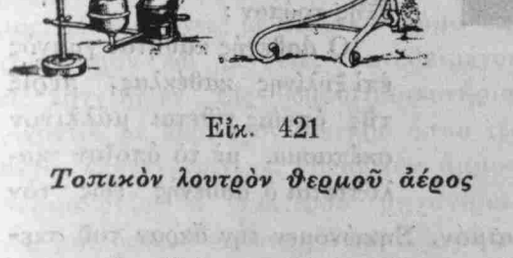
Εἰκ. 419

Ἀερόλουτρον

βάλλεται ὑπὸ θερμοῦ ἀέρος παραγομένου διὰ λυχνίας ἢ δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἢ φωτός. (βλ. *Φωτόλουτρα*).

Τὰ ***γενικὰ λουτρὰ θερμοῦ*** ἀέρος γινόμενα εἰς θερμ. 38 — 45ο ἔχουν ἐπίδρασιν διεγερτικὴν καὶ ἐφιδρωτικήν, εἰς δὲ 45—60ο καὶ ἄνω, ἐπισπαστικήν, ἀναλγητικὴν καὶ ἰσχυρῶς ἐφιδρωτικήν. Ἡ χρῆσις των ἐνδείκνυνται εἰς χρονίους ρευματισμούς, νευραλγίας καὶ παχυσαρκίαν. Διὰ τῆς γινομένης ἐφιδρώσεως 800—1000γρ. ὕδατος δύνανται νὰ ἀφαιρεθοῦν τοῦ σώματος εἰς λουτρὸν διαρκείας 20—30 λ. ἐνῷ εἰς ἀτμόλουτρον μόνον 400—500 γρ. ἀφαιροῦνται.

Τὰ γενικὰ λουτρὰ θερμοῦ ἀέρος θὰ ἀκολουθοῦνται ὑπὸ περιχύσεων ἢ πλυσίματος ἢ λουτροῦ ἢ καταιονήσεως μὲ

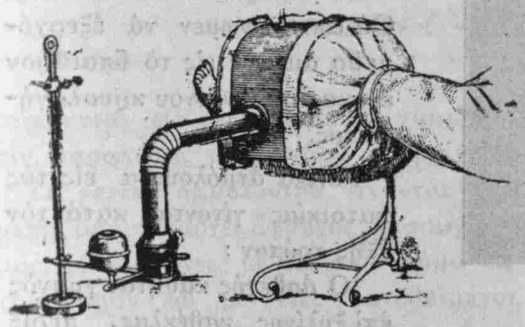

Εἰκ. 420

Γενικὸν λουτρὸν θερμοῦ ἀέρος

χλιαρὸν ἢ ψυχρὸν ὕδωρ. Ὑποβοηθεῖται δε ἡ ἐνέργεια του διὰ μαλάξεων. Δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ γίνονται ὑπὸ ἑκάστου, διότι ἐνίοτε εἶναι ἐπικίνδυνα· καλὸν εἶναι νὰ ζητεῖται πρὶν τῆς χρήσεως ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ. (Εἰκ. 420)

Τὰ ***τοπικὰ λουτρὰ θερμοῦ*** ἀέρος ἔχουν ἀναλγητικὴν, ἀπορροφητικὴν καὶ

Εἰκ. 421

Τοπικὸν λουτρὸν θερμοῦ ἀέρος

διαλυτικὴν ἐνέργειαν, ἐφαρμόζονται δὲ εἰς ρευματισμούς, νευραλγίας, ἐξιδρώματα κλπ. διὰ συσκευῶν ἰδιαιτέρων δι' ἕκαστον μέλος τοῦ σώματος καὶ δι' ἑκάστην ἀρθρωσιν. Αἱ ἁπλούστεραι καὶ αἱ τελειότεραι τῶν συσκευῶν τούτων εἶναι αἱ τοῦ καθηγητοῦ Μπιέρ, θερμαινόμεναι μὲ οἰνόπνευμα. (Εἰκ.422)

Εἰς τὰ λουτρὰ θερμοῦ ἀέρος ἀνήκουν καὶ τὰ ***Τουρκικὰ*** ἢ Ἰρλανδικὰ ἢ Ρωμαϊκὰ λουτρὰ ἀποτελούμενα ἀπὸ διάφορα διαμερίσματα. Εἰς τὸ πρῶτον μὲ θερμ. 60ο καὶ εἰς τὸ δεύτερον μὲ 80ο ἐπέρχεται ἡ ἐφίδρωσις, εἰς τὸ τρίτον γίνονται αἱ μαλάξεις, εἰς τὸ τέταρτον πλύνονται οἱ λουσθέντες μὲ ψυχρὸν ὕδωρ ἢ κολυμβοῦν καὶ εἰς τὸ πέμπτον ἀναπαύονται. Ἡ διευθέτησις αὕτη εὑρίσκεται εἰς τὰ Εὐρωπαϊκὰ τουρκικὰ λουτρὰ καὶ ὄχι εἰς τὰ παρ' ἡμῖν χαμάμια.

Ἡλιόλουτρα.

Βασίζονται ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν χημικῶν καὶ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλιακοῦ φάσματος. (βλ. *Ἥλιος. Φῶς*)

Δύνανται νὰ εἶναι γενικὰ ἢ τοπικά.

Τὰ ***γενικὰ***, χορηγούμενα εἰς ἐσωτερικὰς παθήσεις ἢ καί ἁπλῶς πρὸς σκληραγωγίαν λαμβάνονται ὡς τὰ ἀερόλουτρα εἰς ἀνοικτὸν (δάσος) ἢ εἰς περιφραγμένον καὶ προφυλαγμένον ἀπὸ ἀνέμους κατὰ προτίμησιν Νότιον μέρος ἢ εἰς ταράτσαν ἀνοικτὴν ἀπὸ ἐπάνω. Οἱ ἡλιολουόμενοι κεῖνται γυμνοὶ ἐπὶ στρωμάτων ἢ ἄμμου μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλοτέραν τοῦ λοιποῦ σώματος καὶ θὰ ἔχουν τόσον αὐτὴν ὅσον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καλὰ προφυλαγμένους (πῖλον ψάθινον, ὀμβρέλλα, ὀμματουάλια). Ἡ θέσις θὰ ἀλλάζεται διὰ νὰ προσβάλλῃ ὁ ἥλιος ὅλον τὸ σῶμα. Ἡ ἐφίδρωσις δύναται νὰ ἐπιταχυνθῇ δι' ἀσκήσεων καὶ κινήσεων. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ ἕνεκα τῶν ἐρυθημάτων τοῦ δέρματος καὶ τοῦ κινδύνου ἡλιοβολῆς*. (Εἰκ.422)

Ἡ καλλιτέρα ὥρα τοῦ ἡλιολούτρου εἶναι 10 –12 καὶ 3—4 μ. μ. πάντως δὲ 2 ὥρας μετὰ τὸ φαγητόν. Διάρκεια τοῦ ἡλιολούτρου 5 λεπτὰ ἕως 1 ὥρα.

Τὰ ***τοπικὰ*** ἡλιόλουτρα ἐνδείκνυνται εἰς χειρουργικὰς καὶ δερματικὰς παθήσεις, ἐκτίθενται δὲ τὰ ἀσθενῆ μέρη κατ' ἀρχὰς ἐπὶ 10 λεπτά, ἀργότερον ἐπὶ περισσότερον χρονικὸν διάστημα.

Ἡλιόλουτρα γίνονται καὶ διὰ τοῦ τεχνητοῦ λεγομένου ἡλίου δηλαδὴ δι' ἰδιαιτέρου φωτὸς παραγομένου διὰ ἰσχυροῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ἀτμόλουτρα. (*Ρωσσικὰ λουτρὰ*). Γίνονται εἰς θερμ.36 —37οΕ, συνήθως ὅμως δὲν ὑπερβαίνῃ αὕτη καὶ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τοὺς 50οΕ. Διεγείρουν δι' αὐξήσεως τῆς καύσεως εἰς τὸ σῶμα καὶ τῆς ἐξόδου ἀνωφελῶν καὶ βλαβερῶν οὐσιῶν διὰ τοῦ ἱδρῶτος, τὴν ἐναλλαγὴν τῆς ὕλης. Εἶναι θεραπευτικὸν μέσον κατὰ τῶν νευραλγιῶν, ρευ-

Εἰκ. 422

Ἡλιόλουτρον

ματισμῶν, ἀρθρίτιδος, παχυσαρκίας. Εἰς τὸν ὑγιᾶ δὲ ἔκτακτον μέσον καθαριότητος, εὐεξίας, σκληραγωγίας. Κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ λαμβάνῃ 2 ἀτμόλουτρα τοὐλάχιστον τὸν μῆνα.

Εἶναι ***ἐπικίνδυνα*** εἰς τοὺς καρδιακούς, στηθικοὺς καὶ ἀρτηριοσκληρωτικούς.

Δίδονται γενικὰ ἢ τοπικά. Τὰ ***γενικὰ*** γίνονται εἰς ὑδροθεραπευτήρια καὶἢ εἰς κοινὰ δώματα ὅπου ὑπάρχει μὲν εὐρυχωρία, οἱ ἄνθρωποι κινῶνται, ἀλλὰ ἀναπνέουν καὶ τὸν ἀτμόν,ἢ εἰς ἰδιαίτερα κιβώτια ἐκ ξύλου.Εἰς τὰ κιβώτια ταῦτα ὁ ἀσθενὴς κάθηται, εἰς ἄλλο δὲ σύστημα πλαγιάζει ἔχων τὴν κεφαλὴν ἔξω ἀναπνέων κατὰ συνέπειαν καθαρὸν ἀέρα. Ὁ ἀτμὸς εἰσέρχεται ἢ ἀπὸ κεντρικὴν πηγὴν (λέβης) ἢ παράγεται ἐκ μικροῦ δοχείου μὲ νερό, θερμαινομένου μὲ οἰνόπνευμα ἢ πετρέλαιον.Ἡθερμοκρασία ἀνέρχεται ἐντὸς τοῦ κιβωτίου βαθμηδὸν εἰς 50οΕ. Ἤδη κατὰ τὰ πρῶτα 10—15 λεπτὰ ἐπέρχεται ἰσχυρὰ ἐφίδρωσις (ὀλιγωτέρα πάντως τῆς τοῦ λουτροῦ διὰ θερμοῦ ἀέρος. Μόλις δὲ ἐπέλθῃ τὸ αἴσθημα ζέστης ἰσχυρᾶς καὶ κοκκινίσει τὸ πρόσωπον πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸ ἀτμόλουτρον, δηλ. τὸ πολὺ εἰς 25—30 λεπτά.

Μετὰ τὸ ἀτμόλουτρον οἱ τελείως ὑγιεῖς θὰ λάβουν ψυχρὰν καταιόνησιν, ἢ ψυχρὸν λουτρόν. Ἀδύνατοι καὶ γέροντες χλιαρά. Θὰ ἀκολουθοῦν μαλάξεις καὶ ἀνάπαυσις. Θὰ ἀποφεύγωμεν νὰ ἐξερχόμεθα ἀμέσως εἰς τὸ ὕπαιθρον ἕνεκα τοῦ κινδύνου κρυολογήματος.

Γενικὰ ἀτμόλουτρα εἰς τὰς κατοικίας γίνονται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον :

Ὁ ἀσθενὴς κάθηται γυμνὸς ἐπὶ ξυλίνης καθέκλας, πέριξ τῆς ὁποίας τίθεται μάλλινον σκέπασμα, μὲ τὸ ὁποῖον καλύπτεται ὁ ἀσθενὴς ἕως τὸν λαιμόν. Σηκώνομεν τὴν ἄκραν τοῦ σκέπάσματος καὶ θέτωμεν κάτωθεν τῆς καθέκλας μικρὰν λυχνίαν μὲ οἰνόπνευμα. Ἡ ἐφίδρωσις δὲν ἀργεῖ νὰ ἐπέλθῃ.

Τοπικὰ ἀτμόλουτρα γίνονται δι' ἰδιαιτέρων συσκευῶν καὶ ἐφαρμόζονται εἰς ρευματισμούς, νευραλγίας κλπ. Τὰ τοπικὰ ἀτμόλουτρα τοῦ προσώπου, ἐὰν εἶναι ὑποφερτά, ἐπιφέρουν ἄνοιγμα τῶν πόρων καὶ παροδικὴν ὑπεραιμίαν τοῦ δέρματος. Οὕτω διεγείρεται ἡ λειτουργία αὐτοῦ καὶ βελτιοῦται ἡ χαλάρωσις.

Χρειάζεται ὅμως προσοχὴ τόσον κατὰ τὴν ἔνδειξιν ὅσον καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν διότι δύνανται νὰ προέλθωσιν πολλαὶ δερματικαὶ παθήσεις.

Ἀμμόλουτρα. Ἐπιφέρουν ἄφθονον ἐφίδρωσιν, συνοδευομένην ἐνίοτε μὲ στενοχωρίαν καὶ κεφαλόπονον. Ἐν

Εἰκ. 423

Λουτράκι (Ἄποψις νέων λουτρῶν)

δείκνυνται εἰς ρευματισμούς, χοιράδωσιν, παραλύσεις νευραλγίας, νεφρίτιδα.

Τὰ ***γενικὰ ἀμμόλουτρα*** γίνονται εἰς μέρη ὅπου ὑπάρχει ἄφθονος φυσικὴ ἄμμος, εἰσχωροῦντες μὲ ὅλον τὸ σῶμα εἰς τὴν ἄμμον καὶ μένοντες ἐκτεθειμένοι εἰς τὸν ἥλιον. Εἰς ὑδροθεραπευτήρια γίνονται μὲ ἰδιαίτερον λουτῆρα ὅπου τίθεται λεπτοτάτη χωρὶς κονιορτὸν ἄμμος θερμανθεῖσα δι' ἰδιαιτέρου μηχανήματος καὶ ὅπου ὁ ἀσθενὴςχώνεται ἕως τὸν λαιμὸν καὶ μένει ἐπὶ μίαν ὥρανεἰς θερμ. τῆς ἄμμου 17—52οΕ. Ἀκολουθεῖ θερμὸν λουτρὸν καὶ ἀνάπαυσις μὲ συνέχειαν τῆς ἐφιδρώσεως ἐπὶ μίαν ὥραν.

Διὰ ***τοπικὰ ἀμμόλουτρα***, δυνάμενα νὰ γίνωσιν καὶ εἰς τὰς κατοικίας, θερμαίνεται ἡ ἄμμος εἰς 55ο, χύνεται εἰς κατάλληλον δοχεῖον, ὅπου τίθεται τὸ πάσχον μέλος καὶ μένει ἐπὶ 30—45 λεπτά. Ἀκολούθως πλύνεται μὲ χλιαρὸν ὕδωρ.

Ἠλεκτρικὰ λουτρὰ (βλ. *Ἠλεκτροθεραπεία*).

Λουτρὰ πεπιεσμένου ἀέρος. (βλ. *Πνευματοθεραπεία*).

Φωτόλουτρα (βλ. *Φωτοθεραπεία*).

ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΝ (*Αἱ ἀρχαῖαι Θέρμαι*).

Παράλιον χωρίον παρὰ τὴν βορείαν ἀκτὴν τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τὴν Κόρινθον καὶ δύο ὡρῶν ἀπὸ τὸν λιμένα τοῦ Καλαμακίου. Περιώνυμον διὰ τὰς ἀλκαλικὰς πηγάς του, τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι τρία συμπλέγματα διαφόρου θερμ. (30, 9οΕ, 31ο,Ε καὶ 29,8οΕ). Τὰ ὕδατα τοῦ Λουτρακίου περιέχουν δισανθρακικὸν νάτριον (σόδαν) καὶ χλωριοῦχον νάτριον (ἅλας) κατατάσσονται δὲ μεταξὺ τῶν θερμῶν ἐλαφρῶν ἀλκαλικῶν ἁλιπηγῶν.

Ἐνδείκνυνται πρὸς πόσιν καὶ λουτρὸν εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ ψαμμιάσεως, χρονίων κατάρρων τῆς κύστεως, τοῦ στομάχου, δυσκοιλιότητος, σακχαρώδους διαβήτου, ἀρθρίτιδος, ρευματισμῶν, νευραλγιῶν.

SISMANOGLIO MEGARO

ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ (*Balneotherapie*

Ἡ λουτροθεραπεία ἀσχολεῖται μὲ τὴν χρῆσιν τῶν ***φυσικῶν*** ἰαματικῶν (μεταλλικῶν) ὑδάτων, διὰ θεραπευτικοὺς σκοπούς, τόσον ***ἐξωτερικῶς*** (λουτρά), ὅσον καὶ ***ἐσωτερικῶς*** (πρὸς πόσιν ἢ εἰσπνοάς). Εἶναι κλάδος τῆς ὑδροθεραπείας.

Αἱ περισσότεραι πηγαὶ ἰαματικῶν ὑδάτων, ὀφείλονται εἰς ἀτμοσφαιρικὰς καθιζήσεις, αἵτινες εἰσδύουσαι βαθμηδὸν εἰς τὰς ρωγμὰς καὶ τὰ τὴν διέλευσιν τοῦ ὕδατος ἐπιτρέποντα στρώματα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, συσσωρεύονται εἰς μεγαλειτέρας ποσότητας, καὶ συμφώνως μὲ τοὺς ὑδροστατικοὺς νόμους, ἀνερχόμεναι, παρουσιάζονται ὡς ***πηγαί***. Ἀναλόγως δὲ τῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους προσλαμβάνει τὸ διεισδύον ὕδωρ ὄχι μόνον διαλυτὰς ἢ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν συμπαρασυρομένων ἀερίων διαλυτὰ γινόμενα ἀέρια, ἀλλὰ πληροῦται καὶ διὰ τῶν εὑρισκομένων ἢ καὶ τῶν μηχανικῶς γινομένων ἀερίων. Εἰσδύον δὲ τὸ ὕδωρ βαθέως εἰς τὴν γῆν προσλαμβάνει καὶ τὴν ἐκεῖ θερμότητα. Ἐν τούτοις μερικαὶ πηγαὶ θερμαὶ μὲ σταθερὰν σύστασιν καὶ θερμ. προέρχονται ἀπὸ τὰ βάθη τῆς γῆς, ὅπου εὑρίσκονται συσσωρευμένα ὕδατα κατὰ χώρας καὶ ἐξέρχονται ἀπὸ ρήγματα τῆς γῆς ἢ καὶ παλαιῶν κρατήρων. Οὕτω κατὰ τὸν Gaulthier τὰ ἡφαίστεια καὶ ἡ ἀνάδυσις θερμῶν μεταλλικῶν ὑδάτων ἔχουν τοιαύτην σημασίαν, μαρτυροῦσαν τὴν ἔντονον ἐργασίαν, ἥτις γίνεται εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

Ὅσον ἀφορᾶ τὴν θερμ. τῶν ἰαματικῶν ὑδάτων, ταῦτα διαιροῦνται εἰς ***ψυχρὰ*** (κρῆναι) καὶ ***θερμὰ*** (θέρμαι θερμοπηγαί). Ὡς ὅριον μεταξὺ αὐτῶν λαμβάνεται ἡ θερμοκρασία 20ο.

Αἱ εἰς τὰ μεταλλικὰ ὕδατα ἐμπεριεχόμεναι ***χημικαὶ οὐσίαι*** εἶναι διάφοροι, ἀπὸ τὴν κυριαρχοῦσαν δὲ τοιαύτην λαμβάνει τὸ ὕδωρ τὸ ὄνομά του.

Καὶ ὡς μὲν ***ἀέρια*** παρουσιάζονται, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ θεϊυδρικόν, τὸ ὀξυγόνον, σπανιώτερον δὲ ἄλλα. Ὡς ***ἅλατα*** δὲ τὸ χλωριοῦχον νάτριον, μαγνήσιον, συνθέσεις σιδήρου, ἀρσενικοῦ, ἰωδίου, βρωμμίου, λιθίου κλπ.

Ἐπίσης μεγάλην σημασίαν ἔχουν αἱ εἴς τινα ἰαματικὰ ὕδατα ὑπάρχουσαι ***ραδιοενεργητικαὶ ἐκπομπαὶ*** (emanations) ἂν καὶ εἶναι τελείως ἀσταθεῖς, καταστρεφόμεναι βαθμιαίως, οὕτως ὥστε μετὰ ἕνα μῆνα νὰ μὴ ὑπάρχουν σχεδόν. Ἐν τούτοις μερικαὶ πηγαὶ ἐμπεριέχουν ἅλατα ραδίου* ἐν διαλύσει, τὰ ὕδατα δὲ ταῦτα διατηροῦν πάντοτε τὴν ραδιοενέργειαν των. Καὶ τὰ λοιπὰ συστατικὰ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων, δὲν διατηροῦνται διαρκῶς, ὑφιστάμενα χημικὰς ἀλλοιώσεις.

Ἡ κατὰ τὴν ***ἐσωτερικὴν χρῆσιν*** ἐπίδρασις τῶν ἰαματικῶν ὑδάτων, βασίζεται ἐπὶ τῆς ποσότητος τοῦ προσλαμβανομένου ὕδατος, τῆς θερμοκρασίας, τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τὸ ὁποῖον περιέχει, καθὼς καὶ τῶν ἐν διαλύσει χημικῶν οὐσιῶν.

Καὶ ὅσον ἀφορᾶ τὴν ***ποσότητα*** τοῦ προσλαμβανομένου ὕδατος ἄφθονος τοιαύτη αὐξάνει καὶ διαλύει εἰς βραχὺ χρονικὸν διάστημα τὴν ποσότητα τοῦ αἵματος, μετρία ποσότης τόσον θερμοῦ ὅσον καὶ ψυχροῦ ὕδατος, διεγείρει τὴν περισταλτικὴν τοῦ στομάχου καὶ ἐντέρων, καὶ αὐξάνει τὴν ἔκκρισιν τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ. Καὶ τὸ μὲν ***ψυχρὸν ὕδωρ*** εἰς μετρίαν πάντοτε ποσότητα, ὑποβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τῶν σφυγμῶν, αὐξάνει τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν, καταβιβάζει τὴν θερμ. τοῦ σώματος, τὸ δὲ ***θερμόν***, αὐξάνει τὸν σφυγμόν, τὴν θερμ. τὴν ἀναπνοήν, ἐπιτείνον τὴν ἐνέργειαν τῆς καρδιας αὐξάνει προσωρινῶς τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν, ἐπιφέρει ἄφθονον διούρησιν, ἥτις ὅμως ἐλαττώνεται εἰς συνεχῆ χρῆσιν, αὐξάνει τὴν ἐφίδρωσιν καὶ διεγείρει τὴν ἔκκρισιν τῆς χολῆς.

Τὸ εἰς τὰ ἰαματικὰ ὕδατα περιεχόμενον ***ἀνθρακικὸν ὀξὺ*** διεγείρει τὸν περισταλτισμὸν τοῦ στομάχου, τὴν ἔκκρισιν ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, καὶ τὴν διούρησιν. Μέρος τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐξέρχεται δι' ἐρυγῶν, ἕτερον δὲ ἀπορροφᾶται.

Περὶ τῆς μεγίστης ἐπιδράσεως τῶν ἐν διαλύσει χημικῶν οὐσιῶν δὲν θὰ ἀναφέρομεν, ἐπειδὴ ἡ ἐξήγησις αὐτῆς εἶναι δυσκατάληπτος ὑπὸ μὴ ἰατροῦ.

Κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν, ἡ ***δόσις*** τοῦ ἰαματικοῦ ὕδατος εἶναι διάφορος, αὐξάνει καὶ ἐλαττοῦται βαθμιαίως, καὶ τὸ μὲν μεγαλείτερον μέρος τῆς ποσότητος λαμβάνεται τὴν πρωΐαν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον διαμοιράζεται ἐντὸς τῆς ἡμέρας.

Κατὰ τὴν ***ἐξωτερικὴν χρῆσιν*** τῶν ἰαματικῶν ὑδάτων γίνεται χρῆσις ἰδίως ***λουτρῶν***, ὅπου τὸν κυριώτερον ρόλον παίζει ἡ θερμοκρασία. Εἶναι δὲ ἡ ἐπίδρασις ἡ φυσιολογικὴ τοῦ λουτροῦ τοσοῦτον καταφανεστέρα, ὅσον μεγαλειτέρα ἡ διαφορὰ θερμ. μεταξὺ σώματος καὶ ὕδατος. Κατὰ δεύτερον λόγον ἔρχεται ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐν τῷ ὕδατι περιεχομένων χημικῶν οὐσιῶν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾶ τὴν θερμ. λαμβάνεται ὑπ' ὄψει μία ***ἀδιάφορος ζώνη***, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν λουτρὰ θερμ. μεταξὺ 34ο καὶ 35οΕ. δηλαδὴ τὸ δυνατὸν πλησιέστερον τῆς τοῦ δέρματος.

Τοιαῦτα λουτρὰ οὐδένα ἐρεθισμὸν καὶ οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν ἐπιφέρουν οὔτε ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς, οὔτε ἐπὶ τοῦ σφυγμοῦ, οὔτε ἐπὶ τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως κτλ. Τὰ λουτρά μὲ θερμ. ***κάτωθεν*** τῆς ἀδιαφόρου ταύτης ζώνης καταβιβάζουν τὴν θερμ. τοῦ σώματος, τὸν ἀριθμὸν τῶν σφυγμῶν, καὶ τῆς ἀναπνοῆς, αὐξάνουν δὲ τὴν μυϊκὴν δύναμιν, τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν καὶ τὴν διούρησιν.

Λουτρὰ ***ἄνωθεν*** τῆς ἀδιαφόρου ζώνης, αὐξάνουν τὴν θερμ. τοῦ σώματος παραλλήλως μὲ τὴν θερμ. τοῦ λουτροῦ, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναπνοῶν, τῶν σφυγμῶν, τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν, τὴν ἐφίδρωσιν, ἐλλαττώνουν δὲ τὴν ἐνεργητικότητα τῶν μυῶν καὶ τὴν διούρησιν.

Ἐκ τῶν ***χημικῶν οὐσιῶν*** τῶν ἰαματικῶν ὑδάτων, ἐκ μὲν τῶν περιεχομένων ἀερίων τὸ κυριώτερον εἶναι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τοῦ ὁποίου μικραὶ ποσότητες ἀπορροφώμεναι ἀπὸ τὸ δέρμα, ἐπιφέρουν βαθείας καὶ ἐκτενεῖς ἀναπνοάς, ἰσχυρὸν ἐρεθισμὸν ἐπὶ τοῦ δέρματος μὲ αὔξησιν τῆς αἰσθητικότητος αὐτοῦ, διεύρυνσιν τῶν δερματικῶν ἀγγείων, αὔξησιν τῆς περιφερικῆς, κατάπτωσιν τῆς κεντρικῆς θερμ., αὔξησιν τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως, μὲ ἐλάττωσιν σφυγμοῦ ἐνίοτε καὶ ἀναπνοῆς.

Εἰς λουτροπόλεις τινὰς δίδονται λουτρὰ μὲ καθαρὸν ἀνθρακικὸν ὀξύ, δηλ. μὲ τὸ ἁπλοῦν ἀέριον καὶ ὄχι ἐν διαλύσει. Τοιαῦτα λουτρὰ ἐπιφέρουν ἰσχυροτάτην ἀντίδρασιν.

Τὰ ἐν διαλύσει χημικὰ συστατικὰ ἐπιφέρουν ἁπλῶς ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος, μὴ ἀπορροφώμενα δὲ καὶ μένοντα ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐπιδρῶσιν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπιφέροντα ἰσχυρὰν κυκλορίαν αἵματος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος.

Τὸ λουτρὸν λαμβάνεται συνήθως τὴν πρωΐαν μὲ κενὸν τὸν στόμαχον περὶ τὴν 10ην καὶ 11ην ὥραν, ἢ περὶ τὰς 5 τὸ ἀπόγευμα, διαρκεῖ δὲ ἀπὸ ὀλίγα λεπτὰ μέχρι μιᾶς ὥρας.

Ἐκτὸς τῶν λουτρῶν γίνεται χρῆσις καὶ καταιονήσεων, εἰσπνοῶν, γαργαρισμάτων, ψεκασμῶν κλπ.

Ἡ λουτροθεραπεία ὅμως δὲν θὰ ἦτο ἀποτελεσματικὴ ἐὰν περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν χρῆσιν ὑδάτων, ἐσωτερικῶς ἢ ἐξωτερικῶς.

Εὐτυχῶς συνοδεύεται καὶ ὑπὸ διαφόρων ἄλλων, σημαντικώτατα ἐπιδρώντων μέσων. Εἶναι δὲ ταῦτα τὸ κλίμα, ἡ τακτικὴ ζωή, ἡ ἠλεκτροθεραπεία, ἡ κίνησις, ἡ ἀλλαγὴ περιβάλλοντος, διάφορα ψυχοθεραπευτικὰ μέσα (διασκεδάσεις) καὶ ἰδίως ἡ ἀποχὴ ἀπὸ ἐπαγγελματικὰς καὶ οἰκιακὰς φροντίδας.

Αἱ διάφοροι κατηγορίαι ἰαματικῶν ὑδάτων εἶναι :

I) ***Ἀλκαλοπηγαί.*** Τὸ κυριώτερον συστατικὸν τῶν ἀλκαλικῶν ὑδάτων εἶναι τὸ ***Νάτριον*** ἐν συνδέσει μὲ ἀνθρακικὸν ὀξύ, μὲ χλώριον, ἢ μὲ θειϊκὸν ὀξύ. Μερικὰ τῶν ὑδάτων τούτων περιέχουσι καὶ ἱκανὴν ποσότητα ἀσβεστίου, μαγνησίου, σιδήρου καὶ ἀρσενικοῦ. Αἱ ἀλκαλοπηγαὶ αἱ ἔχουσαι ἄφθονον ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἶναι ψυχραί, αἱ

ὀλιγώτερον, θερμαὶ καὶ διαιροῦνται εἰς ἁπλᾶς ἀλκαλοπηγάς, εἰς ἀλκαλιοχλωριούχους καὶ ἀλκαλιοαλατούχους.

Αἱ ***ψυχραὶ ἁπλαὶ ἀλκαλοπηγαὶ*** χαρακτηρίζονται διὰ τῆς μεγάλης ποσότητος ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τόσον ἐλευθέρου ὅσον συνδεδεμένου μὲ νάτριον (δισσανθρακικὸν νάτριον).

Ἐσωτερικῶς τὰ ὕδατα λαμβανόμενα διεγείρουν τὸν περισταλτισμὸν τοῦ στομάχου, τὴν ἔκκρισιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, τὴν διούρησιν, ἐξουδετερώνουν τὸ περιπλέον ὀξὺ τοῦ στομάχου, διαλύουν τὸ οὐρικὸν ὀξύ, καὶ ἔχουν ἀντικαταρροϊκὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν βλεννογόνων.

Τὰ ***θερμὰ ἁπλᾶ ἀλκαλικὰ*** ὕδατα ἔχουν τὴν αὐτὴν μὲ τὰ ψυχρὰ ἐνέργειαν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς διαλύσεως τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος ἐνέργεια των εἶναι μικροτέρα, ἡ δὲ χολαγωγός των μεγαλειτέρα.

Ἐνδείκνυνται ἄρα τὰ ἁπλᾶ ἀλκαλικὰ ὕδατα εἰς ἀρθρίτιδας, καὶ οὐρικὴν διάθεσιν (ψαμμίασιν), χρονίας γαστρίτιδας, ὑπερχλωρυδρίαν, κυστίτιδα, διαβήτην.

Ἡ διὰ λουτρῶν ἐνέργεια των βασίζεται ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας των καὶ τῆς περιοχῆς των εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ.

Τὰ κυριώτερα ***ψυχρὰ ἁπλᾶ ἀλκαλικὰ*** ὕδατα εἶναι τοῦ Vals, Vichy (Celestins) Bilin, Fachingen, Gleichenberg, Obersalzbrunn, Giessübel, Krondorf.

Θερμὰ δὲ τὰ τοῦ Vichy (Hopital Grande Grille), Lippik, Neunahr, Montdore.

Τὰ ***ἀλκαλιοχλωριοῦχα*** λεγόμενα ὕδατα μαζὺ μὲ τὸ ἀνθρακικὸν νάτριον ἔχουν καὶ χλωριοῦχον τοιοῦτον. Καὶ ἐδῶ τὰ ψυχρὰ εἶναι πλουσιώτερα εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, εἶναι διουρητικά, διαλύουν τὸ οὐρικὸν ὀξύ, καὶ ἔχουν τόσον πινόμενα ὅσον καὶ εἰς εἰσπνοὰς καὶ γαργαρίσματα, ὅλως ἰδιαιτέραν ἐπίδρασιν εἰς καταρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

Καὶ εἰς ταῦτα ὡς λουτρὰ ἐπιδρᾶ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑδάτων τούτων ἀνήκουν ἐκ τῶν κυριωτέρων, ***ψυχρὰ*** μὲν τὰ τοῦ Luhatchovitz, Gleichenberg (Πηγαὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἔμμας), Weilbach, Seltess, Roisdorf.

Θερμὰ δὲ τὰ τοῦ Ems, La Bourboule, Royat.

Τὰ ***ἀλκαλιοαλατοῦχα*** εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἰαματικῶν ὑδάτων.

Τὰ ***ψυχρὰ*** ὡς ἔχοντα περισσότερον ἀνθρακικὸν ὀξὺ διεγείρουν περισσότερον τῶν θερμῶν τὴν ἔκκρισιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, καθὼς καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐντέρων. Μεγάλαι ποσότητες ἔχουν καθαρτικὴν ἐνέργειαν, μικρότεραι δὲ (200 γρ.) ὀλιγώτερον συμπεπυκνωμένων ὑδάτων καὶ εἰς δοσεις ἀραιάς, ἔχουν διουρητικὴν ἐνέργειαν.

Τὰ ***θερμὰ*** ἢ καὶ τὰ τεχνητῶς θερμαινόμενα, δὲν ἔχουν οὐδεμίαν σχεδὸν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς διουρήσεως καὶ μόνον εἰς μεγάλας δόσεις εἶναι καθαρτικά, ἐνῶ εἰς μικρὰς εἶναι δυσκοίλια. Ἐπίσης ἔχουν καὶ διαλυτικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος. Ἡ χολαγωγός των ἐνέργεια παρὰ τὸ κῦρος τὸ ὁποῖον ἀπέκτησαν διαμφισβητεῖται.

Τὰ ἀλκαλιοαλστοῦχα ***ἐνδείκνυνται*** εἰς ἀσθενείας στομάχου καὶ ἐντέρων, ἀτονίαν τῆς περισταλτικότητος τῶν ἐντέρων ἴκτερον, οὐρικὴν διάθεσιν, ἀρθρίτιδα, παχυσαρκίαν.

Ἡ δόσις τῶν ὑδάτων τούτων ἔχει ἐπίσης σημασίαν. Οὕτω εἰς γαστρίτιδας βαρείας μορφῆς δίδονται συχνάκις τῆς ἡμέρας εἰς δόσιν 50—100 γρ., εἰς ἀτονίαν ἐντερικήν, ὅτε ἐνδείκνυνται ἰδίως τὰ ψυχρά, δίδονται εἰς 5 δόσεις τῶν 200 γρ. τὴν ἡμέραν.

Ἐκ τῶν ***ψυχρῶν ἀλκαλιοαλατούχων*** πηγῶν αἱ κυριώτεραι εἶναι τοῦ Elster, Marienbad, Franzensbad, Tarasp.

Ἐκ τῶν ***θερμῶν*** δὲ αἱ τοῦ Karlsbad, Bertrich.

Ἀλκαλοπηγαὶ ἐν ***Ἑλλάδι*** εἶναι αἱ τῆς Αἰδηψοῦ, τοῦ Λουτρακιοῦ, τῶν Ἀποικιῶν (Ἄνδρου), τῆς Ἐρμιόνης, τῶν Μεθάνων (Λουτράκι, Στρατηγοῦ) τῆς Κύθνου, τῆς Καστριώτισσας.

II) ***Ἁλιπηγαί.*** (Ἁλατοῦχα ὕδατα. Χλωριουχονατριοῦχα).

Περιέχουν ἐκτὸς μεγάλων ποσοτήτων χλωριούχου νατρίου (μαγειρικὸν ἅλας) (1-300 γρ. καὶ ἄνω κατὰ λίτρον) καὶ ἄλλας συνθέσεις χλωρίου, καθὼς καὶ εἰς ἐλαχίστην ποσότητα ἰώδιον, βρώμιον, λίθιον. Καὶ ἐδῶ μεγάλην σπουδαιότητα ἔχει ἡ ποσότης ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Τὰ ἁλατοῦχα ὕδατα εἶναι ***ψυχρὰ*** ἢ ***θερμά.*** Τὰ ψυχρὰ εἶναι πτωχότερα εἰς ἅλας, πλουσιώτερα εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὁμοιάζουν δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν των τὰ ἀλκαλιοχλωριοῦχα.

Τὰ ἁλατοῦχα ὕδατα ***ἐνδείκνυνται*** ἐσωτερικῶς εἰς ἀσθενείας στομάχου καὶ ἐντέρων (ὑποχλωρυδρία, νευρικὴ δυσπεψία).

Μικραὶ δόσεις περιορίζουν τὰς κενώσεις εἰς ἐντερικοὺς καταρρους, μεγάλαι δὲ ποσότητες συμπεπυκνωμένου ὕδατος ἐπιφέρουν κενώσεις. Συνιστῶνται εἰς ἴκτερον, πρήξιμον ἥπατος καὶ σπληνός, χρονίαν βρογχίτιδα, πνευμονικὰς παθήσεις, ἐξιδρώματα πλευρικά, παχυσαρκίαν, ἀρθρίτιδα, χοιράδωσιν.

Εἰσπνοαὶ καὶ γαργαρίσματα τῶν ἄνω ὑδάτων συνιστῶνται εἰς καταρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

Λουτρὰ θερμὰ ἕνεκα τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τὸ ὁποῖον περιέχουν, ἐνδείκνυνται εἰς καρδιακὰ νοσήματα, καὶ εἰς γενικὴν ἀτονίαν.

Ἕνεκα δὲ τῆς ἰδιαζούσης ἐπιδράσεως των ἐπί τῆς κυκλοφορίας τῆς κοιλίας, ὡς ἀπορροφητικὰ εἰς γυναικεῖα νοσήματα. Ὡς κατευναστικὰ δὲ ἐνδείκνυνται εἰς περιφερικὰς νευρικὰς παθήσεις, καὶ ἀντενδείκνυνται εἰς τοὺς ἐκ κεντρικῶν νευρικῶν παθήσεων πάσχοντας, καὶ εἰς τοὺς μὲ τάσιν πρὸς συμφόρησιν καὶ αἱμορραγίας.

Αἱ κυριώτεραι ***ψυχραὶ ἁλιπηγαὶ*** εἶναι αἱ τοῦ Neuhaus (Βαυαρία), Soden, Kissingen, Salzschirf, Hombourg, Nauheim, Tolz, Rivanatzano, Kreutznach, Salins, Salies de Bearn, Durckheim, Pyrmont, Cannstadt, Bex, Biarritz, Durheim, Ischl, Gmunden, Reichenhall, κλπ.

Θερμαὶ δὲ αἱ τοῦ Ham, Nauheim, Montecatini, Salzbourg, Wiesbaden, Balaruc, Bourbonne.les Bains, Baden-Baden, Aqui, Battaglia, La Motte, Chatel-Guyon.

III. ***Θειοπηγαί.***

Εἶναι καὶ αὗται ***ψυχραὶ ἢ θερμαὶ.*** Περιέχουσιν ὑδρόθειον καὶ θειοῦχα ἀλκάλια, αἱ θερμαὶ δὲ ὀλιγωτέραν ποσότητα. Μερικὰ τῶν ὑδάτων τούτων ἐμπεριέχουν καὶ ποσότητα μαγειρικοῦ ἅλατος. Ὅλα σχεδὸν εἶναι διαυγῆ εἰς τὴν πηγήν, πολλὰ δὲ θολώνονται ἀργότερον καὶ γίνονται ἄλλα μὲν λευκόχροα ἄλλα δὲ πρασινόχροα. Ἔχουν δὲ ὅλα ἰδιάζουσαν δυσάρεστον ὀσμὴν σηπόντων ὠῶν.

Χρησιμοποιοῦνται τόσον πρὸς πόσιν ὅσον καὶ λουτρὰ πρὸς εἰσπνοάς, εἰς ἀρθρίτιδα καὶ χρονίους ρευματισμούς, εἰς σύφιλιν, εἰς χρόνια δερματικὰ νοσήματα, εἰς χρονίας δηλητηριάσεις μετάλλων, εἰς τραυματισμοὺς μὲ τὰς συνεπείας των, εἰς χρονίους καταρρους ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ πεπτικῶν τοιούτων καὶ νευρικὰς παθήσεις. Ἐπιφέρουν ὅμως ἀρχικῶς γενικὸν ἐρεθισμὸν καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπὸ εὐερεθίστων ἀτόμων καὶ μὲ τάσιν πρὸς συμφορήσεις ἢ αἱμορραγίας ἢ καὶ μὲ ὀξέα νοσήματα.

Αἱ κυριώτεραι ***ψυχραὶ*** θειοπηγαὶ εἶνε: αἱ τοῦ Nenndorf, Pierrefond, Weilbach, Enghien, Acireale.

Θερμαὶ δὲ αἱ τοῦ Ax, Bagnères de Louchon, Amelie-les-Bains, Pystian, Warasdin-Teplitz, Le Vernet, Cauterets, Baden (Ἑλβετίας) Aix-les-Bains, Barèges, La Prèste, Margereteninsel, Eaux chaudes, Baden (Βιέννης), Allevard. Aachen, Herkulesbad, Monfalcone, Helouan, Τουσακίου, Αἰδηψοῦ, Κυλλήνης, Βρωμολίμνης, Ὑπάτης.

IV). ***Πικροπηγαί.*** Πηγαὶ ***ψυχραὶ*** προερχόμεναι ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, πλούσιαι εἰς θειϊκὰ ἅλατα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα εἶναι τὸ θειϊκὸν νάτριον καὶ ἡ θειϊκὴ μαγνησία. Μερικαὶ ἐξ αὐτῶν περιέχουσι καὶ χλωριοῦχα ἅλατα. Τὰ ὕδατα ταῦτα εἰς δόσιν 100—200 γρ. ἐπιφέρουσιν κενώσεις καὶ χρη-

SISMANOGLIO MEGARO

ιμοποιοῦνται καὶ ὡς λουτρά, καὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἰδιότητα μὲ τὰς ἁλιπηγάς.

Αἱ ***κυριώτεραι*** εἶνε αἱ τοῦ :

Ofen, Franz-Joseph, Hunyadi Janos, Apenta, Pullna, Montmirail, Sedlitz, Friedrichshall, Kissingen, Czsegedin Ἁγίου Λουκᾶ Λειβαδείας, Ἁγ. Πατρικίου Κυθήρων, Κάστρου, Μήλου, Ἁγ. Ἀναργύρων Πάρου, Φρεαττίδος Πειραιῶς.

V. ***Σιδηροῦχοι πηγαί.*** Τὰ ὕδατα ταῦτα περιέχουν σίδηρον ἢ μᾶλλον ὀξείδιον σιδήρου ἡνωμένον πρὸς ἀνθρακικὸν ἢ θειϊκὸν ὀξὺ καὶ διαιροῦνται εἰς σιδηροανθρακοῦχα καὶ σιδηροθειοῦχα.

Τὰ σιδηροῦχα ὕδατα ἔχουν στιφνὴν γεῦσιν καὶ θολλοῦνται εἰς τὸν ἀέρα.

Τὰ ***σιδηροανθρακοῦχα*** ἢ καὶ ***ὀξυανθρακοσιδηροῦχα*** εἶναι σχεδὸν ὅλα ***ψυχρά***, σπάνια δὲ εἶναι τὰ θερμά. Περιέχουν μικρὰς ποσότητας διττανθρακικοῦ σιδήρου (0,16—0ι03 εἰς λίτρον). Ἡ ἐπίδρασίς των κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν ὀφείλεται τόσον εἰς τὸν σίδηρον τὸν ὁποῖον περιέχουν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ψυχρὰν θερμοκρασίαν των, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀμέσως ἐγκαταλείπουν τὸν στόμαχον καὶ εἰς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον αὐξάνει τὴν διούρησιν.

Ἡ κυριωτέρα ***ἔνδειξις*** ἐσωτερικῆς χρήσεων τῶν σιδηροανθρακούχων ὑδάτων εἶνε ἡ χλώρωσις καὶ ἡ ἀναιμία, κατὰ δεύτερον λόγον ἡ νευρασθένεια· Ἡ ἡμερησία δόσις κυμαίνεται μεταξὺ 500—1000 γρ. λαμβανομένη χωριστὰ καὶ συχνάκις τῆς ἡμέρας εἰς 200 γρ. καὶ τοῦτο τὸ καλλίτερον εἰς τὴν πηγήν, διότι μεταφερόμενον ἀλλοιοῦται. Ὡς λουτρὰ ὠφελοῦν ὄχι ἕνεκα τοῦ σιδήρου, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τῆς θερμοκρασίας των.

Τὰ ***κυριώτερα*** σιδηροανθρακοῦχα ὕδατα εἶναι τὰ τοῦ Marienbad (Ambrosiusquelle) Buziaj, Rippoldsau, Spa, Pyrawath, Koenigswath, Elster, Dribourg Pyrmont, Cudova, Malmedy, Alexandersbad, Reinerz, San-Moritz, Alexisbad, Altheide, Tarasps, Orezza, Lamalou, Luxeuil, καὶ τῶν πηγῶν Ὀχυλαις, Πετρῆσι, Μαγράνου, τῶν Κυθήρων.

Τὰ ***σιδηροθειοῦχα*** εἶναι ψυχρὰ καὶ περιέχουν μεγαλειτέραν ποσότητα σιδήρου (Θειϊκὸν σίδηρον ἕως 4 γρ. εἰς λίτρον) μερικὰ δὲ ἐξ αὐτῶν περιέχουν θειϊκὸν ἀργίλλιον, θειϊκὸν ὀξὺ καὶ ἀρσενικόν. Χρησιμοποιοῦνται τόσον πρὸς πόσιν ὅσον καὶ θερμαινόμενα ὡς λουτρά. Βεβαίως σπουδαιότερα εἶνε νὰ ***σιδηροαρσενικοῦχα*** τὰ ὁποῖα λαμβάνονται εἰς κ. σ. (2—6) τὴν ἡμέραν. Εἶναι δὲ προτιμώτερον νὰ αὐξάνηται καὶ νὰ ἐλαττώνηται βαθμηδὸν ἡ δόσις.

Ὡς λουτρὰ δίδονται ἐν συναφείᾳ μὲ ἐσωτερικὴν χρῆσιν εἰς χρονίους καταρρους γεννητικῶν ὀργάνων γυναικῶν καὶ εἰς χρόνια δερματικὰ νοσήματα.

Τὰ κυριώτερα ***σιδηροθειοῦχα*** ὕδατα ἄνευ μὲν ἀρσενικοῦ εἶναι τὰ τοῦ Parad, Ronemby, Passy.

Μὲ ***ἀρσενικὸν*** δὲ τὰ τοῦ Lausick, Vigiliano, Roncegno, Levico, Snt Nectaire.

VI) ***Ἀσβεστοῦχοι πηγαί.*** Εἶναι ψυχραὶ καὶ θερμαί. Περιέχουν θειϊκὸν ἀσβέστιον, θειϊκὴν μαγνησίαν, διττανθρακικὸν ἀσβέστιον, διττανθρακικὴν μαγνησίαν. Τὰ ψυχρὰ ὕδατα ἐνδείκνυνται εἰς ἐσωτερικὴν χρῆσιν, ὡς διαλυτικὰ τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος, ὅπου ἡ ἐπίδρασις των εἶναι καλλιτέρα παντὸς ἄλλου μεταλλικοῦ ὕδατος, ὡς διουρητικά, ὡς ἐλαφρὰ καθαρτικά.

Ἐνδείκνυνται ἄρα εἰς ψαμμίασιν, χρονίους καταρρους τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, δυσπεψίας, ἀρθρίτιδα. Θὰ λαμβάνωνται εἰς δόσιν 400-1000 γρ. τὴν ἡμέραν ἀνὰ 200 γρ.

Ὡς λουτρὰ χρησιμοποιοῦνται εἰς δερματικὰς παθήσεις, ἀρθρίτιδας, χρονίους ρευματισμούς, γυναικείας παθήσεις.

Αἱ κυριώτεραι ***ψυχραὶ*** ἀκβεστοῦχοι πηγαὶ εἶναι αἱ τοῦ Salvator, Wildungen, Val Sinestra, Contrexeville, Vittel, Martigny.

Θερμαὶ δὲ τῶν Bagnères de Bigorre, Snt Gervais, Lippspringe, Bagni di Lucca, Leukerhad, Bath (Ἀγγλία), Bagni di San Giuliano, Weissenburg, Dax.

VII) ***Ἀρσενικοῦχοι πηγαί.*** Περιέχουν ἀρσενικοῦχον νάτριον ἢ σίδηρον, ὡς ἄλλα δὲ συσταικὰ χλωριοῦχον καὶ διττανθρακικὸν νάτριον.

Αἱ περισσότεραι εἶναι ***θερμαὶ*** καὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς πόσεις, γαργαρίσματα, εἰσπνοάς, λουτρά, κλπ. εἰς καταρρους ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, χοιράδωσιν, λεμφατικὰς καὶ δερματικὰς παθήσεις.

Αἱ ***κυριώτεραι*** πηγαὶ εἶναι: La Bourboule, Plombieres, Moentdore, Snt Nectaire, Val Sinestra.(βλ. καὶ *Σηδιροαρσενικοῦχοι*).

VIII) ***Ὀξυπηγαὶ ἁπλαῖ.*** Εἰς αὐτὰς ἀνήκουν ***ψυχρὰ*** ὕδατα πλούσια εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, περιέχοντα καὶ ἐλαφρὰν ποσότητα ἁλάτων. Ἔχουν ὑποξυνον γεῦσιν, σχηματίζουν ἀφρόν, διεγείρουν τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν πέψιν, εἶνε δροσιστικὰ καὶ καταπαύουν τὴν δίψαν.

Ἡ κατάχρησίς των φέρει εἰς τινας παλμοὺς, ἀρρυθμίαν, συμφορήσεις, ζάλην καὶ κατάστα ιν ἐλαφρὰν μέθης. Τὸ περισσότερον μέρος τοῦ καταπινομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐξέρχεται δι' ἐρυγῶν.

Δὲν πρέπει νὰ τὰ πίνωσιν οἱ ἔχοντες ἀτονίαν τοῦ στομάχου, γαστρεκτασίαν, ἀρτηριοσκλήρωσιν (διότι αὐξάνει τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν). Ἐνδείκνυνται εἰς φωσφατουρίαν. Ὡς λουτρὰ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἀνθρακοαεριοῦχα λουτρά.*

Αἱ ***κυριώτεραι*** ὀξυπηγαὶ εἶναι:

Neudorf Sauerbrunn, Apollinaris, Marienbad (Karolinenquelle), Tatrafured, Bruckenau, Cudowa, Rippoldsau, Fideris, Karlsbad (Durotheenquelle), Lieswerda, Gleichenberg, Seltz, Πρωτοθάλασσα (Μήλου) Κουνουπίτσα (Μεθάνων).

IX) ***Ἀκρατοπηγαὶ*** (ἀκρατοθέρμαι). Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκουν τὰ ὕδατα τὰ περιέχοντα ἐλαχίστην ποσότητα χημικῶν συστατικῶν. Δύνανται νὰ εἶναι ***ψυχρὰ*** ἢ ***θερμά.*** Χρησιμοποιούμενα πρὸς πόσιν ἐπιδρῶσι τὸ πολὺ διὰ τῆς σταθερότητος τῆς θερμοκρασίας των καὶ διὰ τοῦ ραδίου, τὸ ὁποῖον πολλὰ περιέχουσι.

Οὕτως ***ἐνδείκνυνται*** τὰ λουτρὰ ἀκρατοπηγῶν ὡς κατευναστικὰ εἰς νευρασθενείας, ὑστερίας, ἀρθρίτιδας, νευραλγίας, νευρίτιδσς, παραλύσεις καὶ τινα χρόνια δερματικὰ νοσήματα. Τὰ πολὺ θερμὰ ἐνδείκνυνται εἰς ρευματισμούς, εἰς ἀπορρόφησιν ἐξιδρωμάτων κλπ.

Τοιαύται ***ἀκρατοπηγαὶ*** εἶναι μεταξὺ ἄλλων: Brennerbad, Liebenzell, Badenweiler, Schlangenbad, Ragatz, Wildbad, Bormio, Teplitz, Gastaïn κλπ.

Ἐν γένει τὰ μεταλλικὰ ὕδατα μεταφερόμενα ***ἀλλοιοῦνται*** διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀέρος, τῆς θερμότητος, τοῦ φωτός, τοῦ χρονίου.

Διὰ νὰ ***διατηρηθοῦν*** αἱ φιάλαι καὶ τὰ πώματα πρέπει νὰ εἶναι ἀπεστειρωμένα. Αἱ φιάλαι πρέπει νὰ ***ἀνακινῶνται*** πρὸς τῆς χρησεως, διότι τὸ ἐν αὐταῖς ὕδωρ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ καταστάλλάξῃ.

ΛΟΥΧΑΤΣΟΒΙΤΣ *(Luhatshowits in Maehren)*

Ψυχραὶ ἀλκαλικαὶ πηγαὶ μὲ θερμοκρασίαν 11,2—12,4ο Ε.

ΛΟΧΙΑ

Ὑγρὸν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον παχὺ καὶ αἱματηρόν, τὸ ὁποῖον ἐκρέει ἀπὸ τὸν κόλπον μετὰ τὸν τοκετόν. Τὰ λόχια διαρκοῦν 3—4 ἑβδομάδας. Μετὰ μίαν ἑβδομάδα τὸ αἷμα παύει καὶ τὸ ὑγρὸν καθίσταται ὑδαρέστερον. Ἐὰν τὸ χρῶμα τῶν λοχίων καθίσταται ὑπόφαιον, καὶ ἡ ὄψις πυώδης καὶ μυρίζουν, ὑπάρχει φόβος μολύνσεως καὶ πρέπει νὰ προσκληθῇ ἰατρός.

ΛΥΓΞ *(κ. Λόξυγγας).*

Σύσπασις βιαία τοῦ διαφράγματος.* Προκαλεῖ δόνησιν εἰς τὸ στῆθος καὶ τὴν κοιλίαν καὶ συνοδεύεται ὑπὸ βραχνώδους ἤχου, ὀφειλομένου εἰς τὴν ταχείαν δίοδον τοῦ ἀέρος διὰ τῆς γλωττίδος.

Ὁ λόξυγγας ὅταν ἐπαναλαμβάνεται συχνὰ καθίσταται λίαν ὀχληρός.

Τὰ **αἴτια** τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τὸν λόξυγγα εἶνε ποικίλλα : ἀσθένειαι τοῦ φάρυγγος, τοῦ οἰσοφάγου, τοῦ στομάχου, τῶν πνευμόνων, ιῆς μήτρας, τοῦ περιτοναίου. Ἡ συνηθεστέρα αἰτία εἶναι μεγάλη διαστολὴ τοῦ στομάχου διὰ τροφῶν.

Εἰς τὰ **νεογνὰ** ὁ λόξυγγας σημαίνει ὅτι ἡ διδομένη τροφὴ εἶνε πολὺ ἄφθοτος, ἐνίοτε δὲ προέρχεται εἰς αὐτὰ ὅταν μένουν ἐπὶ πολὺ βρεγμένα.

Διάφορα **μέσα** ἐπροτάθησαν πρὸς παῦσιν τοῦ λυγγός. Τὸ ἁπλούστερον ἀπὸ ὅλα εἶνε νὰ κάμωμεν βαθείας ἀναπνοάς, πολλὰς φορὰς συνεχῶς, νὰ πιοῦμεν ἕνα ποτῆρι κρύον νερὸ ἢ νὰ τραβήξωμεν ταμπάκο. Ἕνα ἄλλο μέσον συνίσταται εἰς τὸ νὰ κρατήσωμεν τὴν γλῶσσαν μας ἔξω ἀπὸ τὸ στόμα ἐπὶ κάμποσα λεπτά.

ΛΥΕΝΤΕΡΙΑ

Εὐκοιλιότης κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλαι αἱ τροφαὶ ἐξέρχονται σχεδὸν ἀχώνευτοι ἀπὸ τὸ ἔντερον.

ΛΥΚΕΡΝΗ (*βλ. Λουκάρο*)

ΛΥΚΙΣΚΟΣ (*Houblon*)

Οἱ κῶνοι καὶ τὰ θήλεα ἄνθη τοῦ λυκίσκου, περιέχουν πτητικόν τι ἔλαιον, καὶ μίαν κόνιν, τὴν λυκισκίνην ἢ **λουπουλίνην**. Οἱ κῶνοι τοῦ λυκίσκου χρησιμεύουν πρὸς ἀρωματισμὸν τοῦ ζύθου. Ὁ λυκίσκος ἀναγράφεται ὡς πικρὸν καὶ εὐστόμαχον, ὑπὸ μορφὴν ἐγχύματος (1 %), ἐκχυλίσματος (0,30—1,50) καὶ σιροπίου (20—100).

Ἡ **λουπουλίνη** εἶνε κόνις φυτική, λεπτή, ἐρυθροκίτρινη, γεύσεως πικρᾶς καὶ ἀρωματικῆς. Χρησιμοποιεῖται εἰς δόσιν 0,30—1,0, πρὸς κατεύνασιν τοῦ γεννετησίου ἐρεθισμοῦ, (στύσεις, αὐνανισμός, σπερματόρροιαι, ὀνειρώξεις).

ΛΥΚΟΠΕΡΔΙΟΝ (*Lycoperdon*)

Εἶδος μανιταρίου. Οἱ σπόροι τοῦ λυκοπερδίου ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς αἱμοστατικοί. Ὑπάρχει ἓν εἶδος λυκοπερδίου τὸ Lycopedron horrendum, φυόμενον ἐν Κριμαίᾳ, διὰ τοῦ ὁποίου μεθύουν τὰς μελίσσας πρὶν ἢ μαζεύσουν τὸ μέλι.

ΛΥΚΟΠΟΔΙΟΝ (*Lycopode*)

Φυτόν, τὸ ὁποῖον ἀνοιγόμενον διαχέει κόνιν κιτρίνην, λεπτήν, ἐλαφράν, ἄοσμον.

Χρησιμοποιεῖται **ἔξωθεν** ὡς πούδρα διὰ τὰ συγκάμματα τῶν νεογνῶν. Οἱ φαρμακοποιοὶ ἀνακατώνουν μὲ αὐτὴν τὴν κόνιν τὰ καταπότια, διὰ νὰ μὴ κολλήσουν.

ΛΥΚΟΣ (*Lupus*).

Τὸ ὄνομα τοῦτο δίδεται εἰς δύο διαφόρους τύπους δερματικῆς νόσου, ἡ ὁποία ἔχει ὡς χαράκτῆρα νὰ κατατρώγει τὸ δέρμα καὶ καταστρέφῃ τοὺς ἱστούς.

α) ***Λύκος ἐρυθηματώδης.*** Χαρακτηρίζεται ἀπὸ μίαν ἢ περισσοτέρας ἐρυθρὰς κηλίδας ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς μύτης, τῶν ὤτων. Ἡ κηλὶς ἐπεκτείνεται, καὶ τὸ κέντρον λαμβάνει ὄψιν οὐλώδη. Ὁ λύκος δύναται νὰ φθάσῃ καὶ μέγα μέγεθος. Ἡ ἀσθένεια αὕτη τοῦ δέρματος ἔχει πορείαν βραδεῖαν καὶ εἶναι χρόνια.

β) ***Λύκος φυματιώδης.*** Εἶναι φθίσις τοῦ δέρματος, χαρακτηριζομένη ἀπὸ μικρά, ἐρυθρὰ φυμάτια (ὀζίδια), τὰ ὁποῖα καταλήγουν εἰς ἐξέλκωσιν καὶ οὐλώδη ἀτροφία τοῦ δέρματος. Παρατηρεῖται ἰδίως εἰς νεαρὰ ἄτομα, ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς ρινὸς καὶ τῶν ὤτων. Ὑπάρχει μία μορφὴ τοῦ λύκου τούτου, ἡ ὁποία τρώγουσα τοὺς ἱστούς, ἐπιφέρει φοβερὰς παραμορφώσεις. Πολλαὶ θεραπεῖαι συνεστήθησαν, ἰδίως αἱ ἀκτῖνες τοῦ Finsen καὶ Roentgen. (Εἰκ. 424).

ΛΥΣΕΤΟΛ

Φάρμακον περιέχον πιπεραζίνην καὶ τρυγικὸν ὀξύ. Ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ διαλύῃ τὸ οὐρικὸν ὀξύ. Χρησιμοποιεῖται κατὰ τῆς ποδάγρας καὶ τῆς λιθιάσεως τῶν νεφρῶν εἰς δόσιν 2-3 γρ. νερό. Χρησιμοποιεῖται διὰ πλύσεις τραυμάτων καὶ πληγῶν, διακλύσεις κολπικὰς καὶ ἐνδομητρικάς, εἰς δόσιν 1-3%

ΛΥΣΙΔΙΝΗ

Οὐσία κρυσταλλικὴ ὑγροσκοπική, χρώματος λευκοῦ ροδόχρου. Ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ διαλύῃ τὰ οὐρικὸν ὀξὺ καὶ χρησιμοποιεῖται κατὰ τῆς ποδάγρας καὶ λιθιάσεως εἰς δόσιν 1-3 γρ. τὴν ἡμέραν.

Εἰκ. 424

Λύκος φυματιώδης διάχυτος

(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Β. Κελεμένη Κων)πολις*)

ΛΥΣΙΣ

Κρίσις ἀσθενείας σωτηρία, ἐπερχομένη βραδέως. Τὰ νοσηρὰ φαινόμενα ἐλαττοῦνται βαθμιαίως καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἴασις.

ΛΥΣΟΛ

Ἀντισηπτικὸν ὅμοιον πρὸς τὸ φαινικὸν ὀξύ. Δὲν εἶναι τόσον δηλητηριῶδες ὅπως τὸ τελευταῖον τοῦτο. Εἶναι ὑγρὸν φαιόν, τὸ ὁποῖον ἀσπρίζει τὸ

ΛΥΣΣΑ

Ἡ λύσσα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σοβαρωτάτη νόσος, ἐπερχομένη ἰδίως ἕνεκα δήγματος λυσσόντων ζῴων, σπανιώτερον δὲ ἕνεκα γλειψίματος μέρους τοῦ σώματος μὲ ἀμυχὴν ἢ πληγήν. Σημειωτέον ὅτι τὸ ζῷον δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δεικνύῃ καταφανῆ συμπτώματα τῆς νόσου του. Τὸ συνηθέστερον ζῷον εἶναι ὁ σκύλλος, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἡ γάτα, ὁ λύκος, τὸ ἄλογον, ὁ βοῦς, τὸ πρόβατον, ἡ αἴξ, ὁ χοῖρος. Ἡ λύσσα οὐδέποτε **μεταδίδεται** ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον.

Ὁ φορεὺς τῆς μολύνσεως εἶναι ὁ **σίελος**, ὅσον ἀφορᾶ δὲ τὸ γάλα καὶ τὸ κρέας τῶν ἀσθενῶν ζῴων δὲν φαίνεται ταῦτα νὰ μεταδίδουν τὴν νόσον. Τὸ μικρόβιον τῆς λύσσης δὲν εἶναι γνωστόν, φαίνεται δὲ ὅτι ἑδρεύει εἰς τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα καὶ ἰδίως εἰς τὸν προμήκη μυελόν.

Ἡ **ἐπώασις**, δηλ. τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς μολύνσεως μέχρι τῆς ἐκδηλώσεως τῆς νόσου εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι 2—8 ἑβδομάδες, ὑπάρχουν ὅμως καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς ἀνεφάνη μετὰ πολλοὺς μῆνας. Εἰς τὸν σκύλλον ἡ ἐπώασις διαρκεῖ κατὰ μέσον ὅρον 3—5 ἑβδομάδας, σπανίως ὀλιγώτερον (6—8 ἡμέρας) ἢ περισσότερον (6—8 μῆνας).

Εἰς τὰ λοιπὰ κατοικίδια ζῷα 2—5—10 ἑβδομάδας, σπανιώτατα δὲ 9—10 μῆνας.

Εὐτυχῶς ὅλοι οἱ δαγκανώμενοι δὲν προσβάλλονται, συνήθως 4 ἐπὶ 5 διαφεύγουν τὴν μόλυνσιν ἢ δι' εἰδικῆς ἀνοσίας, ἢ διότι τὸ δηλητήριον ἔμεινεν εἰς

τὰ ἐνδύματα καὶ δὲν εἰσῆλθε ἐντὸς τοῦ αἵματος, διὰ τοῦτο καὶ αἱ πληγαὶ τῶν μὲ ἐνδύματα προφυλαγμένων μερῶν εἶνε σπανίως θανατηφόροι, ἐν συγκρίσει μὲ τὰς τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν. Συνήθως τὰ παιδία, ἂν καὶ δαγκάνωνται συχνώτερον, προσβάλλονται σπανιώτερον.

Κατὰ τὴν ἐπώασιν ἀφ' οὗ γίνῃ ἡ ἐπούλωσις, παρουσιάζονται εἰς τὸ μέρος τῆς πληγῆς, καψίματα, μουδιάσματα, πόνοι.

Τὰ κυρίως ***συμπτώματα*** τῆς λύσσης εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι κατ' ἀρχάς, μεγάλη ἀκαθόριστος ἐσωτερικὴ ἀνησυχία, μελαγχολία ἢ καὶ εὐερεθιστότης, ἀϋπνία, κεφαλόπονοι, ἄγχος, βαθμηδὸν ἐπέρχεται ἕνα ὀδυνηρὸν σφίξιμον εἰς τὸν λαιμόν, αἴσθημα ἰσχυροῦ σπασμοῦ τοῦ φάρυγγος καὶ τῶν μασσητήρων, συνοδευόμενον ἀργότερον μὲ αἴσθημα πνιγμοῦ καὶ μὲ γενικοὺς σπασμούς. Οἱ σπασμοὶ οὗτοι διεγείρονται μόλις δοκιμάσῃ νὰ καταπίῃ ρευστόν, ἀργότερον δὲ καὶ ὅταν ἴδῃ ἢ καὶ μὲ μόνην τὴν ἰδέαν ὕγροῦ (*ὑδροφοβία*).

Κατὰ τὰς κρίσεις ταύτας, ἐκτὸς τῶν τοπικῶν σπασμῶν, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ προέλθουν καὶ ἀπὸ τὴν ὄψιν λάμποντος ἀντικειμένου(*φωτοφοβία*) καὶ γενικῶν τοιούτων ἐπέρχεται καὶ τρομερὸς φόβος, ὑψηλὸς πυρετός, μεγάλη ἀνησυχία (*μανιακὴ μορφή*). Ὁ ἀσθενὴς κατὰ ταύτας κτυπᾶται, κτυπᾷ, σπάνει ὅτι εὕρῃ, ξεσχίζει, δαγκάνει τὸν ἑαυτόν του, δοκιμάζει νά πέσῃ ἀπὸ τὸ παράθυρον κλπ. Ταυτοχρόνως ἕνεκα περιοδικοῦ σπασμωδικοῦ κλεισίματος τοῦ λάρυγγος γίνονται διακεκομμέναι ἠχηραὶ *φωναί*, αἱ ὁποῖαι ἐκλαμβάνονται ὡς ὑλακαί. Τοιαῦται κρίσεις ἐπαναλαμβάνονται μὲ μικρὰς ἢ μεγάλας διακοπάς, ὅτε ὁ δυστυχὴς πίπτει κατάκοπος καὶ ἡσυχάζει διὰ νὰ ἐπαναρχίσῃ μετ' ὀλίγον. Δύναται δὲ νὰ ἀποθάνῃ εἰς μίαν τοιαύτην κρῖσιν ἢ πρὶν τοῦ θανάτου ἐπέρχεται ἐπὶ ὥρας τινὰς γενικὴ παράλυσις, ἥτις καὶ ἐπιφέρει τὸν θάνατον.

Ἀντὶ τῆς ἀναφερθείσης μορφῆς ἡ λύσσα δύναται νὰ προσλάβῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ***παραλυτικὴν μορφὴν*** καὶ διὰ συγκοπῆς καὶ ἀσφυξίας νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον. Συνήθως ὁ θάνατος εἰς τὴν λύσσαν ἐπέρχεται 2—4 σπανίως 6 ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς νόσου. Ὡμιλοῦμεν δὲ περὶ θανάτου, διότι, δυστυχῶς, ἐναντίον τῆς ***ἐκδηλωθείσης λύσσης*** δὲν ὑπάρχει μέσον.

Πρέπει νὰ ἐνεργήσωμεν ***πρὶν ἐκδηλωθῇ*** αὕτη, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ***ἐμβολιασμῶν*** τοῦ Παστέρ, καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐπὶ 1000 δηχθέντων ὑπὸ ζῴων μὲ λύσσαν 4 μόνον ἀποθνήσκουν.

Ἡ ***προφύλαξις*** ἀπὸ λύσσαν ἀπαιτεῖ βεβαίως τὴν προφύλαξιν ἀπὸ δάγκαμα ἢ καὶ γλείψιμον ζώου λυσσασμένου. Πρέπει ἄρα νὰ δυνάμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸ τοιοῦτον καὶ ἐπειδὴ ὁ σκύλος εἶναι τὸ κυριώτερον τῶν ζῴων, ἅτινα μεταδίδουν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν λύσσαν, θὰ περιγράψωμεν τὰ χαρακτηριστικά του. Εἰς κάθε ἡλικίαν ὁ σκύλος δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ λύσσης καὶ κάθε εἶδος σκύλλου.

Ὁ ***προσβληθεὶς σκύλλος*** ἀλλάζει τρόπον, διαγωγήν, χάνει τὸν φιλικόν του τρόπον, εἶναι ἀνήσυχος, ζητεῖ σκοτεινὰ μέρη, ἀργότερον τρέχει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἄνευ αἰτίας, λείχει κρύα ἀντικείμενα, ἡ γλῶσσα του εἶναι ξηρά, κόκκινη, οἱ ὀφθαλμοί του ἐρυθροί, ἡ γεννητική του ὁρμὴ διηγερμένη, ἡ ὄρεξίς του αὐξάνει καὶ ἔχει διαστροφάς, τρώγει δηλ. ὅ,τι εὕρῃ, ξύλον, ὕφασμα πλπ. Ὁ σιελός του δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι περισσότερος τοῦ συνήθους. Γαυγίζει ὑποκόφως καὶ μὲ χαρακτηριστικὸν ἦχον. Βαθμηδὸν παρατηρεῖται τάσις πρὸς δάγκαμα, δαγκάνει δὲ ὅτι εὕρῃ, τόσον ξένα ζῷα καὶ ξένους ἀνθρώπους, ὅσον καὶ τὸν κύριόν του. Ὁ λυσσασμένος σκύλλος δὲν φοβεῖται τὸ νερό, τὸ τοιοῦτον εἶναι σπουδαιότατον, διότι ὅσοι βλέπουν σκύλλους νὰ πίνουν νερὸ τοὺς πλησιάζουν μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι δὲν εἶναι λυσσασμένοι. Περὶ τὸ τέλος τῆς νόσου ὁ σκύλλος δὲν γαυγίζει πλέον, τὰ ὀπίσθιά του πόδια παραλύουν καὶ ἐπέρχεται ὁ θάνατος, συνήθως 4 ἡμέρας μετὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς νόσου, δύναται ὅμως νὰ ἐπέλθῃ καὶ μετὰ 2 ἢ καὶ τὸ ἀργότερον μετὰ 10—12 ἡμέρας.

Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν ἐν γένει νὰ πλησιάζωμεν ἢ νὰ θωπεύωμεν σκύλλους τοὺς ὁποίους δὲν γνωρίζομεν. Μόλις παρατηρήσωμεν ὕποπτόν τι, ἰδίως ἀλλαγὴν χαρακτῆρος, πρέπει νὰ τοὺς περιορίσωμεν καὶ νὰ τοὺς δείξωμεν ἀμέσως εἰς κτηνίατρον.

Ὅταν ***δηχθῇ τις*** ἀπὸ λυσσασμένον σκύλλον, πρέπει νὰ τεθῇ ἀμέσως ἡ πληγή, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι αὕτη, εἰς ζεστὸν νερὸ καὶ νὰ ἀφεθῇ νὰ χυθῇ ἀρκετὸν αἷμα, ἐν ἀνάγκῃ νὰ πιέσωμεν τὸ μέρος ἢ νὰ δέσωμεν λωρίον ὀλίγον ἄνωθεν τῆς πληγῆς, δηλαδὴ μεταξὺ πληγῆς καὶ καρδίας, δυνάμεθα δὲ ἀφόβως, ἐὰν δὲν ἔχωμεν πληγὴν ἢ ἀμυχὴν εἰς τὸ στόμα καὶ τὰ χείλη, νὰ ἀπορροφήσωμεν τὴν πληγήν, διότι τὸ δηλητήριον εἰσερχόμενον εἰς τὸν στόμαχον δὲν βλάπτει, ἢ δυνάμεθα νὰ τὸ ἀπορροφήσωμεν μὲ βεντοῦζαν. Πρέπει δὲ νὰ καυτηριάσωμεν ἀμέσως τὴν πληγὴν μὲ ἀμμωνίαν ἢ μὲ νιτρικὸν ἢ φαινικὸν ὀξύ, ἢ μὲ μέταλλον πυρακτωμένον ἢ μὲ σιγάρον, ὅλα δὲ ταῦτα δύνανται νὰ ὠφελήσουν, ***μόνον ὅταν γίνουν τὸ περισσότερον ἐντὸς μιᾶς ὥρας μετὰ τὸ δάγκαμα.*** Μετὰ τὴν καυτηρίασιν θὰ ἐπιθέσωμεν ἐπίδεσμον μέ μολυβδόνερον. Ἐσωτερικῶς δὲ θὰ δοθῇ οἰνοπνευματῶδες ποτόν. Τὸ ζῷον δὲν πρέπει νὰ φονευθῇ διὰ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπιβεβαίωσις τῆς διαγνώσεως ὑπὸ τοῦ κτηνιάτρου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ἐνωρίτερον πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ***θεραπεία τοῦ*** Pasteur δι ἐνέσεων, 2—3 τὴν ἑβδομάδα καὶ ἐπὶ 3 ἑβδομάδας, μιᾶς διαλύσεως μυελοῦ κονίκλων, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει γίνῃ κατόπιν μεγάλης εἰδικῆς προπαρασκευῆς ἐνοφθαλμισμός τοῦ δηλητηρίου τῆς λύσσης. Αἱ ἐνέσεις δὲν εἶναι τόσον ἐπώδυνοι, ὅσον γενικῶς νομίζεται, φέρουν ἐλαφρὸν πυρετόν, δὲν λυσσάζουν τὸν ἄνθρωπον, ὅπως πολλοὶ φοβοῦνται, ἀλλ' ἀσφαλῶς τὸν θεραπεύουν, δηλ. προλαμβάνουν τὴν θανατηφόρον ἐκδήλωσιν, ἐπιφέρουσαι βαθμιαίαν ἀνοσίαν.